

III.

ZPRÁVA O SITUACI V OBLASTI MIGRACE A INTEGRACE CIZINCŮ NA ÚZEMÍ ČESKÉ REPUBLIKY

2023

MINISTERSTVO VNITRA
ČESKÉ REPUBLIKY

Zpráva o situaci v oblasti migrace a integrace cizinců na území České republiky 2023
<https://www.mvcr.cz/migrace/clanek/vyrocní-zpravy-o-situaci-v-oblasti-migrace-a-integrace.aspx>

Zpracovalo Ministerstvo vnitra České republiky, Praha 2024

SHRnutí

Migračním tématům řešeným v ČR v průběhu roku 2023 stejně jako v roce předchozím dominovaly oblasti spojené s dočasnou ochranou udělovanou osobám hledajícím útočiště před vojenským konfliktem na Ukrajině. Nadále bylo třeba řešit příchody nových osob, byť jejich rozsah byl na nižší úrovni než v předchozím roce, ale zejména přijímat opatření spojená s adaptací na území a řešením jejich potřeb v širším kontextu. Aktuálně je v evropských zemích institut dočasné ochrany z rozhodnutí na úrovni EU prodloužen do března roku 2025. **Počet cizinců s dočasnou ochranou v ČR na konci roku 2023 dosáhl 374 642 osob**, ČR představuje jednu z hlavních cílových zemí v rámci celé EU.

V důsledku příchodu početné skupiny držitelů dočasné ochrany **počet cizinců legálně pobývajících na území ČR v roce 2023 již druhým rokem přesáhl hranici milionu osob (1 065 740 osob)**. Cizinci tak dosahují 10% podílu na populaci ČR. Ve srovnání se stavem na konci předchozího roku se v roce 2023 celkový počet cizinců nicméně snížil, a to o 4,5 %. Důvodem je především skutečnost, že ne všechny osoby, které v roce 2022 uprchly před ruskou agresí, v roce 2023 požádaly o prodloužení dočasné ochrany a v ČR nadále setrvaly. Naprostou většinu (78 %) cizinců na území tvoří cizinci ze třetích zemí (zejména občané Ukrajiny, Vietnamu a Ruské federace). Z občanů EU jsou nejvíce zastoupeni občané Slovenska, kteří po občanech Ukrajiny tvoří nejpočetnější skupinu cizinců s registrovaným pobytem v ČR.

V oblasti legální migrace se opatření přijímaná v roce 2023 soustředila zejména na témata spojená s pracovní migrací. Z důvodu omezených možností přijímání zahraničních pracovníků z tradičních zdrojových zemí pracovní migrace (pozastavené nabírání žádostí o pobytová oprávnění na zastupitelském úřadu ČR na Ukrajině a rovněž žádostí podávaných občany Ruska a Běloruska v reakci na ruskou invazi na Ukrajinu) **vláda ČR v roce 2023 rozhodla o novém nastavení kvót v dalších zdrojových státech**, s nejvýraznějším navýšením kvót v Manile (Filipíny) a Ulánbátaru (Mongolsko) ve prospěch středně a nízko kvalifikovaných pracovníků.

S rostoucím počtem cizinců pobývajících na území ČR na významu nabývají opatření v oblasti jejich integrace, a to zejména na regionální a lokální úrovni. V roce 2023 **získalo finanční podporu 84 integračních projektů obcí a byla rozvíjena činnost již etablovaných a úspěšně fungujících 18 regionálních Center na podporu integrace cizinců**. S cílem usnadnit cizincům dostupnost k potřebným službám a informacím je pozornost nadále zaměřena na zlepšování informačních služeb pro cizince prostřednictvím Klientského centra provozovaného odborem azylové a migrační politiky MV ČR. Klientské centrum zajišťuje provoz informační linky a v průběhu roku 2023 spustilo nový Informační portál pro cizince, který klade důraz na technologický rozvoj včetně interaktivního průvodce a jiných funkcionalit.

Dlouhodobým problémem, který má tendenci se s rostoucím počtem cizinců prohlubovat a významným způsobem může ovlivnit úspěšnost integrace cizinců do společnosti, je nedostatek ubytovacích kapacit, zajištění lékařské péče a dostatečných kapacit ve školkách, jakož i dlouhodobá poddimenzovanost orgánů státní správy řešících agendu pobytu cizinců.

I v roce 2023 byla obdobně jako rok předchozí **ČR ve větší míře využívána jako tranzitní země pro nelegálně migrující osoby do dalších, především západních, zemí Evropy**. ČR se v souvislosti se svou polohou dlouhodobě nachází v koridoru tranzitní nelegální migrace vedoucího přes západobalkánskou trasu do cílových zemí EU. Na počty zajištěných nelegálních migrantů tak mají vliv faktory ovlivňující vývoj celkového toku nelegálních migrantů do EU i opatření přijímaná v dalších zemích. Počty osob zadržovaných v ČR při nelegální migraci v roce 2023 i přes výrazný meziroční pokles dosáhly druhé nejvyšší úrovně od doby migrační krize v roce 2015, celkem bylo zadrženo 13 898 osob, z toho se více než třetina (4 742 osob) týkala právě tranzitní nelegální migrace. Mezi zadržovanými dominovali občané Sýrie. V důsledku tohoto vývoje byla v průběhu roku 2023 **opakovaně znovuzavedena ochrana vnitřních hranic**.

V souvislosti s bojem proti nelegální migraci je důležité zmínit legislativní změny přijaté v roce 2023 s přímou vazbou na problematiku nelegální migrace, kdy došlo **k rozšíření působnosti skutkových podstat trestných činů souvisejících s nelegální migrací na území ČR**, tak aby pokrývaly nikoliv pouze nelegální migraci na/přes území ČR, ale rovněž i do jiných členských států EU a států uplatňujících Schengenský hraniční kodex v plném rozsahu.

V oblasti mezinárodní ochrany se ČR v evropském kontextu ani v roce 2023 nevyznačovala výraznou pozicí. Navzdory rekordnímu nárůstu žadatelů na evropské úrovni byl **v ČR podán třetí nejvyšší počet žádostí o mezinárodní ochranu od roku 2015**. Celkem se jednalo o 1 425 evidovaných žádostí. Turecko představovalo hlavní zdrojovou zemi žadatelů, a to v návaznosti na skutečnost, že jeho občané byli zejména ke konci roku odhalováni při tranzitní nelegální migraci. U dlouhodobě tradiční zdrojové země – Ukrajiny došlo k výraznému úbytku počtu žadatelů. Tento úbytek byl zapříčiněn zejména možností občanů Ukrajiny využívat nadále institut dočasné ochrany.

Diskuze na evropské úrovni reflektovaly složitou dynamiku migrace v Evropě v roce 2023. Vedle řešení důsledků vojenské agrese na Ukrajině probíhaly zejména pokračující diskuze ohledně legislativních návrhů představených v rámci Paktu o migraci a azylu. V průběhu roku 2023 **členské státy diskutovaly budoucnost instrumentu dočasné ochrany v EU** (v souvislosti s trvajícím potřebou osob žít i nadále mimo území Ukrajiny z důvodu válečného konfliktu) a možnosti jiných a trvalejších forem pobytu v EU. Ve snaze dokončit reformu a aktualizaci migrační politiky EU **probíhala intenzivní vyjednávání o Paktu o migraci a azylu**, včetně meziinstitucionálního vyjednávání s Evropským parlamentem, nicméně ke schvalování Paktu ze strany členských států v roce 2023 nedošlo. Diskuze na úrovni EU byla dále ovlivněna bezprecedentním nárůstem počtu příchozích po centrální středomořské trase i snahou o zlepšení efektivity vnitřní i vnější dimenze migrační politiky. **Důležitým mezníkem bylo v roce 2023 rozhodnutí o rozšíření schengenského prostoru o Bulharsko a Rumunsko.** Kontroly na vnitřních hranicích s Bulharskem a Rumunskem budou na vzdušné a mořské hranici zrušeny 31. března 2024.

ZÁKLADNÍ STATISTICKÉ UKAZATELE ZA ROK 2023

Vytíženost zastupitelských úřadů ČR

V roce 2023 bylo na zastupitelských úřadech ČR přijato celkem 170 821 žádostí o víza a pobytové tituly (z toho krátkodobá víza 139 013 žádostí). Jedná se o meziroční nárůst o 12 %. Nejvytíženějšími byly úřady v Dillí, Rijádu, Astaně, Istanbulu a Abú Dhabí.

Vstup do ČR

V roce 2023 bylo na ZÚ ČR podáno celkem 139 013 žádostí o udělení krátkodobého víza (oproti roku 2022 nárůst o 18,1 %). Nejvíce žádostí o krátkodobé vízum podali v roce 2023 státní příslušníci Indie (20 469 žádostí; 15 914 uděleno), Turecka (16 080 žádostí; 12 849 uděleno) a Číny (12 031 žádostí; 10 833 uděleno). Procentuálně nejvýznamnější nárůsty byly mezi žadateli zaznamenány u občanů Číny (+546,5 %) a Indie (+97,4 %). Uděleno bylo celkem 114 295 krátkodobých víz (oproti roku 2022 nárůst o 13,7 %).

O dlouhodobá pobytová oprávnění při vstupu do ČR požádalo v roce 2023 celkem 31 116 cizinců (meziročně o 21,1 % méně). Evidováno bylo 14 106 žádostí o dlouhodobé vízum, nejčastěji podaných státními příslušníky Spojených států amerických (2 646; uděleno 2 497), Kazachstánu (1 500; uděleno 1 295), dále následovali občané Turecka (1 180 žádostí; uděleno 929) a Indie (834; uděleno 665). Celkem bylo uděleno 11 603 dlouhodobých víz.

O udělení povolení k dlouhodobému pobytu požádalo na ZÚ ČR dalších 17 010 cizinců ze třetích zemí (meziroční pokles o 28,9 %). Nejvyšší počet žádostí podali státní příslušníci Filipín (2 406 žádostí; uděleno 2 553), Vietnamu (1 092 žádostí; uděleno 1 590) a Číny (1 434 žádostí; uděleno 1 198). Uděleno bylo celkem 15 964 povolení k dlouhodobému pobytu.

Pobyt na území

MV v roce 2023 přijalo celkem 179 818 žádostí podaných cizinci v souvislosti s vyřizováním pobytových agend, což je o 13 383 více než v předchozím roce (+8 %). Potvrzuje se tak každoročně zvyšující se tlak na pobytovou agendu. Státní příslušníci třetích zemí podali 13 697 žádostí o udělení povolení k dlouhodobému pobytu (meziročně o 17,2 méně). Nejčastěji se jednalo o občany Ukrajiny (3 710 žádostí), Kazachstánu (1 481 žádostí) a Ruska (1 213 žádostí). Uděleno bylo celkem 12 781 povolení k dlouhodobému pobytu.

O prodloužení stávajícího povolení k dlouhodobému pobytu požádalo 90 553 cizinců ze třetích zemí (meziročně nárůst o 26,6 %), MV 88 707 povolení prodloužilo, nejvíce občanům Ukrajiny (45 863), Ruska (8 930) a Vietnamu (3 499).

O změnu účelu dlouhodobého pobytu požádalo 3 592 cizinců ze třetích zemí, MV povolilo změnu účelu dlouhodobého pobytu v 2 589 případech, nejčastěji státním příslušníkům Ruska (683), Ukrajiny (542) a Vietnamu (355).

V roce 2023 bylo oznámeno 29 924 změn zaměstnavatele nebo pracovní pozice, což je o 5 173 více než v roce 2022. Vyhoveno bylo v 26 746 případech.

V roce 2023 požádalo 12 765 občanů EU o vydání osvědčení o registraci (potvrzení o přechodném pobytu), nejčastěji ze Slovenska (6 066), Rumunska (1 421) a Bulharska (1 155). Vydáno bylo celkem 12 720 kladných osvědčení o registraci.

O udělení povolení k přechodnému pobytu požádalo 4 208 rodinných příslušníků občanů EU, nejvíce státní příslušníci Ukrajiny (1 472). Vydáno bylo celkem 4 311 kladných rozhodnutí o povolení k přechodnému pobytu rodinného příslušníka občana EU.

V roce 2023 bylo MV zaregistrováno celkem 29 017 žádostí o povolení k trvalému pobytu (meziročně o 23,9 % více). Nejvíce žádostí podali státní příslušníci Ukrajiny (10 172 žádostí), Slovenska (5 551 žádostí) a Ruska (2 496 žádostí). Kladné rozhodnutí bylo u žádostí o udělení trvalého pobytu vydáno v 25 116 případech, nejčastěji občanům Ukrajiny (8 432), Slovenska (4 978) a Ruska (2 272).

Dočasná ochrana

V roce 2023 ČR udělila dočasnou ochranu celkem 107 391 cizincům prchajícím před válkou způsobenou invazí vojsk Ruské federace na Ukrajinu, v naprosté většině se jednalo o občany Ukrajiny (99,7 %). K 31. 12. 2023 bylo evidováno celkem 374 642 cizinců s dočasnou ochranou pobývajících na území ČR.

Cizinci s povoleným pobytém

K 31. 12. 2023 bylo v ČR k legálnímu pobytu (po dobu delší než 90 dnů) evidováno celkem 1 065 740 cizinců (meziročně o 4,5 % méně). 341 103 (32,8 %) na území pobývalo trvale a 349 995 (32,0 %) přechodně, dalších 374 642 v ČR mělo dočasnou ochranu (35,2 %).

Největší zastoupení měli státní příslušníci Ukrajiny (574 447, z toho 373 745 dočasná ochrana), Slovenska (119 182) a Vietnamu (55 677). Celkově převažovali cizinci z třetích zemí (78,4 %, 836 044 osob), občanů ze zemí EU bylo evidováno celkem 229 695.

Ekonomické aktivity cizinců

K 31. 12. 2023 bylo úřady práce ČR evidováno v postavení zaměstnanců celkem 823 945 cizinců – 409 775 občanů členských států EU/EHP a Švýcarska včetně jejich rodinných příslušníků a 414 170 cizinců ze třetích zemí, z nichž se v 119 396 případech jednalo o zahraniční pracovníky, kteří na trh práce vstupují na základě pracovního povolení (zaměstnanecká či modrá karta, povolení k zaměstnání). Cizinců ze třetích zemí s volným vstupem na trh práce bylo evidováno 294 774 (meziroční nárůst o 11,1 %).

Ze států mimo EU měli na trhu práce tradičně nejvyšší zastoupení státní příslušníci Ukrajiny (285 545), Ruska (20 981) a Vietnamu (18 376). Ze států EU/EHP a Švýcarska byli nejvíce zastoupeni státní příslušníci Slovenska (216 239), Polska (49 194), Rumunska (46 208) a Bulharska (36 630).

Ke konci roku 2023 bylo evidováno celkem 118 383 podnikatelů cizinců, kteří měli registrováno 161 827 živnostenských oprávnění. Mezi podnikateli-cizinci bylo nejvíce státních příslušníků Ukrajiny (34 497), Slovenska (24 058) a Vietnamu (20 812). Tyto tři státní příslušnosti představují 67 % všech podnikatelů-cizinců.

Vzdělávání cizinců

Mateřské školy v ČR navštěvovalo ve školním roce 2023/2024 celkem 19 409 dětí-cizinců, nejvíce zastoupeni byli státní příslušníci Ukrajiny (10 501), Vietnamu (2 542) a Slovenska (2 291). V přípravných třídách základních škol a v přípravném stupni základních škol speciálních bylo evidováno celkem 777 dětí-cizinců, nejčastěji pocházeli z Ukrajiny (453), Vietnamu (114) a Slovenska (49).

V základních školách bylo celkem 70 662 žáků-cizinců, nejvíce z Ukrajiny (47 858), Vietnamu (6 273) a Slovenska (5 966).

Ve středních školách se vzdělávalo celkem 17 184 žáků-cizinců, nejvíce z Ukrajiny (9 643), Slovenska (2 248) a Vietnamu (2 101). Počty cizinců vzdělávajících se na konzervatořích ve školním roce dosahovaly celkem 269 žáků, nejpočetnější skupina pocházela z Ukrajiny (144), Slovenska (62) a Ruska (19).

Ve vyšších odborných školách studovalo celkem 882 cizinců, nejvíce jich pocházelo ze Slovenska (298), Ukrajiny (269) a Ruska (176). Na vysokých školách v ČR studovalo celkem 55 494 studentů-cizinců, nejčastěji pocházeli ze Slovenska (21 798), Ukrajiny (6 780) a Ruska (6 272).

Mezinárodní ochrana

V roce 2023 v ČR požádalo o udělení mezinárodní ochrany celkem 1 422 osob (meziročně o 16,1 % méně). Hlavními zdrojovými zeměmi žadatelů o mezinárodní ochranu byly Turecko (213), Uzbekistán (136), Vietnam (136) a Ukrajina (129) a Rusko (117).

Mezinárodní ochranu formou azylu ČR udělila v 56 případech, nejčastěji státním příslušníkům Myanmaru (22), Ruska (8) a Afghánistánu (7). Doplnková ochrana byla udělena 268 žadatelům, nejčastěji občanům Ukrajiny (138), Afghánistánu (47) a Sýrie (14).

Státní občanství

V roce 2023 nabylo státní občanství ČR celkem 6 437 cizinců. Z toho bylo v 4 426 případech státní občanství uděleno na základě žádosti (dle § 11 a násl. zákona o státním občanství), nejvíce státním příslušníkům Ukrajiny (1 257), Ruska (1 176), Slovenska (858), Běloruska (168), Vietnamu (126). Dále bylo státní občanství uděleno 57 dětem tzv. zvláštními způsoby udělení (dle § 28 a § 29 zákona o státním občanství). Na základě jednotlivých forem prohlášení o nabytí státního občanství nabylo státní občanství ČR v roce 2023 celkem 1 954 osob.

Nelegální migrace

V roce 2023 bylo odhaleno při nelegální migraci na území ČR celkem 13 898 osob (meziroční pokles o 52,5 %). Z uvedeného počtu bylo 368 osob zjištěno při nelegální migraci přes vnější schengenskou hranici ČR a 13 530 osob při nelegálním pobytu.

Při nelegální migraci přes vnější schengenskou hranici bylo zadrženo nejvíce státních příslušníků Gruzie (73), Ruska (55), Ukrajiny (43), Velké Británie (22) a Íránu (18). Neregulérní cestovní doklad na vnější schengenské hranici použilo 46 osob; nejčastěji občanů Íránu (10), Albánie (7), Alžírka (5).

Při nelegálním pobytu bylo odhaleno nejvíce státních příslušníků Sýrie (4 222), kteří byli zadržováni zejména při tranzitní nelegální migraci. Dále následovali občané Ukrajiny (3 437), Moldavska (1 659) a Turecka (833).

Kontrolní činnost

V roce 2023 odbory cizinecké policie realizovaly 154 357 pobytových kontrol, a to jak samostatně, tak ve spolupráci s ostatními orgány. Kontrolováno bylo přes 713 tisíc cizinců, meziročně o 36 % více.

V roce 2023 bylo Státním úřadem inspekce práce při kontrolách zaměřených na odhalování nelegální práce zjištěno 2 170 nelegálně zaměstnávaných cizinců ze třetích zemí a 49 občanů EU (mimo občany ČR). Státní úřad inspekce práce uložil celkem 605 pokut za porušení právních předpisů v oblasti nelegálního zaměstnávání ve výši přes 134 mil. Kč.

Živnostenské úřady provedly v roce 2023 kontroly u celkem 821 zahraničních subjektů (349 kontrol zahraničních fyzických osob a 472 kontrol právnických osob s účastí cizince ve statutárním orgánu, resp. zahraničních právnických osob). Zjištěno bylo

155 porušení živnostenského zákona a zákonů souvisejících s podnikáním, za což byly uloženy pokuty ve výši přesahující 441 tisíc Kč. Dále bylo v 728 případech sankčně zrušeno živnostenské oprávnění a v 8 případech sankčně pozastaveno provozování živnosti.

Správní vyhoštění a trest vyhoštění

V roce 2023 bylo vydáno 1 318 osobám rozhodnutí o povinnosti opustit území ČR (meziročně o 37,9 % více). Nejvíce jich bylo vydáno občanům Ukrajiny (435, tj. 33 %), Uzbekistánu (114, tj. 8,6 %) a Vietnamu (101, tj. 7,7 %)

V roce 2023 bylo dále evidováno 5 240 cizinců s rozhodnutím o správním vyhoštění (meziročně pokles o 18,7 %). Nejčastěji se stejně jako v předchozích letech jednalo o občany Ukrajiny (3 034, tj. 57,9 %), dále o občany Moldavska (742) a Uzbekistánu (137).

Soudy v roce 2023 uložily trest vyhoštění celkem 1 047 cizincům (meziroční pokles o 11,6 %). Nejčastěji občanům Ukrajiny (537 osob, tj. 54,7 %), Moldavska (152 osob, tj. 12,2 %) a Gruzie (41 osob, tj. 3,9 %).

Návraty

Na základě readmisních dohod ČR předala v roce 2023 celkem 1 954 cizinců do sousedních států (nejvíce 1 660 občanů Sýrie a 226 občanů Turecka). Do ČR bylo navraceno na základě readmisních dohod se sousedními státy 729 osob (meziročně o 65,5 % méně).

V průběhu roku 2023 bylo realizováno celkem 674 dobrovolných návratů cizinců ze třetích zemí. V rámci tohoto počtu bylo 654 asistovaných dobrovolných návratů cizinců realizováno MV ČR a 20 asistovaných dobrovolných návratů žadatelů o mezinárodní ochranu bylo realizováno SUZ.

V rámci aplikace tzv. dublinského nařízení, kterým se určuje členský stát EU příslušný k posuzování žádosti o mezinárodní ochranu, zrealizovala ČR v roce 2023 celkem 104 transferů cizinců ze třetích zemí do jiného členského státu EU.

Trestně stíhaní cizinci

V roce 2023 bylo trestně stíháno 9 345 cizinců, což představuje 11,8 % z celkového počtu stíhaných osob a meziroční nárůst o 18,3 %. Mezi trestně stíhanými cizinci převažovali státní příslušníci Ukrajiny (3 477), Slovenska (2 561) a Polska (425).

Odsouzení cizinci

Podle údajů Ministerstva spravedlnosti ČR bylo v průběhu roku 2023 pravomocně odsouzeno celkem 6 392 cizinců (meziročně o 16,5 % více). Podíl cizinců na celkovém počtu osob odsouzených v ČR dosáhl hodnoty 12,5 %, což je vůbec nejvyšší zaznamenaný podíl. Největší zastoupení mezi odsouzenými cizinci měli státní příslušníci Ukrajiny (2 403) Slovenska (1 665) a Moldavska (292).

Ve výkonu trestu bylo ke konci roku 2023 celkem 1 166 odsouzených cizinců.

OBSAH

ÚVOD	12
I. INSTITUCIONÁLNÍ A LEGISLATIVNÍ RÁMEC	13
I.1. Strategie migrační politiky	13
I.2. Institucionální rámec	14
I.2.1. Ústřední orgány státní správy ČR	14
I.2.1.1. Ministerstvo vnitra	14
I.2.1.2. Policie ČR	15
I.2.1.3. Ministerstvo zahraničních věcí	16
I.2.1.4. Ministerstvo práce a sociálních věcí	16
I.2.1.5. Ministerstvo průmyslu a obchodu	16
I.2.1.6. Ministerstvo spravedlnosti	17
I.2.1.7. Ministerstvo financí	17
I.2.1.8. Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy	18
I.2.1.9. Ministerstvo pro místní rozvoj	19
I.2.1.10. Ministerstvo zdravotnictví	19
I.2.2. Meziřezortní orgány	19
I.2.2.1. Koordinačního orgán pro řízení ochrany státních hranic a migraci	19
I.2.2.2. Analytické centrum pro ochranu státních hranic a migraci	20
I.2.2.3. Meziřezortní orgán pro potírání nelegálního zaměstnávání	20
I.2.2.4. Pracovní tým Rady hospodářské a sociální dohody pro zaměstnávání zahraničních pracovníků	21
I.3. Legislativní rámec	22
I.3.1. Zákon o pobytu cizinců	22
I.3.2. Zákon o azylu	23
I.3.3. Zákon o státním občanství	23
I.3.4. Zákon o zaměstnanosti (s ohledem na imigraci)	23
I.3.5. Zákon o ochraně státních hranic ČR	24
I.3.6. Legislativní činnost související s příchodem osob v důsledku ruské invaze na Ukrajinu	24
I.3.7. Změny trestního zákoníku týkající se trestněprávního stíhání nelegální migrace	25
II. VÍZOVÁ POLITIKA A PRAXE ČESKÉ REPUBLIKY	27
II.1. Společná vízová politika v oblasti krátkodobých víz	27
II.1.1. Digitalizace vízového procesu	29
II.1.2. Limitované bezvízové dohody	29
II.1.3. Bilaterální dohody o pracovní dovolené mládeže	30
II.1.4. Dohody mezi EU a třetími zeměmi	30
II.1.4.1. Dohody o volném obchodu	30
II.1.4.2. Dohody o usnadnění udělování víz mezi EU a třetími zeměmi	30
II.2. Vízová praxe	30
II.2.1. Zastupování ve vydávání krátkodobých (schengenských) víz	30
II.2.2. Vízový outsourcing	30
II.2.3. Vytíženost zastupitelských úřadů ČR	31
II.2.4. Vyhodnocení plnění povinností obsažených v Memorandu ADS	31
II.2.5. Vysílání expertů pro migraci a doklady v roce 2023	32
III. SCHENGENSKÁ PROBLEMATIKA	33
III.1. Koordinace schengenské problematiky na národní úrovni	33
III.1.1. Znovuzavedení ochrany vnitřních hranic se Slovenskem	33
III.1.2. Schengenské hodnocení	33

III.2. Schengenská spolupráce na úrovni EU	34
III.2.1. Evropská legislativa vztahující se k schengenské problematice.....	34
III.2.2. Víceletá strategická politika evropské integrované správy hranic.....	35
III.2.3. Cyklus schengenské rady.....	35
III.2.4. Rozšíření Schengenského prostoru	35
III.3. Interoperabilita informačních systémů v oblasti spravedlnosti a vnitřních věcí	36
III.3.1. Program eu-INIS	36
IV. LEGÁLNÍ MIGRACE.....	37
IV.1. Druhy pobytu.....	37
IV.2. Stěžejní aktivity související s příchodem osob v důsledku vojenské agrese na Ukrajině.....	39
IV.3. Řízení legální migrace do ČR.....	40
IV.3.1. Kvóty pro ekonomickou migraci	40
IV.3.2. Migrační programy.....	42
IV.3.2.1. Programy ekonomické migrace	42
IV.3.2.2. Projekty v oblasti studentské migrace.....	46
IV.4. Řízení o pobytu na vstupu do ČR.....	47
IV.4.1. Vstup a pobyt do 90 dnů.....	47
IV.4.1.1. Řízení o udělení krátkodobého víza	47
IV.4.1.2. Krátkodobý pobyt rodinných příslušníků občanů EU	50
IV.4.2. Vstup a pobyt nad 90 dnů	52
IV.4.2.1. Řízení o udělení dlouhodobého víza na vstupu do ČR	53
IV.4.2.2. Řízení o udělení povolení k dlouhodobému pobytu na vstupu do ČR.....	58
IV.5. Řízení o pobytu na území ČR	62
IV.5.1. Dlouhodobý pobyt občanů třetích zemí	62
IV.5.1.1. Řízení o udělení povolení k dlouhodobému pobytu na území ČR.....	62
IV.5.1.2. Změna zaměstnavatele.....	65
IV.5.1.3. Řízení o prodloužení povolení k dlouhodobému pobytu a změně účelu pobytu	66
IV.5.2. Přechodný pobyt občanů EU a jejich rodinných příslušníků	67
IV.5.2.1. Řízení o vydání osvědčení o registraci občana EU	67
IV.5.2.2. Řízení o udělení povolení k přechodnému pobytu rodinným příslušníkům občana EU	68
IV.5.3. Řízení o udělení povolení k trvalému pobytu	70
IV.6. Komise pro rozhodování ve věcech pobytu cizinců.....	72
IV.7. Soudní přezkum cizineckých kauz	74
IV.8. Řízení o dočasné ochraně.....	74
V. POBYT CIZINCŮ NA ÚZEMÍ ČR	76
V.1. Cizinci s povoleným pobytem na území ČR	76
V.1.1. Cizinci s přechodným a trvalým pobytem na území ČR	77
V.1.2. Cizinci s dočasnou ochranou na území ČR	81
V.2. Ekonomické aktivity cizinců v ČR	83
V.2.1. Zahraniční pracovníci v ČR v roce 2023.....	83
V.2.1.1. Stanoviska MV v rámci řízení o vydání povolení ke zprostředkování zaměstnání.....	85
V.2.2. Podnikání cizinců v ČR.....	86
V.3. Vzdělávání cizinců v ČR.....	87
V.3.1. Vzdělávání v mateřských školách.....	87
V.3.2. Vzdělávání v přípravných třídách základních škol a přípravném stupni základních škol speciálních.....	88
V.3.3. Vzdělávání v základních školách.....	88
V.3.4. Vzdělávání na středních školách	88
V.3.5. Vzdělávání v konzervatořích	88
V.3.6. Vzdělávání ve vyšších odborných školách.....	88

V.3.7. Vzdělávání na veřejných a soukromých vysokých školách.....	88
VI. INTEGRACE.....	89
VI.1. Integrace cizinců.....	89
VI.2. Poskytování informací cizincům	90
VI.3. Integrace azylantů a poživatelů doplňkové ochrany	91
VII. MEZINÁRODNÍ OCHRANA A DUBLINSKÉ ŘÍZENÍ	94
VII.1. Mezinárodní ochrana	94
VII.1.1. Žádosti o mezinárodní ochranu.....	94
VII.1.2. Rozhodnutí o udělení mezinárodní ochrany	97
VII.1.3. Žaloby a kasační stížnosti podané soudům	100
VII.1.4. Azylová zařízení na území ČR	101
VII.2. Aplikace dublinského nařízení v ČR.....	103
VII.2.1. Přijaté a odeslané žádosti	105
VII.2.2. Realizované transfery.....	107
VII.3. Nezletilí cizinci bez doprovodu	108
VIII. STÁTNÍ OBČANSTVÍ	110
VIII.1. Udělení státního občanství ČR.....	110
VIII.2. Udělení státního občanství ČR zvláštním způsobem	110
VIII.3. Prohlášení o nabytí státního občanství.....	111
IX. SPECIFICKÉ PROGRAMY A PROJEKTY V OBLASTI MIGRACE A AZYLU.....	112
IX.1. Přesídlování krajanů	112
IX.2. Program podpory a ochrany obětí obchodování s lidmi	112
IX.3. Program Pomoc na místě	113
IX.4. Stálý zdravotně humanitární program MEDEVAC	115
IX.5. Azylový, migrační a integrační fond.....	116
IX.5.1.1. Programové období 2014–2020	116
IX.5.1.2. Programové období 2021–2027	118
IX.5.1.3. Výzva EK – Specifická akce AMIF	119
X. NELEGÁLNÍ MIGRACE V ČR	120
X.1. Odepření vstupu na vnější schengenské hranici	120
X.2. Vyhodnocení vývoje nelegální migrace v ČR	122
X.2.1. Dočasné znovuzavedení ochrany vnitřních hranic ČR.....	124
X.3. Nelegální překročení vnější schengenské hranice ČR.....	124
X.3.1. Neregulérní cestovní doklady na vnější schengenské hranici	126
X.4. Nelegální pobyt	126
X.4.1. Tranzitní nelegální migrace	128
X.5. Napomáhání k nelegální migraci	131
XI. KONTROLNÍ ČINNOST A REPRESIVNÍ OPATŘENÍ	133
XI.1. Kontrolní činnost Policie ČR.....	133
XI.1.1. Služba cizinecké policie	133
XI.1.2. Národní centrála proti organizovanému zločinu služby kriminální policie a vyšetřování	135
XI.2. Kontrolní činnost Státního úřadu inspekce práce	135
XI.2.1. Kontroly zaměřené na nelegální zaměstnávání	136
XI.2.2. Kontroly zaměřené na agenturní zaměstnávání	137
XI.2.3. Zastřené zprostředkování zaměstnání	138
XI.2.4. Prevence a potírání nelegálního zaměstnávání zaměřené na osoby s dočasnou ochranou.....	139

XI.3. Kontrolní činnost živnostenských úřadů.....	140
XI.4. Kontrolní činnost orgánů Finanční správy ČR.....	140
XI.5. Kontrolní činnost Celní správy ČR.....	141
XI.5.1. Kontroly zaměstnávání cizinců.....	141
XI.5.2. Kontroly v oblasti přeprav, skladování a prodeje tabákových výrobků a lihovin.....	141
XI.5.3. Kontrola v oblasti dozoru na vnitřním trhu a ochrany spotřebitele.....	143
XI.6. Monitoring situace v souvislosti se zaměstnáváním cizinců v průmyslových zónách	144
XII. NÁVRATOVÁ POLITIKA A PRAXE.....	145
XII.1. Návratová politika	145
XII.1.1. Readmisní smlouvy	145
XII.1.1.1. Bilaterální readmisní dohody.....	146
XII.1.1.2. Unijní readmisní dohody	146
XII.2. Návratová praxe	146
XII.2.1. Rozhodnutí o povinnosti opustit území ČR nebo území členských států EU	146
XII.2.2. Rozhodnutí o správním vyhoštění.....	147
XII.2.3. Trest vyhoštění uložený soudy.....	149
XII.2.4. Zařízení pro zajištění cizinců na území ČR.....	149
XII.2.5. Provádění readmisních smluv	150
XII.2.5.1. Provádění readmisních smluv se sousedními státy.....	150
XII.2.6. Návraty v souvislosti s aplikací tzv. dublinského nařízení	152
XII.2.7. Dobrovolné návraty	152
XII.2.7.1. Dobrovolné návraty realizované Správou uprchlických zařízení	153
XII.2.7.2. Dobrovolné návraty zajišťované Ministerstvem vnitra	154
XIII. TRESTNÁ ČINNOST CIZINCŮ.....	155
XIII.1. Trestně stíhaní cizinci	155
XIII.1.1. Zhodnocení dopadů migrace z Ukrajiny na kriminalitu v ČR v roce 2023	159
XIII.1.2. Působení cizinců v oblasti organizovaného zločinu na území ČR	161
XIII.2. Odsouzení cizinci	163
XIII.3. Cizinci omezení na osobní svobodě	164
XIV. VNĚJŠÍ ROZMĚR MIGRACE	166
XIV.1. Mezinárodní spolupráce ČR v oblasti migrace v gesci MV.....	166
XIV.2. Spolupráce v oblasti migrace na úrovni EU	167
XIV.2.1. Agentura Evropské unie pro otázky azylu (EUAA).....	168
XIV.2.2. Evropská migrační síť (EMN)	169
XIV.3. Situace v oblasti migrace na úrovni EU.....	171
XIV.3.1. Situace v oblasti nelegální migrace na úrovni EU.....	171
XIV.3.1.1. Centrální středomořská trasa	172
XIV.3.1.2. Východní středomořská trasa a západobalkánská trasa	173
XIV.3.1.3. Západní středomořská a západoafrická trasa	175
XIV.3.1.4. Východní pozemní trasa	176
XIV.3.2. Situace v oblasti mezinárodní ochrany v EU	176
XIV.3.3. Situace v oblasti dočasné ochrany v EU	179
REALIZACE KONCEPCE INTEGRACE CIZINCŮ V ROCE 2023 - SAMOSTATNÁ ČÁST	181
ABECEDNÍ SEZNAM POUŽITÝCH ZKRATEK.....	232
TABULKOVÁ ČÁST.....	235
PŘEHLED PROJEKTŮ REALIZOVANÝCH V RÁMCI INTEGRACE CIZINCŮ A ŘÍZENÍ MIGRAČNÍCH TOKŮ V ROCE 2023 ...	284

ÚVOD

Zpráva o situaci v oblasti migrace a integrace cizinců na území České republiky v roce 2023 je souhrnný materiál, který poskytuje celkový přehled o migraci cizinců na území ČR a současně o aktivitách v oblasti integrace cizinců na území.

Zpráva je rozdělena do dvou samostatných, i když tematicky a obsahově velmi úzce provázaných částí.

První část zprávy kromě přehledu aktivit odpovědných orgánů a jimi přijatých legislativních i nelegislativních opatření s relevancí pro problematiku migrace přináší základní přehled migračních trendů na území ČR. V této souvislosti rovněž obsahuje jednotlivé indikátory migrace s detailním statistickým členěním a tyto profilové ukazatele porovnává s úrovní z roku 2022, příp. předchozích let. Opomenut není ani mezinárodní rozměr migrace s důrazem na situaci v EU. Již druhým rokem se zpráva věnuje rovněž problematice dočasné ochrany především z pohledu statistických ukazatelů a hlavních opatření v této oblasti. Komplexně je dočasná ochrana řešena v rámci samostatných materiálů¹.

Druhá část zprávy se pak detailně věnuje tématu integrace cizinců, jakožto nedílné součásti migrační politiky ČR. Tato část představuje každoroční informaci o realizaci integrace cizinců na území ČR a obsahuje přehled konkrétních integračních opatření, kterými příslušné resorty odpovědné za realizaci integrační politiky v průběhu roku 2023 podpořily úspěšné začleňování cizinců do české společnosti.

Zpracovatelem materiálu je Ministerstvo vnitra, které vycházelo nejen z vlastních informací, ale rovněž z podkladů zpracovaných Ministerstvem zahraničních věcí, Ministerstvem práce a sociálních věcí, Ministerstvem průmyslu a obchodu, Ministerstvem spravedlnosti, Ministerstvem pro místní rozvoj, Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy, Ministerstvem financí, Ministerstvem zdravotnictví, Ministerstvem zemědělství či Ministerstvem kultury.

¹ Usnesení vlády ČR ze dne 13. dubna 2022 č. 309 ke stanovení strategických priorit vlády České republiky ke zvládnutí uprchlické vlny související s invazí Ruské federace na Ukrajinu; Usnesení vlády ČR ze dne 15. února 2023 č. 144 o další etapě koordinace řešení dopadů uprchlické vlny související s invazí Ruské federace na Ukrajinu.

I. INSTITUCIONÁLNÍ A LEGISLATIVNÍ RÁMEC

I.1. STRATEGIE MIGRAČNÍ POLITIKY

Strategii migrační politiky České republiky přijala vláda svým usnesením č. 621 ze dne 29. července 2015².

Strategii jsou definovány **klíčové zásady migrační politiky českého státu a priority v této oblasti:**

- zajistit občanům klidné soužití s cizinci, a díky účinné integraci zabránit vzniku negativních sociálních jevů;
- zajistit bezpečnost svých občanů a efektivní vynucování práva v oblasti nelegální migrace, návratové politiky a organizovaného zločinu spojeného s převaděčstvím a obchodováním s lidmi;
- dostát svým závazkům v oblasti azylu;
- pomáhat uprchlíkům v zahraničí a předcházet tak dalšímu rozvoji migrační krize;
- udržet výhody volného pohybu osob v rámci EU a schengenského prostoru;
- podporovat legální migraci v souvislosti s potřebami trhu práce;
- dostát svým mezinárodním a evropským závazkům a aktivně se podílet na hledání společných řešení.

Strategie rovněž stanovuje cíle na národní i unijní úrovni pro naplňování těchto priorit a uvádí konkrétní nástroje sloužící k jejich dosažení.

Strategie migrační problematiku pokrývá v celém jejím rozsahu. Je rozčleněna do 7 tematických modulů odpovídajících jednotlivým stěžejním zásadám. Kromě bezpečnosti státu, představující průřezový element Strategie, se jedná o následující tematické okruhy:

- (1) integrace cizinců,
- (2) nelegální migrace a návratová politika,
- (3) mezinárodní ochrana,
- (4) vnější dimenze migrace (včetně rozvojových a humanitárních aspektů),
- (5) volný pohyb osob v rámci EU a schengenského prostoru,
- (6) legální migrace a
- (7) provázanost se společnými politikami EU v oblasti migrace.

Na realizaci Strategie dohlíží Koordinační orgán pro řízení ochrany státních hranic a migraci.

² Usnesení č. 621 o Strategii migrační politiky České republiky a o Komunikační strategii České republiky k migraci. Strategie migrační politiky České republiky je dostupná na <http://www.mvcr.cz/clanek/strategie-migracni-politiky-cr.aspx>.

I.2. INSTITUCIONÁLNÍ RÁMEC

I.2.1. Ústřední orgány státní správy ČR

I.2.1.1. Ministerstvo vnitra

Ve smyslu zákona č. 2/1969 Sb., o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy ČR, ve znění pozdějších předpisů, je Ministerstvo vnitra (dále též „MV“) gestorem problematiky mezinárodní migrace, azylu či dočasné ochrany, a to jak na úrovni legislativně-koncepční, tak i realizační. V gesci ministerstva je dále ochrana státních hranic a problematika dobrovolných návratů cizinců do zemí původu.

MV rozhoduje o udělení dlouhodobého víza, o prodloužení doby pobytu na toto vízum a platnosti dlouhodobého víza. Dále rozhoduje o vydání povolení k dlouhodobému pobytu (včetně zaměstnaneckých a modrých karet), povolení k přechodnému pobytu, o prodloužení platnosti těchto oprávnění, o vydání povolení k trvalému pobytu a o prodloužení doby platnosti průkazu cizinci, kterému bylo vydáno povolení k trvalému pobytu. MV také vydává občanům EU osvědčení o registraci (dříve potvrzení o přechodném pobytu). Dále pořizuje biometrické údaje v souvislosti s vydáváním cizineckého pasu nebo průkazu o povolení k pobytu, rozhoduje o vydání a odnětí cizineckého pasu a v rozsahu své působnosti o vydání a odnětí cestovního průkazu totožnosti. Rozhoduje o přiznání a zrušení postavení dlouhodobě pobývajícího rezidenta na území.

MV v souladu se zákonem č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území ČR a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů (dále též „zákon o pobytu cizinců“) vykonává dozor nad policií při výkonu státní správy a plní úkoly nadřízeného správního orgánu vůči Ředitelství služby cizinecké policie. V rámci rozhodování o správním vyhoštění vydává MV, na základě vyžádání policie, závazná stanoviska. MV rozhoduje o správních deliktech podle zákona o pobytu cizinců v rozsahu své působnosti.

MV dále zřizuje a provozuje zařízení pro zajištění cizinců, rozhoduje o hrazení nákladů spojených s pobytem zajištěného cizince na území ČR a jeho vycestováním z území a vymáhá jejich úhradu, pokud o jejich úhradě nerozhoduje policie.

MV vydává v rámci řízení o vydání povolení ke zprostředkování zaměstnání závazná stanoviska v souladu s § 60a zákona č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti, ve znění pozdějších předpisů (též „zákon o zaměstnanosti“), a to na základě žádostí mu poskytovaných prostřednictvím Generálního ředitelství Úřadu práce ČR. Příslušný úřad při vydávání závazného stanoviska posuzuje udělení povolení ke zprostředkování zaměstnání z hlediska ochrany veřejného pořádku, bezpečnosti a ochrany práv třetích osob. Ministerstvo vyhodnocuje informace získané ze zdrojů Policie ČR a zpravodajských služeb. Zaměřuje se zejména na ověření faktického fungování žádajících fyzických a právnických osob v místě jejich sídla a pracoviště, a na zjištění trestněprávní bezúhonnosti jednatelů a odpovědných osob.

MV sjednává anebo se podílí na sjednávání mezinárodních smluv v oblasti mezinárodní migrace, a to jednak formou sjednávání dvoustranných readmisních smluv, jednak se spolupodílí na práci Evropské komise (dále též „EK“) při sjednávání unijních readmisních dohod s vybranými třetími státy. MV je rovněž gestorem za schengenskou problematiku i koordinátorem implementace schengenských pravidel do vnitrostátního práva a praxe.

Na základě zákona č. 325/1999 Sb., o azylu, ve znění pozdějších předpisů (dále též „zákon o azylu“) zabezpečuje MV výkon státní správy v problematice mezinárodní ochrany a vytváří státní integrační programy zaměřené na pomoc azylantům a poživatelům doplňkové ochrany při jejich začlenění do společnosti.

MV má rovněž působnost v rámci zákona č. 221/2003 Sb. o dočasné ochraně cizinců, který upravuje podmínky vstupu a pobytu cizince na území ČR za účelem poskytnutí dočasné ochrany. Dočasná ochrana byla v návaznosti na aktivaci institutu dočasné ochrany na evropské úrovni v roce 2022 řešena navazující legislativou tzv. Lex Ukrajina (viz kapitola I.3.6. Legislativní činnost související s příchodem osob v důsledku ruské invaze na Ukrajinu).

Ve zmíněných oblastech MV úzce spolupracuje s dalšími resorty, státními a nestátními organizacemi, včetně organizací mezinárodních. Ve spolupráci s policií se podílí na vypracování repatričních programů a zajišťuje repatriace (dobrovolné návraty) cizinců do zemí jejich původu nebo bezpečných třetích zemí.

MV rovněž plní roli hlavního koordinátora realizace *Koncepce integrace cizinců na území České republiky*.

MV je gestorem Koordinačního orgánu pro řízení ochrany státních hranic a migraci, který projednává problematiku migrace a ochrany hranic na mezirezortní úrovni (viz kapitola I.2.2.1. Koordinační orgán pro řízení ochrany státních hranic a migraci). MV rovněž předsedá Pracovnímu týmu Rady hospodářské a sociální dohody pro zaměstnávání zahraničních pracovníků, který slouží jako platforma pro diskuzi o otázkách pracovní migrace občanů třetích států do ČR (viz kapitola I.2.2.4. Pracovní tým Rady hospodářské a sociální dohody pro zaměstnávání zahraničních pracovníků).

V rámci MV se problematikou mezinárodní migrace, azylu a integrace cizinců specializovaně zabývá odbor azylové a migrační politiky (dále též „OAMP“), odbor správní (a v rámci něho zřízená Komise pro rozhodování ve věcech pobytu cizinců, viz kapitola IV.6.) a organizační složka státu zřízená MV Správa uprchlických zařízení (dále též „SUZ“).

I.2.1.2. Policie ČR

Plnění úkolů v oblasti cizinecké problematiky zastrešuje v rámci Policie České republiky (dále též „PČR“) **Ředitelství služby cizinecké policie** (dále též „ŘSCP“), jež je výkonným útvarem policie s celostátní působností, specializovaným ústředním metodicko-řídícím, odborným, analytickým, kontrolním a výkonným útvarem v oblasti výkonu státní správy na úseku agendy cizinců pobývajících na území České republiky a po linii ochrany vnějších hranic schengenského prostoru a ve vymezeném rozsahu se podílí na ochraně civilního letectví před protiprávními činy.

V přímé podřízenosti ŘSCP je zařazeno 5 inspektorátů cizinecké policie na mezinárodních letištích³, které zajišťují ochranu vnějších hranic na všech mezinárodních letištích ČR, dále pak Zařízení pro zajištění cizinců Bělá-Jezová, Zařízení pro zajištění cizinců Vyšší Lhoty, Zařízení pro zajištění cizinců Balková a Přijímací středisko cizinců Zastávka u Brna.

Na území jednotlivých krajů plní úlohy v oblasti migrace cizinců **odborníky cizinecké policie** (dále též „OCP“), které jsou zařazeny do organizační struktury krajských ředitelství policie.

Útvarem Policie ČR s celorepublikovou působností, který rovněž plní úkoly v oblasti nelegální migrace, především pak na úseku boje proti převaděčství, je Národní centrála proti organizovanému zločinu služby kriminální policie a vyšetřování (dále též „NCOZ“), jehož **Sekce zločineckých struktur, Odbor obchodu s lidmi a nelegální migrace** provádí šetření, rozpracovává a realizuje zločinecká seskupení, která páchají závažnou organizovanou trestnou činností v oblasti nelegální migrace a obchodu s lidmi.

³ Jedná se o: ICP Praha-Ruzyně na letišti Václava Havla Praha, ICP Ostrava Mošnov, ICP Brno Tuřany, ICP Karlovy Vary, ICP Pardubice.

I.2.1.3. Ministerstvo zahraničních věcí

Ministerstvo zahraničních věcí (dále též „MZV“) je ústředním správním orgánem ČR, který vytváří koncepci zahraniční politiky a koordinuje zahraniční rozvojovou spolupráci a humanitární pomoc poskytovanou do zahraničí.

MZV vykonává státní správu ve věcech povolování pobytu cizinců na území ČR požívajících výsad a imunit podle mezinárodního práva.

Prostřednictvím zastupitelských úřadů (dále též „ZÚ“) vykonává státní správu ve věcech udělování víz v rozsahu stanoveném zákonem o pobytu cizinců. V samostatné gesci pak vykonává státní správu ve věcech vydávání krátkodobých víz podle vízového kodexu EU (viz kapitola II. Vízová politika a praxe ČR).

I.2.1.4. Ministerstvo práce a sociálních věcí

Ministerstvo práce a sociálních věcí (dále též „MPSV“) na základě zákona č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o zaměstnanosti“), mj. vymezuje okruh subjektů působících v roli zaměstnavatele a ve vztahu k cizím státním příslušníkům stanovuje kritéria vstupu jednotlivých kategorií cizinců na trh práce. Na základě situace na trhu práce stanovuje podmínky pro povolování zaměstnání a zodpovídá za právní úpravu zaměstnávání cizinců ve vztahu k odpovídajícím právním předpisům EU a uzavřeným mezinárodními dohodám.

MPSV rovněž vede centrální evidenci volných pracovních míst obsaditelných držitelé zaměstnanecké nebo modré karty.

Kromě vnitrostátních právních předpisů je oblast pracovní migrace upravena i bilaterálními mezinárodními smlouvami upravujícími oblast sociálního zabezpečení a zaměstnávání a také multilaterálními úmluvami v oblasti lidských práv, postavení uprchlíků a sociálních práv, jimiž je ČR vázána.

Oblastí nelegálního zaměstnávání cizinců se zabývá mj. Mezzirezortní orgán pro potírání nelegálního zaměstnávání cizinců v ČR (viz kapitola I.2.2.3. Mezzirezortní orgán pro potírání nelegálního zaměstnávání), jehož gestorem je MPSV.

Na základě přijetí zákona č. 66/2022 Sb., o opatřeních v oblasti zaměstnanosti a oblasti sociálního zabezpečení v souvislosti s ozbrojeným konfliktem na území Ukrajiny vyvolaným invazí vojsk Ruské federace (Lex Ukrajina), má MPSV povinnost výplaty humanitární dávky či příspěvku pro solidární domácnost.

I.2.1.5. Ministerstvo průmyslu a obchodu

Ministerstvo průmyslu a obchodu (dále též „MPO“) je ústředním správním úřadem pro problematiku živnostenského podnikání, resp. pro „věci živnosti“ (srov. § 13 zákona č. 2/1969 Sb., o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy, ve znění pozdějších předpisů).

Značná část podnikatelské činnosti spadá pod režim zákona č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání, ve znění pozdějších předpisů (dále též „živnostenský zákon“),

MPO se zaměřuje na vstup do podnikání v činnostech, které jsou živnostmi, a na dodržování povinností podnikatelů při provozování živnosti; v této oblasti koordinuje i provádění příslušné kontrolní činnosti podle živnostenského zákona. Kontroly zahraničních osob, jakož i dalších podnikatelských subjektů a jejich případné sankcionování za porušení právních předpisů má své opodstatnění a vede k postupnému zlepšení povědomí o povinnostech v rámci podnikání, tj. o povinnostech vyplývajících ze živnostenského zákona a z předpisů souvisejících s podnikáním, a tím i k dodržování českých právních předpisů ze strany těchto podnikatelů.

MPO v rámci své gesce řídí pracovní skupinu věnovanou lidským zdrojům. Cílem této pracovní skupiny je, aby na základě navržených opatření pomohla českým zaměstnavatelům, kteří se potýkají s nedostatkem pracovních sil na českém trhu práce. Tým této pracovní skupiny je složený ze zástupců resortů MPO, MV, MZV, MPSV a podnikatelských reprezentací. Členové pracovní skupiny debatují o aktuálních migračních tématech a konzultují připravované programy a projekty ekonomické migrace, přičemž podnikatelská sféra má zde možnost poskytovat státní správě zpětnou vazbu v souvislosti s migrační regulací.

Jako další platforma pro diskusi k zaměstnávání cizinců mezi státní správou a zástupci podnikatelů slouží *Pracovní skupina pro ekonomickou migraci* (dále jen „PSEM“), která funguje od roku 2012. V rámci této platformy se setkává státní správa (MPO, MZV, MPSV, MV, případně další resorty) a podnikatelská sféra v zastoupení konkrétních firem (Hospodářská komora ČR, Svaz průmyslu a dopravy ČR, CzechInvest atd.). Cílem setkávání pracovní skupiny je debata o aktuálních migračních tématech a konzultace připravovaných projektů ekonomické migrace, přičemž podnikatelská sféra má zde možnost poskytovat státní správě zpětnou vazbu v souvislosti s migrační regulací.

I.2.1.6. Ministerstvo spravedlnosti

Pokud jde o justiční agendy Ministerstva spravedlnosti (dále též „MS“) spojené s problematikou migrace, jedná se především o extradiční řízení, jehož účelem je vydání pachatele trestného činu, který se nachází na území dožádaného státu, státu dožadujícímu k trestnímu stíhání, výkonu trestu nebo výkonu ochranného opatření spojeného s odnětím svobody. O povolení vydání z ČR do země mimo EU rozhoduje ministr spravedlnosti, avšak pouze pokud krajský, vrchní nebo Nejvyšší soud vyslovil, že vydání je přípustné. Ministr spravedlnosti má v případě pochybností o správnosti rozhodnutí soudu pravomoc podat do tří měsíců Nejvyššímu soudu návrh na přezkoumání takového rozhodnutí⁴. V rámci EU se neuplatňuje uvedený proces vydávání/extradice, ale předávání na základě evropského zatýkacího rozkazu, při kterém se uplatní přímý styk mezi příslušnými justičními orgány (soudy) členských států. O předání rozhodují krajské soudy, MS má v tomto případě pouze roli asistenční a metodickou. Oba uvedené postupy se řídí zákonem č. 104/2013 Sb., o mezinárodní justiční spolupráci ve věcech trestních, ve znění pozdějších předpisů, příp. mezinárodní smlouvou.

Problematika migrace se uvedeného resortu dotýká i s ohledem na jeho kompetence v oblasti zajišťování legislativní činnosti, příprav návrhů zákonů v oblasti trestního práva a právních předpisů a dalších právních předpisů upravujících poměry v justici a ve vězeňství a kompetencí týkajících se sledování, prověřování a vyhodnocování fungování soudnictví.

MS je gestorem právní úpravy týkající se problematiky obchodního rejstříku, vzniku a postavení obchodních společností a družstev, závazkových vztahů atd., která je upravena zákonem č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů; zákonem č. 90/2012 Sb., o obchodních korporacích a družstvech, ve znění pozdějších předpisů (dále též „zákon o obchodních korporacích“) a zákonem č. 304/2013 Sb., o veřejných rejstřících právnických a fyzických osob, ve znění pozdějších předpisů. Důležitou agendou nejen v oblasti migrace je také správní soudnictví upravené zákonem č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů.

I.2.1.7. Ministerstvo financí

Ministerstvo financí (dále též „MF“) respektive Celní správa ČR disponuje oprávněním provádět kontroly zaměstnávání cizinců na základě zákona o zaměstnanosti. V souladu s ustanoveními zákona o zaměstnanosti kontrolují celní úřady, zda cizinec vykonává práci pro právnickou nebo fyzickou osobu na základě pracovněprávního vztahu nebo jiné smlouvy a zda ji vykonává v souladu s vydaným povolením k zaměstnání, zaměstnaneckou nebo modrou kartou, jsou-li podle zákona o zaměstnanosti vyžadovány. Od 1. 1. 2011 jsou celní úřady oprávněny kontrolovat i to, zda zaměstnavatelé plní oznamovací povinnosti podle § 87 a 88 zákona

⁴ Viz § 95 odst. 5 zákona č. 104/2013 Sb., o mezinárodní justiční spolupráci ve věcech trestních.

o zaměstnanosti. Celní úřad o provedené kontrole informuje oblastní inspektorát práce Státního úřadu inspekce práce příslušný dle ustanovení zákona o zaměstnanosti a v případě zjištění nedostatků předá této pobočce podklady pro zahájení správního řízení o uložení pokuty.

Generální ředitelství cel pro účely této zprávy poskytuje informace vztahující se ke správě daní, které s migrací a integrací cizinců zásadně souvisí. Jedná se o poznatky zjištěné v rámci kontrolní činnosti a rizikové analýzy (mj. vyhodnocování správnosti přiznaných daní a vratitelných přeplatků).

Celní orgány se aktivně zapojují do boje proti nelegální migraci, věnují maximální pozornost posilování a hlubšímu propojování současných mechanismů, zajišťujících koordinaci v oblasti nelegální migrace a aktivně podporují Schengenskou spolupráci, jakožto významného instrumentu pro další rozvoj ČR, včetně implementace závazků z ní vyplývajících. V této souvislosti Celní správa ČR dlouhodobě koordinuje a její zaměstnanci se podílí na spolupráci při zajišťování odborné přípravy příslušníků Služby cizinecké policie v rámci specializačních vzdělávacích kurzů.

Generální finanční ředitelství (dále jen „GFŘ“) je mimo jiných vlastních aktivit i stálým členem Meziresortního orgánu pro potírání nelegálního zaměstnávání (dále jen „MOPNZ“).

I.2.1.8. Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy (dále též „MŠMT“) je věcně příslušné k integraci cizinců prostřednictvím jejich vzdělávání. Jedním z hlavních předpokladů úspěšné integrace cizince je znalost češtiny.

MŠMT se problematikou vzdělávání dětí/žáků-cizinců zabývá průběžně v souladu se zákonem č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání, ve znění pozdějších předpisů.

Pokud jde o studium na vysoké škole, zákon č. 111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů, umožňuje cizincům studovat na veřejných vysokých školách za stejných podmínek jako občanům ČR v případě, že se jedná o studium v českém jazyce. Studium uskutečňované v cizím jazyce je zpoplatněno. O uznání vysokoškolského vzdělání získaného v zahraničí rozhodují v souladu se zákonem o vysokých školách veřejné vysoké školy disponující institucionální akreditací pro danou oblast vzdělávání. MŠMT vydává osvědčení o uznání vzdělání jen tehdy, bylo-li získáno ve státě, se kterým je uzavřena smlouva o uznávání rovnocennosti dokladů nebo případně tehdy, jestliže existují pochybnosti o tom, která veřejná vysoká škola uskutečňuje obsahově obdobný studijní program. Především je však MŠMT odvolacím správním orgánem. Jedná-li se o oblast vojenství, o uznání rozhoduje Ministerstvo obrany, v oblasti bezpečnostních služeb pak rozhoduje o uznání Ministerstvo vnitra.

V oblasti studentské migrace funguje vedle projektu *Zrychlená procedura udělování pobytových oprávnění pro cizince-zahraniční studenty ze třetích zemí* rovněž projekt *Režim student: koncept pro usnadnění vízové procedury u vybraných studentů* (dále jen „Režim student“), jehož cílem je usnadnit příchod cizinců z vybraných třetích států k vysokoškolskému studiu v ČR (viz kapitola IV.3.2. Migrační programy).

MŠMT má ve své gesci výkon komplexní systémové péče o nezletilé cizince, kteří se ocitli na území ČR bez doprovodu zákonných zástupců či jiných osob odpovědných za výchovu, dětí odloučených, aktuálně dětí přicházejících ze zemí válečného konfliktu. Zároveň poskytuje služby i dětem cizincům a jejich rodinám, které legálně žijí na území ČR, ale jejich aktuální situace vyžaduje řešení pomocí specializovaných služeb, které jsou systémově nastavené i pro českou populaci. Řeší i aktuálně přibývajících problematiku selhání rodičovské či pěstounské péče. MŠMT je pro tuto oblast zřizovatelem Zařízení pro děti – cizince, které v rámci sítě zařízení pro výkon ústavní a ochranné výchovy poskytuje plné přímé zaopatření a další služby nezletilým cizincům bez doprovodu nebo i ostatním dětem cizí státní příslušnosti. Toto zařízení provozuje diagnostický ústav, středisko výchovné péče a základní školu. Středisko výchovné péče poskytuje ambulantní diagnostické a terapeutické

služby dětem cizincům a jejich rodinám s legálním pobytem na území ČR. Pro účely následné péče o nezletilé cizince bez doprovodu a případně i v rámci nutnosti aktuálního navýšení kapacit určilo MŠMT metodickým pokynem 2 další zařízení pro výkon ústavní výchovy, která mají možnost poskytnout služby těmto klientům v rámci samostatných oddělení. Tato oddělení spadají pod metodické vedení Zařízení pro děti-cizince a systémově jsou navázána tak, aby byl vždy zohledněn nejlepší zájem dítěte. V rámci individuálních plánů práce s klientem lze dle potřeby a možností umístit klienta do kteréhokoliv zařízení v rámci sítě ústavní výchovy, jehož činnost nejlépe odpovídá potřebám klienta (blíže viz kapitola 2.3.6.).

I.2.1.9. Ministerstvo pro místní rozvoj

Ministerstvo pro místní rozvoj ČR (dále jen „MMR“) je v oblasti migrace odpovědné za realizaci opatření vyplývajících z Memoranda ADS – Memorandum o porozumění mezi Ministerstvem kultury a cestovního ruchu Čínské lidové republiky (dříve Národní správou pro cestovní ruch Čínské lidové republiky) a Evropským společenstvím o vízech a souvisejících otázkách týkajících se turistických skupin z Čínské lidové republiky). Memorandum ADS se vztahuje na turistické skupiny čínských obyvatel cestujících prostřednictvím registrovaných (čínských) cestovních kanceláří z Číny na území ČR, kde se mohou pohybovat v souladu s předem stanoveným cestovním programem⁵ (více viz kapitola II.2.4. Vyhodnocení plnění povinností obsažených v Memorandu ADS).

I.2.1.10. Ministerstvo zdravotnictví

Ministerstvo zdravotnictví (dále MZ) je ústředním orgánem státní správy na úseku zdravotní péče a ochrany veřejného zdraví.

V oblasti přístupu cizinců k zdravotním službám je poskytovatel zdravotní péče v ČR povinen poskytnout neodkladnou péči pacientovi, a to bez ohledu na skutečnost, zda je pacient pojištěn, resp. zda má či nemá finanční prostředky k úhradě péče. Neodkladná péče je takto poskytována českým pojištěncům, evropským pojištěncům a všem osobám bez zdravotního pojištění bez ohledu na státní příslušnost.

Ministerstvo zdravotnictví v souvislosti s cizími státními příslušníky je gesčně příslušné zejména za oblast zdravotního pojištění. Od pobytového statusu cizince se pak odvíjí některý z možných způsobů zajištění úhrady zdravotních služeb vedle komerčního zdravotního pojištění. Někteří z dotčených cizinců tak mohou být pojištěnci veřejného zdravotního pojištění, u některých přichází v úvahu úhrada zdravotních služeb v určitém definovaném rozsahu ze strany státu.

I.2.2. Meziřezortní orgány

I.2.2.1. Koordinačního orgán pro řízení ochrany státních hranic a migraci

Koordinační orgán pro řízení ochrany státních hranic a migraci (dále též „Koordinační orgán“) je **stálým meziřezortním orgánem** složeným ze zástupců věcně příslušných resortů na úrovni vrchních ředitelů a disponuje pravomocí přijímat nezbytná opatření v oblasti migrace a ochrany státních hranic. Gestorem činnosti Koordinačního orgánu je Ministerstvo vnitra.

Spolupráce resortů v rámci Koordinačního orgánu umožňuje pružně reagovat na aktuální migrační situaci a přispívá k větší flexibilitě při řešení konkrétních problematik zasahujících do kompetence více ministerstev. Koordinační orgán rovněž řídí činnost Analytického centra pro ochranu státních hranic a migraci. Předjednání materiálů určených pro vládu ČR na zasedání Koordinačního orgánu umožňuje např. jejich následné schvalování bez rozpravy. V neposlední řadě Koordinační orgán slouží také jako platforma pro diskuzi o dalším směřování

⁵ Minimální počet účastníků turistické skupiny je nejméně pět osob.

migrační politiky. Koordinační orgán je také vládou zmocňován, aby svým rozhodnutím prováděl vhodné změny migračních programů.

Koordinační orgán se v roce 2023 zabýval především problematikou **posílení pracovní migrace ze zemí mimo EU do ČR**. V této souvislosti projednal návrhy opatření na nové nastavení kvót pro náběr žádostí o zaměstnanecké karty a mimořádná pracovní víza na vybraných zastupitelských úřadech. Tyto návrhy následně vláda schválila cestou:

- novelizace nařízení vlády č. 220/2019 Sb., o maximálním počtu žádostí o vízum k pobytu nad 90 dnů za účelem podnikání, žádostí o povolení k dlouhodobému pobytu za účelem investování a žádostí o zaměstnaneckou kartu, které lze podat na zastupitelském úřadu,
- novelizace nařízení vlády č. 308/2022 Sb., o stanovení výjimky z nepřijatelnosti žádostí o udělení oprávnění k pobytu na území ČR podávaných na zastupitelských úřadech,
- nařízení vlády č. 437/2023 Sb., o mimořádném pracovním vízu pro státní příslušníky některých států pracujících v zemědělství, potravinářství nebo lesnictví.

Koordinační orgán současně schválil doprovodné **změny vládních programů ekonomické migrace**, jejichž prostřednictvím se uvedená opatření realizují v praxi.

Koordinační orgán odsouhlasil rovněž vhodné **úpravy Režimu student**, který slouží jako nástroj podpory migrace zahraničních vysokoškolských studentů. Změny směřovaly k důkladnějšímu prověřování zahraničních uchazečů o studium v ČR ze strany vysokých škol.

Předmětem jednání byla také oblast politiky **návratů cizinců ze třetích zemí do zemí původu, které při tomto navrácení jejich občanů nespolupracují** s českou stranou.

I.2.2.2. Analytické centrum pro ochranu státních hranic a migraci

Analytické centrum pro ochranu státních hranic a migraci představuje **stálé analytické pracoviště mezirezortního charakteru** řízené Ministerstvem vnitra, které se v rámci své činnosti zaměřuje na sledování a analýzu migrace jako komplexního jevu. Analytické centrum **funguje na expertní úrovni**, jeho působení řídí Koordinační orgán pro řízení ochrany státních hranic a migraci. Na činnosti Analytického centra se podílejí všechny klíčové orgány zapojené do systému řízení ochrany státních hranic a regulace migrace, kterým úzka spolupráce a výměna informací na půdě této platformy poskytují možnost operativní a rychlé reakce na vzniklé problémy.

Činnost Analytického centra probíhá v několika tematicky zaměřených fórech a nepřetržitě se zabývá monitoringem a analýzou aktuálních jevů, jež mohou být z bezpečnostně-migračního hlediska identifikovány jako rizikové či potenciálně problémové.

V roce 2023 se jednalo především o monitoring a vyhodnocování situace v oblasti dočasné ochrany, nelegální tranzitní migrace a vybraných aspektů ekonomické migrace.

I.2.2.3. Mezirezortní orgán pro potírání nelegálního zaměstnávání

Posláním Mezirezortního orgánu pro potírání nelegálního zaměstnávání je koordinovat činnost příslušných institucí, navrhnout legislativní změny přispívající k řešení nelegálního zaměstnávání a vytvářet koncepci řešení tohoto problému. MOPNZ dále doporučuje směry kontrolní a preventivní činnosti a získává informace z oblasti výzkumu migrace, z oblasti ekonomiky, a to se zaměřením zejména na oblast „šedé“ ekonomiky. MOPNZ koordinuje tři stálé pracovní skupiny: **pracovní skupinu k problematice zaměstnávání cizinců, pracovní skupinu**

k problematice nelegální práce, pracovní skupinu k problematice agenturního zaměstnávání a zastřenému zprostředkování zaměstnání.

První zasedání MOPNZ v roce 2023 proběhlo dne 17. května 2023. Řešena byla aktuální situace v přijímané legislativě; situace uprchlíků z Ukrajiny na trhu práce; redefinice nelegální práce a činnost pracovních skupin. Proběhlo také shrnutí kontrolní činnosti SÚIP. Hlavní bod jednání tvořil materiál *Plán aktivit Meziřesortního orgánu pro potírání nelegálního zaměstnávání na rok 2023*, kdy byly jeho jednotlivé body následně diskutovány.

Druhé zasedání MOPNZ proběhlo dne 18. prosince 2023. Řešena byla nadále relevantní legislativa a činnost pracovních skupin v uplynulém roce. Prezentovány byly i zkušenosti ze zahraničí ohledně používaných nástrojů na potírání nelegálního zaměstnávání. Závěrem proběhla prezentace činnosti SÚIP.

Jednání pracovní skupiny k problematice agenturního zaměstnávání a zastřenému zprostředkování zaměstnání se uskutečnilo dne 6. července 2023. Byl představen aktuální stav přijímaných legislativních změn a bylo diskutováno téma zákazu agenturního zaměstnávání cizinců, zrušení pojištění či certifikace agentur.

Jednání pracovní skupiny k problematice nelegální práce proběhlo dne 2. listopadu 2023. Jednání se týkalo aktuálního stavu legislativních prací, mimo jiné o požadavku ministra zařadit do chystané novelizace zákona o zaměstnanosti opatření cílená na potírání nelegálního zaměstnávání. Došlo k představení a diskuzi ohledně materiálu *Návrh opatření na potírání nelegální práce a zastřenému zprostředkování zaměstnání*. Ze strany MPSV byl představen v zahraničí používaný koncept pracovních karet. Shrnuta byla taktéž kontrolní činnost SÚIP.

V roce 2023 Generální finanční ředitelství iniciovalo vytvoření „kvazi pracovní skupiny“, která je zaměřená na úzkou spolupráci pro výměnu podnětů ke kontrolní činnosti a kontrolní činnosti zaměřené na oblast nelegální práce cizinců a zastřenému zprostředkování zaměstnání.

Sledovaným cílem je snaha o nastavení systémových parametrů a modelu spolupráce mezi jednotlivými zúčastněnými orgány ve vztahu k detekci a postihování zastřenému zprostředkování zaměstnání a nelegální práce. Konkrétně by se měl uvedený cíl společných aktivit projevit především ve společné informační a kontrolní činnosti, a to v kombinaci s medializací možných rizik a problémů pro podnikatele, kteří jsou zapojeni do organizovaných spojení, ve kterých v důsledku nelegální práce dochází ke ztrátě pojistného a daní. Sekundárně skupina hledá způsoby, jak chybějící pojistné a daně co nejexaktněji vyčíslit, aby bylo možné efekt medializace a spolupráce s podnikatelským sektorem měřit (tj. měření efektu převedení organizovaných spojení z tzv. „černé zóny“ do legální zóny, kdy bude docházet ke standardní registraci zaměstnanců a odpovídajícímu odvádění povinných plateb).

I.2.2.4. Pracovní tým Rady hospodářské a sociální dohody pro zaměstnávání zahraničních pracovníků

Rada hospodářské a sociální dohody (tzv. tripartita) v roce 2017 vytvořila pracovní tým pro zaměstnávání zahraničních pracovníků, který slouží jako **platforma pro dialog o otázkách pracovní migrace občanů třetích států do ČR**. Předsednictví bylo svěřeno do kompetence Ministerstva vnitra.

V roce 2023 byla na půdě pracovního týmu projednávána problematika posílení pracovní migrace ze třetích zemí do ČR. Prodiskutované návrhy vedly k novému nastavení kvót pro náběr žádostí o zaměstnanecké karty a mimořádná pracovní víza na vybraných zastupitelských úřadech, které následně legislativní cestou schválila vláda (s účinností nejprve k 1. červenci 2023 a následně k 1. lednu 2024). Sociální partneři byli také informováni o aktuálním vývoji situace v oblasti pobytu ukrajinských válečných uprchlíků na území ČR a vyjádřili se k připravovaným návrhům nové právní úpravy vstupu a pobytu cizinců a digitalizace pobytové agendy. Na jednání pracovního týmu byla otevřena i problematika komunikace tématu migrace vůči veřejnosti.

I.3. LEGISLATIVNÍ RÁMEC

I.3.1. Zákon o pobytu cizinců

Novela zákona č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území ČR a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů (dále jen zákon o pobytu cizinců), která nabyla účinnosti dne 1. července 2023, s sebou přinesla několik změn. Hlavní změnou v zákoně o pobytu cizinců byla transpozice nové směrnice EU o **modrých kartách** (směrnice 2021/1883 o podmínkách pro vstup a pobyt státních příslušníků ze třetích zemí za účelem výkonu zaměstnání vyžadujícího vysokou kvalifikaci).

Změny se dotýkají například **rychlejších postupů, pružnějších kritérií pro přijímání a v neposlední řadě také rozsáhlejších práv držitelů modré karty**, včetně snadnější mobility uvnitř EU. Vzhledem k tomu, že tato směrnice není zcela novým evropským opatřením upravujícím pobyt vysoce kvalifikovaných pracovníků ze třetích zemí na území členských států EU, respektive systému modrých karet, ale navazuje na původní směrnici, její implementace si v české legislativě vyžádala spíše dílčí úpravy. Oproti původní směrnici 2009/50/ES spočívají v **rozšíření působnosti zákona, ve změně mzdových limitů, v uznávání odborných dovedností jako dokladu vysoké kvalifikace nebo zjednodušení žádosti o vnitrouijní mobilitu**. Žádost o vydání modrých karet může nově podat také azylant, osoba požívající doplňkové ochrany, víza za účelem sezónního zaměstnání nebo osoba, která je rodinným příslušníkem občana EU, a to v případě, že má postavení rodinného příslušníka v jiném členském státě EU a chtěla by se sama nebo s občanem EU přemístit do ČR. Nově se modrá karta vydává s dobou platnosti až na 3 roky. Držitel modré karty nově nemusí při změně zaměstnavatele nebo pracovního zařazení žádat MV o souhlas s takovou změnou, stačí, když bude taková změna pouze oznámena. Mezi nejdůležitější novinku v oblasti **zaměstnaneckých karet** patří změna povinných náležitostí žádosti o vydání této karty⁶.

Novela zákona o pobytu cizinců přinesla rovněž změny v okruhu osob, které mohou žádat o **dlouhodobý pobyt za účelem společného soužití rodiny** (žádost již nemůže podat zletilý cizinec, i když by byl nezaopatřený). Žádost o **trvalý pobyt** již nemůže na území podat osoba, která pobývá na území pouze na základě tzv. fikce (až na několik výjimek); neúspěšní žadatelé o mezinárodní ochranu již nemohou získat povolení k trvalému pobytu po 4 letech pobytu na území. Změny v zákoně o pobytu cizinců rovněž reagovaly na doporučení z tzv. **schengenských evaluací**, kterými ČR prošla v roce 2019. Dále jsou **rozpracována podrobněji ustanovení týkající se řízení o osobách bez státní příslušnosti**.

Druhá novela zákona o pobytu cizinců, která nabyla účinnosti dne 20. září 2023, **zrušila monopol komerčního pojištění cizinců s dlouhodobým pobytem pro Pojišťovnu VZP**. Nově si mohou žadatelé o dlouhodobé vízum nebo dlouhodobý pobyt sjednat cestovní zdravotní pojištění v rozsahu komplexní zdravotní péče i s jinými pojišťovnami, které jsou oprávněny toto pojištění na území ČR poskytovat. Mění se také výše pojistného plnění. Doposud výše sjednaného limitu na jednu pojistnou událost musela činit nejméně 60 000 EUR, a to bez spoluúčasti pojištěného na nákladech. Nyní se limit zvyšuje na 400 000 EUR.

Současně byla do návrhu jako výsledek meziresortního připomínkového řízení doplněna také úprava:

- **zprůsnění trestního postihu převaděčství – novelizace trestního zákoníku** (zákona č. 40/2009 Sb.);
- **účasti občanů třetích zemí s povolením k dlouhodobému pobytu v systému veřejného zdravotního pojištění až do jejich zletilosti** (úprava zákonů č. 592/1992 Sb. a č. 48/1997 Sb.).

⁶ K žádosti je třeba předložit cestovní doklad, doklad o zajištění ubytování, fotografii, doklad o pracovněprávním vztahu a doklad o číselném označení volného pracovního místa (viz [Zaměstnanecká karta - frs.gov.cz](https://www.frs.gov.cz)).

I.3.2. Zákon o azylu

Od 1. července 2023 je účinná poměrně rozsáhlá novela zákona č. 325/1999 Sb., o azylu, ve znění pozdějších předpisů (dále jen zákon o azylu).

Změny v zákoně o azylu lze rozdělit na následující tematické okruhy:

- zpřesnění stávajících institutů, kde je cílem odstranit nebo minimalizovat zjištěné praktické a interpretační problémy;
- zpřesnění a doplnění již transponovaných směrnic unijního azylového práva;
- změny cílící na větší efektivitu řízení o mezinárodní ochraně, a to včetně navazujícího soudního přezkumu krajskými soudy a Nejvyšším správním soudem;
- změny týkající se přijímacích podmínek žadatelů o udělení mezinárodní ochrany a zavedení možnosti podílet se na zlepšování prostředí v azylovém zařízení i mimo něj, a to formou činnosti za úplatu formou tzv. zvýšeného kapesného.

I.3.3. Zákon o státním občanství

Problematiku nabývání a pozbývání státního občanství České republiky upravuje zákon č. 186/2013 Sb., o státním občanství České republiky a o změně některých zákonů (zákon o státním občanství České republiky), ve znění pozdějších předpisů, který nabyl účinnosti k 1. 1. 2014. Zákon o státním občanství České republiky rovněž upravuje problematiku zjišťování a prokazování státního občanství České republiky, vedení evidence fyzických osob, které nabyly nebo pozbyly státní občanství České republiky, řízení ve věci státního občanství a přestupky na úseku státního občanství. Zákon o státním občanství České republiky nebyl v průběhu roku 2023 novelizován žádným předpisem.

I.3.4. Zákon o zaměstnanosti (s ohledem na imigraci)

Kromě výše zmíněné novely⁷ zákona o zaměstnanosti, kterou se měnil zákon o pobytu cizinců a zákon o azylu (transpozice azylové směrnice a směrnice o modrých kartách) byl přijat zákon č. 408/2023 Sb., kterým se mění zákon č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti, ve znění pozdějších předpisů, a související právní předpisy, který má dopad na zahraniční zaměstnanost. Přijatými změnami, které mají účinnost v roce 2024, došlo k:

- úpravě definice nelegální práce;
- rozšíření důvodů pro nezařazení místa do evidence volných míst obsaditelných držiteli zaměstnaneckých a modrých karet;
- rozšíření důvodů pro nevydání povolení k zaměstnání;
- úpravě evidence volných pracovních míst (max. lhůta v evidenci – 6 měsíců);
- rozšíření povinně hlášených údajů o volném pracovním místě, včetně kódu podle skupin klasifikace zaměstnání (CZ-ISCO) zveřejněné Českým statistickým úřadem;
- úpravě v oblasti testu trhu práce volných míst obsaditelných držiteli zaměstnanecké karty (sjednocení s právní úpravou karet modrých) s cílem větší efektivity v obsazování volných pracovních míst cizinci;
- rozšíření okruhu cizinců s tzv. volným přístupem na trh práce s cílem zrychlit přístup zahraničních pracovníků na trh práce (efektivnější a jednodušší pracovní migrace);
- změně ve způsobu plnění informační povinnosti zaměstnavatelů zaměstnávajících cizince a občany EU ve smyslu plné digitalizace;

⁷ Novela zákona o zaměstnanosti provedená zákonem č. 173/2023 Sb., kterým se mění zákon č. 325/1999 Sb., o azylu, zákon č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky a další související zákony (transpozice azylové směrnice a směrnice o modrých kartách).

- úpravě informační povinnosti vysílajícího zaměstnavatele v rámci nadnárodního poskytování služeb.

Dále byla schválena vyhláška č. 205/2023 Sb., o seznamu zaměstnání, u nichž se vysoká kvalifikace dokládá vyšší odbornou dovedností, a minimální době požadované odborné praxe k doložení odborné dovednosti. V případě zájmu zaměstnavatele může být v některých odvětvích, pro účely žádosti a následné vydání modré karty, vysoká kvalifikace prokázána vyššími odbornými dovednostmi⁸. Pro dosažení vyšší odborné dovednosti se požaduje odborná praxe v délce alespoň 3 let získaná v období 7 let bezprostředně předcházejících podání žádosti o modrou kartu.

I.3.5. Zákon o ochraně státních hranic ČR

Zákon č. 191/2016 Sb., o ochraně státních hranic ČR a o změně souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů, (dále též „zákon o ochraně státních hranic“) nabyl účinnosti dne 1. srpna 2016⁹. V návaznosti na nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2016/399 ze dne 9. března 2016, kterým se stanoví kodex Unie o pravidlech upravujících přeshraniční pohyb osob (Schengenský hraniční kodex), v platném znění, zákon upravuje ochranu státních hranic proti jejich nedovolenému překračování. Stanovuje podmínky pro zřízení hraničního přechodu na mezinárodním letišti, povinnosti kapitánů letadel a provozovatelů letišť, jakož i pravidla pro dočasné znovuzavedení ochrany vnitřních hranic a přestupky související s ochranou hranic.

I.3.6. Legislativní činnost související s příchodem osob v důsledku ruské invaze na Ukrajinu

V souvislosti s příchodem velkého počtu osob z Ukrajiny je stěžejní právní úpravou v této oblasti soubor zákonů tzv. Lex Ukrajina. Jedná se o:

- **zákon č. 65/2022 Sb.**, o některých opatřeních v souvislosti s ozbrojeným konfliktem na území Ukrajiny vyvolaným invazí vojsk Ruské federace, ve znění pozdějších předpisů – upravuje rozsah a podmínky poskytované dočasné ochrany;
- **zákon č. 66/2022 Sb.**, o opatřeních v oblasti zaměstnanosti a oblasti sociálního zabezpečení v souvislosti s ozbrojeným konfliktem na území Ukrajiny vyvolaným invazí vojsk Ruské federace – upravuje podmínky zaměstnávání cizinců s dočasnou ochranou a poskytování humanitárních dávek;
- **zákon č. 67/2022 Sb.**, o opatřeních v oblasti školství v souvislosti s ozbrojeným konfliktem na území Ukrajiny vyvolaným invazí vojsk Ruské federace – upravuje všechny oblasti vzdělávání, tedy předškolní, základní, střední, vyšší odborné i jiné vzdělávání i pro studium na vysokých školách

I v roce 2023 probíhala navazující legislativní činnost (novelizace výše zmíněných zákonných úprav) související se zvládním přílivu vysokého počtu osob, které opustily Ukrajinu v důsledku invaze vojsk Ruské federace a války na Ukrajině.

Dne 23. ledna 2023 vešla v účinnost zákonem č. 20/2023 Sb. (tzv. lex Ukrajina IV) novela, která upravila zejména postup pro prodloužení dočasné ochrany o další jeden rok, tedy do 31. 3. 2024.

Od dubna 2023 je účinná novela zákona č. 65/2022 Sb., ve znění pozdějších předpisů (tzv. lex Ukrajina V), která

⁸ Konkrétně se jedná o zaměstnání spadající pod následující kategorie: řídicí pracovníci v oblasti služeb informačních a komunikačních technologií (CZ-ISCO 133); specialisté v oblasti informačních a komunikačních technologií (CZ-ISCO 25).

⁹ Nahradił původní zákon č. 216/2002 Sb., o ochraně státních hranic České republiky a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů, který již plně neodpovídal současnému zapojení ČR do schengenské spolupráce.

zavedla změny v nastavení sociálních dávek, v **poskytování ubytování osobám s udělenou dočasnou ochranou**, jakož i přechod zajišťování zázemí pro příjem a vyřizování žádostí o dočasnou ochranu na ministerstvo vnitra.

S účinností od října 2023 novelou zákona č. 65/2022 Sb., ve znění pozdějších předpisů byl zaveden tzv. **registr ukrajinských vozidel**. Jedná se o podobnou evidenci vozidel, jaká je standardně provozována pro vozidla se státní poznávací značkou České republiky. V případě registru vozidel se státní poznávací značkou Ukrajiny je obec s rozšířenou působností povinna na základě oznámení takové vozidlo a jeho provozovatele do tohoto registru zapsat. Hlavním cílem této úpravy bylo reagovat na množící se problémy při dohledání vozů a řidičů – účastníků dopravních nehod.

Důležitou legislativní aktivitou bylo opakované **prodloužení poskytování dočasné ochrany o další jeden rok, tj. do 31. března 2025**. Příslušná novela zákona č. 65/2022 Sb., ve znění pozdějších předpisů byla publikována ve Sbírce zákonů v posledních dnech roku 2023 s účinností od 1. 1. 2024. (zákon č. 454/2023 Sb.). Prodloužení dočasné ochrany bude realizováno podobným procesem jako v roce 2023, tedy novou registrací osob s nárokem na dočasnou ochranu. Prodloužením dočasné ochrany bylo reagováno na rozhodnutí Rady EU z konce září 2023 o prodloužení poskytované dočasné ochrany do března 2025. Stejným zákonem pak byly provedeny změny týkající se poskytování ubytování. Tyto změny však nabydou účinnosti až v září 2024.

I.3.7. Změny trestního zákoníku týkající se trestněprávního stíhání nelegální migrace

Dne 1. 7. 2023 nabyl účinnosti zákon č. 173/2023 Sb., kterým se mění zákon č. 325/1999 Sb., o azylu, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony. Tento zákon obsahuje dvě změny trestního zákoníku v oblasti trestněprávního postihu nelegální migrace (připravené Ministerstvem spravedlnosti ve spolupráci s Ministerstvem vnitra).

První změna se týká skutkové podstaty trestného činu maření výkonu úředního rozhodnutí a vykázání podle § 337 odst. 1 písm. b) trestního zákoníku, který upravuje trestní postih pro pachatele, jenž se zdržuje na území ČR, ačkoli mu byl uložen trest vyhoštění nebo bylo rozhodnuto o jeho správním vyhoštění.

- Došlo k přesnějšímu vymezení okamžiku, od kterého bude pobyt cizince na území ČR navzdory uloženému trestu vyhoštění nebo rozhodnutí o správním vyhoštění naplňovat skutkovou podstatu trestného činu (zúženo pouze na případy s vyšším stupněm společenské škodlivosti spočívající v tom, že cizinec, o jehož správním vyhoštění bylo rozhodnuto, se na území ČR nadále zdržuje, přestože proti němu byla uplatněna donucovací opatření podle čl. 8 návratové směrnice¹⁰);
- Trestně postižitelné tak je nově jednání spočívající v tom, že vyhoštěný cizinec, jenž byl úspěšně navrácen do země původu (resp. nuceně doprovázen na hranice či jinak fyzicky deportován z území ČR), se na území ČR opět vrátí, a ten, kdo v situaci, kdy bylo započato s prováděním donucovacích opatření dle čl. 8 návratové směrnice, avšak tyto kroky jsou ukončeny jiným než zamýšleným způsobem, se navzdory bezvýslednému použití těchto opatření stále zdržuje na území ČR. Obdobná změna se uplatní i ve vztahu k maření uloženého trestu vyhoštění.

¹⁰ Tj. pokud se na území ČR nelegálně zdržuje za situace, kdy k realizaci správního rozhodnutí o vyhoštění stát užil dalších mocenských prostředků.

Druhá změna se týká skutkových podstat trestných činů souvisejících s nelegální migrací na území ČR¹¹. Skutečnost, že tyto trestné činy postihují nelegální migraci pouze na území ČR a nepostihují zároveň nelegální migraci do jiných států EU, potažmo schengenského prostoru, byla v aplikační praxi orgánů činných v trestním řízení vnímána v určitých případech jako zásadní překážka pro naplnění cíle, který je těmito ustanovení sledován. Předchozí zákonné vymezení těchto trestných činů neumožňovalo orgánům činným v trestním řízení účinně postihovat případy, kdy byla nelegální migrace sice organizována na území ČR, ale k samotné nelegální migraci docházelo v jiném státě EU (přes hranice jiných evropských států), popř. případy, kdy pachatel na území ČR napomáhal k neoprávněnému pobytu na území jiného členského státu EU.

- Došlo k rozšíření objektu skutkových podstat trestných činů souvisejících s nelegální migrací tak, aby pokrývaly nikoliv pouze migraci na území ČR, ale rovněž do jiných členských států EU a států uplatňující Schengenský hraniční kodex v plném rozsahu.
- Zároveň došlo ke zpřísnění postihu za spáchání trestného činu organizování a umožnění nedovoleného překročení státní hranice podle § 340 trestního zákoníku, kdy vystavení nelidskému nebo ponižujícímu zacházení většího počtu osob je nově okolností podmiňující použití vyšší trestní sazby. Takto se reaguje na skutečnost, že tento trestný čin bývá často doprovázen nelidským nebo ponižujícím zacházením s migranty (jejich vystavením, ať už úmyslným nebo nedbalostním, tělesnému nebo duševnímu utrpení v důsledku nedostatku jídla, tekutin, či nevhodných hygienických podmínek).

Dále představila Evropská komise dne 28. listopadu 2023 **návrh směrnice Evropského parlamentu a Rady, kterou se stanoví minimální pravidla pro předcházení a boj proti napomáhání k nepovolenému vstupu, tranzitu a pobytu v EU** a nahrazuje směrnice Rady 2002/90/ES a rámcové rozhodnutí Rady 2002/946/SVV. Hlavním cílem tohoto návrhu je aktualizace přes 20 let starého právního rámce EU pro boj proti převaděčství migrantů (tzv. facilitators package) vytvořením moderního trestněprávního nástroje EU, který jasně definuje a účinně postihuje trestný čin napomáhání k neoprávněnému vstupu, tranzitu a pobytu v EU v souladu s ustanoveními článku 83 Smlouvy o fungování EU. Návrh je projednáván na pracovní skupině Rady EU COPEN, jejichž jednání se účastní zástupce Ministerstva spravedlnosti.

¹¹ Jde o trestné činy násilné překročení státní hranice podle § 339 trestního zákoníku, organizování a umožnění nedovoleného překročení státní hranice podle § 340 trestního zákoníku a napomáhání k neoprávněnému pobytu na území republiky podle § 341 trestního zákoníku

II. VÍZOVÁ POLITIKA A PRAXE ČESKÉ REPUBLIKY

Rok 2023 byl poznamenán válkou na Ukrajině, kterou rozpoutalo 24. února 2022 Rusko. Ve vízové agendě se tato situace projevila okamžitým pozastavením vízových služeb na Ukrajině, uzavřením dvou generálních konzulátů v Rusku, a především stále trvajícím pozastavením vydávání víz občanům Ruska a Běloruska.

Legislativně byl tento zákaz nejprve v roce 2022 řešen formou vládních usnesení¹², od července 2022 je ukotven v zákoně č. 175/2022 Sb., *o dalších opatřeních v souvislosti s ozbrojeným konfliktem na území Ukrajiny vyvolaným invází vojsk Ruské federace a o změně dalších zákonů v souvislosti s ozbrojeným konfliktem na území Ukrajiny vyvolaným invází vojsk Ruské federace*, a na něj navazujících nařízení vlády aktualizovaných dle potřeby¹³.

Jako další výraz nesouhlasu s agresí vláda svým usnesením zakázala ruským nebo běloruským sportovcům účast na sportovních akcích pořádaných na území ČR¹⁴.

Po mnohaletých covidových restrikcích v Číně a zásadnímu omezení možnosti (vy)cestovat došlo k uvolnění situace a čínští občané mohou znovu volně cestovat za hranice. Přestože došlo k úplnému otevření hranic, které lze nyní překročit bez nutnosti karantény či povinného testování na covid-19, čínští turisté přijali tuto změnu opatrně a prozatím se v Číně nekoná zásadní nárůst v počtu přijatých žádostí na našich zastupitelských úřadech.

ČR v roce 2023 učinila několik facilitačních kroků, kdy např. zřídila vízové centrum Generálního konzulátu v německých Drážďanech (zprovozněno dne 2. května 2023), které centralizuje poskytování vízových služeb pro občany třetích zemí pobývajících na území schengenského prostoru (přesun vízové agendy ze všech evropských zastupitelských úřadů). ČR také v roce 2023 omezila provádění Režimu student v migračně rizikových zemích. Snížení vízové agendy pro velvyslanectví v Záhřebu přinesl také vstup Chorvatska do schengenského prostoru.

II.1. SPOLEČNÁ VÍZOVÁ POLITIKA V OBLASTI KRÁTKODOBÝCH VÍZ

ČR provádí ode dne svého plného zapojení do schengenské spolupráce (tj. od 21. prosince 2007) **společnou vízovou politiku EU**, hlavní gesci v této oblasti má Ministerstvo zahraničních věcí. Do společného rámce evropské politiky spadá oblast krátkodobých pobytů, tj. do 90 dnů během jakéhokoliv období 180 dnů v rámci schengenského prostoru.

Základním dokumentem **společné vízové politiky je nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2018/1806¹⁵ (tzv. vízové nařízení)**. Tento dokument stanovuje seznam třetích zemí, jejichž státní příslušníci musí mít při

¹² Usnesení vlády ČR ze dne 25. února 2022 č. 130 o zastavení přijímání a zpracování žádostí o víza a povolení k dlouhodobým a trvalým pobytům státních příslušníků Ruské federace; a Usnesení vlády ČR ze dne 2. března 2022 č. 152 o zastavení přijímání žádostí o víza a povolení k dlouhodobým a trvalým pobytům státních příslušníků Běloruské republiky.

¹³ Týká se také občanů Ruska a Běloruska, kteří jsou zároveň občany jiného státu.

Viz <https://www.psp.cz/sqw/sbirka.sqw?cz=175&r=2022>.

¹⁴ Usnesení vlády ČR ze dne 6. září 2023 č. 683 ke stanovisku vlády České republiky k účasti sportovců reprezentujících Ruskou federaci na sportovních akcích pořádaných na území České republiky a k účasti sportovců reprezentujících Českou republiku na sportovních akcích pořádaných na území Ruské federace.

¹⁵ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2018/1806 ze dne 14. listopadu 2018, kterým se stanoví seznam třetích zemí, jejichž státní příslušníci musí mít při překračování vnějších hranic vízum, jakož i seznam třetích zemí, jejichž státní příslušníci jsou od této povinnosti osvobozeni.

překračování vnějších hranic vízum, jakož i seznam třetích zemí, jejichž státní příslušníci jsou od této povinnosti osvobozeni.

- V roce 2022 navrhla EK přesunout Kuvajt a Katar z přílohy I do přílohy II vízového nařízení, a osvobodit tak státní příslušníky těchto zemí od vízové povinnosti při cestách do schengenského prostoru na dobu nepřesahující 90 dnů. Členské státy se shodly na **vízové liberalizaci Kataru a Kuvajtu** a návrh byl postoupen k projednání Evropskému parlamentu. Po odhalení korupční kauzy uvnitř Evropského parlamentu v prosinci 2022 bylo projednávání tohoto návrhu po celý rok 2023 přerušeno.
- Pokračovalo pravidelné hodnocení migrační a bezpečnostní situace v zemích, které dovršily proces vízové liberalizace v posledních sedmi letech **v rámci tzv. suspenzivního mechanismu**. V říjnu 2023 EK publikovala „Šestou zprávu v rámci mechanismu pro pozastavení zrušení vízové povinnosti“ s hodnocením za rok 2022. EK se ve zprávě nově zaměřila také na schémata investičního občanství, které nabízí některé třetí země (zejména v Karibiku) a která mohou působit jako migračně a bezpečnostně rizikové faktory.
- V říjnu 2023 Komise představila návrh na revizi nařízení s cílem posílit **mechanismus pozastavení bezvízového styku**. Mechanismus umožňuje dočasné pozastavení bezvízového režimu třetí zemi v případě náhlého a výrazného nárůstu nelegální migrace nebo bezpečnostních hrozeb souvisejících s občany této země. Mechanismus byl zaveden v roce 2013 a byl revidován v roce 2017. Byl aktivován dvakrát: poprvé v květnu 2019 na základě oznámení od Nizozemska o nárůstu neopodstatněných žádostí o azyl a vážných trestných činů spáchaných občany Albánie; podruhé v roce 2022 na základě analýzy Komise, což vedlo k dočasnému pozastavení bezvízového režimu pro Vanuatu kvůli provozování programu pro udělování občanství investorům. Návrh má za cíl posílit mechanismus pozastavení tak, aby byl účinnější při řešení výzev v oblastech nelegální migrace a bezpečnosti. Úpravu mechanismu podporuje většina členských států s cílem zajistit větší flexibilitu využití mechanismu pozastavení, začlenění hybridních hrozeb a také důslednější propojení mechanismu s kritérii vízové liberalizace. Na základě těchto diskusí **předložila EK dne 19. října 2023 návrh Nařízení Evropského parlamentu a Rady, kterým se mění nařízení (EU) 2018/1806, pokud jde o revizi mechanismu pozastavení**. Diskuse k návrhu budou pokračovat v roce 2024.
- Co se týká **vízové liberalizace**, došlo v roce 2023 k jedné změně seznamu zemí s bezvízovým stykem. V dubnu 2023 byl schválen návrh na udělení bezvízového režimu pro cestování do EU občanům **Kosova**. Od 1. ledna 2024 majitelé kosovských pasů mohou cestovat do EU bez víza, a to po dobu až 90 dnů v libovolném období 180 dní. Tím je také umožněno občanům EU cestovat do Kosova bez vystavení víza.

Dalším stěžejním předpisem je **nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 810/2009, ze dne 13. července 2009, o kodexu Společenství o vízech (vízový kodex)**. Jedná se o přímo použitelný právní předpis, který se stal součástí českého práva dnem vstupu v platnost, tj. 5. dubna 2010. Prováděcím předpisem k vízovému kodexu je „Příručka pro zpracování žádostí o víza a provádění změn v udělených vízech“. Vízový kodex mj. upravuje postupy ve vízovém řízení, vyčísľuje náležitosti k vízovým žádostem, definuje okolnosti zastupování a outsourcingu a další. Jeho poslední novelizace proběhla v roce 2019, v účinnost pak vešla 2. února 2020. Novela reflektuje vývoj v bezpečnostní a migrační oblasti a jako nástroj řešení problémů spojených s nelegální migrací propojila vízovou politiku se spoluprací jednotlivých třetích zemí v oblasti navrácení nelegálně pobývajících občanů třetích zemí.

Jedním z nových nástrojů novelizovaného vízového kodexu jsou **opatření podle čl. 25a**. Jedná se o soubor negativních pobídek, který může být aplikován vůči třetím zemím s nízkou mírou spolupráce v oblasti zpětného přebírání osob. V případě dobré spolupráce mohou být naopak navrženy pozitivní vízové pobídky. EK dle tohoto ustanovení pravidelně, nejméně jednou ročně, posuzuje spolupráci třetích zemí s ohledem na zpětné přebírání osob.

- V roce 2023 bylo průběžně projednáváno třetí vyhodnocení úrovně spolupráce se třetími zeměmi dle čl. 25a nařízení, zaměřené na zlepšení spolupráce v navracení státních příslušníků třetích zemí prostřednictvím opatření ve vízové oblasti (**tzv. readmisní páka**). Ačkoliv EK navrhla¹⁶ úlevu sankce uvalené v letech 2021, resp. 2022 vůči Gambii, byla po čas celého roku vůči Gambii uplatňována zpřísněná opatření. Restrikce navržené v roce 2022 vůči Senegal a Iráku nebyly zatím přijaty, neboť samotná hrozba jejich zavedení motivovala obě země k jistému zlepšení spolupráce. Na základě třetího kola hodnocení navrhla EK zavedení opatření také proti Etiopii. I zde ovšem v roce 2023 probíhala především zvýšená diplomatická snaha s cílem přimět Etiopii ke zlepšené spolupráci bez uvalení restrikce. Vůči žádné z uvedených třetích zemí restriktivní opatření přijato nebylo.

V červnu 2023 se Evropský parlament a Rada EU dočasně dohodli na **pravidlech pro digitalizaci vízového postupu**. Pilířem návrhu je vytvoření jednotného portálu pro podání žádosti o vízum online a zrušení vydávání vízového štítku v papírové podobě (nahrazení digitálním vízem). Po schválení Radou byl konečný akt podepsán dne 22. listopadu 2023. **Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2023/2667** bylo zveřejněno v Úředním věstníku dne 7. prosince 2023. Podle článku 7 nařízení Komise přijme rozhodnutí stanovující datum, kdy bude spuštěn patřičný elektronický portál. Členský stát může rozhodnout, že se platformy nevyužije, a to po dobu až 7 let od data spuštění platformy.

II.1.1. Digitalizace vízového procesu

Dne 13. listopadu 2023 byl dokončen legislativní proces a přijato Nařízení (EU) 2023/2667 k digitalizaci vízového procesu. Na základě tohoto nařízení se v budoucnu vytvoří jednotný portál pro podání žádostí o jednotné schengenské vízum online a papírový vízový štítek bude nahrazen digitálním vízem. Využitím jednotného EU aplikačního portálu má dojít ke snížení administrativních překážek a nákladů, jako je např. archivace žádostí, převoz vízových štítků atd. Zároveň bude celý proces rychlejší a bezpečnější, očekává se snížení rizika visa shoppingu. Osobní přítomnost žadatele bude nutná pouze u prvožadatelů, žadatelů majících nový cestovní doklad nebo z důvodu odběru biometrických údajů. Digitální proces tak EU učiní více atraktivní pro občany s vízovou povinností.

II.1.2. Limitované bezvízové dohody

Vízový kodex členskými státy na národní úrovni ponechává možnost stanovit výjimky z osvobození od vízové povinnosti pro krátkodobé pobyty, zejména pokud se jedná o držitele diplomatických pasů, služebních pasů anebo zvláštních pasů.

Dne 11. října 2023 byla podepsána limitovaná bezvízová dohoda mezi ČR a Uzbekistánem pro držitele diplomatických pasů pro pobyty do 90 dnů. Účinnost této dohody je však vázána na vstup v platnost readmisní dohody mezi vládou ČR a vládou Uzbekistánu, která byla podepsána 10. října 2023. Ratifikační proces této dohody na české straně zatím nebyl dokončen.

Dne 22. listopadu 2023 bylo obnoveno provádění limitované bezvízové dohody uzavřené mezi ČR a Mongolskem pro držitele služebních pasů pro krátkodobé pobyty nepřesahující 90 dnů.

¹⁶ Konkrétně se jedná o snížení vízového poplatku ze 120 EUR na standardních 80 EUR; schvalování tohoto návrhu bude pokračovat v roce 2024.

II.1.3. Bilaterální dohody o pracovní dovolené mládeže

ČR bilaterálně sjednává s některými vybranými státy tzv. dohody o pracovní dovolené mládeže. Dohody jsou v primární gesci MZV ČR. Podstatou těchto dohod je, že na základě reciprocity mohou mladí lidé (zpravidla do 30 let) z daných zemí obdržet dlouhodobé vízum ve zjednodušeném režimu a získat po dobu jednoho roku přístup na pracovní trh v ČR v kombinaci s cestováním a volnočasovým poznáváním teritoria.

ČR má sjednány dohody o pracovní dovolené s **Austrálií, Chile, Izraelem, Japonskem, Kanadou, Korejskou republikou, Novým Zélandem a Tchaj-wanem.**

V průběhu roku 2023 nebyly dojednány žádné nové dohody o pracovní dovolené.

II.1.4. Dohody mezi EU a třetími zeměmi

II.1.4.1. Dohody o volném obchodu

ČR se účastní jednání o textu dohod o volném obchodu (FTA-Free Trade Agreement) na unijní úrovni, které sjednává EU. Uvedené dohody obsahují kapitolu, tzv. Mode 4, která řeší otázku zjednodušeného vstupu osob na území smluvních států za účelem poskytování služeb. Cílem je usnadnit pobyt oprávněných osob na území druhé smluvní strany.

V roce 2023 pokračovala jednání o dohodách o volném obchodu s Thajskem, Indií, Indonésií a Austrálií.

II.1.4.2. Dohody o usnadnění udělování víz mezi EU a třetími zeměmi

V souvislosti s vojenskou invazí Ruské federace na území Ukrajiny, jež začala dne 24. února 2022, **došlo ke zpřísnění unijní vízové politiky vůči Ruské federaci.** Dne 9. září 2022 bylo plně pozastaveno uplatňování vízové facilitační dohody mezi EU a Ruskou federací, což pokračovalo po celý rok 2023. Žádosti o krátkodobá víza občanů Ruské federace se v důsledku této politiky zpracovávají dle standardních pravidel vízového kodexu.

Členskými státy bylo v roce 2023 také nadále uplatňováno částečné pozastavení vízové facilitační dohody s Běloruskem, ke kterému došlo 9. listopadu 2021 v důsledku porušování lidských práv a popírání demokratického vládnutí po prezidentských volbách v Bělorusku.

II.2. VÍZOVÁ PRAXE

II.2.1. Zastupování ve vydávání krátkodobých (schengenských) víz

MZV postupuje v souladu se záměrem evropské vízové politiky zabezpečit co největší dostupnost konzulátů členských států pro podání žádostí o schengenská víza pro občany třetích zemí. Ve snaze o udržení kvality provádí MZV každoroční vyhodnocení zastupování ve vydávání schengenských víz.

V souvislosti se zastupováním nedošlo v roce 2023 ke změně sítě zastupovaných nebo zastupujících zemí.

II.2.2. Vízový outsourcing

Za účelem navýšení kapacity a služeb konzulárních úseků zastupitelských úřadů ČR ve světě byla v roce 2015 zahájena spolupráce s externími dodavateli služeb při přijímání a zpracování žádostí o krátkodobá víza a posléze i o zaměstnanecké karty (vízový outsourcing ve vízových centrech). Dodavatelé služeb byli a jsou vybíráni na základě výsledků transparentního výběrového řízení.

V roce 2023 spolupracovalo s externím poskytovatelem služeb celkem 25 zastupitelských úřadů v ČR. V důsledku pokračujícího válečného konfliktu na Ukrajině byla nadále tato spolupráce přerušena na Ukrajině.

II.2.3. Vytíženost zastupitelských úřadů ČR

V roce 2023 bylo zastupitelskými úřady ČR přijato 170 821 žádostí o pobytové tituly. Přestože byl náběr žádostí na historicky nejvytíženějších úřadech poznamenán válečnou agresí Ruska na Ukrajině (Ukrajina, Rusko) nebo trvajícím nezájmem obyvatel o přeshraniční cestování (Čína), byl v roce 2023 zaznamenán přibližně 12% nárůst v počtu přijatých žádostí. V roce 2022 bylo pro srovnání celkem přijato celkem 154 740 žádostí.

Z uvedeného množství žádostí podaných v roce 2023 bylo celkem 139 013 žádostí o krátkodobá schengenská víza, což je meziročně o 18,1 % více.

Nejvytíženějšími zastupitelskými úřady z hlediska vykonávané vízové agendy byly v roce 2023 velvyslanectví či generální konzuláty ČR v Dillí, Rijádu, Astaně, Istanbulu a Abú Dhabí.

Nejvytíženější zastupitelské úřady ČR v roce 2023

ZÚ	Celkem		ZÚ	Krátkodobá víza		ZÚ	Dlouhodobá pobytová oprávnění (víza + pobyty)	
	žádosti	uděleno		žádosti	uděleno		žádosti	uděleno
Dillí	18 097	12 908	Rijád	15 453	14 483	Dillí	3 034	2 051
Rijád	15 524	14 533	Dillí	15 063	10 857	Hanoj	2 179	1 483
Astana	13 418	11 168	Astana	11 360	9 714	Manila	2 095	1 415
Istanbul	12 275	8 978	Istanbul	11 196	8 268	Astana	2 058	1 454
Abú Dhabí	7 794	4 953	Abú Dhabí	7 520	4 750	Drážďany	1 370	771

Zdroj: MZV

II.2.4. Vyhodnocení plnění povinností obsažených v Memorandu ADS¹⁷

Memorandum ADS (Approved Destination Status) o porozumění mezi Evropským společenstvím a Národní správou pro cestovní ruch Čínské lidové republiky (nyní již Ministerstvo kultury a turismu ČLR) bylo implementováno usnesením vlády č. 1311 ze dne 22. prosince 2004. Memorandum ADS stanovuje kromě jiného počty a jména cestovních kanceláří a cestovních agentur oprávněných k realizaci výjezdového cestovního ruchu čínských turistů, včetně podmínek pro vydání víza¹⁸.

V roce 2023 neuzavřelo MMR žádnou smlouvu o zajištění plnění závazků vyplývajících z Memoranda ADS. V současné době na seznamu figuruje 228 čínských cestovních agentur. Čínským cestovním kancelářím

¹⁷ Vláda ČR přijala dne 22. prosince 2004 usnesení č. 1311 k realizaci Memoranda o porozumění mezi Národní správou pro cestovní ruch Čínské lidové republiky (CNTA) a Evropským společenstvím o vízech a souvisejících otázkách týkajících se turistických skupin z Čínské lidové republiky. Tímto usnesením bylo také uloženo ministru pro místní rozvoj zřídit mezirezortní pracovní skupinu, která bude koordinovat, monitorovat a vyhodnocovat plnění povinností obsažených v Memorandu ADS. Tato skupina je složena ze zástupců ministerstev pro místní rozvoj, vnitra a zahraničních věcí (případně i dalších ministerstev, vždy záleží na navrženém tématu k jednání).

¹⁸ Víza vydávaná zastupitelskými úřady členských států jsou víza schengenského typu, tj. omezená na maximum 30 dní a vydaná v souladu s platnou legislativou. Jedná se o individuální schengenská víza nesoucí označení „ADS“ (Approved Destination Status - status schválené destinace).

a agenturám vydává akreditaci Ministerstvo kultury a turismu ČLR. Následně žádá čínská partnerská cestovní kancelář o akreditaci konkrétní schengenský stát (tzv. bílá karta), která umožňuje podat žádosti členů ADS u skupiny kteréhokoliv schengenského státu. Bílé karty jsou vydávány maximálně na jeden rok. Prodloužení je možné pouze v případě, že cestovní kancelář důsledně dodržuje pravidla stanovená Memorandem ADS.

Vzhledem k uvolnění cestovních restrikcí v Číně se i velmi pozvolně vrací turistické ADS skupiny. Za rok 2023 bylo na zastupitelských úřadech v Číně přijato 12 žádostí o schengenské vízum za účelem ADS, proti 67 926 žádostem v předcovidovém roce 2019.

II.2.5. Vysílání expertů pro migraci a doklady v roce 2023

Dne 24. června 2021 byla uzavřena *Dohoda mezi Ministerstvem zahraničních věcí České republiky a Ministerstvem vnitra České republiky a Policií České republiky a Hasičským záchranným sborem České republiky o podmínkách poskytování vzájemné součinnosti při vysílání expertů pro migraci a doklady, styčných důstojníků Policie České republiky na zastupitelské úřady České republiky, styčného důstojníka Hasičského záchranného sboru České republiky na Stálou delegaci České republiky při NATO v Bruselu a na zastupitelský úřad České republiky v Bratislavě, která ve věci vysílání styčných důstojníků pro migraci a doklady nahradila Dohodu mezi Ministerstvem vnitra České republiky a Ministerstvem zahraničních věcí České republiky o vysílání styčných důstojníků pro migraci a doklady na zastupitelské úřady České republiky ze dne 13. 2. 2009.*

Styční důstojníci pro migraci a doklady byli v roce 2023 vysláni na Velvyslanectví ČR v **Dillí**, a to ve dvou termínech (na jaře a na podzim), Velvyslanectví ČR v **Hanoji**, Velvyslanectví ČR v **Káhiře**, Velvyslanectví ČR v **Tunisu** a Velvyslanectví ČR v **Ulánbátaru**.

Na základě činnosti styčných důstojníků se podařilo odhalit množství pozměněných či padělaných dokladů a bankovek, dále také nekalých aktivit zahraničních i českých subjektů a osob napomáhajících ilegální migraci, v místech působení dokázali navázat velké množství užitečných kontaktů s místními orgány a v neposlední řadě se se svými bohatými zkušenostmi podíleli také na pohovorech a výsleších prováděných se žadateli o víza či pobytová oprávnění.

III. SCHENGENSKÁ PROBLEMATIKA

III.1. KOORDINACE SCHENGENSKÉ PROBLEMATIKY NA NÁRODNÍ ÚROVNI

22. listopadu 2021 vláda ČR schválila materiál Koncepce schengenské spolupráce 2021–2027, která je základním strategickým dokumentem ČR pro oblast schengenské spolupráce v plánovacím období 2021–2027. Vychází z předchozích strategických dokumentů vlády ČR souvisejících s přípravou na vstup a členstvím v Schengenu, především Národního schengenského plánu 2014 a zpráv o jeho plnění, a dále materiálů EU, zejména Strategie k plně fungujícímu a odolnému Schengenskému prostoru.

Stěžejním implementačním dokumentem Koncepce schengenské spolupráce 2021-2027 je pravidelně aktualizovaný Schengenský implementační plán. Tento plán je vyhodnocován formou zprávy předkládané Ministerstvem vnitra vládě každé dva roky. Součástí zprávy mohou být i případné aktualizace cílů a opatření. **Roku 2023 byl vládou ČR přijat Schengenský implementační plán 2023.**

III.1.1. Znovuzavedení ochrany vnitřních hranic se Slovenskem

V souvislosti s prudkým nárůstem nelegální sekundární migrace, zvýšenou aktivitou organizovaných skupin převaděčů a zhoršením migrační a bezpečnostní situace na vnějších hranicích EU byla příslušnými orgány identifikována závažná hrozba pro veřejný pořádek a vnitřní bezpečnost ČR. Situace dosáhla takové intenzity, že alternativní nástroje k zajištění veřejného pořádku a bezpečnosti nestačily. Ministerstvo vnitra, a následně **Vláda České republiky proto znovu zavedla ochranu na vnitřních hranicích na celém úseku pozemní hranice se Slovenskou republikou v období od 4. října 2023¹⁹.** Toto znovuzavedení bylo dále vládou opakovaně **prodlužováno až do 2. února 2024.** Kontroly byly prováděny po celé délce vnitřních hranic se Slovenskem, a to flexibilním způsobem přiměřeným aktuální hrozbě v závislosti na vývoji situace a s přihlédnutím na co nejmenší omezení plynulosti přeshraničního provozu.

III.1.2. Schengenské hodnocení

Roku 2023 se ČR začala připravovat na Schengenské hodnocení, které se uskuteční závěrem roku 2024. Hodnocení proběhne ze strany členských států a Evropské komise k ověření uplatňování schengenského acquis v ČR na základě Nařízení (EU) 2022/922. Toto tzv. schengenské hodnocení se zpravidla skládá z návštěvy hodnotícího týmu na místě a z hodnotícího dotazníku, který členský stát odevzdává Evropské komisi do konce října předchozího roku.

¹⁹ Usnesení vlády ČR ze dne 4. října 2023 č. 745 o dočasném znovuzavedení ochrany vnitřních hranic České republiky a o navýšení objemu prostředků na služební příjmy a změně systemizace Policie České republiky pro rok 2023.

III.2. SCHENGENSKÁ SPOLUPRÁCE NA ÚROVNI EU

III.2.1. Evropská legislativa vztahující se k schengenské problematice

Návrh nařízení Evropského parlamentu a Rady, kterým se mění nařízení (EU) 2016/399, kterým se stanoví kodex Unie o pravidlech upravujících přeshraniční pohyb osob

V návaznosti na Strategii pro zajištění plně funkčního a odolného schengenského prostoru a v reakci na aktuální situaci na vnějších hranicích v kontextu instrumentalizace migrace předložila Komise dne 14. prosince 2021 návrh nařízení Evropského parlamentu a Rady, kterým se mění nařízení (EU) 2016/399, kterým se stanoví kodex Unie o pravidlech upravujících přeshraniční pohyb osob (Schengenský hraniční kodex). Navržené změny se dotýkají obou hlavních pilířů Schengenského hraničního kodexu, kterými jsou oblast vnějších a vnitřních hranic schengenského prostoru (Evropské unie).

Návrh řeší mimo jiné otázku jednotného uplatňování opatření na vnějších hranicích v případě ohrožení veřejného zdraví, reakci na instrumentalizaci migrace na vnějších hranicích, režim na vnitřních hranicích či otázku dočasného znovuzavedení ochrany vnitřních hranic.

Meziinstitucionální jednání s Evropským parlamentem, Komisí a Radou byla po delší době započata během španělského předsednictví v listopadu 2023. Navzdory úsilí španělského předsednictví se bohužel podařilo v těchto jednáních dosáhnout jen omezeného pokroku. Belgické předsednictví bude usilovat o dosažení komplexní dohody v první polovině roku 2024.

Nová pravidla ohledně předběžných informací o cestujících pro usnadnění správy vnějších hranic a posílení vnitřní bezpečnosti

V červnu 2023 bylo dosaženo shody mezi členskými státy na podobě mandátu Rady EU k nařízením upravujícím shromažďování a výměnu předběžných informací o cestujících (API údaje), tedy informací o totožnosti cestujících obsažených v cestovních dokladech v kombinaci s informacemi o letu shromážděnými při odbavení. Tato nařízení mají za cíl vytvořit právní základ pro využívání API údajů pro účely kontrol na vnějších hranicích a za účelem potírání kriminality. V prosinci roku 2023 byla zahájena jednání mezi Evropskou komisí, Radou EU a Evropským parlamentem o finální podobě nařízení, které zvýší bezpečnost v rámci EU a zefektivní spolupráci mezi orgány vymáhajícími právo.

Návrh nařízení související s prověřováním státních příslušníků třetích zemí na vnějších hranicích (tzv. nařízení o screeningu)

Dne 23. září 2020 předložila Komise návrh nařízení, kterým se zavádí prověřování státních příslušníků třetích zemí na vnějších hranicích a mění nařízení (ES) č. 737/2008, (EU) 2017/226, (EU) 2019/817. Jedná se o poslední legislativní návrh tzv. Paktu o migraci a azylu.

Screening představuje soubor pravidel a postupů pro rychlé prověřování státních příslušníků třetích zemí na vnější hranici a na území. Jedná se o ty státní příslušníky třetích zemí, kteří neprocházejí regulérní hraniční kontrolou (dle Schengenského hraničního kodexu). Konkrétně se jedná o provedení registrace a sběr relevantních informací k dané osobě tak, aby bylo možno vyhodnotit, zda nepředstavuje bezpečnostní nebo zdravotní riziko nebo zda nespadá do některé ze zranitelných skupin a následně ji nasměrovat do příslušného azylového či návratového řízení.

V Radě byl návrh projednáván během německého, portugalského, slovinského a francouzského předsednictví. Až během francouzského předsednictví byl Coreperem dne 22. června 2022 přijat mandát k vyjednávání s EP v rámci prvního kroku gradualistického přístupu iniciovaného francouzským předsednictvím. Vyjednávání s Evropským parlamentem byla zahájena během švédského předsednictví v roce 2023 a pokračovala během španělského předsednictví v druhé polovině roku 2023. Politické shody s EP se podařilo dosáhnout na konci prosince roku 2023. O přijetí tohoto návrhu nařízení budou v roce 2024 hlasovat členské státy EU a Evropský parlament.

III.2.2. Víceletá strategická politika evropské integrované správy hranic

V březnu 2023 zveřejnila Komise své Sdělení Evropskému parlamentu a Radě, kterým **zavedla víceletou strategickou politiku pro evropskou integrovanou správu hranic a stanovila tak první víceletou strategickou politiku pro integrovanou správu hranic na období let 2023–2027**. Cílem evropské integrované správy hranic je zabezpečit, aby všechny aspekty správy vnějších hranic (včetně kontroly hranic, ostrahy hranic, návratů atd.) efektivně spolupracovaly v celé EU, s hlavním cílem mít otevřené, ale dobře kontrolované a bezpečné hranice. Integrovaná strategie hranic a její rozvoj patří dlouhodobě mezi priority EU, což zdůraznila i Evropská rada na svém mimořádném zasedání dne 9. února 2023.

Členské státy v roce 2024 budou revidovat své vnitrostátní strategie na období 2023–2027 tak, aby je daly do souladu s víceletou strategickou politikou EU a technickou a operativní strategií agentury Frontex a aby reflektovaly povinné složky a zastřešující prvky, které stanoví nařízení (EU) 2019/1896.

III.2.3. Cyklus schengenské rady

V říjnu 2022 schválili ministři vnitra členských států první Cyklus Schengenské rady s výhledem na roky 2022 a 2023. Na základě Zprávy o stavu Schengenu 2022 české předsednictví zorganizovalo detailní diskuse na expertní a politické úrovni ve snaze identifikovat společné akce k řešení současných výzev. Na základě těchto diskusí byla identifikována řada aktivit směřujících k dalšímu posílení schengenské spolupráce, na jejichž plnění se členské státy zaměřili v průběhu roku 2023. Široká shoda napříč členskými státy panuje na tom, že prioritními tématy pro dosažení správně fungujícího schengenského prostoru jsou především posílení správy vnějších hranic, zajištění, aby kontroly na vnitřních hranicích byly opatřením poslední instance, a aby zároveň došlo k pokroku směrem k odstranění dlouhotrvajících kontrol na vnitřních hranicích, posílení policejní spolupráce v rámci EU, zavedení nové architektury informačních technologií a interoperability pro správu hranic, zajištění plného provádění mandátu agentury Frontex, přijetí revidovaného Schengenského hraničního kodexu a přijetí nařízení ke screeningu.

III.2.4. Rozšíření Schengenského prostoru

Ministři vnitra členských států se v prosinci 2023 usnesli na **rozšíření schengenského prostoru o Bulharsko a Rumunsko. Kontroly na vnitřních hranicích s Bulharskem a Rumunskem budou na vzdušné a mořské hranici zrušeny 31. března 2024**. O zrušení kontrol na vnitřních pozemních hranicích bude nutné další rozhodnutí Rady. Rozšíření Schengenu o Bulharsko a Rumunsko bylo jednou z priorit českého předsednictví v radě EU.

III.3. INTEROPERABILITA INFORMAČNÍCH SYSTÉMŮ V OBLASTI SPRAVEDLNOSTI A VNITŘNÍCH VĚCÍ

Účelem interoperability informačních systémů EU v oblasti spravedlnosti a vnitřních věcí je **zajistit mezi dotčenými orgány vyšší kvalitu výměny informací potřebných k účinnému plnění svých povinností**. K dosažení tohoto cíle je třeba vyvinout nové nebo upravit některé již fungující informační systémy EU.

Prvním milníkem na cestě k vybudování interoperabilní architektury bylo spuštění SIS Recast v březnu 2023. Tato nová verze SIS obsahuje řadu nových druhů záznamů a funkcionalit, které napomůžou boji proti nelegální migraci a trestné činnosti. V říjnu roku 2024 je plánováno zprovoznění systému EES, na který by v roce 2025 měly navázat systémy ETIAS a ECRIS-TCN. Úspěšné spuštění těchto systémů je zásadním předpokladem ke zvýšení bezpečnosti v EU a k posílení efektivity hraničních kontrol na vnějších hranicích Schengenského prostoru. K zajištění plnohodnotné interoperability mezi systémy v oblasti spravedlnosti a vnitřních věcí bude však i po roce 2025 potřeba vynaložit maximální úsilí a je předpokladem, že vývoj komponentů zajišťujících plnohodnotnou konektivitu a související úpravy centrálních systémů budou probíhat až do roku 2028.

III.3.1. Program eu-INIS

Program eu-INIS byl vytvořen v návaznosti na rozhodnutí o vytvoření interoperabilní architektury rozsáhlých informačních systémů v oblasti spravedlnosti a vnitřních věcí, ke kterému na evropské úrovni došlo v roce 2015 v reakci na migrační krizi a bezpečnostní hrozby. S cílem napomoci řádné implementaci evropských projektů týkajících se interoperability byl v únoru 2019 vytvořen Program eu-INIS, přičemž dne 8. června 2022 vláda schválila aktualizovaný Program eu-INIS 2022.

Program eu-INIS obsahuje nástroje pro koordinaci, podporu a monitoring realizace 10 národních a 4 horizontálních projektů zaměřených na implementaci nových nebo modifikaci již fungujících rozsáhlých evropských informačních systémů v oblasti spravedlnosti a vnitřních věcí v ČR (EES, ETIAS, SIS, Nástroje interoperability, VIS, Eurodac, ECRIS-TCN, EUROSUR, PNR, API). Svým rozsahem a časovými limity se jedná o úkol bezprecedentního rozsahu v oblasti evropské integrace. Vzhledem k finanční náročnosti projektů je v rámci Programu eu-INIS kladem důraz na efektivní využívání zdrojů z národního rozpočtu i ze zdrojů EU a je zajištěn důsledný monitoring vynakládání finančních prostředků. Přestože dokončení Programu bylo původně naplánováno na konec roku 2024, vzhledem k problémům při budování interoperabilní architektury na evropské úrovni je pravděpodobné prodloužení Programu eu-INIS do roku 2028.

V souladu s revidovaným evropským harmonogramem byl 7. března 2023 spuštěn první systém programu interoperability, a to SIS Recast. Ve stádiu pokročilých fází realizace jsou ostatní systémy (EES, ETIAS, ECRIS-TCN, VIS Revised, prvky centrální interoperabilní architektury, ...). V reakci na závažné problémy při vývoji projektu EES byl navržen a v říjnu 2023 schválen plán obsahující hlavní milníky. Ten stanovil termín spuštění systému EES na druhou polovinu roku 2024. Vzhledem k provázanosti systémů došlo zároveň k posunu termínů spuštění systémů ETIAS a ECRIS-TCN na první, respektive druhou polovinu roku 2025.

Zároveň je potřeba zdůraznit, že spuštění SIS Recast, EES a dalších systémů je jen jedním z kroků nezbytných pro úspěšné spuštění systémů interoperabilní architektury. Následně jsou prakticky ihned zahajovány projekty na úpravy těchto systémů tak, aby byly všechny smysluplně provázány prostřednictvím prvků centrální interoperabilní architektury. Dle nového harmonogramu by tyto následné úpravy a vývoj interoperabilních komponentů měly probíhat do roku 2028. Uvedené kroky jsou vzhledem k celkové náročnosti, paralelizaci a nulové časové rezervě velkou výzvou pro agenturu eu-LISA i členské státy.

IV. LEGÁLNÍ MIGRACE

IV.1. DRUHY POBYTU

Z pohledu podmínek vstupu a pobytu na území ČR zákon dělí cizince do dvou skupin. Do první skupiny přísluší **občané států EU²⁰** a dalších států, které jsou vázány Smlouvou o Evropském hospodářském prostoru²¹, a občané Švýcarska (dále též „**občané EU**“). Obdobné postavení požívají za určitých podmínek stanovených zákonem rodinní příslušníci občanů EU i tehdy, nejsou-li občany těchto států. Druhou skupinu tvoří **občané ostatních, tzv. třetích zemí**.

Cizinci ze třetích zemí jsou povinni mít pro vstup a krátkodobý pobyt (do 90 dnů) na území ČR vízum. To se netýká cizinců, jimž je vízová povinnost zrušena v rámci jednotné vízové politiky EU²². Vízum pro vstup a krátkodobý pobyt na území ČR dále také nepotřebují např. držitelé dokladu o povolení k dlouhodobému nebo trvalému pobytu na území jiného schengenského státu, držitelé povolení k trvalému pobytu s přiznaným právním postavením dlouhodobě pobývajících rezidenta v Evropském společenství na území jiného členského státu EU nebo občané třetích zemí – rodinní příslušníci občana EU, kteří jsou držiteli dokladu o povolení k přechodnému či trvalému pobytu na území jiného členského státu EU.

Pro dlouhodobý pobyt (nad 90 dnů) v ČR musí mít cizinci ze třetích zemí vždy **vízum k pobytu nad 90 dnů**, případně povolení k pobytu. Na vízum k pobytu nad 90 dnů může cizinec pobývat v ČR po dobu nepřesahující 1 rok, **následně může požádat o povolení k dlouhodobému pobytu** za podmínky, že trvá stejný účel pobytu.

V důsledku transpozice příslušných směrnic²³ Rady ES do vnitrostátního práva může cizinec požádat o udělení **povolení k dlouhodobému pobytu, aniž by předtím na území ČR pobýval** na základě víza k pobytu nad 90 dnů za konkrétním účelem. V uvedeném smyslu se jedná o povolení k dlouhodobému pobytu **za účelem společného soužití rodiny na území**, povolení k dlouhodobému pobytu **za účelem studia na území**, povolení k dlouhodobému pobytu **za účelem vědeckého výzkumu**, povolení k dlouhodobému pobytu **za účelem zaměstnání** (zaměstnanecká karta nebo modrá karta) a povolení k dlouhodobému pobytu **rezidenta jiného**

²⁰ Belgie, Bulharsko, Česká republika, Dánsko, Estonsko, Finsko, Francie, Chorvatsko, Irsko, Itálie, Kypr, Litva, Lotyšsko, Lucembursko, Maďarsko, Malta, Německo, Nizozemsko, Polsko, Portugalsko, Rakousko, Rumunsko, Řecko, Slovensko, Slovinsko, Španělsko, Švédsko.

²¹ Norsko, Island, Lichtenštejnsko.

²² Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 2018/1806 (dříve 539/2001) ze dne 14. listopadu 2018, kterým se stanoví seznam třetích zemí, jejichž státní příslušníci musí mít při překračování vnějších hranic vízum, jakož i seznam třetích zemí, jejichž státní příslušníci jsou od této povinnosti osvobozeni.

²³ Např.: Směrnice Rady 2003/86/ES ze dne 22. září 2003 o právu na sloučení rodiny; Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2016/801 ze dne 11. května o podmínkách vstupu a pobytu státních příslušníků třetích zemí za účelem výzkumu, studia, stáže, dobrovolnické služby, programů výměnných pobytů žáků či vzdělávacích projektů a činnosti au-pair; Směrnice Rady 2004/81/ES ze dne 29. dubna 2004 o povolení k pobytu pro státní příslušníky třetích zemí, kteří jsou obětmi obchodování s lidmi nebo obdrželi pomoc k nedovolenému přistěhovalectví, a kteří spolupracují s příslušnými orgány; Směrnice Rady 2003/109/ES ze dne 25. listopadu 2003 o právním postavení státních příslušníků třetích zemí, kteří jsou dlouhodobě pobývajícími rezidenty.

členského státu EU²⁴. Speciálním pobytovým oprávněním je povolení k dlouhodobému pobytu **za účelem ochrany na území**.

Občané EU mají právo volného pohybu a pobytu, které je garantováno Smlouvou o fungování EU. Občané EU mohou na území ČR vstupovat a na něm pobývat po dobu neomezenou, jen na základě cestovního dokladu, kterým je v tomto případě i doklad totožnosti, aniž by byli povinni žádat o jakoukoliv formu oprávnění k pobytu. Nicméně pro tuto kategorii cizinců je zákonem vytvořen pobytový titul – **osvědčení o registraci občana EU** (dříve potvrzení o přechodném pobytu). Žádat o tento druh pobytu nemají občané EU stanoveno jako povinnost, ale jako právo, chce-li občan EU na území pobývat po dobu delší než 90 dnů, má právo požádat o vydání osvědčení o registraci občana EU, které mu zejména ulehčí jednání s úřady a institucemi v ČR.

Specifickou skupinu požívající práva na volný pohyb v rámci EU tvoří **rodinní příslušníci občanů EU**. U těchto cizinců se uplatňují zjednodušené postupy týkající se udělení víza pro krátkodobý pobyt (do 90 dnů), zejména pokud jde o náležitosti předkládané k žádosti o vízum. Důvody pro neudělení víza u této kategorie žadatelů jsou značně omezené. Rodinní příslušníci občanů EU mají při splnění stanovených podmínek právo na vstup a pobyt na území členských států EU a udělení krátkodobého víza je v těchto případech nárokové. Rodinný příslušník občana EU, který sám není občanem EU a hodlá na území pobývat přechodně po dobu delší než 90 dnů společně s občanem EU, je povinen požádat o **povolení k přechodnému pobytu**.

Povolení k trvalému pobytu mohou všichni cizinci obecně získat po 5 letech nepřetržitého pobytu na území ČR. Ve speciálních zákonem stanovených případech lze trvalý pobyt získat i za kratší dobu – po 4 letech nepřetržitého pobytu na území ČR po ukončení řízení o udělení mezinárodní ochrany při splnění zákonných podmínek nebo bez podmínky předchozího nepřetržitého pobytu na území ČR, např. z humanitárních důvodů či jiných důvodů hodných zvláštního zřetele. Tzv. Blízký rodinný příslušník občana EU může získat trvalý pobyt za podmínky minimálního dvouletého nepřetržitého pobytu na území ČR v případě, že rodinná vazba na občana EU trvá alespoň jeden rok.

Pro cizince ze třetích zemí je v souladu s předpisy EU zavedena kategorie **„právní postavení dlouhodobě pobývajících rezidenta v Evropském společenství na území“**. Tento status je cizinci žádajícímu o udělení povolení k trvalému pobytu v ČR udělen automaticky, splňuje-li podmínku pětiletého nepřetržitého pobytu na území (včetně dalších zákonem stanovených kritérií). O přiznání tohoto statusu může písemně požádat cizinec s povolením k trvalému pobytu na území, kterému nebylo toto právní postavení přiznáno současně s vydáním povolení k trvalému pobytu, pokud splňuje zákonem stanovená kritéria. Z vnitrostátního hlediska nemá tento status zásadní význam. Významným se status stává v případě, že se jeho nositel hodlá usadit na území jiného státu EU. V tom případě mu zaručuje příznivější zacházení než občanům třetích zemí obecně.

Již druhým rokem tvoří **specifickou skupinu cizinců s dočasnou ochranou**, kteří mohou na území ČR legálně pobývat na základě případu hromadného přílivu vysídlených osob z Ukrajiny. Jedná se o institut, který byl aktivován na úrovni EU v březnu 2022 v důsledku ruské invaze na Ukrajinu, kdy bylo implementováno Prováděcí rozhodnutí Rady (EU) 2022/382 kterým se stanoví, že nastal případ hromadného přílivu vysídlených osob z Ukrajiny ve smyslu článku 5 směrnice 2001/55/ES. V ČR má dočasná ochrana charakter víza k pobytu nad 90 dnů.

²⁴ Tento případ se týká cizinců ze třetího státu, kteří mají na území jiného členského státu EU povolen trvalý pobyt, je jim přiznán statut rezidenta a hodlájí na území ČR pobývat po dobu delší než 90 dnů.

IV.2. STĚŽEJNÍ AKTIVITY SOUVISEJÍCÍ S PŘÍCHODEM OSOB V DŮSLEDKU VOJENSKÉ AGRESE NA UKRAJINĚ

Pro zvládnutí hromadného přílivu vysídlených osob z Ukrajiny Rada EU 4. března 2022 aktivovala institut tzv. dočasné ochrany (na základě směrnice 2001/55/ES). V reakci na novou realitu bylo v ČR nezbytné přijmout novou legislativu, souhrnně označované jako tzv. „lex Ukrajina“. V průběhu roku 2023 proběhlo několik novel těchto zákonů (viz I.2.6. Legislativní činnost související s příchodem osob v důsledku ruské invaze na Ukrajinu). Novely reagovaly na aktuální vývoj a potřeby v dotčené oblasti.

Pro účely prvotní asistence nově příchozím v roce 2023 nadále fungovala **krajská asistenční centra pro pomoc Ukrajině (KACPU)**, a to ve všech krajích ČR. Od 1. 4. 2023 přešla koordinace aktivit KACPU z krajů na Ministerstvo vnitra. KACPU nadále poskytovala asistenci osobám prchajícím před ozbrojených konfliktem na Ukrajině s podáním žádosti o dočasnou ochranu a zajištěním ubytování, pokud tyto osoby neměly zajištěné ubytování vlastní, nově však jen ve stanovených úředních hodinách. Mimo KACPU pak fungovala tzv. **krátkodobá přístřeší**, a to v Praze, Brně a Ostravě (od září 2023 byl provoz krátkodobého přístřeší v Praze ukončen), která v nepřetržitém provozu nabízela možnost krátkodobého přespání a vyčkání do úředních hodin KACPU.

V roce 2023 **probíhal proces prodloužení dočasné ochrany**, a to o 1 rok až do konce března 2024. Prodlužování probíhalo ve dvou fázích, kdy po online registraci, kterou bylo nutné provést do konce března, byl držitel dočasné ochrany povinen se dostavit na pracoviště Ministerstva vnitra k vylepení vízového štítku nejpozději do 30. září. (statistické údaje viz kapitola V.1.2. Cizinci s dočasnou ochranou na území ČR).

Z hlediska koordinace aktivit odpovědných rezortů první dopady příchodu velkého počtu osob hledajících bezpečí na území ČR řešilo zejména Ministerstvo vnitra, které prostřednictvím Ústředního krizového štábu v průběhu roku 2022 zajišťovalo koordinaci a přípravu opatření pro prvotní pomoc uprchlíkům, zejména pak registraci těchto osob, pobytové statusy a zajištění ubytovacích kapacit. V únoru 2023 byla koordinací na místo ministra vnitra pověřena zmocněnkyně vlády pro lidská práva. Z pozice národní koordinátorky pro adaptaci a integraci uprchlíků z Ukrajiny převzala rovněž vedení tzv. Strategické skupiny²⁵, jejímž cílem bylo připravovat a koordinovat realizaci krátko, středně a dlouhodobých opatření pro zvládnutí dopadů uprchlické vlny včetně adaptace a integrace příchozích osob. Strategická skupina byla od počátku tvořena zástupci relevantních ministerstev, orgánů státní správy a zástupců samospráv a zajišťovala mezirezortní spolupráci a koordinaci při přípravě jednotlivých opatření. S účinností od ledna 2024 byla pozice národního koordinátora pro adaptaci a integraci uprchlíků z Ukrajiny zrušena a nahrazena vládním grémiem pro adaptaci a integraci, obdobně činnost Strategické skupiny převzal Výkonný výbor grémia²⁶.

²⁵ Činnost skupiny vychází z Usnesení vlády ČR č. 309 ze dne 13. dubna 2022 ke stanovení strategických priorit vlády ČR ke zvládnutí uprchlické vlny související s invazí Ruské federace na Ukrajinu. Jednalo se o rámcový strategický dokument, jímž byly vytýčeny prioritní oblasti řešení uprchlické vlny a identifikována základní opatření, tak aby nedošlo k narušení fungujících procesů v ČR, a zároveň aby byly zajištěny základní podmínky pro adaptaci a integraci uprchlíků z Ukrajiny.

²⁶ Uvedené vyplývá z Usnesení vlády ČR ze dne 17. 1. 2024 č. 39 o Prioritách adaptace a integrace držitelů dočasné ochrany 2024+. Na základě tohoto usnesení je od roku 2024 agenda integrace a adaptace uprchlíků z Ukrajiny řízena prostřednictvím Vládního grémia pro adaptaci a integraci. Grémiu předsedá ministr práce a sociálních věcí, členy jsou dále ministr vnitra, školství, zdravotnictví, pro místní rozvoj, pro evropské záležitosti, ministr financí a zmocněnkyně pro lidská práva. Grémium umožní rozhodování v klíčových otázkách na nejvyšší politické úrovni. Vznikl též Výkonný výbor grémia, který bude jednak implementovat rozhodnutí grémia a také přenášet do grémia podněty a informace z veřejné správy, od pomáhajících organizací a dalších relevantních institucí.

Rozšíření oblasti činnosti Správy uprchlických zařízení MV v souvislosti s pokračujícím přílivem uprchlíků z Ukrajiny na území ČR – zřízení ubytovacích kapacit pro krátkodobé přístřeší

V roce 2023 SUZ MV poskytovala ubytování a služby kromě obvyklých skupin cizinců, kterými jsou žadatelé o udělení mezinárodní ochrany, držitelé mezinárodní a doplňkové ochrany, zajištění a ubytování cizinci, cizinci ubytovaní na výjimku (zejména z důvodu strpení na území), také držitelům dočasné ochrany, resp. osobám je doprovázejícím nebo s úmyslem požádat o dočasnou ochranu.

Od 1. 4. 2023 byla Správa uprchlických zařízení MV **pověřena provozem sítě Krajských asistenčních center pomoci Ukrajíně (KACPU)**, v rámci kterých od tohoto data provozovala v Praze, Brně a Ostravě krátkodobá přístřeší (KP) určená pro krátkodobé nouzové ubytování pro čekatele na podání žádosti o dočasnou ochranu a pro žadatele o dočasnou ochranu. Provoz KP Praha byl ukončen k 1. 8. 2023. Ubytování je klientům poskytnuto po základní kontrole splnění podmínek pro dočasnou ochranu, a kromě ubytování s hygienickým zázemím je jim poskytnuta strava (formou stravenek), základní hygienické prostředky dle potřeb a informace o možnosti zajištění základních životních potřeb.

V průběhu devíti měsíců provozu, v období duben–prosinec 2023 bylo krátkodobé přístřeší poskytnuto **celkem 801 osobám**, z toho nejvíc v Ostravě - 383 osob. V Praze to bylo 233 osobám a v Brně 185 osobám. Průměrně bylo souhrnně ve všech KP ubytováno denně 5 osob. Průměrná vytiženost základních ubytovacích kapacit KP byla za celé období 5,3 %.

Dle sociální anamnézy přišlo v roce 2023 do KP 20,3 % jednotlivců a 79,7 % členů rodin. Děti a nezletilých bylo 19,3 % ze všech příchozích. Dle pohlaví mírně převažují ženy, kterých bylo 53,8 %, mužů bylo 46,2 %. Samostatných mužů bylo ubytovaných 12,7 %, členů rodin 33,5 %; samostatných žen bylo 7,6 % a členek rodin 46,2 % ze všech klientů KP.

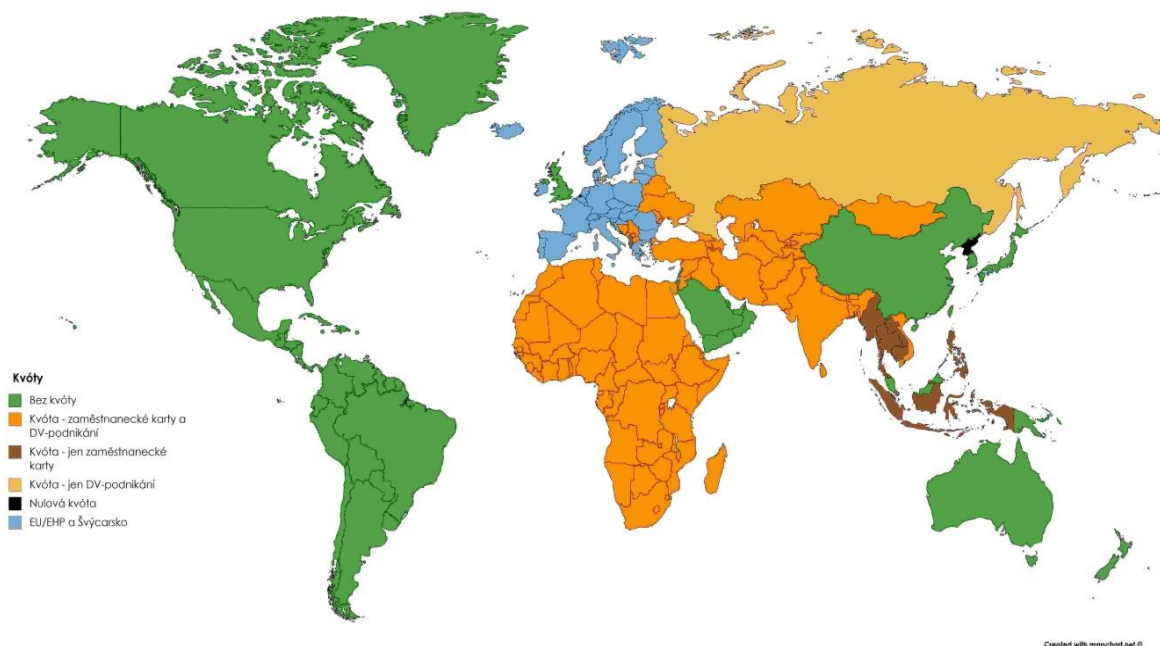
Průměrný věk klientů KP byl 29,8 let; průměrný věk mužů byl 28,6 a žen 30,9.

IV.3. ŘÍZENÍ LEGÁLNÍ MIGRACE DO ČR

Hlavními nástroji pro řízení legálních migračních toků do ČR jsou početní kvóty, jejichž prostřednictvím vláda ČR pravidelně stanovuje maximální objem ekonomické migrace do ČR. Dále pak cílené migrační programy a projekty, jak pro oblast pracovní, tak studentské migrace, jejichž smyslem je podpora migrace, na které má český stát zvýšený zájem.

IV.3.1. Kvóty pro ekonomickou migraci

Nařízením vlády č. 220/2019 Sb., účinným od 1. září 2019, vláda ČR zavedla roční kvóty určující maximální počty žádostí občanů třetích států o vízum k pobytu nad 90 dnů za účelem podnikání a žádostí o zaměstnaneckou kartu nabíraných na vybraných ZÚ ČR v zahraniční. Důvodem pro zavedení kvót byla potřeba efektivnějším způsobem regulovat ekonomickou migraci ze zemí, kde se ZÚ ČR dlouhodobě potýkaly s přetížeností v důsledku vysokého zájmu cizinců o migraci do ČR mnohonásobně přesahujícího kapacitní možnosti těchto úřadů. Přetíženost byla zapříčiněna rychlým nárůstem poptávky po zahraničních pracovnících v ČR v předchozích letech. Stanovení transparentních kvót poskytlo základ pro lepší organizaci náběru žádostí a poskytlo předem cizincům i dalším subjektům zainteresovaným na jejich příchodu do ČR (zaměstnavatelům, obchodním korporacím) informaci o maximálním možném objemu migrace do ČR ve stanoveném časovém období.

Zdroj: MV

V rámci kvót existuje systém preferenčního zacházení pro ty skupiny ekonomických migrantů, na jejichž příchodu má český stát zvýšený zájem. Kvóta pro každý zastupitelský úřad je vždy rozdělena tak, že samostatný počet míst je vyčleněn pro účastníky vládních migračních programů (viz kapitola IV.3.2. Migrační programy), kterým ZÚ sám přiděluje termíny podání žádosti, a zbytková kvóta je rezervována pro cizince migrující mimo programy, kteří se k podání žádosti povinně objednávají (a zastupitelský úřad pozve pouze ty, kteří se objednají nejrychleji).

V důsledku ruské vojenské invaze na Ukrajinu 24. února 2022 došlo k pozastavení náběru žádostí o pobytové oprávnění na zastupitelských úřadech ČR na Ukrajině. Vláda z důvodu ochrany zahraničně politických zájmů ČR rozhodla rovněž o pozastavení náběru žádostí podávaných občany Ruska a Běloruska na všech zastupitelských úřadech. Vznikla tak situace, kdy mezinárodní situace znemožnila čerpání stanovených ročních kvót pro náběr žádostí o zaměstnanecké karty na Ukrajině, v Rusku a Bělorusku, doposud klíčových zdrojových zemích pracovní migrace.

V roce 2023 vláda rozhodla o částečném obnovení náběru žádostí na Ukrajině s účinností od 1. ledna 2024. V nařízení vlády č. 308/2022 Sb., o stanovení výjimky z nepřijatelnosti žádostí o udělení oprávnění k pobytu na území ČR podávaných na zastupitelských úřadech, schválila rozšíření výjimek na žádosti o zaměstnanecké karty, modré karty, karty vnitropodnikově převedeného zaměstnance a mimořádná pracovní víza podávané ukrajinskými občany na zastupitelských úřadech v Kyjevě a Lvově.

Na základě novelizace nařízení vlády 220/2019 Sb., o maximálním počtu žádostí o vízum k pobytu nad 90 dnů za účelem podnikání, žádostí o povolení k dlouhodobému pobytu za účelem investování a žádostí o zaměstnaneckou kartu, které lze podat na zastupitelském úřadu, a na základě nařízení vlády č. 437/2023 Sb., o mimořádném pracovním vízu pro státní příslušníky některých států pracující v zemědělství, potravinářství nebo lesnictví, tyto úřady od roku 2024 přijímají **až 13 100 žádostí o zaměstnanecké karty a až 1 500 žádostí o mimořádná víza ročně**. Počty žádostí o modré karty a karty vnitropodnikově převedeného zaměstnance nejsou kvótami regulovány.

Ukrajínští pracovníci budou do ČR přicházet primárně prostřednictvím **vládních migračních programů**. Žádosti nebudou podávat ukrajínští občané pobývající na území ČR na základě udělené dočasné ochrany nebo strpění

pobytu uděleného v důsledku ozbrojeného konfliktu na Ukrajině. **Cílovou skupinu tvoří ukrajinští občané pobývající na Ukrajině, kteří jsou podle platných ukrajinských předpisů oprávněni vycestovat z Ukrajiny** (tj. především ženy a z mužů ti starší než 60 let), aby migrační politika ČR nenarušovala podporované vojenské obranné úsilí ukrajinského státu, a rovněž **ukrajinští občané legálně pobývající v jiných členských státech EU nebo světa**.

V zájmu posílení pracovní migrace do ČR vláda v roce 2023 kromě Ukrajiny rozhodla o novém nastavení kvót i v dalších zdrojových státech, a to opět pro **rok 2024. Nejvíce byla navýšena kvóta na zastupitelských úřadech v Manile (Filipíny)**, a to o 8 000, **a v Ulánbátaru (Mongolsko)**, a to o 2 170. K navýšení kvót dochází především ve prospěch **středně a nízko kvalifikovaných pracovníků**, kteří jsou účastníky vládního migračního Programu kvalifikovaný zaměstnanec. **O 1 750 žádostí o zaměstnanecké karty ročně je v souhrnu na všech zastupitelských úřadech dohromady navýšena kvóta pro žádosti podávané vysoce kvalifikovanými pracovníky** v rámci Programu klíčový a vědecký personál a Programu vysoce kvalifikovaný zaměstnanec.

Vláda rovněž na dobu 6 měsíců (od 1. července do 31. prosince 2023) dočasně navýšila kvótu pro náběr žádostí o zaměstnaneckou kartu na zastupitelském úřadu v Jakartě o 300, a to za účelem realizace vládnou schváleného **Pilotního projektu pracovní migrace z Indonésie**.

Výše uvedené změny byly provedeny cestou novelizačních nařízení vlády č. 2013/2023 Sb. a č. 436/2023 Sb. Vydáním nařízení vlády č. 437/2023 Sb., o mimořádném pracovním vízu pro státní příslušníky některých států pracujících v zemědělství, potravinářství nebo lesnictví, vláda navíc s účinností k 1. lednu 2024 umožnila podávat **žádosti o mimořádná pracovní víza** nejen na zastupitelském úřadu ve Lvově na Ukrajině (1 500 ročně), jak je zmíněno výše, ale nově také **na zastupitelských úřadech v Kišiněvě (Moldavsko), Sarajevu (Bosna a Hercegovina), Skopji (Severní Makedonie) a Tbilisi (Gruzie)**, a to v počtu **250 žádostí ročně** na každém úřadu.

IV.3.2. Migrační programy

Migrační programy a projekty jsou od roku 2012 vytvářeny a realizovány v rámci meziresortní spolupráce ústředních orgánů státní správy MV, MPO, MZV, MPSV, MZe a MZd a na fungování některých z nich se podílejí rovněž podnikatelské reprezentace. Programy představují **účinný nástroj podpory migrace vybraných cílových skupin občanů třetích států, na jejichž vstupu a pobytu na území ČR má český stát zvýšený zájem**.

IV.3.2.1. Programy ekonomické migrace

Od roku 2019 jsou realizovány celkem 4 vládou schválené migrační programy:

- **Program vysoce kvalifikovaný zaměstnanec** je určený pro společnosti zaměstnávající vysoce kvalifikované pracovníky ze třetích zemí (tj. pro cizince vykonávající v ČR profese zařazené v klasifikaci zaměstnání CZ-ISCO do hlavních tříd 1 až 3: řídicí pracovníci; specialisté; techničtí a odborní pracovníci). Cílová skupina zahrnuje i zdravotnické pracovníky. Program je otevřen občanům všech třetích států, přičemž spolu s pracovními migranty se jeho účastníky mohou stát i jejich nejbližší rodinní příslušníci.
- **Program kvalifikovaný zaměstnanec** je určený pro společnosti zaměstnávající středně až nízko kvalifikované zaměstnance (tj. pro cizince vykonávající profese zařazené do hlavní třídy 4-8 v klasifikaci zaměstnání CZ-ISCO, např. řidiči, svářeči, šičky, řezníci, montážní dělníci, pracovníci v automobilovém a chemickém průmyslu atd.). O zařazení konkrétního zaměstnavatele do programu rozhodují garanti (tj. podnikatelské reprezentace v ČR a agentura CzechInvest). Pro tento program byly jako zdrojové země ekonomické migrace vybrány země, které vláda shledala jako vhodné z hlediska požadavků českého trhu práce a současně z hlediska bezpečnostních a migračních rizik. Program je aktuálně otevřen pro Arménii (550 osob ročně), Černou Horu a Srbsko (dohromady 1 900), Filipíny (2 300), Gruzii (600), Indii (600),

Kazachstán (500), Moldavsko (1 500), Mongolsko (1 000), Severní Makedonii (400). Po dočasném pozastavení programu pro Ukrajinu v roce 2022 vláda v roce 2023 přijala rozhodnutí o jeho opětovném částečném spuštění pro ukrajinské občany od roku 2024. Program zůstává nadále pozastaven pro Bělorusko jako agresorský stát. Kapacita programu se několikrát navyšovala, v roce 2023 byla kapacita tohoto programu **50 350 žádostí ročně**, nicméně s ohledem na pozastavení programu vůči Ukrajině a Bělorusku byla reálná kapacita 9 350.

- **Program klíčový a vědecký personál** je určený pro investory, nově založené společnosti, start-upy, výzkumné organizace a technologické společnosti, jež mají zájem zaměstnat špičkové vysoce kvalifikované pracovníky z třetích zemí. Program je otevřen občanům všech třetích států, přičemž spolu s pracovními migranty se jeho účastníky mohou stát i jejich nejbližší rodinní příslušníci. Žádosti o pobyťová oprávnění jsou vyřizovány co možná nejrychleji, a to do 30 dnů od podání žádosti na zastupitelském úřadě.
- Program **Mimořádné pracovní vízum pro státní příslušníky Ukrajiny pracující v zemědělství, potravinářství nebo lesnictví** byl určený výhradně pro zaměstnavatele hledající méně kvalifikované i nekvalifikované pracovníky (zařazené do hlavních tříd klasifikace zaměstnání CZ-ISCO 4–9) v sektorech uvedených v názvu programu. Po dočasném pozastavení realizace programu v roce 2022 kvůli vojenskému konfliktu na Ukrajině v roce 2023 vláda schválila změnu programu na **Program Mimořádné pracovní vízum pro státní příslušníky některých států pracující v zemědělství, potravinářství nebo lesnictví**. Od roku 2024 bude program spuštěn v nové podobě, s rozšířením cílové skupiny o občany Bosny a Hercegoviny, Gruzie, Moldavska a Severní Makedonie. (Pro občany Ukrajiny bude otevřen pouze ve vztahu k těm, kteří pobývají na Ukrajině a jsou podle platných ukrajinských předpisů oprávněni z území Ukrajiny vycestovat, tj. především ženy a z mužů ti starší než 60 let).

Cílem všech programů ekonomické migrace je zjednodušit příchod kvalifikovaných pracovníků ze zahraničí na území ČR a podpořit tak cílenou a výběrovou legální ekonomickou migraci.

Programy fungují jako nástroj výběru českých zaměstnavatelů a jejich zahraničních zaměstnanců, kterým je na základě splnění transparentních kritérií poskytováno přednostní zacházení při podávání žádostí o pobyťová oprávnění na zastupitelských úřadech a další výhody (možnost migrace společně s nejbližšími rodinnými příslušníky, omezení administrativy, zrychlené vyřízení žádosti o pobyt). Programy posilují kontrolu státních orgánů nad procesem pracovní migrace, snižují rizika spojená s migrací a zvyšují preventivně ochranu zahraničních pracovníků. Kritéria pro přijetí zaměstnavatelů do programu jsou nastavena tak, aby znemožňovala účast těch, kdo systematicky porušují právní předpisy a neplní zákonné povinnosti vůči státu nebo zaměstnancům. Minimální úroveň mezd stanovená pro cizince zařazené do programů slouží nejen jako prevence sociálního dumpingu, ale zlepšuje i ekonomické postavení migrantů.

Roční maximální objem pracovní migrace v rámci těchto programů i mimo ně je stanoven nařízením vlády č. 220/2019 Sb.

Kromě výše uvedených programů ekonomické migrace je realizován i tzv. **Projekt Zácvik** (zahájen dne 24. listopadu 2014 ve spolupráci se Svazem průmyslu a dopravy ČR) určený pro cizince ze třetích zemí, kteří jsou vysíláni zahraničními zaměstnavateli k českým právníkům (typicky výrobním společnostem), popř. fyzickým osobám s cílem zvyšování dovedností a kvalifikace pro účely dalšího zaměstnání těchto cizinců u jejich zahraničních zaměstnavatelů, s tím, že jejich zácvik může trvat nejvýše 6 měsíců.

Od 1. července 2023 byl spuštěn nový vládou schválený **Program digitální nomád**. Program je určen pro vysoce kvalifikované specialisty v oblasti informačních technologií – tzv. digitálních nomádů, kteří mají zájem dlouhodobě pobývat v ČR jako osoby samostatně výdělečně činné (tzv. freelancer) nebo jako zaměstnanci zahraničních společností pracujících na dálku s využitím telekomunikačních prostředků. Program je otevřen pro

občany **Austrálie, Japonska, Korejské republiky, Kanady, Nového Zélandu, Velké Británie, USA a Tchaj-wanu**. Spolu s nomády mohou být do programu zařazeni i jejich nejbližší rodinní příslušníci. Účastníkům programu je garantován termín pro podání žádosti o dlouhodobé vízum na zastupitelském úřadu a vyřízení žádosti ve zrychleném termínu do 45 dnů.

Ve druhé polovině roku 2023 došlo k jednorázové realizaci vládou schváleného **Pilotního projektu pracovní migrace z Indonésie**. Smyslem projektu bylo využít schopností studentů indonéských polytechnických škol, kteří potřebují získat praxi v oboru, pro rozvoj českého železničního průmyslu. Projekt byl určen k zajištění příchodu 300 indonéských občanů do ČR za výkonem práce na kvalifikovaných pozicích svářečů, (elektro)mechaniků a zámečníků u konkrétního tuzemského zaměstnavatele (Škoda Group, a.s.), a to na dobu 2 let. Žádosti o zaměstnanecké karty byly nabrány a vyřízeny v podzimních měsících roku 2023.

Dále byl v prosinci 2023 spuštěn **Projekt Pilot**, jehož cílem je podpora výcviku kvalifikovaných pilotů z vybraných třetích zemí. Cizincům zařazeným do projektu je garantovaná možnost požádat o pobytové oprávnění za účelem leteckého výcviku. Projekt se vztahuje na občany **Arménie, Ázerbájdžánu, Číny, Filipín, Ghany, Gruzie, Indie, Indonésie, Kazachstánu, Keni, Malajsie, Malediv, Nigérie, Tádžikistánu, Uzbekistánu, Ukrajiny a Vietnamu** nebo na držitele cestovního pasu vydaného takovým státem. Gestorem projektu je MPO.

Počty žádostí v rámci programů ekonomické migrace

V roce 2023 byla realizace migračních programů nadále výrazně poznamenána dopadem ruské vojenské invaze na Ukrajinu. Realizace programů byla v důsledku mezinárodní situace pozastavena ve vztahu k Ukrajině, Rusku a Bělorusku. Opatření bylo původně zavedeno kvůli **bezpečnostní situaci v Kyjevě a Lvově**, později případnému obnovení realizace programu **bránila omezení emigrace z Ukrajiny zavedená ukrajinskou stranou v zájmu organizace obrany státu**. Pro občany Ukrajiny došlo k částečnému opětovnému spuštění v roce 2024.

Program kvalifikovaný zaměstnanec

Kapacita programu alokovaná na Ukrajinu, a to 39 100 lidí ročně, nebyla kvůli situaci na Ukrajině čerpána. U všech ostatních zemí s výjimkou Severní Makedonie se podařilo vyčerpat většinu příslušné kvóty. Z celkových dat za rok 2023 vyplývá, že u **hlavních zdrojových zemí** (kromě Ukrajiny) **se roční kvóta zcela vyčerpala** (Filipíny 100 %, Mongolsko 100 %, Indie 100 % a Kazachstán 100 %). Velký zájem byl rovněž o zaměstnance z Moldavska, kde se vyčerpalo cca 75 % kvóty. V případě Srbska a Černé Hory bylo čerpáno ze strany zaměstnavatelů cca 21 % alokované roční kvóty. U Gruzie 40 %, Arménie 29 % a nejméně se čerpala kvóta u Severní Makedonie cca 5 %. Celkem bylo do Programu kvalifikovaný zaměstnanec zařazeno ze všech zdrojových zemí kromě Ukrajiny **6 695 cizinců**. Nejčastěji poptávanými profesemi byli svářeči, montážní dělníci, zedníci, řidiči, zpracovatelé masa a ryb, zpracovatelé výrobků z kovů, strojírenští kovodělníci, pomocní kuchaři a skladníci. V Programu kvalifikovaný zaměstnanec pak bylo podáno 4 653 žádostí o zaměstnaneckou kartu a vydáno 6 252 rozhodnutí, úspěšnost činila 74,3 %. Žádosti podávali hlavně občané Filipín (1 875), Moldavska (765) a Mongolska (736). Nízká míra úspěšnosti žádostí²⁷ a vysoký počet rozhodnutí převyšujících počet žádostí jsou způsobeny především tím, že Ministerstvo vnitra v roce 2023 dokončilo množství řízení o žádostech ukrajinských občanů z doby před ruskou vojenskou invazí na Ukrajině, a to zastavením nebo zamítnutím žádosti²⁸. Hlavním důvodem bylo, že ukrajinjští žadatelé o zaměstnanecké karty získali v ČR dočasnou ochranu.

²⁷ V roce 2023 byla celková míra úspěšnosti žádostí 80,4 %.

²⁸ V roce 2023 byla míra úspěšnosti u občanů Ukrajiny v rámci všech programů 78,3 %.

Program vysoce kvalifikovaný zaměstnanec

Fungování programu bylo poznamenáno válkou na Ukrajině. Silně byl omezen příliv kvalifikované pracovní síly z hlavní zdrojové země Ukrajiny. To mělo vliv zejména na zdravotnické profese, kde byl zaznamenán nejvýraznější pokles od spuštění programu. Do **Programu vysoce kvalifikovaný zaměstnanec** bylo v roce 2023 zařazeno **472 cizinců**, přičemž nejvíce v něm byli zastoupeni žadatelé z Indie, Turecka, Velké Británie, Jižní Korey, Nepálu a Nigérie. Nejčastěji se jednalo o specialisty v oblasti počítačových sítí, programátory, vývojáře softwaru, grafiky, stavební techniky projektanty, konstruktéry, specialisty v oblasti marketingu, obchodní zástupce a referenty, lektory a učitelé jazyků, odborné administrativní pracovníky v oblasti zdravotnictví a šéfkuchaře. V Programu vysoce kvalifikovaný zaměstnanec bylo podáno celkem 224 žádostí o zaměstnaneckou kartu²⁹ a vydáno bylo 217 rozhodnutí, úspěšnost činila 90,3 %. Nejčastěji žádosti podávali občané Indie (39), Nepálu (31) a Turecka (28).

Program klíčový a vědecký personál

Vypuknutí válečného konfliktu na Ukrajině mělo vliv i na tento Program, ačkoliv ne tak značný jako v případě dvou výše zmíněných programů, neboť klíčoví pracovníci z Ruska a Běloruska byli výrazně nahrazeni indickými a tureckými pracovníky. Zájem o tento program je tak mezi zaměstnavateli stále velký. V roce 2023 bylo zařazeno **1 300 cizinců**. Nejčastějšími profesemi uchazečů byly: IT specialisté, vývojáři softwaru, strojní inženýři ve výzkumu a vývoji, specialisté v oblasti průmyslového inženýrství, specialisté v oblasti marketingu, finanční poradci, specialisté v oblasti účetnictví a manažeři. Mezi nejčastější zdrojové země tohoto programu patřily: Indie, Turecko, Japonsko, Jižní Korea, Čína, USA, Brazílie, Mexiko a Velká Británie. V roce 2023 bylo v rámci Programu klíčový a vědecký personál podáno 459 žádostí o zaměstnaneckou kartu³⁰ a vydáno 562³¹ rozhodnutí, úspěšnost činila 95 %. Nejčastěji žádosti podávali občané Indie (130), Jižní Koreje (66) a Turecka (50).

Program digitální nomád

Program byl spuštěn v červenci 2023. Bylo do něj zařazeno celkem **6 cizinců** (3 zaměstnanci zahraničních společností a 3 freelanceři (OSVČ)). Jednalo se o občany USA, Austrálie, Kanady a Tchaj-wanu. Do konce roku 2023 bylo podáno 5 žádostí digitálních nomádů o dlouhodobé vízum, vyřízeny byly 3, všechny kladně.

Pilotní projekt pracovní migrace z Indonésie

V roce 2023 bylo zařazeno celkem **300 studentů** polytechnických škol. První náběh hromadné žádosti proběhl v červenci a druhý v září 2023.

Projekt Pilot

Projekt byl spuštěn 13. prosince 2023. Do konce roku 2023 bylo zařazeno celkem **12 budoucích profesionálních pilotů** z Vietnamu.

²⁹ Účastníkům Programu jsou vydávány zaměstnanecké karty, modré karty, karty vnitropodnikově převedeného zaměstnance a jejich rodinným příslušníkům dlouhodobá víza za účelem rodinným a povolení k dlouhodobému pobytu za účelem společného soužití rodiny. Ministerstvo vnitra však v rámci pobytových statistik sleduje účast v Programu pouze u žadatelů o zaměstnanecké karty.

³⁰ Účastníkům Programu jsou vydávány zaměstnanecké karty, modré karty, karty vnitropodnikově převedeného zaměstnance, dlouhodobá víza za účelem podnikání a jejich rodinným příslušníkům dlouhodobá víza za účelem rodinným a povolení k dlouhodobému pobytu za účelem společného soužití rodiny. Ministerstvo vnitra však v rámci pobytových statistik sleduje účast v Programu pouze u žadatelů o zaměstnanecké karty.

³¹ Počet vydaných rozhodnutí převyšující počet nabraných žádostí je způsoben tím, že začátkem kalendářního roku jsou rozhodovány žádosti podané ještě koncem roku předchozího.

Projekt Závnik

Celkem bylo do projektu v roce 2023 zařazeno **65 cizinců**, přičemž nejvíce v něm byli zastoupeni žadatelé z Číny, Albánie, Bosny a Hercegoviny, Vietnamu a Malajsie. V roce 2023 bylo podáno a kladně vyřízeno 22 žádostí o dlouhodobá víza, téměř všechny od občanů Albánie.

Počet žádostí o zaměstnaneckou kartu a rozhodnutí v rámci programů ekonomické migrace v roce 2023

Program	Počet žádostí	Počet rozhodnutí	Kladná rozhodnutí	% kladných rozhodnutí
Klíčový a vědecký personál	459	562	534	95,0
Vysoce kvalifikovaný zaměstnanec	224	217	196	90,3
Kvalifikovaný zaměstnanec	4 653	6 252	4 643	74,3
z toho:				
Filipíny	1 875	2 129	1 922	90,3
Moldavsko	765	790	691	87,5
Mongolsko	736	859	776	90,3
Indie	476	587	449	76,5
Kazachstán	272	278	233	83,8
Srbsko	217	343	221	64,4
Gruzie	150	141	129	91,5
Arménie	114	77	72	93,5
Severní Makedonie	27	29	25	86,2
Černá Hora	0	4	2	50,0
Ukrajina	-	972	117	12,0
Bělorusko	-	29	0	0

Zdroj: MV

IV.3.2.2. Projekty v oblasti studentské migrace

V oblasti studentské migrace do ČR jsou realizovány 2 projekty, jejichž cílem je podpořit příchody zahraničních studentů na vysoké školy v ČR:

Zrychlená procedura udělování pobytových oprávnění pro cizince – zahraniční studenti ze třetích zemí

V roce 2023 i nadále pokračovala realizace projektu, který byl poprvé zahájen v roce 2013. Projekt je zaměřený na studentskou migraci zahraničních stipendistů a jeho gestorem je MŠMT (spolugestory jsou MV a MZV). Studenti jsou do projektu zařazováni na základě nominace ze strany garanta pobytu, kterým jsou hostitelské instituce.

Cílovou skupinu tvoří studenti ze třetích zemí, kteří byli ke studiu v ČR přijati na základě bilaterálních či multilaterálních mezinárodních smluv a usnesení vlády (rozvojové země a krajané) a dále pak účastníci programu Erasmus+ Mezinárodní kreditové mobility a Fulbrightova programu.

Režim student: koncept pro usnadnění vízové procedury u vybraných studentů, tzv. Režim Student

Projekt Režim Student byl schválen vládou ČR v roce 2017. Jeho podstatou je usnadnění vízového/pobytového procesu cizinců z vybraných států přijatých ke studiu v akreditovaných studijních programech na vysokých školách v ČR. Prostřednictvím Režimu student je těmto studentům umožňován rychlejší přístup na zastupitelský úřad k podání žádostí o pobytová oprávnění.

Cílem Režimu student je zabezpečení flexibilní spolupráce zařazených vysokých škol s příslušnými správními orgány v ČR a zajištění kvalitní informovanosti cizinců ze strany vysokých škol vedoucí k tomu, že žádosti o pobytová oprávnění budou ze strany studentů podávány bez formálních a věcných vad.

V roce 2023 bylo do Režimu student zapojeno 38 veřejných a soukromých vysokých škol, jimiž bylo k dalším úkonům v problematice získání vízového oprávnění za účelem studia nominováno 3 035 uchazečů. Do Režimu Student bylo v roce 2023 zařazeno celkem 32 států, přičemž některé zastupitelské úřady mají konzulární působnost pro více států (takto bylo pokryto celkem 89 států).

K 1. prosinci 2023 byly na úrovni Koordinačního orgánu pro řízení státních hranic a migraci přijaty změny v organizaci tohoto programu zaměřující se na úpravu povinností vysokých škol v nominačním procesu studentů a posílení sledování efektivnosti tohoto programu z hlediska sledování studijní úspěšnosti zahraničních studentů, kteří získali vízové oprávnění prostřednictvím tohoto programu.

IV.4. ŘÍZENÍ O POBYTU NA VSTUPU DO ČR

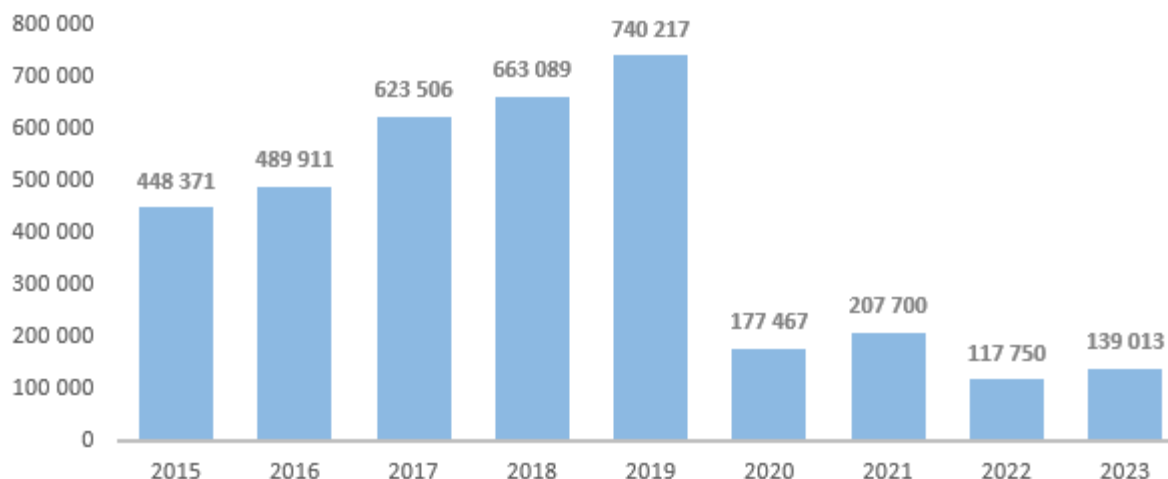
IV.4.1. Vstup a pobyt do 90 dnů

IV.4.1.1. Řízení o udělení krátkodobého víza

Žádosti o udělení krátkodobého víza

V roce 2023 bylo na zastupitelských úřadech ČR přijato celkem **139 013 žádostí o krátkodobá schengenská víza** (tj. o 21 263 více než v roce 2021, tj. +18,1 %), z nichž největší část tvořily žádosti o víza za účelem turistiky (89 199) a obchodní (19 261).

Vývoj počtu žádostí o krátkodobá víza v letech 2015–2023

Zdroj: MZV

Pokud jde o státní příslušnost žadatelů o krátkodobá schengenská víza, největší objem v roce 2023 představovali žadatelé z následujících zemí: **Indie, Turecko, Čína, Saúdská Arábie a Kazachstán**. Složení hlavních státních příslušností, které žádaly o krátkodobé pobyty, se liší od předchozího roku tím, že Ukrajina není na prvním místě 65. (s 39 žádostmi). V rámci TOP 5 se nově objevila Čína, která byla v minulém roce na 18. místě s 1 861 žádostmi.

Žádosti o krátkodobá víza dle státních příslušností – srovnání 2022/2023

	2022	tj. %	2023	tj. %	Změna oproti předchozímu roku	
					v %	Absolutní číslo
Celkem podáno žádostí	117 750	100,0	139 013	100,0	18,1	21 263
z toho TOP 10 (řazeno dle 2023):						
Indie	10 367	8,8	20 469	14,7	97,4	10 102
Turecko	8 456	7,2	16 080	11,6	90,2	7 624
Čína	1 861	1,6	12 031	8,7	546,5	10 170
Saúdská Arábie	9 709	8,2	11 883	8,5	22,4	2 174
Kazachstán	7 539	6,4	11 429	8,2	51,6	3 890
Kuvajt	4 657	4	5 860	4,2	25,8	1 203
Ázerbájdžán	3 068	2,6	5 430	3,9	77,0	2 362
Filipíny	2 447	2,1	4 722	3,4	93,0	2 275
Uzbekistán	4 663	4	4 340	3,1	-6,9	-323
Mongolsko	2 810	2,4	4 251	3,1	51,3	1 441

Zdroj: MZV

Rozhodnutí o udělení krátkodobého víza

Celkově bylo **uděleno 114 295 krátkodobých schengenských víz** (tj. o 13 782 více než v roce 2022, tj. +13,7 %). Zamítnuto bylo celkem 23 915 žádostí o krátkodobá schengenská víza.

Udělená krátkodobá víza dle státních příslušností – srovnání 2022/2023

	2022	tj. %	2023	tj. %	Změna oproti předchozímu roku	
					v %	Absolutní číslo
Celkem uděleno víz	100 513	100,0	114 295	100,0	13,7	13 782
z toho TOP 10 (řazeno dle 2023):						
Indie	7 816	7,8	15 914	13,9	103,6	8 098
Turecko	6 980	6,9	12 849	11,2	84,1	5 869
Saúdská Arábie	9 252	9,2	11 836	10,4	27,9	2 584
Čína	1 696	1,7	10 833	9,5	538,7	9 137
Kazachstán	6 459	6,4	9 789	8,6	51,6	3 330
Kuvajt	4 626	4,6	5 736	5,0	24,0	1 110
Ázerbájdžán	2 839	2,8	5 090	4,5	79,3	2 251
Filipíny	2 254	2,2	4 168	3,6	84,9	1 914
Thajsko	1 894	1,9	3 091	2,7	63,2	1 197
Uzbekistán	3 734	3,7	3 037	2,7	-18,7	-697

Zdroj: MZV

Co se týče počtů udělených krátkodobých víz, tak pořadí hlavních státních příslušností je téměř totožné jako u počtu žádostí. Jedná se nejvíce o občany **Indie, Turecka, Saúdské Arábie, Číny a Kazachstánu**. V rámci TOP 10 státních příslušností s nejvyšším počtem udělených víz byla nejvyšší míra zamítnutých žádostí u občanů Uzbekistánu (30 %), Indie (22,2 %) a Turecka (20,1 %). Nejnížší naopak v případě Saudské Arábie (0,4 %) a Kuvajtu (2,1 %)

Nové posouzení důvodů neudělení krátkodobého víza

Oprávnění podat žádost o nové posouzení důvodů neudělení krátkodobého víza je žadatelům o vízum dáno zákonem o pobytu cizinců, přiznáno s účinností od 1. ledna 2011 a v podmínkách ČR po vstupu v účinnost Nařízení EP a Rady (ES) č. 810/2009, kterým se stanoví kodex Společenství o vízech (vízový kodex), aplikováno od 5. dubna 2011. Od 31. července 2019 bylo podání žádosti o nové posouzení zpoplatněno 60 eury, což vedlo k poklesu objemu žádostí v roce 2019 o 22 %. Od 1. července 2023 došlo ke zvýšení poplatku za podání žádosti o nové posouzení na 80 euro, což vedlo ke stagnaci, nicméně v celkovém počtu ke snížení podaných žádostí v roce 2023 nedošlo.

V roce 2023 bylo na velvyslanectvích ČR podáno celkem **412** žádostí o nové posouzení důvodů neudělení krátkodobého víza (*pozn.: v tomto počtu nejsou zahrnuty žádosti o nové posouzení rodinných příslušníků občanů EU – viz dále*). Oproti roku 2022 došlo k **navýšení** o cca **30 %** podaných odvolání. Z celkového počtu **23 195** zamítnutých žádostí o krátkodobé schengenské vízum v roce **2023** bylo opravného prostředku využito v **1,72 %** případů.

V rámci přezkumného řízení vedeného u Ministerstva zahraničních věcí ČR bylo z výše uvedených **412** celkově podaných žádostí o nové posouzení 44 žádostem (**10,7 %**) vyhověno v rámci autoremedury zastupitelským úřadem a 349 žádostí bylo zamítnuto (tzn., že Ministerstvo zahraničních věcí ČR souhlasilo s důvodem/důvody neudělení víza ze strany zastupitelského úřadu). V 19 případech bylo žádosti vyhověno a rozhodnuto o udělení víza. V době zpracování statistiky však bylo ještě velké množství žádostí v řízení, což je dáno 60denní lhůtou danou novelou zákona o pobytu cizinců na území ČR.

Statistiky vyhodnocování žádostí o nové posouzení důvodů neudělení víza od počátku aplikace institutu odvolání v praxi

Rok	Počet podaných žádostí o nové posouzení	Vyhověno v rámci autoremedury ZÚ	Vyhověno	Nevyhověno
2011	417	25	61	331
2012	449	63	45	341
2013	593	79	69	445
2014	527	54	33	440
2015	717	70	30	607
2016	724	54	26	648
2017	1 099	33	73	947
2018	1 217	36	89	1 091
2019	946	24	97	717
2020	124	7	0	114
2021	59	7	1	51
2022	323	19	23	209
2023	412	44	19	349

Zdroj: MZV

Z celkového počtu **412** žádostí o nové posouzení obdržených v roce **2023** jich bylo nejvíce podáno na Velvyslanectví ČR v Novém Dillí (30), Erbilu (29) a Ammán (25).

IV.4.1.2. Krátkodobý pobyt rodinných příslušníků občanů EU

Rodinní příslušníci občanů EU mají na základě Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2004/38/ES garantováno právo na volný pohyb a pobyt, a představují tak privilegovanou skupinu žadatelů o krátkodobé vízum. Na předmětnou skupinu žadatelů se aplikují zjednodušené podmínky pro podání žádosti o vízum a její vyřízení, jejichž cílem je maximálně usnadnit těmto osobám získání víza. Zjednodušený režim spočívá zejména v omezení rozsahu náležitostí, které rodinný příslušník občana EU musí doložit k žádosti o vízum, v udělování víz bezplatně a ve vyřízení žádosti v co nejkratší možné lhůtě.

Dne 2. 8. 2021 nabyla účinnosti novela zákona o pobytu cizinců, která zavedla novou kategorizaci rodinných příslušníků občanů EU na tzv. blízké rodinné příslušníky (§ 15a odst. 1, 2 zákona o pobytu cizinců) a vzdálené rodinné příslušníky, resp. oprávněné osoby (§ 15a odst. 3 zákona o pobytu cizinců). Rodinní příslušníci zakotvení v odstavci prvním uplatňují právo pohybu i pobytu v rámci EU, zatímco odstavec druhý zakotvuje tzv. vnitrostátní dorovnání, přičemž se jedná o cizince, jejichž rodinným příslušníkem je občan ČR, kdy tyto vykonávají pouze právo pobytu, nikoli pohybu. Obě výše zmíněné kategorie mají po splnění zákonných podmínek právní nárok na vstup a pobyt na území členských států EU a na udělení krátkodobého víza. Důvody pro neudělení víza u těchto kategorií žadatelů jsou omezené na důvody uvedené v § 20 odst. 5 zákona o pobytu cizinců. Specifickou kategorií jsou pak oprávněné osoby zakotvené v odstavci třetím, které nemají právní nárok na vízum, z hlediska facilitací se u nich uplatní pouze bezplatné podání žádosti a 14denní lhůta pro rozhodnutí. V dalším je na tyto nahlíženo, jako na žadatele o standardní krátkodobé vízum, tzn. důvody pro neudělení víza, vychází z vízového kodexu a jejich výčet je širší. Současně zde postačí zaškrtnutí konkrétního zamítacího důvodu, aniž by bylo nutné psát širší odůvodnění. Všechna výše uvedená rozhodnutí o zamítnutí žádosti jsou následně přezkoumatelná jednak v rámci administrativního přezkumu na základě institutu žádosti o nové posouzení důvodů neudělení víza, a jednak v rámci soudního přezkumu.

Za uplynulý rok 2023 bylo zastupitelskými úřady ČR v rámci celého světa přijato **1 701** žádostí v režimu rodinného příslušníka občanů EU. Z tohoto počtu žádostí bylo významné většině vyhověno, konkrétně bylo vízum uděleno celkem v 1 472 případech. V rámci statistiky tak došlo k zamítnutí cca 12,6 % žádostí.

Žádosti o krátkodobá víza rodinných příslušníků občanů EU a vydaná rozhodnutí

Rok	Počet podaných žádostí o krátkodobá víza RP	Počet udělených krátkodobých víz RP	Počet neudělených krátkodobých víz RP
2011	1 560	1 392	121
2012	1 657	1 473	166
2013	1 686	1 558	118
2014	1 612	1 492	110
2015	1 883	1 723	136
2016	1 770	1 635	126
2017	1 645	1 571	112
2018	1 737	1 516	162
2019	1 811	1 557	224
2020	877	595	189
2021	1 181	857	225
2022	1 701	1 371	320
2023	1 701	1 472	215

Zdroj: MZV

Nové posouzení důvodů neudělení krátkodobého víza rodinnému příslušníkovi občana EU

V průběhu roku 2023 Vízový odbor Ministerstva zahraničních věcí ČR posuzoval celkem **79** žádostí o nové posouzení důvodů neudělení víza (dále jen „ŽNPD“) podaných žadatelí o vízum z titulu rodinného příslušníka občana EU (za rok 2022 to bylo 110 žádostí). Jedná se tedy o meziroční pokles o cca 28 %. Nejvíce žádostí bylo opět podáno na Velvyslanectví ČR v **Tunisu** (27 ŽNPD, za rok 2022 se jednalo o 49 ŽNPD), dále s větším odstupem na Velvyslanectví ČR v **Káhiře** (16 ŽNPD, v roce 2022 šlo o 14 ŽNPD), **Hanoji** (11 ŽNPD oproti 14 ŽNPD v roce 2022), **Alžiru** (7 ŽNPD oproti roku 2022, kdy bylo podáno 6 ŽNPD). V případě Velvyslanectví ČR v Tunisu meziročně došlo k výraznému propadu počtu ŽNPD. Naopak Velvyslanectví ČR v Káhiře a Alžiru zaznamenaly mírný nárůst případů ŽNPD.

Od roku 2020 je možné žádost kumulativně zamítnout z více než jen jednoho zamítacího důvodu. Nejčastějším samostatným důvodem pro zamítnutí žádosti ze strany zastupitelského úřadu byl v roce 2023 důvod uvedený v § 20 odst. 5 písm. e) zákona o pobytu cizinců, tj. žadatel se dopustil obcházení zákona s cílem získat vízum k pobytu na území ČR, zejména pokud účelově uzavřel manželství, přičemž tento zamítací důvod byl v roce 2023 použit celkem v 160 případech. S velkým odstupem v počtu 8 zamítnutí následoval důvod uvedený v § 20 odst. 5 písm. g), tj. žadatel není rodinným příslušníkem občana EU nebo ho nedoprovází/nenásleduje. Nejčastějším kumulovaným důvodem zamítnutí žádosti byl důvod uvedený v § 20 odst. 5 písm. a) zákona o pobytu cizinců, tj. žadatel předložil padělaný nebo pozměněný cestovní doklad.

Ministerstvo zahraničních věcí ČR v **57** případech rozhodlo o zamítnutí ŽNPD, v **15** případech rozhodlo o zrušení rozhodnutí zastupitelského úřadu a vrácení věci k novému řízení a v **19** případech ŽNPD vyhovělo, v jednom případě byla ŽNPD mimo kompetenci Vízového odboru Ministerstva zahraničních věcí ČR a v jednom případě bylo vízum uděleno prostřednictvím autoremedury. Zbylé žádosti nebyly doposud rozhodnuty, a to z důvodu 60 denní lhůty stanovené zákonem č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

Žádosti o nové posouzení důvodu neudělení víza rodinných příslušníků občanů EU

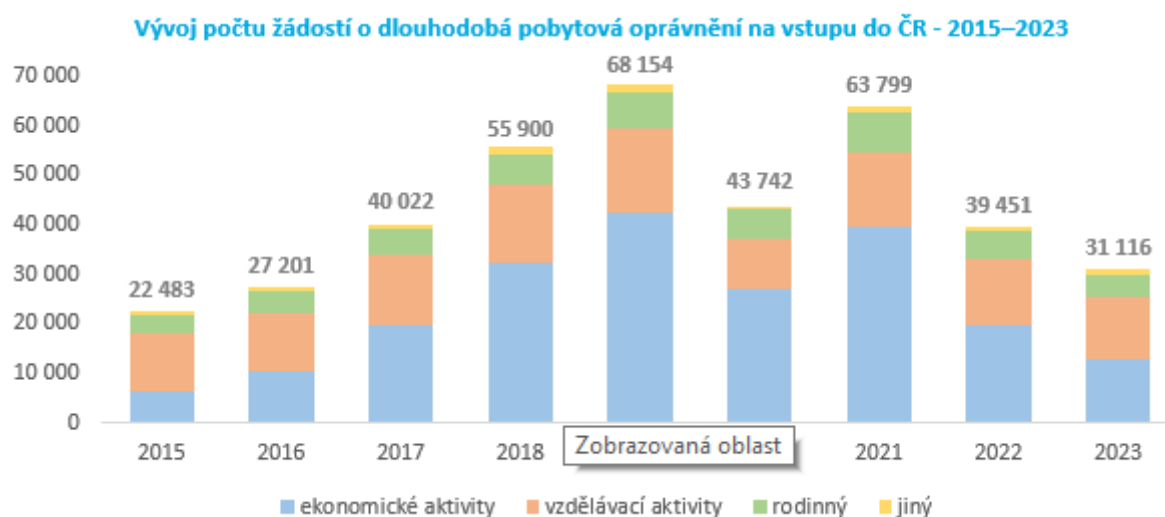
Rok	Počet podaných žádostí o nové posouzení	Vyhověno v rámci autoremedury ZÚ	Vyhověno	Nevyhověno
2011	35	-	7	28
2012	32	4	8	20
2013	27	-	11	16
2014	27	2	6	19
2015	50	1	5	26
2016	48	-	10	27
2017	36	-	1	25
2018	61	-	4	57
2019	91	-	12	50
2020	86	-	5	65
2021	86	-	6	52
2022	110	1	9	92
2023	79	1	19	57

Zdroj: MZV

IV.4.2. Vstup a pobyt nad 90 dnů

Cizinci ze třetích zemí, kteří chtějí pobývat v ČR přechodně déle než 90 dnů, mohou na ZÚ ČR požádat o vízum k pobytu nad 90 dnů (dlouhodobé vízum) nebo povolení k dlouhodobému pobytu v případě speciálních pobytových titulů vyplývajících z evropských směrnic (účely sloučení rodiny, studium, vědecký výzkum, včetně duálních pobytových oprávnění za účelem zaměstnání – zaměstnanecká karta a modrá karta).

Rok 2023 byl charakterizován stále probíhajícím válčným konfliktem na Ukrajině a s tím spojeným omezením chodu zastupitelských úřadů na Ukrajině, v Rusku a Bělorusku. Přijímání žádostí o dlouhodobá víza a dlouhodobé pobyty tak bylo nadále omezeno, a to zejména na zastupitelských úřadech v Rusku a Bělorusku. Tato omezení vychází ze zákona č. 175/2022 Sb., o dalších opatřeních v souvislosti s ozbrojeným konfliktem na území Ukrajiny vyvolaných invází vojsk Ruské federace a nařízením vlády č. 79/2023 s platností od 31. března 2023, o nepřijetelnosti žádostí občanů třetích zemí o udělení oprávnění k pobytu na území České republiky podávaných na zastupitelských úřadech. Nařízení z roku 2023 rozšířilo zákaz podávání žádostí na občany Ruska a Běloruska, kteří jsou občany i jiného státu.

Zdroj: MV

V roce 2023 pokračoval trend snižování počtu podaných žádostí o dlouhodobá pobytová oprávnění na zastupitelských úřadech ČR v zahraničí. Postupně se také začíná vyrovnávat podíl podaných žádostí za ekonomickými a studijními účely. Zatímco v minulých letech převažovaly právě ekonomické účely, od roku 2022 klesají a v roce 2023 dosáhly svého minima od roku 2015 – na počtu všech podaných žádostí se podílely 41 %.

Žádosti o dlouhodobá pobytová oprávnění dle účelu v roce 2023

Účel	Počet žádostí o pobytová oprávnění	tj. %	% změna oproti 2022	Absolutní změna oproti 2022
ekonomické aktivity	12 795	41,1	-35,5	-7 034
vzdělávací aktivity	12 537	40,3	-4,3	-563
rodinný	4 652	15,0	-18,2	-1 037
jiný	1 132	3,6	35,9	299
Celkem	31 116	100,0	-21,1	-8 335

Zdroj: MV

Na ZÚ ČR v zahraničí bylo v roce 2023 podáno celkem **31 116 žádostí** o dlouhodobé vízum nebo dlouhodobý pobyt, což odpovídá poklesu o 21,1 %, tedy o 8 335 žádostí. Trend poklesu tak pokračuje, rychlost se ale oproti roku 2022 snížila. Většina žádostí (12 795) byla podána za účelem ekonomických aktivit. S minimálním odstupem následoval účel vzdělávacích aktivit (12 537 žádostí) a účel rodinný (4 652). U všech účelů, kromě skupiny jiné, registrujeme pokles oproti předchozímu roku.

Nejvyšší meziroční pokles v počtu podaných žádostí byl v roce 2023 pozorován u účelů ekonomických aktivit, kdy cizinci podali o 35,5 % méně žádostí. V absolutních hodnotách toto odpovídá 7 034 žádostem. Následoval účel rodinných aktivit, který poklesl o 18,2 % oproti předchozímu roku, podáno bylo o 1 037 žádostí méně (tj. o 18,2 %). Posledním účelem, který meziročně klesl, jsou účely vzdělávacích aktivit – registrováno bylo o 563 žádostí méně (tedy o 4,3 %). Ostatní účely naopak zaznamenaly meziroční nárůst a to o 299 žádostí, v relativních hodnotách o 35,9 %.

V roce 2023 bylo uděleno celkem **37 567 dlouhodobých pobytů** (dlouhodobé vízum, dlouhodobý pobyt), což představuje meziroční pokles o 10 797 (tedy 28,1 %). Podobně jako u žádostí i u udělených dlouhodobých pobytových oprávnění byl evidován nejvyšší meziroční pokles u ekonomických účelů, konkrétně o 41,2 % (8 353). Druhý nejvyšší pokles zaznamenaly rodinné účely, kdy počet udělených žádostí klesl o 26,7 %, tedy o 1 495 kladných rozhodnutí. Poklesly také počty kladně vyřízených žádostí mezi vzdělávacími aktivitami, uděleno bylo o 1 230 pobytových titulů méně (tj. o 10,5 %). Ostatní účely naopak meziročně vzrostly, udělilo se tak o 281 dlouhodobých pobytových oprávnění více (tj. nárůst o 35,6 %).

Oproti roku 2023 se proměnilo pořadí zemí, ze kterých pocházejí cizinci s nejčastěji udělovanými dlouhodobými pobytovými tituly. Dlouhodobě převládali občané Ukrajiny, v roce 2023 je ale poprvé na prvním místě nahradili občané Spojených států. Ti představovali 9,8 % ze všech kladně vyřízených žádostí. Následovali občané Filipín s 9,6% podílem, Indie s 7,6 %, Vietnamu (6,3 %), Kazachstánu (5,8 %), Turecka (5,5 %) a Číny (5,3 %). Občané ostatních 121 zemí měli nižší než 5% podíl na počtu schválených žádostí.

Udělená dlouhodobá pobytová oprávnění dle účelu v roce 2023

Účel	Počet udělených pobytových oprávnění	tj. %	% změna oproti 2022	Absolutní změna oproti 2022
ekonomické aktivity	11 924	43,3	-41,2	-8 353
vzdělávací aktivity	10 474	38,0	-10,5	-1 230
rodinný	4 098	14,9	-26,7	-1 495
Jiný	1 071	3,9	35,6	281
Celkem	27 567	100,0	-28,1	-10 797

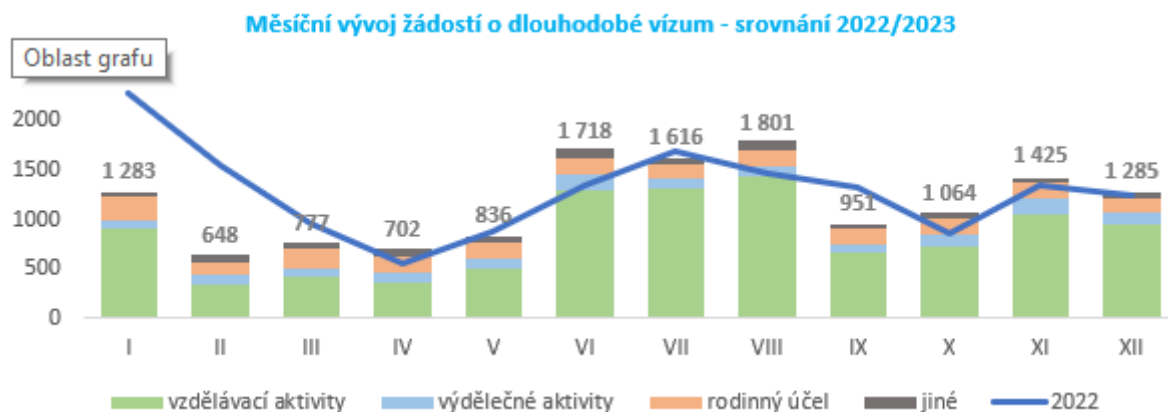
Zdroj: MV

IV.4.2.1. Řízení o udělení dlouhodobého víza na vstupu do ČR

Žádosti o udělení dlouhodobého víza na vstupu do ČR

O udělení dlouhodobého víza **požádalo na zastupitelských úřadech ČR v roce 2023 celkem 14 106 cizinců ze třetích zemí**. Podobně jako v roce 2022 byl počet podaných žádostí ovlivněn probíhajícím válečným konfliktem na Ukrajině a omezením možnosti podávání žádostí zejména pro občany Ruska a Běloruska. Občané Ukrajiny přicházející na území pak podávali nejčastěji žádosti o dočasnou ochranu.

Měsíční vývoj počtu podaných žádostí, včetně srovnání s předchozím rokem, je zobrazen na grafu níže. Nejvyšší počet žádostí přijímaly zastupitelské úřady v letních měsících, kdy počty navyšují zejména žádosti o studium (účel studium a účel ostatní vzdělávací aktivity). Kromě prvních dvou měsíců pak trend již kopíroval trend z roku 2022.

Zdroj: MV

Nejčastějším účelem žádostí o udělení dlouhodobého víza byly v roce 2023 **vzdělávací aktivity v ČR**, tj. studium³² (8 644 žádostí, tj. 61,3 %) a ostatní vzdělávací aktivity (1 1 340 žádostí, 9,5 %). Oproti roku 2022 se u těchto dvou účelů zvýšil podíl na celkovém počtu žádostí o dlouhodobé vízum.

Samotný počet žádostí za účely vzdělávacích aktivit nicméně meziročně klesl. Žadatelé o dlouhodobé vízum za účelem studia podali v roce 2023 celkem 8 644 žádostí. V relativním počtu to odpovídá meziročnímu poklesu o 2,8 %, podáno bylo tedy o 252 žádostí méně. Podobně tak účel **ostatních vzdělávacích aktivit** poklesl o 45 žádostí, tedy o 3,2 %. Nejvíce žádostí o dlouhodobá víza za vzdělávacími účely podávali v roce 2023 občané **Spojených států amerických**, celkem 2 174 (tj. 21,8 % z celkového počtu podaných žádostí), následovali občané **Kazachstánu** s 1 458 (tj. 14,6 %) žádostmi a občané **Turecka** (723 žádostí, tedy 7,2 % z celkového počtu). Počet podaných žádostí se meziročně zvýšil u prvních dvou státních příslušností, občané Turecka podali žádostí méně. Pořadí zůstalo stejné jako v roce 2022.

Největší meziroční pokles v počtu podaných žádostí je evidován u účelu sloučení rodiny – zaregistrováno bylo celkem **2 001 žádostí**, tedy o 674 méně než v roce 2022. To odpovídá 25,2% poklesu. Nejvíce žádostí i tak v roce 2023 podali občané **Mongolska**, celkem 250, tj. 12,5 % z celkového počtu podaných žádostí za účelem sloučení rodiny, kteří na prvním místě nahradili občany Ukrajiny. S mírným odstupem následovali občané Indie s 246 (12,3 %) žádostmi a občané Korejské republiky (138, resp. 6,9 %).

Výdělečné aktivity zahrnují největší počet účelů, za kterými lze žádost o dlouhodobé vízum podat. Konkrétně se jedná o účel sezónní zaměstnání, podnikání jako OSVČ, podnikání v právnické osobě a mimořádné pracovní vízum. Poslední pobytový titul je udělován pouze občanům Ukrajiny a v roce 2023 tak nebyla podána žádná žádost.

Nejvíce žádostí bylo v roce 2023 podáno za účelem **sezónního zaměstnání**, celkem 886, tj. 67,3 % z celkového počtu žádostí ve skupině výdělečných aktivit. Meziročně se jedná o 21,9% pokles, podáno tak bylo o 249 žádostí méně. I přes to, že počet žádostí klesl, rozdíl nedosáhl hodnot rozdílu mezi roky 2021 a 2022, kdy byl registrován více než 50% pokles.

Druhým nejčastěji podávaným účelem byla žádost o **podnikání-OSVČ** s 312 žádostmi, které odpovídají 23,7% podílu všech podaných žádostí v oblasti výdělečných aktivit. Podobně jako u ostatních účelů, i podnikání-OSVČ zaznamenalo pokles v počtu podaných žádostí a to o 22,6 %, meziročně se podalo o 91 žádostí méně. V roce 2023

³² Účel pobytu vyhovující definici „studia“ stanovené v ustanovení § 64 zákona č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území ČR.

pak v této skupině žádali cizinci nejméně o účel podnikání v právnické osobě, registrováno bylo celkem 118 žádostí, tedy 9,0 % z celkového počtu. Podnikání v právnické osobě je nicméně jediným z pobytových titulů v této skupině, který zaznamenal nárůst v počtu žádostí. oproti přechozímu roku podali žadatelé o 29 žádostí více, tj. růst o 32,6 %.

V oblasti výdělečných aktivit podali v roce 2023 nejvíce žádostí občané Turecka – celkem 341, což odpovídá 25,9% podílu ze všech podaných žádostí. Na prvním místě jsou poprvé a nahradili občany Ukrajiny, kteří byli v minulých letech pravidelně nejčastějšími žadateli. Následovali občané Moldavska s 247 žádostmi (18,8 %) a Spojených států s 182 žádostmi (13,8 %).

Žádosti o udělení dlouhodobého víza podané na ZÚ ČR dle účelu pobytu v roce 2023

Účel	Počet žádostí	tj. %	% změna oproti 2022	Absolutní změna oproti 2022
studium	8 644	61,3	-2,8	-252
sloučení rodiny	2 001	14,2	-25,2	-674
ostatní vzdělávací aktivity	1 340	9,5	-3,2	-45
sezónní zaměstnání	886	6,3	-21,9	-249
jiné/ostatní	779	5,5	-6,6	-55
podnikání – OSVČ	312	2,2	-22,6	-91
podnikání – PO	118	0,8	32,6	29
zácvik	22	0,2	120,0	12
výzkum	4	0,0	300,0	3
Celkem	14 106	100,0	-9,2	-1 429

Zdroj: MV

Nejvíce žádostí o dlouhodobé vízum, 18,8 % z celkového počtu podaných žádostí, v roce 2023 **podali občané Spojených států** (konkrétně **2 646**), následovaly žádosti občanů **Kazachstánu** (1 500 žádostí, tj. 10,6 %). Více než tisíc žádostí pak podali už jen občané **Turecka** (1 180 žádostí, tj. 8,4 %). **Tyto tři státní příslušnosti tvořily více než třetinu všech žadatelů o dlouhodobé vízum** (37,8 %). Do první desítky se oproti roku 2022 poprvé nedostala Ukrajina, která byla v minulém roce na třetím místě. Její občané podali v roce 2023 pouze 164 žádostí o dlouhodobé vízum. Nově se do výběru zařadila Čína, Tchaj-wan a Mongolsko, které nahradily již zmíněnou Ukrajinu, Uzbekistán a Rusko.

U většiny níže uvedených deseti nejpočetnějších státních příslušností pozorujeme nárůst v počtu žádostí o udělení dlouhodobého víza, výjimkou je Indie, Korejská republika a Mongolsko. Nejvyšší absolutní meziroční nárůst byl zaznamenán u občanů Spojených států, kteří podali o 266 (tj. 11,2 %) více žádostí než v roce 2022. Následovali občané Turecka s kladným rozdílem 186 (18,7 %) žádostí a občané Číny s 126 (50,2 %) žádostmi.

Podobně jako v případě Ukrajiny se do první desítky poprvé nedostali ani občané Ruska, kteří podali v roce 2023 pouze 48 žádostí o dlouhodobé vízum, tedy o 683 méně než v roce předchozím. Ze států uvedených v tabulce nejvýrazněji klesly počty žádostí občanů Korejské republiky – ti podali o 89 (13,2 %) žádostí méně.

Žádosti o udělení dlouhodobého víza podané na ZÚ ČR dle státní příslušnosti – srovnání 2022/2023

Rok	2022	tj. %	2023	tj. %	Změna oproti předchozímu období	
					v %	absolutní číslo
Celkem	15 535	100,0	14 106	100,0	-9,2	-1 429
z toho TOP 10 (řazeno dle 2023):						
Spojené státy	2 380	15,3	2 646	18,8	11,2	266
Kazachstán	1 469	9,5	1 500	10,6	2,1	31
Turecko	994	6,4	1 180	8,4	18,7	186
Indie	890	5,7	834	5,9	-6,3	-56
Korejská republika	674	4,3	585	4,1	-13,2	-89
Bangladéš	385	2,5	412	2,9	7,0	27
Čína	251	1,6	377	2,7	50,2	126
Tchaj-wan	265	1,7	343	2,4	29,4	78
Mongolsko	356	2,3	291	2,1	-18,3	-65
Moldavsko	247	1,6	289	2,0	17,0	42

Zdroj: MV

Rozhodnutí o udělení dlouhodobého víza na vstupu do ČR

V roce 2023 vydalo Ministerstvo vnitra **celkem 14 010 rozhodnutí týkajících se žádostí o udělení dlouhodobého víza**, tj. o 30,0 % rozhodnutí méně než v předchozím roce. Dlouhodobé vízum bylo v roce 2023 **uděleno celkem v 11 603 případech**, což odpovídá meziročnímu poklesu o 15,9 %. Ostatní žádosti byly zamítnuty nebo zastaveny.

Nejvíce dlouhodobých víz bylo v roce 2023 uděleno za účely **vzdělávacích aktivit** – celkem 8 160. Výrazně převažoval účel **studia**, kdy se kladně rozhodlo 7 074 žádostí. I takový počet nicméně představuje mírný pokles oproti roku 2022, konkrétně bylo uděleno o 880 povolení k pobytu méně (tj. o 11,1 %). U účelu **ostatních vzdělávacích aktivit** bylo uděleno 1 086 povolení k pobytu, podobně jako u účelu studia bylo meziročně uděleno o 132 povolení k pobytu méně, v relativních hodnotách to znamená pokles o 10,8 %. Největší počet povolení k pobytu obdrželi občané **Spojených států** (2 065), **Kazachstánu** (1 249) a s výraznějším odstupem pak občané **Turecka** (622). Pořadí zemí zůstalo stejné jako v roce 2022, nárůst v počtu povolených žádostí registrovali pouze ale občané Spojených států.

Výdělečné aktivity se v roce 2023 podílely 8,0 % na celkovém počtu udělených dlouhodobých víz, celkem tak bylo uděleno 930 dlouhodobých víz. Nejvíce udělených víz bylo evidováno u **sezónního zaměstnání** – 634, z nichž bylo celkem 207 víz uděleno občanům **Moldavska**, 204 státním příslušníkům **Turecka** a 74 občanům **Vietnamu**. V roce 2023 nebylo uděleno žádné **mimořádné pracovní vízum** určené občanům **Ukrajiny**. Podobně jako ostatní účely zaznamenaly pokles i udělená dlouhodobá víza za účelem podnikání – OSVČ. Uděleno bylo celkem 259 víz, což představuje pokles o 18,6 %, tedy 59 kladných rozhodnutí. Naopak účel podnikání v právnické osobě registroval meziroční nárůst o 37,0 % (tj. 10 víz), uděleno tak bylo 37 dlouhodobých víz. Největší počet víz za účelem podnikání – OSVČ byl udělen občanům **Spojených států** (175), za účelem podnikání v právnické osobě pak státním příslušníkům **Korejské republiky** (18).

Udělená dlouhodobá víza dle účelu pobytu v roce 2023

Účel	2022	tj. %	2023	tj. %	% změna oproti 2022	absolutní změna oproti 2022
studium	7 954	57,6	7 074	61,0	-11,1	-880
sloučení rodiny	2 486	18,0	1 776	15,3	-28,6	-710
ostatní vzdělávací aktivity	1 218	8,8	1 086	9,4	-10,8	-132
jiné/ostatní	793	5,7	711	6,1	-10,3	-82
sezónní zaměstnání	917	6,6	634	5,5	-30,9	-283
podnikání – OSVČ	318	2,3	259	2,2	-18,6	-59
podnikání v právnické osobě	27	0,2	37	0,3	37,0	10
zácvik	10	0,1	22	0,2	120,0	12
výzkum	3	0,0	4	0,0	33,3	1
mimořádné pracovní vízum	85	0,6	0	0,0	-100,0	-85
Celkem	13 798	100,0	11 603	100,0	-15,9	-2 195

Zdroj: MV

Nejvíce dlouhodobých víz bylo v roce 2023, stejně jako v předchozím období, uděleno státním příslušníkům Spojených států amerických (21,5 %). Na druhém místě se umístili státní příslušníci Kazachstánu (11,2 %), následováni občany Turecka (8,0 %). Nově se mezi první desítku zařadily Tchaj-wan, Čína, Bangladéš a Japonsko, které nahradily Ukrajinu, Mongolsko, Uzbekistán a Rusko. Nejvýraznější meziroční nárůst je evidován u občanů Tchaj-wanu, kterým bylo uděleno o 103 víz více (tj. o 44,0 %). Naopak, nejvýraznější meziroční absolutní pokles v počtu udělených dlouhodobých víz byl registrován u občanů Kazachstánu, kterým bylo uděleno o 183 (12,4 %) víz méně.

Udělená dlouhodobá víza dle státní příslušnosti – srovnání 2022/2023

Rok	2022	tj. %	2023	tj. %	Změna oproti předchozímu období	
					v %	absolutní číslo
Celkem	13 798	100,0	11 603	100,0	-15,9	-2 195
z toho TOP 10 (řazeno dle 2023):						
Spojené státy	2 404	17,4	2 497	21,5	3,9	93
Kazachstán	1 478	10,7	1 295	11,2	-12,4	-183
Turecko	888	6,4	929	8,0	4,6	41
Indie	802	5,8	665	5,7	-17,1	-137
Korejská republika	612	4,4	594	5,1	-2,9	-18
Tchaj-wan	234	1,7	337	2,9	44,0	103
Velká Británie	293	2,1	284	2,4	-3,1	-9
Bangladéš	261	1,9	269	2,3	3,1	8
Čína	233	1,7	267	2,3	14,6	34
Japonsko	229	1,7	256	2,2	11,8	27

Zdroj: MV

V roce 2023 se změnil poměr udělených dlouhodobých víz podle pohlaví zpět na stav v roce 2021. Oproti roku 2022 tak bylo nepatrně více víz uděleno mužům, a to v poměru 50,1 % ku 49,9 % udělených víz ženám. Ve věkové struktuře zaznamenáváme největší počet udělených dlouhodobých víz osobám ve věku mezi 18 a 23 lety, konkrétně 6 116 osobám, které tak tvoří 52,7 % z celkového počtu udělených dlouhodobých víz. Většina cizinců v této věkové skupině získala vízum za účelem studia – 4 959 (81,2 %), následoval účel ostatní vzdělávací aktivity (752, tj. 12,3 %).

Negativně bylo v roce 2023 rozhodnuto cca 16 % (tj. 2 299) žádostí o dlouhodobé vízum. Největší procento zamítnutých žádostí z celkového počtu zamítnutých žádostí bylo v kategorii vzdělávacích aktivit (u studia 54,2 % a u ostatních vzdělávacích aktivit 10,5 %). Oproti předchozímu roku se míra zamítnutí téměř nezměnila.

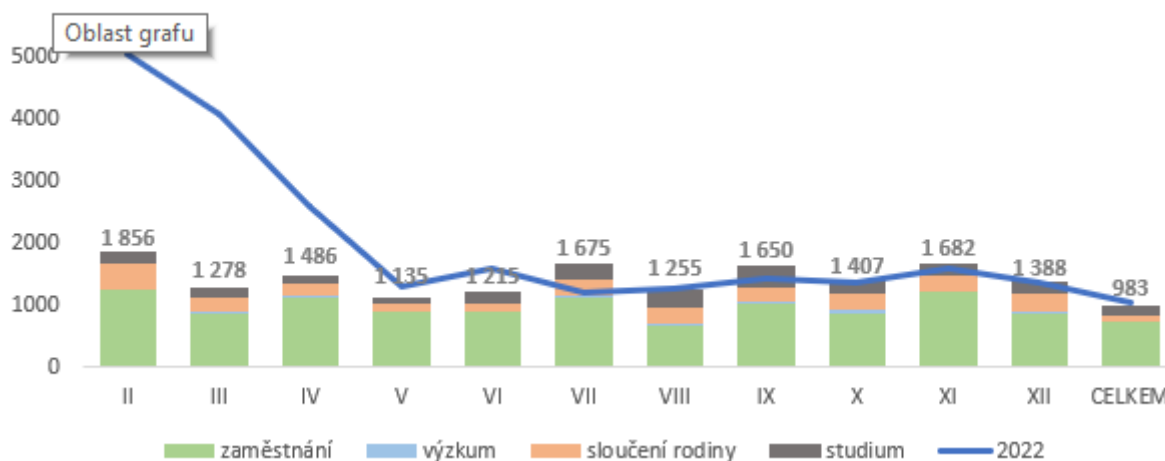
Celkem 62 % žádostí o udělení dlouhodobého víza bylo zamítnuto z důvodu, že se správnímu orgánu nepodařilo ověřit údaje uvedené v žádosti.

IV.4.2.2. Řízení o udělení povolení k dlouhodobému pobytu na vstupu do ČR

Žádosti o udělení povolení k dlouhodobému pobytu na vstupu do ČR

O udělení povolení k dlouhodobému pobytu požádalo na ZÚ ČR v roce 2023 celkem 17 010 cizinců ze třetích zemí. Celkový počet podaných žádostí na ZÚ ČR ve srovnání s rokem 2022 klesl o 28,9 %, meziročně tak bylo podáno o 6 906 žádostí méně. Počty žádostí tak klesly druhý rok v řadě, tempo se ale oproti roku 2022 zpomalilo. Obdobně jako u žádostí o dlouhodobá víza, počty nabraných žádostí o dlouhodobé pobyty na zastupitelských úřadech ČR v zahraničí byly ovlivněny válečným konfliktem na Ukrajině, kdy se výrazně omezila činnost ZÚ v Rusku, Bělorusku a na Ukrajině.

Měsíční vývoj žádostí o povolení k pobytu ze ZÚ ČR - srovnání 2022–2023

Zdroj: MV

Nejčastějšími účely podání žádosti o dlouhodobý pobyt byly podobně jako v předchozích letech ekonomické aktivity, mezi které řadíme žádost o zaměstnaneckou kartu, modrou kartu a kartu vnitropodnikově převedeného zaměstnance. Nejvýrazněji se na počtu žádostí podílely **zaměstnanecké karty** – cizinci v roce 2023 podali celkem **10 850** žádostí. Meziročně ale přesto evidujeme pokles, a to nejvyšší ze všech dlouhodobých pobytů. Podáno bylo o 6 501 žádostí méně, tedy o 37,5 %. O zaměstnaneckou kartu žádali nejvíce občané **Filipín** – během roku podali 2 372 žádostí, což odpovídá 21,9% podílů ze všech nabraných žádostí o zaměstnaneckou kartu. Následovali občané **Číny** s 1 171 žádostmi (10,8 %) a Mongolska (893, tj. 8,2 %).

Žádost o vydání **modré karty** podalo 425 cizinců. Oproti roku 2022 to odpovídá 25,8% poklesu – bylo tedy podáno o 148 žádostí méně. Nejvíce žádali občané **Indie** – 101 žádostí, tj. 23,8 % z celkového počtu, kteří na prvním místě nahradili občany Ruska, dále s odstupem státní příslušníci **Turecka** – 60 žádostí (14,1 %) a **Vietnamu** – 36 žádostí (8,5 %).

Nejméně cizinců podalo v roce 2023 žádost o kartu vnitropodnikově převedeného zaměstnance, na celkovém počtu podaných žádostí se tento účel podílel pouze 1,2 %, přesto u něj pozorujeme nejvyšší relativní meziroční nárůst. Celkem podali cizinci z třetích zemí 205 žádostí, což představuje 28,1% nárůst. Státní příslušníci **Číny** žádali v 110 případech (53,7 % z podaných žádostí za účelem vnitropodnikového převodu a téměř dvojnásobný počet oproti předchozímu roku), občané **Indie** pak podali 33 žádostí (16,1 %) a následovali občané **Japonska** s 19 žádostmi (9,3 %).

Účel **sloučení rodiny** se podílí na celkovém počtu podaných žádostí 15,6 % s celkovým počtem 2 651 žádostí. Meziročně byl evidován pokles o 12 %, cizinci tedy podali o 363 žádostí méně. Podobně jako u zaměstnanecké karty se pokles oproti roku 2022 zpomalil. Nejčastěji žádali občané **Vietnamu** – během roku 2023 podali 897 žádostí, což odpovídá 33,8% podílu na všech přijatých žádostech za účelem sloučení rodiny. Na prvním místě nahradili oproti roku 2022 občany Ukrajiny – ti podali v roce 2023 pouze 117 žádostí. S větším odstupem pak následovali státní příslušníci **Indie**, kteří žádali v 315 případech (tj. 11,9 %) a dále občané **Ruska** s 301 žádostmi (11,4 %).

Třetí nejčastější účel podání žádosti o dlouhodobý pobyt bylo v roce 2023 studium, na celkovém počtu podaných žádostí se podílel 15,0 %. Na rozdíl od většiny ostatních účelů pozorujeme u studia meziroční nárůst v počtu podaných žádostí, i když ne příliš výrazný. Podáno bylo celkem 2 553 žádostí – o 89 více než v předchozím roce.

Pokles v počtu žádostí byl zaznamenán také u účelu **výzkumu**, kdy bylo podáno celkem 326 žádostí, tedy 1,9 % ze všech žádostí o dlouhodobý pobyt s meziročním snížením o 28 žádostí (tj. 7,9 %). Nejčastějšími žadateli byli občané **Indie** s 101 žádostmi (31,0 % z celkového počtu žádostí za účelem výzkumu), s odstupem následovali občané **Číny** s 22 žádostmi (6,7 %) a **Pákistánu** a **Spojených států**, kteří podali 19 žádostí (5,8 %).

Žádosti o udělení povolení k dlouhodobému pobytu podané na ZÚ ČR dle účelu pobytu v roce 2023

Účel	Počet žádostí	tj. %	% změna oproti 2022	Absolutní změna oproti 2022
zaměstnanecká karta	10 850	63,8	-37,5	-6 501
sloučení rodiny	2 651	15,6	-12,0	-363
studium	2 553	15,0	3,6	89
modrá karta	425	2,5	-25,8	-148
výzkum	326	1,9	-7,9	-28
vnitropodnikový převod	205	1,2	28,1	45
Celkem	17 010	100,0	-28,9	-6 906

Zdroj: MV

Nejvíce žádostí o povolení k dlouhodobému pobytu podali na ZÚ ČR v roce 2023 občané Filipín a to celkem 2 406, tedy 14,1 % ze všech registrovaných žádostí. Na prvním místě nahradili občany Ukrajiny, u kterých evidujeme nejvyšší relativní i absolutní pokles (95,0 %, respektive 7 586 žádostí). Následovali občané Vietnamu, kteří podali celkem 1 902 žádostí (11,2 % z celkového počtu) s meziročním nárůstem o 297 žádostí (18,5 %). Z TOP 10 státních příslušností nicméně registrují nejvyšší meziroční růst občané Číny, kteří podali celkem 1 434 žádostí (8,4 % z celku) s 205,8 % (965 žádostí) nárůstem oproti roku 2022. Z první desítky státních příslušností také v roce 2023 vypadli občané Ruska a Kazachstánu, kteří byli nahrazeni občany Indonésie a Číny.

Žádosti o udělení povolení k dlouhodobému pobytu podané na ZÚ ČR dle státní příslušnosti – srovnání 2022/2023

Rok	2022	tj. %	2023	tj. %	Změna oproti předchozímu období	
					v %	absolutní číslo
Celkem	23 916	100,0	17 010	100,0	-28,9	-6 906
z toho TOP 10 (řazeno dle 2023):						
Filipíny	2 094	8,8	2 406	14,1	14,9	312
Vietnam	1 605	6,7	1 902	11,2	18,5	297
Čína	469	2,0	1 434	8,4	205,8	965
Indie	1 613	6,7	1 429	8,4	-11,4	-184
Mongolsko	1 028	4,3	936	5,5	-8,9	-92
Moldavsko	723	3,0	836	4,9	15,6	113
Turecko	726	3,0	677	4,0	-6,7	-49
Srbsko	741	3,1	641	3,8	-13,5	-100
Ukrajina	7 985	33,4	399	2,3	-95,0	-7 586
Indonésie	85	0,4	371	2,2	336,5	286

Zdroj: MV

Rozhodnutí o povolení k dlouhodobému pobytu na vstupu do ČR

V roce 2023 vydal OAMP v rámci řízení o **udělení povolení k dlouhodobému pobytu** (v případě žádostí podaných na ZÚ ČR) celkem **19 134 rozhodnutí**, tj. o 36,6 % méně než v předchozím roce. Trend snižování počtu rozhodnutí tedy kopíruje, stejně jako počet podaných žádostí, trend z roku 2022. Uděleno bylo **15 964** povolení k dlouhodobému pobytu, tedy 83,4 % ze všech rozhodnutých žádostí. Meziročně byl evidován 35% pokles v počtu kladně rozhodnutých žádostí, jejich podíl na celkovém počtu rozhodnutí se ale nepatrně zvýšil, žadatelé byli tedy v roce 2023 úspěšnější.

Podobně jako v předchozích letech bylo i v roce 2023 uděleno nejvíce povolení k dlouhodobému pobytu žadatelům o **zaměstnaneckou kartu** – celkem 10 398, tj. 65,1 % z celkového počtu udělených povolení k dlouhodobému pobytu. Tento účel nicméně ale také eviduje největší meziroční pokles. Kladně bylo rozhodnuto o 7 924 (43,2 %) žádostí méně. Nejvíce rozhodnutí o udělení zaměstnanecké karty obdrželi občané **Filipín**, celkem 2 520, tj. 24,2 % ze všech kladně rozhodnutých žádostí za tímto účelem. Na prvním místě nahradili občany Ukrajiny, kteří se v roce 2022 podíleli na kladných rozhodnutích více než 50 % podílem. S odstupem následovali občané **Číny**, kterým bylo uděleno 949 (9,1 %) zaměstnaneckých karet a občané **Mongolska** s 936 (9,0 %) kladně vyřízenými žádostmi.

Modrá karta byla v roce 2023 udělena celkem 393 žadatelům (2,5 % ze všech kladných rozhodnutí), což podobně jako v předchozím roce představuje druhý nejvyšší relativní pokles v počtu udělených povolení k dlouhodobému pobytu. Nejčastěji byla modrá karta udělena občanům **Indie** (109 kladných rozhodnutí, tj. 27,7 % ze všech kladných rozhodnutí v rámci účelu modrá karta), dále občanům **Turecka** (58, tj. 14,8 %) a **Ukrajiny** (29, 7,4 %).

Vnitropodnikový převod byl v roce 2023 jedním ze dvou účelů pobytu, který zaznamenal meziroční nárůst. Uděleno bylo celkem 203 pobytů (1,3 % ze všech kladných rozhodnutí) s nárůstem o 30,1 %, který odpovídá 47 rozhodnutím. Více než polovina těchto povolení byla udělena občanům **Číny** – celkem 107 (tj. 52,7 %), dále státním příslušníkům **Indie** (36 kladných rozhodnutí; 17,7 %) a **Japonska** (24 rozhodnutí; 11,8 %).

Za účelem **sloučení rodiny** bylo v roce 2023 uděleno 2 322 povolení k dlouhodobému pobytu, tedy 14,5 % z celkového počtu kladně vyřízených žádostí. Meziročně klesl počet udělených povolení k pobytu o 25,4 %, tedy 788. Třetinu povolení k pobytu obdrželi občané **Vietnamu**, celkem 718, respektive 30,9 % a podobně jako

u zaměstnanecké karty nahradili na prvním místě občany Ukrajiny. S poměrně výrazným odstupem následovali občané **Indie** (305, tj. 13,1 %) a **Ruska** s 265 kladně rozhodnutými žádostmi (tj. 11,4 %).

Dlouhodobý pobyt za účelem **studia** byl třetím nejčastějším účelem dlouhodobého pobytu a následoval sloučení rodiny s minimálním odstupem. Uděleno tak bylo celkem 2 314 pobytů, tedy 14,5 % ze všech kladných rozhodnutí. Oproti roku 2022 počet udělených dlouhodobých pobytů stoupl o 5,6 % - uděleno bylo o 122 pobytů více. Podobně jako u sloučení rodiny, i účel studia byl nejčastěji udělován občanům **Vietnamu** – celkem 764, to odpovídá 33% podílu na všech udělených pobytových oprávněních za tímto účelem. S odstupem následovali občané **Indie**, kterým byl pobyt povolen v 163 případech, tj. 7,0 % a státní příslušníci **Bangladéše** s 148 kladně vyřízenými žádostmi (tj. 6,4 %).

Povolání k dlouhodobému pobytu za účelem **výzkumu** bylo v roce 2023 uděleno 334 cizincům, tedy 2,1 % ze všech udělených dlouhodobých pobytů podaných na ZÚ. Meziročně pozorujeme nejnižší relativní i absolutní pokles. Kladně vyřízeno bylo o 0,9 % méně žádostí, než v roce 2022. Nejvíce povolení k pobytu za tímto účelem bylo, stejně jako v předchozích letech, uděleno občanům **Indie**, celkem 103 (tj. 30,8 % z celkového počtu udělených dlouhodobých pobytů za účelem výzkumu). S výrazným odstupem následovali občané **Číny**, kteří obdrželi povolení ve 22 případech (tj. 6,2 %) a **Spojených států amerických** s 20 kladnými rozhodnutími (tj. 6,0 %).

Udělená povolení k dlouhodobému pobytu ze žádostí podaných na ZÚ ČR dle účelu pobytu v roce 2023

Účel	Počet udělených povolení	tj. %	% změna oproti 2022	Absolutní změna oproti 2022
Celkem	15 964	100,0	-36,6	-5 432
z toho dle účelu pobytu:				
zaměstnání – zaměstnanecká karta	10 398	65,1	-43,2	-7 924
sloučení rodiny	2 319	14,5	-25,4	-788
studium	2 314	14,5	5,6	122
zaměstnání – modrá karta	393	2,5	-13,1	-59
výzkum	334	2,1	-0,9	-3
vnitropodnikový převod	203	1,3	30,1	47

Zdroj: MV

S ohledem na stále probíhající válečný konflikt nebylo nejvíce dlouhodobých pobytů uděleno občanům Ukrajiny tak, jak v předchozích letech, i přesto se ale vešli do první desítky nejčastějších státních příslušností. Nejvíce povolení k dlouhodobému pobytu tak bylo v roce 2023 uděleno občanům **Filipín** – celkem 2 553, což odpovídá 16% podílu na všech udělených dlouhodobých pobytech. Druhou nejčastější státní příslušností byl v roce 2023 **Vietnam** – jeho občané se podíleli na počtu udělených pobytů 10 %, tedy 1 590 rozhodnutími. Občané **Indie** se v roce 2023 umístili na třetím místě s 1 422 povoleními k dlouhodobému pobytu a z první trojice jsou jedinou státní příslušností, u které meziročně klesl počet kladně vyřízených žádostí. Nejvyšší relativní i absolutní pokles registrovali nicméně občané Ukrajiny, kterým bylo uděleno o 10 267 (95, %) dlouhodobých pobytů méně, než v roce 2022. Naopak nejvyšší relativní meziroční nárůst zaznamenali občané Indonésie (319,1 %, tj. 284 rozhodnutí), nejvyšší absolutní nárůst pak státní příslušníci Číny (185,9 %, tj. 779 rozhodnutí). Oproti roku 2022 byli z první desítky státních příslušností vyřazeni občané Ruska a Kazachstánu, které nahradili občané Indonésie a Číny.

Udělená povolení k dlouhodobému pobytu ze žádostí podaných na ZÚ ČR dle státní příslušnosti – srovnání 2022/2023

Rok	2022	tj. %	2023	tj. %	Změna oproti předchozímu období	
					v %	absolutní číslo
Celkem	24 566	100,0	15 964	100,0	-35,0	-8 602
z toho TOP 10 (řazeno dle 2023):						
Filipíny	1 790	7,3	2 553	16,0	42,6	763
Vietnam	1 481	6,0	1 590	10,0	7,4	109
Indie	1 499	6,1	1 422	8,9	-5,1	-77
Čína	419	1,7	1 198	7,5	185,9	779
Mongolsko	951	3,9	969	6,1	1,9	18
Moldavsko	640	2,6	752	4,7	17,5	112
Turecko	663	2,7	592	3,7	-10,7	-71
Srbsko	719	2,9	583	3,7	-18,9	-136
Ukrajina	10 724	43,7	457	2,9	-95,7	-10 267
Indonésie	89	0,4	373	2,3	319,1	284

Zdroj: MV

Mezi cizinci, kterým bylo v roce 2023 kladně vyřízeno povolení k dlouhodobému pobytu (ze žádostí podaných na ZÚ ČR), výrazně **převažovali muži s podílem 65,7 %**. Ve věkové struktuře byl evidován nejvyšší počet kladně rozhodnutých žádostí u cizinců mezi **21 a 35 lety**, konkrétně 8 609 povolených žádostí k dlouhodobému pobytu, což představuje celkem 53,9 % ze všech kladných rozhodnutí. Téměř 70 % z těchto žádostí bylo uděleno za účelem zaměstnání – 5703 zaměstnaneckých karet a 231 modrých karet. Následoval účel studia, který byl povolen v 1 451 případech.

Negativně bylo v roce 2023 rozhodnuto 16,6 % (tj. 3 170) žádostí o povolení k dlouhodobému pobytu (ze žádostí podaných na ZÚ ČR). Největší podíl na zamítnutých nebo zastavených žádostech měl i v roce 2023 účel zaměstnání - 82,4 % ze všech zamítnutých nebo zastavených žádostí (2 531 zaměstnaneckých karet a 81 modrých karet), 12 % pak na účel sloučení rodiny (262 zamítnutých nebo zastavených žádostí).

Žádosti o povolení k dlouhodobému pobytu podané v roce 2023 na ZÚ ČR byly zamítány, nebo řízení bylo zastaveno, zejména z důvodu překážky řízení podle §169 zákona č. 326/1999 Sb. a to v 24,9 % případů. Následoval důvod nesplnění požadavků ze strany žadatele (12,2 %) a zastavení na žádost cizince (11,1 %).

IV.5. ŘÍZENÍ O POBYTU NA ÚZEMÍ ČR

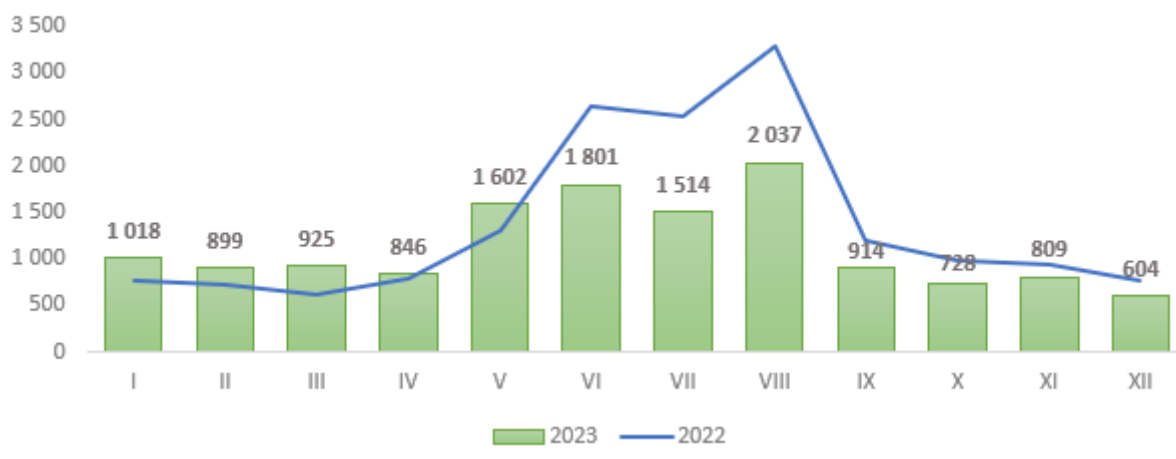
IV.5.1. Dlouhodobý pobyt občanů třetích zemí

IV.5.1.1. Řízení o udělení povolení k dlouhodobému pobytu na území ČR

Žádosti o udělení povolení k dlouhodobému pobytu na území ČR

V roce 2023 podali státní příslušníci třetích zemí **na území ČR celkem 13 697 žádostí o udělení povolení k dlouhodobému pobytu**. Ve srovnání s rokem 2022, kdy bylo podáno 16 552 žádostí, se jedná o pokles o 17,2 %.

Měsíční vývoj žádostí o povolení k dlouhodobému pobytu podané na území - 2022/2023

Zdroj: IS CIS

Z hlediska státních příslušností nejvíce žádostí o povolení k dlouhodobému pobytu podávali státní příslušníci **Ukrajiny** (3 710, tj. 27,1 % žádostí), ve srovnání s minulým rokem u nich však došlo k poklesu počtu podaných žádostí o 19,5 %. Druhou příčku obsadili státní příslušníci **Kazachstánu** (1 481, tj. 10,8 %) a třetí místo státní příslušníci **Ruska** (1 213, tj. 8,9 %), u nichž došlo k výraznému poklesu o 69,7 %. Dále v TOP 10 státních příslušnostech figuruje **Indie, Vietnam, Spojené státy americké, Mongolsko, Turecko, Korejská republika a Kyrgyzstán**.

Složení v rámci TOP 10 nejčastějších státních příslušností podávajících žádosti se ve srovnání s rokem 2022 téměř nezměnilo. Ke změně došlo jen v případě Korejské republiky a Kyrgyzstánu, které v rámci TOP 10 vystřídaly Bělorusko a Čínu. U některých státních příslušností došlo k promíchání jejich pořadí.

Žádosti o udělení o povolení k dlouhodobému pobytu podané na území ČR – srovnání 2022/2023

Rok	2022	tj. %	2023	tj. %	Změna oproti předchozímu období	
					v %	absolutní číslo
Celkem	16 552	100,0	13 697	100,0	-17,2	-2 855
z toho TOP 10 (řazeno dle 2023):						
Ukrajina	4 610	27,9	3 710	27,1	-19,5	-900
Kazachstán	1 392	8,4	1 481	10,8	6,4	89
Rusko	4 001	24,2	1 213	8,9	-69,7	-2 788
Indie	879	5,3	968	7,1	10,1	89
Vietnam	541	3,3	865	6,3	59,9	324
Spojené státy americké	395	2,4	502	3,7	27,1	107
Mongolsko	374	2,3	405	3,0	8,3	31
Turecko	320	1,9	349	2,5	9,1	29
Korejská republika	207	1,3	249	1,8	20,3	42
Kyrgyzstán	179	1,1	229	1,7	27,9	50

Zdroj: IS CIS

Nejčastějším účelem žádostí o povolení k dlouhodobému pobytu podaných na území bylo v roce 2023 **sloučení rodiny**, tyto žádosti nejčastěji podávali státní příslušníci Ukrajiny. Druhým v pořadí byl účel pobytu **zaměstnání** –

zaměstnanecká karty, o který nejvíce žádali státní příslušníci Ruska. Třetím nejčastějším účelem žádosti o povolení k dlouhodobému pobytu byl účel **studium**, těchto žádostí nejvíce podali státní příslušníci Kazachstánu.

Žádosti o udělení o povolení k dlouhodobému pobytu v roce 2023 dle účelu pobytu

Účel pobytu	Počet žádostí	tj. %
sloučení rodiny	4 962	36,2
zaměstnání	4 472	32,6
studium	3 297	24,1
jiné / ostatní	574	4,2
podnikání – OSVČ	219	1,6
hledání zaměstnání / zahájení podnikání	105	0,8
výzkum	38	0,3
podnikání – účast v PO	30	0,2
Celkem	13 697	100,0

Zdroj: IS CIS

Rozhodnutí o povolení k dlouhodobému pobytu na území ČR

V roce 2023 vydalo MV celkem **14 450 rozhodnutí týkajících se žádostí o udělení povolení k dlouhodobému pobytu podaných na území ČR**, tj. pouze o 0,1 % rozhodnutí více než v předchozím roce. Dlouhodobý pobyt byl v roce 2023 **udělen celkem v 12 781 případech**, což oproti předchozímu roku představuje pokles o 4,8 %.

Nejvíce povolení k dlouhodobému pobytu bylo uděleno za účelem **sloučení rodiny**, u něž více jak polovina pobytů byla udělena občanům Ukrajiny, dále pak účel **zaměstnání – zaměstnanecká karty**, které byly nejvíce udělovány občanům Ruska a účel **studium**, který byl nejčastěji povolován státním příslušníkům Kazachstánu.

Udělená povolení k dlouhodobému pobytu v roce 2023 dle účelu pobytu

Účel pobytu	Počet udělených povolení	tj. %
sloučení rodiny	4 761	37,3
zaměstnání	3 670	28,7
studium	3 605	28,2
jiné / ostatní	455	3,6
podnikání – OSVČ	144	1,1
hledání zaměstnání / zahájení podnikání	94	0,7
výzkum	31	0,2
podnikání – účast v PO	20	0,2
vnitropodnikový převod	1	0,01
Celkem	12 781	100,0

Zdroj: IS CIS

Nejvíce povolení k dlouhodobému pobytu bylo uděleno státním příslušníkům **Ukrajiny** (3 645, tj. 28,5 % povolených žádostí), **Ruska** (1 527, tj. 11,9 %) a **Kazachstánu** (1 375, tj. 10,8 %).

Udělená povolení k dlouhodobému pobytu dle státních příslušností v roce 2023

Účel pobytu	Počet udělených povolení	tj. %
Celkem	12 781	100,0
z toho TOP 10:		
Ukrajina	3 645	28,5
Rusko	1 527	11,9
Kazachstán	1 375	10,8
Indie	888	6,9
Vietnam	506	4,0
Spojené státy	429	3,4
Mongolsko	378	3,0
Turecko	309	2,4
Bělorusko	241	1,9
Korejská republika	213	1,7

Zdroj: IS CIS

Poměr mužů a žen, jimž bylo v roce 2023 uděleno povolení k dlouhodobému pobytu, byl vyšší v případě žen, činil **48:52**, stejně jako minulý rok. S ohledem na **věkovou strukturu** bylo nejvíce povolení k dlouhodobému pobytu uděleno cizincům ve věku 20–34 let (6 678, tj. 52,3 % povolených žádostí) a cizincům ve věku do 20 let (4 387, tj. 34,3 %). Zbývající skupina cizinců od 35 do 64 let tvořila 13,1 %, osoby nad 65 let pouze 0,3 %.

Negativně bylo v roce 2023 rozhodnuto 11,6 % (tj. 1 669) žádostí o povolení k dlouhodobému pobytu podaných na území. Negativně byly vyřizovány nejčastěji žádosti za účelem zaměstnání (33,4 % negativně rozhodnutých žádostí), studia (30,6 %), sloučení rodiny (24,4 %) a jiné/ostatní (7,8 %), naopak nejnižší procento zamítnutých žádostí či zastavených řízení bylo u účelu vědecký výzkum (0,2 %), podnikání – účast v právnické osobě (0,4 %), hledání zaměstnání/zahájení podnikání (0,8 %) a podnikání – OSVČ (2,2 %).

Žádosti o povolení k dlouhodobému pobytu podané na území ČR byly v roce 2023 negativně rozhodnuty zejména z důvodu zastavení řízení na žádost cizince (397, tj. 23,8 % negativně rozhodnutých žádostí), zamítnutí žádosti pro nesplnění požadavků (342, tj. 20,5 %), zastavení řízení na překážku řízení dle § 169 zák. č. 326/1999 Sb. (320, tj. 19,2 %) a zastavení řízení na překážku řízení dle správního řádu (285, tj. 17,1 %).

IV.5.1.2. Změna zaměstnavatele

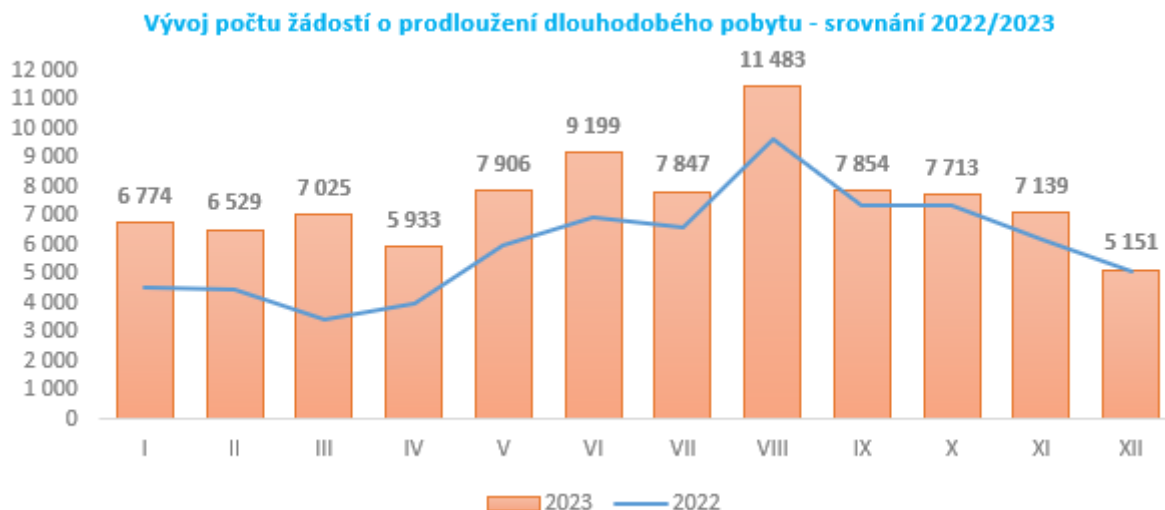
V roce 2023 bylo evidováno **29 924 oznámení změny zaměstnavatele nebo pracovní pozice** držitele zaměstnanecké karty nebo jeho zaměstnání na další pracovní pozici, což je o 5 173 (tj. -14,7 %) méně než v roce 2022. Změnu nejčastěji ohlašovali občané Ukrajiny (18 076, tj. 60,4 % žádostí), Filipín (1 995, tj. 6,7 %) a Ruska (1 325, tj. 4,4 %).

MV oznámení změny zaměstnavatele nebo pracovní pozice držitele zaměstnanecké karty nebo jeho zaměstnání na jiné pracovní pozici **vyhovělo v 26 746 případech**. Meziročně se jedná o pokles o 4 330 (tj. -13,9 %). Nejčastěji bylo oznámení o změně kladně přijato u občanů Ukrajiny (16 191, tj. 60,5 % kladně přijatých žádostí), Filipín (1 698, tj. 6,3 %) a Ruska (1 213, tj. 4,5 %).

IV.5.1.3. Řízení o prodloužení povolení k dlouhodobému pobytu a změně účelu pobytu

Žádosti o prodloužení povolení k dlouhodobému pobytu a změně účelu

Nad rámec žádostí o udělení povolení k dlouhodobému pobytu bylo v roce 2023 ze strany občanů třetích zemí podáno také **90 553 žádostí o prodloužení stávajících povolení k dlouhodobému pobytu** (jedná se o meziroční nárůst o 26,6 %) a **3 592 žádostí o změnu účelu dlouhodobého pobytu** (meziroční nárůst o 22,6 %).

Zdroj: MV

Podané žádosti o prodloužení povolení k dlouhodobému pobytu se v roce 2023 **nejčastěji týkaly účelu pobytu zaměstnání** (zaměstnanecké karty nebo modré karty), kterých bylo podáno 56 610 (tj. 62,5 % žádostí). Důvodem je prodlužování pobytu cizinců, kteří do ČR přicházejí na základě migračních programů a projektů (viz kapitola IV.3.2. Migrační programy). Následovaly žádosti o prodloužení povolení k dlouhodobému pobytu **za účelem sloučení rodiny** (14 964, tj. 16,5 %) a prodloužení povolení k pobytu za účelem **studia** (14 405, tj. 15,9 %). Povolení k pobytu za účelem studia se vydává na 1 rok (což odpovídá akademickému nebo školnímu roku, na který je cizinci vystavováno potvrzení o studiu sloužící jako doklad o účelu pobytu), takže ve srovnání s jinými účely pobytu, které mohou být prodlouženy až na 2 roky, je nutno povolení k pobytu za účelem studia častěji prodlužovat. O prodloužení platnosti povolení k pobytu za účelem **podnikání** (který zahrnuje podnikání formou činnosti OSVČ i účasti v právnické osobě) požádalo 2 666 cizinců (tj. 2,9 %).

Žádosti o **prodloužení povolení k dlouhodobému pobytu** celkově nejčastěji podávali státní příslušníci **Ukrajiny** (49 527, tj. 54,7 % žádostí), **Ruska** (9 389, tj. 10,4 %) a **Vietnamu** (4 158, tj. 4,6 %).

Podané žádosti o **změnu účelu pobytu** (vydání povolení k pobytu za jiným účelem) se nejčastěji týkaly účelu **jiné/ostatní** (1 165, tj. 32,4 % žádostí), který v praxi zahrnuje především vzdělávací aktivity nespádající do definice studia podle zákona o pobytu cizinců, **účelu hledání zaměstnání/zahájení podnikání** (724, tj. 20,2 %), účelu **sloučení rodiny** (555, tj. 15,5 %) a účelu **studium** (521, tj. 14,5 %).

Nejpočetnější skupinu žadatelů o změnu účelu pobytu tvořili státní příslušníci **Ruska** (927, tj. 25,8 % žádostí), dále pak státní příslušníci **Ukrajiny** (740, tj. 20,6 %) a státní příslušníci **Vietnamu** (527, tj. 14,7 %).

Rozhodnutí o prodloužení povolení k dlouhodobému pobytu a změně účelu

V roce 2023 MV vydalo celkem **88 707 rozhodnutí ve věci prodloužení povolení k dlouhodobému pobytu a 3 197 rozhodnutí o změně účelu pobytu**. Z toho bylo 83 765 kladných rozhodnutí ve věci prodloužení povolení k dlouhodobému pobytu a 2 589 kladných rozhodnutí o změně účelu pobytu.

Povolení k dlouhodobému pobytu bylo nejčastěji prodlouženo za účelem pobytu **zaměstnání** (52 834, tj. 63,1 % povolených žádostí), **studia** (13 980, tj. 16,7 %) a **sloučení rodiny** (13 110, tj. 15,7 %). Nejvíce kladných rozhodnutí o prodloužení povolení k dlouhodobému pobytu bylo vydáno státním příslušníkům **Ukrajiny** (45 863, tj. 54,8 % povolených žádostí), **Ruska** (8 930, tj. 10,7 %) a **Vietnamu** (3 499, tj. 4,2 %).

V roce 2023 byla nejčastěji povolena **změna účelu pobytu** u účelu **jiné/ostatní** (716, tj. 27,7 % povolených žádostí), účelu **hledání zaměstnání/zahájení podnikání** (596, tj. 23,0 %) a **sloučení rodiny** (476, tj. 18,4 %). Změna účelu pobytu byla nejčastěji povolena státním příslušníkům **Ruska** (683, tj. 26,4 % povolených žádostí), po nichž následovali státní příslušníci **Ukrajiny** (542, tj. 20,9 %) a **Vietnamu** (355, tj. 13,7 %).

Negativně bylo v roce 2023 rozhodnuto 5,6 % (tj. 4 942) žádostí o prodloužení povolení k dlouhodobému pobytu a 19,0 % (tj. 608) žádostí o změnu účelu pobytu. V případě prodloužení povolení k dlouhodobému pobytu byly negativně vyřizovány nejčastěji žádosti za účelem zaměstnání (51,8 % negativně rozhodnutých žádostí), sloučení rodiny (19,1 %), studia (17,6 %) a podnikání – OSVČ (6,0 %), naopak nejnižší procento zamítnutých žádostí či zastavených řízení bylo u účelu vědecký výzkum (0,9 %). V případě změny účelu pobytu byly negativně vyřizovány nejčastěji žádosti za účelem jiné/ostatní (46,9 %), hledání zaměstnání/zahájení podnikání (19,9 %), podnikání – OSVČ (13,8 %) a studia (10,0 %).

Žádosti o prodloužení povolení k dlouhodobému pobytu podané na území ČR byly v roce 2023 negativně rozhodovány zejména z důvodu zastavení řízení na žádost cizince (1 323, tj. 26,8 % negativně rozhodnutých žádostí), zastavení řízení na překážku řízení dle § 169 zákona o pobytu cizinců (1 106, tj. 22,4 %), zastavení řízení na překážku řízení dle správního řádu (619, tj. 12,5 %) a zamítnutí pro nesplnění požadavků (592, tj. 12,0 %).

Žádosti o změnu účelu pobytu podané na území ČR byly v roce 2023 negativně rozhodovány zejména z důvodu zastavení řízení na žádost cizince (215, tj. 35,4 % negativně rozhodnutých žádostí), zamítnutí pro nesplnění požadavků (133, tj. 21,9 %), zastavení řízení na překážku řízení dle § 169 zákona o pobytu cizinců (100, tj. 16,4 %) a zastavení řízení na překážku řízení dle správního řádu (74, tj. 12,2 %).

IV.5.2. Přechnodný pobyt občanů EU a jejich rodinných příslušníků

IV.5.2.1. Řízení o vydání osvědčení o registraci občana EU

V roce 2023 **požádalo o vydání osvědčení o registraci občana EU** (dříve potvrzení o přechodném pobytu) **celkem 12 765 občanů EU**, ve srovnání s předchozím rokem tak došlo k nárůstu o 2,6 %.

O vydání osvědčení o registraci v roce 2023, obdobně jako v předchozích letech, **nejčastěji žádali občané Slovenska** (6 066, tj. 47,5 % žádostí).

Žádosti o vydání potvrzení o přechodném pobytu/osvědčení o registraci občanů EU – srovnání 2022/2023

	2022	tj. %	2023	tj. %	Změna oproti předchozímu období	
					v %	absolutní číslo
Celkem	12 442	100,0	12 765	100,0	2,6	323
z toho TOP 5 (řazeno dle 2023):						
Slovensko	5 604	45,0	6 066	47,5	8,2	462
Rumunsko	1 478	11,9	1 421	11,1	-3,9	-57
Bulharsko	923	7,4	1 155	9,0	25,1	232
Maďarsko	1 004	8,1	856	6,7	-14,7	-148
Německo	727	5,8	696	5,5	-4,3	-31

Zdroj: IS CIS

V roce 2023 MV vydalo celkem **12 720 rozhodnutí o přechodném pobytu občana EU**, z toho bylo **vydáno 11 650 kladných rozhodnutí o vydání osvědčení o registraci**. Negativně bylo v roce 2023 rozhodnuto 8,4 % (tj. 1 070) žádostí o přechodný pobyt občana EU.

Stejně jako v předchozích letech byl jednoznačně nejvyšší počet osvědčení vydán státním příslušníkům **Slovenska** (5 538, tj. 47,5 % povolených žádostí), s výrazným odstupem následovali státní příslušníci **Rumunska** (1 315, 11,3 %) a **Bulharska** (971, tj. 8,3 %).

Mezi občany EU s vydaným osvědčením o registraci převažovali muži (61,9 %). S ohledem na věkovou strukturu byl u občanů EU s vydaným osvědčením o registraci nejvyšší podíl v kategorii 20–34 let.

Vydaná osvědčení o registraci občana EU v roce 2023 dle věkové struktury

Věková skupina	Počet	tj. %
do 20 let	1 688	14,5
20-34 let	4 956	42,5
35-60 let	4 272	36,7
nad 60 let	734	6,3
Celkem	11 650	100,0

Zdroj: IS CIS

IV.5.2.2. Řízení o udělení povolení k přechodnému pobytu rodinným příslušníkům občana EU

Rodinní příslušníci občanů EU jsou od novely zákona v roce 2021 rozděleni do dvou kategorií, a to na tzv. blízké rodinné příslušníky (dle § 15a odst. 1 a 2) a tzv. vzdálené rodinné příslušníky (dle § 15a odst. 3). Pro každou kategorii stanovuje zákon mírně odlišná práva a povinnosti.

Celkem v roce 2023 zažádalo **4 208 rodinných příslušníků občanů EU** o udělení povolení k přechodnému pobytu. Ve srovnání s předchozím rokem tak došlo k poklesu o 6,0 %.

Nejvíce žádostí o udělení povolení k přechodnému pobytu rodinného příslušníka občana EU podali v roce 2023 státní příslušníci Ukrajiny (1 472, tj. 35,0 % žádostí).

Žádosti o udělení povolení k přechodnému pobytu rodinného příslušníka občana EU – srovnání 2022/2023

	2022	tj. %	2023	tj. %	Změna oproti předchozímu období	
					v %	absolutní číslo
Celkem	4 477	100,0	4 208	100,0	-6,0	-269
z toho TOP 5 (řazeno dle 2023):						
Ukrajina	1 668	37,3	1 472	35,0	-11,8	-196
Rusko	431	9,6	294	7,0	-31,8	-137
Moldavsko	259	5,8	230	5,5	-11,2	-29
Vietnam	177	4,0	210	5,0	18,6	33
Spojené státy americké	195	4,4	207	4,9	6,2	12

Zdroj: IS CIS

V roce 2023 **MV vydalo celkem 4 311 rozhodnutí o přechodném pobytu rodinného příslušníka občana EU**, z čehož bylo **3 405 rozhodnutí kladných**. Negativně bylo v roce 2023 rozhodnuto 21,0 % (tj. 906) žádostí o přechodný pobyt rodinného příslušníka občana EU.

Nejvyšší počet povolení k přechodnému pobytu pro občany třetích zemí byl udělen státním příslušníkům **Ukrajiny** (1 236, tj. 36,3 % povolených žádostí), **Ruska** (295, tj. 8,7 %) a **Moldavska** (203, tj. 6,0 %).

Mezi občany třetích zemí, kteří získali povolení k přechodnému pobytu, převažovaly ženy (59,7 %).

S ohledem na věkovou strukturu byl u rodinných příslušníků občanů EU s povolením k přechodnému pobytu nejvyšší podíl v kategorii 20–34 let.

Vydaná povolení k přechodnému pobytu rodinného příslušníka občana EU v roce 2023 dle věkové struktury

Věková skupina	Počet	tj. %
do 20 let	560	16,4
20-34 let	1 557	45,7
35-60 let	1 146	33,7
nad 60 let	142	4,2
Celkem	3 405	100,0

Zdroj: IS CIS

IV.5.3. Řízení o udělení povolení k trvalému pobytu

Žádosti o udělení povolení k trvalému pobytu

V roce 2023 MV zaevidovalo **29 017** žádostí o udělení povolení k trvalému pobytu, ve srovnání s předchozím rokem tak došlo k výraznému nárůstu počtu žádostí, a to o **23,9 %** (tj. 5 589).

Měsíční vývoj žádostí o povolení k trvalému pobytu - srovnání 2022/2023

Zdroj: IS CIS

Žádosti o udělení povolení k trvalému pobytu dle státních příslušností – srovnání 2022/2023

Rok	2022	tj. %	2023	tj. %	Změna oproti předchozímu období	
					v %	absolutní číslo
Celkem	23 428	100,0	29 017	100,0	23,9	5 589
z toho TOP 10 (řazeno dle 2023):						
Ukrajina	6 518	27,8	10 172	35,1	56,1	3 654
Slovensko	5 052	21,6	5 551	19,1	9,9	499
Rusko	2 278	9,7	2 496	8,6	9,6	218
Vietnam	1 544	6,6	1 693	5,8	9,7	149
Rumunsko	988	4,2	1 036	3,6	4,9	48
Maďarsko	774	3,3	763	2,6	-1,4	-11
Bulharsko	671	2,9	687	2,4	2,4	16
Mongolsko	441	1,9	599	2,1	35,8	158
Bělorusko	365	1,6	503	1,7	37,8	138
Polsko	442	1,9	409	1,4	-7,5	-33
Celkem občané EU	8 898	38,0	9 562	33,0	7,5	664
Celkem občané třetích zemí	14 530	62,0	19 455	67,0	33,9	4 925

Zdroj: IS CIS

V roce 2023 mezi žadateli o trvalý pobyt tradičně převládali občané třetích zemí, a to poměrem 67:33. Počet podaných žádostí u občanů třetích zemí meziročně výrazně stoupl (o 4 925 žádostí, tj. 33,9 %), vzrostl rovněž u občanů EU (o 664, tj. 7,5 %). Nejčastěji žádali, stejně jako v minulém roce, občané **Ukrajiny** (10 172, tj. 35,1 % žádostí), následováni občany **Slovenska** (5 551, tj. 19,1 %). Z hlediska státních příslušností nedošlo oproti roku 2022 k velkým změnám, proměnila se pouze pořadí některých států. Nejvyšší meziroční relativní i absolutní nárůst v počtu žádostí pozorujeme u občanů Ukrajiny, kteří podali o 56,1 % (tj. o 3 654) žádostí více.

Rozhodnutí o povolení k trvalému pobytu

V roce 2023 MV v řízení o udělení povolení k trvalému pobytu **vydalo celkem 27 482 rozhodnutí**. Počet rozhodnutí se meziročně zvýšil o 23,6 %, vydáno bylo o 5 245 rozhodnutí více. **Kladně byla žádost** o udělení trvalého pobytu **rozhodnuta v 25 116 případech** (tj. 91,4 % všech rozhodnutí).

Z celkového počtu udělených povolení k trvalému pobytu bylo **8 635** (tj. 34,4 %) **uděleno občanům EU a 16 481** (tj. 65,6 %) **občanům třetích zemí**. Meziročně se zvýšil podíl kladně rozhodnutých žádostí občanů třetích zemí na celkovém počtu kladně rozhodnutých žádostí o 6,0 %.

Pořadí důvodů pro udělení trvalého pobytu zůstává i pro rok 2023 neměnné. Nejčastějším důvodem pro udělení trvalého pobytu zůstává splnění podmínky délky nepřetržitého pobytu, následovaný trvalými pobyty udělenými dětem cizinců s trvalým pobytem v ČR. Další důvody k udělení trvalého pobytu, včetně procentuálního zastoupení, jsou uvedeny v tabulce níže.

Udělená povolení k trvalému pobytu dle důvodů v roce 2023

Důvod	v %
po splnění podmínky nepřetržitého pobytu	76,9
dítě občana třetí země s trvalým pobytem bez podmínky předchozího pobytu	16,7
humanitární a zřetele hodné důvody, zájem ČR	5,3
ostatní	1,1
dítě narozené na území	0,0
Celkem	100,0

Zdroj: IS CIS

Povolení k trvalému pobytu **bylo nejčastěji udělováno** státním příslušníkům **Ukrajiny** (8 432, tj. 33,6 % povolených žádostí), kteří obsadili první příčku i v minulém roce. Počet udělených povolení k trvalému pobytu občanům Ukrajiny se meziročně zvýšil o 3 224 (tj. o 61,9 %). Jejich podíl na celkovém počtu kladně vyřízených žádostí vzrostl o 7,6 %. Na druhém místě se umístili občané Slovenska s 4 978 udělenými trvalými pobyty (tj. 19,8 % povolených žádostí) a třetí místo obsadili občané Ruska s 2 272 kladně vyřízenými žádostmi (tj. 9,0 %). Následovali občané Vietnamu (1 442, tj. 5,7 %) a Rumunska (925, tj. 3,7 %).

V roce 2023 byly trvalé pobyty udělovány více mužům, z celkového počtu 25 116 udělených povolení jich 52,0 % získali muži a 48,0 % povolení k trvalému pobytu bylo uděleno ženám.

Nejvíce trvalých pobytů bylo uděleno cizincům ve věku 31 až 45 let (9 704, tj. 38,6 % povolených žádostí). Dětem do 15 let bylo uděleno celkem 6 455 (tj. 25,7 %) povolení k trvalému pobytu, ve většině případů se jednalo o děti rodičů s trvalým pobytem v ČR, tedy bez podmínky nepřetržitého pobytu v ČR. Třetí nejvyšší počet získali cizinci ve věku 16-30 let (5 278, tj. 21,0 %). Cizincům mezi 46. a 60. rokem věku bylo uděleno celkem 2 812 (tj. 11,2 %) trvalých pobytů. Nejméně trvalých pobytů se pak udělilo cizincům starším 60 let, a to pouze 867 (tj. 3,5 %).

Celkem bylo v roce 2023 **vydáno 2 366 negativních rozhodnutí** ve věci žádosti o udělení povolení k trvalému pobytu. Žádost byla **zamítnuta v 1 200 případech**, v dalších **1 166 případech bylo řízení zastaveno**. Míra neudělení trvalého pobytu se pohybovala na úrovni 8,6 %. Nejvyšší počet negativních rozhodnutí připadal na státní příslušníky Ukrajiny (882, tj. 37,3 % negativně rozhodnutých žádostí), které s odstupem následovali státní příslušníci Slovenska (330, tj. 13,9 %) a státní příslušníci Ruska (230, tj. 9,7 %).

IV.6. KOMISE PRO ROZHODOVÁNÍ VE VĚCECH POBYTU CIZINCŮ

Na základě § 170a zákona o pobytu cizinců byla s účinností od 1. ledna 2011 zřízena Komise pro rozhodování ve věcech pobytu cizinců (dále jen „Komise“), která je nadřízeným správním orgánem Ministerstva vnitra ve věcech, v nichž odbor azylové a migrační politiky Ministerstva vnitra (dále jen „správní orgán I. stupně“) rozhoduje v prvním stupni a v dalších případech stanovených zákonem o pobytu cizinců. Komise je organizační součástí Ministerstva vnitra.

Jedná se o určitou modifikaci rozkladové komise, přičemž Komisi byla navíc svěřena pravomoc rozhodovat. Ve svém postavení je tedy Komise oproti rozkladové komisi nezávislá a samostatná, neboť jedná a rozhoduje v tříčlenných senátech, přičemž většina členů senátu je tvořena osobami, které nejsou zařazeny v MV. Zákon o pobytu cizinců dále stanoví, že členové Komise jsou ve svém rozhodování na MV nezávislí.

V roce 2023 působilo v Komisi 46 členů, kteří jsou zařazeni do 16 senátů Komise (někteří členové Komise nejsou v senátech zařazeni a mohou v případě potřeby zasedat ad hoc).

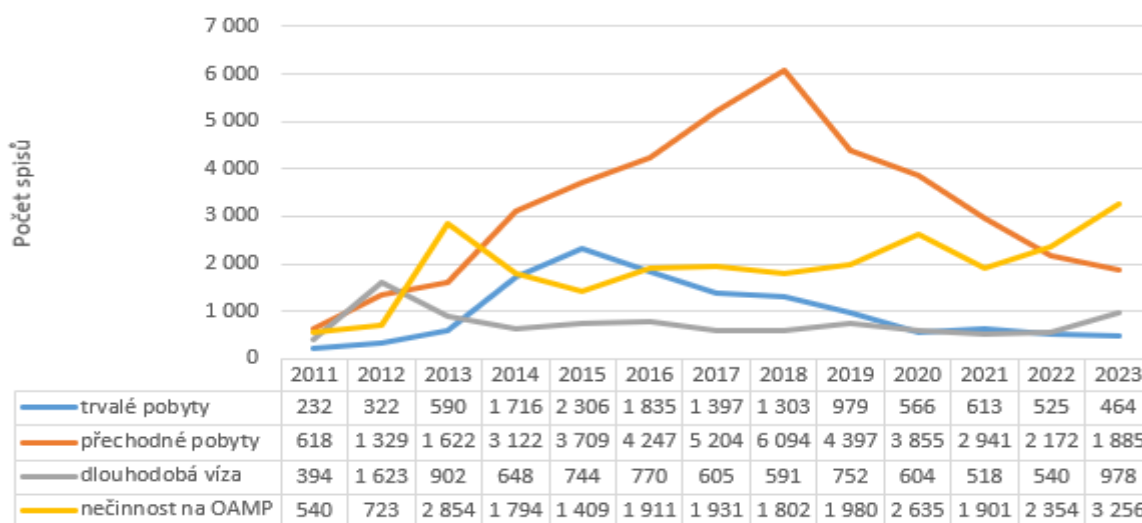
S účinností od 1. června 2019 byl rovněž zřízen trvalý zvláštní senát Komise, určený k vyřízení odvolání, u kterých je zapotřebí přezkoumat také písemnosti nebo záznamy obsahující utajované informace, které jsou za podmínek uvedených v § 17 odst. 3 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „správní řád“), uchovávané odděleně mimo spis. **V roce 2023 zvláštní senát Komise vydal 29 rozhodnutí o odvolání.**

V roce 2023 bylo odborem správním předáno Komisi k rozhodnutí **celkem 6 437 věcí**. Věci předložené odborem správním k rozhodnutí Komisi byly v absolutní většině senáty Komise v tomto období také rozhodnuty; výjimku tvoří některé věci, které byly Komisi předloženy odborem správním v prosinci 2023 s tím, že uvedené věci budou rozhodnuty senáty Komise počátkem roku 2024.

Počet předaných věcí k rozhodnutí a rozhodnutí na úseku:

- trvalých pobytů – 406 věcí předáno; rozhodnuto 464 věcí,
- dlouhodobých pobytů a přechodných pobytů občanů EU a rodinných příslušníků občanů EU – 1 799 věcí předáno; rozhodnuto 1 885 věcí,
- dlouhodobých víz – 974 věcí předáno; rozhodnuto 978 věcí,
- podnětů na vydání opatření proti nečinnosti správního orgánu I. stupně – 3 258 věcí předáno; rozhodnuto 3 256 věcí.

Rozhodovací činnost Komise pro rozhodování ve věcech pobytu cizinců

Zdroj: MV

Největší objem práce v rámci činnosti Komise představuje rozhodování o odvoláních a rozhodování o novém posouzení důvodů neudělení dlouhodobého víza, v menší míře pak rozhodování o dozorcích prostředcích, mimořádných opravných prostředcích a procesních úkonech. Na úseku dlouhodobých pobytů a přechodných pobytů občanů EU a rodinných příslušníků občanů EU rozhodla Komise v roce 2023 podle § 90 odst. 1 písm. b) správního řádu, tj. rozhodnutí správního orgánu I. stupně zrušila a věc vrátila k novému projednání, v 36,87 % případů, na úseku trvalých pobytů v 39,44 % případů, na úseku dlouhodobých víz udělila vízum v 5,52 % případů a v neposlední řadě vyhověla v 42,87 % případů návrhu na provedení opatření proti nečinnosti správního orgánu I. stupně.

Komise v roce 2023 řešila 33 případů souvisejících s neudělením dočasné ochrany v ČR podle zákona č. 65/2022 Sb., o některých opatřeních v souvislosti s ozbrojeným konfliktem na území Ukrajiny vyvolaným invází vojsk Ruské federace; ve 2 případech byla dočasná ochrana Komisí udělena. Řada neúspěšných žadatelů o dočasnou ochranu následně napadla rozhodnutí Komise žalobou u příslušného soudu.

V roce 2023 Komise rovněž **zaznamenala zvýšený nápad žádostí o nové posouzení důvodů neudělení dlouhodobého víza za účelem strpění pobytu**, a to zejména u cizinců, kteří neměli nárok na udělení dočasné ochrany. Převážná část těchto cizinců, kteří nebyli úspěšní ani se svou žádostí o udělení dlouhodobého víza, byli cizinci, kteří v době vzniku válečného konfliktu disponovali zejména polskými dlouhodobými vízy, kdy na základě opatření Polska byla a jsou tato víza automaticky fikcí prodlužována. Proto tito cizinci nejsou v drtivé většině případů úspěšní ani se svou žádostí o nové posouzení důvodů neudělení dlouhodobého víza. Pokračující ruská agrese má vliv i na další řízení, zejména o povolení k dlouhodobému pobytu, kdy ze strany odvolatelů, státních příslušníků Ukrajiny, je válečný konflikt zmiňován v souvislosti s přiměřeností dopadu napadených prvostupňových rozhodnutí do soukromého a rodinného života. Argument související s přiměřeností je využíván i občany Ruské federace a Běloruska v tom smyslu, že v případě jejich neúspěchu v odvolacím řízení budou nuceni opustit ČR a v návaznosti na zákon č. 175/2022 Sb. a nařízení vlády 200/2022 Sb. nebudou moci požádat o jiný typ pobytového oprávnění na zastupitelském úřadu v zahraničí.

V roce 2023 bylo proti rozhodnutím Komise podáno celkově 346 žalob. Žaloba podaná proti rozhodnutí Komise byla zamítnuta v 79,48 % případů. Správní soudy kladly i v roce 2023 zvýšený důraz na posuzování přiměřenosti dopadu rozhodnutí do soukromého a rodinného života a zejména posuzování nejlepšího zájmu dítěte.

IV.7. SOUDNÍ PŘEZKUM CIZINECKÝCH KAUZ

Zůstává i nadále zachováno dělení zástupčí činnosti v řízeních podle zákona o pobytu cizinců mezi správní odbor, resp. Komisi pro rozhodování ve věcech pobytu cizinců a odbor azylové a migrační politiky MV („OAMP“).

Stejně jako v předchozích letech byla z celkového zaznamenaného počtu OAMP došlých žalob či kasačních stížností v cizinecké agendě v roce 2023 převažující součástí agenda žalob na ochranu proti nečinnosti správního orgánu I. stupně – OAMP. V podstatě pouze jenom malá část mimořádných opravných prostředků směřujících k soudu připadalo na ostatní opravné prostředky, např. zejména na žaloby směřující zejména proti správnímu vyhoštění, nákladům správního vyhoštění či nezákonným zásahům.

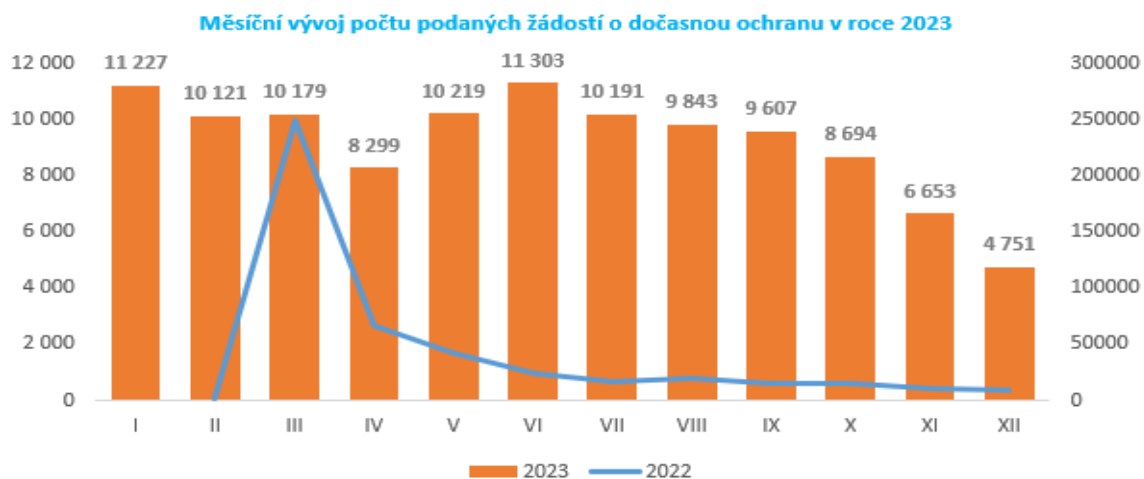
Přezkum cizineckých kauz – srovnání 2022/2023³³

Opravné prostředky podané ke správním soudům	2022	2023
Cizinecké žaloby	142	136
z toho na nečinnost OAMP	125	120
Cizinecké kasační stížnosti	6	17
z toho na nečinnost OAMP	samostatně neevidováno	samostatně neevidováno

Zdroj: MV

IV.8. ŘÍZENÍ O DOČASNÉ OCHRANĚ

I v roce 2023 měly osoby prchající z válkou zasažené Ukrajiny možnost požádat v ČR o dočasnou ochranu. Oproti předchozímu roku se počet podávaných žádostí výrazně zpomalil a na maxima z roku 2022 nedosáhl. Podávání žádostí bylo navíc během celého roku poměrně vyrovnané. I přes tento pokles Ministerstvo vnitra v roce 2023 registrovalo celkem 112 696 žádostí o první, nebo opakovanou dočasnou ochranu.

Zdroj: MV

³³ Uváděné počty dokládají počet případů, v nichž soud požádal OAMP o vyjádření k žalobě či kasační stížnosti, nejde tedy o celkový nápad těchto opravných prostředků k soudům, tyto údaje nemá MV, resp. OAMP k dispozici.

Celkem byla dočasná ochrana v roce 2023 **udělena v 107 159 případech**. Oproti roku 2022, kdy byla zejména v důsledku velmi vysokých počtů uprchlíků v prvních měsících po vypuknutí konfliktu dočasná ochrana udělena v 473 216 případech, je to značný pokles.

Nejvyšší podíl na počtu udělených dočasných ochranných opatření měli v roce 2023 občané Ukrajiny (99,8 %), uděleno jim bylo 106 988 dočasných ochranných opatření. Následovali občané Ruska (58) a Moldavska (40).

Děti do 18 let se v roce 2023 na počtu všech vydaných dočasných ochranných opatření podílely 23,2 % (v roce 2022 to bylo 32,0 %). Největší podíl na počtu udělených dočasných ochranných opatření měly osoby v ekonomicky aktivním věku (72,9 %) a jejich podíl meziročně vzrostl (64,2 % v roce 2022), ženy tvořily 60,6 % (69,7 % v roce 2022). Mezi seniory, jejichž podíl nepřesáhl 4 %, naopak výrazněji převažovaly ženy (62,1 %).

Prodloužení dočasné ochrany

V návaznosti na Rozhodnutí Rady EU a příslušné právní předpisy (tzv. lex Ukrajina IV) došlo v průběhu roku 2023 k prodloužení institutu dočasné ochrany, a to do března 2024. Proces prodloužení dočasné ochrany probíhal ve dvou fázích. V první fázi bylo ze strany osob, jež dočasnou ochranu získaly v roce 2022 a v ČR chtěly nadále setrvat, nutné se nejpozději do 31. 3. 2023 k prodloužení dočasné ochrany online zaregistrovat. Na základě online registrace byla dočasná ochrana prodloužena do 30. 9. 2023. Ve druhé fázi pak měly tyto osoby povinnost se osobně dostavit na pracoviště ministerstva vnitra k vyznačení vízového štítku, a to nejpozději do 30. 9. 2023. Vyznačením vízového štítku jim byla dočasná ochrana prodloužena do 31. 3. 2024.

K prodloužení dočasné ochrany se do 31. března 2023 zaregistrovalo celkem **296 817** osob, což bylo 68 % z celkového počtu osob, jež na prodloužení dočasné ochrany měly nárok. 32 % osob se k prodloužení dočasné ochrany nezaregistrovalo, ve většině případů šlo o osoby, které se vrátily zpět na Ukrajinu. K 30. 9. 2023 pak pracoviště ministerstva vnitra vyznačila celkem **275 429** vízových štítků, na jejichž základě byla dočasná ochrana prodloužena až do března 2024. Druhou fází procesu prodloužení dočasné ochrany tak dokončila naprostá většina registrovaných (92,8 %).

V. POBYT CIZINCŮ NA ÚZEMÍ ČR

V.1. CIZINCI S POVOLENÝM POBYTEM NA ÚZEMÍ ČR

Na konci roku 2023 bylo na území ČR evidováno k legálnímu pobytu (po dobu delší než 90 dní) celkem **1 065 740 cizinců³⁴**, cizinci tak tvořili **9,8 % populace ČR³⁵**.

Meziročně se celkový počet legálně pobývajících snížil o 4,5 % oproti roku 2022 kdy v důsledku ruské invaze na Ukrajinu a následnému přílivu uprchlíků došlo k bezprecedentnímu nárůstu počtu cizinců na území ČR. Pokles v roce 2023 byl zapříčiněn především tím, že ne všichni cizinci, kteří v roce 2022 získali dočasnou ochranu, v ČR nadále setrvali (viz kapitola V.1.2. Cizinci s dočasnou ochranou na území ČR).

Vývoj počtu cizinců s povoleným pobytém na území ČR (2013–2023)

	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Počet cizinců	441 536	451 923	467 562	496 413	526 811	566 931	595 881	634 790	660 849	1 116 154	1 065 740
Meziroční změna v %	0,8	2,4	3,5	6,2	6,1	7,6	5,1	6,5	4,1	68,9	-4,5

Zdroj: IS CIS

Na základě dočasné ochrany pobývalo k 31. 12. 2023 na území celkem 374 642 cizinců. Cizinců ve standardním pobytovém režimu (tj. s trvalým či přechodným pobytém) bylo evidováno celkem 691 098, což představovalo o 1,2 % více než na konci roku 2022. Tempo růstu cizinců ve standardním pobytovém režimu se oproti předchozímu roku zpomalilo, zatímco v roce 2022 jejich počet narostl o 21 765 osob, v roce 2023 to bylo o 8 484 osob. Zatímco cizinců pobývajících na základě povolení k přechodnému pobytu meziročně ubylo (-7 357), přírůstek počtu osob se týká výhradně povolení k trvalému pobytu (+15 841).

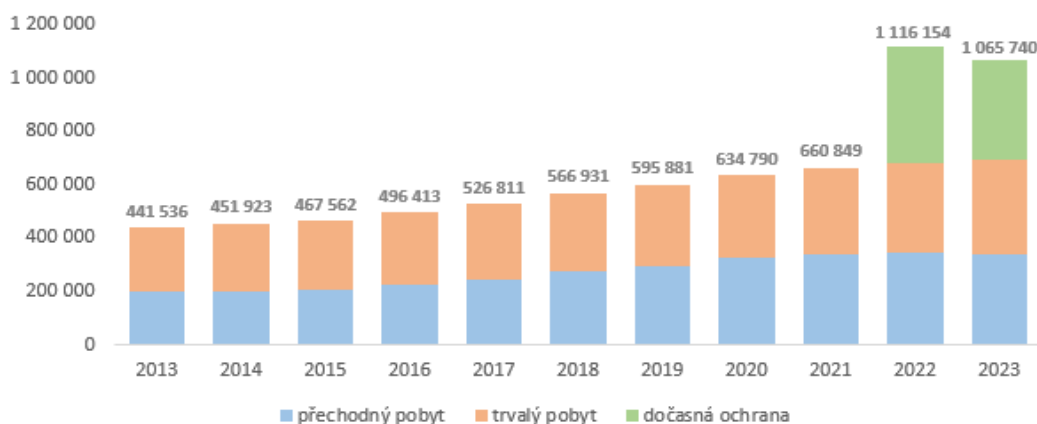
Z celkového počtu cizinců pobývajících na území ČR 21,6 % tvořili občané EU³⁶. Počet cizinců z tzv. třetích zemí při započítání držitelů dočasné ochrany v roce 2023 dosáhl 78,4 % (836 044), jednalo se o snížení o 52 762 osob.

³⁴ Údaj zahrnuje cizince s povoleným pobytém v ČR evidované v Cizineckém informačním systému. Reálné počty cizinců legálně pobývajících na území ČR se nicméně mohou lišit, neboť evidovaný počet cizinců nezahrnuje všechny občany jiných členských států EU pobývajících v ČR. Statistické přehledy zaznamenávají pouze ty občany EU, kteří požádali, resp. bylo jim vydáno osvědčení o registraci (místo dřívějšího potvrzení o přechodném pobytu). Ti, kteří jen využívají svého práva volného pohybu na území EU, statisticky podchyceni nejsou.

³⁵ Pro výpočet byla použita data dostupná k 31.12.2023, kdy bylo v ČR evidováno celkem 10 900 555 obyvatel (Zdroj: ČSÚ).

³⁶ V rámci rozlišení kategorií cizinců na občany EU a cizinců ze zemí mimo EU (tzv. cizinců ze třetích zemí) je třeba upozornit na skutečnost, že pro účely zpracování dat a jejich zjednodušení jsou v předkládaných datech občané Velké Británie zahrnuti v kategorii občanů z třetích zemí. Do kategorie **občanů EU** jsou zahrnuti rovněž občané států, se kterými má EU uzavřenu smlouvu o vytvoření společného Evropského hospodářského prostoru (tedy Island, Lichtenštejnsko a Norsko). Dále je tam zahrnuto také Švýcarsko, které je součástí Evropského jednotného trhu.

Vývoj počtu cizinců s povoleným pobytem na území ČR - 2013–2023

Zdroj: IS CIS

V.1.1. Cizinci s přechodným a trvalým pobytem na území ČR

Z celkového počtu 691 098 cizinců pobývajících na území v rámci trvalého či přechodného pobytu jich 341 103 na území pobývalo přechodně³⁷ (49,4 %) a 349 995 trvale (50,6 %).

66,8 % cizinců s trvalým či přechodným pobytem spadá do kategorie cizinců ze třetích zemí (461 410 osob). Tento podíl zůstal ve srovnání s předchozím rokem prakticky stejný (+0,1 %). V absolutních hodnotách počet cizinců ze třetích zemí s přechodným či trvalým pobytem zvýšil o 6 129 osob (+1,3 %).

Občanů EU bylo evidováno celkem 229 688, což představuje 33,2 % z celkového počtu cizinců pobývajících v ČR na trvalý či přechodný pobyt. Meziročně se jedná o nárůst o 2 355 osob.

Cizinci s povoleným přechodným a trvalým pobytem v ČR podle členství v EU a kategorie pobytu – srovnání 2022/2023

Rok (stav k 31.12.)		2022		2023		meziroční změna	
		počet cizinců	tj. %	počet cizinců	tj. %	absolutní počet	tj. %
Cizinci s přechodným a trvalým pobytem	CELKEM	682 614	100,0	691 098	100,0	8 484	1,2
	z toho přechodně	348 460	51,0	341 103	49,4	-7 357	-2,1
	z toho trvale	334 154	49,0	349 995	50,6	15 841	4,7
Občané EU	CELKEM	227 333	33,3	229 688	33,2	2 355	1,0
	z toho přechodně	120 855	53,2	116 634	50,8	-4 221	-3,5
	z toho trvale	106 478	46,8	113 054	49,2	6 576	6,2
Občané třetích zemí	CELKEM	455 281	66,7	461 410	66,8	6 129	1,3
	z toho přechodně	227 605	50,0	224 469	48,6	-3 136	-1,4
	z toho trvale	227 676	50,0	236 941	51,4	9 265	4,1

Zdroj: IS CIS

³⁷ Jedná se o cizince s dlouhodobým vízem, povolením k dlouhodobému pobytu, osvědčením o registraci občana EU (dříve potvrzení o přechodném pobytu občana EU) či povolením k přechodnému pobytu rodinného příslušníka občana EU.

Podíl cizinců s přechodným a trvalým pobytem je víceméně vyrovnaný. Zatímco cizinci ze států EU pobývají na území ČR z většiny přechodně (50,8 %), tak u občanů ze třetích zemí lehce převažuje trvalý pobyt (51,4 %).

Nejpočetněji jsou v rámci přechodného a trvalého pobytu zastoupeni občané **Ukrajiny** (téměř 201 tisíc). Zatímco v roce 2022 došlo spolu s nárůstem jejich počtu v rámci dočasné ochrany i k nárůstu v kategorii přechodného a trvalého pobytu, v roce 2023 došlo k poklesu v rámci přechodného pobytu. Trvalý pobyt vzrostl o 5 524 osob, zatímco počet občanů Ukrajiny s povolením k přechodnému pobytu poklesl o 8 688 osob. Celkem se meziročně jedná o pokles o 1,6 % (-3 164).

Další nejvíce zastoupenou státní příslušností jsou občané **Slovenska** (přes 119 tisíc), dále **Vietnamu** (téměř 68 tis.) a **Ruska** (40,6 tis.). Následují opět země Evropské unie – **Rumunsko** (20,4 tis.), **Bulharsko** (téměř 18 tis.), **Polsko** (téměř 18 tis.) a **Německo** (téměř 13 tis.). TOP 10 pak uzavírají občané **Mongolska** (12,6 tis.) a **Maďarska** (přes 11 tis.). Přes 10 tisíc cizinců bylo na území ČR pak už pouze ze Spojených států, které jsou na 11. místě.

Cizinci s povoleným přechodným a trvalým pobytem v ČR k 31. 12. 2023 dle kategorie pobytu a státní příslušnosti

Druh pobytu	počet	podíl v %	meziroční změna v %	z toho			
				přechodně	tj. %	trvale	tj. %
Cizinci celkem	691 098	100,0	1,2	341 103	49,4	349 995	50,6
z toho TOP 10:							
Ukrajina	200 702	29,0	-1,6	101 633	29,8	99 069	28,3
Slovensko	119 182	17,2	1,6	53 075	15,6	66 107	18,9
Vietnam	67 735	9,8	2,2	12 058	3,5	55 677	15,9
Rusko	40 636	5,9	-5,6	16 429	4,8	24 207	6,9
Rumunsko	20 468	3,0	3,8	13 282	3,9	7 186	2,1
Bulharsko	17 907	2,6	1,3	10 292	3	7 615	2,2
Polsko	17 837	2,6	-0,2	6 419	1,9	11 418	3,3
Německo	12 719	1,8	-9,4	8 047	2,4	4 672	1,3
Mongolsko	12 661	1,8	5,8	6 308	1,8	6 353	1,8
Maďarsko	11 113	1,6	5,7	7 996	2,3	3 117	0,9
Občané EU	229 688	33,2	1	116 634	50,8	113 054	49,2
Občané třetích zemí	461 410	66,8	1,3	224 469	48,6	236 941	51,4

Zdroj: IS CIS

V rámci pořadí TOP 10 nejčastěji zastoupených státních příslušností došlo k posunu Bulharska ze 7. na 6. místo, na původní pozici Polska. Jinak zůstává složení v rámci TOP 10 neměnné. V některých případech došlo v rámci TOP 10 k poklesům počtu cizinců. Kromě již výše zmíněné Ukrajiny, která zaznamenala vůbec nejvyšší pokles v absolutních hodnotách, se jednalo o **Rusko**. Meziročně se jejich počet snížil o 2 417 osob, což činí 5,6 % a pokračuje tak trend z předchozího roku (důsledek restrikcí v oblasti vydávání víz v souvislosti s ruskou agresí na Ukrajině). Nicméně o nejvyšší pokles se v rámci TOP 10 v relativních hodnotách jednalo v případě **Německa**, a to o 9,4 % (tj. -1 313 osob), kdy klesl počet přechodně pobývajících občanů Německa na území. Naopak nejvyšší nárůst byl zaznamenán v případě **Slovenska** (+1 918, tj. +1,6 %) a **Vietnamu** (+1 473, tj. +2,2 %).

Nejvyšší meziroční nárůst v absolutním (+2 162) i procentuálním (+44,4 %) vyjádření byl zaznamenán u občanů **Filipín**, u nichž pokračuje trend z předchozího roku. Jejich počet meziročně stoupl z 4 864 na 7 026 a jedná se tak o nárůst o téměř polovinu. Jedná se především o nárůst přechodného pobytu za účelem zaměstnání (+2 011, tj. +49,9 %), což souvisí s pracovní migrací realizovanou prostřednictvím programů ekonomické migrace.

Více než pětinový nárůst byl zaznamenán u občanů **Bangladéše** (+20,7 %, tj. +244), kde se však jednalo zejména o nárůst přechodného pobytu za účelem sloučení rodiny (+68,6 %, tj. + 59 osob) a studia (+39,1 %, tj. +161). Další vyšší relativní nárůst byl zaznamenán u občanů **Nigérie** (+14,2 %, tj. +162), kde však nárůsty byly zastoupeny ve více kategoriích účelů pobytu (nejvíce účel jiné, tj. +63,2 %). Již několikátý rok po sobě pokračuje také nárůst u občanů **Indie** (+12,9 %, tj. +1 089). Jejich počet dosáhl 9 550 osob a nárůsty se týkaly účelu zaměstnání (+15,1 %, tj. +513) a sloučení rodiny (+16,5 %, tj. +283).

Nadále mezi cizinci převažují mírně muži, a to jak v rámci povolení k trvalému pobytu, tak v rámci pobytu přechodného. Celkem muži na konci roku 2023 tvořili 56,2 % cizinců. Poměr zastoupení mužů a žen je vyváženější u cizinců, kteří na území ČR pobývají trvale. U trvalých pobytů byl podíl mužů 52,6 %. U přechodných pobytů měli muži ještě výraznější převahu v zastoupení, a to 59,9 %. Odlišnosti v zastoupení cizinců dle pohlaví v rámci jednotlivých kategorií pobytu lze spojovat s charakterem přechodného pobytu, který je spíše dočasný a zejména ekonomicky motivovaný.

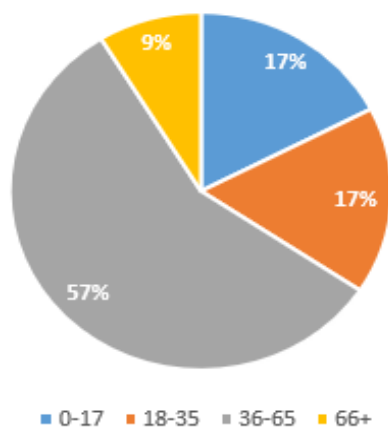
Cizinci s povoleným přechodným a trvalým pobyt v ČR k 31. 12. 2023 dle pohlaví

Pohlaví	Cizinci celkem	Z toho			
		Muži	tj. %	Ženy	tj. %
Celkem přechodný a trvalý pobyt	691 098	388 364	56,2	302 734	43,8
z toho:					
přechodně	341 103	204 201	59,9	136 902	40,1
trvale	349 995	184 163	52,6	165 832	47,4

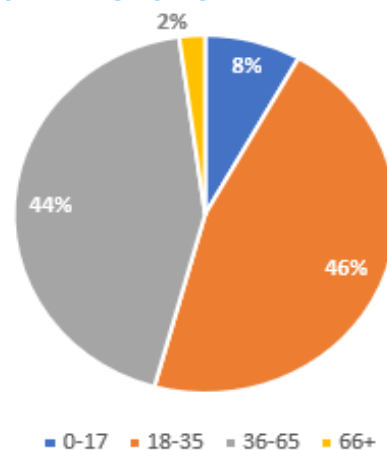
Zdroj: IS CIS

V celkovém počtu cizinců pobývajících na přechodný a trvalý pobyt převažuje dlouhodobě věková kategorie v rozmezí 36–65 let, která v roce 2023 tvořila 50,9 %. Věkové složení se liší dle typu pobytu. V kategorii přechodného pobytu je kategorie věku 18–35 let a 36–65 let více vyrovnaná, zatímco v kategorii trvalého pobytu jasně převažuje věk 36-65 let a je zde i vyšší zastoupení nezletilých osob a osob starších 66 let (viz grafy níže).

Věková struktura cizinců s povoleným trvalým pobyt k 31.12.2023

Věková struktura cizinců s povoleným přechodným pobyt k 31.12.2023

Zdroj: IS CIS

Co se týče krajského rozmístění cizinců s povoleným přechodným a trvalým pobyt, tak více než polovina z nich (50,4 %) jich ke konci roku 2023 žila na území kraje Hl. m. Prahy a Středočeského kraje. Stejně jako v předchozích letech bylo nejméně cizinců registrováno na území Zlínského kraje (2 %) a kraje Vysočina (2,1 %).

Cizinci s povoleným pobytem v jednotlivých krajích k 31. 12. 2023 dle kategorie pobytu

Druh pobytu	Celkem		z toho					
	s povoleným pobytem	tj. %	přechodně	tj. %	tj. %	trvale	tj. %	tj. %
Celkem s pobytem v ČR	691 098	100,0	341 103	49,4		349 995	50,6	
z toho v teritoriu kraje:								
Hlavní město Praha	249 429	36,1	126 834	37,2	50,8	122 595	35,0	49,2
Středočeský	98 723	14,3	43 019	12,6	43,6	55 704	15,9	56,4
Jihomoravský	67 538	9,8	37 682	11,0	55,8	29 856	8,5	44,2
Plzeňský	46 535	6,7	24 262	7,1	52,1	22 273	6,4	47,9
Ústecký	37 829	5,5	15 700	4,6	41,5	22 129	6,3	58,5
Moravskoslezský	30 654	4,4	14 367	4,2	46,9	16 287	4,7	53,1
Jihočeský	26 517	3,8	14 144	4,1	53,3	12 373	3,5	46,7
Liberecký	24 914	3,6	10 528	3,1	42,3	14 386	4,1	57,7
Karlovarský	22 245	3,2	7 951	2,3	35,7	14 294	4,1	64,3
Pardubický	22 203	3,2	13 265	3,9	59,7	8 938	2,6	40,3
Královéhradecký	19 474	2,8	9 247	2,7	47,5	10 227	2,9	52,5
Olomoucký	14 978	2,2	7 069	2,1	47,2	7 909	2,3	52,8
Vysočina	14 824	2,1	8 471	2,5	57,1	6 353	1,8	42,9
Zlínský	14 041	2,0	7 551	2,2	53,8	6 490	1,9	46,2
neuveдено	1 194	0,2	1 013	0,3	84,8	181	0,1	15,2

Zdroj: IS CIS

Různou míru prostorové koncentrace vykazují jednotlivé státní příslušnosti cizinců, u kterých lze spatřovat rozdíly v preferencích krajů, vyplývajících z územní blízkosti, existence komunit v dané oblasti či pracovních příležitostí.

TOP 10 státních příslušností cizinců a kraje s jejich nejpočetnějším zastoupením – stav k 31. 12. 2023

Státní příslušnost	Celkem	z toho v kraji	Počet	tj. %	Státní příslušnost	Celkem	z toho v kraji	Počet	tj. %
Ukrajina	200 702	Praha	68 385	34,1	Bulharsko	17 907	Praha	5 103	28,5
		Středočeský	35 259	17,6			Plzeňský	3 189	17,8
		Jihomoravský	17 887	8,9			Středočeský	2 871	16,0
Slovensko	119 182	Praha	31 406	26,4	Polsko	17 837	Moravskoslezský	3 889	21,8
		Středočeský	21 102	17,7			Praha	3 371	18,9
		Jihomoravský	16 527	13,9			Středočeský	2 592	14,5
Vietnam	67 735	Praha	15 643	23,1	Německo	12 719	Praha	3 355	26,4
		Ústecký	8 357	12,3			Ústecký	2 897	22,8
		Středočeský	7 184	10,6			Karlovarský	1 627	12,8
Rusko	40 636	Praha	25 881	63,7	Mongolsko	12 661	Liberecký	2 180	17,2
		Středočeský	4 657	11,5			Ústecký	1 831	14,5
		Jihomoravský	2 784	6,9			Středočeský	1 397	11,0
Rumunsko	20 468	Praha	5 846	28,6	Maďarsko	11 113	Praha	3 629	32,7
		Středočeský	3 368	16,5			Středočeský	1 405	12,6
		Plzeňský	2 938	14,4			Jihomoravský	1 047	9,4

Zdroj: IS CIS

V.1.2. Cizinci s dočasnou ochranou na území ČR

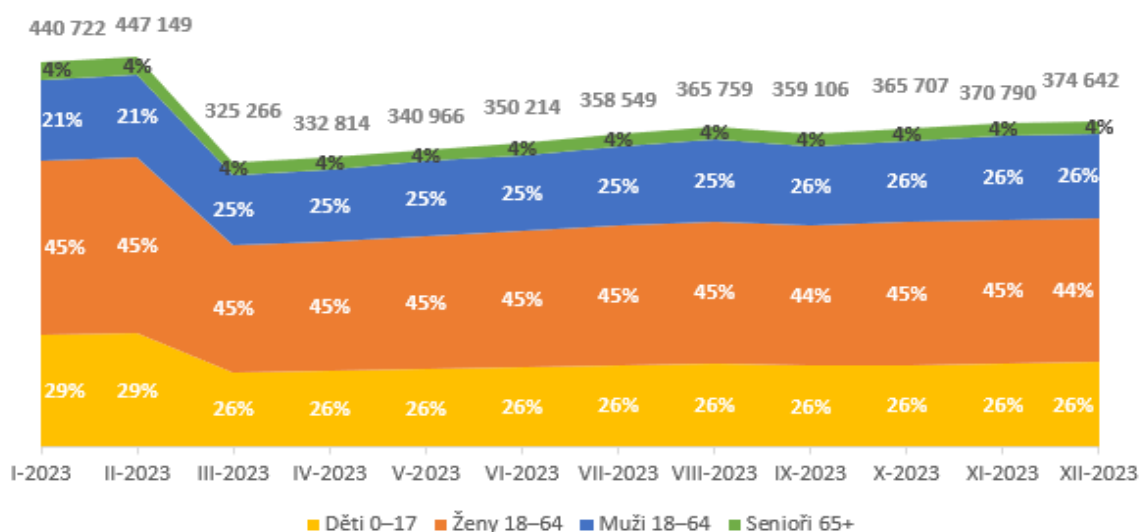
K 31. 12. 2023 bylo na území ČR evidováno celkem 374 642 cizinců s dočasnou ochranou. Meziročně se počet držitelů dočasné ochrany snížil, a to o 13,6 %. I přes tento pokles ČR v rámci EU nadále patří k zemím, která na svém území přijala nejvíce uprchlíků v přepočtu na počet obyvatel.

Celkový počet držitelů dočasné ochrany ovlivnil vedle přetrvávajících příchodů nových uprchlíků zejména proces prodloužení dočasné ochrany, který ve dvou fázích (online registrace k 31. 3. 2023 a vyznačení vízového štítku nejpozději do 30.9.2023) proběhl v průběhu roku 2023 (viz kapitola IV.8. Řízení o dočasné ochraně) a kdy z celkového počtu dočasných ochrany vydaných od začátku invaze došlo k zániku více než jedné třetiny z nich.

Naprostá většina držitelů dočasné ochrany je logicky občany Ukrajiny (373 745), ti tvořili na konci roku 99,8 % všech osob s dočasnou ochranou. Jiné státní příslušnosti představovaly zanedbatelný podíl (0,2 %). V rámci nich se nejčastěji jednalo o občany **Ruska** (354), **Moldavska** (135), **Ázerbájdžánu** (53) a **Běloruska** (50), jedná se převážně o rodinné příslušníky občanů Ukrajiny.

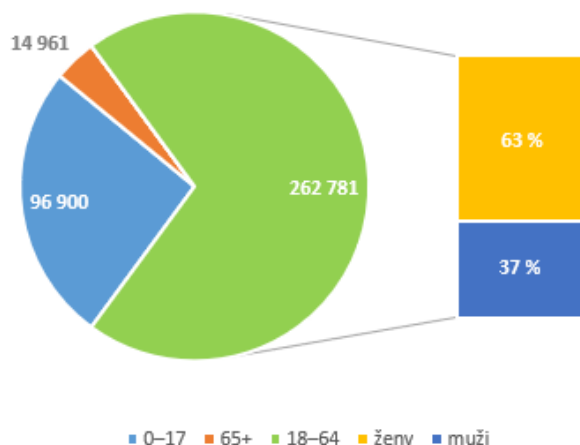
Mezi cizinci s dočasnou ochranou převažují ženy s dětmi. Podíl nezletilých osob (0–17 let) tvořil k 31. 12. 2023 přes jednu čtvrtinu (26 %). Ve srovnání s koncem roku 2022, kdy podíl nezletilých osob tvořil téměř 32 %, nicméně došlo k poklesu jejich zastoupení. Dospělí v produktivním věku dosáhli podílu 70 % (v meziročním srovnání došlo k navýšení podílu o 6 %). Většinu osob mezi osobami v ekonomicky aktivním věku tvořily na konci roku 2023 stejně jako předchozí rok ženy (63 %), ačkoliv i zde došlo ke snížení (v roce 2022 tvořily ženy 69 %). Zastoupení věkové kategorie seniorů je prakticky neměnné a představuje 4 % z celkového počtu osob s dočasnou ochranou.

Vývoj počtu cizinců s dočasnou ochranou v jednotlivých měsících roku 2023 dle věku a pohlaví (u osob v produktivním věku), v tisících

Zdroj: IS CIS

Věková struktura cizinců s dočasnou ochranou k 31. 12. 2023

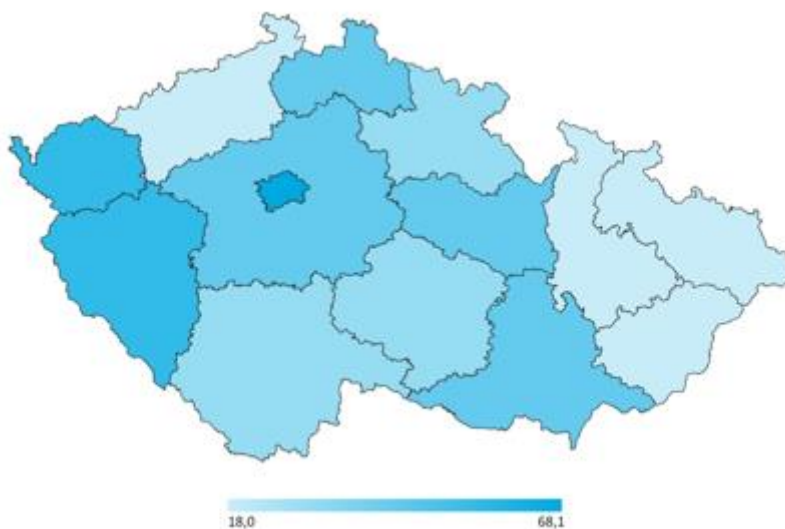

Zdroj: IS CIS

Co se týče krajského rozmístění cizinců s dočasnou ochranou, tak 38,5 % žilo ke konci roku na území kraje Hl. m. Prahy a Středočeského kraje. Následuje kraj Jihomoravský (10,4 %) a Plzeňský (8,5 %). Nejméně jsou evidováni na území Zlínského kraje (3,0 %) a Olomouckého kraje (3,2 %).

Ke konci roku 2023 pobývalo nejvíce držitelů dočasné ochrany v přepočtu na počet obyvatel na území Hl. m. Prahy (68 osob na 1 000 obyvatel), dále v Plzeňském kraji (52 osob na 1 000 obyvatel) a v Karlovarském kraji (47 osob na 1 000 obyvatel). Naopak nejmenší podíl byl registrován v Moravskoslezském kraji (18 osob na 1 000 obyvatel). Ve všech českých regionech se podíl oproti stavu na konci roku 2022 snížil³⁸.

Počet osob s dočasnou ochranou v přepočtu na tisíc obyvatel v jednotlivých krajích k 31. 12. 2023

Zdroj: IS CIS, ČSÚ

³⁸ Pro výpočet byla použita data ohledně počtu obyvatel ČR dostupná k 30. 9. 2023.

V.2. EKONOMICKÉ AKTIVITY CIZINCŮ V ČR

V.2.1. Zahraniční pracovníci v ČR v roce 2023

K 31. 12. 2023 bylo krajskými pobočkami Úřadu práce České republiky (dále jen „ÚP ČR“) evidováno v postavení zaměstnanců celkem **823 945 zahraničních pracovníků**.

Celkem **409 775 zahraničních pracovníků** pocházelo z členských států EU, Evropského hospodářského prostoru a Švýcarska (dále jen „EU/EHP a Švýcarska“), včetně jejich rodinných příslušníků. Početně nejvíce zastoupenou skupinou jsou občané Slovenska (216 239 informačních karet), dále Polska (49 194 informačních karet), Rumunska (46 208 informačních karet) a Bulharska (36 630 informačních karet). Celkem **414 170 zahraničních pracovníků tvořili cizinci ze třetích zemí**, nejčastěji občané Ukrajiny (216 128 informačních karet³⁹ + 69 417 pracovních oprávnění⁴⁰), Ruska (17 180 informačních karet + 3 801 pracovních oprávnění) a Vietnamu (14 649 informačních karet + 3 727 pracovních oprávnění).

Z hlediska územního členění je **nejvyšší počet zahraničních pracovníků v postavení zaměstnanců** dlouhodobě evidován v **hlavním městě Praze (249 905)**, následované Středočeským (141 753), Jihomoravským (95 327) a Plzeňským krajem (78 571).

Většinu zahraničních pracovníků v roce 2023 tvořili zahraniční pracovníci s volným přístupem na trh práce. Z celkového počtu **823 945 zahraničních pracovníků** evidence vykazala **409 775 informačních karet občanů členských států EU/EHP a Švýcarska** včetně jejich rodinných příslušníků a **294 774 informačních karet občanů nečlenských států EU/EHP a Švýcarska – cizinců ze třetích zemí**. Mezi zahraničními pracovníky, kteří na trh práce vstupují na základě pracovního oprávnění, bylo k 31. 12. 2023 z jejich celkového počtu **119 396 evidováno 108 756 držitelů zaměstnaneckých karet, 8 802 držitelů povolení k zaměstnání, 1 838 držitelů modrých karet.**

Zahraniční pracovníci v ČR – srovnání 2022/2023

Období roku	2022	tj. %	2023	tj. %	Změna oproti předchozímu období	
					v %	absolutní číslo
Celkem	793 290	100,0	823 945	100,0	3,9	30 655
z toho Cizinci s volným vstupem na trh práce						
Občané členských států EU* (včetně občanů EHP a Švýcarska a jejich rodinných příslušníků)	407 257	51,3	409 775	49,7	0,6	2 518
Cizinci ze třetích zemí	265 214	33,4	294 774	35,8	11,1	29 560
z toho Vstup na trh práce na základě pracovního povolení – cizinci ze třetích zemí						
Zaměstnanecká karta	111 287	14,0	108 756	13,2	-2,3	-2 531
Povolení k zaměstnání	7 822	1,0	8 802	1,1	12,5	980
Modrá karta	1 710	0,2	1 838	0,2	7,5	128

Zdroj: MPSV

³⁹ Zahrnuje pracovníky z třetích zemí, kteří nepotřebují povolení k zaměstnání, zaměstnaneckou kartu, modrou kartu nebo kartu vnitropodnikově převedeného zaměstnance.

⁴⁰ Zahrnuje povolení k zaměstnání, zaměstnanecké karty, modré karty, popř. karty vnitropodnikově převedených zaměstnanců.

Vyhodnocení zaměstnanosti osob s dočasnou ochranou na trhu práce

Nabytím účinnosti zákona č. 66/2022 Sb. (lex Ukrajina) se podle § 2 cizinci s dočasnou ochranou pro účely zákona o zaměstnanosti považují za cizince s trvalým pobytem. Podle § 98 písm. a) zákona o zaměstnanosti tedy **cizinec s dočasnou ochranou nepotřebuje vedle povolení k pobytu separátní povolení k zaměstnání**. Zaměstnavatel cizince s dočasnou ochranou je však podle § 87 zákona o zaměstnanosti povinen na základě informační povinnosti zaměstnavatele informovat krajskou pobočku Úřadu práce. Od vypuknutí konfliktu do konce roku 2023 získalo práci již **více než 352 tis** osob z Ukrajiny pod dočasnou ochranou, přičemž aktivních na českém trhu práce bylo koncem roku 2023 celkem **122 283** osob s dočasnou ochranou. Osoby s dočasnou ochranou tak tvořily mezi cizinci ze třetích zemí s volným přístupem na trh práce přes 41 %.

Z hlediska klasifikace zaměstnání nejpočetnější skupina (79 %) zastávala ke konci roku 2023 pracovní pozice s žádnou či velmi nízkou potřebnou kvalifikací (CZ-ISCO 8 a 9), pozice vyžadující střední kvalifikaci byly zastávány 16 % zaměstnanými držiteli dočasné ochrany a pozice vyžadující vysokou kvalifikaci (CZ-ISCO 1–4) 5 % z celkového počtu zaměstnaných držitelů dočasné ochrany. Mezi nejčastěji zastávané pozice patří pomocníci ve stavebnictví, výrobě a v dopravě nebo montážní dělníci výrobních zařízení, dále také obsluha stacionárních strojů a zařízení. Zatímco pracovní aktivita osob s dočasnou ochranou v čase kontinuálně roste, struktura zaměstnanosti z hlediska klasifikace zaměstnání zůstává téměř beze změn.

Činnosti Úřadu práce a klienti z řad držitelů dočasné ochrany

V roce 2023 se značná část činnosti ÚP ČR zaměřovala na cizince, kteří na našem území pobývají v souvislosti s ozbrojeným konfliktem na Ukrajině. Jednalo se mj. o poskytování informací o možnostech zaměstnávání osob z Ukrajiny, a to jak osob s udělenou dočasnou ochranou, tak cizinců s vízem za účelem strpění na území. V této souvislosti byly poskytovány zejména informace zaměstnavatelům o možnostech a podmínkách zaměstnání těchto osob, samotným cizincům pak informace převážně o aktuálních nabídkách volných pracovních míst, o možnostech jejich vedení v evidenci uchazečů o zaměstnání a rekvalifikačních kurzech (zejména zaměřených na český jazyk), orientace v pracovněprávních předpisech, případně o poskytovaných dávkách. V souvislosti s prodloužením institutu dočasné ochrany do konce března 2024 poskytoval ÚP ČR také informace v této oblasti ve vztahu k volnému vstupu držitelů prodloužené dočasné ochrany na trh práce, případně k vydávání povolení k zaměstnání pro osoby, které nespádaly pod kategorii dočasné ochrany a byly držiteli automaticky prodlouženého víza za účelem strpění.

Vzhledem ke skutečnosti, že osoby s dočasnou ochranou mohou být zařazeny do evidence uchazečů, či zájemců o zaměstnání, poskytoval ÚP ČR pro tyto osoby i nadále individuální poradenství, skupinová poradenství za účelem předávání základních informací např. o rekvalifikacích (zejm. český jazyk pro cizince), možnostech vzdělávání, uznání vzdělání, orientaci v pracovněprávních předpisech, zdravotním pojištění a sociálním zabezpečení, vyhledání vhodného zaměstnání apod. Největším problémem v hledání uplatnění na trhu práce zůstává jazyková bariéra. Pobočky ÚP ČR využívají i nadále služby tlumočnicků při informačních schůzkách s klienty, individuálním poradenství a skupinovém poradenství. Častým problémem je také nemožnost doložit nejvyšší dosažené vzdělání a jeho následné uznání pro účely uplatnění v ČR.

Ke konci roku 2023 evidoval ÚP ČR více než 14 tis. klientů z řad držitelů dočasné ochrany, kteří se na úřad obrátili v souvislosti se zprostředkováním zaměstnání. Celkem se v rámci zprostředkovatelských služeb **podařilo zajistit vhodné zaměstnání již téměř 9 300 klientům** z řad držitelů dočasné ochrany (sledováno od léta 2022).

V.2.1.1. Stanoviska MV v rámci řízení o vydání povolení ke zprostředkování zaměstnání

Na základě žádostí poskytovaných prostřednictvím Generálního ředitelství ÚP ČR MV v souladu s § 60a zákona o zaměstnanosti vydává závazná stanoviska v rámci řízení o vydání povolení ke zprostředkování zaměstnání. Počínaje rokem 2024 dochází ke změně příslušného správního orgánu, kdy žádosti o vydání povolení ke zprostředkování zaměstnání přešly změnou zákona do gesce MPSV.

MV při vydávání závazného stanoviska posuzuje udělení povolení ke zprostředkování zaměstnání z hlediska ochrany veřejného pořádku, bezpečnosti a ochrany práv třetích osob. Vyhodnocuje informace získané ze zdrojů Policie ČR a zpravodajských služeb. Zaměřuje se zejména na ověření faktického fungování žádajících fyzických a právnických osob v místě jejich sídla a pracoviště, a na zjištění trestněprávní bezúhonnosti jednatelů a odpovědných osob.

V roce 2023 zpracoval odbor bezpečnostní politiky MV celkem 797 žádostí či opakovaných žádostí o udělení povolení ke zprostředkování zaměstnání, přičemž z toho bylo 35 žádostí podáno fyzickými osobami a zbylých 762 žádostí pocházelo od osob právnických. Po posouzení informací získaných v součinnosti s Policií ČR a zpravodajskými službami bylo vydáno 187 stanovisek nesouhlasných a 610 souhlasných stanovisek. Zatímco v roce 2022 byly posuzovány 3 rozklady, v roce 2023 bylo rozhodnuto pouze o 1 rozkladu.

Počty žádostí o udělení povolení ke zprostředkování zaměstnání

Rok	Celkem žádostí	z toho		Rozklad
		souhlasných stanovisek	nesouhlasných stanovisek	
2019	649	533	116	0
2020	698	474	224	14
2021	532	410	121	7
2022	565	437	128	3
2023	797	610	187	1

Zdroj: MV OBP

V roce 2023 můžeme oproti klesajícímu trendu z covidových let sledovat nárůst v počtu vyřízených žádostí. Ten je přisuzován postupnému post-covidovému oživování trhu a přílivu zejména ukrajinských agenturních zaměstnanců do ČR, v důsledku čehož roste i počet žádostí o agenturní zaměstnávání. Oproti minulým letům rovněž jakákoliv změna u již vydaného povolení ke zprostředkování zaměstnání (např. změna sídla, pracoviště či odpovědného zástupce atp.) vede k novému řízení o vydání povolení ke zprostředkování zaměstnání, kdy musí být tyto změny opětovně podrobeny kontrole.

Dlouhodobým častým nežádoucím jevem a nejčastějším důvodem pro vydání nesouhlasného závazného stanoviska je absentující označení sídel a pracovišť žadatelů o udělení povolení ke zprostředkování zaměstnání, které je ze strany Policie ČR kontrolováno před samotným vydáním požadovaného povolení. Toto pochybení bylo přisuzováno strohým ustanovením zákona o zaměstnanosti, který tyto požadavky definoval vágně (žadatel o povinnosti mít řádně označené své sídlo a pracoviště, včetně fungujících kancelářských prostor, nevěděl). Toto s účinností od 1. ledna 2024 napravuje novela zmíněného zákona⁴¹.

Opakovaně se u subjektů, jejichž předmětem činnosti je zakládání ready-made společností, vyskytuje problém shromažďování mnohdy i desítek agentur práce v rukou jednoho jednatele a jejich následného účelového přeprodávání, jako i využívání sdílených kanceláří pro několik různých společností, což může být v rozporu s ochranou práv agenturních pracovníků.

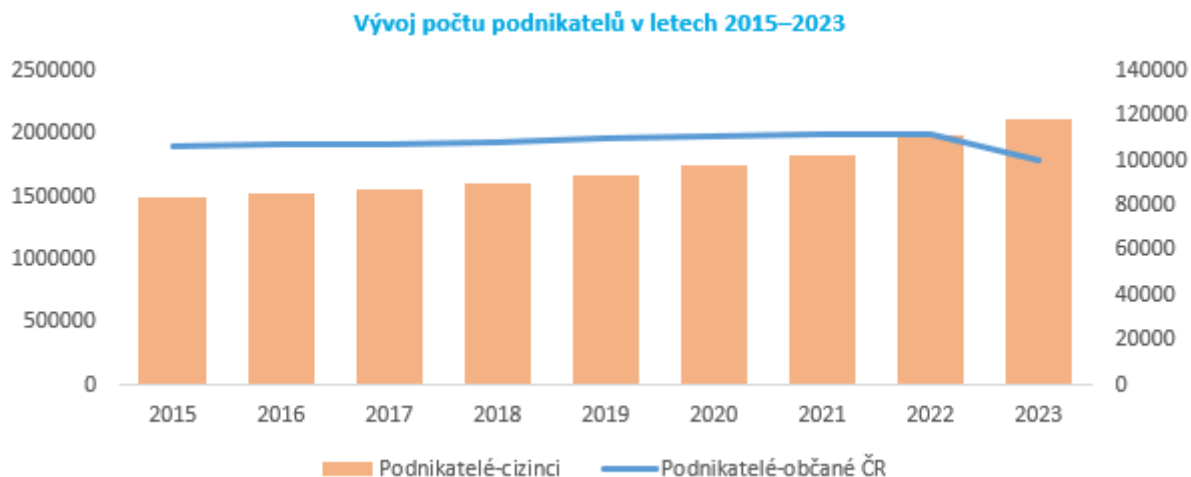
⁴¹ § 60a odst. 2 zákona č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti, ve znění pozdějších předpisů

V.2.2. Podnikání cizinců v ČR

Ke konci roku 2023 bylo evidováno celkem 1 906 644 podnikatelů, tj. o 205 089 méně než v roce 2022 (tj. -9,7 %). Podnikatelů-cizinců z tohoto počtu bylo celkem 118 383 a tvořili 6,2 % z celkového počtu podnikatelů na území ČR. Registrováno bylo celkem 2 891 079 živnostenských oprávnění, což je o 233 615 méně než v roce 2022. Na cizince připadalo 161 827 živnostenských oprávnění (o 10 583 více než v roce 2022, tj. +7,0 %).

Potvrzuje se trend zaznamenaný již v předchozím roce, že zatímco počet podnikatelů mezi občany ČR meziročně poklesl, počet podnikatelů-cizinců vzrostl. Pokles mezi podnikateli-občany ČR byl rekordní. V roce 2022 tento pokles představoval 4 077 osob, v roce 2023 je to však již 211 779 (tj. -10,5 %). Počty cizinců se dlouhodobě meziročně zvyšují, nicméně zatímco v předchozích letech se jejich meziroční zvýšení pohybovalo v rozmezí 3,0–4,7 %, v roce 2022 a 2023 tento nárůst tvořil 9,1 %, resp. 5,9 %. V absolutním čísle bylo na konci roku 2023 o 6 690 podnikatelů-cizinců více. Rekordní nárůst z roku 2022 (+ 9 271 osob) tak nebyl překonán.

Nejvyšší meziroční nárůst byl zaznamenan v případě občanů Ukrajiny (+3 519, tj. +11,4 %) a Slovenska (+1 075, tj. +4,7 %). Další nárůsty byly zaznamenány u občanů Ruska (+469, tj. +10,1 %), Rumunska (+232, tj.+8,3 %) a Maďarska (+151, tj. +10,1 %).

Zdroj: MPO

Podnikání cizinců v ČR – vývoj v letech 2013–2023

Stav ke dni 31.12.	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Podnikatelé cizinci	85 887	83 569	83 862	85 628	87 228	89 843	93 781	97 803	102 422	111 693	118 383
Živnostenská oprávnění	101 534	105 245	107 255	111 034	113 817	118 173	124 568	131 155	138 346	151 244	161 827

Zdroj: MPO

Mezi podnikateli-cizinci byly **ženy zastoupeny tradičně necelou jednou třetinou** (37 695, tj. 31,8 %), jejich počet se meziročně zvýšil o 1 778 osob, nicméně jejich podíl na celkovém počtu podnikatelů-cizinců se snížil o 0,4 %.

Dle krajů bylo v roce 2023 nejvíce cizinců-podnikatelů na území hl. m. Prahy (50 263), ve Středočeském kraji (14 366), v Jihomoravském kraji (9 763), Ústeckém kraji (8 451) a Plzeňském kraji (6 554). Toto pořadí zůstává stejně jako v předchozím roce.

Mezi podnikateli-cizinci bylo v ČR v roce 2023 nejvíce státních příslušníků **Ukrajiny** (34 497), **Slovenska** (24 058) a **Vietnamu** (20 812). Tyto tři státní příslušnosti tvoří 67 % všech podnikatelů-cizinců.

V rámci TOP 10 jsou zastoupeny stejné státní příslušnosti, jako v předchozím roce, došlo jen k posunu Rumunska na 6. místo před Polsko, u kterého došlo k úbytku podnikatelů (-50). K poklesu v rámci TOP 10 dále došlo v případě občanů Velké Británie (-7).

Podnikatelé – cizinci – srovnání 2022/2023

Rok	2022	tj. %	2023	tj. %	Změna oproti předchozímu období	
					v %	absolutní číslo
Celkem podnikatelů cizinců	111 693	100,0	118 383	100,0	6,0	6 690
z toho TOP 10 (řazeno dle 2023):						
Ukrajina	30 978	27,7	34 497	29,1	11,4	3 519
Slovensko	22 983	20,6	24 058	20,3	4,7	1 075
Vietnam	20 745	18,6	20 812	17,6	0,3	67
Rusko	4 649	4,2	5 118	4,3	10,1	469
Německo	3 192	2,9	3 298	2,8	3,3	106
Rumunsko	2 812	2,5	3 044	2,6	8,3	232
Polsko	2 998	2,7	2 948	2,5	-1,7	-50
Bulharsko	2 004	1,8	2 008	1,7	0,2	4
Spojené státy americké	1 803	1,6	1 805	1,5	0,1	2
Velká Británie	1 683	1,5	1 676	1,4	-0,4	-7

Zdroj: MPO

V.3. VZDĚLÁVÁNÍ CIZINCŮ V ČR

V.3.1. Vzdělávání v mateřských školách

Mateřské školy navštěvovalo ve školním roce 2023/2024 celkem 19 409 dětí-cizinců. Z tohoto počtu mělo celkem 5 697 dětí udělený azyl, doplňkovou nebo dočasnou ochranu v ČR. V českých mateřských školách byli nejvíce zastoupeni státní příslušníci **Ukrajiny** (10 501), **Vietnamu** (2 542) a **Slovenska** (2 291). Celkem se v mateřských školách vzdělávaly děti 107 různých státních příslušností.

Předškolní vzdělávání je v ČR povinné pro děti od počátku školního roku, který následuje po dni, kdy dítě dosáhne pátého roku věku. Předškolní vzdělávání podporuje rozvoj osobnosti dítěte a v případě dětí-cizinců také umožňuje jejich rychlejší integraci do většinové společnosti.

V.3.2. Vzdělávání v přípravných třídách základních škol a přípravném stupni základních škol speciálních

Ve školním roce 2023/2024 bylo v přípravných třídách základních škol a v přípravném stupni základních škol speciálních celkem **777 dětí-cizinců**. Z tohoto počtu mělo celkem 355 dětí udělený azyl, doplňkovou nebo dočasnou ochranu v ČR. Nejvíce dětí v přípravných třídách pocházelo z **Ukrajiny** (453), **Vietnamu** (114), **Slovenska** (49), **Rumunska** (22) a **Mongolska** (20).

Přípravné třídy jsou určeny zejména pro děti s odkladem povinné školní docházky. Cílem je vyrovnat jejich vývoj a co nejlépe je připravit na přechod do základního vzdělávání. Přípravný stupeň základní školy speciální pak slouží k přípravě dětí s těžším mentálním postižením na vzdělávání v základní škole speciální.

V.3.3. Vzdělávání v základních školách

Žáci-cizinci mají přístup k základnímu vzdělávání a školským službám podle školského zákona v ČR za stejných podmínek jako občané ČR (nečiní se rozdíl mezi žáky ze zemí EU, ze třetích zemí nebo podle formy pobytu).

V ČR bylo ve školním roce 2023/2024 celkem **70 662 žáků-cizinců** na základních školách, z toho 37 074 žáků-cizinců mělo udělený azyl, doplňkovou či **dočasnou ochranu**. Podle četnosti pocházelo nejvíce žáků-cizinců na ZŠ z **Ukrajiny** (47 858), **Vietnamu** (6 273), **Slovenska** (5 966), **Ruska** (1 782) a **Mongolska** (1 402).

V.3.4. Vzdělávání na středních školách

V ČR se ve školním roce 2023/2024 vzdělávalo celkem **17 184 žáků-cizinců** ve středních školách, z toho 4 869 žáků-cizinců mělo udělený azyl, doplňkovou či dočasnou ochranu v ČR. Podle četnosti pocházelo nejvíce žáků-cizinců z **Ukrajiny** (9 643), **Slovenska** (2 248) a **Vietnamu** (2 101).

V.3.5. Vzdělávání v konzervatořích

Počty cizinců vzdělávajících se na konzervatořích ve školním roce 2023/2024 dosahovaly celkem **269 žáků**, nejpočetnější skupina pocházela z **Ukrajiny** (144), **Slovenska** (62) a **Ruska** (19). Azyl, resp. dočasnou ochranu mělo udělenou 95 žáků konzervatoří – všichni byli z Ukrajiny.

V.3.6. Vzdělávání ve vyšších odborných školách

Ve vyšších odborných školách studovalo ve školním roce 2023/24 celkem **882 cizinců**, nejvíce ze **Slovenska** (298), **Ukrajiny** (269) a **Ruska** (176). Azyl, resp. dočasnou ochranu v ČR mělo 64 studentů VOŠ – většina byla Ukrajinců.

V.3.7. Vzdělávání na veřejných a soukromých vysokých školách

Na veřejných a soukromých vysokých školách studovalo v akademickém roce 2023/2024 celkem 55 494 studentů-cizinců, z toho 29 730 v rámci studia bakalářského, 20 314 v rámci studia magisterského (včetně navazujícího magisterského) a 5 581 v rámci studia doktorského⁴². Nejvíce cizinců pocházelo ze **Slovenska** (21 798), **Ukrajiny** (6 780) **Ruska** (6 272) a **Kazachstánu** (3 017). MŠMT realizuje ve spolupráci s MZV a MV dva projekty na podporu studentské migrace, tzv. Zrychlenou proceduru (od roku 2013) a Režim student (od r. 2017); viz kapitola IV.3.2.2. Projekty v oblasti studentské migrace.

⁴² Prostý součet neodpovídá, protože někteří studenti jsou zapsáni souběžně do více oborů.

VI. INTEGRACE

VI.1. INTEGRACE CIZINCŮ

V ČR je pro účely integrace cizinců zpracována Koncepce integrace cizinců (přijata v roce 2000, zásadně aktualizována v letech 2006, 2011 a 2016), k jejímuž naplňování každoročně vláda ČR schvaluje Postup pro realizaci aktualizované Koncepce integrace cizinců (dále Postup). Samostatnou linií je integrace osob s udělenou mezinárodní ochranou, kterou upravuje Státní integrační program (viz níže). Adaptace a integrace osob s dočasnou ochranou, přes částečný přesah, je řešena v rámci jiných materiálů a rozdílné koordinace.

Primární cílovou skupinou integrace jsou legálně pobývajícím státní příslušníci třetích zemí. V roce 2023 bylo umožněno vzájemné potřebné doplňování v oblasti cílové skupiny u strategie zaměřené na osoby s dočasnou ochranou. Řady integračních nástrojů (např. poskytování informací, sociální a právní poradenství, jazykové kurzy, či pomoc v tíživé životní situaci) mohou využívat rovněž občané EU a dále držitelé mezinárodní ochrany (nad rámec pro ně připravených služeb poskytovaných v rámci Státního integračního programu). Ve výjimečných případech pak mohou být součástí cílové skupiny i občané ČR, kteří mají prokazatelně obdobné integrační potřeby jako výše zmínění cizinci. S ohledem na to, že integrace je oboustranným procesem, je cílovou skupinou integrace také majoritní společnost. Integrační politika se ve zvýšené míře zaměřuje na integraci cizinců ve zranitelném či znevýhodněném postavení. Těmi jsou především ženy-cizinky (ekonomicky aktivní i ženy v domácnosti), cizinci-senioři a děti a mládež z řad cizinců.

Dlouhodobou prioritou MV je podpora integrační politiky na regionální a lokální úrovni. MV proto prostřednictvím dotací podporuje komplexní integrační projekty místních samospráv, které pomáhají k řešení či zlepšení stávající situace v dané lokalitě, jsou prevencí případných konfliktů či přispívají k mírnění napětí mezi cizinci a většinovou společností. **V roce 2023 získalo dotaci 84 integračních projektů** obcí, dobrovolných svazků obcí a městských částí. Úspěšně se také **rozvíjí činnost 18 regionálních Center na podporu integrace cizinců** působících ve všech krajích ČR a v roce 2023 byla jejich kapacita opět navýšena.

MV podpořilo v roce 2023 v rámci dotačních řízení zaměřených na integraci cizinců **23 projektů nestátních neziskových organizací** (například asistenční tlumočnická infolinka v mongolském, vietnamském a ukrajinském jazyce, sociální a právní poradenství, přímá asistence apod.).

Součástí migrační a azylové politiky je také Státní integrační program (SIP) jehož cílem je usnadnit proces integrace osob s udělenou mezinárodní ochranou v ČR do české společnosti (podrobněji viz kapitola VI.3. Integrace azylantů a poživatele doplňkové ochrany).

Mimo výše uvedené aktivity je MV realizátorem asistenčního programu pro osoby s prokázaným českým původem žijící v zahraničí (krajany), v jehož rámci je poskytována pomoc při realizaci přesídlení a integraci českým krajanům ze třetích zemí a jejich rodinným příslušníkům (viz kapitola IX.1. Přesídlování krajanů).

VI.2. POSKYTOVÁNÍ INFORMACÍ CIZINCŮM

Informační portál pro cizince

Odbor azylové a migrační politiky MV v roce 2023 rozšiřoval své aktivity spojené s poskytováním informací cizincům v podobě spuštění Informačního portálu pro cizince, který nově slouží jako hlavní online zdroj pobytových informací pro cizince.

Informační portál pro cizince (IPC) dostupný na stránce frs.gov.cz. nahradil původní web FRS a poskytuje komplexní a aktuální informace o pobytové problematice v uživatelsky přívětivé formě v českém a anglickém jazyce (sekce zaměřená na poskytování informací osobám prchajícím před ozbrojeným konfliktem na Ukrajině jsou pak v české a ukrajinské mutaci).

Přechod na nový portál IPC měl významné dopady i pro samotné cizince, kteří mohou nyní získat komplexní přehled o pobytové problematice, sledovat stav svého řízení a po vytvoření účtu si sami rezervovat termíny na určité úkony na pobytová pracoviště. Klienti mají možnost založit si uživatelský účet. Jeho pomocí pak mohou sami vytvářet objednávky na jednotlivá pobytová pracoviště MV. Uživatelé následně obdrží notifikaci o jejich rezervaci prostřednictvím e-mailu či SMS. Stejným způsobem je možné upozornit i na nadcházející rezervaci nebo její změnu. Vize do budoucna počítá i s notifikacemi zaznamenávajícími například blížící se konec platnosti pobytových karet a cestovních pasů. Spuštěn byl rovněž interaktivní průvodce žádostmi. Ten je na základě upřesňujících otázek schopen určit, o jaké pobytové oprávnění si může cizinec zažádat a podat mu přesné informace o postupu podání žádosti o dané pobytové oprávnění.

Prostřednictvím informačního portálu na začátku roku 2023 probíhala rovněž online registrace k prodloužení dočasné ochrany a další následné úkony. Lidé i další úřady si mohli například ověřit její prodloužení, uživatelé si mohli v rámci svých účtů změnit rezervaci termínu pro vyznačení vízových štítků atd.

Klientské centrum pro poskytování informací cizincům

Klientské centrum pro poskytování informací cizincům vzniklo v rámci odboru azylové a migrační politiky MV již v roce 2020 a od té doby funguje jako hlavní telefonický a e-mailový zdroj pro zodpovídání informací cizincům v ČR v českém a anglickém jazyce. V roce 2023 bylo jeho hlavní náplní i nadále informování o pobytové problematice cizinců prostřednictvím informační linky a objednávání klientů na jednotlivá pobytová pracoviště MV pomocí objednávací linky. Tyto služby jsou zajišťovány skrze centrální telefonickou linku na čísle +420 974 801 801. S dotazy je rovněž možné se obrátit na email klientského centra pobyty@mvr.cz.

V průběhu roku 2023 bylo Klientské centrum zapojeno do spolupráce na mezirezortním projektu EU TSI – Examining Technology-driven solutions to facilitate Third Country Nationals' access to essential information. Záměrem tohoto projektu bylo zmapovat současnou strukturu poskytování informací cizincům v rámci nejvíce zainteresovaných ministerstev, a na tomto základě navrhnout potenciální řešení ke vytvoření jedné centrální informační linky, která by využívala metody umělé inteligence (voicebot a chatbot) k facilitaci poskytování informací. Možnost aplikace tohoto navrženého řešení byla otestována ve spolupráci s ostatními ministerstvy.

Poskytování informací spojených s dočasnou ochranou

V reakci na ozbrojený konflikt na Ukrajině na Informačním portále pro cizince funguje sekce, která poskytuje aktuální informace k dočasné ochraně. Tato sekce je dostupná v češtině a ukrajinštině. V roce 2023 bylo k poskytování informací o dočasné ochraně rovněž využito virtuální asistenty (voicebot a chatbot), jejichž reakce jsou upravovány v závislosti na aktuálním vývoji.

V rámci Klientského centra v roce 2023 stále fungovala také informační linka k dočasné ochraně a facebooková stránka Naši Ukrajinci, která vznikla v polovině roku 2022. Cílem této stránky je poskytovat ověřené informace nejen držitelům dočasné ochrany a zároveň vyvracení dezinformací, které se šíří ohledně těchto víz.

MV se nadále podílelo na správě informací dostupných na webové stránce Naši Ukrajinci. Stránka slouží jako rozcestník, kde mohou osoby s udělenou dočasnou ochranou (nebo žadatelé o ni, případně další organizace) nalézt odkazy na všechny nezbytné informace spojené s životem v ČR.

S ohledem na prohlubování informačních aktivit přistoupil odbor azylové a migrační politiky ve spolupráci s UNICEF k provedení výzkumu zaměřeného na komunikační kanály využívané osobami s udělenou dočasnou ochranou v ČR. Cílem tohoto výzkumu je získat informace o tom, jak tato komunita získává informace, pracuje s nimi a získané poznatky využít při tvorbě komunikační strategie pro zvýšení informovanosti dané komunity.

Klientské centrum evidovalo za rok 2023 celkem 550 708 příchozích hovorů (objednávací a informační linka) a 20 563 e-mailových dotazů. V porovnání s rokem 2022 došlo k úbytku celkového počtu hovorů o necelá 3 %.

Informační linka zaznamenala 206 923 hovorů a 147 340 (70 %) bylo operátory obslouženo. Meziročně došlo k celkovému snížení příchozích hovorů o 13 %. Pozitivním faktem je zvýšení procentuálního zastoupení v oblasti hovorů uskutečněných samotnými cizinci z 50 na 57 %. Dotazy se nejčastěji týkaly náležitostí podání jednotlivých žádostí o pobytová oprávnění. Operátoři se nad rámec běžné agendy v průběhu roku 2023 setkávali s dotazy týkající se novely zákona o pobytu cizinců, která přišla v platnost k 1. 7. 2023.

Největší podíl příchozích hovorů zaznamenala jako obvykle objednávací linka, a to 343 785 hovorů, což v porovnání s rokem 2022 znamená nárůst o více než 7 %. Operátoři obsloužili 258 583 hovorů z celkového počtu. Obslužnost objednávací linky dosáhla v roce 2023 77 %. Nejčetnější agendu tvořily objednávky na sejmутí biometrických údajů.

Linka k dočasné ochraně byla v provozu i v roce 2023 a zaznamenala 86 680 hovorů. Nejvyšší počty hovorů linka zaznamenávala v únoru a březnu 2023, kdy komunita nejvíce řešila prodlužování dočasné ochrany. Klienti mohli své dotazy zasílat rovněž prostřednictvím e-mailu na adresu ukrajina@mvcz.cz. Tímto způsobem bylo zodpovězeno 8 013 dotazů.

Facebooková stránka Naši Ukrajinci má 23 035 sledujících (únor 2024) a v roce 2023 ji navštívilo více než 223 000 uživatelů.

VI.3. INTEGRACE AZYLANTŮ A POŽIVATELŮ DOPLŇKOVÉ OCHRANY

Státní integrační program (dále jen „SIP“) je součástí migrační a azylové politiky. Legislativně SIP upravují §§ 68-70 zákona o azylu a usnesení vlády č. 36 ze dne 16. ledna 2017. Zde se kromě jeho závazných zásad stanoví i subjekt zastřešující integrační aktivity, tzv. generální poskytovatel integračních služeb (dále jen „GPIS“). Od ledna 2017 je jím organizační složka státu – Správa uprchlických zařízení Ministerstva vnitra (SUZ).

Cílem programu je usnadnit proces integrace azylantů a osob požívajících doplňkové ochrany (oprávněné osoby) a jejich začlenění do společnosti v ČR. Jde především o asistenci a sociální poradenství v oblasti bydlení, vstupu na trh práce, zdraví, sociální pomoci a vzdělávání vč. systému rekvalifikací a v oblasti získávání a rozvoje znalosti českého jazyka.

V oblasti výuky českého jazyka spolupracuje MV a GPIS velmi úzce s Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy (MŠMT), které je gestorem vzdělávání. MŠMT zajišťuje, prostřednictvím smluvního partnera

vzešlého z otevřeného výběrového řízení, bezplatný jazykový kurz v rozsahu 400 výukových hodin, který je přístupný všem držitelům mezinárodní ochrany.

Úkolem GPIS je koordinace a zajištění integračních služeb azylantům a poživatelům doplňkové ochrany, a to také ve spolupráci s ostatními subjekty, kterými jsou zejména dotčená ministerstva, obce, nestátní neziskové organizace, církve, dobrovolníci a zaměstnavatelé. Poskytovatel může jednotlivé služby zajistit prostřednictvím třetí osoby formou subdodávky. Výše zmíněné spolupracující nestátní neziskové organizace se na zajišťování programu podílejí na základě rámcové dohody uzavřené s GPIS. Oprávněným osobám zajišťují stejné služby, jaké by jim z programu zajišťoval přímo GPIS.

GPIS zprostředkovává služby oprávněným osobám na celém území ČR. Za tímto účelem provozuje síť kontaktních míst, která pokrývá hlavní regiony, v nichž se držitelé mezinárodní ochrany zdržují, přičemž součástí sítě jsou i Integrační azylová střediska v Brně, Havířově, Jaroměři a Ústí nad Labem.

Klíčovou aktivitou v oblasti podpory integrace oprávněných osob je sociální práce, kterou realizují pracovníci GPIS, případně smluvně vázané nestátní neziskové organizace, na základě individuálního integračního plánu (IIP). Ten je klíčovým dokumentem popisujícím integrační cíle, kterých je třeba dosáhnout k lepší a snadnější integraci konkrétní osoby. Integrace probíhá v těchto klíčových oblastech: bydlení, zaměstnání, vzdělávání a odstranění jazykové bariéry, v oblasti sociální a zdravotní. Jedná se o aktivity, které povedou k naplnění stanoveného cíle. Realizace IIP a příslušných aktivit je financován v rámci rozpočtu SIP s tím, že na realizaci každého IIP je vyčleněn finanční limit stanovený usnesením vlády. Plnění IIP trvá max. 12 měsíců. Všechny aktivity jsou v případě potřeby podporované tlumočníky přítomnými fyzicky i telefonicky.

V roce 2023 vstoupilo do SIP celkem 227 oprávněných osob. V průběhu roku bylo uzavřeno celkem 128 individuálních integračních plánů pro 214 osob.

Ze státního rozpočtu bylo na zajištění integračních služeb formou realizace IIP čerpáno celkem 15,4 mil. Kč. Mimo realizaci IIP je v rámci SIP poskytována pomoc i osobám, které jsou umístěny ve zdravotnických zařízeních, či v registrovaných zařízeních sociálních služeb. V případě těchto klientů je v rámci SIP plně hrazen jejich pobyt v příslušných zařízeních, a to po celou dobu jejich pobytu. V roce 2023 byl takto zajištěn pobyt celkem 6 osob a náklady s tím spojené čerpané z rozpočtu SIP dosáhly 1,662 mil. Kč.

Oprávněné osoby SIP v roce 2023 dle státní příslušnosti

Státní příslušnost	Počet
Ukrajina	72
Afghánistán	52
Myanmar	16
Čína	14
Bělorusko	12
Sýrie	10
Ázerbájdžán	9
Rusko	8
Kazachstán	7
Pákistán	4
Irák	4
Turecko	4
bez státní příslušnosti	3
Irán	3
Uganda	3
Moldavsko	1
Kuba	1
Vietnam	1
Turkmenistán	1
Etiopie	1
Uzbekistán	1
Celkem	227

Zdroj: MV

VII. MEZINÁRODNÍ OCHRANA A DUBLINSKÉ ŘÍZENÍ

VII.1. MEZINÁRODNÍ OCHRANA

Podmínky vstupu a pobytu cizince, který požádá o udělení mezinárodní ochrany na území ČR, a pobyt azylanta a osoby požívající doplňkové ochrany na území, upravuje zákon o azylu.

Žadatelem o udělení mezinárodní ochrany se rozumí cizinec, který požádal v ČR o mezinárodní ochranu, nebo cizinec, který podal žádost o udělení mezinárodní ochrany v jiném členském státě EU, je-li ČR příslušná k jejímu posuzování. Cizinec je v postavení žadatele po dobu řízení o udělení mezinárodní ochrany, případně po dobu soudního řízení o žalobě proti rozhodnutí MV podle zvláštního právního předpisu, má-li tato žaloba odkladný účinek.

Azylantem se rozumí cizinec, kterému byl podle výše uvedeného zákona udělen azyl, a to po dobu platnosti rozhodnutí o udělení azylu.

Osobou požívající doplňkové ochrany se rozumí cizinec, který nespĺňuje důvody pro udělení azylu podle výše uvedeného zákona, ale byla mu udělena doplňková ochrana, a to po dobu platnosti rozhodnutí o udělení doplňkové ochrany.

VII.1.1. Žádosti o mezinárodní ochranu

Celkem bylo v roce 2023 podáno **1 425 žádostí o mezinárodní ochranu**, ve srovnání s rokem 2022 se jedná o pokles o 15,9 %. S výjimkou let 2020–2021, kdy probíhala pandemie onemocnění covid-19, se jedná o nejnižší počet žadatelů od roku 2015.

Ačkoliv na evropské úrovni byl v roce 2023 zaznamenán rekordní počet žadatelů za posledních 7 let (viz kapitola XIV.3.2 Situace v oblasti mezinárodní ochrany v EU), ČR tento trend nezaznamenala. Do ČR ve srovnání s většinou zemí EU+⁴³ směřují výrazně nižší počty žadatelů o mezinárodní ochranu. ČR se v pořadí cílových zemí žadatelů o mezinárodní ochranu nacházela v roce 2023 na 25. místě. Nižší počty žadatelů směřovaly už jen do 4 dalších zemí (Litva, Malta, Slovensko a Maďarsko). Z pohledu azylu ČR nepředstavuje pro většinu migrujících osob cílovou destinaci k podání žádosti o mezinárodní ochranu.

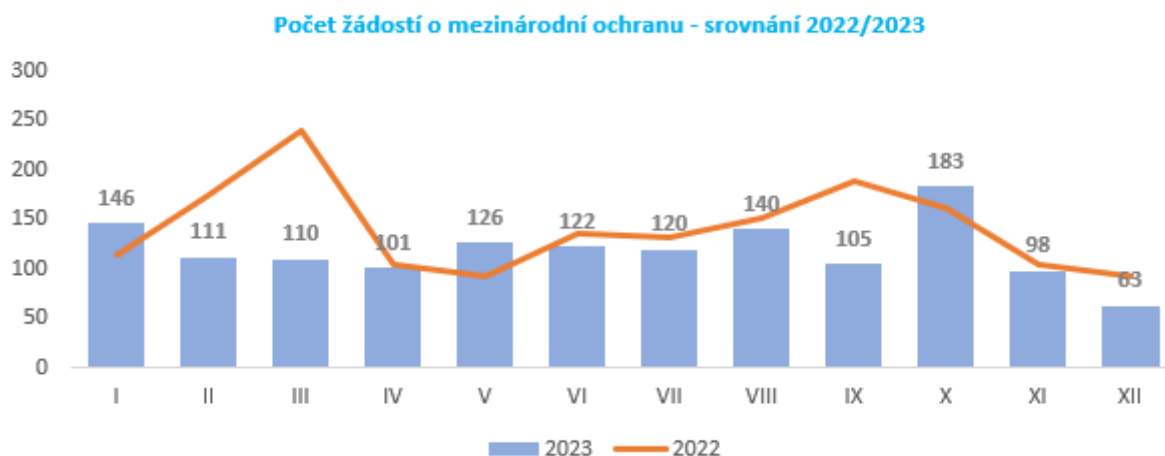
Žadatelé o mezinárodní ochranu v ČR v letech 2013–2023

	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Počet žadatelů	707	1 156	1 525	1 478	1 450	1 701	1 922	1 164	1 411	1 694	1 425
Meziroční změna v %	-6,1	63,5	31,9	-3,1	-1,9	17,3	13,0	-39,4	21,2	20,1	-15,9

Zdroj: MV

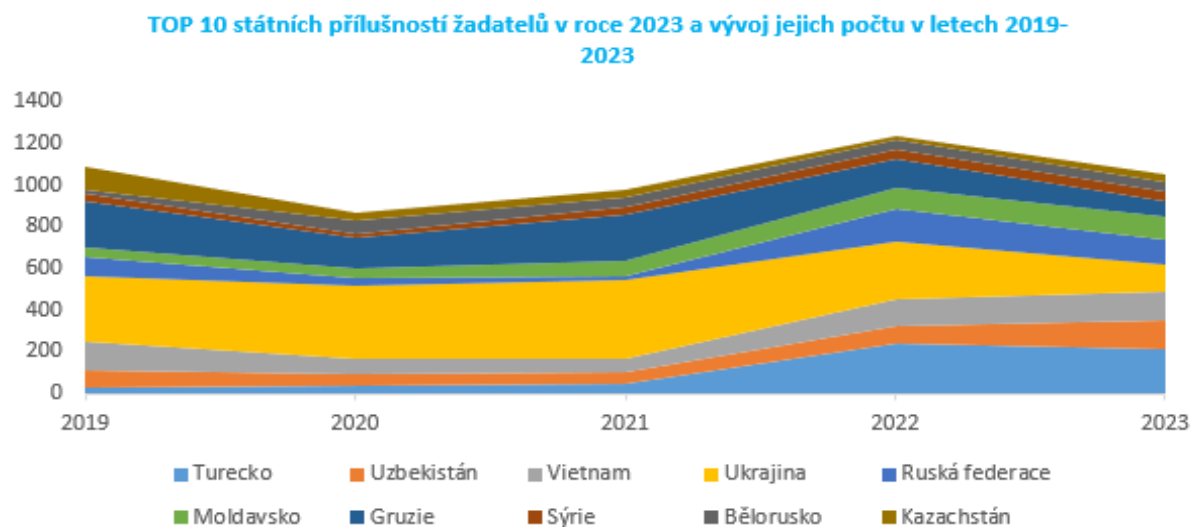
⁴³ Tzn. členské státy EU společně s Lichtenštejnskem, Norskem a Švýcarskem.

Vývoj měsíčního počtu žadatelů byl v průběhu roku 2023 víceméně stabilní. Jediný výraznější výkyv, který byl zaznamenán, se týkal měsíce října, kdy byl evidován nejvyšší počet žadatelů (183), což bylo způsobeno vyššími počty tureckých občanů mezi žadateli (viz níže). Ke konci roku se pak počet žadatelů opětovně snížil a v prosinci byl evidován vůbec jejich nejnižší počet (63).

Zdroj: MV

Celkem v ČR v roce 2023 žádali o mezinárodní ochranu cizinci z 56 zemí. Žadatelé bez státní příslušnosti podali celkem 8 žádostí. Ve srovnání s rokem 2022 se změnilo pořadí nejčastěji zastoupených zdrojových zemí, jejich složení se nezměnilo až na skutečnost, že se v první desítku objevili, na rozdíl od roku 2022, občané Kazachstánu.

Zdroj: MV

V důsledku výraznému poklesu občanů Ukrajiny mezi žadateli (-151 žádostí) byli **nejpočetnější skupinou žadatelů o mezinárodní ochranu občané Turecka**. Ti podali celkem **213 žádostí**, ve srovnání s rokem 2022 však jejich počet také pokles (o 23 žádostí). Největší počet žádostí byl zaznamenáván zejména ve IV. čtvrtletí, kdy byly ve vyšší míře občané Turecka odhalováni při tranzitní nelegální migraci. Většina žádostí občanů Turecka byla podána poprvé (187) a mezi žadateli bylo 53 nezletilých osob.

Na druhém a třetím místě byli občané **Uzbekistánu** a **Vietnamu** se shodným počtem **136 žadatelů**. Zejména u občanů Uzbekistánu se jedná o výrazný nárůst (+54,5 %), opakovaně podaných žádostí bylo evidováno 28 (tj. 1/5), podíl nezletilých osob byl velmi malý (4,4 %, tj. 6 žádostí). U občanů Vietnamu byla situace podobná. Podíl opakovaných žádostí tvořil 25 % a byly evidovány pouze 2 nezletilé osoby.

Výrazný pokles byl zaznamenán v případě občanů **Ukrajiny**, kteří v roce 2023 podali celkem **129 žádostí** o mezinárodní ochranu. Oproti 280 žádostem zaznamenaných v roce 2022 to představuje pokles o 53,9 % a jedná se o nejvyšší pokles v rámci TOP 10. Jedná se o logický vývoj vzhledem ke skutečnosti, že občané Ukrajiny mohou využít institutu dočasné ochrany. Celkem 109 žádostí bylo podáno poprvé a mezi žadateli bylo 19 nezletilých osob.

Dále následovali občané **Ruska s počtem 120 žadatelů**. Meziročně se jedná také o pokles (o 23,6 %), nicméně ve srovnání s lety před ruskou invazí na Ukrajinu se stále jedná o vyšší úroveň podávaných žádostí.

Další zdrojové země, ze kterých žadatelé v roce 2023 pocházeli, byly **Moldavsko (112)**, **Gruzie (73)**, **Sýrie (51)**, **Bělorusko (46)** a **Kazachstán (36)**. U těchto zemí nebyly evidovány nijak výrazné nárůsty. V případě Gruzie se naopak jednalo o téměř poloviční pokles.

Žadatelé o mezinárodní ochranu dle státních příslušností – srovnání 2022/2023

Státní příslušnost	2022			2023			Změna proti předchozímu období	
	Počet žadatelů	tj. %	pořadí	Počet žadatelů	tj. %	pořadí	tj. %	absolutní číslo
Celkem	1 694	100,0	-	1 425	100,0	-	-15,9	269
z toho TOP 10 (řazeno dle 2023):								
Turecko	236	13,9	2.	213	14,9	1.	-9,7	-23
Uzbekistán	88	5,2	7.	136	9,5	2.	54,5	48
Vietnam	128	7,6	5.	136	9,5	3.	6,3	8
Ukrajina	280	16,5	1.	129	9,1	4.	-53,9	-151
Rusko	157	9,3	3.	120	8,4	5.	-23,6	-37
Moldavsko	94	5,5	6.	112	7,9	6.	19,1	18
Gruzie	138	8,1	4.	73	5,1	7.	-47,1	-65
Sýrie	50	3,0	9.	51	3,6	8.	2,0	1
Bělorusko	46	2,7	10.	46	3,2	9.	0,0	0
Kazachstán	22	1,3	18.	36	2,5	10.	63,6	14
ostatní	455	26,9	-	373	26,2	-	-18,0	-82

Zdroj: MV

Z celkového počtu 1 425 žádostí o mezinárodní ochranu jich bylo **1 150 podáno poprvé**, podíl prvožádostí se meziročně lehce zvýšil na 80,7 %, ačkoliv v absolutním počtu jich bylo o 189 méně. Opakovaně podaných žádostí bylo evidováno 275⁴⁴. Nejvíce prvožádostí podalo Turecko (187), Ukrajina (109), Uzbekistán (108), Vietnam (102) a Rusko (95).

V rámci celkového počtu žadatelů v roce 2023 převažovali, stejně jako v předchozích letech, muži. Jejich podíl se však zvýšil (o 5,6 procentních bodů) a dosáhl úrovně 82,7 %.

V roce 2023 bylo mezi žadateli o mezinárodní ochranu registrováno **celkem 174 nezletilých osob**, což je o 55 nezletilých méně než v předchozím roce. Podíl nezletilých **tvořil 12,2 %**. Tento podíl se meziročně snížil o 1,3 procentních bodů. Z hlediska podílu vykázal v rámci TOP 10 nejvyšší počet nezletilých žadatelů Turecko (24,9 %), Ukrajina (14,7 %), Sýrie (13,7 %) a Ruska (12 %).

⁴⁴ Počet žádostí podávaných opakovaně je sledován od implementace tzv. procedurální směrnice EU do zákona o azylu (novela zákona s účinností od 21. prosince 2007). Jedná se o Směrnici Evropského parlamentu a Rady 2013/32/EU ze dne 26. června 2013 o společných řízeních pro přiznávání a odnímání statusu mezinárodní ochrany. Cizinci mohou podávat nové žádosti ihned poté, co vstoupí v platnost rozhodnutí o neudělení mezinárodní ochrany u předchozí žádosti.

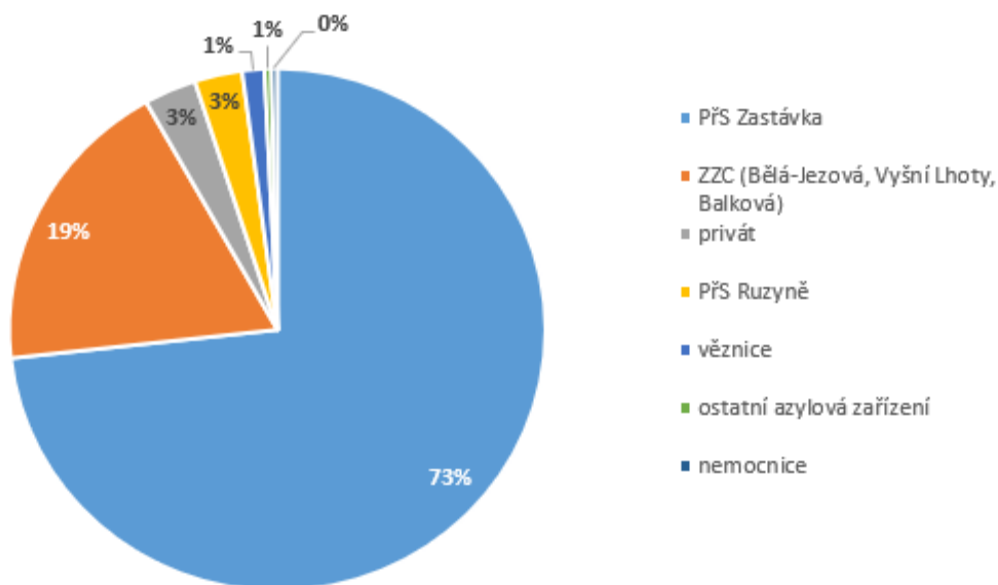
Nezletilé osoby mezi žadateli o mezinárodní ochranu v roce 2023

Státní příslušnost	Počet žádostí	Počet nezletilých	tj. %
Celkem	1 425	174	12,2
z toho TOP 10 (řazeno dle nejvyššího podílu):			
Turecko	213	53	24,9
Ukrajina	129	19	14,7
Sýrie	51	7	13,7
Rusko	120	16	13,3
Kazachstán	36	3	8,3
Gruzie	73	4	5,5
Moldavsko	112	6	5,4
Uzbekistán	136	6	4,4
Bělorusko	46	2	4,3
Vietnam	136	2	1,5
ostatní	373	56	15,0

Zdroj: MV

Nejvíce osob o mezinárodní ochranu žádalo v přijímacím středisku Zastávka u Brna (celkem 1 044 žádostí), a v zařízeních pro zajištění cizinců (265). Na letišti bylo podáno celkem 41 žádostí, což je o 23 žádostí méně než v roce 2022. Na letišti bylo v roce 2023 podáno nejvíce žádostí občanů Alžírka (6) a Íránu (5).

Místo podání žádosti o mezinárodní ochranu v roce 2023

Zdroj: MV

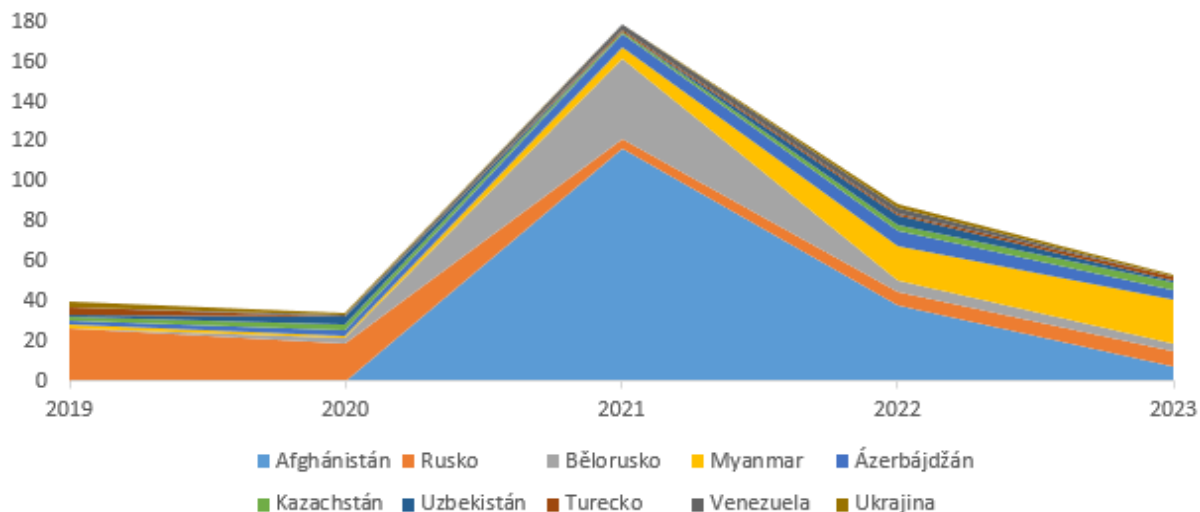
VII.1.2. Rozhodnutí o udělení mezinárodní ochrany

V roce 2023 MV vydalo **celkem 1 633 rozhodnutí v řízení o udělení mezinárodní ochrany a 424 rozhodnutí v řízení o prodloužení doplňkové ochrany**. Ke dni 31. 12. 2023 bylo evidováno **612 osob v řízení** (tj. osob, o jejichž žádosti dosud nebylo rozhodnuto). Počet rozhodnutí je o 173 nižší než v roce 2022, což odpovídá i nižšímu počtu podaných žádostí.

Mezinárodní ochrana ve formě azylu či doplňkové ochrany byla udělena celkem 324 cizincům, je to o 157 méně než v předchozím roce, k poklesu došlo jak u počtu udělených azylů, tak u počtu udělených doplňkových ochran.

V posledních pěti letech je mezi 10 nejčastějšími státními příslušnostmi, jimž byla mezinárodní ochrana ve formě azylu udělena, patrný nárůst v počtu udělených azylů občanům Afghánistánu v roce 2021. V posledních 2 letech byl azyl udělován nejvíce občanům Myanmaru.

Souhrn TOP 10 nejčastějších státních příslušností s uděleným azylem v letech 2019–2023

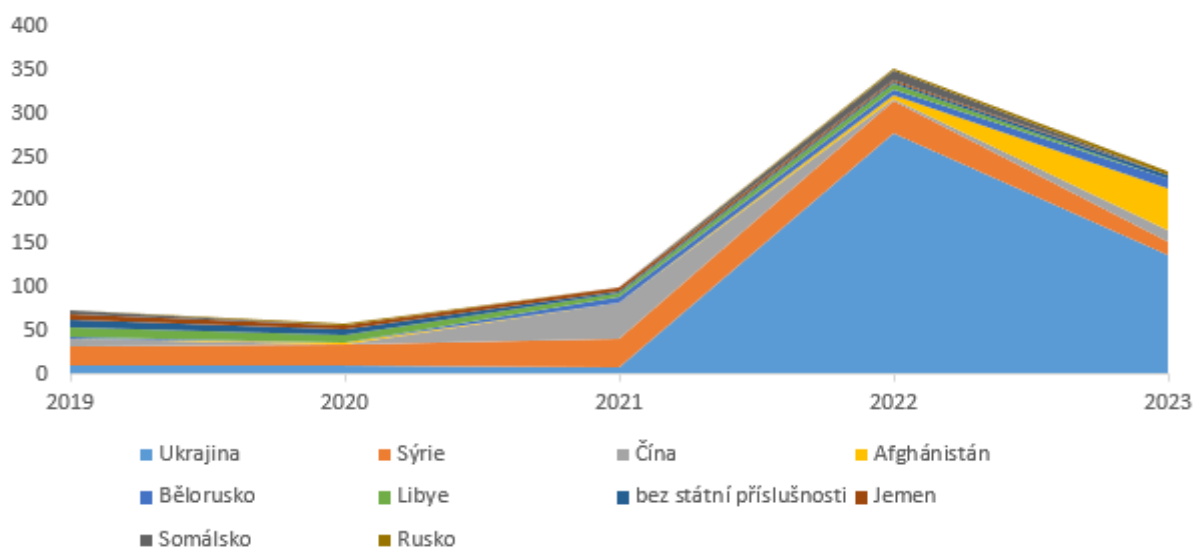

Zdroj: MV

Mezinárodní ochrana **formou azylu byla v roce 2023 udělena 56 žadatelům**. Jednalo se o již zmíněné občany Myanmaru, kteří azyl získali v 22 případech. Dále to byli občané Ruska (8) a Afghánistánu (7).

Formou doplňkové ochrany byla v roce 2023 mezinárodní ochrana udělena ve 268 případech. Nejčastěji byla udělena státním příslušníkům **Ukrajiny (138), Afghánistánu (47), Sýrie (14), Číny (14) a Běloruska (12)**. V období 2019–2023 je patrný výrazný nárůst udělených doplňkových ochranných občanům Ukrajiny v důsledku vojenského konfliktu na Ukrajině.

Souhrn TOP 10 nejčastějších státních příslušností s udělenou doplňkovou ochranou v letech 2019–2023

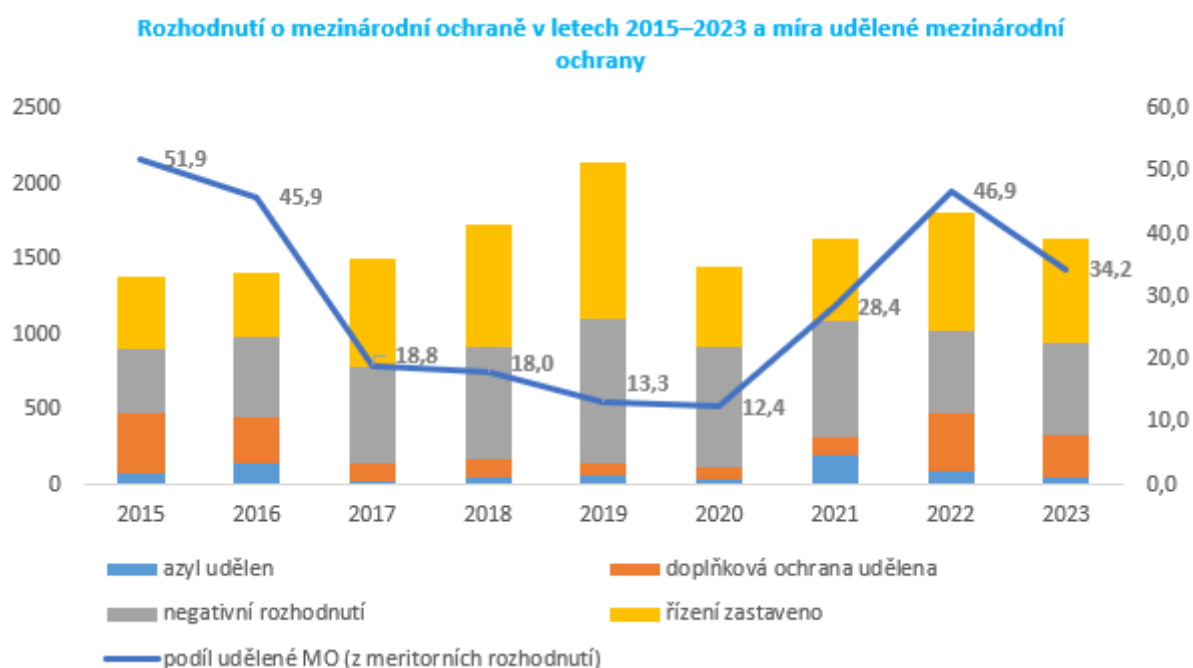

Zdroj: MV

Doplňková ochrana byla prodloužena celkem v 414 případech, což je o 248 více než v předchozím roce (+149,4 %), tento výrazný nárůst souvisí s vyšším počtem ukrajinských uprchlíků, kteří získali doplňkovou ochranu v roce 2022 v důsledku válečného konfliktu na Ukrajině. Občané Ukrajiny (210) tvořili nejpočetnější skupinu, které byla doplňková ochrana prodlužována. Dále se jednalo o státní příslušníky Sýrie (97), osoby bez státní příslušnosti (19), státní příslušníky Ruska (16) a Běloruska (14).

V průběhu roku 2023 bylo v rámci řízení o udělení mezinárodní ochrany **vydáno celkem 622 negativních rozhodnutí** (tj. 65,8 %⁴⁵), kdy bylo rozhodnuto o neudělení mezinárodní ochrany nebo zamítnutí žádosti jako zjevně nedůvodné. Řízení bylo zastaveno v 687 případech.

Míra udělení mezinárodní ochrany v roce 2023 tvořila 34,2 % z celkového počtu meritorních rozhodnutí (všechna rozhodnutí vyjma zastavení řízení). Ačkoliv je tato míra nižší než v předchozím roce (o 12,7 procentních bodů), jedná se o třetí nejvyšší míru udělené mezinárodní ochrany od roku 2015.

Zdroj: MV

⁴⁵ Podíl negativních rozhodnutí je počítán pouze z celkového počtu tzv. meritorních rozhodnutí, tzn. počtu kladně udělených mezinárodních ochran a počtu negativních rozhodnutí (mezinárodní ochrana neudělena a žádost zamítnuta jako zjevně nedůvodná). Počet zastavených řízení se pro tyto účely nezahrnuje.

Udělený azyl dle státní příslušnosti v roce 2023

Státní příslušnost	Azyl udělen	tj. %
Myanmar	22	39,3
Rusko	8	14,3
Afghánistán	7	12,5
Ázerbájdžán	5	8,9
Bělorusko	4	7,1
Kazachstán	3	5,4
Turecko	2	3,6
Uganda	2	3,6
Uzbekistán	1	1,8
Ukrajina	1	1,8
Kuba	1	1,8
Celkem	56	100,0

Zdroj: MV

Udělená doplňková ochrana dle státní příslušnosti v roce 2023

Státní příslušnost	Doplňková ochrana udělena	tj. %
Ukrajina	138	51,5
Afghánistán	47	17,5
Sýrie	14	5,2
Čína	14	5,2
Bělorusko	12	4,5
Kazachstán	6	2,2
Ázerbájdžán	5	1,9
Rusko	4	1,5
Irák	4	1,5
bez státní příslušnosti	4	1,5
Pákistán	4	1,5
Vietnam	4	1,5
Írán	3	1,1
Turecko	3	1,1
Arménie	3	1,1
Etiopie	1	0,4
Uganda	1	0,4
Turkmenistán	1	0,4
Celkem	268	100,0

Zdroj: MV

VII.1.3. Žaloby a kasační stížnosti podané soudům

Trend započatý rokem 2016, kdy došlo v oblasti mezinárodní ochrany k poměrně dramatickému nárůstu žalob i kasačních stížností ke správním soudům, zůstal zachován i v roce 2023. Počty podaných žalob či kasačních stížností byly nadále na vysoké úrovni, srovnatelné s rokem 2022.

V roce 2023 bylo ke krajským soudům podáno celkem 721 žalob proti rozhodnutí ministerstva vnitra ve věci mezinárodní ochrany, v nichž soud požádal odbor azylové a migrační politiky MV o vyjádření. Soud vydal 696 rozhodnutí. V 17,7 %, tj. 123 případech bylo rozhodnutí ministerstva vnitra zrušeno a věc vrácena zpět k novému projednání. Ve většině případů (62,1 %) bylo rozhodnutí prvoinstančního orgánu potvrzeno a žaloba byla zamítnuta či odmítnuta, resp. došlo k zastavení řízení (20,3 %).

Obdobný vývoj lze pozorovat i v případě kasačních stížností podaných proti rozhodnutí krajského soudu o žalobě proti rozhodnutí ministerstva vnitra ve věci mezinárodní ochrany k Nejvyššímu správnímu soudu v Brně. Z celkového počtu 292 rozhodnutí, které Nejvyšší správní soud v roce 2023 vydal, došlo v 83,6 % případů k zamítnutí či odmítnutí stížnosti a pouze v 8,6 % případů k zrušení rozhodnutí a vrácení věci k novému projednání.

Žaloby v roce 2022/2023⁴⁶

Žaloby	2022	2023	
		Celkem	z toho bez odkladného účinku
Žaloby celkem	708	721	294
z toho s odkladným účinkem	307	427	-
Rozhodnutí – celkem	896	696	269
zamítnutí či odmítnutí žaloby	455	432	166
zastavení řízení	132	141	68
zrušení a vrácení věci zpět	309	123	35

Zdroj: MV

Kasační stížnosti v roce 2022/2023

Kasační stížnosti	2022	2023	
		Celkem	z toho kasační stížnosti MV
Kasační stížnosti celkem	256	350	60
Rozhodnutí – celkem	358	292	36
zamítnutí či odmítnutí stížnosti	224	244	31
zastavení řízení	35	23	0
zrušení a vrácení věci zpět	99	25	5

Zdroj: MV

VII.1.4. Azylová zařízení na území ČR

Správa uprchlických zařízení MV zajišťovala služby žadatelům o udělení mezinárodní ochrany a cizincům s udělenou mezinárodní nebo doplňkovou ochranou v celkem **devíti azylových zařízeních** třech typů.

- **Přijímací středisko** (PŘS) slouží k ubytování cizinců do doby provedení úkonů uvedených v § 46⁴⁷ a 73 zákona o azylu.

SUZ MV v roce 2023 provozovala **dvě přijímací střediska**, a to přijímací středisko Zastávka a přijímací středisko na mezinárodním letišti Václava Havla Praha.

⁴⁶ Uváděné počty dokládají počet případů, v nichž soud požádal OAMP o vyjádření k žalobě či kasační stížnosti, nejde tedy o celkový nápad těchto opravných prostředků k soudům.

⁴⁷ 1) Žadatel o udělení mezinárodní ochrany nesmí opustit přijímací středisko do:

- a) provedení identifikačních úkonů podle § 47 zákona o azylu,
- b) provedení lékařského vyšetření zaměřeného na zjištění, zda žadatel o udělení mezinárodní ochrany netrpí chorobou ohrožující jeho život či zdraví nebo život či zdraví jiných osob,
- c) doby vydání průkazu žadatele o udělení mezinárodní ochrany (§ 57 zákona o azylu),
- d) ukončení karantény nebo jiného opatření v souvislosti s ochranou veřejného zdraví, lze-li je uskutečnit v přijímacím středisku.

2) Žadatel o udělení mezinárodní ochrany nesmí opustit přijímací středisko na mezinárodním letišti ani po ukončení úkonů uvedených v odstavci 1.

3) Cizinec, jemuž bylo řízení o udělení mezinárodní ochrany zastaveno z důvodu nepřípustnosti jeho žádosti podle § 10a písm. b) zákona o azylu, nesmí opustit přijímací nebo pobytové středisko až do doby, než bude dopraven do členského státu EU příslušného k posuzování žádosti o udělení mezinárodní ochrany, s výjimkou opuštění za účelem vycestování z území.

- **Pobytové středisko** (PoS) slouží k ubytování žadatelů o udělení mezinárodní ochrany do doby pravomocného ukončení řízení o udělení mezinárodní ochrany.

SUZ MV provozuje **čtyři pobytová střediska**, a to pobytové středisko Havířov, pobytové středisko Kostelec nad Orlicí, pobytové středisko Bělá – Jezová a od roku 2018 pobytové středisko Zastávka (duální režim přijímacího a pobytového střediska). V obou typech byla vedle zajištění ubytovacích služeb řešena strava (zřizovatel buďto vaří nebo vyplácí finanční příspěvek). Nezastupitelná je role sociálních pracovníků, k dispozici je vyvážená nabídka volnočasových aktivit. Pracovníci v přímém kontaktu s cílovou skupinou pracují pod odbornou supervizí. Klienti mají k dispozici služby sociálního šatníku, pro potřeby zejména zranitelných osob do zařízení dochází psycholog.

Ke dni 31. 12. 2023 byla **celková kapacita přijímacích a pobytových středisek 923 lůžek**.

Kapacita přijímacích a pobytových středisek k 31. 12. 2023

Typ azylového zařízení	Kapacita
Přijímací středisko	
Praha – Ruzyně	36
Přijímací a pobytové středisko	
Zastávka	202
Pobytová střediska	
Havířov	228
Kostelec nad Orlicí	277
Bělá - Jezová	180
Celkem přijímací a pobytová střediska	923

Zdroj: SUZ MV

- **Integrační azylové středisko** (IAS) slouží k přechodnému ubytování azylantů a osob s udělenou doplňkovou ochranou.

Integrační azylová střediska slouží pro dočasné ubytování osob, kterým byl přiznán azyl nebo udělena doplňková ochrana v první etapě jejich integrace; maximální doba pobytu je stanovena zákonem o azylu na 18 měsíců. Všem ubytovaným azylantům i osobám s udělenou doplňkovou ochranou zde byla poskytována asistence sociálního pracovníka, poradenství zaměřené k získání bydlení, zaměstnání a další integrační aktivity včetně kurzů českého jazyka.

Ke dni 31. 12. 2023 byla SUZ provozována celkem čtyři integrační azylová střediska, ve kterých je azylantům k dispozici celkem 44 ubytovacích jednotek (jsou obsazovány podle velikosti a charakteru ubytovaných rodin) s maximální kapacitou 124 lůžek.

Kapacita integračních azylových středisek k 31. 12. 2023

Integrační azylové středisko	Počet ubytovacích jednotek	Počet lůžek
Předlice	10	30
Jaroměř	10	22
Brno	4	20
Havířov – Šumbark	20	52
Celkem	44	124

Zdroj: SUZ MV

Vytíženost ubytovacích kapacit v roce 2023

V roce 2023 přišlo do azylových zařízení celkem **1 347** nově příchozích cizinců – žadatelů o udělení mezinárodní ochrany (včetně novorozenců narozených v průběhu pobytu matky v azylovém zařízení) nebo osob ubytovaných na výjimku. Jako žadatelé o udělení mezinárodní ochrany nejčastěji přicházeli do azylových zařízení státní příslušníci **Turecka** (246 osob, tj. 18,3 %), **Uzbekistánu** (128 osob, tj. 9,5 %), **Ukrajiny** (121 osob, tj. 9,0 %), **Ruska** (115 osob, tj. 8,5 %) a **Vietnamu** (103 osob, tj. 7,6 %).

Kapacita přijímacích a pobytových středisek byla v průměru vytižena na 22 %, přičemž do těchto údajů jsou započítávány pouze osoby fyzicky pobývající v těchto zařízeních, jsou-li započteny evidenčně hlášené osoby, které odcházející pobývat mimo pobytová střediska, byla by **přijímací a pobytová střediska vytižena v průměru na 51 %**.

Žadatelé o mezinárodní ochranu ubytovaní v pobytovém středisku mají možnost na základě žádosti toto středisko dlouhodobě opustit. V roce 2023 tuto možnost využívalo průměrně 57 % evidovaných žadatelů o udělení mezinárodní ochrany.

Ubytovací kapacita integračních azylových středisek zůstala v průběhu roku beze změn. Vytíženost ubytovacích kapacit a obsazenost IAS má pouze orientační charakter, protože ubytovací kapacity jsou spíše bytovými jednotkami než samostatnými pokoji. Počet volných lůžek tudíž nekopíruje počet volných bytových jednotek. V roce 2022 byl průměrný počet ubytovaných v IAS 89 osob a v roce 2023 se mírně snížil na 80 osob.

Průměrné počty ubytovaných a vytiženosť IAS v roce 2023 dle jednotlivých měsíců

	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	Roční průměr
Průměrný stav	86	77	81	87	94	87	91	90	85	73	57	49	80
Průměrná vytiženosť v %	69	62	65	70	76	70	73	73	69	59	46	40	64

Zdroj: SUZ MV

S ohledem na nižší vytiženosť kapacit pobytových středisek souběžně s vysokým vytižením IAS bylo některým osobám s udělenou mezinárodní ochranou umožněno dočasné ubytování v pobytových střediscích (PoS Kostelec nad Orlicí), zejména s ohledem na probíhající péči v konkrétním zdravotnickém zařízení anebo silné rodinné vazby v místě.

VII.2. APLIKACE DUBLINSKÉHO NAŘÍZENÍ V ČR

Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 604/2013⁴⁸ (nařízení Dublin III, dále jen „dublinké nařízení“) stanoví kritéria a postupy pro určení členského státu příslušného k posuzování žádosti o mezinárodní ochranu podané státním příslušníkem třetí země nebo osobou bez státní příslušnosti v některém z členských států. Mezi nařízením vytyčená kritéria patří například vydané vízum či povolení k pobytu, první žádost o mezinárodní ochranu na území členského státu nebo rodinné vazby.

Obecně lze říci, že rok 2023 v oblasti implementace dublinkého systému lze považovat za relativně stabilní bez větších výrazných výkyvů, změn, významných trendů a jevů, který by nějak nestandardně zasahovaly do aplikace dublinkého nařízení. Významně se na této situaci podílelo rozhodnutí vlády o zavedení dočasných kontrol na hranicích se Slovenskou republikou z důvodů nárůstu nelegální migrace v celé Evropě a postupném zavádění kontrol v zemích sousedících s ČR.

⁴⁸ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 604/2013 ze dne 26. června 2013, kterým se stanoví kritéria a postupy pro určení členského státu příslušného k posuzování žádosti o mezinárodní ochranu podané státním příslušníkem třetí země nebo osobou bez státní příslušnosti v některém z členských států.

Ačkoliv ve většině západních zemí došlo k významnému nárůstu počtu dublinských případů, v ČR byl tento trend opačný. V roce 2023 ČR evidovala celkem **1 101 tzv. dublinských případů** (tzn. přijatých a odeslaných žádostí), což ve srovnání s rokem 2022 znamená meziroční pokles o téměř čtvrtinu (-24,1 %).

Stále přetrvával trend, kdy převažoval počet příchozích žádostí nad těmi odchozími. V průběhu roku byly přijímány a odesílány žádosti průběžně, mezi nejsilnější měsíce patřil březen a listopad.

Zajímavým trendem u odchozích žádostí je zvýšený zájem osob pobývajících v zařízení pro zajištění cizinců z důvodu nelegálního pobytu nebo pohybu na českém území o dobrovolný návrat do zemí původu. V nemalém množství dublinských případů bylo následně dublinské řízení ukončeno dobrovolným přemístěním osoby do své země původu nebo do země, kde byla osoba oprávněna pobývat mimo státy EU.

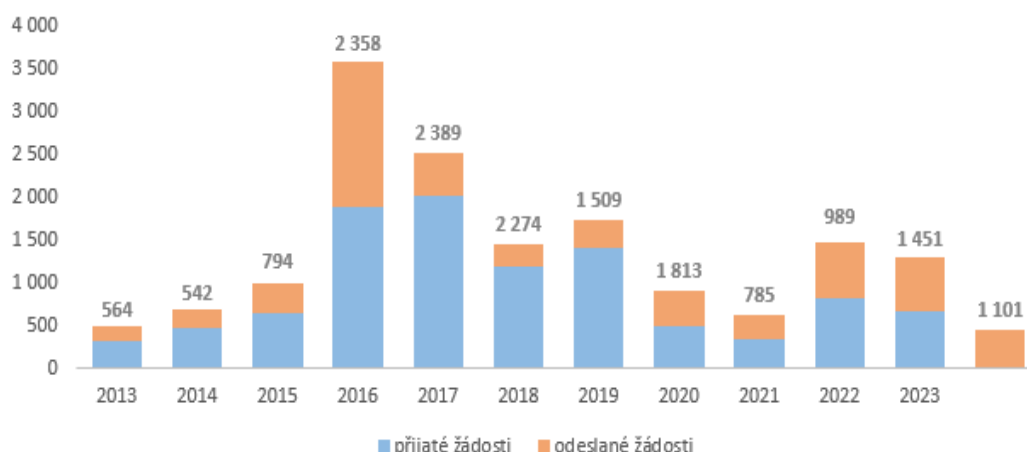
Poměr počtu řešených dublinských případů osob zajištěných v zařízení pro zajištění cizinců a osob žádajících o udělení mezinárodní ochrany v přijímacím středisku je téměř vyvážený. Ve vztahu k odchozím žádostem mírně vzrostl počet osob žádajících o mezinárodní ochranu, zajištěných v zařízení pro zajištění cizinců, u kterých byly zjištěny skutečnosti opravňující aplikaci dublinského nařízení. Standardně se jednalo o vietnamské žadatele, kteří přicestovali na území EU do Rumunska, neboť jim rumunské úřady vydaly pracovní vízum nebo povolení k pobytu. Stejnou cestu do Evropy s rumunským vízem či povolením k pobytu využívali v menší míře také netradičně občané Nepálu.

V přijímacím středisku Zastávka u Brna byly evidovány vyšší počty žadatelů z Uzbekistánu s polskými vízy. Ve vztahu k vystavenému zákazu udělování českých víz občanům Ruska či Běloruska, byli registrováni žadatelé z Ruska s italskými nebo španělskými vízy. Tito následně z rodinných či jiných vazeb na ČR žádali o převzetí odpovědnosti za posouzení žádosti ČR, tj. tzv aplikaci diskrečního ustanovení dublinského nařízení. Případně se proti přemístění do odpovědného členského státu bránili podáním žaloby k příslušnému krajskému soudu, čímž došlo k významnému prodloužení celkové doby dublinského řízení.

Stejně jako v roce 2022 byl i v roce 2023 monitorován počet zneužitých víz udělených na zastupitelských úřadech ČR osobami, které následně přicestovaly na území EU a podaly zde žádosti o mezinárodní ochranu. Celkový počet zaznamenaných zneužitých víz oproti předchozímu roku vzrostl o téměř jednu čtvrtinu (+21,1 %) na 310 zneužitých víz. Mezi nejčastější národnosti, které takto zneužily účel víza (jímž byla turistika, studium či zaměstnání), patřili v roce 2023 státní příslušníci z Iránu (56) a Sýrie (22).

Ve vztahu k ozbrojenému konfliktu a ruské agresí na Ukrajině a tím vysokému přílivu ukrajinských občanů na území ČR, nebyl zaznamenán žádný výrazný trend mající vliv na implementaci dublinského nařízení. Stejně tak již nebyl evidován žádný vliv dopadu pandemie onemocnění covid-19 na implementaci dublinského nařízení, tak jak to bylo v předchozích několika letech.

Počet dublinských případů v letech 2013–2023

Zdroj: MV

VII.2.1. Přijaté a odeslané žádosti

Během roku 2023 přijala ČR z jiného členského státu celkem 661 žádostí. Oproti předchozímu roku je to pokles o 19,2 % (-157). Z tohoto počtu bylo evidováno 256 žádostí o přijetí zpět⁴⁹ a 405 žádostí o převzetí⁵⁰.

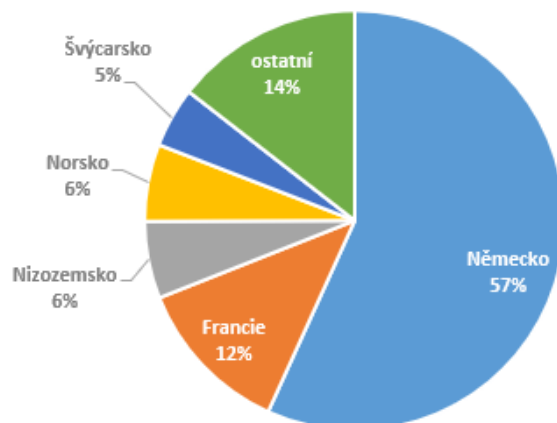
Stěžejními partnerskými státy v oblasti přijímání žádostí byly v roce 2023 na prvním místě Německo (329), **Francie** (96) a **Nizozemsko** (51), tedy stejné tři hlavní země jako v předchozím roce.

V souladu se skladbou státních příslušností migrujících osob skrze tradiční migrační trasy s cílem dostat se na území západních států EU, byla ČR nejvíce dožadována o převzetí nebo přijetí zpět občanů **Turecka** (108), **Sýrie** (82), **Íránu** (64) a také **Ukrajiny** (56).

⁴⁹ Žádost o přijetí zpět cizince odesílá členský stát, ve kterém cizinec nyní pobývá a podal si v něm žádost o mezinárodní ochranu, a je určena tomu členskému státu EU, který již žádosti dotčeného cizince o mezinárodní ochranu posuzuje či v minulosti posuzoval a je tedy příslušný k rozhodnutí žádosti o mezinárodní ochranu.

⁵⁰ Žádost o převzetí cizince odesílá členský stát, ve kterém žadatel požádal o mezinárodní ochranu, tomu členskému státu, který dříve tomuto cizinci udělil vízum či povolení k pobytu a je tedy příslušný k rozhodnutí žádosti o mezinárodní ochranu. V roce 2021 žádosti o převzetí tvořily 32 % celkového počtu přijatých žádostí, v roce 2022 to bylo 69 %.

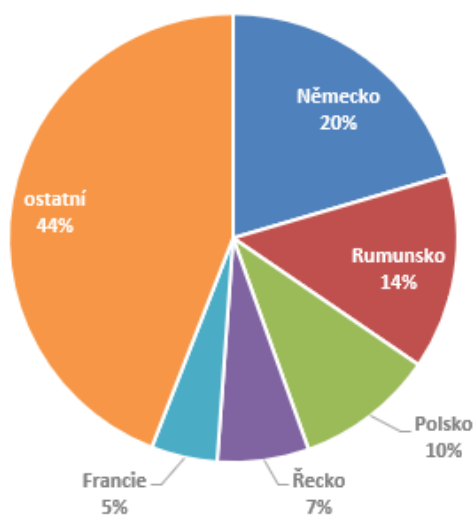
TOP 5 zemí EU, ze kterých ČR nejčastěji v roce 2023 přijala žádost v rámci dublinského řízení

Zdroj: MV

V roce 2023 zaslala ČR jinému členskému státu celkem 440 žádostí o převzetí či přijetí cizince zpět. Ve srovnání s předchozím rokem je to o 193 žádostí méně (-30,5 %). Hlavními zeměmi, kam ČR odesílala žádosti, byly **Německo** (90), **Rumunsko** (62) a **Polsko** (44).

TOP 5 zemí EU, ze kterých ČR nejčastěji v roce 2023 přijala žádost v rámci dublinského řízení

Zdroj: MV

U odeslaných žádostí dominovali žadatelé o mezinárodní ochranu nebo cizinci z **Uzbekistánu** (61), **Gruzie** (33) a **Sýrie** (32).

VII.2.2. Realizované transfery

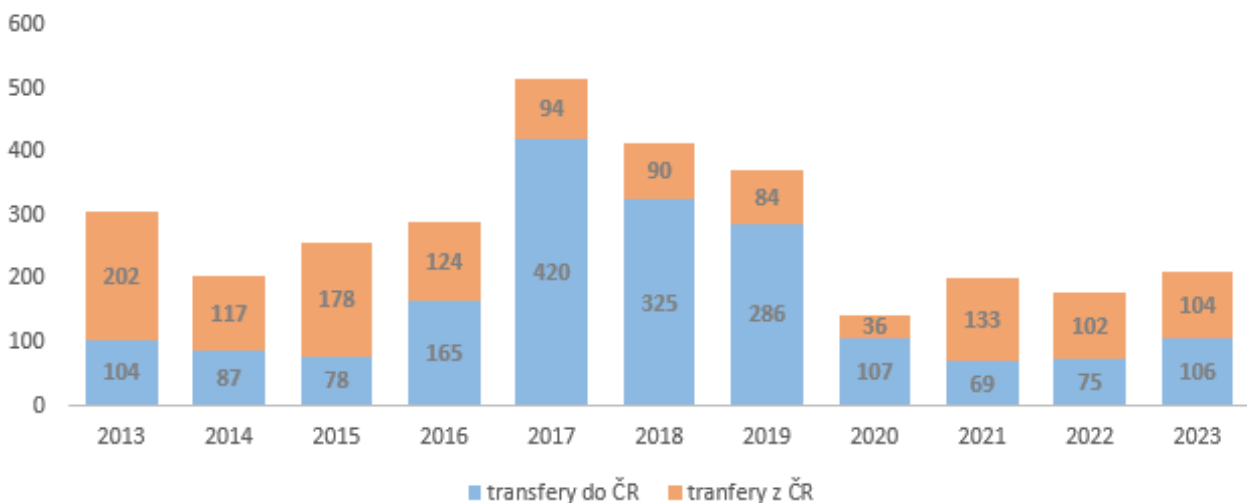
Na konci roku 2022 byla členskými státy schválena tzv. Cestovní mapa ke zlepšení implementace dublinských transferů. Členské státy včetně ČR se tak zavázaly vyvinout značné úsilí ke zlepšení situace v oblasti realizací dublinských předání do odpovědných členských států. Tento závazek a počínání členských států se pak mírně promítl do roku 2023. Obecně došlo k nárůstu počtu realizovaných předání, byť celkové počty nejsou nijak strhující, avšak pozitivní trend je zřejmý.

Na území ČR bylo v loňském roce nahlášeno 267 předání, z toho bylo úspěšně **realizováno celkem 106 transferů** (meziročně nárůst o 41,3 %). Stěžejní podíl na počtu úspěšných předání do ČR má **Německo**, které uskutečnilo 56 transferů. S velkým odstupem s 10 předáními figurovalo **Rakousko** a na třetím místě s 9 realizovanými transfery **Švédsko**. Z plánovaných a také realizovaných předání do ČR byl patrný zajímavý trend, který spočívá ve zvyšujícím se počtu transferů osob se zdravotním nebo jiným omezením.

Ohledně realizovaných předání z ČR do odpovědných členských států bylo zaznamenáno v uplynulém roce celkem **104 úspěšných transferů** (meziročně o 2 transfery více, tj. + 2,0 %), což je obdobné číslo jako v roce 2022, nicméně ve vztahu k celkovému nižšímu počtu dublinských případů v roce 2023 se zvedlo procento úspěšnosti realizace transferů. Nejčastěji byly osoby předávány do **Rumunska** (30), **Německa** (19) a **Rakouska** (12).

Úspěšnost předání byla i nadále ovlivněna nízkými počty přímých letů do destinací odpovědného členského státu, kapacitami daných letišť, tzn. určitá logistická omezení nastavená orgány odpovědného členského státu. Vzhledem k tomu, že většina dublinských předání jsou nucená a která směřovala do destinací, kam předávané osoby nechtěly odcestovat, došlo v roce 2023 i k několika zmařeným předáním, z důvodu neakceptovatelného chování nebo jednání osoby na letišti nebo na palubě letadla a došlo tak k její vyloučení z přepravy.

Realizované dublinské transfery v letech 2013–2023

Zdroj: MV

VII.3. NEZLETILÍ CIZINCI BEZ DOPROVODU

Úřad pro mezinárodněprávní ochranu dětí v Brně, který eviduje statistické počty případů nezletilých bez doprovodu (dále jen „NBD“) na našem území, zaznamenal v roce 2023 celkem **115 případů všech NBD**. Meziročně se počet evidovaných nezletilých osob bez doprovodu snížil o 59,1 %.

Rok 2023 byl i nadále poznamenán trvající válkou na Ukrajině a uprchlickou vlnou. Největší skupinu NBD i v tomto roce tvořili NBD z Ukrajiny. V roce 2023 bylo orgány sociálně-právní ochrany zaznamenáno cca 86 osob, převážnou většinu z nich tvořili mladiství nad 16 let.

MPSV průběžně aktualizovalo a vkládalo na speciální webové stránky veškeré dostupné dokumenty, zejména k problematice uprchlické krize z Ukrajiny: <https://www.mpsv.cz/web/cz/ukrajina>. Byly vytvořeny informativní letáky určené pro NBD z Ukrajiny. Letáky se týkaly stručných informací o fungování systému sociálně-právní ochrany na našem území, dočasné ochrany a opatrovnictví. Určeny byly, jak pro NBD z Ukrajiny, tak dětem z Ukrajiny, které jejich doprovod na našem území opustil. Šířeny byly skrze krajské úřady sociální odbory, orgány sociálně-právní ochrany dětí, dále pak skrze organizace pověřené k výkonu sociálně-právní ochrany dětí a další organizace, které s touto cílovou skupinou pracují, zejména neziskové organizace.

V roce 2023 se MPSV také pravidelně účastnilo strategických jednání a skupin ke koordinaci adaptace a integrace uprchlíků z Ukrajiny, svolávaných při Úřadu vlády ČR. Další pravidelné mezirezortní setkání k NBD proběhla ve spolupráci s Veřejným ochráncem práv a neziskových organizací, které se věnují cílové skupině uprchlíků. MPSV také vedlo pravidelná specifická metodická setkání se zástupci krajských úřadů k řešení situace dětí-uprchlíků z Ukrajiny, zejména pak NBD nebo ohrožených dětí. Pokračovala také navázaná spolupráce se zástupci UNICEF. Dotační titul byl připraven v rámci širší spolupráce a partnerství MPSV s organizací UNICEF, která na území ČR napomáhá v reakci na uprchlickou krizi způsobenou ozbrojeným konfliktem na Ukrajině, zejména v oblasti ochrany dětí. MPSV a organizace UNICEF se zavázali ke vzájemné spolupráci směřující do těch oblastí podpory, které zajistí ukrajinským dětem a rodinám přístup k integrovaným, multidisciplinárním a adekvátně financovaným komunitním a rodinným ochranným službám, péči v raném dětství, sociální ochraně atd. Pro účely tohoto dotačního titulu darovala organizace UNICEF MPSV finanční prostředky ve výši 24,3 mil. Kč pro roky 2022 a 2023. V dotační výzvě pro rok 2023 byla na stanovený účel alokována celková částka 18,7 mil. Kč.

Služby a potřebná podpora a péče pro NBD byly odvozovány od posouzení rizik a potřeb a od osobního statusu dítěte a jeho individuální situace (NBD, odloučené dítě, ohrožené dítě syndromem CAN-v rámci své původní rodiny apod.) Volný přístup k sociálně-právní ochraně byl zajištěn pro všechny NBD na našem území. V případech týrání dítěte, syndromu CAN, zanedbávání dítěte apod. rozhodoval soud ve prospěch ochrany nejlepšího zájmu dítěte. Dále bylo zajištěno poskytování ubytování, konzultačních a podpůrných služeb (zejména u NBD) a dále zajištění zákonného zástupce pro každé dítě, které jej potřebovalo. Psychologická pomoc a podpora dětem prchajícím z Ukrajiny byla poskytována prostřednictvím sociálních služeb a neziskových organizací ve spolupráci s kraji.

Mezi nejčastějšími zeměmi mimo Ukrajinu, odkud NBD přicházeli, v roce 2023 dominovala Sýrie (10 případů), dále pak Afghánistán (6) a Turecko (6). Mezi NBD převládala věková skupina 15-18 let.

Z celkového počtu zjištěných NBD bylo 84 mužů a 31 žen. Celkem 96 osob požádalo z nezletilých o mezinárodní ochranu.⁵¹

⁵¹ U všech osob se nepodařilo zjistit, zda žádají o mezinárodní ochranu, nebo ne. Některé osoby byly předány do péče příbuzných, známých, dobrovolníků bez soudního rozhodnutí.

Celkový počet zjištěných NBD v roce 2023 dle státních příslušností

Státní příslušnost	2022	2023	Meziroční změna	
			tj. %	Absolutní číslo
Ukrajina	147	86	-41,5	-61
Sýrie	72	10	-86,1	-62
Afghánistán	46	6	-87,0	-40
Turecko	2	6	200,0	4
Egypt	5	1	-80,0	-4
Írán	0	1		1
Maroko	1	1	0,0	
Moldavsko	1	1	0,0	
Somálsko	1	1	0,0	
Srbsko	0	1		1
Tunisko	0	1		1
Irák	2		-100,0	-2
Jemen	1		-100,0	-1
Libanon	1		-100,0	-1
Libye	1		-100,0	-1
Rusko	1		-100,0	-1
Alžírsko	0			
Pákistán	0			
Vietnam	0			
Celkem	281	115	-59,1	-166

Zdroj: MPSV

VIII. STÁTNÍ OBČANSTVÍ

Celkem v roce 2023 nabylo státní občanství ČR udělením, zvláštními způsoby udělení či na základě jednotlivých typů prohlášení o nabytí státního občanství 6 437 osob (o 595 více než v roce 2022).

V řízeních o žádostech o udělení státního občanství ČR, o žádostech udělení státního občanství ČR zvláštními způsoby a v řízeních o prohlášeních o nabytí státního občanství ČR vydalo Ministerstvo vnitra v roce 2023 v prvním stupni celkem 144 zamítavých rozhodnutí (o 7 méně než v roce 2022), resp. v celkem 233 případech bylo řízení v prvním stupni Ministerstvem vnitra zastaveno.

VIII.1. UDĚLENÍ STÁTNÍHO OBČANSTVÍ ČR

V roce 2023 bylo státní občanství ČR uděleno **podle § 11 zákona o státním občanství celkem 4 426 cizincům** (o 477 více než v předchozím roce), přičemž v tomto počtu je zahrnuto i 22 cizinců, kteří na území ČR pobývali na základě mezinárodní ochrany ve formě azylu.

Cizinci s uděleným státním občanstvím ČR v letech 2013–2023

Rok	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Počet cizinců s uděleným státním občanstvím	2 253	4 915	2 620	3 897	5 006	3 757	2 973	2 656	4 298	3 949	4 426

Zdroj: MV

Mezi osobami, které v roce 2023 nabyly státní občanství ČR udělením, byli tradičně nejpočetněji zastoupeni státní příslušníci **Ukrajiny** – 1 257 (o 113 méně než v předchozím roce). Dále bylo státní občanství ČR udělováno nejvíce státním příslušníkům **Ruska** – 1 176 (o 378 více než v předchozím roce), **Slovenska** – 858 (o 268 více než v předchozím roce), **Běloruska** – 168 (o 47 více než v předchozím roce) a **Vietnamu** – 126 (o 37 méně než v předchozím roce).

V roce 2023 MV zároveň evidovalo opětovný nárůst celkového počtu žádostí o udělení státního občanství České republiky – celkem bylo Ministerstvu vnitra v roce 2023 doručeno 5 254 žádostí o udělení státního občanství ČR podle § 11 a násl. zákona o státním občanství (oproti 4 789 žádostem o udělení státního občanství ČR v roce 2022 se jedná o nárůst o cca 10 %; v porovnání s 3 854 žádostmi o udělení státního občanství ČR v roce 2021 by se jednalo o nárůst o 36 %). Uvedené souvisí jak s trvajícím válečným konfliktem na území Ukrajiny (občané Ukrajiny, Ruska a také Běloruska tvoří dohromady zdaleka nejpočetnější skupinu žadatelů o udělení státního občanství ČR), tak s obecně dlouhodobě rostoucím počtem cizinců s povoleným trvalým pobytem na území ČR.

VIII.2. UDĚLENÍ STÁTNÍHO OBČANSTVÍ ČR ZVLÁŠTNÍM ZPŮSOBEM

Podle § 28 zákona o státním občanství bylo státní občanství ČR v roce 2023 uděleno 53 nezletilým dětem (o 9 více než v roce 2022), jejichž otec je státním občanem ČR, matka cizinkou bez trvalého pobytu na území, která zároveň není občankou členského státu Evropské unie, Švýcarska nebo státu, který je smluvní stranou Dohody o Evropském hospodářském prostoru, a otcovství k dítěti bylo určeno souhlasným prohlášením rodičů.

Podle § 29 zákona o státním občanství bylo státní občanství ČR v roce 2023 uděleno 4 nezletilým dětem (o 1 více než v roce 2022), které se narodily na území ČR a nenabýly narozením státní občanství ani jednoho z rodičů a alespoň jeden rodič měl na území ČR povolen pobyt na dobu delší než 90 dnů.

Podle § 30 zákona o státním občanství, který se týká nalezenců na území ČR starších 3 let, nenabyla státní občanství ČR v roce 2023 žádná osoba (stejně jako v roce 2022).

Zvláštní způsoby udělení státního občanství v roce 2023

Ustanovení zákona o státním občanství ČR	§ 28	§ 29	§ 30
Počet osob, kterým bylo uděleno státní občanství	53	4	0

Zdroj: MV

VIII.3. PROHLÁŠENÍ O NABYTÍ STÁTNÍHO OBČANSTVÍ

Na základě některého z prohlášení o nabytí státního občanství ČR nabylo státní občanství ČR v roce 2023 celkem 1 851 cizinců (o 5 osob více než v předchozím roce).

Mezi osobami, které v roce 2023 nabyly státní občanství ČR prohlášením podle § 31 zákona o státním občanství (bývalý čeští státní občané nebo českoslovenští státní občané a jejich potomci do druhé generace), jsou nejpočetněji zastoupeni státní příslušníci Spojených států amerických, Německa a Velké Británie.

Mezi osobami, které v roce 2023 nabyly státní občanství ČR prohlášením podle § 35 zákona o státním občanství (tzv. přistěhovalci druhé generace ve věku 18–21 let), jsou nejpočetněji zastoupeni státní příslušníci Vietnamu, Ukrajiny a Ruska.

Prohlášení o nabytí státního občanství v roce 2023

Ustanovení zákona o státním občanství ČR	§ 31	§ 32	§ 33	§ 34	§ 35	§ 36
Počet osob, které nabyly státní občanství prohlášením	696	126	0	7	1 009	13

Zdroj: MV

IX. SPECIFICKÉ PROGRAMY A PROJEKTY V OBLASTI MIGRACE A AZYLU

IX.1. PŘESÍDLOVÁNÍ KRAJANŮ

V roce 2023 pokračoval **program poskytování asistence při přesídlení českým krajanům**. Realizaci tohoto programu umožnilo přijetí usnesení vlády ze dne 8. prosince 2014 č. 1014, kterým vláda schválila nové zásady politiky vlády k přesídlování osob s prokázaným českým původem (krajanů) žijících v zahraničí.

Účast v programu neznamena pro jeho účastníky automatické povolení trvalého pobytu. Jedná se o usnadnění procesu přesídlení zejména tím, že stát přebírá odpovědnost za zajištění ubytování a prostředků k pobytu. Tato zvýhodnění jsou však poskytována osobám, u nichž je taková pomoc na místě, tedy zejména osobám z ohrožených oblastí, nebo zdravotně, sociálně, či ekonomicky znevýhodněným příslušníkům českých krajaných komunit.

V roce 2023 pokračovala v rámci programu i podpora krajanů, kteří uprchli do ČR před ruskou agresivní válkou na Ukrajině a své žádosti o trvalý pobyt podaly přímo na území ČR. Těmto osobám byla průběžně poskytována potřebná asistence, především v souvislosti s povolením k trvalému pobytu a následnou integrací do společnosti.

Realizaci programu v roce 2023 významně komplikovala válečná situace na Ukrajině, která řadě krajanů znemožnila přesídlení do ČR, a to z důvodu branné povinnosti, která neumožňuje mužům, ale i ženám ve vybraných profesích, opustit zemi. Vzhledem ke komplikované situaci přesídlilo do ČR v roce 2023 pouze 39 osob, příslušníků českých krajaných komunit na Ukrajině (16 os.), v Rusku (13 os.), Moldavsku (5 os.) a ve Venezuele (5 os.). V průběhu roku 2023 nalezlo stálé bydliště i práci celkem 53 osob, z čehož 30 bylo příslušníků skupiny, která do ČR přesídlila v roce 2023. Po odstěhování z přechodného ubytování se všichni klienti zcela osamostatnili, čímž došlo k naplnění účelu tohoto programu. Zbytek přesídlených krajanů se bude do místa trvalého usídlení stěhovat na počátku roku 2024. Největší množství krajanů se usídlilo v Praze a na území Plzeňského, Karlovarského a Ústeckého kraje. Partnerem MV při realizaci tohoto programu byla i v roce 2023 Arcidiecézní charita Praha, která zajišťovala přímou práci s klienty.

Od počátku programu v roce 2015 do 31. prosince 2023 bylo do ČR přesídleno celkem 2 361 osob. Průměrná doba jejich pobytu v přechodném ubytování zajištěném MV byla 71 dnů, což je stejně jako v roce 2022. Prodloužení doby pobytu v zařízení MV bylo způsobeno především zhoršenou situací na realitním trhu, která měla přímou souvislost s příchodem vysokého počtu uprchlíků z Ukrajiny.

Program, který je v souladu s výše uvedeným usnesením vlády, je otevřen k účasti příslušníkům českých krajaných komunit bez ohledu na zemi původu. Program bude pokračovat i v roce 2024, resp. s ohledem na zájem klientů i v letech následujících, přičemž lze předpokládat rozšíření cílové skupiny o krajany z dalších oblastí, zejména z Jižní Ameriky a postsovětských zemí.

IX.2. PROGRAM PODPORY A OCHRANY OBĚTÍ OBCHODOVÁNÍ S LIDMI

Program podpory a ochrany obětí obchodování s lidmi MV (dále jen „Program“) je opatření vytvořené s cílem poskytnout obětem obchodování s lidmi podporu a náležitou ochranu na základě individuálního posouzení rizika. Je určen pro oběti obchodování s lidmi starší 18 let, a to jak pro občany EU obchodované na území ČR, pro občany třetích zemí obchodované na území ČR, tak pro občany ČR obchodované na území ČR či v zahraničí.

V roce 2023 bylo do Programu zařazeno celkem 18 osob (včetně jednoho znovuzařazení) jako pravděpodobných obětí obchodování s lidmi, a to z ČR (9), Slovenska (1), Ukrajiny (3), Rumunska (1), Venezuely (3) a Kolumbie (1). Z této skupiny bylo 8 žen a 10 mužů. U 6 osob (ČR, Ukrajina, Venezuela a Kolumbie) se jednalo o podezření na sexuální vykořisťování, v jednom případě šlo o nucenou žebrotu (Ukrajina) a u všech ostatních se jednalo o podezření na pracovní vykořisťování. Jedna osoba využila možnosti dobrovolného návratu i do země původu (Kolumbie).

Klíčovým cílem Programu je humanitární rozměr pomoci a ochrany obětí obchodování s lidmi. Obětem tohoto závažného trestného činu nabízí ubytování, psychosociální a zdravotní pomoc, služby tlumočení, právní asistenci, služby advokáta, asistenci při vyhledávání zaměstnání, pomoc při úpravě pobytového oprávnění a v případě zájmu realizaci důstojného návratu do země původu. Nicméně jeho účelem je také získávání relevantních informací o kriminálním prostředí, které mohou vést k odhalení, potrestání a odsouzení pachatelů.

Preventivní aktivity a vzdělávací akce za rok 2023

V průběhu celého roku 2023 byla ve spolupráci s orgány veřejné správy, policií, zainteresovanými NNO i s partnery z mezinárodního prostředí realizována široká škála preventivních a vzdělávacích aktivit. Cílem těchto aktivit bylo např. informovat o možnostech podpory a ochrany obětí obchodování s lidmi, aktuálních trendech v oblasti obchodování s lidmi i možnostech a způsobu identifikace potenciálních obětí relevantními profesními skupinami, které při výkonu své profese mohou s těmito případy vejít v kontakt. V rámci vzdělávací činnosti pokračovala školení pro vytipované cílové profesní skupiny zaměřená na včasnou identifikaci potenciálních obětí obchodování s lidmi a následných kroků. Za stejným účelem byl nově zahájen cyklus tzv. kulatých stolů na vybraných krajských úřadech, a to na krajské, regionální a místní úrovni za účasti zástupců příslušných krajských úřadů, orgánů Policie ČR, SÚIP, celostátních i regionálních NNO. I v roce 2023 představovali ukrajinští uprchlíci jednou z prioritních cílových skupin pro tento druh aktivit. V březnu 2023 proběhl pro členy Meziresortní koordinační skupiny pro oblast boje proti obchodování s lidmi a další pozvané zájemce workshop pořádaný OBSE (ve spolupráci s MV) zaměřený na situaci ukrajinských uprchlíků a možnosti pomoci státům, kterých se to bezprostředně týká. V rámci Programu podpory a ochrany obětí obchodování s lidmi připravila v roce 2023 La Strada ČR o.p.s. ve spolupráci s OPK MV (financování aktivit) preventivní videa a online semináře k tématu pracovního vykořisťování pro ukrajinské uprchlíky, které jsou průběžně prezentovány na relevantních vzdělávacích akcích. V rámci této spolupráce (La Strada – MV) byly v roce 2023 taktéž vyrobeny dva 60minutové videospoty pro nejvíce skrytou část uprchlické populace z Ukrajiny pobývajících na území ČR, která žije izolovaně a převážně v soukromých bytech bez přístupu k relevantním informacím. Jeden videospot je zaměřen na dospělé osoby z této cílové skupiny a druhý reflektuje specifika mladistvých a nezletilých. Uprchlíkům byla a je i nadále poskytována konkrétní a intenzivní pomoc ve všech aspektech jejich života s cílem jim zajistit bezpečí, ochranu a maximální míru integrace do běžného života naší společnosti.

IX.3. PROGRAM POMOC NA MÍSTĚ

V reakci na zhoršování bezpečnostní i humanitární situace v bezprostředním okolí EU schválila vláda ČR v lednu 2015 vznik stálého *Programu MV na asistenci uprchlíkům v regionech původu a prevenci velkých migračních pohybů* (Pomoc na místě). Na podzim téhož roku pak vláda schválila obecnější *Koncepci MV pro asistenci uprchlíkům a státům pod silnými migračními tlaky*, která formuluje obecný rámec, dle kterého MV provádí a do budoucna bude provádět své aktivity ve vztahu k vnější dimenzi migrace, především pak asistenci uprchlíkům a státům, které jsou pod silnými migračními tlaky. V návaznosti na vyjednávání nového evropského paktu o azylu a migraci schválila vláda ČR v červenci 2021 novou *Koncepci Programu MV Pomoc na místě jako nástroje vnější migrační politiky ČR* (zkráceně *Koncepce programu Pomoc na místě*). Jedná se o dokument nahrazující původní koncepci z roku 2015. Hlavním cílem této nové koncepce je vytvořit ucelený koncepční a metodický rámec, prostřednictvím kterého budou určovány priority Ministerstva vnitra pro program *Pomoc na místě*, jakožto nástroje vnější migrační politiky ČR.

Prostřednictvím programu *Pomoc na místě* vláda na základě návrhů Ministerstvo vnitra projednaných s dalšími věcně příslušnými ministerstvy uděluje peněžní dary do zahraničí určené zejména na pomoc uprchlíkům přímo v místě jejich prvotního vysídlení a státům, které velký počet uprchlíků a migrantů hostí nebo se s nimi jako tranzitní země potýkají. Takový přístup snižuje důvody osob pro další pohyb směrem do Evropské unie a přispívá ke snižování nelegální migrace.

Potřeba aktivní vnější migrační politiky zaměřené na prevenci nelegální migrace a stabilizace migračních toků přetrvávala i loni, a to především v reakci na zvýšený migrační tlak na EU v reakci na výrazný nárůst počtu vysídlených osob v celosvětovém měřítku. Více o situaci v oblasti nelegální migrace do EU a situaci v oblasti mezinárodní ochrany, které popisují zmíněný migrační tlak – viz kapitola XIV.3.1 Situace v oblasti nelegální migrace na úrovni EU a kapitola XIV.3.2. Situace v oblasti mezinárodní ochrany v EU. V roce 2023 pokračovalo též nucené vysídlení obyvatel Ukrajiny v souvislosti s ruskou agresí.

Rozpočet programu *Pomoc na místě* v roce 2023 činil 150 mil. Kč. V roce 2023 tak mohlo být v rámci programu podpořeno 7 projektů a 1 regionální program v celkem 10 zemích – v Arménii, Jordánsku, na Kypru, v Libanonu, Libyi, na Maltě, v Řecku, Senegal, Tunisku a Turecku, a to v souladu se stanovenými prioritami pro rok 2023 v zemích na východní středomořské a západobalkánské migrační trase (priorita č. 1), na centrální středomořské migrační trase (priorita č. 2) a na západní středomořské migrační trase (priorita č. 3). Peněžní dary na Kypr, do Libye, na Maltu, do Řecka, Senegal a Tuniska byly uděleny jako české příspěvky v rámci tzv. evropského dobrovolného solidárního mechanismu v návaznosti na Solidární deklaraci, která byla přijata většinou členských států EU, včetně ČR, dne 22. června 2022. Stejně tak jako v uplynulých letech, tak i v roce 2023 byla při podpoře projektů věnována zvláštní pozornost zranitelným skupinám osob, zejména dětem a mladistvým.

Kromě toho byla v rámci programu *Pomoc na místě* v roce 2023 realizována pomoc Ukrajině v návaznosti na ustanovený Program humanitární, stabilizační, rekonstrukční a hospodářské asistence Ukrajině v letech 2023–2025 (program Ukrajina), který vláda ČR schválila dne 12. října 2022. V rámci programu *Pomoc na místě* byla v roce 2023 podpořena realizace 4 projektů na Ukrajině a 1 projektu v Moldavsku v celkové výši 70 milionů Kč.

Priorita č. 1 – Východní středomořská a západobalkánská migrační trasa

- **Jordánsko, Libanon** – Příspěvek do III. fáze Regionálního programu rozvoje a ochrany (RDPP) pro Blízký východ – 25 mil. Kč, implementační partner: Ministerstvo zahraničních věcí Dánska
- **Kypr** – Podpora výstavby ubytovacího centra pro nezletilé žadatele o mezinárodní ochranu bez doprovodu – 12,5 mil. Kč, implementační partner: Ministerstvo sociálních věcí Kyprské republiky
- **Řecko** – Podpora bezpečných zón pro nezletilé žadatele o mezinárodní ochranu bez doprovodu na řeckých ostrovech – 12,5 mil. Kč, implementační partner: Mezinárodní organizace pro migraci (IOM)

Priorita č. 2 – Centrální středomořská migrační trasa

- **Libye, Malta** – Rozvoj kapacit libyjských orgánů v oblasti migrace a správy hranic a materiální podpora maltské vlády na ochranu námořní hranice – 25 mil. Kč, implementační partner: Ministerstvo vnitřních věcí Maltské republiky
- **Tunisko** – Podpora dobrovolných návratů a reintegrace migrantů v Tunisku – 25 mil. Kč, implementační partner: Mezinárodní organizace pro migraci (IOM)

Priorita č. 3 – Západní středomořská migrační trasa

- **Senegal** – Podpora reintegrace senegalských navrátilců a prevence nelegální migrace ze Senegal (II. fáze) – 25 mil. Kč, implementační partner: Mezinárodní organizace pro migraci (IOM)

Mimořádné situace

- **Arménie** – Podpora uprchlíků z Náhorního Karabachu v Arménii – 12,5 mil. Kč, implementační partner: Úřad Vysokého komisaře OSN pro uprchlíky (UNHCR)
- **Turecko** – Podpora migrantů, uprchlíků a místní komunity postižených ničivým zemětřesením v Turecku - 12,5 mil. Kč, implementační partner: Mezinárodní centrum pro rozvoj migračních politik (ICMPD)

Podpora Ukrajiny a sousedních zemí

- **Moldavsko** – **Technická** podpora moldavského Inspektorátu pohraniční policie – 15 mil. Kč, implementační partner: Mezinárodní centrum pro rozvoj migračních politik (ICMPD)
- **Ukrajina** – **Podpora** navrátilců, vnitřně vysídlených osob a hostitelské komunity v Dněpropetrovské oblasti – 25 mil. Kč, implementační partner: Mezinárodní organizace pro migraci (IOM)
- **Ukrajina** – Podpora humanitárního odminování – 20 mil. Kč, implementační partner: HALO Trust
- **Ukrajina** – Psychosociální podpora pro vnitřně vysídlené obyvatele na západě Ukrajiny – 5 mil. Kč, implementační partner: Kryla Nadiyi
- **Ukrajina** – Osvěta obyvatel v oblasti ochrany zdraví v zaminovaných oblastech – 5 mil. Kč, implementační partner: Myrne Nebo

IX.4. STÁLÝ ZDRAVOTNĚ HUMANITÁRNÍ PROGRAM MEDEVAC

Program MEDEVAC je vládní zdravotně humanitární program Ministerstva vnitra, který se zaměřuje na poskytování lékařské péče zranitelným skupinám obyvatelstva v regionech zasažených migrací, zatížených velkým množstvím uprchlíků nebo v místech, kde není dostupná odborná lékařská péče. Léčba je poskytována zdarma a výhradně civilistům, kteří se nacházejí ve vážném zdravotním stavu, či jim jejich zdravotní stav neumožňuje vést důstojný život. Program je realizován na základě usnesení vlády ČR č. 956 ze dne 20. listopadu 2015. V návaznosti na projednávání evropského paktu o azylu a migraci schválila vláda ČR dne 21. června 2021 usnesením č. 556 Koncepti Programu MV MEDEVAC jako nástroje vnější migrační politiky ČR s cílem vytvořit ucelený koncepční a metodický rámec, prostřednictvím kterého budou určovány priority Ministerstva vnitra pro program MEDEVAC jakožto nástroje vnější migrační politiky ČR.

V roce 2023 program MEDEVAC nadále působil v prioritních regionech – na Blízkém východě (Jordánsko, Libanon, Irák), v Africe (Ghana, Senegal, Rwanda, Zambie) a v regionu východní Evropy (Ukrajina), a to prostřednictvím realizace lékařských misí, školení a stáží zdravotnického personálu a finanční podpory projektů na budování zdravotnické infrastruktury. V roce 2023 činil rozpočet programu MEDEVAC 60 mil. Kč.

Realizace programu MEDEVAC v roce 2023

- Do realizace programu bylo zapojeno 10 českých nemocnic (FN Bulovka, FN Brno, IKEM, FN Královské Vinohrady, FN Motol, FN Olomouc, ÚVN, VFN, Fakultní Thomayerova nemocnice, Nemocnice Na Homolce) a tým lékařů AČR;
- V průběhu 17 operačních misí provedli vyslaní čeští zdravotníci celkem 1 018 operačních zákroků na 918 pacientech v Ghaně, Jordánsku, Libanonu, Rwandě, Senegal a Zambii (gynekologie, oftalmologie, ORL, plastická chirurgie, traumatologie);
- Během stáží, školení a v rámci misí bylo proškoleny 128 osob v 6 odborných specializacích (anesteziologie, gynekologie, infektologie, ORL, plastická chirurgie a traumatologie) z Ghany, Iráku, Rwandy, Senegal a Zambie.

Realizace naléhavé pomoci Ukrajině

V návaznosti na usnesení vlády č. 855 ze dne 12. října 2022 o poskytnutí naléhavé pomoci Ukrajině poskytl program MEDEVAC Ukrajině mimořádnou pomoc prostřednictvím dodávek materiální zdravotnické pomoci, organizací lékařských misí na Ukrajině a vzdělávacích aktivit (stáže, školení) v ČR a finanční podpory mezinárodních organizací. Pomoc byla v rámci programu MEDEVAC poskytnuta v celkové výši 48,85 mil. Kč.

- Byly realizovány 3 balíčky materiální pomoci ve spolupráci s Fakultní nemocnicí Královské Vinohrady a s Fakultní nemocnicí Bulovka (spotřební zdravotnický materiál, VAC soupravy, osteosyntetický materiál a další);
- V průběhu 2 operačních misí ve specializaci popálenin a plastické chirurgie bylo odoperováno celkem 22 pacientů;
- Během stáží bylo proškoleno celkem 14 ukrajinských zdravotníků ve specializacích fyzioterapie, anesteziologie, kardiologie, kardiochirurgie, dětská onkologie, ORL), 10 lékařů se zúčastnilo školení ve specializaci popáleninové lékařství, které bylo realizováno ve spolupráci s Evropskou popáleninovou asociací (EBA) a Institutem pro postgraduální vzdělávání lékařů (IPVZ) a dalších 20 zdravotníků ve specializaci popáleniny a rekonstrukční chirurgie bylo proškoleno během operačních misí. Celkem tedy bylo proškoleno 44 osob;
- Ve spolupráci s Generálním konzulátem ve Lvově a neziskovou organizací Kryla Nadiyi byl udělen peněžní dar ve výši 5 mil. Kč, určený na podporu léčby onkologicky nemocných dětí v dětské nemocnici ve Lvově.

IX.5. AZYLOVÝ, MIGRAČNÍ A INTEGRAČNÍ FOND

Azylový, migrační a integrační fond (AMIF) je nástrojem Evropské unie v oblasti migrační a azylové politiky. Obecným cílem Azylového, migračního a integračního fondu je přispívat k účinnému řízení migračních toků, k podpoře integrace státních příslušníků třetích zemí do společnosti, k podpoře účinné návratové politiky a k provádění společné azylové politiky. V roce 2023 byla ukončena realizace posledních projektů AMIF v rámci programového období 2014–2020, zároveň byla zahájena realizace projektů programového období 2021–2027.

IX.5.1.1. Programové období 2014–2020

Azylový, migrační a integrační fond byl zřízen nařízením Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 516/2014 ze dne 16. 4. 2014. Národní program Azylového, migračního a integračního fondu, který stanovuje priority ČR pro financování v rámci programového období, byl schválen EK dne 24. 3. 2015 a od té doby byl několikrát aktualizován. Odpovědným orgánem pro implementaci fondů EU v oblasti vnitřních věcí je odbor fondů EU v oblasti vnitřních věcí MV.

V reakci na hromadný příliv vysídlených osob z Ukrajiny vstoupilo dne 11. 4. 2022 v účinnost Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2022/585, kterým došlo k prodloužení období způsobilosti AMIF 2014–2020 do 30. 6. 2024 a zároveň k možnosti využít dosud vázané finanční prostředky pro jiné účely. Tato změna umožnila členským státům využít veškeré nevyužité finanční prostředky v rámci svých národních programů na urgentní řešení nepředvídaných problémů vyplývajících z ruské invaze na Ukrajinu. ČR využila těchto dodatečně uvolněných prostředků na navýšení alokace ve specifickém cíli 2 – Integrace. Díky tomuto přesunu bylo možné výrazně zvýšit kapacitu integračních center a pokrýt tak potřeby uprchlíků z Ukrajiny.

Národní program AMIF byl zaměřen na čtyři hlavní (specifické) cíle – azyl, integrace, návraty a solidarita. ČR implementuje pouze tři specifické cíle, a to azyl, integrace a návraty. Na základě usnesení vlády č. 439 ze dne 5. června 2017 se ČR neúčastnila realizace specifického cíle solidarita. K využití na běžné součásti národního programu, tj. pro realizaci projektů a technickou pomoc, bylo v národním programu ČR pro programové období 2014–2020 k dispozici celkem 37 270 466,35 eur, což odpovídá přibližně 913 mil. Kč.

Rozdělení alokace mezi jednotlivé specifické cíle AMIF⁵²

Specifický cíl	Alokace v Kč	tj. %
1 Azyl	110 250 000	12,0
2 Integrace	578 105 323	63,0
3 Návraty	154 350 000	17,0
Technická pomoc	70 421 102	8,0
Celkem	913 126 425	100,0

Zdroj: MV

Specifický cíl Integrace

Stěžejní částí českého národního programu je oblast integrace státních příslušníků třetích zemí. Mezi čtyři hlavní priority České republiky v oblasti integrace v návaznosti na migrační změny patří znalost českého jazyka, ekonomická soběstačnost, orientace ve společnosti a zlepšování vztahů mezi státními příslušníky třetích zemí a hostitelskou společností.

V rámci NP AMIF byly podporovány rozličné integrační aktivity neziskových organizací, škol a regionálních subjektů. Na podporu rozvoje integračních aktivit na regionální a místní úrovni byl z prostředků AMIF podporován provoz Center na podporu integrace cizinců, která fungují v úzké spolupráci s nevládními organizacemi, místními orgány a dalšími zúčastněnými stranami ve všech krajích ČR. V roce 2023 byly ukončeny poslední čtyři projekty na provoz integračních center. Navazující projekty byly zahájeny v rámci operačního programu AMIF programového období 2021–2027.

Specifický cíl Návraty

Další významnou částí národního programu tvoří podpora návratové politiky. Hlavním cílem je vytvořit komplexní návratový systém podporující jak dobrovolné, tak nucené návraty státních příslušníků třetích zemí a zároveň zvýšit účinnost reintegračních mechanismů za účelem usnadnění sociální a ekonomické reintegrace v zemích původu. Podpořena byla rovněž rekonstrukce objektů a úprava infrastruktury Správy uprchlických zařízení MV. V roce 2023 byla dokončena realizace projektu na pořízení sanitních vozidel, který spadl částečně do specifického cíle Návraty a částečně do specifického cíle Azyl.

Specifický cíl Azyl

Třetí oblastí podpory je azylová politika v rámci, které byla největší část finančních prostředků investována do vybudování a rekonstrukci infrastruktury Správy uprchlických zařízení. Další část podpory mířila zejména na poskytování právního poradenství žadatelům o mezinárodní ochranu. Na konci roku 2023 byla dokončena realizace projektu na pořízení sanitních vozidel pro převozy státních příslušníků třetích zemí pobývajících v ZZC Balková, ZZC Vyšní Lhoty a Přijímacím a pobytovém středisku Zastávka u Brna ke zdravotním úkonům.

Stav implementace

Implementace národního programu AMIF probíhá od roku 2015. Za tuto dobu bylo k realizaci schváleno celkem 67 projektů. Do konce roku 2023 došlo k úspěšnému ukončení realizace všech 67 projektů.

V tabulce níže je uvedena výše alokace a výše skutečně proplacených finančních prostředků od počátku programového období. Vždy se jedná o finance z AMIF, tj. o 75 % či 90 % celkových nákladů projektů.

⁵² Pro přepočítání alokace z eur na koruny byl použit kurz 24,5; uvedené částky je tedy nutno považovat za orientační.

Výše alokace schválených projektů k podpoře od počátku programového období do roku 2023

Specifický cíl	Alokace v CZK	Schváleno v CZK	Proplaceno v %
1 Azyl	110 250 000	107 136 465,20	97,0
2 Integrace	578 105 323	527 181 205,70	91,0
3 Návraty	154 350 000	151 608 521,48	98,0
Celkem	842 705 323	785 926 192,38	93,0

Zdroj: MV

Projekty v rámci NP AMIF jsou realizovány několika typy příjemců. Nejvýznamnějším typem příjemce byly organizační složky státu. Dalšími příjemci jsou pak nevládní neziskové organizace, kraje a mezivládní organizace.

IX.5.1.2. Programové období 2021–2027

Azylový migrační a integrační fond pro programové období 2021–2027 byl zřízen nařízením Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1147/2021 ze dne 7. 7. 2021. Základním strategickým dokumentem pro čerpání finanční podpory z tohoto fondu je tzv. operační program. Operační program AMIF ČR byl schválen Evropskou komisí dne 4. srpna 2022.

Řídicím orgánem odpovědným za implementaci Operačního programu AMIF je odbor fondů EU v oblasti vnitřních věcí MV, který na svých webových stránkách⁵³ zveřejňuje aktuální informace týkající se implementace OP AMIF, včetně vyhlášených výzev.

Operační program AMIF je zaměřen na čtyři hlavní (specifické) cíle – azyl, integrace, návraty a solidarita. ČR implementuje pouze tři specifické cíle, a to azyl, integrace a návraty. Na základě usnesení vlády č. 439 ze dne 5. června 2017 se ČR nadále nebude účastnit realizace specifického cíle solidarita.

Rozdělení alokace mezi jednotlivé specifické cíle AMIF

Specifický cíl	Alokace v Kč	tj. %
1 Azyl	12 987 980,74	18,5
2 Integrace	33 034 615,32	47,5
3 Návraty	19 999 246,40	28,5
Technická pomoc	3 961 310,54	5,5
Celkem	69 983 153,00	100,0

Zdroj: MV

Specifický cíl Integrace

Specifický cíl Integrace je v ČR nejvýznamnějším specifickým cílem s nejvyšší alokací finančních prostředků. Většina opatření se soustředí zejména na aktivity cílící na úspěšnou integraci cizinců⁵⁴ do společnosti. Pro zajištění řádné integrace jsou podporována Centra na podporu integrace cizinců, která fungují na regionální úrovni a jsou významným nástrojem v ČR pro zajištění požadovaného stupně integrace cizinců do české společnosti. Mezi další podporovaná opatření patří např. kurzy českého jazyka, kurzy sociokulturní orientace či poskytování sociálního a právního poradenství. Dalším důležitým podporovaným opatřením je zajištění informovanosti cizinců o jejich právech a povinnostech a usnadnění souvisejících pobytových řízení. V rámci tohoto specifického cíle jsou financovány též aktivity, které přispívají k integraci uprchlíků z Ukrajiny.

⁵³ <https://www.mvcr.cz/fondyeu/>

⁵⁴ V případě AMIF se může jednat pouze o státní příslušníky třetích zemí.

Specifický cíl Návraty

Opatření v rámci tohoto cíle se soustředí na podporu integrovaného a koordinovaného přístupu k řízení navracení na úrovni Unie a členských států. Opatření napomohou k rozvoji kapacit pro účinné, důstojné a udržitelné navracení, společně s omezováním faktorů motivujících k neoprávněné migraci. Mezi finančně nejvýznamnější opatření patří provoz oddělení dobrovolných návratů (OAMP), kterým je navázáno na aktivity realizované v programovém období 2014–2020. Mezi další podporovaná opatření patří poskytování reintegrační podpory a v krajních případech pak realizace nucených návratů. V rámci boje proti neoprávněné migraci je OP AMIF zaměřen rovněž na proaktivní boj proti pracovnímu vykořisťování, zejména podporou inspektorátů práce. V neposlední řadě je podporován rozvoj ZZC SUZ a posílení interkulturních dovedností pracovníků těchto zařízení, včetně vzniku pozice interkulturního mediátora.

Specifický cíl Azyl

Obecným cílem fondu v rámci tohoto specifického cíle je posílení společného evropského azylového systému, a to prostřednictvím jednotného uplatňování unijního *acquis* v celé EU, podpory kapacit azylových systémů členských států, či posílení spolupráce a partnerství s unijními orgány a třetími zeměmi za účelem řízení migrace. V rámci programového období 2021–2027 si ČR definovala jako prioritu modernizaci infrastruktury azylových zařízení SUZ. Dalším výrazným záměrem je spolupráce s nově vzniklou Agenturou EU pro azyl (EUAA), včetně zajištění vysílání národních expertů do této organizace. Mimo investic do vytvoření struktur pro spolupráci s EUAA se plánuje rovněž posílení personálních a technických kapacit správních kapacit soudního přezkumu nedůvodných žádostí o mezinárodní ochranu či v oblasti informací o zemích původu cizinců.

Stav implementace

V roce 2023 došlo k zahájení realizace 9 projektů v rámci OP AMIF. V průběhu roky byly průběžně vyhlášovány výzvy pro předkládání žádostí o podporu.

IX.5.1.3. Výzva EK – Specifická akce AMIF

V červnu 2023 vyhlásila Evropská komise v rámci AMIF výzvu určenou pro pět nejzasaženějších států migrační vlnou osob vysídlených z Ukrajiny po agresí Ruské federace.

Jedná se o tzv. specifickou akci. Specifická akce je zvláštním nástrojem v rámci AMIF. Jedná se o účelově vázané finanční prostředky zařazené do operačního programu členského státu nad rámec běžné alokace (čl. 15 odst. 2 Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2021/1147 ze dne 7. července 2021, kterým se zřizuje Azylový, migrační a integrační fond). Účel využití prostředků specifické akce stanovuje Evropská komise v příslušné výzvě. Členský stát se o dodatečné prostředky uchází ve výzvě, do které podává žádost. V žádosti musí podrobně popsat plánované využití finančních prostředků. EK následně rozhodne o schválení (či neschválení) žádosti a o navýšení alokace programu. Poté probíhá standardní administrace realizace projektu financovaného z operačního programu.

Výzva byla zaměřená výhradně na držitele dočasné ochrany s cílem jejich osamostatnění. ČR této nabídky využila a prostřednictvím řídicího orgánu OP AMIF podala v rámci této výzvy žádost o finanční prostředky. Ministerstvo vnitra bylo se žádostí úspěšné a podařilo se mu získat dodatečnou alokaci pro program OP AMIF ve výši 15 264 000,00 EUR, tj. přibližně 370 000 000 Kč.

Specifická akce umožní podpořit dva pilíře aktivit zaměřené na osamostatnění vysídlených držitelů dočasné ochrany. První pilíř bude zaměřen na podporu bydlení a druhý zejména na výuku českého jazyka a nostrifikace vzdělávání. Aktivity budou realizovány prostřednictvím otevřených výzev. Řídicí orgán OP AMIF v průběhu roku 2024 vyhlásí dvě otevřené výzvy, a to výzvu č. 12_24_018 na podporu bydlení vysídlených osob z Ukrajiny ve výši 255 milionů Kč (včetně národního spolufinancování) a druhou výzvu č. 12_24_020 na výuku českého jazyka a další integrační služby pro vysídlené osoby z Ukrajiny ve výši 135 milionů korun (včetně národního spolufinancování).

X. NELEGÁLNÍ MIGRACE V ČR

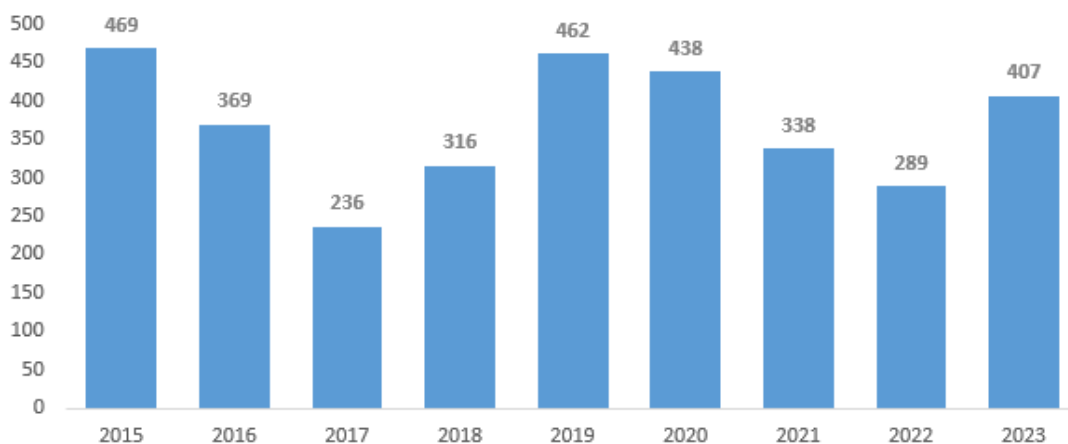
X.1. ODEPŘENÍ VSTUPU NA VNĚJŠÍ SCHENGENSKÉ HRANICI ⁵⁵

Odepření vstupu je právní institut, který umožňuje zamezení vstupu cizincům na území členských států EU. Jedná se o opatření, kdy je odepřen vstup na území cizincům, u nichž bylo v rámci hraniční kontroly na vstupu na území zjištěno, že nesplňují jednu nebo více podmínek vstupu.

V roce 2023 byl vstup na území ČR odepřen **407 osobám** na vnější schengenské hranici. V porovnání s předchozím rokem byl vstup odepřen o 118 osobám více, což znamenalo nárůst o 40,8 %.

Při meziročním porovnání je zapotřebí brát v úvahu specifika obou sledovaných let v osobní letecké přepravě. V roce 2022, bezprostředně po vypnutí válečného konfliktu na Ukrajině, uzavřela ČR vzdušný prostor leteckým dopravcům z Ruské federace a nebyly provozovány ani žádné přímé lety do/z Ukrajiny. Následně v říjnu téhož roku bylo, v souvislosti s invazí vojsk Ruské federace na Ukrajinu, rozhodnuto Vládou ČR o zahájení odepírání vstupu na vnější schengenské hranici občanům Ruska za přesně vymezených podmínek.⁵⁶ Tyto události se meziročně promítly nejen do důvodů, pro které byl cizincům vstup odepřen, ale též do skladby státních příslušností a počtu osob, jimž byl vstup odepřen včetně jejich zemí odletu.

Odepření vstupu na vnější schengenské hranici v letech 2015–2023

⁵⁵ V kapitole jsou zaznamenány i odepřené vstupy na území ČR ve smyslu ustanovení § 9 zákona č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky a o změně některých zákonů, ačkoli disponují platnými pobytovými oprávněními a nejsou v těchto případech statisticky evidováni v kategorii nelegální migrace. Jedná se např. o občany Ruské federace (zmíněné v uvedené kapitole Odepření vstupu), kterým je zpravidla vstup odepírán na základě zákona č. 175/2022 Sb., o dalších opatřeních v souvislosti s ozbrojeným konfliktem na území Ukrajiny vyvolaným invazí vojsk Ruské federace a o změně dalších zákonů.

⁵⁶ Na základě zákona č. 175/2022 Sb., o dalších opatřeních v souvislosti s ozbrojeným konfliktem na území Ukrajiny vyvolaným invazí vojsk Ruské federace a o změně dalších zákonů, vláda přijala opatření (dne 12. října 2022), kterým bylo rozhodnuto o zahájení odepírání vstupu od 25. října 2022 občanům Ruské federace na území ČR. Konkrétně se jedná občany Ruské federace, kteří hodlají vstoupit přes vnější schengenskou hranici a pobývat na území ČR/schengenského prostoru na základě uděleného platného jednotného (schengenského) víza vydaného jakýmkoliv členským státem EU (včetně ČR), a to za účelem turistiky, kultury nebo sportu (s předpokládaným pobytem nepřesahující 90 dní během jakéhokoliv období 180 dní).

Zdroj: ŘSCP

Nejčastějším důvodem odepření vstupu na území ČR byl v roce 2023 **záznam v evidenci (SIS II dle čl. 24) jako nežádoucí cizinec** (115 osob, meziročně +32 osob), který zaujímal první příčku i v předchozím roce.

Výrazný meziroční nárůst (o 70 osob) nastal u důvodu, kdy je „osoba považována za hrozbu pro veřejný pořádek, vnitřní bezpečnost, veřejné zdraví nebo mezinárodní vztahy jednoho nebo více členských států EU“. Tento důvod byl zastoupen 100 osobami na druhém místě a jeho meziroční nárůst byl zapříčiněn shora uvedeným vládním opatřením o odepírání vstupu občanům Ruska.

Následuje důvod zastoupený v obou letech na prvních příčkách a s nízkým početním nárůstem 11 osob, při kterém osoba nedisponovala platným vízem nebo povolením k pobytu (88 osob) a čtvrtý v pořadí se 32 osobami (nicméně s vyšším meziročním nárůstem o 21 osob) důvod, kdy osoba již pobývala na území členských států Evropské unie 90 dnů během předcházejícího období 180 dnů. TOP 5 důvodů uzavírá skutečnost, že osoba nedisponovala platným cestovním dokladem (29 osob, meziročně +8 osob).

U nejčastěji zastoupených států odkud cizinci přilétli, se meziročně shodují první dvě země odletu, a to Turecko se 151 osobami a s meziročním poklesem o 10 osob a Spojené státy (75 osob, meziročně +31 osob). Vyjma prvního Turecka, ostatní státy evidované v TOP 5 dle odletu osob zaznamenaly nárůst v počtu odepřených vstupů, a to Gruzie (21 osob, meziročně +15 osob) a se shodnými počty i nárůstem Kypr a Srbsko (po 17 osobách, meziročně +16 osob).

Odepření vstupu na vnější schengenské hranici dle státních příslušností osob – porovnání roku 2022/2023

Rok	2022	tj. %	2023	tj. %	Změna oproti předchozímu období	
					v %	absolutní číslo
Cizinci vrácení z HP na přiletu do ČR	289	100,0	407	100,0	40,8	118
z toho TOP 10 (řazeno dle pořadí v roce 2023):						
Rusko	37	12,8	97	23,8	162,2	60
Gruzie	110	38,1	77	18,9	-30,0	-33
Ukrajina	24	8,3	42	10,3	75,0	18
Velká Británie	17	5,9	23	5,7	35,3	6
Moldavsko	7	2,4	17	4,2	142,9	10
Uzbekistán	5	1,7	15	3,7	200,0	10
Írán	9	3,1	13	3,2	44,4	4
Čína	2	0,7	10	2,5	400,0	8
Albánie	0	0,0	8	2,0	-	8
Indie	7	2,4	8	2,0	14,3	1
Spojené státy	2	0,7	8	2,0	300,0	6
Vietnam	6	2,1	8	2,0	33,3	2

Zdroj: ŘSCP

Vstup byl v roce 2023 odepřen nejčastěji a s téměř čtvrtinovým podílem (23,8 %) z celkového počtu **občanům Ruska (97)** v důsledku výše zmíněného opatření. Následovali občané Gruzie (77), kteří jako jediná státní příslušnost zastoupená v TOP 10 zaznamenala meziročně pokles v počtu odepřených vstupů. Následují občané Ukrajiny (42) s výrazným nárůstem o 75 %, občané Velké Británie (23) a Moldavska (17).

Z hlediska místa, tj. jednotlivých mezinárodních letišť, byl nejčastěji vstup na území ČR odepřen 403 osobám (meziročně +118 osob) na ICP Praha-Ruzyně na Letišti Václava Havla Praha a po 2 osobách na ICP mezinárodního letiště Brno-Tuřany (meziročně +1 osob) a ICP Ostrava-Mošnov (meziročně +1 osoba).

X.2. VYHODNOCENÍ VÝVOJE NELEGÁLNÍ MIGRACE V ČR

Vývoj nelegální migrace v ČR⁵⁷ byl v minulosti ovlivněn zejména první migrační vlnou nelegální migrace v letech 2015–2016, kdy se počty nelegálních migrantů výrazně zvýšily, a celosvětovou pandemií onemocnění covid-19, kdy byly uzavřeny pozemní hranice států schengenského prostoru a osobní letecká doprava.

Křivka nelegální migrace začala výrazněji narůstat v letech 2020 (meziročně + 24,9 %) a 2021 (meziročně +57,5 %), přičemž výrazný podíl na těchto nárůstech patřil státním příslušníkům Ukrajiny a Moldavska, kteří vstupovali na území v rozporu s ochrannými opatřeními zavedenými Ministerstvem zdravotnictví ČR za účelem ochrany před zavlečením onemocnění covid-19. Pro tyto dvě uvedené státní příslušnosti je ČR zpravidla zemí cílovou.

V letech 2022 a 2023 na významu nabývá kategorie tranzitní nelegální migrace, při které jsou zadržovány do té doby pro ČR ne zcela typické státní příslušnosti migrantů. Zatímco v letech 2016–2021 tvořili občané Ukrajiny, Ruska a Vietnamu každoročně skupiny cizinců s nejvyššími počty osob zjištěných při nelegální migraci na území ČR, v posledních dvou letech se na první příčce objevují státní příslušníci Sýrie⁵⁸.

ČR je dlouhodobě součástí koridoru tranzitní nelegální migrace vedoucího přes západobalkánskou trasu do cílových zemí EU. V důsledku zvýšeného tlaku nelegálních migrantů na vnějších hranicích EU došlo v roce 2022 k výraznému nárůstu nelegálně přichozích osob přes vnitřní pozemní hranici se Slovenskem a tranzitujících přes naše území. V roce 2022 tak došlo k nástupu druhé migrační vlny, která co do rozsahu tranzitně migrujících osob překonala první migrační vlnu z let 2015–2016, odhaleno bylo téměř 22 tis. nelegálně tranzitujících osob a jejich podíl na celkovém počtu nelegální migrace dosáhl rekordních 75 %. V roce 2023 se počty osob odhalených při nelegální migraci v důsledku zavedených opatření výrazně snížily, nicméně v dlouhodobém vývoji se stále jedná o druhou nejvyšší úroveň nelegální migrace, a to jak celkově, tak v oblasti tranzitní nelegální migrace.

Kritickým bodem při vstupu nelegálních migrantů do schengenského prostoru po tzv. „balkánské trase“ nadále zůstává hranice mezi Srbskem a Maďarskem. Na situaci reagovaly bezpečnostní složky Maďarska, které za pomoci zahraničních policejních kontingentů, včetně ČR, postupně zvyšovaly kontrolu na této hranici s účelem zamezit nelegálním přechodům.

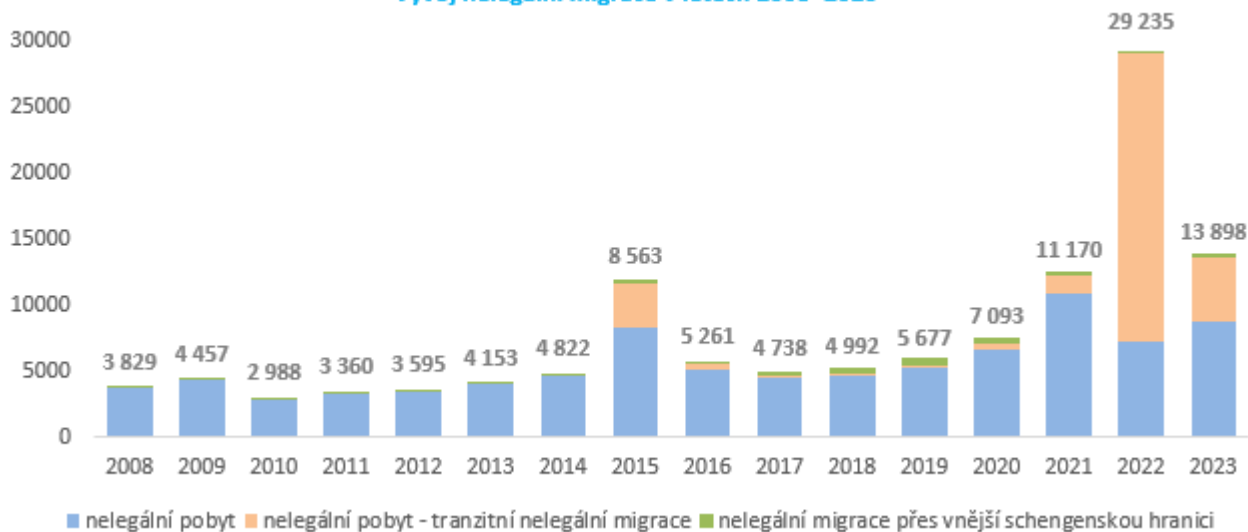
Alternativou pro organizátory nelegální migrace se stala trasa z Bosny a Hercegoviny, kde vzniklo několik kapacitně velkých utečeneckých táborů. Zásadní událostí, která význam této trasy posílila, byl vstup Chorvatska do schengenského prostoru k 1. lednu 2023 a zrušení hraničních kontrol mezi Chorvatskem a Slovinskem.

⁵⁷ Od roku 2008 (po vstupu do schengenského prostoru) jsou sledovány dvě základní kategorie nelegální migrace na území ČR:

- 1. Nelegální překročení vnější schengenské hranice ČR** – v této kategorii jsou evidováni cizinci, kteří nedovoleně překročili nebo se pokusili o nedovolené překročení vnější schengenské hranice, tj. na mezinárodních letištích ČR.
- 2. Nelegální pobyt** – v této kategorii jsou evidováni cizinci, kteří se zdržovali na území ČR, včetně tranzitního prostoru na mezinárodních letištích bez platného pobytového oprávnění či víza. Kategorie nelegálního pobytu zahrnuje podkategorii **tranzitní nelegální migrace** (od roku 2015 sledována samostatně), při které cizinci nedovoleně překročili pozemní nebo vzdušnou vnitroschengenskou hranici s cílem pokračovat přes území ČR do dalších zemí EU/schengenského prostoru.

⁵⁸ Stejně jako v letech 2015–2016. V roce 2022 tvořili občané Sýrie 69,7 % z celkového počtu nelegální migrace a více než 90% podíl na tranzitní nelegální migraci.

Vývoj nelegální migrace v letech 2008–2023

Zdroj: ŘSCP

Pozn.: Podkategorie „nelegální pobyt – tranzitní nelegální migrace“ je statisticky zvlášť sledována od června 2015.

Situace v oblasti nelegální migrace v ČR byla při meziročním porovnání let 2022 a 2023 ovlivněna zejména faktory, které měly vliv na vývoj tranzitní nelegální migrace. Počty osob zjištěných v roce 2023 při nelegální, respektive tranzitní nelegální migraci přes naše území, se stejně jako v předchozím roce odvíjely od situace na migrační západobalkánské trase a od opatření zavedených ve státech EU/Schengenu. Zásadní vliv tak měla zejména bezpečnostní opatření zavedená proti tranzitní nelegální migraci v Srbsku od konce měsíce října na hranicích s Maďarskem, kontrolní opatření sousedních států i ČR, včetně dočasného znovuzavedení ochrany vnitřních hranic a opatření německých orgánů na německo-české hranici, která ztlačila nelegální migranty a převaděče od využití tranzitu přes ČR a k hledání nových tras.

V roce 2023 bylo při nelegální migraci na území ČR **zjištěno celkem 13 898 osob, což znamená meziroční pokles o 52,4 %** (-15 337 osob). V poklesu se zásadně promítly výrazně menší počty osob zjištěných při tranzitní nelegální migraci. Ta dosáhla ročního počtu **4 742 osob**, přičemž jejím výrazným prvkem se v tomto roce stal vysoký nárůst počtu osob odhalených při protiprávním jednání, páchaném za účelem nelegálního převádění osob přes pozemní státní hranici ČR, tzv. „převaděčů“⁵⁹.

Vysoký pokles tranzitní nelegální migrace v roce 2023 meziročně výrazně změnil procentuální poměr státních příslušností tranzitujících cizinců a cizinců, pro něž je ČR zpravidla zemí cílovou. Zatímco počet osob zjištěných při tranzitní nelegální migraci v roce 2022 tvořil 74,7 % z celkového počtu osob odhalených při nelegální migraci, v roce 2023 to bylo pouze 34,1 % z celkového počtu. Znatelně je tento rozdíl patrný u státních příslušníků Sýrie a Ukrajiny, kteří v obou letech obsadili ve stejném pořadí první dvě příčky nelegální migrace. Zatímco v roce 2022 byl mezi prvními občany Sýrie (započítány pouze osoby zjištěné při tranzitní nelegální migraci) a druhými občany Ukrajiny propastný rozdíl 17 537 osob, v roce 2023 tento rozdíl mnohonásobně klesl na 455 osob.

⁵⁹ Osoby, které se dopustily trestněprávního jednání ve smyslu ust. § 340 trestního zákoníku, tj. trestného činu organizování a umožnění nedovoleného překročení státní hranice.

V roce 2023 se prvních 8. příček v TOP 10 státních příslušností celkové nelegální migrace shodovalo s předchozím rokem, pouze občané Uzbekistánu a Vietnamu v přehozeném pořadí. I přes pokles počtu osob zjištěných při tranzitní nelegální migraci jsou v TOP 10 zastoupeny dvě státní příslušnosti tranzitujících nelegálních migrantů. Občané **Sýrie s počtem 4 225 osob** (meziročně -16 756 osob) opakovaně i v roce 2023 zaujímali 1. příčku a tvořili téměř třetinu (30,4 %) z celkového počtu. V pořadí 4. **občané Turecka (838)** zaznamenali mírný meziroční nárůst o 66 osob. Na 2. a 3. místě zastoupení státní příslušníci **Ukrajiny (3 480 osob, meziročně +630 osob)** a **Moldavska (1 616, +666)** v obou případech zaznamenali oproti roku 2022 nárůst v počtu osob, stejně jako téměř všechny další v TOP 10 zastoupené státní příslušnosti (vyjma na 7. místě občané Ruska – stejný počet v obou letech a na 10. místě Indie – pokles). Druhou polovinu TOP 10 tvořili státní příslušníci **Gruzie (534, meziročně +121)**, **Uzbekistánu (515, +205)**, **Vietnamu (405, +14)**, **Ruska (267, meziročně stejný počet)**, **Kazachstánu (199, +123)** a **Indie (110, -14 osob)**.

X.2.1. Dočasné znovuzavedení ochrany vnitřních hranic ČR

Rekordní počty příchozích nelegálních migrantů ve směru ze Slovenska a jen částečné akceptování závazků plynoucích z uzavřené bilaterální readmisní dohody o navrácení osob mezi ČR a Slovenskem ze strany Slovenska, jakož i důvody znemožňující návrat odhalených cizinců (především nejčastěji zastoupených občanů Sýrie) do domovské země, dalo v roce 2022 podnět **k přijmutí prvního dočasného bezpečnostního opatření na úseku pozemní hranice ČR od vstupu našeho státu do schengenského prostoru**, z důvodu nelegální migrace.

V souvislosti s bezprostřední hrozbou pro veřejný pořádek a vnitřní bezpečnost ČR, zvýšenou aktivitou organizovaných skupin převaděčů a zhoršující se migrační a bezpečnostní situací v zemích ležících na západobalkánské trase ve směru do ČR, vláda ČR **rozhodla o dočasném znovuzavedení ochrany vnitřních hranic ČR od 29. září 2022 na celém úseku pozemní hranice se Slovenskou republikou**. Vzhledem k trvajícím zvýšenému migračnímu tlaku bylo dočasné znovuzavedení ochrany vnitřních hranic ČR opakovaně prodloužováno až do 4. února 2023. **Opatření mělo pozitivní dopad**, neboť se s koncem roku podařilo počty zjišťovaných osob snížit na téměř předkrizovou úroveň a vzhledem k poklesu již nebyla ochrana vnitřních hranic se Slovenskem nadále prodloužena.

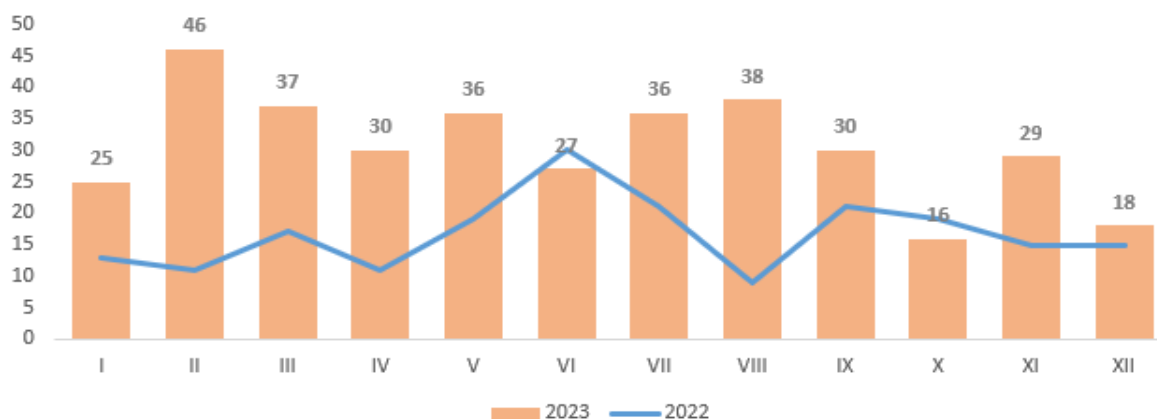
Nicméně následný **vývoj v roce 2023 související s trvajícím nárůstem nelegální migrace v Evropě si vyžádal opětovné rozhodnutí týkající se vnitřní ochrany hranic**. Vzrůstající počty osob zjištěných při tranzitní nelegální migraci, vysoká propracovanost sítě převaděčských skupin již z domovských států migrantů až do cílové země, zvyšující se počty a míra agresivity převaděčů v postavení řidičů vozidel, jakož i stále přetrvávající nemožnost realizace navrácení do domovské země nejčastěji nelegálně příchozích občanů Sýrie, bylo důvodem následného znovuzavedení ochrany vnitřních hranic na počátku 3. čtvrtletí, od 4. října 2023 do 2. února 2024 z důvodu přetrvávající bezprostřední hrozby pro veřejný pořádek a vnitřní bezpečnost ČR.

X.3. NELEGÁLNÍ PŘEKROČENÍ VNĚJŠÍ SCHEGENSKÉ HRANICE ČR

Vnější schengenská hranice ČR (tj. vzdušná hranice) se nachází na mezinárodních letištích ČR. Osoby při nelegální migraci mohou být dle směru jejich cesty zjištěny na vstupu do ČR (na příletu) či na výstupu z ČR (při odletu). V roce 2023 výrazně převládal počet osob zjištěných na vstupu (97 %).

V roce 2023 bylo **při nelegální migraci na vnější schengenské hranici zjištěno 368 osob** (tj. 2,6 % z celkového počtu osob zjištěných při nelegální migraci). Meziročně byl zaznamenán nárůst o 167 osob, tj. +83,1 %.

Měsíční vývoj nelegální migrace přes vnější schengenskou hranici - srovnání 2022/2023

Zdroj: ŘSCP

Cizinci byli ve většině případů zjištěni policisty ICP Praha-Ruzyně na Letišti Václava Havla Praha v počtu 365 osob (tj. 99,2 % z celkového počtu osob zjištěných při nelegální migraci na vnější schengenské hranici) s meziročním vysokým nárůstem o 84,3 % a 167 osob. Na ostatních mezinárodních letištích byly zjištěny celkem 3 osoby, z toho 2 osoby na ICP Ostrava-Mošnov (meziročně +1 osoba) a 1 osoba na ICP Brno-Tuřany (v roce 2022 nebyla zjištěna žádná osoba).

Nelegální migrace přes vnější schengenskou hranici dle státních příslušností – srovnání 2022/2023

Rok	2022	tj. %	2023	tj. %	Změna oproti předchozímu období	
					v %	absolutní číslo
Celkem	201	100,0	368	100,0	83,1	167
z toho TOP 5 (řazeno dle 2023):						
Gruzie	61	30,3	73	19,8	19,7	12
Rusko	32	15,9	55	14,9	71,9	23
Ukrajina	21	10,4	43	11,7	104,8	22
Velká Británie	14	7,0	22	6,0	57,1	8
Írán	6	3,0	18	4,9	200,0	12

Zdroj: ŘSCP

U všech státních příslušností zastoupených v TOP 11 byl meziročně zaznamenán nárůst. **Nejvyšší početní nárůst** o více než 20 osob byl zjištěn u občanů **Ruska** (55 osob) a **Ukrajiny** (22 osob), kteří obsadili druhou a třetí příčku, třetí nejvyšší nárůst byl zjištěn u občanů Albánie o 15 osob, v minulém roce však nebyl zjištěn žádný občan Albánie na při nelegální migraci přes vnější schengenskou hranici.

Nejvyšší počet tvořili v roce 2023 občané **Gruzie** s meziročním nárůstem o 12 osob. Dalšími nejčastěji zjištěnými státními příslušnostmi zastoupenými mezi TOP 11 byli občané **Velké Británie** (22 osob), **Íránu** (18 osob), **Moldavska** (17 osob, meziročně +12 osob), **Uzbekistánu** (14 osob, meziročně +10 osob) a na 9. až 11. příčce státní příslušnosti, které byly zastoupeny pouze jednotkami osob – po 8 osobách Indie (meziročně +4 osoby), Spojené státy (meziročně +6 osob) a Vietnam (meziročně +3 osoby).

X.3.1. Neregulární cestovní doklady na vnější schengenské hranici

Při nelegálním překročení vnější schengenské hranice předložilo **46 osob neregulární doklad**, což představuje 12,5 % z počtu osob zjištěných při nelegální migraci na vnější schengenské hranici. V porovnání s rokem 2022, oproti kterému byl zaznamenán nárůst o 26 předkladatelů neregulárních dokladů (tj. +130 %), lze toto přičíst meziročnímu nárůstu nelegální migrace přes vnější schengenskou hranici.

Téměř všechny případy byly odhaleny na ICP Praha-Ruzyně na Letišti Václava Havla Praha (43 osob), 2 osoby byly odhaleny ICP Ostrava-Mošnov a 1 osoba ICP Brno-Tuřany. Nejčastěji v roce 2023 na vnější schengenské hranici předložili neregulární doklady občané **Íránu (10)**, **Albánie (7)**, **Alžírsko (5)**, **Pákistán (4)** a **Kamerunu (3)**.

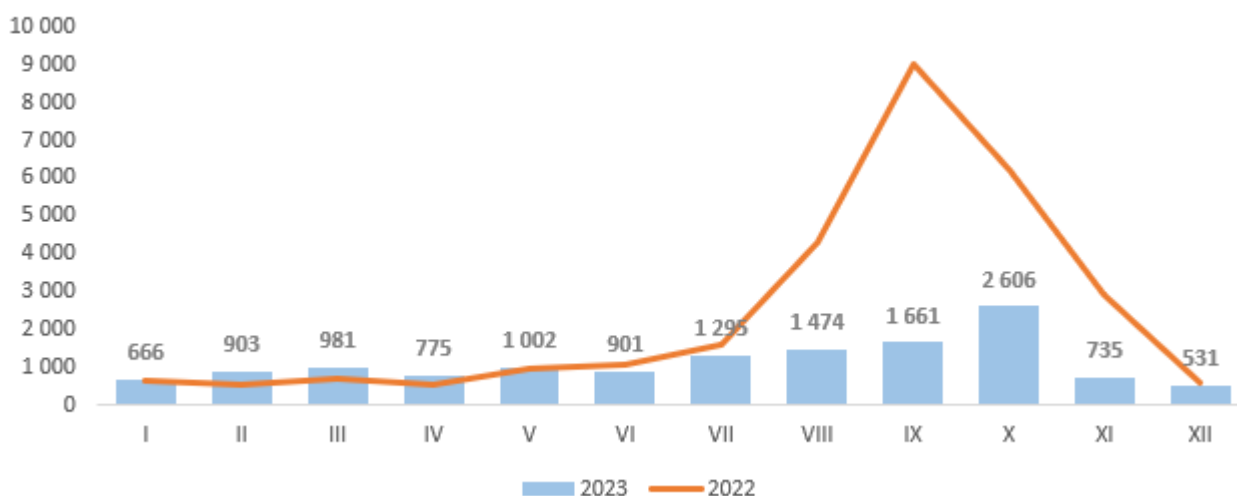
X.4. NELEGÁLNÍ POBYT

V roce 2023 bylo zjištěno **při nelegálním pobytu na území ČR 13 530 cizinců** s meziročním poklesem 53,4 %. Vysoký meziroční pokles odpovídá výrazně nižšímu počtu osob zjištěných při tranzitní nelegální migraci, která je statisticky součástí kategorie nelegálního pobytu.

Největší nápor byl v souvislosti s vývojem v oblasti tranzitní nelegální migrace v průběhu III. a IV. čtvrtletí roku, kdy bylo zjištěno 4 430, resp. 3 872 osob pro nelegální pobyt.

Cizinci byli při nelegálním pobytu zjištěni nejčastěji v rámci krajských ředitelství policie včetně samostatně evidovaného Příjímacího střediska Zastávka s celkovým počtem 12 676 osob, v menších počtech na mezinárodních letištích ČR (854).

Měsíční vývoj nelegálního pobytu - srovnání 2022/2023

Zdroj: ŘSCP

Pořadí útvarů s počty cizinců zjištěných v rámci jejich teritorií při nelegálním pobytu se takřka shodují s celkovou nelegální migrací. V rámci krajských ředitelství policie jsou evidovány stejné hodnoty jako u celkové nelegální migrace, jelikož tyto útvary evidují osoby pouze v kategorii nelegálního pobytu. Početně se liší pouze položka útvaru ŘSCP, která jako jediná zahrnuje data mimo nelegálního pobytu i v kategorii nelegální migrace přes vnější schengenskou hranici.

Nelegální pobyt na území ČR dle teritorií – srovnání 2022/2023

Rok	2022	tj. %	2023	tj. %	Změna oproti předchozímu období	
					v %	absolutní číslo
Celkem	29 034	100,0	13 530	100,0	-53,4	-15 504
z toho KŘP:						
Jihomoravský	14 130	48,7	2 917	21,6	-79,4	-11 213
Praha	3 044	10,5	2 706	20,0	-11,1	-338
Ústecký	726	2,5	1 078	8,0	48,5	352
Středočeský	464	1,6	863	6,4	86,0	399
Zlínský	6 241	21,5	711	5,3	-88,6	-5 530
Vysočina	264	0,9	673	5,0	154,9	409
Moravskoslezský	849	2,9	660	4,9	-22,3	-189
Plzeňský	987	3,4	591	4,4	-40,1	-396
Liberecký	268	0,9	556	4,1	107,5	288
Pardubický	347	1,2	388	2,9	11,8	41
Karlovarský	377	1,3	357	2,6	-5,3	-20
Jihočeský	217	0,7	330	2,4	52,1	113
Olomoucký	93	0,3	286	2,1	207,5	193
Královéhradecký	143	0,5	217	1,6	51,7	74
z toho ŘSCP						
ICP na mezinárodním letišti	597	2,1	854	6,3	43,0	257
PSC Zastávka u Brna	287	1,0	343	2,5	19,5	56

Zdroj: ŘSCP

Útvar ŘSCP zaznamenal v roce 2023 s 1 197 osobami meziroční nárůst o 313 osob. V rámci nelegálního pobytu byly osoby zjištěny Inspektorátem cizinecké policie Praha-Ruzyně na mezinárodním letišti Václava Havla (854 osob, meziročně +257 osob) zpravidla při odletu z ČR. Cizinci nejčastěji (v 75 % případů) překročili dobu povoleného pobytu a víza.

V Příjímacím středisku Zastávka bylo zjištěno při nelegálním pobytu 343 osob (meziročně +56 osob), které se sami do uvedeného zařízení dostavily.

Skladba nejčastěji zastoupených státních příslušností cizinců byla v roce 2023 stejná jako u celkových počtů nelegální migrace (pouze občané Uzbekistánu a Gruzie oproti celkové nelegální migraci zaujali příčky v opačném pořadí), jen u státních příslušností, které byly zjištěny též v kategorii nelegální migrace přes vnější schengenskou hranici, jsou hodnoty oproti celkové nelegální migraci nižší.

Při meziročním porovnání je prvních 8 státních příslušností stejných jako v minulém roce, pouze Kazachstán a Indie se nově zařadily v roce 2023 mezi TOP 10 osob zjištěných při nelegálním pobytu a nahradily tak státní příslušníky Afghánistánu a Maroka, kteří se podíleli v roce 2022 zejména na tranzitní nelegální migraci.

Jelikož tranzitní nelegální migrace tvoří podkategorii nelegálního pobytu, cizinci dvou nejčastěji zjištěných tranzitujících státních příslušností se početně umístili (stejně jako u celkové nelegální migrace) mezi TOP 10, tj. na 1. místě **občané Sýrie** s 4 222 osobami (meziročně -16 758 osob) a na 4. místě **občané Turecka** (833 osob, meziročně +66 osob).

V pořadí na druhém místě **občané Ukrajiny** (3 437 osob, meziročně +608 osob) a na třetím místě občané **Moldavska** (1 659, meziročně +654 osob) vykazují mezi TOP 10 nejvyšší meziroční nárůsty.

V souvislosti s občany Ukrajiny evidovanými při nelegálním pobytu se do statistického vykazování nepromítaly v roce 2022 osoby, které v rámci humanitárního vstupu po vypuknutí ozbrojeného konfliktu na Ukrajině, vstoupily na naše území bez příslušných pobytových oprávnění či s předchozími platnými sankcemi spočívajícími v zákazu vstupu na území ČR. V obou sledovaných letech počty nelegálně pobývajících občanů Ukrajiny tudíž tvoří ty osoby, které byly zjištěny často bez zlegalizování svého předchozího neoprávněného pobytu na našem území (nepožádaly o udělení víza strpění či dočasné ochrany) či si neprodloužily dřívější legální pobyt na území.

Po občany Moldavska je stejně jako pro shora uvedené občany Ukrajiny ČR zpravidla zemí cílovou a dvě třetiny odhalených osob při nelegálním pobytu byly zjištěny po překročení době uděleného pobytového oprávnění či víza.

Počty osob u dalších šesti státních příslušností, tj. na 5. až 10. místě překročily pouze v jednom případě – u občanů Uzbekistánu hranici 500 osob (501 osob, meziročně +195 osob). Občané Kazachstánu (194 osob, meziročně +122 osob) byli nejčastěji, téměř v 75 % případů, zjištěni po překročení době pobytového oprávnění či víza a občané Gruzie (461 osob, meziročně +109 osob) se ze stejného důvodu (uplynutí doby pobytu a víza) na území zdržovali ve více než 60 % zjištěného nelegálního pobytu.

Občané Vietnamu (397 osob, meziročně +11 osob), Ruska (212 osob, meziročně -23 osob) a Indie (102 osob, meziročně -18 osob) zaznamenali mírné meziroční rozdíly v počtu osob.

Nelegální pobyt v ČR – srovnání 2022/2023

Rok	2022	tj. %	2023	tj. %	Změna oproti předchozímu období	
					v %	absolutní číslo
Celkem	29 034	100,0	13 530	100,0	-53,4	-15 504
z toho občané EU	101	0,3	97	0,7	-4,0	-4
občané třetích zemí	28 925	99,7	13 427	99,3	-53,9	-15 694
z toho TOP 10 (řazeno dle 2023):						
Sýrie	20 980	72,3	4 222	31,2	-79,9	-16 758
Ukrajina	2 829	9,7	3 437	25,4	21,5	608
Moldavsko	1 005	3,5	1 659	12,3	65,1	654
Turecko	767	2,6	833	6,2	8,6	66
Uzbekistán	306	1,1	501	3,7	63,7	195
Gruzie	352	1,2	461	3,4	31,0	109
Vietnam	386	1,3	397	2,9	2,8	11
Rusko	235	0,8	212	1,6	-9,8	-23
Kazachstán	72	0,2	194	1,4	169,4	122
Indie	120	0,4	102	0,8	-15,0	-18

Zdroj: ŘSCP

X.4.1. Tranzitní nelegální migrace

Tranzitní nelegální migrace jako samostatná podkategorie nelegálního pobytu se statisticky sleduje od poloviny roku 2015. Zahrnuje cizince (občany třetích zemí), jenž nelegálně vstupují pozemní cestou (tj. přes vnitroschengenskou hranici) nebo letecky vnitroschengenskými lety na naše území a mají v úmyslu využít ČR pouze jako průjezdní zemi. Cílem těchto cizinců jsou další země EU/Schengenu, zejména sousední Německo.

I přesto, že tranzitní nelegální migrace v roce 2023 zaznamenala meziroční vysoký pokles o 17 110 osob (tj. -78,3 %), její hodnoty dosáhly ročního počtu 4 742 osob a tvořily 34,1% podíl na celkové nelegální migraci.

Vývoj tranzitní nelegální migrace v letech 2015–2023

Zdroj: ŘSCP

Meziroční pokles tranzitní nelegální migrace byl výsledkem opatření zavedených proti toku tranzitní nelegální migrace ve státech ležících na migrační západobalkánské trase (zejm. opatření zavedená v Srbsku na hranicích s Maďarskem), opatření zavedených v ostatních státech EU/Schengenu (zejm. opatření na česko-německé hranici) a v neposlední řadě rovněž dočasně znovuzavedené ochrany vnitřních hranic ČR se Slovenskem ve dvou časových úsecích roku 2023.

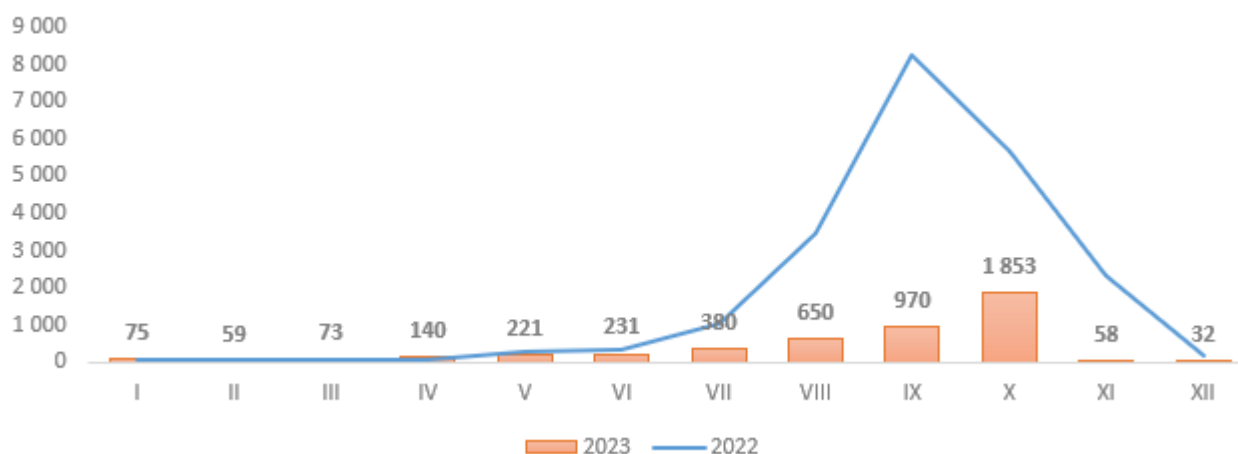
Po počátečních nízkých hodnotách nelegální migrace, které pokračovaly i po únorovém ukončení dočasného znovuzavedení ochrany vnitřních hranic se Slovenskem, počaly počty od letních měsíců (stejně jako v předchozím roce) vzrůstat rychlým tempem a v měsíci září dosáhly druhého nejvyššího měsíčního počtu roku 2023 – 970 osob. Vzhledem ke skutečnosti, že stejně jako v předchozím roce, převládal vstup tranzitujících nelegálních migrantů ze Slovenska a rostoucí trend odpovídal roku 2022, bylo MV a následně vládou ČR rozhodnuto o zavedení a opakovaném prodloužení dočasného znovuzavedení ochrany vnitřních hranic ČR se Slovenskem od 4. října 2023. Na základě vysokého počtu nelegálně přichozích cizinců ze 3. zemí, bylo cílem tohoto opatření mimo jiné zabránit přetrvávající hrozbě pro veřejný pořádek a vnitřní bezpečnost ČR plynoucí z nekontrolovaného pohybu nelegálních migrantů.

Zesílená kontrolní opatření v rámci znovuzavedení ochrany vnitřní hranice se Slovenskem a vzrůstající migrační tlak na překonání hranic států ležících na západobalkánské trase, se promítlo do výrazného nárůstu počtu osob **odhalených** ihned v měsíci říjnu, který zaznamenal nejvyšší roční hodnotu tranzitní nelegální migrace v počtu 1 853 osob.

Zlomovým bodem pro výrazný pokles tranzitní migrace bylo zavedení bezpečnostně-operačních aktivit srbských bezpečnostních složek od konce měsíce října 2023, který tok migrantů západobalkánskou trasou výrazně omezil a mnohonásobně snížil počty přichozích zjištěných tranzitujících nelegálních migrantů na měsíční hodnoty, dosahující pouze desítek osob (listopad - 58 osob, prosinec - 32 osob).

Celkem bylo od 4. října do 31. prosince 2023 zkontrolováno 677 081 osob, z toho bylo 1 183 zjištěno při nelegální migraci, zadrženo bylo 58 převaděčů pro trestný čin organizování a umožnění nedovoleného překročení státní hranice dle ust. § 340 trestního zákoníku.

Měsíční vývoj tranzitní nelegální migrace - srovnání 2022/2023

Zdroj: ŘSCP

Skladba státních příslušností zůstala na prvních dvou příčkách nejčastěji zjištěných cizinců oproti minulému roku neměnná. První v pořadí občané **Sýrie** (3 935 osob), kteří byt zaznamenali výrazný meziroční pokles o 16 452 osob, nadále tvořili vysoký 83% podíl na tranzitní nelegální migraci. Počty občanů **Turecka** (586 osob, meziročně +99 osob) meziročně vzrostly, společně se státními příslušníky **Eritrey** (13 osob, meziročně +5 osob), kteří pořadí nejčastějších 9 státních příslušností uzavírají. Všechny ostatní státní příslušnosti, tj. **Afghánistán (51), Indie (21), Irák (17), Maroko (17), Pákistán (16) a Nepál (14)**, zaznamenaly meziroční pokles.

Vstup na území ČR tranzitujících nelegálních migrantů byl zaznamenán zejména pozemní cestou (v 96,9 % případů, tj. 4 597 osob), kdy se v naprosté většině (4 298, tj. 90,6 %) jednalo o vstup ze Slovenska, dále pak z Rakouska (98 osob) a z Polska (19 osob). V menší míře se pak jednalo o vstup leteckou cestou vnitroschengenskými lety (149 osob).

Cílem cesty cizinců bylo nejčastěji Německo – 3 986 osob (tj. 83,1 % z počtu osob zjištěných při tranzitní nelegální migraci), Nizozemsko – 39, Francie a Itálie – po 21 osobách.

Doklady totožnosti cizinci téměř nedisponovali, a to úmyslně za účelem nemožnosti či ztížení jejich identifikace a tím i nezjištění jejich státní příslušnosti v souvislosti s návratovými operacemi do jejich domovské země.

Zásadním meziročním rozdílem při způsobu dopravy cizinců byl výrazný nárůst převozu osob v dodávkových (1 927 osob, tj. 40,1 % z celkového počtu) a osobních vozidlech (1 356 osob, tj. 28,6 %) přes státní hranici za pomoci převaděčů – řidičů (či spolujezdců) vozidel. Na rozdíl od předchozího roku byly mnohem méně využívány mezinárodní vlakové spoje (394 osob), stejně jako převozy v úkrytu nákladních vozidel (292). Naopak se v roce 2023 šířeji neprojevil modus operandi předchozího roku 2022, při kterém převaděči vysazovali osoby z vozidel na území Slovenska, v blízkosti slovensko-české hranice, za účelem jejího překonání pěšky.

Je na místě zmínit negativní změnu v chování řidičů vozidel (převaděčů nelegálních migrantů). Při snaze uniknout hlídkám Policie ČR při pokusech o jejich zastavení a následnou kontrolu svojí bezohlednou, rychlou a agresivní jízdou, případně najížděním na zastavující policisty a jejich služební vozidla, ohrožovali život a zdraví zasahujících policistů, ale též přepravovaných nelegálních migrantů (často mladistvých osob). Počet převážených osob často značně přesahoval kapacitu vozidel. Zvýšená agresivita řidičů korespondovala s aktivitou převaděčských skupin s vidinou vysokého zisku spočívající v převozu co nejvyššího počtu osob. Jednání převaděčů v několika případech skončila dopravní nehodou a zraněním nelegálně převážených osob.

Tranzitní nelegální migrace – zatíženost krajů 2023

Zdroj: ŘSCP

Nejvyšší počty tranzitujících migrantů byly v letošním roce zjištěny v příhraničních krajích se Slovenskem – v Jihomoravském, Zlínském a Moravskoslezském kraji. Dalšími nejvíce zatíženými kraji tranzitní nelegální migrací byly v roce 2023 Kraj Vysočina a Středočeský kraj (dálnice D1 nebo odhalení osob ve vozidlech na sjezdech z dálnice). Hl. m. Praha působí jako „průjezdni tepna“ ve směru z dálnice D1. Nelegální migranti dále pokračují zpravidla ve směru cesty na Ústecký kraj do cílového Německa (dálnice D8).

Tranzitní nelegální migrace na letech z Řecka za užití neregulérních dokladů

Leteckou cestou (149 osob) cizinci využívali při tranzitní nelegální migraci zejména vnitroschengenské lety z Řecka v počtu 148 osob, tj. o 27,1 % méně oproti roku 2022. Většina osob (134, tj. 89,9 %) předložila neregulérní cestovní doklady, ostatní tranzitující cizinci nedisponovali žádnými doklady totožnosti. Stejně jako při pozemní tranzitní nelegální migraci, i na přiletech z Řecka s neregulérními doklady, tvořili nejčastější státní příslušnost v 82 % případů občané Sýrie, občané jiných státních příslušností byli zjištěni jen v počtu jednotek, tj. občané Íránu (7 osob) a Palestiny (4 osoby).

X.5. NAPOMÁHÁNÍ K NELEGÁLNÍ MIGRACI

Napomáhání k nelegální migraci postihují v trestněprávní úpravě ČR trestné činy organizování a umožnění nedovoleného překročení státní hranice podle § 340 zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, dále jen „trestní zákoník“, napomáhání k neoprávněnému pobytu podle § 341 trestního zákoníku a organizování a násilné překročení státní hranice podle § 339 trestního zákoníku.

Všechny případy převaděčství, řešené cizineckou policií, byly v roce 2023 (stejně jako v roce 2022) zjištěny ve spojení s pozemní hranicí. **Meziroční nárůst v počtu zjištěných převaděčů nelegálních migrantů (301 osob, meziročně +128**

osob) se odvíjel od změny modu operandi nelegální přepravy osob (viz kapitola X.4.1 Tranzitní nelegální migrace) přes státní hranici ve směru ze Slovenska⁶⁰.

V roce 2022 se vysoké množství migrantů po příjezdu na Slovensko a v době zavedených kontrolních opatření pokusilo o překročení česko-slovenské hranice pěšky s cílem pokračovat ve směru do Německa již bez pomoci převaděče (zpravidla hromadnou dopravou či pěšky) či za pomoci stejného převaděče, který mezitím převezl prázdné vozidlo, nebo za pomoci vozidel s řidiči z řad příbuzných migrantů s již udělenými pobytovými oprávněními v Německu. Oproti tomu v roce 2023 organizátoři převaděčských sítí, v očekávání dalších přijatých kontrolních opatření na vnitřních pozemních hranicích států EU/Schengenu, získávali za účelem výdělků řidiče vozidel, kteří podstupovali vysoké riziko jejich zadržení policejními orgány a následný trestněprávní postih. Příkladem může být využívání řidičů mladého věku, řidičů taxislužby či osob, které byly ochotny své vlastní vozidlo využít k trestněprávnímu jednání.

Napomáhání k nelegálnímu pobytu nebo překročení hranic – srovnání 2022/2023

Rok	2022	tj. %	2023	tj. %	Změna oproti předchozímu období	
					v %	absolutní číslo
Celkem osob	190	100,0	305	100,0	60,5	115
z toho způsob napomáhání k NM:						
umožnění nel. překročení SH	173	91,1	301	98,7	74,0	128
umožnění nel. pobytu (obstarání víz, ubytování, neregulérních dokladů)	1	0,5	2	0,7	100,0	1
účelové otcovství a jeho organizování	8	4,2	2	0,7	-75,0	-6
účelový sňatek a jeho organizování	2	1,1			-100,0	-2
účelové soužití (druh/družka) a jeho organizování	6	3,2			-100,0	-6

Zdroj: ŘSCP

Nejčastěji bylo cizineckou policií řešeno pro shora uvedenou trestnou činnost **93 občanů Ukrajiny** (meziročně -55 osob), **32 Sýrie** (meziročně -3 osoby), **25 Uzbekistánu** (meziročně +20 osob), **17 České republiky** (meziročně -6 osob), **12 Gruzie** (meziročně +5 osob), **12 Turecka** (meziročně +3 osoby), **10 Bulharska** (meziročně +2 osoby), **10 Rumunska** (meziročně +6 osob) a **po 8 osobách Běloruska a Polska** (meziročně shodně +6 osob). Občané třetích zemí v postavení převaděčů často disponovali pobytovými oprávněními v některé ze zemí EU.

Pořadí krajů dle místa zjištění uvedené trestné činnosti se odvíjí zejména od směru cesty vozidel s převáděnými osobami do nejčastější cílové země – Německa, a to od příhraničních krajů se Slovenskem, přes vnitrozemí a dopravní uzel Hl. m. Prahu. Nejvíce zjištěných převaděčů tak připadalo na KŘP Jihomoravského kraje (128 osob), KŘP kraje Vysočina (48 osob), KŘP Zlínského kraje (44 osob), KŘP Moravskoslezského kraje (33 osob), KŘP h. m. Prahy (23 osob), KŘP Středočeského kraje (11 osob), KŘP Pardubického kraje (5 osob), KŘP Ústeckého kraje (3 osoby) a po 2 osobách KŘP Královéhradeckého, Libereckého a Olomouckého kraje.

⁶⁰ Ke statistickým hodnotám zjištěných „převaděčů“ lze dále pro informaci uvést skutečnost, že počty osob řešených cizineckou policií vykazují nižší hodnoty než statistické počty trestně stíhaných osob pro trestný čin organizování a umožnění nedovoleného překročení státní hranice podle § 340 trestního zákoníku (evidované Útvarem služby kriminální policie a vyšetřování) vzhledem ke skutečnosti, že počty trestně stíhaných osob zahrnují navíc data útvarů Služby kriminální policie a vyšetřování.

XI. KONTROLNÍ ČINNOST A REPRESIVNÍ OPATŘENÍ

XI.1. KONTROLNÍ ČINNOST POLICIE ČR

XI.1.1. Služba cizinecké policie

Podstatným a efektivním nástrojem v boji proti nelegální migraci, byla v roce 2023 (stejně tak jako v minulých letech), kontrolní činnost policistů odborů cizinecké policie jednotlivých krajských ředitelství Policie ČR.

Pobytové kontroly byly prováděny samostatně nebo v součinnosti s ostatními organizačními články KŘP, s jinými útvary Policie ČR, s orgány státní správy, popř. s územní samosprávou v rámci teritoriální působnosti krajských ředitelství Policie ČR. Policisté spolupracovali rovněž s orgány Celní správy ČR, oblastními inspektoráty práce, inspektoráty bezpečnosti práce a dalšími úřady.

V obou letech, 2022 i 2023 měla vliv na výkon kontrolní činnosti služby cizinecké policie mimořádná opatření, která souvisela s dvěma vysoce kapacitně náročnými migračními událostmi.

- Nejprve v roce 2022 (od února) byla činnost cizinecké policie zaměřena do oblasti zpracování agendy související s pobytovými oprávněními vysokého počtu uprchlíků z Ukrajiny zasažené válečným konfliktem, mj. v rámci Krajských asistenčních center pro uprchlíky. Výkon služby byl i nadále v roce 2023 směřován k činnosti při zajištění uvedené agendy ve zmíněných asistenčních centrech.
- V obou letech byly značné personální kapacity soustředěny k zajištění dočasného znovuzavedení kontrol na vnitřních hranicích se Slovenskem.

V roce 2023 bylo provedeno odbory cizinecké policie 154 357 pobytových kontrol, a to jak samostatně, tak ve spolupráci s ostatními orgány. V meziročním srovnání je zaznamenán nárůst v počtu pobytových kontrol o více než třetinu (+42 603 kontrol, tj. +38,1 %), počet kontrolovaných cizinců vzrostl o 188 208 osob, tj. +35,9 %.

Kontrolní činnost – srovnání 2022/2023

Rok	2022	2023	Změna oproti předchozímu období	
			v %	absolutní číslo
počet provedených pobytových kontrol celkem	111 754	154 357	38,1	42 603
z toho provedeno pobytových kontrol s jinými útvary (PČR, CS, ...)	5 609	9 550	70,3	3 941
počet kontrol ubytovacích zařízení (objektů)	13 706	20 918	52,6	7 212
počet kontrol objektů pro výdělečnou činnost	11 664	16 510	41,5	4 846
počet kontrol jiných objektů	68 025	103 710	52,5	35 685
počet kontrolovaných cizinců při pobytových kontrolách	524 839	713 047	35,9	188 208

Zdroj: ŘSCP

Při pobytových kontrolách se policisté pravidelně zaměřují mj. na **kontroly ubytovacích zařízení a na objekty určené pro výdělečnou činnost**. V roce 2023 bylo odbory cizinecké policie KŘP provedeno 20 918 kontrol ubytovacích zařízení (meziročně o 7 212 kontrol více, tj. + 52,6 %) a řešeno 1 535 přestupků⁶¹ ubytovatelů dle zákona o pobytu cizinců, tj. o 994 více než v roce 2022, tj. +183,7 %. Nejčastějším porušením povinnosti ubytovatele bylo samotné neoznámení ubytovaných cizinců nebo neoznámení ubytovaného cizince prostřednictvím dálkového přístupu.

Za problematickou oblast je v souvislosti s ubytováním cizinců považována tzv. sdílená ekonomika při ubytování cizinců prostřednictvím webové služby Airbnb a dalších podobných webových portálů, jelikož ubytovatelé, kteří se na tomto ubytování podílejí, nedodržují ohlašovací povinnost cizinců na území. Taková situace je bezpečnostním rizikem nejen pro ČR, ale i pro ostatní státy schengenského prostoru.

Při kontrolách **objektů určených pro výdělečnou činnost** (16 510, meziročně +4 846 kontrol, tj. +41,5 %) je též prověřována skutečnost, zda cizinec není zaměstnán bez oprávnění k pobytu anebo bez povolení k zaměstnání, tedy kontroly jsou prováděny v místě výkonu zaměstnání a probíhají většinou ve spolupráci s oblastními inspektoráty práce, Celní správou ČR a Českou obchodní inspekcí. Účinnost těchto společných kontrol spočívá zejména v možnostech a kombinaci nasazení sil a prostředků jak policejních, tak i ostatních složek státní správy.

Pobytové kontroly jsou také prováděny na základě **dožádání ze strany Odboru azylové a migrační politiky MV**, v souladu s požadavky a s cílem zjistit, zda se cizinec nedopouští porušování zákona o pobytu cizinců při žádosti a řízení o povolení pobytu na území ČR. V roce 2023 bylo cizineckou policií provedeno 13 917 těchto prověrek s meziročním nárůstem o 4 %, tj. o 537 prověrek.

Mezi další zaměření pobytových kontrol se řadí:

- Kontroly cizinců pobývajících na území ČR **za účelem studia**, jejichž cílem je zjistit případné zneužívání pobytu za uvedeným účelem k obcházení zákona o pobytu cizinců. Zjištěné poznatky ohledně neplnění účelu pobytu jsou postoupeny OAMP MV ČR k dalšímu opatření.
- Pobytové kontroly cizinců **v souvislosti s konáním jazykových zkoušek**. Jedná se o cizince, kteří jsou žadateli o povolení k trvalému pobytu či získání státního občanství ČR. Policisté se v těchto případech zaměřují na kontrolu pravosti předkládaných cizozemských dokladů totožnosti účastníků zkoušky a ověření, že doklad totožnosti předkládá a zkoušku skládá skutečně konkrétní žadatel.

Na základě aktuální operativní situace a zhodnocení bezpečnostních rizik, bylo cizineckou policií prováděno v průběhu roku 2023 **schengenské vnitrostátní pátrání**, které představuje jedno z kompenzačních opatření k zajištění bezpečnosti na území schengenského prostoru.

Schengenské pátrání bylo prováděno zejména v souvislosti s tranzitní nelegální migrací, především na hlavních silničních komunikacích směřujících od/k státní hranici a na vytipovaných přeshraničních komunikacích lokálního významu, jakož i v mezinárodních vlakových spojích a autobusových linkách. V neposlední řadě bylo schengenské pátrání prováděno v objektech a místech s možným výskytem nelegálně se zdržujících cizinců.

Na spolupráci při schengenském pátrání se podílely i další organizační články Policie ČR, pracovníci Celní správy ČR a zahraniční policejní partneři.

⁶¹ Dle ustanovení § 156 a § 157 zákona č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území ČR.

XI.1.2. Národní centrála proti organizovanému zločinu služby kriminální policie a vyšetřování

Při výměně aktuálních informací na úseku nelegální migrace zástupci Odboru obchodu s lidmi a nelegální migrace NCOZ SKPV v roce 2023 spolupracovali s jednotlivými odbory cizinecké policie spadající pod krajská ředitelství policie, s oddělením šetření trestné činnosti a dokumentace ŘSCP, se zástupci Odboru azylové a migrační politiky MV ČR a se zástupci Národního centra pro kontrolu dokladů (NCKD). Byla rozvíjena další spolupráce s Národním situačním centrem ochrany hranic (EUROSUR) ŘSCP, kdy po celý rok 2023 probíhala pravidelná výměna zájmových informací k jednotlivým záchytům nelegálních migrantů v zahraničí, při kterých byla zjištěna přítomnost tzv. „českého prvku“ (řidič české národnosti, vozidlo s českými registračními značkami, řidiči s pobytovým statutem na území ČR). Ve spolupráci s odbory cizinecké policie, oddělením pobytových kontrol, pátrání a eskort, zástupci NCOZ SKPV tipovali místa, kde docházelo ke zvýšenému nelegálnímu překračování státní hranice ČR. Na základě těchto informací proběhly ve zvýšeném počtu nepravidelné silniční kontroly vozidel projíždějících těmito oblastmi se zaměřením na převážení nelegálních migrantů.

V souvislosti s bojem proti nelegální migraci v roce 2023 ČR (zastoupená NCOZ SKPV), na základě začlenění do projektu EMPACT pro prioritu Nelegální migrace (Facilitation of Illegal Immigration) v rámci Operačního akčního plánu 2023 (OAP 2023), participovala a účastnila se expertních jednání tohoto projektu a jeho jednotlivých aktivit. Jednání byla zaměřena na sdílení informací, jejichž podstatou bylo popsání aktuálních trendů, modus operandi nebo změn v oblasti nelegální migrace, které se objevily jak na národní úrovni jednotlivých zemí, tak i na úrovni evropské. Zástupci NCOZ SKPV plnili úkoly, sdíleli informace a zasílali stanoviska k navrhovaným postupům, společně s dalšími policejními orgány - v rámci aktivity RISK, která je zaměřena na převozy nelegálních migrantů všemi způsoby, při kterých je bezprostředně ohroženo zdraví a život migrantů; participovali na aktivitě BRIDE, zaměřené na problematiku účelových a fiktivních sňatků; aktivitě URSUS, která je zaměřena na nelegální migraci zejména vietnamských státních příslušníků do severovýchodních zemí, kdy dochází k jejich tranzitu také přes území ČR; a podíleli se na úkolech v rámci aktivity JOO (Společná operativní kancelář v rakouské Vídni) a Task Force Western Balkan zaměřené na pašování nelegálních migrantů po trase jihovýchodní Evropy.

XI.2. KONTROLNÍ ČINNOST STÁTNÍHO ÚŘADU INSPEKCE PRÁCE

V roce 2023 dokončil Státní úřad inspekce práce (dále jen „SÚIP“) ve všech oblastech své kontrolní působnosti celkem **19 939 kontrol**. Z tohoto počtu provedl v oblasti dodržování zákona č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o zaměstnanosti“), **celkem 7 424 kontrol, z nichž bylo 6 537 kontrol zaměřeno přímo na odhalování nelegálního zaměstnávání**. Kontrolní činnost SÚIP se zaměřením na odhalování a potírání nelegální práce občanů ČR, Evropské unie (dále jen „EU“) a cizinců byla prováděna v souladu s Ročním programem kontrolních akcí SÚIP na rok 2023 schváleným Ministerstvem práce a sociálních věcí.

Významným způsobem dopadla na činnost orgánů inspekce práce situace v souvislosti s vysokým počtem ukrajinských uprchlíků na území ČR. Jednak bylo nutné operativně zareagovat změnou zaměření kontrolní činnosti, kdy SÚIP zařadil do plánu své kontrolní činnosti kontroly pracovních podmínek držitelů dočasné ochrany z Ukrajiny a rovněž zintenzivnil kontroly zaměřené na nelegální zaměstnávání a zastřené zprostředkování zaměstnání. Přes skutečnost volného přístupu na trh práce pro držitele dočasné ochrany z Ukrajiny orgány inspekce práce zaznamenaly v roce 2023 jak nárůst počtu osob odhalených při nelegální práci, tak zvýšený počet odhalených zastřených agentur práce, jejichž zaměstnanci byli z velké části právě držitelé dočasné ochrany z Ukrajiny.

XI.2.1. Kontroly zaměřené na nelegální zaměstnávání

Z celkového počtu 6 537 kontrol zjistily oblastní inspektoráty práce **výkon nelegální práce u 6 248 podnikatelských subjektů**. Orgány inspekce práce bylo dále při kontrolách zjištěno celkem 2 767 nelegálně zaměstnaných fyzických osob. Jednalo se o 548 občanů ČR, 49 občanů EU a 2 170 cizinců, občanů třetích zemí.

Nelegální práce cizince se dále dělí na několik forem, přičemž nejčastěji se v 1 706 případech o výkon práce v rozporu s vydaným povolením k zaměstnání nebo bez tohoto povolení, nebo v rozporu s vydanou zaměstnaneckou kartou, kartou vnitropodnikově převedeného zaměstnance nebo modrou kartou nebo bez některé z těchto karet a dále pak ve 87 případech o výkon práce cizince bez platného oprávnění k pobytu na území ČR. Dále se v 1 420 případech jednalo o výkon závislé práce mimo pracovněprávní vztah. V mnoha případech bylo u jedné osoby zjištěno více forem výkonu nelegální práce, z tohoto důvodu není možné jednotlivé počty bez dalšího sčítat.

Kontroly a zjištěné nelegálně zaměstnané osoby v letech 2012–2023

Rok	Počet kontrol	Počet osob zjištěných při nelegální práci			
		Občané ČR	Občané EU	Státní příslušníci třetích zemí	Celkem
2012	35 557	2 675	430	1 471	4 576
2013	36 101	1 394	295	1 481	3 170
2014	15 911	1 238	184	650	2 072
2015	9 583	1 913	294	858	3 065
2016	9 308	760	193	1 337	2 290
2017	9 707	767	234	1 917	2 918
2018	8 339	763	225	3 595	4 583
2019	8 160	622	207	3 513	4 342
2020	5 557	556	141	2 413	3 110
2021	5 222	312	288	2 695	3 295
2022	6 571	474	79	2 007	2 560
2023	6 537	548	49	2 170	2 767

Zdroj: MPSV

Orgány inspekce práce uložily v roce 2023 celkem 3 406 pokut v souhrnné výši 366 551 500 Kč. Dále bylo uloženo 1 823 příkazů na místě v celkové hodnotě 7 264 100 Kč. Za umožnění výkonu a výkon nelegální práce bylo v roce 2023 zaměstnavatelům uloženo celkem 605 pokut v celkové výši 134 031 500 Kč.

V případě zjištěných nelegálně pracujících cizinců se nejčastěji jednalo o občany státní příslušnosti Ukrajina (1 618), Moldávie (139) a Vietnamu (58). Mezi další patřili občané státní příslušnosti Turecka (24), Uzbekistán (24), Gruzie (23), Filipíny (17), Bělorusko (16).

Nelegálně pracující cizinci byli v roce 2023 nejčastěji zjištěni u zaměstnavatelů v oborech činnosti:

- zpracovatelský průmysl (u 115 zaměstnavatelů);
- stavebnictví (u 107 zaměstnavatelů);
- velkoobchod, maloobchod; opravy a údržba motorových vozidel (u 98 zaměstnavatelů);
- ubytování, stravování a pohostinství (u 98 zaměstnavatelů).

Orgány inspekce práce často realizují kontrolní činnost na základě podnětů ke kontrole. V roce 2023 obdržel SÚIP celkem 6 015 podnětů ke kontrole. Z tohoto počtu upozorňovalo na podezření z nelegálního zaměstnávání 1 554 podnětů a dalších 189 podnětů ke kontrole upozorňovalo na porušování ostatních ustanovení zákona o zaměstnanosti. Z pohledu státní příslušnosti upozorňovalo na výkon nelegální práce občanů ČR 1 122 podnětů, v 108 případech se jednalo o podněty poukazující na nelegální práci občanů EU a v 514 případech na výkon nelegální práce cizinců⁶².

Na základě přijatých podnětů ke kontrole bylo v roce 2023 orgány inspekce práce realizováno 1 180 kontrol zaměřených na odhalování nelegálního zaměstnávání.

Orgány inspekce práce spolupracovaly při provádění kontrol s dalšími orgány státní správy. Spolupráce probíhala zejména s Celními úřady, Službou cizinecké policie, pracovišti Odboru azylové a migrační politiky Ministerstva vnitra, Úřadem práce ČR a Generálním finančním ředitelstvím. Dále probíhala intenzivní spolupráce s Českou správou sociálního zabezpečení, zejména v oblasti ověřování příslušnosti k právním předpisům v souvislosti se zaměstnáváním cizinců.

SÚIP je aktivně zapojen do Systému pro výměnu informací o vnitřním trhu (IMI), který zjednodušuje výměnu informací mezi členskými státy EU. V roce 2023 bylo prostřednictvím tohoto systému ze strany SÚIP přijato celkem 94 žádostí. Z tohoto počtu se jednalo o: 40 žádostí o poskytnutí informací (34 o okolnostech vyslání, 4 o pracovních podmínkách, 2 urgentních žádostí), 6 žádostí o předání dokumentu (jiných než pravomocných rozhodnutí – všechny byly staženy/odmítnuty), 23 žádostí o doručení rozhodnutí o uložení pokuty českým zaměstnavatelům a 17 žádostí o vymození sankce uložené českému zaměstnavateli v jiném členském státě EU. SÚIP rovněž přijal 1 sdělení případných nesrovnalostí a v novém modulu IMI – Prohlášení o vyslání v sektoru silniční dopravy přijal 7 žádostí o pomoc orgánu hostitelského členského státu dožadáním dokumentů od tuzemského dopravce, který vyslal své zaměstnance (řidiče) do jiného členského státu. Ze strany SÚIP byly členským státům EU odeslány celkem 4 žádosti, z toho 3 žádosti o poskytnutí informací (2 o okolnostech vyslání, 1 o bezpečnosti a ochraně zdraví při práci) a 1 žádost o předání dokumentů. Prostřednictvím systému IMI bylo zahraničním orgánům předáno 7 sdělení případných nesrovnalostí (podnětů) k možnému využití při jejich kontrolní činnosti.

XI.2.2. Kontroly zaměřené na agenturní zaměstnávání

Agentur práce, subjektů s povolením ke zprostředkování zaměstnání vydaným Generálním ředitelstvím ÚP ČR, bylo ke dni 31. 12. 2023 evidováno celkem 2168, z toho 1165 agentur práce bylo oprávněno k agenturnímu zaměstnávání, tj. zprostředkování zaměstnání podle ustanovení § 14 odst. 1 písm. b) zákona o zaměstnanosti, a 1920 agentur práce bylo oprávněno ke zprostředkování zaměstnání podle ustanovení § 14 odst. 1 písm. a) a c) zákona o zaměstnanosti.

Při přidělování cizinců k uživateli musí agentury práce nadále dbát zejména nařízení vlády č. 64/2009 Sb., o stanovení druhu prací, které agentura práce nemůže formou dočasného přidělení k výkonu práce u uživatele zprostředkovávat. Jedná se o takové druhy prací, k jejichž výkonu postačuje nižší stupeň vzdělání než střední vzdělání s maturitní zkouškou, a prací, které nejsou uvedeny v příloze k tomuto nařízení.

V oblasti agentur práce a potírání zastřeného zprostředkování zaměstnání byla v roce 2023 navázána užší spolupráce s dalšími orgány státní správy formou neformální pracovní skupiny, dále bylo uzavřeno memorandum o spolupráci MPSV a APPS (Asociace poskytovatelů personálních služeb) a po pracovní linii byla přijata další opatření k zefektivnění spolupráce s příslušnými partnery a adresnějšímu postihu agentur práce, které porušují právní předpisy a stejně tak i k důslednějšímu postihu zastřeného zprostředkování zaměstnání.

⁶² Jeden podnět ke kontrole mohl upozorňovat na nelegální zaměstnávání jak cizince, tak občana ČR nebo EU, proto nelze výše uvedené počty bez dalšího sčítat.

Agenturní zaměstnávání je oblast, které se orgány inspekce práce dlouhodobě věnují a zaměřují svou kontrolní činnost na dodržování pracovněprávních předpisů v této oblasti nejen u samotných agentur práce, ale současně i u uživatelů, ke kterým jsou agenturní pracovníci přiděleni k výkonu práce. Zprostředkováním zaměstnání agenturou práce se rozumí uzavření pracovního poměru nebo dohody o pracovní činnosti mezi fyzickou osobou a agenturou práce za účelem výkonu práce u uživatele, přičemž musí být současně uzavřena písemná dohoda o dočasném přidělení mezi agenturou práce a uživatelem.

Kontroly v oblasti agenturního zaměstnávání v roce 2023 byly realizovány především na základě podnětů ke kontrole podaných samotnými zaměstnanci. V roce 2023 bylo orgány inspekce práce přijato celkem 45 podnětů, které upozorňovaly na možné porušování pracovněprávních předpisů v oblasti agenturního zaměstnávání, a dalších 43 podnětů směřovalo do oblasti zprostředkování zaměstnání.

V roce 2023 bylo **dokončeno celkem 175 kontrol, které byly zaměřeny přímo na oblast agenturního zaměstnávání a zprostředkování zaměstnání**. Během těchto kontrol bylo odhaleno celkem **185 porušení právních předpisů** týkajících se jak zákoníku práce, tak zákona o zaměstnanosti; tato porušení byla zjištěna u 81 kontrol.

Dále bylo v roce 2023 **dokončeno celkem 65 kontrol uživatelů**, ke kterým agentury práce přidělily své zaměstnance k výkonu práce. V rámci těchto kontrol byla zjištěna porušení u 28 kontrol a bylo odhaleno celkem 46 porušení.

Kromě kontrol, které byly přímo zaměřeny na oblast agenturního zaměstnávání a zprostředkování zaměstnání, bylo dále provedeno **dalších 432 kontrol, které byly primárně zaměřeny na jinou kontrolní oblast** nebo byly realizovány na základě přijatých podnětů, ale v rámci těchto kontrol byly zjištěny znaky agenturního zaměstnávání. Během těchto kontrol bylo odhaleno celkem 184 porušení právních předpisů týkajících se jak zákoníku práce, tak zákona o zaměstnanosti; tato porušení byla zjištěna u 118 kontrol.

Důležitou součástí kontrolní činnosti v roce 2023 v oblasti agenturního zaměstnávání byly i kontroly pracovních podmínek u agentur práce, které zaměstnávají a přidělují držitelé dočasné ochrany z Ukrajiny, a stejně tak kontroly uživatelů, ke kterým byli držitelé dočasné ochrany z Ukrajiny přiděleni (podrobnější informace v kapitole XI.1.2.4. Prevence a potírání nelegálního zaměstnávání osob s dočasnou ochranou).

Za přestupky v oblasti agenturního zaměstnávání a zprostředkování zaměstnání bylo agenturám práce a uživatelům v roce 2023 uloženo 446 pokut v celkové výši 12 070 000 Kč. Zároveň bylo uloženo 17 napomenutí a 22 příkazů na místě v celkové výši 110 000 Kč.

XI.2.3. Zastřené zprostředkování zaměstnání

Kontroly zaměřené na zastřené zprostředkování zaměstnání jsou řazeny mezi hlavní kontrolní priority SÚIP od roku 2017. S účinností od 2. 8. 2021 byl přestupek zastřené zprostředkování rozšířen i o jeho umožnění.

V roce 2023 provedl SÚIP **celkem 420 kontrol přímo zaměřených na oblast zastřené zprostředkování zaměstnání**, což je ve srovnání s předchozím rokem nárůst o téměř 40 %, přičemž se jedná o nejvyšší počet kontrol přímo zaměřených na zastřené zprostředkování zaměstnání od doby, kdy se tyto kontroly provádějí. Kontroly byly provedeny u 410 podnikatelských subjektů, přičemž se jednalo o 390 právnických osob a ve 20 případech o podnikající fyzické osoby. **Porušení právních předpisů bylo zjištěno při 352 kontrolách**. V rámci těchto kontrol bylo zastřené zprostředkování zjištěno u 198 podnikatelských subjektů čili byl tento nedostatek zjištěn při 47 % takto zaměřených kontrol, což je srovnatelný počet s rokem 2022.

Kromě toho bylo zastřené zprostředkování zjištěno u dalších 111 zaměstnavatelů, a to v rámci kontrol, které byly primárně zaměřeny na jinou kontrolní oblast. Celkem tedy bylo zastřené zprostředkování zaměstnání odhaleno u 309 podnikatelských subjektů. V roce 2023 bylo rovněž odhaleno 183 podnikatelských subjektů, které výkon zastřené zprostředkování zaměstnání umožnily.

Kontrolami zaměřenými na potírání zastřené zprostředkování zaměstnání bylo současně zjištěno 550 osob při výkonu nelegální práce. Ve 28 případech se jednalo o občany ČR, v 20 případech o občany EU a v 502 případech o cizince (nejčastěji občané státní příslušnosti Ukrajina a Moldavsko).

Nejčastěji bývá zastřené zprostředkování zaměstnání zjišťováno v oblasti ekonomické činnosti subjektů (dle CZ – NACE) ve zpracovatelském průmyslu, stavebnictví a v sekci velkoobchod, maloobchod; opravy a údržba motorových vozidel.

Při provádění kontrolní činnosti zaměřené přímo na zastřené zprostředkování zaměstnání, byla zjištěna i další porušení pracovních předpisů. Nejčastěji se jednalo o porušení v oblasti informační povinnosti zaměstnavatele v souvislosti se zaměstnáváním zaměstnanců ze zahraničí (102 porušení), porušení v oblasti evidence občanů EU a cizinců (49 porušení), porušení povinnosti zaměstnavatele mít v místě pracoviště kopie dokladů prokazujících existenci pracovního vztahu (40 porušení) a porušení v oblasti dodržování podmínek, za kterých je možné zprostředkovávat zaměstnání (14 porušení).

Za spáchání přestupku zastřené zprostředkování zaměstnání bylo v roce 2023 uloženo celkem 199 pokut v souhrnné výši 116 870 000 Kč, z čehož bylo celkem 47 pokut v souhrnné výši 32 417 000 Kč uloženo za umožnění výkonu zastřené zprostředkování zaměstnání. Jedná se o pokuty uložené v roce 2023, tedy za zastřené zprostředkování zaměstnání zjištěné kontrolami provedenými v roce 2023 a v předchozích letech.

XI.2.4. Prevence a potírání nelegálního zaměstnávání zaměřené na osoby s dočasnou ochranou

Kontroly zaměřené na pracovní podmínky zaměstnanců s dočasnou ochranou z Ukrajiny jsou realizovány od roku 2022. Dočasná ochrana je nástroj Evropské unie a je upraven směrnicí Rady o dočasné ochraně 2001/55/ES. Jedná se o krizový mechanismus EU, který se aktivuje za výjimečných okolností v případě hromadného přílivu osob s cílem poskytnout jim kolektivní ochranu a zmírnit tlak na vnitrostátní azylové systémy zemí EU.

Kontroly pracovních podmínek držitelů dočasné ochrany byly v roce 2023 zaměřeny na oblast pracovních vztahů, na oblast zaměstnanosti a rovněž na oblast bezpečnosti práce.

Orgány inspekce práce obdržely v roce 2023 celkem 26 podnětů ke kontrole souvisejících se zaměstnáváním občanů z Ukrajiny. Tito podatelé podnětů poukazovali především na nevyplacenou mzdu, na špatné pracovní podmínky a dále upozorňovali na výkon práce bez uzavření pracovní smlouvy či dohody o pracích konaných mimo pracovní poměr (DPP, DPČ).

Celkem bylo v roce 2023 dokončeno 475 kontrol v souvislosti s dodržováním podmínek držitelů dočasné ochrany z Ukrajiny. V rámci tohoto počtu ukončených kontrol byly kontrolovány pracovní podmínky celkem 2 944 držitelů dočasné ochrany z Ukrajiny.

V souvislosti s kontrolami pracovních podmínek držitelů dočasné ochrany z Ukrajiny bylo v roce 2023 uloženo 52 pokut v celkové výši 23 900 000 Kč. Jedná se rovněž o pokuty uložené na základě kontrol, jež byly zahájeny již v předchozím roce. Zároveň v roce 2023 byla uložena 4 napomenutí. Dále bylo za porušení právních předpisů zaměstnavatelům uloženo 62 příkazů na místě (blokových pokut) v celkové výši 304 000 Kč. Jednalo se zejména o případy, kdy zaměstnavatel nesplnil svou informační a evidenční povinnost při zaměstnávání cizích státních příslušníků, příp. nesplnil povinnost nahlásit či odhlásit zaměstnance s dočasnou ochranou na ČSSZ.

XI.3. KONTROLNÍ ČINNOST ŽIVNOSTENSKÝCH ÚŘADŮ

Ve vztahu k cizincům vedeným v živnostenském rejstříku Ministerstvo průmyslu a obchodu průběžně sleduje **provádění kontrolní činnosti živnostenskými úřady**, a to jak vůči zahraničním fyzickým osobám, tak vůči právnickým osobám s účastí cizince ve statutárním orgánu, resp. zahraničním právnickým osobám. Živnostenské úřady v dané oblasti spolupracují s dalšími dozorovými orgány, zejména s orgány cizinecké policie.

V roce 2023 (za období leden až prosinec 2023) provedly obecní živnostenské úřady **349 kontrol zahraničních fyzických osob** a dále **472 kontrol právnických osob s účastí cizince ve statutárním orgánu**, resp. zahraničních právnických osob; **celkem bylo tedy provedeno 821 kontrol těchto zahraničních subjektů**. Nejvíce kontrol bylo provedeno v Hl. m. Praze (celkem 336 subjektů), dále pak v kraji Středočeském (112 subjektů) a v Karlovarském kraji (96 subjektů).

Při kontrolách zahraničních fyzických osob (349 osob) bylo v r. 2023 zjištěno **155 porušení živnostenského zákona** a zákonů souvisejících s podnikáním, za což byly uloženy pokuty ve výši 441 200 Kč, dále bylo v 728 případech sankčně zrušeno živnostenské oprávnění a v 8 případech sankčně pozastaveno provozování živnosti. Nejvíce kontrol zahraničních fyzických osob bylo provedeno v Hl. m. Praze (75 zahraničních fyzických osob), ve Středočeském kraji (58 zahraničních fyzických osob) a v Plzeňském kraji (47 zahraničních fyzických osob).

Pokud jde o kontrolu právnických osob s účastí cizince ve statutárním orgánu, resp. zahraničních právnických osob, za rok 2023 (472 osob), při těchto kontrolách bylo zjištěno 274 porušení živnostenského zákona, za což byly uloženy pokuty ve výši 2 378 600 Kč, dále bylo ve 383 případech sankčně zrušeno živnostenské oprávnění a ve 21 případech sankčně pozastaveno provozování živnosti. Nejvíce kontrol právnických osob s účastí cizince ve statutárním orgánu, resp. zahraničních právnických osob, bylo provedeno v hl. m. Praze (celkem 261 právnických osob), dále pak v Karlovarském kraji (74 právnických osob) a ve Středočeském kraji (54 právnických osob).

XI.4. KONTROLNÍ ČINNOST ORGÁNŮ FINANČNÍ SPRÁVY ČR

Finanční správa trvale detekuje organizované skupiny, které kráčí pojistné, daň z příjmů a daň z přidané hodnoty. Krácení daňových povinností a pojistných odvodů je realizováno také s využitím prvku zastřehného zprostředkování zaměstnání, kdy dochází k dočasnému přidělování pracovníků (pronájmu pracovní síly), ale tato činnost je zastřehna uzavřením jiného právního vztahu (zpravidla smlouva o dílo). Tyto cíleně vytvořené struktury poskytující zaměstnance na nelegální práci tedy zajišťují pracovní sílu bez plnění zákonných povinností jak pracovněprávního, tak charakteru daňového a pojistného/odvodového, jsou zjišťovány vyhledávacími a kontrolními postupy. Finanční správa tuto nelegální činnost odhaluje i za pomoci analytických nástrojů primárně určených k odhalování daňových úniků na DPH. Zejména u osob, které uprchly před válkou na Ukrajině, bylo zjištěno, že dochází k neevidované výplatě části mzdy, přičemž je formálně vykazována mzda v částce, která není zatížena odvodem pojistných částek. Celkový příjem je tedy fakticky vyšší než deklarovaná mzda.

Vedle shora uvedených skutečností vážících se k nelegální práci Finanční správa také každoročně odhaluje zneužití identit cizinců ve vztahu k daňovým příznáním k dani z příjmů fyzických osob a předpokládá podobný scénář, se kterým se setkávala již v minulých letech u občanů z EU či cizinců, kdy byla jejich jmény podávána daňová příznání k dani z příjmů fyzických osob a předkládány zfalšované doklady, které umožňovaly zejména čerpání bonusů na děti.

Výše uvedenými způsoby dochází k poškození fiskálních zájmů České republiky. Finanční správa, v případě zjištění podléhajících povinností uvedených v § 8 zákona č. 141/1961 Sb., trestního řádu, plní svoji oznamovací povinnost.

XI.5. KONTROLNÍ ČINNOST CELNÍ SPRÁVY ČR

XI.5.1. Kontroly zaměstnávání cizinců

V roce 2023 realizovaly celní úřady celkem **673 kontrol** zaměřených na dodržování povinností stanovených zákonem č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti, z nichž 270 kontrol bylo pozitivních. V rámci těchto kontrol bylo zkontrolováno celkem **2 680 cizinců ze třetích zemí a 352 cizinců z členských států EU**. V rámci šetření vyslovily celní orgány u **468 osob z třetích zemí** důvodné podezření z výkonu nelegální práce a u **594 kontrolovaných cizinců a občanů EU** z nesplnění oznamovací povinnosti zaměstnavateli podle § 87 a § 88 zákona o zaměstnanosti. Během kontrol zaměstnanosti bylo orgány celní správy zjištěno 48 osob bez platného povolení k pobytu.

Nejpočetnějšími národnostními skupinami podezřelých z výkonu nelegální práce byly v roce 2023 státní příslušníci **Ukrajiny** (382 osob), **Moldavska** (29 osob) a **Vietnamu** (19 osob). Tito cizinci tvořili 91,9 % z celkového počtu osob podezřelých z výkonu nelegální práce.

Nejvíce kontrol zaměstnávání cizinců bylo celními úřady realizováno ve stavebnictví (201 kontrol), v ostatních činnostech neuvedených (85 kontrol) a v oblasti zpracovatelského průmyslu ostatního včetně automobilového průmyslu (74 kontrol). V těchto jmenovaných oblastech bylo celkem zkontrolováno 1 552 cizinců, ze kterých bylo celkem 287 cizinců bez povolení k zaměstnání.

V roce 2023 se v 66 případech společně podílely na kontrolní činnosti celních úřadů v oblasti zaměstnávání cizinců také další orgány státní správy, zejména oblastní inspektoráty Státního úřadu inspekce práce (33 kontrol), PČR – Služba cizinecké policie (31 kontrol) a finanční úřady (6 kontrol).

XI.5.2. Kontroly v oblasti přeprav, skladování a prodeje tabákových výrobků a lihovin

V rámci kontrolní činnosti prováděné útvary CS ČR v roce 2023 v oblasti přeprav, skladování a prodeje **tabáku a tabákových výrobků** bylo zjištěno celkem **1 042 případů** podezření z porušení právních předpisů. Z tohoto počtu se na možném porušení právních předpisů **podíleli cizinci ve 410 případech** (39 %; v roce 2022 to bylo 36 %). Nejpočetněji byli zastoupeni státní příslušníci **Vietnamu** (234 případů; 22,5 %), **Bulharska** (59 případů; 5,7 %), **Rumunska** (23 případů; 2,2 %) a **Ukrajiny** (21 případů; 2 %). Na předpokládaném celkovém úniku na spotřební dani ve výši **51 mil. Kč** se cizinci podíleli z **92 %** (v roce 2022 to bylo 98 %), z toho rozhodující měrou státní příslušníci **Bulharska** (84,1 %) a **Ukrajiny** (3,4 %). Z hlediska četnosti vzrostl zejména podíl státních příslušníků Vietnamu a Bulharska.

Přehled porušení dle státních příslušností v oblasti tabákových výrobků v roce 2023

Státní příslušnost	Počet výskytů	Tabákové výrobky v ks	Tabák v kg	Doutníky a cigarillos v ks	Zahřívané TV v g	Předpokládaný únik na SPD
Česká republika	632	2 000 507	688	15 289	46 241	4 250 648
Vietnam	234	308 021	24	1 112	21 063	710 877
Bulharsko*	59	600 560	13 505			42 616 247
Rumunsko	23	187 420	6			603 022
Ukrajina	21	479 340	3		84,7	1 707 582
Polsko	11	28 520	10			133 707
Slovensko	9	37 140	9		75,6	164 954
Mongolsko	8	7 380				26 867
Turecko	6	1 960	4			18 147
Německo	4	10 240				36 602
Jižní Korea	3	6 000				14 780
Rusko	2	1 200	0			3 924
Gruzie	2		1			4 380
Čína	2	1 600				6 159
Srbsko	2	2 780				10 022
Arménie	2	1 000				3 757
Ázerbájdžán	2	800				1 540
Japonsko	2	800				3 052
Jordánsko	1	200				841
Kyrgyzstán	1	1 200				4 434
Saudská Arábie	1	1 000				0
Kuvajt	1	600				2 433
Litva	1	71 000				249 920
Moldavsko	1	2 140				8 236
Makedonie	1	2 460				8 868
Peru	1	0				0
Pákistán	1	600				2 217
Afghánistán	1	200				770
Austrálie	1		1			3 000
Egypt	1	16 660				64 119
Finsko	1		0			750
Turkmenistán	1	4 300			2 206,9	22 509
Spojené státy americké	1	1 000				4 010
Argentina	1	200				796
Libanon	1	400				1 540
Indie	1		2			4 500
CELKEM	1 042	3 777 228	14 252	16 401	69 672	50 695 209
Cizinci celkem	410	1 776 721	13 564	1 112	23 431	46 444 561
Cizinci podíl	39 %	47 %	95 %	7 %	34 %	92 %

Zdroj: MF - app. Mobilní dohled, Datový sklad

*V případě Bulharska je většina množství TBV tvořena jediným případem (13 500 kg tabáku, únik na SPD 40 500 000 Kč)

V oblasti lihu a lihovin bylo v rámci kontrolní činnosti prováděné útvary CS ČR v roce 2023 zjištěno celkem 677 případů podezření z porušení právních předpisů. Cizinci se na tomto počtu podíleli ve 305 případech (45 %; v roce 2022 to bylo 32 %). Nejpočetněji byli zastoupeni státní příslušníci Vietnamu (219 případů; 32,3 %), v menším počtu pak Bulharska (17 případů; 2,5 %) a Rumunska (17 případů; 2,5 %). Nejčastějším způsobem porušování předpisů bylo skladování a prodej lihovin bez prokázání jejich zdanění. Na celkovém předpokládaném úniku na spotřební dani z lihu v částce 2,4 mil. Kč, se cizinci podíleli z 52 % (v roce 2022 to bylo 46 %), z toho nejvíce státní příslušníci Vietnamu (31,1 %).

Přehled porušení dle státních příslušností v oblasti lihu a lihovin v roce 2023

Státní příslušnost	Počet výskytů	Lih v l	Lihoviny v l	Ovocné destiláty z pěstitel. pálení v l	Předpokládaný únik na SPD
Česká republika	372	1 827	7 808	157	1 133 068
Vietnam	219	4	6 602		732 037
Bulharsko	17	320	402		83 526
Rumunsko	17	225	730		100 133
Litva	9	21	1 305		157 517
Mongolsko	7		239		13 773
Čína	7		56		7 139
Ukrajina	7	40	187		25 351
Polsko	6	76	15		27 430
Slovensko	3		11		1 153
Srbsko	2		69		8 627
Moldavsko	2	242	54		27 042
Bělorusko	2		149		10 092
Alžírsko	1		8		968
Arménie	1		2		258
Lotyšsko	1		84		10 538
Turkmenistán	1		4		506
Turecko	1		11		1 290
Nizozemsko	1		12		1 360
Německo	1		6		744
Celkem	677	2 756	17 753	157	2 351 553
Cizinci celkem	305	928	9 946	0	1 218 485
Cizinci podíl	45 %	34 %	56 %	0 %	52 %

Zdroj: MF - app. Mobilní dohled, Datový sklad

XI.5.3. Kontrola v oblasti dozoru na vnitřním trhu a ochrany spotřebitele

V roce 2023 bylo orgány Celní správy ČR na vnitrostátním trhu (zejména stánkový prodej) zadrženo celkem 195 972 kusů zboží v souhrnné hodnotě, vyjádřené v cenách originálních výrobků, 448 132 827 Kč. V porovnání s rokem 2022 bylo u zadržného zboží dosaženo velmi podobných hodnot. Hlavními komoditami, zjištěnými při provádění kontrol v loňském roce, byly hry, hračky, oblečení, obuv a příslušenství mobilních telefonů.

V rámci dozoru na vnitřním trhu zaměřeném na vymáhání práv duševního vlastnictví vzniklo v 6 973 případech podezření z porušení příslušných právních předpisů (mj. zákona č. 355/2014 Sb., o působnosti orgánů Celní správy ČR v souvislosti s vymáháním práv duševního vlastnictví), přičemž 1 828 případů (26,2 %) lze přičíst osobám s vietnamskou státní příslušností.

Ve vztahu k přetrvávajícímu konfliktu na Ukrajině a s tím spojenou migrací uprchlíků analytické útvary celní správy zaznamenaly aktivitu těchto osob ve vztahu k porušování práv duševního vlastnictví. Především se jedná o nabídku a prodej zboží porušující některá práva duševního vlastnictví, a to prostřednictvím sociálních sítí. Byly zaznamenány ojedinělé případy zanedbatelných objemů nabízeného zboží (především oděvní doplňky). Ustanovení těchto prodejců je složitý proces, a to zejména z důvodu používání předplacených SIM karet, využívání veřejných Wifi sítí, častým používáním přezdivek a zároveň i špatným či různě variabilním přepisem jmen z azbuky do latinky. S ohledem na příliv uprchlíků z Ukrajiny na území ČR v důsledku ruské agrese byla posílena kontrolní činnost se zaměřením na možnou nelegální přepravu zbraní, střeliva a vojenského materiálu z oblasti konfliktu do ČR. V ostatních aspektech kontrolní činnosti nebyl příliv a následný pobyt uprchlíků z Ukrajiny výrazně zaznamenán.

XI.6. MONITORING SITUACE V SOUVISLOSTI SE ZAMĚŠTNÁVÁNÍM CIZINCŮ V PRŮMYSLOVÝCH ZÓNÁCH

Ministerstvo vnitra se dlouhodobě zabývá problematikou bezpečnosti v souvislosti se zaměstnáváním cizinců v průmyslových zónách. Zásadní v této oblasti bylo přijetí usnesení vlády č. 162 ze dne 27. února 2017 k Opatřením k řešení bezpečnosti a veřejného pořádku v průmyslových zónách a jejich okolí v souvislosti se zvýšeným zaměstnáváním cizinců a usnesení vlády č. 388 ze dne 22. května 2017 k Plnění opatření k řešení bezpečnosti a veřejného pořádku v průmyslových zónách a jejich okolí v souvislosti se zvýšeným zaměstnáváním cizinců.

Na základě těchto usnesení bylo uloženo zejména MV, ale i dalším rezortům, přijmout opatření mj. ke zvýšené činnosti Policie ČR v rizikových oblastech a ke zlepšení bezpečnostní situace. MV pravidelně dvakrát ročně vyhodnocuje bezpečnostní situace v průmyslových zónách v Královéhradeckém, Pardubickém, Plzeňském a Středočeském kraji. Na základě memorand o spolupráci s Královéhradeckým, Plzeňským a Středočeským krajem se i v roce 2023 scházela expertní pracovní skupina složená ze zástupců MV, kraje, obcí, pořádkové a cizinecké policie v těchto krajích (navíc se účastní i zástupci Pardubického kraje), jejíž jednání svolává Odbor prevence kriminality MV.

V roce 2023 došlo v ČR jako celku k mírnému snížení kriminality, a to o 0,3 %. V některých krajích zapojených do výše zmiňované expertní pracovní skupiny došlo v průběhu roku 2023 k mírnému nárůstu kriminality, ve Středočeském kraji o 4,1 % a v Královéhradeckém kraji o 2,4 %, naopak k poklesu v Plzeňském kraji o 6,3 % a Pardubickém kraji o 4,7 %.

Z pohledu Policie ČR, samospráv či Center pro integraci cizinců je oblast bezpečnosti v okolí průmyslových zón vnímána jako stabilizovaná, a to i přes některé problémy, např. určité napětí mezi ukrajinskou a romskou komunitou. Pravidelným monitoringem a navazujícími opatřeními jsou vniklé problémy ihned řešeny. V případě napětí mezi ukrajinskou a romskou komunitou se vedle vhodné komunikační strategie osvědčil v některých lokalitách (Plzeň, Tachov) projekt Asistent prevence kriminality.

Samosprávy mající na svém území průmyslové zóny mohou využívat pro řešení jednotlivých aspektů souvisejících se zaměstnáváním cizinců informace „Metodické příručky pro města a obce sousedící s průmyslovými zónami“⁶³ (dále jen „Metodická příručka“). Metodická příručka poskytuje samosprávám, v jejichž blízkosti jsou průmyslové zóny, souhrnné, přehledné a aktuální informace (legislativní a metodické) jak předcházet vzniku bezpečnostních a dalších problémů, případně, jak tyto vzniklé problémy efektivně řešit, kde hledat pomoc při jejich řešení apod.

⁶³ K dispozici na: <https://www.mvcr.cz/clanek/aktualizovana-metodicka-prirucka-pro-mesta-a-obce-sousedici-s-prumyslovymi-zonami.aspx>

XII. NÁVRATOVÁ POLITIKA A PRAXE

XII.1. NÁVRATOVÁ POLITIKA

Návratová politika je neodmyslitelnou součástí migrační politiky - účinná návratová politika je nezbytným předpokladem pro efektivní migrační politiku. Jejím cílem je snížení a vypořádání se s následky nelegální migrace prostřednictvím úzké spolupráce se třetími zeměmi v rámci readmisní politiky. Readmisní politiku, předávání/zpětné přebírání nelegálně pobývajících osob, je třeba řešit v širším kontextu mezinárodní spolupráce, která přesahuje oblast migrace.

Harmonizace na úrovni EU se týká zejména průběhu příslušných řízení na národní úrovni a společných postupů vůči třetím zemím v oblasti návratů. Existuje zde snaha podpořit společnou návratovou politiku EU, a to zejména prostřednictvím efektivní spolupráce v rámci dialogu se třetími zeměmi, především sjednáváním a implementací readmisních dohod či participací na společných unijních aktivitách.

Návrat cizince může být buď dobrovolný, nebo nucený. **Dobrovolný návrat** zajišťuje cizinci bezpečný a důstojný návrat do země původu nebo do jiného státu, který cizinci umožní vstup na své území. Navracející se osoba cestuje jako běžný turista, bez asistence policie nebo jiných státních orgánů. Návrat probíhá letecky, případně pozemní cestou, v závislosti na cílové destinaci a preferencích navracejících se osob. Státní instituce v zemi návratu nejsou informovány o příjezdu navracejících se osob, ani o okolnostech jejich pobytu v zemi, ze které se navracejí. **Nucený návrat** se týká cizinců, kteří na území pobývají neoprávněně, nebo jim byl soudy uložen trest vyhoštění a jsou nuceni opustit území. Pokud nevyužijí možnosti požádat o dobrovolný návrat, je nutno přistoupit k nucenému návratu. ČR, stejně jako ostatní země EU, při realizaci vycestování vždy dává přednost možnosti dobrovolného návratu před návratem nuceným.

XII.1.1. Readmisní smlouvy

Readmisní smlouvy představují jeden z předpokladů efektivní realizace nuceného návratu osob do země jejich původu. Význam readmisních dohod při řešení návratů nelegálně pobývajících občanů třetích zemí nadále stoupá a otázce jejich sjednávání je věnována stále velká pozornost. ČR sjednává bilaterální readmisní dohody, které usnadňují navracení těchto osob do země jejich původu.

ČR má zájem na sjednávání bilaterálních dohod a ujednání se státy, které jsou pro ČR důležité, ale nejsou vybrány Evropskou unií jako možní adepti pro jednání na unijní úrovni. Cílem takových dohod je usnadnit a urychlit důstojný návrat nelegálně pobývajících osob do jejich vlasti.

ČR se rovněž spolupodílí na práci Evropské komise při sjednávání unijních readmisních dohod s vybranými třetími státy. ČR se aktivně zapojuje do unijní návratové politiky formou účasti svých zástupců na relevantních jednáních Rady a Komise a dále na jednáních s konkrétními třetími státy.

Při vyjednávání o návratech, a následně jejich realizaci hledá Komise možnosti použití jak pozitivních, tak negativních pák, které by přiměly třetí státy k aktivnější spolupráci. Jednou z takových pák je i propojení readmisní a vízové politiky, kdy může dojít k restrikcím vůči třetímu státu v oblasti víz (v souladu s čl. 25a Vízového kodexu), pakliže nespolupracuje dostatečně při návratech. **Každoročně proto členské státy poskytují Komisi hodnocení ochoty třetích zemí spolupracovat při návratech** a na základě toho mohou být přijata opatření pozitivního nebo naopak negativního charakteru, včetně využití zmiňovaného čl. 25a Vízového kodexu.

XII.1.1.1. Bilaterální readmisní dohody

Pokud jde o bilaterální readmisní dohody, v roce 2023 došlo dne 11. října 2023 k podpisu bilaterální readmisní dohody s Uzbekistánem. Jednání o dohodě byla zahájena již v roce 2014 a s přestávkami byla dohoda upravována, až konečně v roce 2022 byl dohodnut finální text a v roce 2023 došlo k jeho podpisu. Lze předpokládat, že dohoda vstoupí v platnost v roce 2024, jakmile bude ratifikována.

Přestože většina třetích států, se kterými je zájem spolupracovat na smluvní bázi, již byla oslovena a příslušné readmisní dohody již jsou uzavřené, byly pro rok 2023 identifikovány státy, se kterými je zájem uzavřít bilaterální readmisní dohody s ohledem na aktuální migrační situaci z těchto států (Bangladéš, Libanon, Irán, Nepál), nebo ujednání nižší právní síly (Maroko, Alžírsko, Tunisko) s ohledem na skutečnost, že pro jednání o readmisní dohodě má mandát Komise EU. Jednání v roce 2023 nebyla zahájena; bude vyvíjena snaha, aby v roce 2024 byla jednání alespoň s některými státy jednání zahájena.

Aktuálně má ČR sjednáno celkem **17 bilaterálních readmisních dohod**: Rakousko, Polsko, Německo, Slovensko, Rumunsko, Maďarsko, Kanada, Chorvatsko, Bulharsko, Slovinsko, Moldávie, Vietnam, Švýcarsko, Arménie, Kazachstán, Kosovo a Mongolsko.

XII.1.1.2. Unijní readmisní dohody

Vedle výše uvedených dohod jsou pro ČR závazné rovněž **readmisní dohody sjednané EU**, resp. ES; jedná se o **18 readmisních dohod** (se státy: Hongkong, Macao, Srí Lanka, Albánie, Rusko, Ukrajina, Moldávie, Srbsko, Černá Hora, Makedonie, Bosna a Hercegovina, Pákistán, Gruzie, Turecko, Kapverdy, Arménie, Ázerbájdžán a Bělorusko). K některým z těchto dohod sjednala ČR bilaterální prováděcí protokoly, které upravují technické podrobnosti týkající se readmisní procedury. Nadále je ve stavu rozpracovanosti prováděcí protokol s Ázerbájdžánem.

Pokud jde o unijní dohody, neobdržela Komise v roce 2023 žádný nový mandát pro jednání o readmisní dohodě s novým třetím státem.

XII.2. NÁVRATOVÁ PRAXE

V praxi existují v zásadě tři typy rozhodnutí, které ukládají cizinci vycestovat z území ČR, jedná se o rozhodnutí o povinnosti opustit území ČR; rozhodnutí o správním vyhoštění a trest vyhoštění uložený soudy.

Kromě návratů cizinců do zemí původu, které organizuje ČR samostatně, je možné také využít společných návratových operací v rámci činnosti Evropské pohraniční a pobřežní stráže.

XII.2.1. Rozhodnutí o povinnosti opustit území ČR nebo území členských států EU

V návaznosti na tzv. návratovou směrnici byl od ledna 2011 zaveden institut rozhodnutí o povinnosti opustit území⁶⁴. V roce 2023 bylo celkem 1 318 osobám vydáno **rozhodnutí o uložení povinnosti opustit území podle § 50a zákona o pobytu cizinců**. V meziročním porovnání bylo rozhodnutí vydáno o 362 osobám více, tj. meziroční nárůst o 37,9 %.

Nejčastěji bylo uvedené rozhodnutí vydáno (stejně jako u správního vyhoštění) občanům **Ukrajiny** (435 osob, meziročně +289 osob), kteří zaznamenali nejvyšší meziroční nárůst v TOP 10 státních příslušnostech. Počet osob, kterým bylo vydáno uvedené rozhodnutí, meziročně nejvíce poklesl u občanů Sýrie (59 osob, meziročně -119 osob), druhý nejvyšší

⁶⁴ § 50a zákona č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců.

pokles v TOP 10 zaznamenali státní příslušníci Ruska (48 osob, meziročně -21 osob). U ostatních zastoupených státních příslušností počty meziročně vzrostly: **Uzbekistán** (114 osob, meziročně +61 osob), **Vietnam** (101, meziročně +20 osob), **Moldavsko** (70, meziročně +36 osob), **Gruzie** (63 osob, meziročně +32 osob), **Turecko** (43 osob, meziročně +17 osob), **Kazachstán** (39 osob, meziročně +28 osob) a Bělorusko (18 osob, meziročně +3 osoby).

V roce 2023 bylo v 50 případech (meziroční nárůst o 41 případů) rozhodováno ve věci odvolání proti rozhodnutí o povinnosti opustit území ČR. Ve 28 případech bylo odvolání zamítnuto, v 6 případech bylo rozhodnutí zrušeno a řízení zastaveno, v 11 případech bylo rozhodnutí zrušeno a vráceno k novému projednání a v 5 případech byl změněn výrok rozhodnutí. Ve 206 případech bylo rozhodováno ve věci odvolání proti rozhodnutí o povinnosti opustit území členských států Evropské unie, kdy ve 108 případech bylo odvolání zamítnuto, ve 34 případech bylo rozhodnutí zrušeno a řízení zastaveno, ve 40 případech bylo rozhodnutí zrušeno a vráceno a ve 24 případech bylo rozhodnutí změněno.

XII.2.2. Rozhodnutí o správním vyhoštění

Správním vyhoštěním se rozumí ukončení pobytu cizince na území, které je spojeno se stanovením doby k vycestování z území členských států EU a doby, po kterou nelze umožnit cizinci vstup na území členských států EU. Doby, po kterou nelze umožnit cizinci vstup na území členských států EU, stanoví policie v rozhodnutí o správním vyhoštění cizince. V odůvodněných případech lze rozhodnutím stanovit hraniční přechod pro vycestování z území.⁶⁵

Počty osob, jimž bylo vydáno rozhodnutí o správním vyhoštění, mezi lety 2019–2021 pravidelně klesaly. V roce 2021 to bylo způsobeno zejména vydaným ochranným opatření Ministerstva zdravotnictví ČR, vydaná za účelem proti šíření nemoci covid-19, především opatření spočívající v zákazu vstupu a pobytu cizinců na území ČR a omezení s tím spojená.

V roce 2022 byla situace ovlivněna důsledky ozbrojeného konfliktu na Ukrajině a bylo vydáváno více rozhodnutí o správním vyhoštění osobám, které území ČR vstoupily bez jakéhokoliv oprávnění k pobytu, ale i těm, které se na území ČR nacházely již před vypuknutím invaze 24. 2. 2022⁶⁶. V roce 2023 byla situace podobná, avšak došlo již k poklesu počtu osoby s vydaným správním vyhoštěním. Pro občany Ukrajiny v případě vydání rozhodnutí o správním vyhoštění existují důvody znemožňující vycestování (navrácení na Ukrajinu). Policie proto postupovala podle § 120a zákona o pobytu cizinců na území ČR a podle § 33 odst. 3 téhož zákona těmto cizincům ministerstvo vnitra udělilo vízum k pobytu nad 90 dnů za účelem strpění pobytu na území.

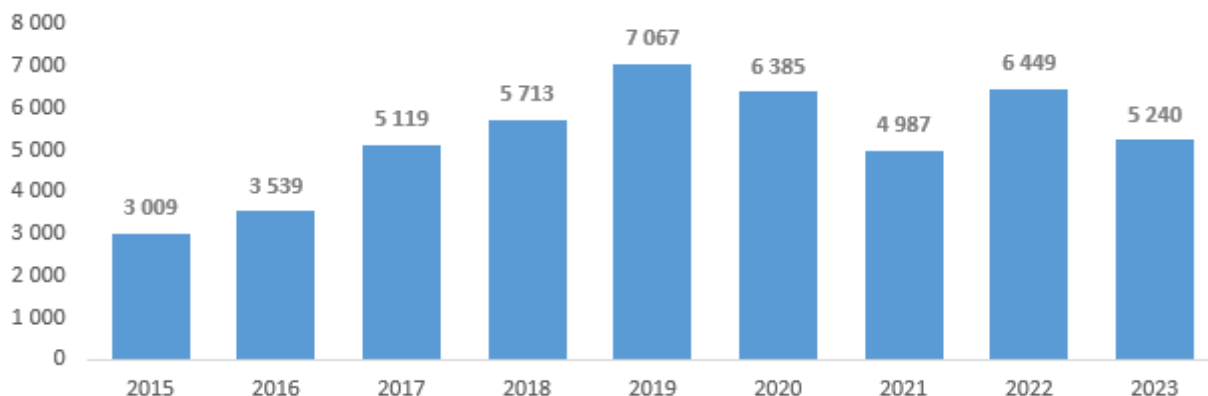
Celkem bylo **rozhodnutí o správním vyhoštění vydáno 5 240 cizincům**, v meziročním srovnání se jedná o pokles o 1 209 osob, tj. -18,7 %.

Mezi důvody uděleného správního vyhoštění, stejně jako v roce 2022, dominovalo překročení povolené doby pobytu na území ČR zejména těmi státními příslušníky třetích zemí, kteří jsou od vízové povinnosti osvobozeni při překračování vnějších hranic členských států pro pobytová oprávnění, jejichž celková délka nepřekročí 90 dnů během jakéhokoliv období 180 dnů; v menší míře docházelo k překračování doby povoleného pobytu u cizinců, kterým bylo vydáno vízum nebo povolení k pobytu jiným členským státem. Hlavním motivem překročení pobytu byl výkon ekonomické činnosti (zaměstnání), přičemž významný podíl zaujímali státní příslušníci Moldavska a Uzbekistánu.

⁶⁵ § 118 odst. 1, 2 zákona č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců

⁶⁶ Pro občany Ukrajiny v této souvislosti (dle § 33 odst. zákona o pobytu cizinců) platilo, že v případě vydání rozhodnutí o správním vyhoštění existují důvody znemožňující vycestování (navrácení na Ukrajinu) a bylo jim udělováno vízum k pobytu nad 90 dnů za účelem strpění pobytu na území

Počet cizinců s vydaným pravomocným rozhodnutím o správním vyhoštění v letech 2015–2023

Zdroj: ŘSCP

Nejvíce zastoupenou skupinu cizinců s vydaným rozhodnutím o správním vyhoštění, tvořili v roce 2023, stejně jako v předchozích letech občané **Ukrajiny (3 034)**, nicméně v jejich případě došlo k nárůstu o 1 074 osob a tvořili více než polovinu všech osob s rozhodnutím o správním vyhoštění (57,9 %).

Druhou skupinou cizinců s nejčastěji vydaným rozhodnutím o správním vyhoštění byli občané **Moldavska (742)**, meziročně se u nich jednalo o pokles o 249 osob (tj. -25,1 %). Následovali státní příslušníci **Uzbekistánu (137)**, **Gruzie (135)** a **Ruska (122)**. Občané Ruska zaznamenali po občanech Ukrajiny druhý nejvyšší početní nárůst (meziročně +79 osob). Následovali občané **Sýrie (111)**. V případě Sýrie se jedná o nejmarkantnější pokles (o 1 271 osob, tj. -92 %), který souvisí s celkovým snížením počtu odhalených osob při tranzitní nelegální migraci, a tedy i odhalovaných občanů Sýrie při této migraci. Pokles nastal i v případě Vietnamu (94, tj. -97 osob). Mírné nárůsty zaznamenali poslední tři uvedené státní příslušnosti Slovensko (78 osob, meziročně +71 osob), Albánie (75 osob, meziročně +39 osob) a Srbsko (65 osob, meziročně +40 osob).

V roce 2023 bylo rozhodováno v **592 případech** (meziročně o 270 případů méně) **odvolání proti rozhodnutí o správním vyhoštění**. Z uvedeného počtu bylo ve 387 případech odvolání zamítnuto, ve 14 případech bylo rozhodnutí zrušeno a řízení zastaveno, ve 123 případech bylo rozhodnutí zrušeno a vráceno k novému projednání a v 68 případech byl změněn výrok rozhodnutí.

V roce 2023 bylo řešeno celkem **91 žádostí** (meziročně o 98 případů méně) **o odstranění tvrdosti rozhodnutí o správním vyhoštění** podle § 122 zákona o pobytu cizinců na území České republiky, ve 49 případech bylo rozhodnutí o správním vyhoštění zrušeno, ve 40 případech byla žádost o zrušení rozhodnutí o správním vyhoštění zamítnuta a v 10 případech bylo řízení zastaveno podle § 66 zákona č. 500/2004 Sb., správního řádu.

V roce 2023 bylo podáno celkem **195 žalob** (meziročně o 26 žalob méně) **proti rozhodnutím vydaným v odvolacím řízení**. Soudy byla ve 185 případech žaloba zamítnuta, v 7 případech byla žaloba odmítnuta, ve 23 případech soud rozhodnutí odvolacího správního orgánu zrušil a vrátil správnímu orgánu k novému projednání a ve 4 případech bylo řízení o žalobě proti rozhodnutí odvolacího správního orgánu zastaveno.

V roce 2023 byla **realizace správního vyhoštění provedena u 500 osob**⁶⁷, tj. meziročně o 23 osob více. Počty osob, u kterých proběhl proces realizace správního vyhoštění, jsou zpravidla výrazně nižší než počty osob, které byli rozhodnutím správně vyhoštěni, a to z důvodu, že pouze část cizinců s vydaným rozhodnutím o správním vyhoštění je zajišťována do zařízení pro zajištění cizinců za účelem jeho realizace. U ostatních cizinců je předpokládáno jejich samostatné vycestování z území ČR, případně existují překážky, na jejichž základě nelze občany některých třetích zemí fyzicky vyhostit.

Dnem 24. 2. 2022, v důsledku ozbrojeného konfliktu, byly pozastaveny realizace správního vyhoštění na Ukrajinu. Občané Ukrajiny tvořili v předchozích letech dlouhodobě největší skupinu cizinců, u kterých byla prováděna realizace správního vyhoštění. Nejčastěji byla v roce 2023 realizace správního vyhoštění provedena u občanů Moldavska (151, tj. 30,2 % z počtu cizinců, u nichž byla provedena realizace správního vyhoštění), u kterých zároveň došlo k více než dvojnásobnému nárůstu počtu realizací správního vyhoštění, ačkoliv celkově počet osob se správním vyhoštěním poklesl. Dále následovali občané Turecka (101, tj. 20,2 %) a Uzbekistánu (51, tj. 10,2 %).

XII.2.3. Trest vyhoštění uložený soudy

Trest vyhoštění z území ČR může být soudem uložen pachateli, který není občanem ČR, a to jako trest samostatný nebo i vedle jiného trestu, vyžaduje-li to bezpečnost lidí nebo majetku, anebo jiný obecný zájem.⁶⁸

V roce 2023 byl trest vyhoštění soudem uložen **1 047 osobám** (meziroční pokles o 138 osob, tj. -11,6 %), přičemž na prvních dvou místech jsou stejné státní příslušnosti jako v předchozím roce – **Ukrajina** (573) a **Moldavsko** (159). Zatímco v případě občanů Ukrajiny došlo k více než dvojnásobnému nárůstu počtu osob s trestem vyhoštění (+368, tj. +179,5 %), v případě Moldavska se naopak jedná o pokles (-38, tj. -19,3 %). U dalších státních příslušností v pořadí došlo k poklesu, jednalo se o státní příslušníky **Gruzie** (41), **Vietnamu** (26) a **Sýrie** (25).

Realizace soudního vyhoštění na základě trestu vyhoštění uloženého soudem byla v roce 2023 provedena u 176 osob, tj. meziroční pokles o 13 osob (-6,9 %). Nejčastěji bylo soudní vyhoštění realizováno u občanů Slovenska (57, tj. 32,4 %), Moldavska (19, tj. 10,8 %) a Bulharska (18, tj. 10,2 %).

XII.2.4. Zařízení pro zajištění cizinců na území ČR

K 31. 12. 2023 provozovala Správa uprchlických zařízení (SUZ MV) **tři zařízení pro zajištění cizinců** (dále také ZZC), ve kterých je cizinec povinen se zdržovat na základě rozhodnutí o zajištění za účelem realizace správního vyhoštění dle zákona č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky, a to v **Bělé – Jezové** (Středočeský kraj), **Vyšních Lhotách** (Moravskoslezský kraj) a **Balkové** (Plzeňský kraj). Ubytovací kapacita uvedených zařízení pro zajištění cizinců se v průběhu roku neměnila a k 31. 12. 2022 činila **celkem 1 043 lůžek**.

Spolu se zajištěním ubytovacích a stravovacích služeb zde fungují sociální pracovníci a poskytují své služby psycholog (často jde o krizovou intervenci). Klientům slouží rozmanitá nabídka volnočasových aktivit – typicky sledování TV, návštěvy posilovny a venkovního hřiště nebo hraní společenských her a četba cizojazyčné literatury i periodik. Zařízení pravidelně navštěvovaly nestátní neziskové organizace, které nabídku dále rozšiřovaly, zejména o provoz humanitárního skladu šatstva a právní poradenství.

V roce 2023 bylo umístěno do zařízení celkem **1 071 cizinců**, oproti předchozímu roku jde o pokles o 1 598 osob (tj. -59,9 %). Z hlediska státních příslušností prošlo ve sledovaném roce uvedenými zařízeními pro zajištění cizinců nejvíce

⁶⁷ Realizace ze zařízení pro zajištění cizinců.

⁶⁸ § 80 odst. 1 zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník.

státních příslušníků **Turecka** (256 osob, tj. 23,9 %), u kterých je vykázán meziroční pokles (-86 osob, tj. -25,1 %). S výrazným odstupem ve statistice následovali státní příslušníci **Moldavska** (181 osob, tj. 16,9 %; +67 osob, tj. +58,8 %), **Sýrie** (141 osob, tj. 13,2 %; -1 318 osoby, tj. -90,3 %), **Vietnamu** (111 osob, tj. 10,4 %; +50 osob, tj. +82 %) a **Gruzie** (71 osob, tj. 6,6 %; +32 osob, tj. +82,1 %). Těchto pět státních příslušností tvořilo podíl 71 % na celkovém počtu umístěných cizinců.

Cizinci umístění do zařízení pro zajištění cizinců – srovnání 2022/2023

Rok	2022	tj. %	2023	tj. %	Změna oproti předchozímu období	
					v %	absolutní číslo
Celkem	2 669	100,0	1 071	100,0	-59,9	1 598
z toho TOP 10 (řazeno dle 2023):						
Turecko	342	12,8	256	23,9	-25,1	-86
Moldavsko	114	4,3	181	16,9	58,8	67
Sýrie	1 459	54,7	141	13,2	-90,3	-1 318
Vietnam	61	2,3	111	10,4	82,0	50
Gruzie	39	1,5	71	6,6	82,1	32
Uzbekistán	19	0,7	65	6,1	242,1	46
Irák	75	2,8	24	2,2	-68,0	-51
Nepál	23	0,9	21	2,0	-8,7	-2
Maroko	131	4,9	19	1,8	-85,5	-112
Rusko	5	0,2	14	1,3	180,0	9

Zdroj: SUZ MV

V roce 2023 bylo ze zařízení pro zajištění cizinců propuštěno 1 153 osob a navíc 9 zajištěných cizinců uprchlo (0,8 %), přičemž nejčastějším důvodem byl dobrovolný návrat dle § 123a zákona č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců (39,5 % všech odchodů), poté přemístění do azylového zařízení (22,5 %), zánik důvodů pro zajištění (13,5 %), správní vyhoštění formou readmise (11,1 %), předání cizince do odpovědné země dle Nařízení Evropského Parlamentu a Rady (EU) č. 604/2013 ze dne 26. 6. 2013 (Dublin III) (7,8 %), správní vyhoštění formou vycestování (4,5 %) a přemístění do vězení (0,3 %).

XII.2.5. Provádění readmisních smluv

Readmisní řízení je prováděno na základě readmisních dohod o zpětném přebírání osob. V rámci readmisního řízení jsou využívány bilaterální readmisní dohody mezi Českou republikou a daným státem a readmisní dohody uzavřené Evropskou unií.

XII.2.5.1. Provádění readmisních smluv se sousedními státy

Readmisní dohody se sousedními státy jsou nejčastěji využívanými. Dlouhodobě byly v předchozích letech nejčastěji převzaty do České republiky osoby z Německa, naopak předány byly osoby nejčastěji zpět na území Slovenska.

Readmisní řízení se sousedními státy – srovnání 2022/2023

Rok	2022	tj. %	2023	tj. %	Změna oproti předchozímu období	
					v %	absolutní číslo
Převzato osob podle readmisních dohod	3 221	100,0	2 687	100,0	-16,6	-534
z toho sousedními státy	1 110	34,5	1 958	72,9	76,4	848
stranou ČR	2 111	65,5	729	27,1	-65,5	-1 382
Převzetí odmítnuto	3 157	100,0	452	100,0	-85,7	-2 705
z toho sousedními státy od ČR	3 028	95,9	273	60,4	-91,0	-2 755
stranou ČR od sousedních států	129	4,1	179	39,6	38,8	50

Zdroj: ŘSCP

Osoby převzaté ČR ze sousedních států

V roce **2023 převzala ČR v rámci readmisního řízení od sousedních států celkem 729 osob**, tj. meziroční pokles o 1 382 osob (-65,5 %). Důvodem je výrazně menší počet osob převzatých ČR na úseku státní hranice s Německem, který patří dlouhodobě k nejvíce zatíženým, v důsledku poklesu osob zjištěných při tranzitní nelegální migraci. Počet osob převzatých z Německa se meziročně snížil o dvě třetiny (707 osob, meziročně -1 395 osob). Dále byly osoby převzaty v počtu 9 osob z Polska (meziročně +7 osob), z Rakouska (8 osob, +1 osoba) a ze Slovenska 4 osoby (meziročně +4 osoby, v roce 2022 nebyla převzata žádná osoba).

Dle státních příslušností byli ze sousedních států převzati nejčastěji občané **Sýrie** (240 osob), **Moldavska** (93), **Turecka** (82), **Ukrajiny** (47) a **Uzbekistánu** (28).

Readmisní řízení se sousedními státy – osoby převzaté orgány ČR ze sousedních států – srovnání 2022/2023

Rok	2022	tj. %	2023	tj. %	Změna oproti předchozímu období	
					v %	absolutní číslo
Převzato osob orgány ČR ze sousedních států	2 111	100,0	729	100,0	-65,5	-1 382
z toho:						
z Německa	2 102	99,6	707	97,0	-66,4	-1 395
z Polska	2	0,1	9	1,2	350,0	7
z Rakouska	7	0,3	8	1,1	14,3	1
Ze Slovenska	0		4	0,5		4

Zdroj: ŘSCP

Osoby předané ČR do sousedních států

V roce **2023 předala ČR v rámci readmisního řízení do sousedních států celkem 1 954 osob**, přičemž meziročně byl zaznamenán nárůst o 844 osob (tj. +76,0 %). Vysoké počty předaných osob v obou sledovaných letech jsou zapříčiněny migrační vlnou tranzitní nelegální migrace. Směru příchodu migrantů na naše území za účelem tranzitu do dalších zemí, odpovídají v obou sledovaných letech i nejvyšší počty předaných osob na Slovensko, kam bylo v roce 2023 předáno 1 889 osob, což značí meziroční nárůst o 847 osob (tj. +81,3 %).

Vysoké počty předaných osob byly důsledkem nejen samotného příchodu nelegálních migrantů ze Slovenska, ale též znovuzavedenými kontrolními opatřeními na vnitřní hranici se Slovenskem, která jednoznačně prokázala směr, odkud osoby přicestovaly.

Readmisní řízení se sousedními státy – osoby předané orgány ČR do sousedních států – srovnání 2022/2023

Rok	2022	tj. %	2023	tj. %	Změna oproti předchozímu období	
					v %	absolutní číslo
Předáno osob orgány ČR do sousedních států	1 110	100,0	1 958	100,0	76,4	848
z toho:						
na Slovensko	1 042	93,9	1 893	96,7	81,7	851
do Německa	25	2,3	33	1,7	32,0	8
do Rakouska	38	3,4	27	1,4	-28,9	-11
do Polska	5	0,5	5	0,3	0,0	0

Zdroj: ŘSCP

Předané osoby do ostatních sousedních států se pohybovaly ve výrazně menších počtech dosahujících 33 osob navracených do Německa, 27 osob do Rakouska a 5 do Polska.

Dle státních příslušností byli do sousedních států předáni nejčastěji občané Sýrie (1 660 osob) a Turecka (226), následovali s mnohem menšími počty občané Afghánistánu (20), Arménie (11) a Iráku a Moldavska (po 6 osobách).

XII.2.6. Návraty v souvislosti s aplikací tzv. dublinského nařízení

Oblastí, která s návraty nepřímo souvisí je aplikace tzv. dublinského nařízení (viz kapitola VII.2. Aplikace dublinského nařízení v ČR). Z území ČR do jiného členského státu bylo v roce 2023 zrealizováno celkem 104 transferů osob. Nejvíce osob bylo z území ČR předáno do **Rumunska (30)** a **Německa (19)**.

XII.2.7. Dobrovolné návraty

Při realizaci vycestování je pak vždy přednostně řešena možnost dobrovolného návratu před návratem nuceným.

Problematika dobrovolných návratů je na národní úrovni **upravena zákonem o pobytu cizinců ustanovením §123a**. Na základě písemné žádosti cizince podané ministerstvu nebo policii může ministerstvo zajistit úhradu nákladů spojených s dobrovolným návratem cizince, který je zajištěn v zařízení pro zajištění cizinců nebo kterému byla stanovena lhůta k vycestování či který na území pobývá bez platného oprávnění k pobytu. Vyřízení takové žádosti pak spadá do kompetence odboru azylové a migrační politiky, který zajistí veškeré náležitosti tak, aby bylo možné návrat realizovat. Dobrovolná repatriace je dále upravena **zákonem o azylu**, kdy na základě ustanovení §54a ministerstvo vnitra může, je-li to ve veřejném zájmu, nést náklady spojené s dobrovolným návratem.

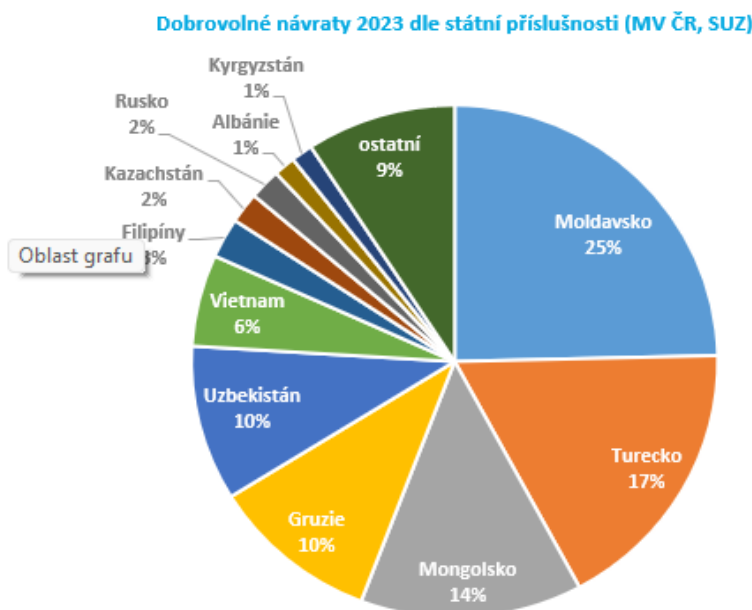
Národní právní úprava dobrovolných návratů a návratů obecně **je plně v souladu s legislativou EU**. Zde zejména se Směrnicí Evropského parlamentu a Rady 2008/115/ES ze dne 16. prosince 2008 o společných normách a postupech v členských státech při navracení neoprávněně pobývajících státních příslušníků třetích zemí.

V oblasti dobrovolných návratů realizují v současnosti své programy asistovaných dobrovolných návratů Ministerstvo vnitra ČR a Správa uprchlických zařízení MV ČR (SUZ). **Ministerstvo vnitra** se ve svém programu soustředí především na **cizince, kterým bylo vydáno rozhodnutí o správním vyhoštění nebo rozhodnutí o povinnosti opustit území s důrazem na cizince, u kterých bylo rozhodnuto o zajištění**. SUZ prostřednictvím svého programu poskytuje pomoc s dobrovolným vycestováním **bývalým žadatelům o mezinárodní ochranu**.

U obou programů dobrovolných návratů zajišťují ministerstvo vnitra a SUZ nejen samotnou realizaci dobrovolného návratu, ale také veškeré související poradenství a asistenci, které jsou pro efektivní, rychlé a úspěšné uskutečnění návratu nezbytné. Mezi zajišťované služby patří poskytování informací o dobrovolném návratu cizincům umístěným

v přijímacích a pobytových střediscích pro žadatele o mezinárodní ochranu a v zařízeních pro zajištění cizinců. Rovněž se provádí návratové poradenství poskytované cizincům s povinností opustit území ČR, na které nebyl uplatněn institut zajištění. V souvislosti s návratovým poradenstvím je dotčeným cizincům poskytována asistence při komunikaci se zastupitelskými úřady jejich zemí původu, nejčastěji v souvislosti s vyřízením náhradního cestovního dokladu. MV ČR může také v případě potřeby pro cizince zajistit tranzitní asistenci a asistenci po přiletu do země původu.

V průběhu roku 2023 bylo realizováno celkem 674 dobrovolných návratů cizinců ze třetích zemí. V rámci tohoto počtu bylo 654 asistovaných dobrovolných návratů cizinců realizováno MV ČR, a 20 asistovaných dobrovolných návratů žadatelů o mezinárodní ochranu bylo realizováno SUZ. Nejčetněji byli mezi těmito navrátilci zastoupeni státní příslušníci **Moldavska, Turecka, Mongolska** či **Gruzie**.

Zdroj: MV

XII.2.7.1. Dobrovolné návraty realizované Správou uprchlických zařízení

Každý cizinec splňující podmínky uvedené v ustanovení § 54 a zákona o azylu, je oprávněn požádat o repatriaci – dobrovolný, důstojný a bezpečný návrat do země původu nebo třetí země, hrazený z rozpočtu státu. Nárok na dobrovolný návrat nevzniká automaticky, každá žádost je posuzována individuálně, ale v zájmu státu je podpořit návrat osob, které o to dobrovolně požádají. SUZ MV nese náklady na repatriaci s přihlédnutím k tomu, zda cizinec splňuje podmínky zákona, přičemž zohledňuje při realizaci zdravotní a psychický stav, rodinnou a sociální situaci a další faktory.

Při realizaci dobrovolného návratu SUZ MV poskytuje žadatelům bezplatný nákup letenky nebo jízdenky do cílové země, přímou asistenci při odjezdu, poradenství a v případě, že klientovi není možné zajistit dopravu až do jím zvolené destinace, může mu být vyplacen příspěvek na dopravu do požadovaného místa v cílové zemi.

Dále může SUZ MV poskytnout další nezbytnou asistenci, která povede k úspěšnému návratu cizince, například se jedná o asistenci při zajištění cestovního dokladu v případě jeho absence, úhradu nákladů s tím spojených, úhradu nákladů na požadované testy na covid-19, zajištění odvozu na místo odjezdu z ČR, zajištění doprovodu zdravotně nezpůsobilého cizince specializovanou přepravní zdravotnickou službou, asistenci během případného přestupu v cizí zemi atd.

V případě potřeby SUZ MV spolupracuje při realizaci repatriací s OAMP, IOM nebo Českým červeným křížem. Z důvodu ochrany osobních údajů žadatelů o mezinárodní ochranu SUZ MV přímo do kontaktu se zahraničními úřady zemí původu nevstupuje. S uvedenými smluvními organizacemi SUZ MV spolupracuje zejména v případech:

- je-li nutné zajištění náhradních nebo prodloužení doby platnosti stávajících cestovních dokladů,
- narodí-li se žadateli o mezinárodní ochranu na území ČR dítě a není tedy zapsáno v cestovním dokladu rodiče a Policie ČR nemůže vydat cestovní průkaz totožnosti, nebo tento není dostačující k návratu,
- je-li nutná asistence při mezipřistání (např. z důvodů handicapu),
- je-li nevyhnutelné mezipřistání a přestup v zemích schengenského prostoru,
- jedná-li se o nezletilého žadatele o mezinárodní ochranu bez doprovodu.

V roce 2023 bylo řešeno celkem **26 žádostí o dobrovolný návrat**, z toho bylo navraceno do požadovaných zemí celkem **20 osob**, a to do zemí: **Ázerbájdžán** (5 osob), **Írán** (4 osoby), **Uzbekistán** (4 osoby), **Gruzie** (3 osoby), **Vietnam** (2 osoby), **Čína** a **Rusko** (každá země po 1 osobě).

XII.2.7.2. Dobrovolné návraty zajišťované Ministerstvem vnitra

V rámci realizace asistovaného dobrovolného návratu MV zajišťuje nejen samotnou realizaci návratu, ale také veškeré související poradenství a asistenci, které jsou pro efektivní, rychlé a úspěšné uskutečnění návratu nezbytné. Během roku 2023 zahájil OAMP MV ČR realizaci dvou vzájemně propojených návratových projektů, které jsou financované z prostředků Azylového, migračního a integračního fondu EU. Náplní těchto dvou projektů je primárně zabezpečení realizace návratů příslušníků třetích zemí do zemí původu. Projekt „**Udržení a posílení návratové struktury OAMP MV ČR**“ se soustředí na posílení a udržení personálního zabezpečení návratové struktury OAMP. Zejména se jedná o udržení dostupnosti služeb spojených s dobrovolným návratem na území celé ČR. Prostřednictvím projektu „**Provozně-technická podpora návratové struktury OAMP MV ČR**“ je pak pro tuto návratovou strukturu zabezpečováno technické zázemí a řešena průběžná podpora chodu jednotlivých pracovišť.

Od dubna 2022 je MV zapojeno do programu agentury FRONTEX s názvem *Joint Reintegration Services (JRS)*. V rámci tohoto programu je dostupná reintegrační podpora navracejícím se cizincům, a to jak ve formě „po příjezdové“ či „po návratové“ asistence. Na konci roku byla dostupná síť partnerských organizací v celkem 41 zemích návratu. Participace v programu JRS přináší cizincům možnost získat v rámci realizace dobrovolného návratu také podporu při zahájení podnikání, dlouhodobou podporu s bydlením, sociální, zdravotní a psychosociální podporu, podporu při vstupu na pracovní trh, finanční podporu, podporu vzdělávání, dalšího profesního vzdělávání či podporu při sloučení rodiny. Realizace reintegračních aktivit umožňuje zefektivnit proces dobrovolných návratů a asistované začlenění cizince v zemi původu. Během roku 2023 byla reintegrační asistence poskytnuta celkem v 54 případech jednotlivců a rodin, kdy nejvíce případů bylo z Mongolska (26), Vietnamu (14) a Turecka (6). Celkem bylo prostřednictvím JRS podpořeno 80 cizinců.

V roce 2023 bylo Ministerstvem vnitra realizováno celkem 654 asistovaných dobrovolných návratů. Z uvedeného počtu bylo 456 osob umístěno v zařízeních pro zajištění cizinců. Nejčastěji byl dobrovolný návrat realizovaný Ministerstvem vnitra u státních příslušníků **Moldavska** (166 osob) či **Turecka** (118 osob). Celkem se podařilo úspěšně realizovat dobrovolný návrat cizinců 38 různých státních příslušností.

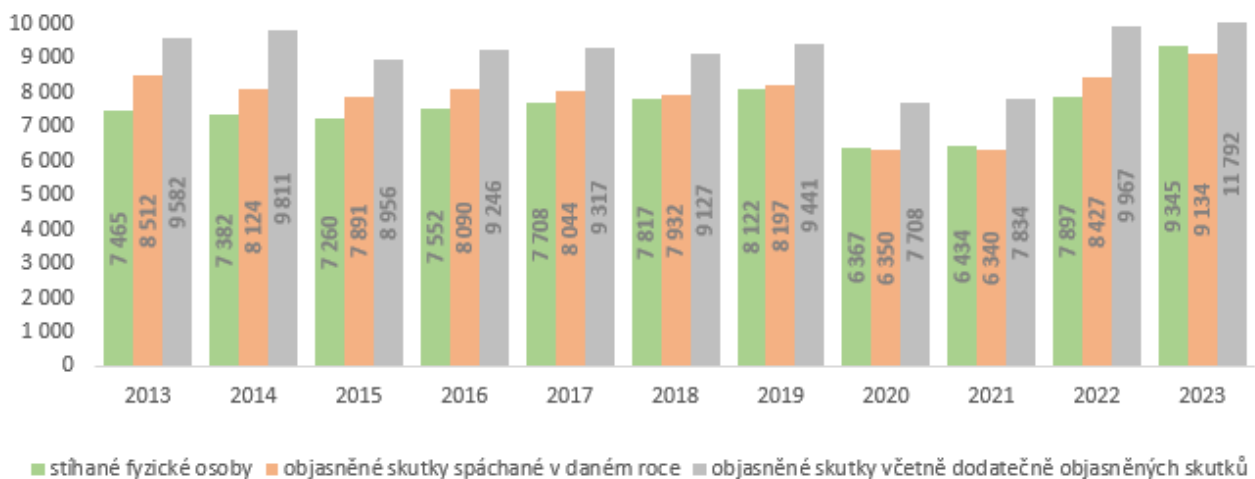
Během roku 2023 byla realizace navracení nadále vystavena dopadům souvisejícím s vypuknutím konfliktu na území Ukrajiny. OAMP MV ČR v minulých letech hojně realizovalo dobrovolné návraty státních příslušníků Ukrajiny, které od vypuknutí konfliktu v rámci programu dobrovolných návratů lze navracet pouze ve výjimečných případech, tudíž v roce 2023 byl v rámci dobrovolných návratů vrácen pouze 1 státní příslušník Ukrajiny. Na praxi navracení mělo nadále vliv omezení či úplné zrušení některých letů v souvislosti s vypuknutím konfliktu. Byly zrušeny některé pravidelné linky s tranzitem přes Moskvu a značně omezeny další linky směrem do oblasti východní Evropy a Asie. V roce 2023 se celkově navýšil počet realizovaných návratů cizinců mimo zařízení pro zajištění cizinců ze 77 osob na 198 osob.

XIII. TRESTNÁ ČINNOST CIZINCŮ

XIII.1. TRESTNĚ STÍHANÍ CIZINCI

V ČR bylo v roce 2023 trestně stíháno **78 969 fyzických osob**⁶⁹, cizinci se na tomto celkovém počtu podíleli **9 345 osobami**. Ve srovnání s rokem 2022 bylo v roce 2023 stíháno **o 1 448 cizích státních příslušníků více**, což představuje **nárůst o 18,3 %**. Cizinci tvořili podíl ve výši 11,7 % na celkovém počtu stíhaných fyzických osob, přičemž se tento podíl v roce 2023 meziročně zvýšil **o 1,3 %**. Jedná se tak o nejvyšší zaznamenaný podíl trestně stíhaných cizinců na počtu všech stíhaných fyzických osob od roku 2011.

Vývoj trestné činnosti cizinců v letech 2013–2023

Zdroj: ÚSKPV

⁶⁹ Statistika kriminality PČR rozlišuje a počítá tyto veličiny: registrovaný skutek, objasněný skutek, skutek objasněný dodatečně a stíhaná osoba.

Registrovaný skutek je trestný čin, který je **ve sledovaném roce zahájený** ve smyslu § 158/3 tr. řádu.

Objasněný skutek je ten registrovaný skutek, který je **ve sledovaném období též objasněn**, tzn., že je pro tento skutek stíhaná alespoň jedna osoba.

Skutek **objasněný dodatečně** je ten skutek, který je registrovaný (zahájeno tr. řízení podle § 158/3 tr. řádu) v jakémkoliv období před sledovaným rokem a **až ve sledovaném roce je objasněn**.

Celkově objasněné skutky jsou pak součtem objasněných a dodatečně objasněných skutků.

Stíhanou osobou rozumíme osobu, které bylo sděleno obvinění podle § 160/1 tr. řádu nebo osobu již bylo sděleno podezření podle § 179a tr. řádu (zkrácené přípravné řízení) nebo osobu, která se dopustila činu jinak trestného a jejíž trestní stíhání je nepřipustné podle § 11 tr. řádu (osoby mladší 15ti let, nepříčetné, diplomaté, apod.). Není rozhodné, kdy byl skutek zahájen ve smyslu § 158/3 tr. řádu, **rozhodující je datum sdělení obvinění** (podezření, apod.).

V roce 2023 byl v ČR zaznamenán vůbec nejvyšší počet trestně stíhaných cizinců od roku 2011. Meziročně byl oproti roku 2022 evidován nejen **nárůst** celkového počtu **trestně stíhaných cizinců**, ale také celkového počtu všech **trestně stíhaných osob**. Zatímco v roce 2020 došlo k výraznému poklesu celkového počtu **trestně stíhaných osob**, přetrvávajícímu i v roce následujícím, v roce 2022 byl evidován jejich výrazný **nárůst**. V roce 2020 bylo přerušeno šestileté období každoročního nárůstu podílu stíhaných cizinců na počtu celkem stíhaných fyzických osob, jejich podíl se snížil, v roce 2021 však opět bylo zaznamenáno jeho navýšení, které dále vzrostlo i v roce 2022.

Trestně stíhaní cizinci a jejich podíl na trestně stíhaných osobách v ČR v letech 2013–2023

Rok	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Celkem trestně stíhané fyzické osoby na území ČR	117 596	114 392	101 597	93 093	86 787	84 620	85 730	75 009	69 373	75 160	78 969
z toho:											
trestně stíhaní cizinci	7 465	7 382	7 260	7 552	7 708	7 817	8 122	6 367	6 434	7 897	9 345
podíl na trestně stíhaných fyzických osobách v ČR v %	6,3	6,5	7,1	8,1	8,9	9,2	9,5	8,5	9,3	10,5	11,7

Zdroj: ÚSKPV

V roce 2023 bylo objasněno (včetně skutků objasněných dodatečně) celkem **11 792 skutků** spáchaných cizinci, což je o 1 825 více než v předchozím roce, z toho **9 134 skutků** spáchali cizí státní příslušníci v roce 2023. Z celkového počtu objasněných skutků (tj. včetně dodatečně objasněných) spáchaných v roce 2023 všemi stíhanými osobami na území ČR tvořily skutky spáchané cizinci **11,8 %** – tento podíl tak stoupl v roce 2023 oproti předchozímu roku o 1,3 procentního bodu.

Přehled trestné činnosti – srovnání let 2022/2023

Rok	2022	tj. %	2023	tj. %	Změna oproti předchozímu období	
					v %	absolutní číslo
Registrováno skutků	181 991	100,0	181 417	100,0	-0,3	-574
Objasněno skutků	81 474	44,8	82 992	45,7	1,9	1 518
z toho spácháno cizinci	8 427	10,3	9 134	11,0	8,4	707
Celkem objasněno skutků*	96 229	100,0	100 447	100,0	4,4	4 218
z toho spácháno cizinci*	9 967	10,4	11 792	11,7	18,3	1 825
Celkem stíháno fyzických osob	75 160	100,0	78 969	100,0	5,1	3 809
z toho cizinci	7 897	10,5	9 345	11,8	18,3	1 448

Zdroj: ÚSKPV

*včetně dodatečně objasněných skutků registrovaných v předchozích letech

Z pohledu vyšších územních samosprávných celků, resp. krajských ředitelství policie (dále též jen KŘP), bylo v roce 2023 pořadí **tří nejzatíženějších krajů** s nejvyšším počtem stíhaných cizinců následující: teritorium Hl. m. Prahy s počtem **2 424** trestně stíhaných cizinců, Středočeského kraje s počtem 1 293 a území Jihomoravského kraje s 1 046 stíhanými cizinci.

Pokud jde o druh kriminality, v roce 2023 byli cizinci nejčastěji trestně stíháni pro následující trestnou činnost⁷⁰:

- Nejvíce cizích státních příslušníků bylo stíháno pro trestné činy spadající do kategorie **zbývající kriminality**⁷¹, jednalo se o **3 063 cizinců** (+305, tj. o +11,1 % více než v roce 2022), ve které dominují trestné činy *ohrožení pod vlivem návykové látky a opilství*⁷² – celkem **1 713 cizinců**, následuje okruh trestných činů spáchaných v souvislosti s *dopravními silničními nehodami z nedbalosti*, za něž bylo stíháno **885 cizinců** a trestný čin *zanedbání povinné výživy* – celkem **303 cizinců**.
- Následují trestné činy, které zahrnuje kategorie **ostatní kriminální trestné činy** s počtem **2 491 stíhaných cizinců** (+279 cizinců, tj. +12,6 %), kde byl výrazným počtem zastoupen trestný čin *maření výkonu úředního rozhodnutí*: **1 200 cizinců** a trestný čin *nedovolené překročení státní hranice* – celkem **345 cizinců**. Do této kategorie jsou též zařazeny trestné činy postihující drogovou kriminalitu, mj. *nedovolená výroba a jiné nakládání s omamnými a psychotropními látkami a jedy pro jiného* (**267 cizinců**), *přechovávání omamné a psychotropní látky a jedy pro sebe* (**109 cizinců**).
- Pro **majetkové trestné činy** bylo v roce 2023 stíháno **1 876 cizinců** (+369, tj. +24,5 %), přičemž nejvýraznější zastoupení u tohoto druhu kriminality tvořily *krádeže prosté* (**973 cizinců**).
- Následují **hospodářské trestné činy**, v této kategorii bylo stíháno **1 271 cizinců** (+477, tj. +60,1 %). U tohoto druhu kriminality byly nejčastěji zastoupeny trestné činy *padělání a pozměnění veřejné listiny* – celkem **676 trestně stíhaných cizinců**, *zkrácení daně* (134 cizinců), *porušení práv k ochranné známce a jiným označením* (58 cizinců), *podvod hospodářského charakteru* (58 cizinců), *úvěrový podvod* (40 cizinců) a legalizace výnosů z trestné činnosti (37 cizinců).
- Pro **násilné trestné činy** bylo stíháno **1 084 cizinců** (+98 cizinců, tj. +9,9 %), přičemž nejvíce zastoupenými trestnými činy byly u tohoto druhu kriminality *úmyslné ublížení na zdraví s počtem 515 stíhaných cizinců*, *loupež* (156 cizinců) a *nebezpečné vyhrožování* (142 cizinců). Do této kategorie je zařazen též trestný čin *vražda*, pro který bylo stíháno 35 cizinců (+17 cizinců, tj. +94,4 %).
- Nejméně zastoupeným, ovšem velice závažným druhem kriminality, jsou **mravnostní trestné činy, pro které bylo v roce 2023 stíháno 190 cizích státních příslušníků** (+48, tj. +33,8 %), nejčastěji pro trestný čin *znásilnění* (97 cizinců).

Trvale mají trestně stíhaní cizinci velmi výrazné zastoupení u několika trestných činů. Jedná se například o trestný čin *padělání a pozměňování veřejné listiny* (81,1 % z 834 osob), *nedovolené překročení státní hranice* (87,8 % z 393 osob), *porušení práv k ochranné známce a jiným označením* (63,7 % z 91 osob) či *ohrožení pod vlivem návykové látky, opilství* s 20,5 % z 8 355 osob.

⁷⁰ Uváděna je TSK, tj. takticko-statistická klasifikace trestných činů (nikoli paragrafy trestního zákoníku).

⁷¹ Do kategorie „ostatní kriminální činy“ jsou zařazeny skutkové podstaty trestných činů spadajících do obecné kriminality, které se svou povahou nedají zařadit do násilné, mravnostní či majetkové kriminality; do kategorie „zbývající“ kriminalita jsou zařazeny skutkové podstaty tr. činů, které se svojí povahou nedají zařadit do obecné, hospodářské ani vojenské a protiústavní kriminality.

⁷² Pro statistické vykazování je vyhodnocován součet těchto trestných činů.

Počet trestně stíhaných cizinců na území ČR a počet skutků spáchaných cizinci dle jednotlivých druhů kriminality

Druh kriminality	Stíháno cizinců	Počet objasněných skutků*	Stíháno cizinců	Počet objasněných skutků*
	2022	2022	2023	2023
Násilné činy	986	1 042	1 084	1 111
z toho vraždy	18	19	35	35
z toho loupeže	136	128	156	144
z toho úmyslné ublížení na zdraví	445	383	515	459
Mravnostní činy	142	176	190	235
Majetkové činy	1 507	2 482	1 876	3 337
z toho krádeže vloupáním	378	612	416	598
z toho krádeže prosté	782	996	973	1 206
z toho krádeže kapesní	95	102	150	161
Ostatní kriminální činy	2 212	2 318	2 491	2 523
z toho ned. výr. a jin. nakl. s OPL** a s jedy	230	240	267	269
z toho šíření toxikomanie	6	3	1	1
z toho přechovávání OPL** a jedů	94	96	109	110
z toho výr. a drž. předm. k nedov. výr. OPL** a jedů	8	5	3	3
z toho nedov. pěst. rostlin obsahující OPL**	1	1	4	3
z toho maření výkonu úředního rozhodnutí a vykázání	1 243	1 349	1 200	1 296
Zbývající kriminalita	2 758	2 825	3 063	3 136
z toho silniční nehody z nedbalosti	832	837	885	889
z toho ohrožení pod vlivem návykové látky	1 569	1 592	1 713	1 744
z toho zanedbání povinné výživy	263	291	303	332
Hospodářské činy	794	1 123	1 271	1 447
Celková kriminalita	7 897	9 967	9 345	11 792

Zdroj: ÚSKPV

* včetně dodatečně objasněných skutků registrovaných v předchozích letech

** OPL – omamné a psychotropní látky

Z pohledu státních příslušností tvořili v roce 2023 nejpočetnější skupiny trestně stíhaných cizinců státní příslušníci **Ukrajiny 3 477 osob** (+1 088, tj. +45,5 %), ti se v roce 2023 dostali na první místo. Následovali státní příslušníci **Slovenska** s počtem **2 561 osob** (+96, tj. +3,9 %), **Polska s počtem 425 osob** (+25, tj. +6,3 %) a **Rumunska s 375 osobami** (+57, tj. +17,9 %). Následují státní příslušníci **Moldavska s 356 osobami** (-52, tj. -12,7 %), **Bulharska s 230 osobami** (+3, tj. +1,3 %), **Vietnamu s 201 osobami** (-33, tj. -14,1 %), **Gruzie se 189 osobami** (+52, tj. +38,0 %), **Německa se 145 osobami** (+18, tj. +14,2 %) a **Ruska se 139 osobami** (-1, tj. -0,7 %). **Největší početní i procentuální nárůst** byl zaznamenán u státních příslušníků Ukrajiny.

Trestně stíhaní cizinci v ČR dle státní příslušnosti – srovnání 2022/2023

Rok	2022	tj. %	2023	tj. %	Změna oproti předchozímu období	
					v %	absolutní číslo
Celkem	7 897	100,0	9 345	100,0	18,3	1 448
z toho nejvíce občané států (řazeno dle pořadí v roce 2023):						
Ukrajina	2 389	30,3	3 477	37,2	45,5	1 088
Slovensko	2 465	31,2	2 561	27,4	3,9	96
Polsko	400	5,1	425	4,5	6,3	25
Rumunsko	318	4,0	375	4,0	17,9	57
Moldavsko	408	5,2	356	3,8	-12,7	-52
Bulharsko	227	2,9	230	2,5	1,3	3
Vietnam	234	3,0	201	2,2	-14,1	-33
Gruzie	137	1,7	189	2,0	38,0	52
Německo	127	1,6	145	1,6	14,2	18
Rusko	140	1,8	139	1,5	-0,7	-1

Zdroj: ÚSKPV

V souvislosti s nelegální migrací na území ČR bylo v roce 2023 trestně stíháno pro trestné činy *násilné překročení státní hranice* (§ 339 trestního zákoníku), *organizování a umožnění nedovoleného překročení státní hranice* (§ 340 trestního zákoníku), *napomáhání k neoprávněnému pobytu na území republiky* (§ 341 trestního zákoníku) a *porušení předpisů o mezinárodních letech* (§ 343 trestního zákoníku) celkem **345 cizinců a 47 občanů ČR**. Ve srovnání s rokem 2022 došlo k nárůstu u občanů ČR o +10 osob a u cizinců o +107 osob.

V roce 2023 byli pro uvedené trestné činy stíháni nejčastěji státní příslušníci **Ukrajiny (116), Sýrie (42), Uzbekistánu (29), Turecka (19), Gruzie (12), Bulharska (11), Německa (11), Polska (10), Slovenska, Rumunska a Moldavska (po 8 osobách)**. Za spáchané skutky byli cizinci trestně stíháni **nejčastěji na území KŘP Jihomoravského kraje (133 osob)**, dále pak KŘP Kraje Vysočina (**45 osob**), KŘP Zlínského kraje (**37 osob**), KŘP Ústeckého kraje (**35 osob**), KŘP Moravskoslezského kraje (**34 osob**), KŘP hl. m. Prahy (**20 osob**), KŘP Středočeského kraje (**16 osob**), KŘP Královéhradeckého kraje (**13 osob**), KŘP Pardubického kraje (**5 osob**), KŘP Olomouckého kraje (**4 osoby**) a KŘP Jihočeského, Karlovarského a Libereckého kraje (**po 1 osobě**). Jediným krajským ředitelstvím policie, kde pro předmětnou trestnou činnost nebyla stíhána žádná osoba (PO, FO ani cizinec), je KŘP Plzeňského kraje.

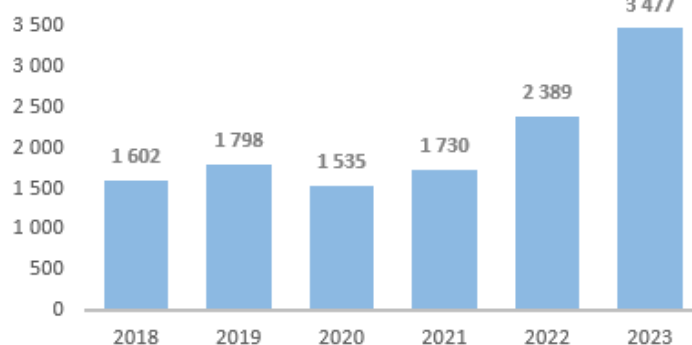
XIII.1.1. Zhodnocení dopadů migrace z Ukrajiny na kriminalitu v ČR v roce 2023

K 31. 12. 2023 bylo na území ČR evidováno celkem **574 447 občanů Ukrajiny s pobytem na území**. V porovnání s koncem roku 2021 (před ruskou agresí na Ukrajinu a zavedením dočasné ochrany) se počet občanů Ukrajiny s pobytem na území zvýšil za dva roky o 191,8 %.

V souvislosti s vyšším počtem občanů Ukrajiny na území ČR došlo i k nárůstu trestně stíhaných občanů Ukrajiny. Celkem bylo **trestní stíhání v roce 2023 zahájeno u 3 477 občanů Ukrajiny**, což v meziročním srovnání představuje nárůst o 46 %⁷³. Občané Ukrajiny se tím podíleli na celkovém počtu stíhaných osob **4,4 %**, což ve srovnání s rokem 2022 činí **nárůst o 1,2 procentního bodu**.

⁷³ V roce 2022 bylo trestně stíháno 2 389 občanů Ukrajiny.

Počet trestně stíhaných občanů Ukrajiny v letech 2018–2023

Zdroj: ÚSKPV

K nejčastějším trestným činům, za které byli občané Ukrajiny stíháni, patří **ohrožení pod vlivem návykové látky, dopravní nehody silniční nedbalostní, maření výkonu úředního rozhodnutí, úmyslné ublížení na zdraví nebo padělání a pozměnění veřejné listiny**. Z násilné kriminality se nejvíce stíhaných osob (199) dopustilo úmyslného ublížení na zdraví. Z podrobnější analýzy spáchaných skutků vyplývá, že k většině z nich došlo v rámci komunity ukrajinských občanů a často pod vlivem alkoholu.

Nadprůměrné zastoupení měli občané Ukrajiny mezi pachateli trestných činů **padělání veřejné listiny: 48,4 %, ohrožení pod vlivem návykové látky: 11,8 % a dopravní nehody: 7,9 %**. U ostatní trestné činnosti byl podíl ukrajinských občanů průměrný nebo podprůměrný.

U trestného činu padělání veřejné listiny byl zaznamenán největší meziroční nárůst stíhaných osob (+264 %), ve většině případů se jednalo o padělané ukrajinské řidičské průkazy, které občané Ukrajiny vydávali za pravé buď během dopravní kontroly, nebo při pokusech o jejich výměnu za české průkazy na úřadech. Co se týče Ukrajinci nejčastěji páchaného trestného činu, a to ohrožení pod vlivem návykové látky bylo spojeno s řízením motorového vozidla po předchozí konzumaci alkoholu.

Vybraná trestná činnost, pro kterou byli občané Ukrajiny trestně stíháni v letech 2021-2023

Vybraná trestná činnost	Počet stíhaných občanů Ukrajiny			Podíl občanů Ukrajiny v %		
	2021	2022	2023	2021	2022	2023
Celková kriminalita	1 730	2 389	3 477	2,5	3,2	4,4
Násilná	164	290	383	1,8	3,1	3,9
Vražda	5	13	16	4,8	9,5	9,9
Loupež	31	28	62	2,7	2,0	4,2
Úmyslné ublížení na zdraví	68	138	199	2,0	3,7	4,9
Mravnostní	19	42	52	1,1	2,5	2,8
Majetková	171	241	377	1,0	1,1	1,6
Hospodářská	225	214	547	3,4	3,7	8,9
Padělání a pozměnění veřejné listiny	129	111	404	29,5	26,0	48,4
Ohrožení pod vlivem návykové látky, opilství	502	796	988	6,3	9,4	11,8
Dopravní nehody silniční nedbalostní	251	365	445	4,7	6,4	7,9
Maření výkonu úředního rozhodnutí	369	329	439	3,3	2,7	3,8

Zdroj: ÚSKPV

Vzhledem k tomu, že osoby poškozené trestnou činností nejsou v ČR statisticky evidovány podle státní příslušnosti, **není možné určit přesný počet ukrajinských občanů, kteří byli kriminalitou poškozeni**. Z dostupných údajů je nicméně možné dovodit, že **tento počet se v roce 2023 zvýšil, v porovnání s předcházejícím rokem, cca o 10 %**. Nejčastějšími druhy kriminality, kterými byli Ukrajinci poškozeni, jsou **majetková** (především krádeže a podvody) a **násilná trestná činnost** (zejména úmyslné ublížení na zdraví).

Zvýšený monitoring dopadů na bezpečnost

Po vypuknutí války na Ukrajině a poté, co do ČR začali masivně prchat lidé postižení konfliktem, vyvstala potřeba monitorovat potenciální dopady uprchlické vlny na bezpečnost v ČR, zejména na páchanou kriminalitu. Za tímto účelem byl odborem centrální analytiky ÚSKPV PP ČR vytvořen formát situační zprávy, prostřednictvím které je vedení policie pravidelně informováno o zjištěných skutečnostech. Jedním ze zdrojů získávaných poznatků, následně prezentovaných v situační zprávě, je za tímto účelem vytvořený dotazník k bezpečnostní situaci, který je pravidelně vyplňován zástupci všech krajských ředitelství policie. Jako další zdroje potřebných informací jsou využívány policejní databáze a informační systémy, poznatky jiných bezpečnostních sborů, zprávy Europolu, ale i veřejné zdroje jako jsou zpravodajství, monitoring sociálních sítí apod. Součástí každé aktualizace situační zprávy je vždy i krátká predikce či odhad budoucího vývoje některých souvisejících aspektů.

XIII.1.2. Působení cizinců v oblasti organizovaného zločinu na území ČR

Stejně jako v předchozích letech byl i v roce 2023 zaznamenán vznik nových organizovaných skupin za účelem převozu nelegálních migrantů, a to i v ČR. Členy skupin tvoří z části státní příslušníci ČR, kteří mají za úkol obstarávat vozidla určená pro transport nelegálních migrantů, dále zajišťují řidiče pro jednotlivé převozy, popřípadě se sami účastní převozů nelegálních migrantů jako řidiči. Dalšími členy těchto organizovaných skupin pachatelů jsou cizinci s pobytovým oprávněním na území ČR. V roce 2023 byla detekována vyšší aktivita ruskojazyčných organizovaných skupin. Všechny tyto organizované skupiny mají mezinárodní charakter, tj. jsou tvořeny členy působícími v několika státech.

Nelegální migrace ve vztahu k obchodování s lidmi

V této problematice dochází dlouhodobě pouze k evolučním změnám v konkrétních formách a způsobech jednání pachatelů. Rok 2023 nebyl výjimkou. Nejčastěji využívané způsoby pro páchaní této trestné činnosti se shodují s aktuálními trendy zaznamenanými v jiných státech EU. ČR zůstává i nadále zemí cílovou, tranzitní i zdrojovou.

Kriminální organizace páchající tento typ trestné činnosti působí obvykle na území ČR a dalšího státu. Své oběti zneužívají nejčastěji k prostituci a k nuceným pracím. Pachatelé k získávání obětí stále častěji používají lest a uvedení v omyl, budují a následně zneužívají závislost své oběti, využívají psychologickou manipulaci (organizátoři např. slibují ženám partnerský vztah) apod. Při udržování oběti ve vztahu podřízenosti se projevuje zřetelný odklon od použití přímého fyzického násilí, které je často nahrazováno pohrůzkou násilím a které se tak stalo až poslední možností, k níž se aktéři obchodování s lidmi uchylují.

Přetrvává trend, kdy se pachatelé zaměřují na osoby s nějakou přidanou zranitelností (sociální nebo ekonomické znevýhodnění, zneužívání alkoholu, drog, psychické problémy apod.). Obchodníci s lidmi se zaměřují i na osoby s vývojovým a tělesným postižením.

Rychlý rozvoj komunikačních platforem v každodenním životě má zásadní dopady i do oblasti obchodování s lidmi. Online platformy se v problematice obchodování s lidmi uplatňují ve dvou základních segmentech: urychlují a do značné míry anonymizují komunikaci mezi obchodníky s lidmi a jejich případnými oběťmi a podstatně ztěžují možnosti orgánů činných v trestním řízení tuto komunikaci detekovat a dokumentovat.

V případech, kdy je ČR zemí zdrojovou, pachatelé vyhledávají oběti mezi osobami bez domova, které obvykle za pomoci lsti přesvědčí k cestě do zahraničí za prací. Následně je přepraví do zahraničí (nejčastěji do Velké Británie a Německa), tam pro ně zajistí fyzicky namáhavou a špatně placenou práci a ze mzdy jim obvykle odebírají naprostou většinu prostředků. Pracovním prostředím byly např. myčky automobilů, třídírny ovoce a zeleniny, drůbežárny, restaurace, stavby a různé výrobní podniky. Ženy jsou pak ještě (jako alternativa k fyzické práci) nuceny k prostituci. V některých případech jsou oběti nuceny k uzavření sňatku s osobami pocházejícími ze zemí mimo EU. Oběti jsou kromě toho nuceny čerpat bankovní úvěry, avšak vyplacené peníze jim pachatelé odebírají a splátky neplatí, což dlouhodobě zvyšuje závislost obětí na pachatelích.

Na území ČR je dlouhodobě obchodováno s lidmi za účelem jejich sexuálního zneužívání, pracovního vykořisťování a kuplířství⁷⁴. Pouliční prostituce (stejně jako výskyt různých nočních klubů) je však dlouhodobě na ústupu (přesouvá se zejména do privátních prostor, apartmánů i online prostředí) a byla zaznamenávána jen v menší míře a v konkrétních lokalitách, nejčastěji zejména v Ústeckém a Jihočeském kraji, přičemž sociální a vzdělanostní úroveň pouličních prostitutek je na nejnižším stupni. Oběti jsou do ČR lákány pod záminkou zajištění legálního zaměstnání. V mnoha případech již dívky do ČR přijíždějí s vědomím, že budou vykonávat prostituci, jenže jsou k této činnosti často zláhány příslibem nereálně vysokého výdělku. Kromě kuplířství tak může v těchto případech docházet i k páchaní trestného činu obchodování s lidmi.

V oblasti zprostředkování zaměstnávání osob cizí státní příslušnosti dochází k vytlačování legálních agentur zastřenými organizacemi, což výrazně zvyšuje riziko pro jejich vykořisťování. MPSV se proto snaží předkládat celou řadu legislativních návrhů ke snížení rizika nelegálního zaměstnávání. V případech s podezřením na obchodování s lidmi za účelem užití k nuceným pracím nebo k jiným formám vykořisťování byl na území ČR typickým způsobem páchaní model z předchozích let. Stále bylo významným činitelem tzv. „agenturní zaměstnávání“, případně se v této oblasti projevil aktivita právnických osob, které mají povolení ze strany MPSV ke zprostředkování práce.

Vzhledem ke stále probíhajícímu válečnému konfliktu na Ukrajině se v budoucnu může prohloubit zranitelnost uprchlíků z Ukrajiny. Ochrana ukrajinských uprchlíků v ČR před trestnou činností, včetně obchodu s lidmi byla i v roce 2023 jednou z hlavních priorit v této oblasti.

Tyto aktivity se soustředily na mapování jejich zranitelné situace na trhu práce – primárně v případech, kdy jejich zaměstnavatel byl současně i poskytovatelem ubytování. V této souvislosti byla mimo jiné zvýšena kontrolní činnost příslušných státních orgánů (např. Státní úřad inspekce práce), podpora preventivně osvětových kampaní a došlo ke zintenzivnění sociální práce a dalších integračních aktivit zainteresovaných nevládních neziskových organizací.

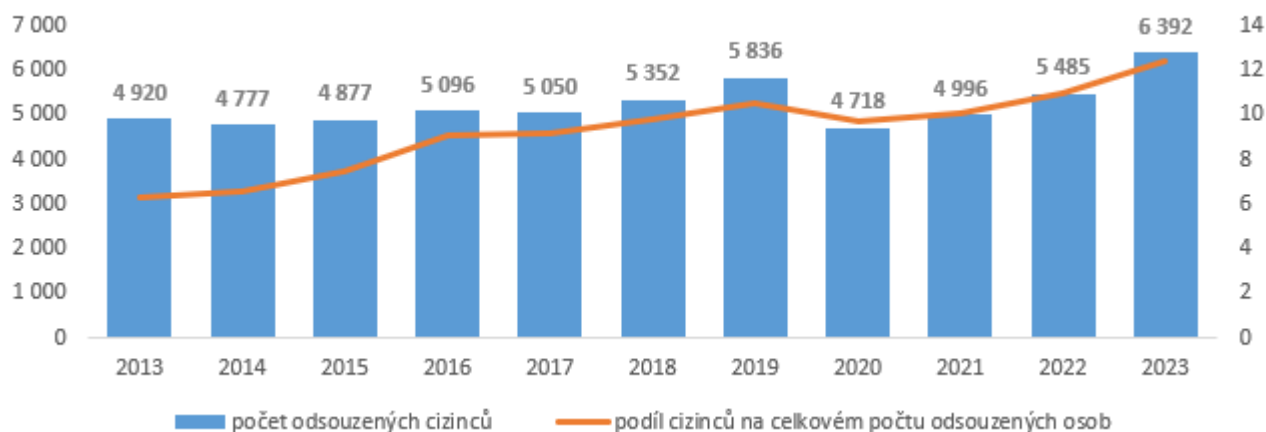
Z hlediska prevence obchodování s lidmi v této souvislosti, je věnována zvýšená pozornost odloučeným dětem a dětem bez doprovodu, které prchají před válkou a hledají ochranu v cizí zemi, a to z důvodu jejich zvýšené zranitelnosti vůči vykořisťování a zneužívání. Vzhledem k přijatým a realizovaným opatřením ze strany státních orgánů, ve spolupráci s neziskovým sektorem, nebyl v roce 2023 potvrzen žádný případ obchodování s lidmi v souvislosti s uprchlíky z Ukrajiny.

⁷⁴ V roce 2023 byl vyšetřován případ kuplířství, kdy provozovatelé webových stránek nabízejících sexuální služby za úplatu, jsou důvodně podezřelí, že kořistili z prostituce žen a dívek. V souvislosti s tímto případem došlo k zajištění věci ve smyslu ustanovení § 79a odst. 1 trestního řádu, celkem 49 závadových webových stránek, které byly nástrojem trestné činnosti. Vedená trestní řízení, zjištěné poznatky ze zájmového prostředí a mezinárodní policejní spolupráce v průběhu roku 2023, potvrdily vrůstající trend případů, v nichž na území ČR mohlo docházet ke kořistění z prostituce žen, původem z Brazílie, Venezuely a Kolumbie.

XIII.2. ODSOUZENÍ CIZINCI

Podle údajů Ministerstva spravedlnosti bylo **v průběhu roku 2023 pravomocně odsouzeno celkem 6 392 cizinců**. Jedná se o vůbec nejvyšší zaznamenaný počet odsouzených cizinců. Meziročně byl zaznamenan nárůst o 907 osob (tj. +16,5 %). V posledních letech se zvyšuje také podíl cizinců na celkovém počtu odsouzených osob. Celkový počet odsouzených osob v roce 2023 (včetně občanů ČR) byl 51 295, z nichž 12,5 % připadalo na cizince. Tento podíl se meziročně zvýšil o 1,5 %. Vývoj v roce 2023 přesáhl předcovidové hodnoty a reflektuje tak situaci, kdy se rovněž zvýšil počet trestně stíhaných cizinců.

Vývoj počtu odsouzených cizinců v letech 2013–2023

Zdroj: MS

Odsouzení cizinci v ČR v letech 2013–2023

Rok	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Celkem cizinců	4 920	4 777	4 877	5 096	5 050	5 352	5 836	4 718	4 996	5 485	6 392
meziroční změna	7	-143	100	219	-46	302	484	-1 118	278	489	907
tj. %	0,1	-2,9	2,1	0,9	-0,9	6,0	9,0	-19,2	5,9	9,8	16,5

Zdroj: MS

Složení státních příslušností osob, jež byly nejčastěji odsouzeny v ČR, odpovídá víceméně struktuře nejčastěji zastoupených státních příslušností trestně stíhaných cizinců, s tím rozdílem, že v rámci TOP 10 se mezi odsouzenými nachází po roční odmlce opět občané Maďarska. Naopak občané Ruska (v roce 2022 na 9. pozici) jsou až na 12. pozici.

Nejčastěji byli v roce 2023 odsuzováni státní příslušníci **Ukrajiny**, kteří zaznamenali nárůst o polovinu oproti roku 2022. Následovali občané **Slovenska** a **Moldavska**. Tyto tři státní příslušnosti tvořili 68,2 % všech odsouzených cizinců. Druhý nejvyšší relativní nárůst zaznamenalo již zmíněné Maďarsko. Meziroční poklesy odsouzených osob byly evidovány naopak v případě státních příslušníků Moldavska, Bulharska, Vietnamu a Polska.

Odsouzení cizinci – srovnání roku 2022/2023

Rok	2022	tj. %	2023	tj. %	Změna oproti předchozímu období	
					v %	absolutní číslo
Celkem odsouzeno osob	50 071	100,0	51 295	100,0	2,4	1 224
občané ČR	44 586	89,0	44 903	87,5	0,7	317
cizinci	5 485	11,0	6 392	12,5	16,5	907
z toho TOP 10 (řazeno dle 2023):						
Ukrajina	1 607	29,3	2 403	37,6	49,5	796
Slovensko	1 654	30,2	1 665	26,0	0,7	11
Moldavsko	332	6,1	292	4,6	-12,0	-40
Rumunsko	251	4,6	287	4,5	14,3	36
Polsko	297	5,4	283	4,4	-4,7	-14
Bulharsko	181	3,3	165	2,6	-8,8	-16
Vietnam	160	2,9	149	2,3	-6,9	-11
Gruzie	103	1,9	128	2,0	24,3	25
Maďarsko	64	1,2	97	1,5	51,6	33
Německo	69	1,3	83	1,3	20,3	14

Zdroj: MS

Nejvíce cizinců odsoudily soudy na území hl. m. Prahy (1 718 osob) a dále soudy na území Jihomoravského kraje (1 123). Následuje kraj Středočeský (854) a Severočeského kraje (639 osob)⁷⁵.

Odsouzené osoby dle soudů v jednotlivých krajích v roce 2023

Kraj (soudní spořádání)	Praha	StČ	JČ	ZČ	SČ	VČ	JM	SM	Celkem ČR
občané ČR	5 180	5 134	3 086	3 937	7 605	4 154	7 067	8 740	44 903
cizinci	1 718	854	349	573	639	506	1 123	630	6 392
Celkem odsouzených osob	6 898	5 988	3 435	4 510	8 244	4 660	8 190	9 370	51 295

Zdroj: MS

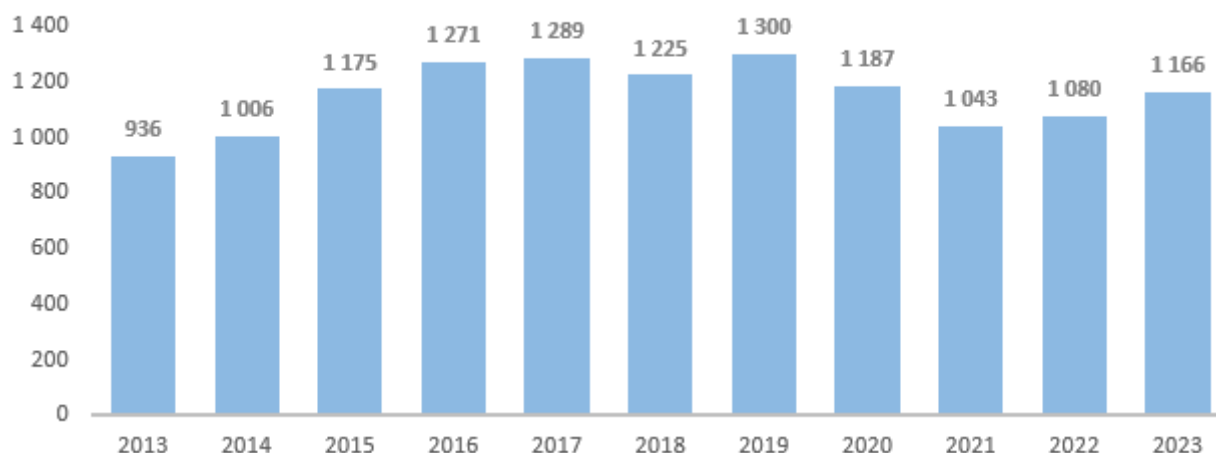
XIII.3. CIZINCI OMEZENI NA OSOBNÍ SVOBODĚ

Co se týče počtu cizinců, nacházejících se k 31. prosinci 2023 ve věznicích v ČR ve výkonu vazby, výkonu trestu odnětí svobody nebo výkonu zabezpečovací detence na území ČR, jejich počet dosáhl 1 654, což je o 195 více než na konci roku 2022.

Následující graf znázorňuje, kolik cizinců se nacházelo **ve výkonu trestu odnětí svobody** v jednotlivých letech. K 31. prosinci 2023 to bylo celkem **1 166 osob**.

⁷⁵ Ve smyslu soudního uspořádání.

Vývoj počtu odsouzených cizinců ve výkonu trestu odnětí svobody v letech 2013–2023

Zdroj: MS – Vězeňská služba ČR

V celkovém počtu vězňených cizinců na konci roku 2023 tvořili cizinci v postavení obviněných necelou jednu třetinu (484, tj. 29,3 %), stejně jako předchozí roky tvořili cizinci malý podíl v postavení chovanců (4, tj. 0,2 %), a rozhodující podíl cizinci v postavení odsouzených (1 166, tj. 70,5 %).

Cizinci omezení na osobní svobodě – srovnání 2022/2023

Rok	2022	tj. %	2023	tj. %	Změna oproti přechozímu období	
					v %	absolutní číslo
Celkem cizinci	1 459	100,0	1 654	100,0	13,4	195
z toho:						
obvinění	374	25,6	484	29,3	29,4	110
odsouzení	1 080	74,0	1 166	70,5	8,0	86
chovanci	5	0,3	4	0,2	-20,0	-1
z toho TOP 10 cizinců omezených na osobní svobodě (řazeno dle 2023):						
Slovensko	466	31,9	490	29,6	5,2	24
Ukrajina	226	15,5	321	19,4	42,0	95
Vietnam	163	11,2	125	7,6	-23,3	-38
Polsko	78	5,3	88	5,3	12,8	10
Rumunsko	57	3,9	85	5,1	49,1	28
Moldavsko	55	3,8	83	5,0	50,9	28
Srbsko	54	3,7	60	3,6	11,1	6
Gruzie	32	2,2	49	3,0	53,1	17
Bulharsko	42	2,9	36	2,2	-14,3	-6
Rusko	30	2,1	25	1,5	-16,7	-5

Zdroj: MS - Vězeňská služba ČR

Největší skupinou cizinců ve věznicích byli v roce 2023 tradičně občané **Slovenska**, na druhém místě jsou stejně jako v předchozím roce občané **Ukrajiny**, ti zaznamenalo meziročně nárůst o 42 %. Dále následovali občané **Vietnamu**, **Polska** a **Rumunska**.

XIV. VNĚJŠÍ ROZMĚR MIGRACE

XIV.1. MEZINÁRODNÍ SPOLUPRÁCE ČR V OBLASTI MIGRACE V GESCI MV

Situace v oblasti migrace byla v Evropě i v roce 2023 **zásadně ovlivněna dopady ruské invaze na Ukrajinu**, narůstajícími migračními tlaky v reakci na zdvojnásobení počtu ozbrojených konfliktů za posledních deset let, které dosáhly nejvyšších hodnot od r. 2016, a pokusy o instrumentalizaci migrace.

Pokračující vojenská agrese Ruské federace měla za následek **nárůst vnitřně vysídlených osob na Ukrajině**⁷⁶ a příchod dalších osob do EU. Vývoj situace na Ukrajině tak zůstával zásadním tématem, které do značné míry určovalo celkovou podobu mezinárodní spolupráce ČR v oblasti migrace. Hlavní **důraz byl v tomto ohledu kladen na posilování kapacit a možnosti států hostit příchozí z Ukrajiny**, včetně otázky zajištění dostatečné finanční, materiální a technické pomoci. V průběhu roku 2023 také začaly probíhat diskuze o budoucnosti instrumentu dočasné ochrany včetně debat nad možnostmi jiné a trvalejší formy pobytu v EU.

Dalším trendem roku 2023 byl nárůst počtu migrantů směřujících do Evropy po centrální středomořské trase a tranzitní nelegální migrace přes území ČR v souvislosti s vývojem na západobalkánské migrační trase. V tomto směru se **ČR aktivně angažovala zejména v oblasti potírání nelegální migrace ze západního Balkánu**, kdy se vedle opatření přímo v regionu účastnila jednání s nejbližšími sousedy a zeměmi ležícími na západobalkánské trase za účelem koordinace opatření na ochranu hranic a snížení migračního tlaku (bilaterálně nebo v regionálních formátech V4 plus Rakousko a Německo nebo Salcburské fórum).

Co se týče dynamiky na úrovni EU, vedle řešení důsledků vojenské agrese na Ukrajině probíhaly pokračující **diskuze ohledně legislativních návrhů představených v rámci Paktu o migraci a azylu**, včetně meziinstitucionálního vyjednávání s Evropským parlamentem. Diskuze na úrovni EU byla dále ovlivněna bezprecedentním nárůstem počtu příchozích do Itálie po centrální středomořské trase, snahou o zlepšení efektivity vnitřní i vnější dimenze migrační politiky a úsilím o reformu a rozšíření schengenského prostoru o Bulharsko a Rumunsko (více kapitola XIV. 3 Situace v oblasti migrace na úrovni EU). V rámci debat ohledně budoucnosti evropské migrační politiky se specifickým zaměřením na nové a inovativní postupy ve vnější dimenzi migrace se ČR v průběhu roku 2023 účastnila také neformálních konzultací s podobně smýšlejícími partnery v EU jako je Dánsko nebo Rakousko.

ČR se dále aktivně zapojovala do **regionálních aktivit prostřednictvím Mezinárodního centra pro rozvoj migračních politik (ICMPD)**, zejména pak svou účastí na regionálních dialogích (Rabatský proces, Chartúmský proces, Budapešťský proces, Pražský proces), které ČR využila k prezentaci, budování partnerství a prosazování svých dlouhodobých cílů ve vztahu ke třetím zemím.

ČR v roce 2023 **pokračovala ve své předsednické roli řídicího výboru Pražského procesu**, kdy se společně se sekretariátem ICMPD podílela na implementaci Akčního plánu na roky 2023–2027 přijatého na ministerské konferenci během českého předsednictví Rady EU. V rámci procesu implementace se ČR ve spolupráci s Moldavskem začala podílet na vedení aktivit pod tematickým komponentem zaměřeným na podporu readmisní spolupráce, dobrovolných návratů a udržitelné reintegrace.

⁷⁶ Dle statistik IOM bylo ke konci roku 2023 na Ukrajině celkem 3,7 mil. vnitřně vysídlených osob.

ČR dále rozvíjela spolupráci na mezinárodní úrovni zejména s Mezinárodní organizací pro migraci (IOM) a Úřadem Vysokého komisaře OSN pro uprchlíky (UNHCR) s cílem řešit situaci uprchlíků v hlavních zdrojových zemích a regionech původu.

Co se týče bilaterální relace, ČR se i nadále zaměřovala na budování vztahů v oblasti migrace se členskými zeměmi EU i dalšími migračně relevantními třetími zeměmi.

XIV.2. SPOLUPRÁCE V OBLASTI MIGRACE NA ÚROVNI EU

V roce 2023 stála EU stejně jako celé globální společenství před výzvami vypořádání se nejen s dopady pokračující ruské agrese vůči Ukrajině, ale také v souvislosti s vypuknutím konfliktu na Blízkém východě. EU také musela čelit velkému nárůstu nelegální migrace, a to jak na pozemních trasách, tak po moři.

Pokračující ruská agrese na Ukrajině a dopady již skoro dvouleté války stále představovaly bezprecedentní výzvu pro jednotu členských států EU. I v roce 2023 čelila EU výzvě v podobě přijetí a péče o velký počet osob, které prchaly před konfliktem na Ukrajině. Klíčovým nástrojem pomoci zůstalo provádění směrnice o dočasné ochraně, která umožnila členským státům se s velkým náparem nově příchozích vyrovnat. S ohledem na pokračující ruskou agresi na Ukrajině se **Rada JHA se na svém zasedání 28. září 2023 dohodla na zatím posledním prodloužení dočasné ochrany pro osoby prchající před ruskou agresí proti Ukrajině do 4. března 2025**. Diskuze o budoucnosti nástroje dočasné ochrany po březnu 2025 započaly již za španělského předsednictví a budou pokračovat i v roce 2024.

Před členskými státy stála také **výzva v podobě pokračující koordinace pomoci Ukrajině a osobám vysídleným z Ukrajiny v EU** a velký nárůst migrační aktivity na centrální středomořské a západobalkánské migrační trase. EU také navíc stále musela čelit reálnému riziku instrumentalizace migrace ze strany Ruska na vnějších hranicích Finska, které vedlo k dočasnému uzavření některých finských hraničních přechodů.

V důsledku zvýšené migrační aktivity na západobalkánské trase a následně na hranicích mezi Slovenskou republikou a ČR, se **vláda ČR rozhodla pro dočasné znovuzavedení hraničních kontrol na úseku pozemní vnitřní hranice se Slovenskou republikou**. Kontroly na vnitřních hranicích mezi státy přetrvávaly nadále i v průběhu roku s cílem zachytit případy nelegální migrace a snížit migrační tlak a bezpečnostní hrozby, které se vyskytovaly podél této klíčové trasy.

V kontextu zvýšeného migračního tlaku na centrální středomořské trase se v roce 2023 ubírala pozornost EU zejména na tranzitní země severu Afriky. V červenci 2023 bylo v Tunisku za přítomnosti předsedkyně Evropské komise podepsáno **Memorandum o porozumění o strategickém a komplexním partnerství mezi EU a Tuniskem**. Memorandum mimo jiné vytyčuje základní obrysy spolupráce s Tuniskem v oblasti migrace a počítá s finanční pomocí ve výši 105 mil. EUR na potírání nelegální migrace. V reakci na pokračující migrační krizi na centrální středomořské trase a zvýšení migračního tlaku na italský ostrov Lampedusa dále představila předsedkyně Evropské komise v září 2023 desetibodový plán podpůrných opatření na pomoc Itálii. Ve vztahu k Tunisku označila za prioritu definovat co nejdříve nové projekty v boji proti nelegální migraci a dosáhnout tak uvolnění finančních prostředků poskytnutých EU. Po vzoru memoranda mezi EU a Tuniskem započala Evropská komise v listopadu 2023 jednání o uzavření obdobného strategického partnerství s Egyptem. Uzavření dohody, jejíž součástí bude také závazek spolupráce v boji proti nelegální migraci, je nejen v kontextu událostí na Blízkém východě a zejména aktuální situace v Gaze členskými státy (včetně ČR) podporováno.

Dlouhodobému řešení migrace na středomořských trasách se věnovaly také nové akční plány EU. V červnu 2023 Evropská komise předložila **Akční plán pro západní středomořskou a atlantickou trasu** skládající se ze dvou pilířů – posílení spolupráce s partnerskými zeměmi a posílení operativních opatření pro pátrání a záchranu, řízení o navrácení a plynulejší a rychlejší dobrovolnou solidaritu. V říjnu 2023 byl poté Evropskou komisí představen **Akční plán pro**

východní středomořskou trasu, který se zaměřuje zejména na posílení kapacit na ochranu a správu hranic a boj proti pašování migrantů v dotčených zemích podél této trasy (zejména Turecko).

S ohledem na komplexní řešení nelegální migrace byl v roce 2023 jednou z priorit EU **boj proti převaděčství migrantů a obchodování s lidmi**. Ve svém projevu o stavu Unie oznámila předsedkyně Evropské komise záměr urychleně aktualizovat právní rámec EU týkající se převaděčství migrantů. V listopadu byl poté v rámci mezinárodní konference k zahájení "globální aliance proti pašování migrantů" představen legislativní balíček, jehož cílem je modernizovat a posílit stávající právní rámec a poskytnout Unii odpovídající pravidla. Touto konferencí Evropská komise poskytla rámec pro silnou politickou spolupráci s mezinárodními partnery tím, že vyzvala ke společným závazkům a opatřením pro společný boj proti převaděčství migrantů na celém světě. Všechny tyto iniciativy dohromady doplňují dosavadní práce v oblasti boje proti převaděčství migrantů a provádějí obnovený akční plán EU proti převaděčství na období 2021–2025.

Dalšími zásadní tématy na půdě Rady EU jak na technické, tak také strategické a politické úrovni byla **snaha o zlepšení vnitřních kapacit pro provádění návratů** doplněná aktivitami EU návratové koordinátorky a zahájení debaty o budoucnosti vízové politiky EU včetně debaty o revizi vízového suspenzivního mechanismu.

Rok 2023 se celý nesl v duchu intenzivního vyjednávání návrhů legislativních aktů, které jsou součástí **Paktu o migraci a azylu**. Švédské předsednictví v první polovině roku 2023 zejména pracovalo na přijetí mandátu Rady k návrhu nařízení o řízení migrace a azylu a také na rozšíření stávajícího mandátu Rady k azylovému procedurálnímu nařízení. Tyto legislativní návrhy budou dále diskutovány za belgického předsednictví s cílem dosažení, resp. schválení jejich finální podoby do konce současného legislativního cyklu. Švédské předsednictví rovněž získalo mandát k jednání o tzv. Krizovém nařízení.

Během španělského předsednictví ve druhé polovině roku 2023 poté probíhalo intenzivní meziinstitucionální vyjednávání mezi předsednictvím, Evropskou komisí a Evropským parlamentem o 5 jednotlivých návrzích (azylové procedurální nařízení, nařízení o řízení migrace a azylu, krizové nařízení, nařízení o screeningu a nařízení o systému Eurodac). Na konci prosince došlo na základě těchto vyjednávání k předběžné politické dohodě mezi španělským předsednictvím a EP nad klíčovými elementy pěti legislativních návrhů. **Nicméně práce nad konkrétními legislativními texty dosud nebyly dokončeny, a tudíž ani nepadlo žádné finální rozhodnutí o schválení Paktu ze strany členských států.** Dokončení legislativních textů je úkolem pro belgické předsednictví v první polovině roku 2024.

V samotném závěru španělského předsednictví také **členské státy schválily plnou aplikaci schengenského *acquis* v Bulharsku a Rumunsku**. Jedná se tak o jeho další (byť částečné) rozšíření od přistoupení Chorvatska k 1. lednu 2023. Od konce března 2024 bude ve vztahu k Bulharsku a Rumunsku upuštěno od kontrol na vnitřních námořních a vzdušných hranicích těchto dvou států. Pro zrušení kontrol na vnitřních pozemních hranicích bude nutné další rozhodnutí Rady.

XIV.2.1. Agentura Evropské unie pro otázky azylu (EUAA)

Agentura Evropské unie pro otázky azylu (EUAA) má za hlavní cíl poskytovat operativní a technickou pomoc členským státům EU a podporovat implementaci společného evropského azylového systému (SEAS).

Stejně jako v předchozím roce byla podpora EUAA zaměřena na snížení migračního tlaku na administrativy členských států způsobeného zejména zvýšeným počtem žadatelů o dočasnou a mezinárodní ochranu. V roce 2023 země EU+ zaznamenaly nejvyšší počet žádostí o azyl za posledních sedm let s hlavním cílovou zemí Německem, které přijalo nejvíce cizinců od krize v letech 2015–2016. Tento výrazný nárůst byl zapříčiněn zejména sekundárním pohybem migrantů, který pokračoval v rostoucím trendu a dosáhl nejvyšší hodnoty za poslední roky. Klíčovou roli v sekundárním pohybu osob sehrávají převaděči. Celkově bylo v roce 2023 podáno nejvíce žádostí státními příslušníky Sýrie, Turecka a Afganistánu a byl dále zaznamenán největší počet žadatelů o azyl ze západní Afriky od roku 2017 (zejména Guinea,

Pobřeží slonoviny, Nigérie, Mali, Senegal). Migrace byla v roce 2023 dále ovlivněna zvýšeným počtem žadatelů o azyl ze Súdánu, který momentálně zažívá nejrychleji rostoucí vysídlovací krizi týkající se kolem 5,4 milionu osob prchajících před ozbrojeným konfliktem mezi Súdánskými ozbrojenými silami a jednotkami rychlé podpory započatým v dubnu minulého roku.

Od začátku ruské invaze na Ukrajinu začala EUAA rovněž úzce spolupracovat s Evropskou komisí, dalšími evropskými agenturami a členskými státy, kterých se tento konflikt dotýká. V březnu 2022 EUAA zřídila Emergency Response Board (UERB) pro monitorování a koordinaci aktivit týkajících se válečného konfliktu na Ukrajině. V rámci operační podpory členským státům EUAA poskytovala pomoc ve formě personálních zdrojů (tlumočníci, experti) a v oblasti zvýšení ubytovacích kapacit.

V roce 2023 poskytovala EUAA azylovou operativní a technickou podporu ve 13 členských státech (Rakousko, Belgie, Bulharsko, Kypr, Česká republika, Řecko, Itálie, Litva, Malta, Nizozemsko, Rumunsko, Slovinsko a Španělsko). Poskytnutá podpora ve velké míře reagovala na ruskou invazi na Ukrajinu a následnou aktivaci směrnice o dočasné ochraně. Na východní a centrální středomořské trase byla v důsledku zvýšeného počtu migrantů poskytnuta zvýšená podpora Itálii a Řecku. V Itálii byl aktivován speciální desetibodový plán na podporu Lampedusy, jakožto nejvytíženějšího přístavu v Itálii.

ČR se na činnosti EUAA podílela účastí na pravidelných zasedáních Správní rady EUAA a dalších expertních jednáních, se zvláštním důrazem na spuštění transformačních agend (jako například nový monitorovací mechanismus). Stejně jako v předchozím roce čerpala ČR operační podporu EUAA a zároveň se podílela na plnění svých evropských závazků (např. vysílání pracovníků).

XIV.2.2. Evropská migrační síť (EMN)

Evropská migrační síť (EMN) je síť kontaktních míst, které se zabývají migrací v členských státech EU (Dánsko se na aktivitách sítě nepodílí) a v několika pozorovatelských zemích, mezi něž patří Arménie, Černá Hora, Gruzie, Moldavsko, Norsko, Srbsko a Ukrajina. Hlavním cílem EMN je shromažďování, výměna a analýza údajů a informací z oblasti azylu a migrace. Národním kontaktním místem je od roku 2008 odbor azylové a migrační politiky Ministerstva vnitra.

V průběhu roku 2023 zpracovávalo české kontaktní místo příspěvky do studií na následující témata:

- Pohotovostní plánování a připravenost členských a pozorovatelských zemí EMN
- Nelegální zaměstnávání státních příslušníků třetích zemí: analýza situace v letech 2017–2022
- Aplikace směrnice o dočasné ochraně: výzvy a osvědčené postupy v roce 2023

Dále byly vypracovány příspěvky do informů (kratších informačních materiálů) na následující témata:

- Analýza neregulérních migračních tras do Evropy
- Digitalizace dokladů totožnosti a povolení k pobytu vydávaných státním příslušníkům třetích zemí
- Sloučení rodiny držitelů mezinárodní ochrany
- Přístup k samostatnému bydlení v kontextu mezinárodní ochrany
- Praxe a problémy při identifikaci obětí mučení a špatného zacházení v kontextu mezinárodní a dočasné ochrany
- Monitorování integrace státních příslušníků třetích zemí
- Provádění soudržné návratové a reintegrační pomoci
- Začlenění osob požívajících dočasné ochrany z Ukrajiny na trh práce

Dále české kontaktní místo vypracovalo Výroční zprávu o politice v oblasti azylu a migrace za rok 2022 za ČR a přispělo do zprávy o azylové a migrační politice za rok 2022 vydávané Evropskou komisí. Další významnou činností EMN je

zpracování tzv. ad-hoc dotazů. Pomocí tohoto nástroje mohou členské státy nebo Evropská komise položit otázku z oblasti migrace a azylu ostatním členským státům a ve lhůtě 30 dnů získat přehled o praxi ve většině z nich. V roce 2023 odpovědělo české kontaktní místo EMN na 67 ad-hoc dotazů členských a pozorovatelských států EMN a EK.

EMN se podílela také na vypracovávání pravidelných Bulletinů (čtvrtletně vydávaných dokumentů popisujících aktuální informace o vývoji v členských státech a na úrovni EU v oblasti azylu a migrace), Factsheetu (stručného dokumentu podávajícího přehled o hlavních změnách v oblasti azylové a migrační politiky za konkrétní rok včetně statistické přílohy), aktualizované verze migračního slovníku EMN, komunikační strategie a mnoha dalších výstupů.

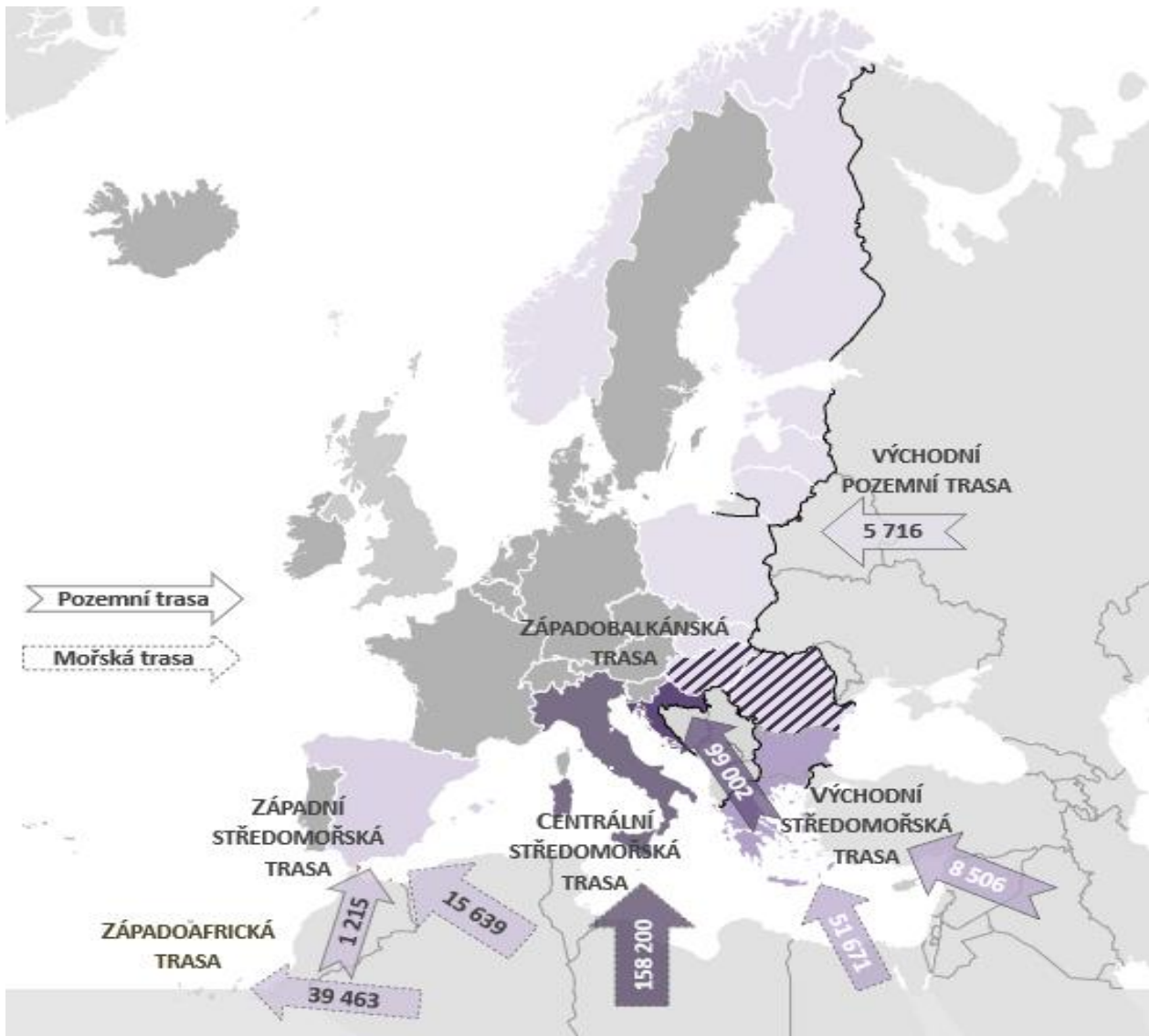
České kontaktní místo EMN v roce 2023 nadále ke komunikaci svých výstupů využívalo účet @EMNCzech na síti X (dříve Twitter), kde publikuje své studie, shrnutí studií v českém jazyce, zajímavé statistiky z ČR i ostatních členských států nebo EU. EMN rovněž pravidelně aktualizuje webové stránky www.emncz.eu, na kterých atraktivní formou upozorňuje na veškeré výstupy, novinky a události. Všechny vydávané materiály jsou zde uloženy a jsou zdarma dostupné ke stažení.

EMN je garantem [vzdělávacího nástroje Cílová stanice Evropa \(Destination Europe\)](#), který formou hraní rolí umožňuje vyzkoušet si vyjednávání o migrační politice na evropské, národní a lokální úrovni. Ve dnech 27. dubna a 28. listopadu 2023 české kontaktní místo uspořádalo workshopy pro studenty vysokých škol, kteří si mohli Cílovou stanicí Evropa vyzkoušet. Workshopy měly velmi pozitivní ohlas.

Dne 19. dubna 2023 se uskutečnil seminář Evropské migrační sítě o nové právní úpravě vstupu a pobytu cizinců. Cílem akce, na níž byli pozváni experti ze státních i nestátních institucí, neziskových organizací i akademické sféry, bylo představení hlavních změn, které nová právní úprava přinese. Zástupci odboru azylové a migrační politiky prezentovali základní principy nové právní úpravy, Integrovaný cizinecký agendový systém (ICAS) a hlavní změny oproti stávajícímu zákonu o pobytu cizinců.

XIV.3. SITUACE V OBLASTI MIGRACE NA ÚROVNI EU

XIV.3.1. Situace v oblasti nelegální migrace na úrovni EU⁷⁷

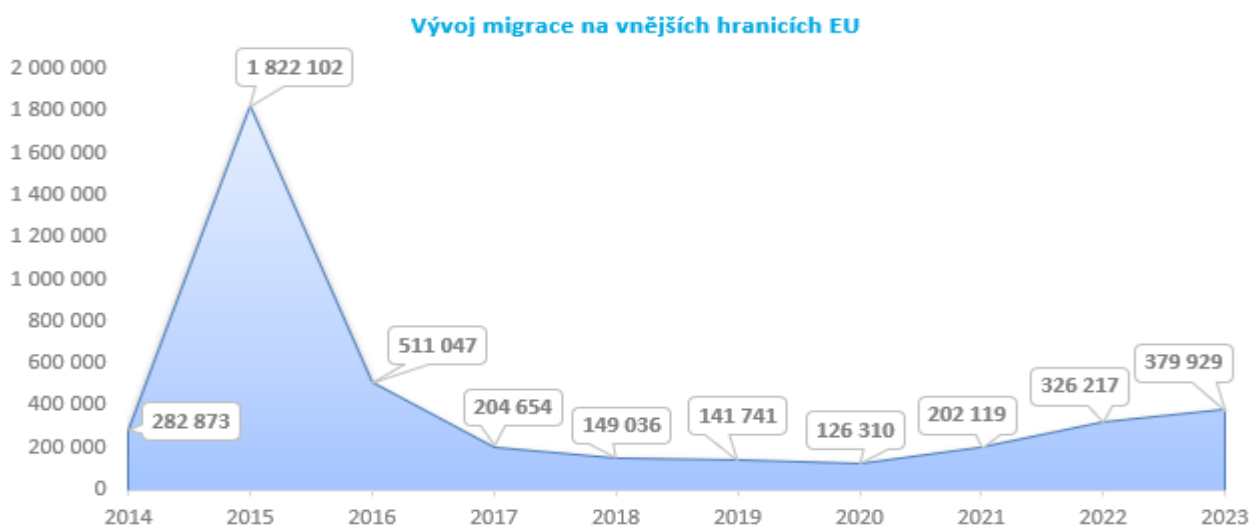

Zdroj: Evropská agentura pro pohraniční a pobřežní stráž

Agentura Frontex v roce 2023 registrovala **téměř 380 tisíc nelegálních překročení vnější hranice EU**. V porovnání s přibližně 326 tisíci z roku 2022 to znamená nárůst o 17 %. Přitom v roce 2022 byl zaznamenán nejvyšší počet nelegálních příjezdů do EU od roku 2016. Potvrdil se tak předpoklad růstu zmiňovaný v předchozím roce. K zásadnímu zintenzivnění přispěla zvýšená aktivita na všech středomořských trasách a zejména na centrální středomořské trase, která se tak s roční odmlkou opět stala ze všech nejaktivnější. V procentuálním vyjádření došlo k největšímu nárůstu na západní středomořské a západoafrické trase na Kanárské ostrovy. Výrazný byl růst též na východní středomořské trase. Přestože na západobalkánské trase došlo k meziročnímu poklesu, zaznamenané příjezdy na této trase byly s výjimkou

⁷⁷ Za zdroj dat byly pro tuto kapitolu použity statistické údaje Evropské agentury pro pohraniční a pobřežní stráž (Frontex) dostupné dne 26. února 2024.

loňského roku nejvyšší od doby migrační krize v letech 2015–2016 a trasa představovala loni druhou neaktivnější. Na východní pozemní hranici došlo též k určitému poklesu oproti roku 2022, přesto u ní došlo k určitému oživení nelegálních příjezdů na hranicích s Běloruskem. Oživování nelegálních příjezdů na popsanych trasách – které probíhá již od roku 2021 po postupném útlumu pandemie covid-19 – se ve stále větší míře promítá i do sekundárních pohybů uvnitř EU, tj. nelegálních přesunů migrantů mezi členskými státy. Nejistá situace mimo i uvnitř EU činí predikci budoucích migračních pohybů více než kdy jindy nejistou. Přesto je jisté, že panující politická nestabilita v některých státech v okolí EU a zhoršující se geopolitická situace budou v roce 2024 zásadně přispívat k trendu zvýšené aktivity na migračních trasách a následným sekundárním pohybům uvnitř EU.

Zdroj: Evropská agentura pro pohraniční a pobřežní stráž⁷⁸

XIV.3.1.1. Centrální středomořská trasa⁷⁹

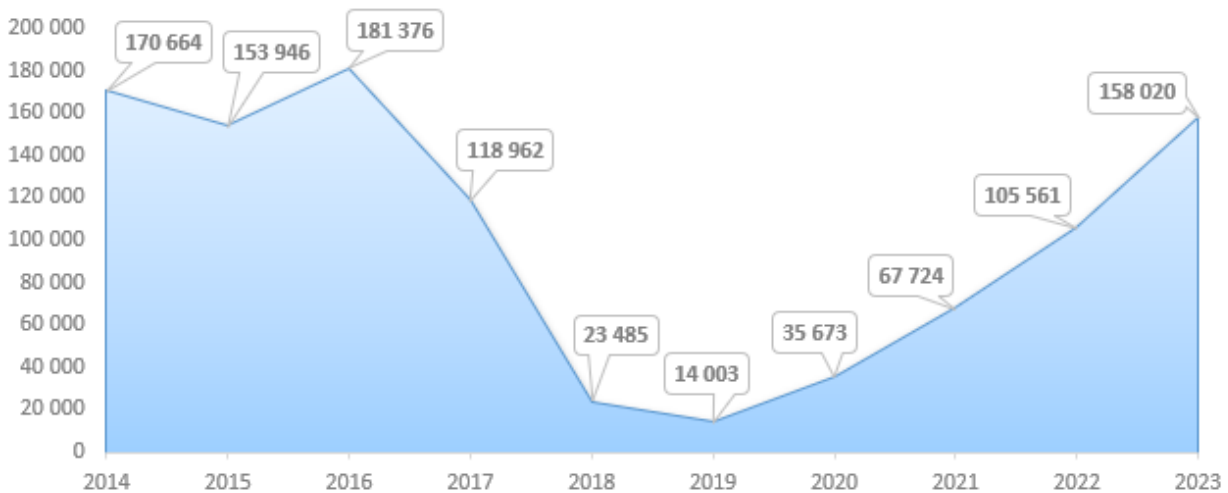
Stejně jako v předchozích třech letech, kdy pohyby na centrální středomořské migrační trase výrazně vzrostly, **došlo v roce 2023 k dalšímu prudkému meziročnímu nárůstu** na této trase. Do Itálie a na Maltu se uskutečnilo více než 158 tisíc nelegálních příjezdů (naprostá většina do Itálie), což znamená meziroční nárůst o 50 % a zároveň nejvyšší hodnotu od roku 2016. Příčinou nárůstu byly zejména plavby započaté v Tunisku, které na této trase dominovalo jako poslední země vyplutí před překročením vnější hranice EU, následované plavbami z Libye a Turecka. U Tuniska, které loni vystřídalo na první pozici Libyi, byl dokonce zaznamenán jeden z historicky nejvyšších počtů vyplutí směrem do EU. V posledním čtvrtletí však došlo k určitému zpomalení rostoucího trendu příjezdů z Tuniska. Zvýšená aktivita na turecko-italském koridoru, která započala již v roce 2021, trvala i v loňském roce, ač s o něco menší intenzitou.

Z hlediska národnostního složení registrovaly Itálie a Malta příchod především občanů Guiney (12 %), Tuniska (11 %) a Pobřeží Slonoviny (10 %). U občanů Guiney a Pobřeží Slonoviny došlo ke značnému meziročnímu nárůstu, a to o 275 %, respektive 150 %. Obecně byl na trase zaznamenán značný nárůst počtu migrantů subsaharského původu. Naopak občané Egypta, případně Afghánistánu, na této trase výrazně ubyli.

⁷⁸ Celkové číslo nelegálního překročení vnějších hranic EU vychází z metodiky Frontexu a zahrnuje následující trasy: černomořská trasa; centrální středomořská trasa; cirkulární trasa z Albánie do Řecka, východní pozemní trasa; východní středomořská trasa, západoafrická trasa; Západobalkánská trasa a západní středomořská trasa.

⁷⁹ Trasa přes mořskou hranici Itálie a Malty.

Vývoj migrace na centrální středomořské trase

Zdroj: Evropská agentura pro pohraniční a pobřežní stráž

Pozn.: Dne 17. 12. 2017 bylo podepsáno Memorandum o porozumění mezi Itálií a Libyí.

XIV.3.1.2. Východní středomořská trasa⁸⁰ a západobalkánská trasa⁸¹

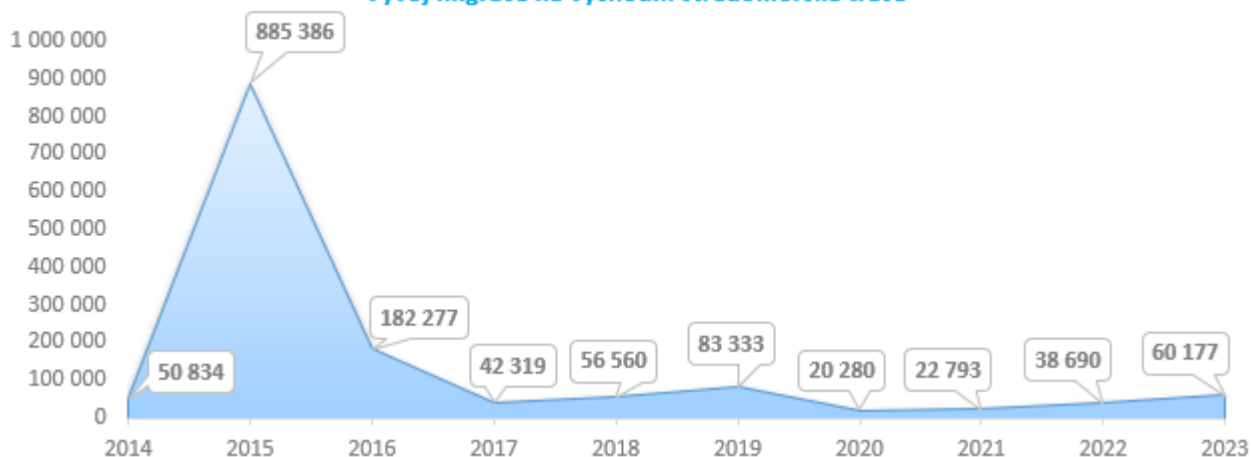
Situace na východní středomořské trase po relativně klidných pandemických letech pokračovala v určité eskalaci, kterou bylo možné pozorovat již v roce 2022. V loňském roce byl **zaznamenán další meziroční nárůst nelegálních příjezdů**. Do Řecka, na Kypr a z Turecka do Bulharska se uskutečnilo více než 60 tisíc nelegálních příjezdů, z toho 86 % přes mořskou hranici a zbytek přes pozemní hranici. Počet i podíl příjezdů přes mořskou hranici oproti roku 2022 výrazně vzrostl. Celkově se v meziročním srovnání na východní středomořské trase jednalo o 56% nárůst všech nelegálních příjezdů. Z hlediska státních příslušností se v roce 2023 jednalo zejména o občany Sýrie (36 %), Afghánistánu (16 %) a Palestiny (11 %), jejichž příchody však nelze dávat do souvislosti s válkou mezi Izraelem a Hamásem. U všech těchto státních příslušností došlo k významnému meziročnímu nárůstu (o více než 100 %), k největšímu pak u občanů Sýrie, a to o 148 %.

V roce 2023 – na rozdíl od roků 2021 a 2022 – již neplatilo, že by byl tlak větší na Kypr než na Řecko. Meziročně došlo u Kypru dokonce k poklesu počtu příjezdů. Naproti tomu do Řecka příjezdy výrazně vzrostly, a to zejména na jeho ostrovy. Připlouvali sem zejména občané Sýrie, Afghánistánu a Palestiny. Pozemní hranici s Řeckem překračovali především občané Sýrie, Turecka a Iráku.

⁸⁰ Trasa přes mořskou hranici Kypru a Řecka a dále přes pozemní hranici Řecka a Bulharska s Tureckem.

⁸¹ Trasa přes pozemní hranice Řecka, Bulharska, Rumunska, Maďarska a Chorvatska se státy regionu západní Balkánu.

Vývoj migrace na východní středomořské trase

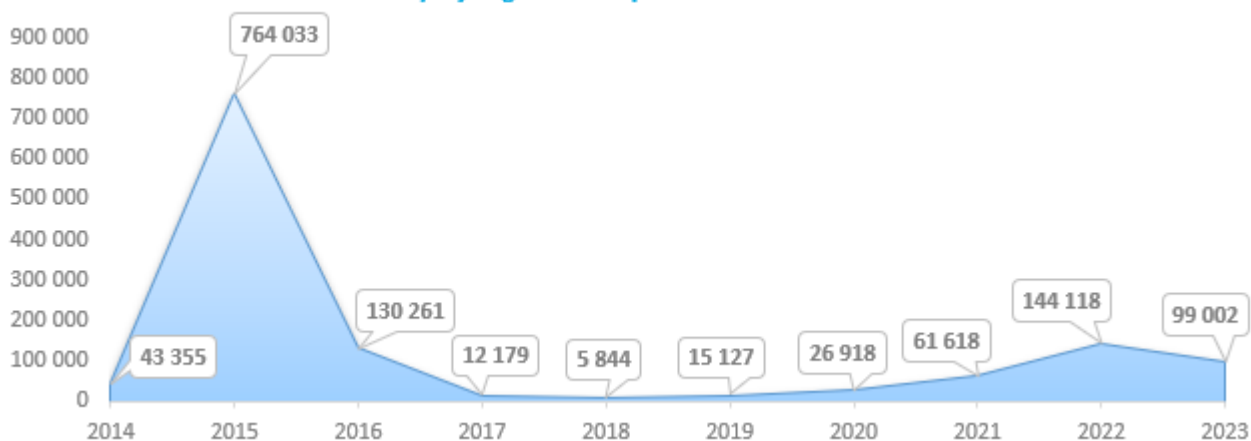
Zdroj: Evropská agentura pro pohraniční a pobřežní stráž

Pozn.: dne 18. 3. 2016 byla sjednána dohoda Evropské unie s Tureckem.

Navazující západobalkánská trasa je především tranzitní oblastí pro migranty na cestě z Turecka směrem do západní Evropy. Region obklopený státy EU je vysoce relevantní v souvislosti se sekundárními pohyby a neutuchající aktivitou organizovaných převaděčských skupin. **V případě západobalkánské migrační trasy v roce 2023 poklesl počet nelegálních příjezdů do EU.** Bylo zde zaznamenáno více než 99 tisíc nelegálních překročení vnějších hranic EU, což je pokles o 31 % oproti roku 2022. Přesto se jedná o historicky jednu z nejvyšších hodnot, neboť s výjimkou loňského roku je nejvyšší od roku 2016.

Migrační tlak se zde v loňském roce – jako již tradičně – projevoval nejvýrazněji na srbsko-maďarské hranici. Velmi výrazný byl však i na hranici mezi Chorvatskem a Bosnou a Hercegovinou, kde byl zaznamenán značný meziroční nárůst. S koncem roku bylo možné pozorovat na západobalkánské trase snížený počet detekcí, což lze přičíst i probíhajícím aktivitám ze strany Srbska cílených na boj s nelegální migrací. Obecně platí, že vnější hranice EU přes západobalkánskou trasu nelegálně překračovali nejčastěji občané Sýrie (74 %) a v menší míře též občané Turecka (9 %) a Afghánistánu (7 %).

Vývoj migrace na západobalkánské trase

Zdroj: Evropská agentura pro pohraniční a pobřežní stráž

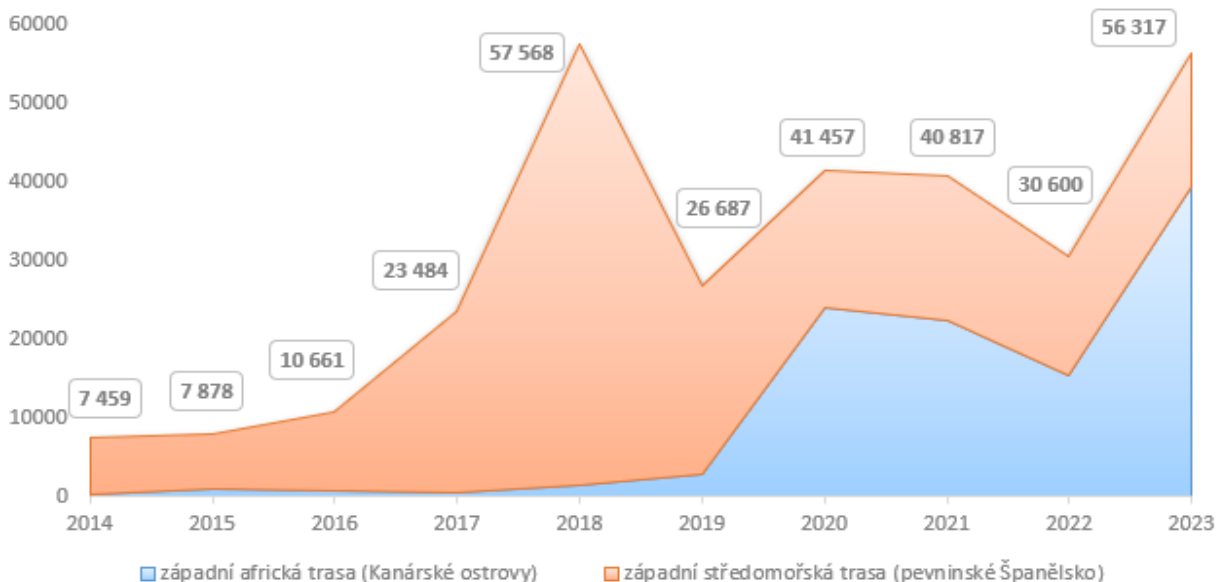
XIV.3.1.3. Západní středomořská⁸² a západoafrická trasa⁸³

V případě Španělska došlo v roce 2023 k nárůstu počtu nelegálních příjezdů v porovnání s rokem 2022. Růst byl dán zejména eskalací situace v druhé polovině roku. Celkem se přes západní středomořskou a západoafrickou trasu v roce 2023 uskutečnilo více než 56 tisíc nelegálních příjezdů, což představuje meziroční nárůst o 84 %. Z hlediska jednotlivých tras došlo k výraznějšímu nárůstu u západoafrické (na Kanárské ostrovy) o 155 % na více než 39 tisíc příjezdů. U západní středomořské trasy (do kontinentálního Španělska, Ceuty, Melilly a na Baleáry) příjezdy vzrostly jen mírně o 11 % na téměř 17 tisíc příjezdů.

V případě západní středomořské trasy se většina nelegálních překročení vnějších hranic EU uskutečnila přes mořskou hranici (93 %). Celkově na této středomořské trase převažovali občané Maroka (50 %), u nichž došlo k meziročnímu nárůstu o 90 %. Následovali občané Alžírsko (39 %), jejichž počet meziročně poklesl o 15 %. Nejčastěji se vyplouvalo z Maroka a Alžírsko.

Na západoafrické trase po loňském poklesu opět došlo k oživení aktivity, která zde byla ve zvýšené míře poprvé zaznamenána v roce 2020. Převážná většina těch, kteří v roce 2023 nelegálně překročili hranice Kanárských ostrovů, byli subsaharského původu: především šlo o občany Senegal (44 %), u nichž došlo k extrémnímu meziročnímu nárůstu o 1 831 %. Výrazně zastoupeni byli též občané Maroka (15 %). Nejčastěji se vyplouvalo ze Senegal a Maroka.

Vývoj migrace na západní středomořské trase a západoafrické trase

Zdroj: Evropská agentura pro pohraniční a pobřežní stráž

⁸² Trasa přes mořskou a pozemskou hranici Španělska vyjma Kanárských ostrovů.

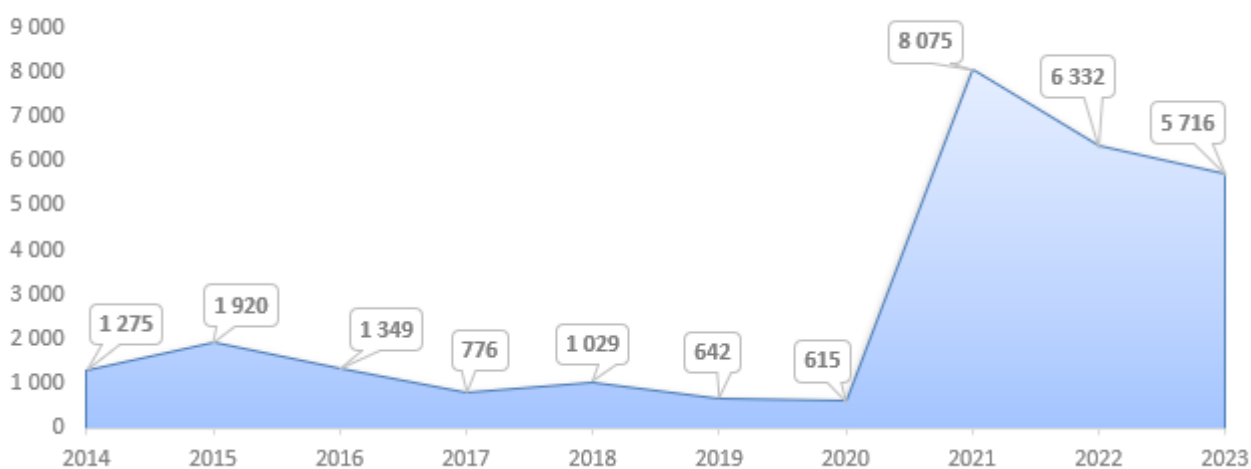
⁸³ Trasa přes mořskou hranici na Kanárské ostrovy.

XIV.3.1.4. Východní pozemní trasa⁸⁴

Od května roku 2021 se začala formovat nová významná migrační trasa, a to na hranici s Běloruskem, které využilo migraci jako formu nátlakové politiky vůči EU. Přestože stejně jako v roce 2022 byla situace loni stabilizovaná a počty příjezdů se držely na relativně nízkých hodnotách – respektive **na celé východní pozemní trase došlo k meziročnímu poklesu počtu nelegálních příjezdů** –, v případě běloruské hranice bylo možné pozorovat určitý nárůst migrační aktivity. Do Polska, Litvy a Lotyšska přišlo z Běloruska v roce 2023 několikanásobně více nelegálních migrantů v porovnání s předchozím rokem. Migrační aktivita ovšem s koncem roku poklesla a přesunula se více k finsko-ruským hranicím a byly zaznamenány cílené pokusy o instrumentalizaci migrace do Finska. Celkem se na východní pozemní trase v roce 2023 uskutečnilo téměř 6 tisíc nelegálních překročení vnějších hranic EU, což představuje 10% meziroční pokles.

V počtu detekcí z hlediska státních příslušností dominovali občané Ukrajiny (80 %). S velkým odstupem následovali občané Afghánistánu (4 %) a Sýrie (3 %).

Vývoj migrace na východní pozemní hranici

Zdroj: Evropská agentura pro pohraniční a pobřežní stráž

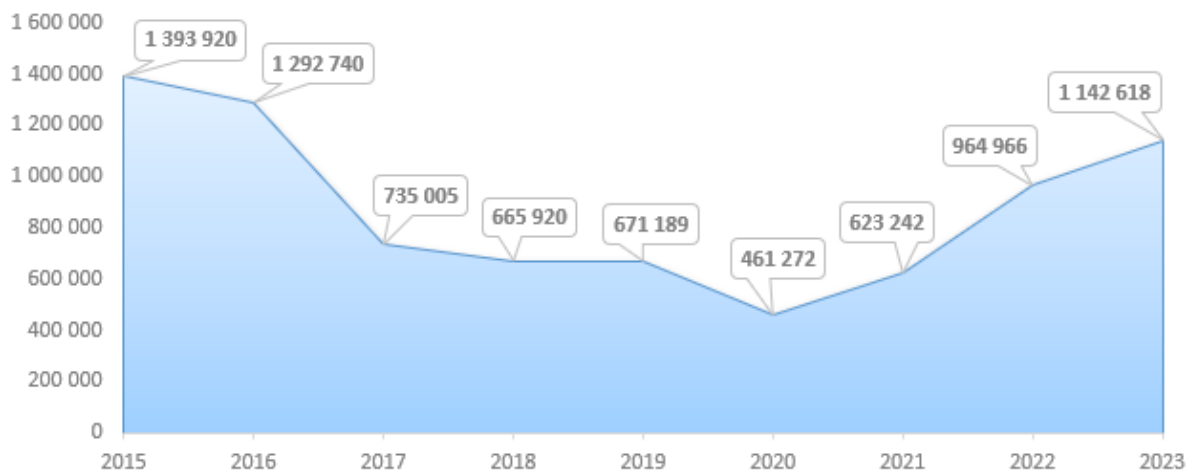
XIV.3.2. Situace v oblasti mezinárodní ochrany v EU⁸⁵

V roce 2023 pokračoval na evropské úrovni trend zvyšujícího se počtu žadatelů o mezinárodní ochranu a byla překonána úroveň 1 milionu žadatelů. Konkrétně se jednalo o **1 142 618 evidovaných žádostí**, což je srovnatelná úroveň počtu žadatelů z let 2015–2016, kdy probíhala tzv. migrační krize. Ve srovnání s rokem 2022 se jedná o nárůst o 18,4 %. Nárůsty byly zaznamenány především v hlavních cílových zemích, které zaznamenaly rekordní počty žadatelů. Nárůsty se týkaly zemí původu z různých regionů světa – Střední východ, Latinská Amerika, severní Afrika a západní Afrika. U občanů Sýrie byly zaznamenány nejvyšší počty od roku 2016.

⁸⁴ Trasa přes pozemní hranice Rumunska, Maďarska, Slovenska, Polska, Litvy, Lotyšska, Estonska, Finska a Norska se státy východní Evropy (Moldavsko, Ukrajina, Bělorusko a Rusko).

⁸⁵ Zdroj: EUAA, jedná se o data obsažená v „Annual Trend Analysis Report“ vydaného dne 29. 2. 2024.

Vývoj počtu žádostí o mezinárodní ochranu v zemích EU+ v letech 2015–2023

Zdroj: EUAA

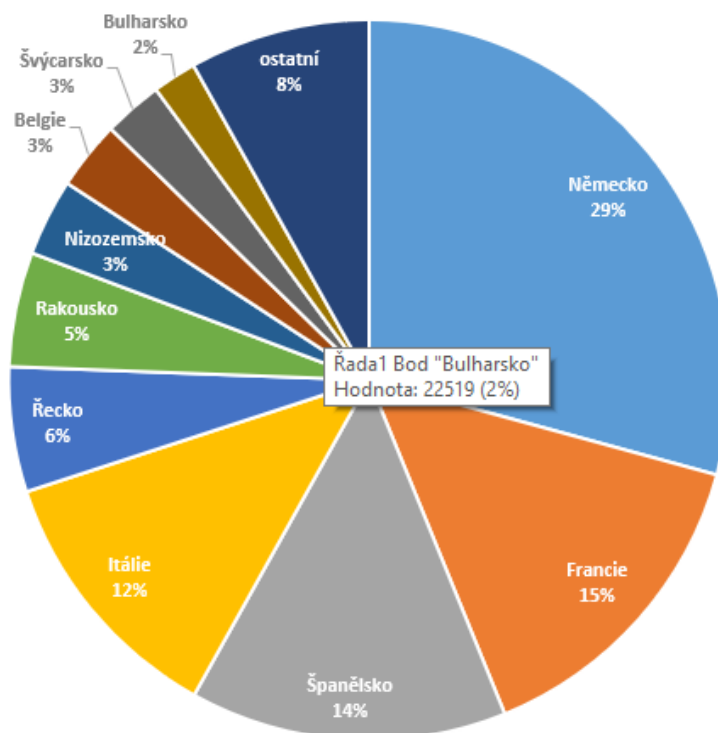
Nejvíce žadatelů směřovalo tradičně do **Německa** (334 109), kde došlo k nárůstu o 44,7 %. Tento nárůst byl částečně způsoben větším objemem sekundárních pohybů po Evropě. Mezi žadateli v Německu převažovali Syřané a Turci. Dále se jednalo o **Francii** (167 002), **Španělsko** (162 439), **Itálii** (136 138) a **Řecko** (64 084). Těchto 5 zemí obdrželo dohromady přes 75 % všech žadatelů. Ve Španělsku došlo k meziročnímu nárůstu o 37,7 %, jedná se zejména o nárůsty žadatelů z Venezuely a Kolumbie, kteří do Španělska směřovali. Vysoký meziroční nárůst byl zaznamenán také v Řecku (+71,4 %) a Itálii (+62,8 %).

V přepočtu na počet obyvatel pak bylo nejvíce žadatelů na Kypru, v Rakousku a Řecku. Oproti tomu Maďarsko, Slovensko a Česká republika obdržely nejméně žadatelů na počet obyvatel. V obou těchto ukazatelích je situace stejná jako v roce 2022.

Největší procentuální pokles byl evidován v **Rakousku** (58 686, tj. -46,1 %), kde došlo k poklesu počtu žadatelů z Indie, Afghánistánu a Pákistánu. Naopak nejvyšší procentuální nárůst v Lotyšsku (+173,5 %).

Charakteristickým rysem pro rok 2023 byla velká míra sekundárních pohybů žadatelů po Evropě. Jedná se o nejvyšší míru za posledních 7 let. V rámci sekundárních pohybů je Německo hlavní cílovou zemí, přičemž k cestě do Německa byla hojně využívána trasa přes Chorvatsko a Itálii, dvě hlavní tranzitní země v roce 2023. Nejvyšší podíly podaných žádostí po prokazatelné sekundární migraci byly zaznamenány v případech státních příslušníků Alžírsko, Rusko a Moldavska.

Nejčastější cílové země žadatelů o mezinárodní ochranu v zemích EU+ v roce 2023

Zdroj: EUAA

Občané **Sýrie** (181 356), **Afghánistánu** (114 344) a **Turecka** (100 807) tvořili nejpočetnější skupiny žadatelů v roce 2023. Občané Sýrie podali nejvyšší počet žádostí od roku 2017 a občané Turecka dokonce od roku 2015. Následovali občané **Venezuely** (67 922) a **Kolumbie** (63 123), u kterých došlo k rekordnímu počtu žadatelů. Pořadí hlavních zdrojových zemí tak zůstalo oproti předchozímu roku nezměněno.

Nárůsty se týkaly řady státních příslušností, např. občané Maroka zaznamenaly nárůst o 41 %, občané Egypta dokonce o 72 %. Nárůsty byly zaznamenány také u státních příslušností, které se nenacházejí v rámci TOP 10 nejčastěji zastoupených zdrojových zemí. Např. v případě občanů Peru (23 tis.) se jednalo meziročně o 80 % více žadatelů; u občanů Guiney (21 tis.) o 83 %; v případě občanů Pobřeží Slonoviny (20 tis.) o 112 %. Významný nárůst byl zaznamenán také u občanů Palestiny (11,5 tis.), kde se jednalo o 60 % více žadatelů. Také občané Ruska (23 tis.) podali více žádostí (tj. o 34 % více a nejvíce za posledních 7 let).

Naopak pokles byl zaznamenán u občanů Afghánistánu (-12 %), Ukrajiny (14,5 tis., tj. -50 %), Tuniska (13 tis., tj. -40 %) a Indie (9 tis., tj. -65 %).

Žadatelé o mezinárodní ochranu v zemích EU+ dle státních příslušností – srovnání 2022/2023

Státní příslušnost	2022		2023		Změna proti předchozímu období	
	Počet žadatelů	tj. %	Počet žadatelů	tj. %	tj. %	absolutní číslo
Celkem	964 966	100,0	1 142 618	100,0	18,4	177 652
z toho (řazeno dle 2023):						
Sýrie	131 697	13,6	181 356	15,9	37,7	49 659
Afghánistán	128 949	13,4	114 344	10,0	-11,3	-14 605
Turecko	55 437	5,7	100 807	8,8	81,8	45 370
Venezuela	50 833	5,3	67 922	5,9	33,6	17 089
Kolumbie	43 279	4,5	63 123	5,5	45,9	19 844
Bangladéš	33 729	3,5	40 332	3,5	19,6	6 603
Pákistán	37 292	3,9	34 609	3,0	-7,2	-2 683
Maroko	21 898	2,3	30 877	2,7	41,0	8 979
Egypt	15 441	1,6	26 512	2,3	71,7	11 071
Irák	26 926	2,8	26 131	2,3	-3,0	-795
ostatní	419 485	43,5	456 605	40,0	8,8	37 120

Zdroj: EUAA

Nezletilých osob bez doprovodu bylo v roce 2023 zaznamenáno celkem 40 577, což je druhý nejvyšší počet od roku 2015.

Celkem bylo v roce 2023 učiněno 677 482 rozhodnutí, jedná se o 7 % více než v roce 2022 a nejvíce za posledních 6 let. Nicméně bylo vydáno o cca 280 tis. rozhodnutí méně, než bylo podáno žádostí. Počet nerozhodnutých žádostí byl nejvyšší za posledních 8 let, svědčí to o velkém tlaku na evropský azylový systém.

V rámci celé EU+ byla míra udělení mezinárodní ochrany 43 %, což je nejvyšší zaznamenaná míra od roku 2017, je to o 3 % více než v roce 2022. Nejvyšší míra udělení mezinárodní ochrany byla zaznamenaná v případě občanů Sýrie (94 %), Ukrajiny (92 %) a Palestiny (87 %).

XIV.3.3. Situace v oblasti dočasné ochrany v EU⁸⁶

V roce 2023 země EU+ vydaly 1,03 mil. rozhodnutí o poskytnutí dočasné ochrany osobám prchajícím z Ukrajiny postižené válečným konfliktem vyvolaným ruskou agresí. V současné době je již jasné, že se na evropské úrovni dočasná ochrana opětovně prodlouží do března 2025.

Po velkém náporu osob z počátku války v roce 2022 se počty žádostí o dočasnou ochranu snížily a ustálily na víceméně stabilních hodnotách do léta 2023. Nejvíce osob nadále směřuje do Německa (264 tis. rozhodnutí o udělení dočasné ochrany) a Polska (234 tis.), dohromady tyto dvě země přijaly polovinu všech přicházejících osob do Evropy. Vysoké počty nadále směřovaly do České republiky (99 tis.⁸⁷), dále Rumunska (49 tis.), Španělska (34 tis.) či Norska, Nizozemska a Irska (shodně 33 tis.).

⁸⁶ Zdroj: EUAA, jedná se o data obsažená v „Annual Trend Analysis Report“ vydaného dne 29. 2. 2024.

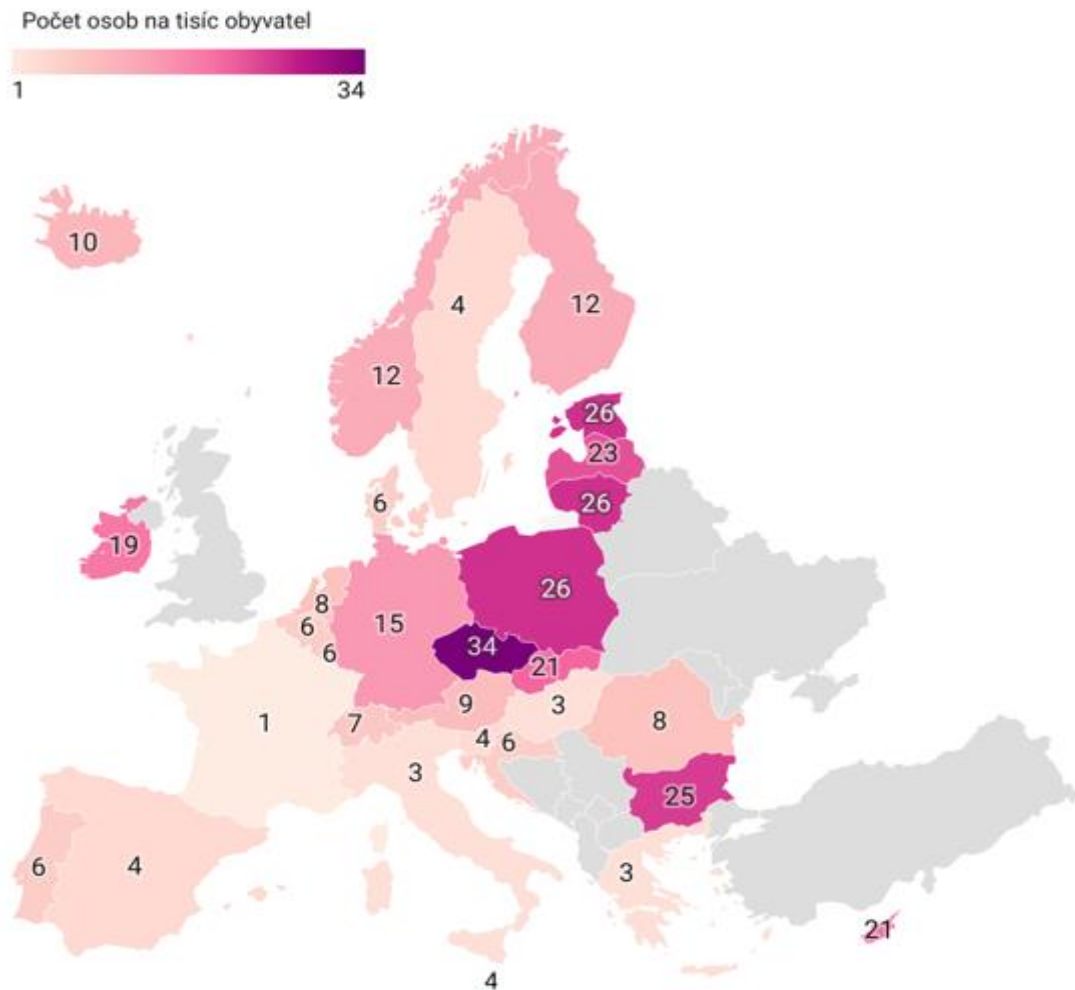
⁸⁷ Pozn.: Statistika EUAA se může lišit od oficiálních dat vykazovaných ČR vzhledem k metodice sběru dat.

Naprostá většina (99 %) všech udělených dočasných ochrán připadá na občany Ukrajiny. Mezi další státní příslušnosti, kterým byla dočasná ochrana udělována, patřili občané Ruska (2 100), Nigérie (820), Moldavska (680) a Maroka (540). Téměř 3/5 rozhodnutí o dočasné ochraně se týkala žen a dívek. Více než čtvrtina se týkala nezletilých osob.

Na území EU+ ke konci roku 2023 pobývalo celkem 4,3 miliónu osob s dočasnou ochranou. Nejvíce cizinců s dočasnou ochranou v přepočtu na počet obyvatel se nachází v ČR, Polsku, Lotyšsku a Estonsku.

Na úrovni EU nadále funguje platforma pro výměnu informací o příjemcích dočasné ochrany a všem členským státům jsou tak k dispozici údaje v reálném čase.

Osoby registrované k dočasné ochraně na počet obyvatel ve státech EU+ k 31. 12. 2023

Zdroj: EUAA, Eurostat

REALIZACE KONCEPCE INTEGRACE CIZINCŮ V ROCE 2023 SAMOSTATNÁ ČÁST

1. REALIZACE KONCEPCE INTEGRACE CIZINCŮ	182
1.1. Koordinace integrace cizinců	183
1.2. Mezinárodní spolupráce	183
1.3. Statistika	183
1.4. Indikátory integrace cizinců	183
1.5. Financování integrace cizinců v ČR	184
2. AKTIVITY RESORTŮ K INTEGRACI CIZINCŮ	185
2.1. Ministerstvo vnitra	185
2.1.1. Podpora projektů na regionální úrovni	186
2.1.1.1. Centra na podporu integrace cizinců provozovaná Správou uprchlických zařízení	186
2.1.1.2. Centrum pro cizince Jihomoravský kraj	189
2.1.1.3. Centrum na podporu integrace v Ústeckém kraji	191
2.1.1.4. Integrovaná centrum pro cizince Hradec Králové	192
2.1.1.5. Integrovaná centrum Praha o.p.s.	193
2.1.2. Podpora projektů na lokální úrovni	194
2.1.3. Podpora projektů nestátních neziskových organizací	211
2.1.4. Posílení informovanosti	214
2.1.5. Účast cizinců na veřejném a politickém životě	215
2.1.6. Zkouška z českého jazyka pro účely povolení trvalého pobytu na území ČR	215
2.2. Ministerstvo práce a sociálních věcí	216
2.2.1. Zvyšování informovanosti	216
2.2.2. Nástroje aktivní politiky zaměstnanosti	219
2.2.3. Projekt EURES + 3Z UP!	220
2.2.4. Vzdělávání odborníků pracujících s cizinci	221
2.2.5. Síťování a spolupráce s klíčovými aktéry integrace	222
2.2.6. Projekty na podporu integrace cizinců	222
2.3. Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy	222
2.3.1. Bezplatná jazyková příprava cizinců	222
2.3.2. Dotační výzva na podporu integrace cizinců pro rok 2023	223
2.3.3. Podpora pedagogických pracovníků pracujících s cizinci ve školách	224
2.3.4. Zkouška z češtiny pro cizince jako jedna z podmínek pro udělení trvalého pobytu	225
2.3.5. Aktivity MŠMT v souvislosti s migrací uprchlíků na území ČR	226
2.3.6. Integrace nezletilých cizinců bez doprovodu	227
2.4. Ministerstvo pro místní rozvoj	228
2.5. Ministerstvo průmyslu a obchodu	229
2.6. Ministerstvo kultury	230
2.7. Ministerstvo zdravotnictví	231

1. REALIZACE KONCEPCE INTEGRACE CIZINCŮ

Integrační politika ČR vychází z *Koncepce integrace cizinců na území České republiky*. Ta byla vládou schválena v roce 2016. V Koncepci je stanoveno 5 základních priorit integrace cizinců, kterými jsou znalost českého jazyka, ekonomická soběstačnost, orientace cizinců ve společnosti, rozvíjení vzájemných vztahů mezi komunitami a postupné nabývání práv v závislosti na délce pobytu.

MV každoročně předkládá vládě návrh usnesení k *Postupu při realizaci Koncepce integrace cizinců* (dále jen „Postup“), který obsahuje konkrétní integrační opatření, kterými příslušné resorty odpovědné za realizaci integrační politiky v průběhu následujícího roku podpoří úspěšnou integraci cizinců v ČR.

V roce 2023 vycházela integrační opatření z dokumentu *Postup při realizaci aktualizované Koncepce integrace cizinců – Ve vzájemném respektu 2023*, který byl schválen usnesením vlády č. 1051 ze dne 14. prosince 2022.

Následující rok pak MV předkládá vládě informaci o realizaci Postupu v rámci Zprávy o situaci v oblasti migrace a integrace cizinců na území České republiky.

Klíčovým nástrojem podpory integrace cizinců na regionální úrovni je celorepubliková síť osmnácti Center na podporu integrace cizinců, jež monitorují situaci cizinců v daném regionu a sdílejí důležité informace s dalšími aktéry. Zajišťují také cizincům rovný přístup k integračním službám a ke kvalifikované integrační podpoře na srovnatelné úrovni ve všech krajích ČR. Nabízejí tak celou škálu integračních služeb, kterými jsou například kurzy českého jazyka, adaptačně-integrační kurzy, sociokulturní kurzy či sociální a právní poradenství. Při své činnosti se Centra zaměřují i na většinovou společnost, orgány veřejné správy a další aktéry integrace v dané lokalitě (např. NNO, zaměstnavatele či školy). V roce 2023 byla Centra stále kapacitně posílena, podobně jako v druhé polovině roku 2022, a to z důvodu přetrvávající agrese ruských vojsk na území Ukrajiny.

Dalším klíčovým nástrojem na podporu integrace na lokální úrovni jsou projekty obcí. Ty pomáhají vytvářet vhodné podmínky pro bezproblémové začlenění cizinců a bezkonfliktní soužití všech obyvatel dané obce. Obce a městské části mohou pomocí financí ze státních dotací realizovat komplexní integrační projekty, které jsou vytvořené na základě znalosti místní situace a potřeb. Projekty jsou realizované ve spolupráci s cizinci a s dalšími aktéry integrace v obci (např. Centra na podporu integrace cizinců, NNO, školy).

Dalšími zásadními aktéry integrace nejen na lokální úrovni jsou NNO, které v rámci své činnosti mimo jiné zajišťovaly například asistenci cizincům na pracovištích OAMP, či metodicky dozorovaly adaptačně-integrační kurzy.

Projekty obcí a NNO jsou MV každoročně metodicky a finančně podporovány prostřednictvím dotačních výzev (viz kapitoly 2.1.2 Podpora projektů na lokální úrovni a 2.1.3 Podpora projektů nestátních neziskových organizací).

V průběhu prvního čtvrtletí 2024 MV na základě podkladů ostatních ministerstev a dalších subjektů zpracuje a předloží vládě Postup při realizaci aktualizované Koncepce integrace cizinců – Ve vzájemném respektu 2024.

1.1. KOORDINACE INTEGRACE CIZINCŮ

MV je vládou pověřeno koordinací integrační politiky. Zároveň průběžně monitoruje a vyhodnocuje situaci a postavení cizinců v ČR i vzájemné vztahy mezi cizinci a majoritou na lokální, regionální a celostátní úrovni. Na realizaci integrace cizinců se však podílí i další resorty v rozsahu své gesce a působnosti. Úkolem jednotlivých ministerstev je předkládat návrhy svých záměrů k realizaci integrační politiky do Koncepce i Postupu a tyto úkoly realizovat. MV je jako koordinátor integrační politiky v pravidelném kontaktu s resortními koordinátory integrace, organizuje bilaterální jednání i jednání grémia se zástupci ostatních ministerstev a dalších aktérů.

V rámci snahy o informování odborné veřejnosti přednášeli pracovníci OAMP spolu se zástupci resortů na kurzu „Školení v oblasti integrace cizinců“, který každoročně pořádá Institut pro veřejnou správu. Kurz je určen především pracovníkům Center na podporu integrace cizinců a dalším aktérům věnujícím se integraci cizinců. Konalo se také několik jednání se zástupci akademické sféry a výzkumných institucí.

MV při realizaci integrace cizinců vycházelo z opatření stanovených Postupem, zejména se pak jednalo o praktickou podporu integračních opatření na lokální a regionální úrovni a zajištění informovanosti cizinců i majority.

1.2. MEZINÁRODNÍ SPOLUPRÁCE

MV se v roce 2023 aktivně zapojilo do mezinárodních diskusí a jednání k integraci cizinců. V roce 2023 se uskutečnila dvě zasedání zástupců pracovní skupiny Evropská integrační síť (EIN) vytvořené v rámci DG HOME. V rámci prvního zasedání během SE PRES ČR prezentovala na vyzvání EK pilotní projekt MMR a IOM nazvaný „Pronájem s garancí“ zaměřený na ubytování osob s dočasnou ochranou. Druhé jednání v rámci ES PRES se zaměřilo především na trh práce a inovativní metody v rámci integrace cizinců.

Dále se ČR dlouhodobě účastní projektu vedeného Migration Policy Institute s názvem „Integration Futures Working Group“. Práce skupiny se odráží i v podkladových materiálech Evropské integrační sítě řízené EK a podtrhuje změnu paradigmatu v oblasti migrace a integrace cizinců.

1.3. STATISTIKA

Český statistický úřad připravil na základě dat z informačních systémů, mimo jiné MV, MPSV, MPO, MS, MŠMT, MZ, v rámci plnění vládou schváleného Postupu při realizaci aktualizované Koncepce integrace cizinců – Ve vzájemném respektu v roce 2023, již dvacáté třetí vydání publikace Cizinci v České republice. Publikace nabízí komplexní údaje o cizincích, kteří žili v ČR v roce 2022 a poskytuje pro srovnání i statistiky z předchozích let. První publikace byla vydána v prosinci 2001.

1.4. INDIKÁTORY INTEGRACE CIZINCŮ

V roce 2023 pokračovalo kontinuální sledování a tvorba indikátorů integrace cizinců. Tento projekt realizuje od roku 2010 Výzkumný ústav práce a sociálních věcí. Jeho cílem je prostřednictvím vypracovaných a osvědčených nástrojů a metodik zajistit průběžný monitoring integračních procesů. Na základě získaných podkladů (kvantitativní i kvalitativní indikátory) lze následně provést hodnocení průběhu a účinnosti integrace cizinců ze třetích zemí v ČR, případně řídit a plánovat další integrační opatření. Výstupy jsou diskutovány s realizátory výzkumu a dalšími odborníky. V rámci projektu se konají kulaté stoly, kde dochází k debatě nad současnou situací cizinců mezi zástupci NNO, akademické obce a státní správy.

Z výše uvedených indikátorů lze odvodit trendy současné migrace. Imigrace do ČR byla v roce 2023 ovlivněna pokračujícím přílivem imigrantů z Ukrajiny. Dochází ke změně demografické struktury cizinců ve prospěch vyššího podílu žen. Ve školství narostl počet žáků v základních a mateřských školách. Celkový počet sociálních dávek vyplácených cizincům je stabilně nižší ve srovnání s populací ČR. Cizinci tedy nečerpají vyšší podíl sociálních dávek určených pro všechny skupiny obyvatel, než odpovídá jejich podílu na populaci ČR. Počet zaměstnaných cizinců stoupá, zvláště v kategoriích obsluhy strojů (zařízení) a pomocných pracovníků.

Od 1. 1. 2021 fungují adaptačně-integrační kurzy, které seznamují cizince s právy a povinnostmi vyplývajícími z jejich pobytu na území České republiky, se základními hodnotami České republiky, s místními poměry a s kulturními zvyklostmi. Každoročně je prováděna hloubková evaluace průběhu adaptačně-integračních kurzů, kterou připravuje firma GEODAS s.r.o. Ze závěrů vyplývá, že celková spokojenost absolventů s kurzem je obecně vysoká. Za poslední tři roky se součet spokojených absolventů pohybuje kolem 90 %. Zástupci integračních center hodnotí kurzy v roce 2023 také pozitivně. Ze závěrečné zprávy vyplývá, že účastníci dostávají informace důležité pro život v ČR (ohledně pobytových záležitostí, bydlení, podnikání, školství) a z kurzu si mimo jiné si odnášejí znalost, kam se v případě potřeby obracet o pomoc nebo s dotazy. Celkově jsou adaptačně-integrační kurzy hodnoceny kladně a je obecná snaha zapracovat doporučení v rámci pokračování projektu.

1.5. FINANCOVÁNÍ INTEGRACE CIZINCŮ V ČR

V roce 2023 byla v rámci Koncepce integrace cizinců ze státního rozpočtu ČR vyčleněna na podporu integrace cizinců částka 54 290 290 Kč. Tyto finanční prostředky byly rozděleny následovně:

- Ministerstvo vnitra 41 434 290 Kč
- Ministerstvo kultury 306 000 Kč
- Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy 12 300 000 Kč
- Český statistický úřad 250 000 Kč

Ostatní resorty zapojené do integrace cizinců (MPSV, MZV, MMR, MPO a MZ) si nenárokovaly žádné finanční prostředky na integraci z této části státního rozpočtu. Došlo rovněž k alokaci z vlastních zdrojů ministerstev mimo Koncepci integrace cizinců (viz příloha Přehled projektů realizovaných v rámci integrace cizinců a řízení migračních toků v roce 2023), ale i z dalších zdrojů – například ambasad, jednotlivých obcí, nadací a nadačních fondů.

Mezi další významné finanční zdroje patřil Azylový, migrační a integrační fond. Finanční zdroje na projekty, jejichž převažující cílovou skupinou byli cizinci, rovněž pocházely z Evropského sociálního fondu. Významná byla i pomoc UNICEF a UNHCR.

Určit přesnou částku alokovanou na oblast integrace cizinců není v daném roce možné. Například projekty podpořené prostředky EU jsou víceleté s rozdílným čerpáním v jednotlivých letech a řada projektů mezi své uživatele řadí také jiné cílové skupiny. Nelze tudíž přesně vyselektovat částku, která je posléze určena na integraci cílové skupiny legálně pobývajících cizinců ze třetích zemí na území ČR. S přihlédnutím k výše uvedenému lze však kvalifikovaně předpokládat, že alokovaný objem všech prostředků v oblasti integrace cizinců v ČR přesáhl v roce 2023 částku 500 mil. Kč a významné prostředky byly alokovány i v rámci adaptace a integrace osob s udělenou dočasnou ochranou.

2. AKTIVITY RESORTŮ K INTEGRACI CIZINCŮ

2.1. MINISTERSTVO VNITRA

MV realizovalo opatření na podporu integrace na základě vládou schváleného Postupu. Podílelo se na realizaci adaptačně-integračních kurzů, které musí od 1. ledna 2021, na základě novely zákona o pobytu cizinců, absolvovat vybrané skupiny cizinců ze třetích zemí. Opět byl vyhlášen dotační titul „Adaptačně-integrační kurzy 2023“ pro nestátní neziskové organizace. Dotační titul je určen na realizaci adaptačně-integračních kurzů v Ústeckém kraji, Hl. m. Praze, Jihomoravském kraji a v Královéhradeckém kraji. Ostatní kraje pokrývají Centra na podporu integrace cizinců provozována Správou uprchlických zařízení Ministerstva vnitra.

Do 31. 12. 2023 absolvovalo celkem 7 621 osob v kurzech určených pro veřejnost a v kurzech neurčených pro veřejnost, tzv. firemních kurzech, absolvovalo 1 276 osob. V součtu se jedná o 8 897 osob. Realizováno bylo do 31. 12. 2023 celkem 565 kurzů a nejméně 159 kurzů bylo zrušeno pro nedostatek zájmu klientů. Realizace proběhla ve 47 obcích a městech. Průměrně se na jeden kurz hlásilo cca 17 klientů. Nejčastěji převládaly kurzy konané v ukrajinském jazyce (181), dále v angličtině (171) a také v ruštině (69), mongolštině (49) a vietnamštině (40). Po jednom kurzu se například uskutečnily i jazykové varianty albánština, makedonština a moldavština.

Přehled projektů pro zajištění pořádání adaptačně-integračních kurzů a výše dotace v roce 2023:

Diecézní katolická charita Hradec Králové – Adaptačně integrační kurzy 2023 v Královéhradeckém kraji - 2 000 000,00 Kč

Realizace projektu navazovala na obdobné aktivity realizované v roce 2022. Hlavní klíčovou aktivitou byla vlastní realizace Adaptačně integračních kurzů Vítejte v ČR v Královéhradeckém kraji. Vlastní adaptačně integrační kurzy se konaly ve dvou učebnách realizátora v Hradci Králové. Cizinci patřící do cílové skupiny byli v průběhu realizace projektu informováni o své zákonné povinnosti absolvovat Adaptačně integrační kurzy. Pozornost byla věnována také podpoře cílové skupiny při registraci do systému frs.gov.cz Byly distribuovány letáky obsahující základní informace o povinnosti absolvovat kurz, vymezení skupiny cizinců, na kterou se tato povinnost vztahuje a kontakty. Adaptačně integrační kurzy probíhaly průběžně celý rok. Celkem bylo vyhlášeno 36 kurzů, uskutečnilo se 12 kurzů s tlumočením do ukrajinštiny, ruštiny, turečtiny, mongolštiny a angličtiny, 24 kurzů bylo zrušeno z důvodu nenaplnění kapacity přihlášených cizinců. Kurzy absolvovalo celkem 110 osob.

Centrum pro cizince Jihomoravského kraje – Adaptačně integrační kurzy 2023 v Jihomoravském kraji - 3 499 324,00 Kč

Cílem projektu byla realizace adaptačně-integračních kurzů (dále jen „AIK“) v Jihomoravském kraji v roce 2023, jenž musí vybrané skupiny cizinců absolvovat na základě novely zákona č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky. Záměrem kurzů bylo pomoci nově příchozím cizincům orientovat se v novém prostředí, seznámit je s jejich právy i povinnostmi v rámci jejich setrvání v ČR a také s riziky neplnění těchto povinností. Během kurzů jsou seznamováni s místními poměry a zvyklostmi a se základními hodnotami ČR i EU. Cílem kurzů bylo také pomoci cizincům dosáhnout samostatnosti, omezit působení chybných informací od různých nekompetentních subjektů a vymanit se ze systému závislosti cizinců na zprostředkovatelích. Aktivity projektu byly úspěšně realizovány v souladu s původně předloženým návrhem a podmínkami v rozhodnutí o poskytnutí neinvestiční dotace. Od 1. 1. 2023 do 31. 12. 2023 bylo celkem zrealizováno 74 kurzů pro 1 299 účastníků.

Integrační centrum Praha – AIK ICP 23 - 9 999 856,40 Kč

Obsahem projektu byla jedna klíčová aktivita – Organizace kurzů. Součástí této klíčové aktivity byly 3 dílčí klíčové aktivity: dKA 1, Organizace veřejných kurzů, dKA 2, Organizace neveřejných kurzů a dKA 3 Poradenství. Hlavním cílem projektu byla realizace AIK, včetně souvisejícího poradenství dle §155b zákona č. 326/1999 Sb. a související vyhlášky. Při realizaci AIK bylo přihlíženo na efektivnost práce a ekonomičnost projektu bez toho, aniž by se snížila kvalita poskytovaných služeb. Projekt významným způsobem ovlivnilo rozhodnutí o změně prostor realizace AIK. V měsíci červnu byl projekt AIK přestěhován z adresy Žitná 51, Praha 1 na adresu Arbesovo náměstí 70/4, Praha 5 - Smíchov. V monitorovacím období bylo realizováno 121 veřejných AIK pro 2 880 účastníků. V první polovině monitorovacího období byly z důvodu nevhodných prostor vypisovány kurzy s maximální kapacitou pro 30 lidí pouze v pátek a v sobotu. Kurzy mimo tyto dny byly vypsané s maximální kapacitou pro 17 a 22 účastníků. Tato situace se změnila v druhé polovině roku, kdy se realizace projektu AIK přesunula do vhodnějších prostor. Od června 2023 byly všechny veřejné kurzy vypisovány s maximální kapacitou pro 30 účastníků. Celkově se v roce 2023 uskutečnilo 17 neveřejných AIK pro 321 účastníků. Organizací neveřejných AIK byl pověřen koordinátor projektu. Ve sledovaném období bylo poskytnuto 199 konzultací na 51 konzultačních dnech, a to i v termínech mimo konzultační den. Vytíženost pracovníků na pravidelných konzultačních dnech byla 306 hodin. Poradenství bylo poskytováno klientům na 3 platformách.

Poradna pro integraci – ADAPTAČNĚ INTEGRAČNÍ KURZY 2023 V ÚSTECKÉM KRAJI - 2 233 137,00 Kč

Hlavním záměrem projektu bylo uskutečnit adaptačně-integrační kurzy. Účast na kurzech se měnila v průběhu ročních období. Na jaře byla vyšší díky zájmu firemních účastníků, zatímco v létě došlo ke snížení účasti kvůli pracovním dovoleným. Celkem bylo v průběhu roku 2023 vyhlášeno 35 kurzů, z nichž se 24 skutečně uskutečnilo (12 firemních a 12 veřejných). Čtyři kurzy v ruštině, šest v ukrajinštině a jeden v angličtině nebyly realizovány. Celkový počet klientů účastnících se kurzů byl 362.

Slovo 21 - VÍTEJTE V ČESKÉ REPUBLICE 2023 - 4 998 536,00 Kč

Cílem projektu bylo podpořit kvalitní integraci cizinců ze třetích zemí formou adaptačně – integračních kurzů (AIK). Charakter projektu přímo odpovídá potřebám, které definuje Koncepce integrace cizinců v České republice. Dostatečná informovanost cizinců povede k jejich větší soběstačnosti, snížení rizika ztráty legálního pobytu a posílení orientace ve společnosti. Projekt obsahoval zejména následující aktivity: metodické vedení, zajištění dostatečného počtu a kvalitní úrovně lektorů a tlumočnicků, kteří budou zařazeni do databáze pro integrační centra (školení, supervize, zasedání Komise), tvorbu a adaptaci metodických a informačních materiálů (metodiky, PPT, brožury, videomanuál). Cílem projektu bylo i kvalitní informování cílové skupiny a široké veřejnosti o charakteru a průběhu realizace projektových aktivit prostřednictvím www.vitejtevcr.cz, PR aktivit, sociálních sítí a informačních materiálů. Po celou dobu implementace projektu probíhala intenzivní spolupráce s OAMP MV ČR a Centry na podporu integrace cizinců, která realizují AIK ve všech regionech ČR. Cíle projektu bylo dosaženo prostřednictvím těchto aktivit: Expertní/metodické vedení projektu (včetně školení a supervize lektorů a tlumočnicků AIK, Fokusních skupin, Metodických setkání etc.), Tvorba informačních materiálů, Evaluace a Informování veřejnosti a cílové skupiny o realizaci projektu.

2.1.1. Podpora projektů na regionální úrovni

2.1.1.1. Centra na podporu integrace cizinců provozovaná Správou uprchlických zařízení

Správa uprchlických zařízení MV provozovala v roce 2023 Centra na podporu integrace cizinců v Moravskoslezském, Pardubickém, Plzeňském, Zlínském, Karlovarském, Libereckém, Jihočeském, Olomouckém kraji, v kraji Vysočina a ve Středočeském kraji, který zahrnuje pět pracovišť ve městech Mladá Boleslav, Příbram, Kutná Hora, Kladno a Benešov. Již během roku 2022 bylo z důvodu posílení kapacit otevřeno devět detašovaných pracovišť a to konkrétně: v Moravskoslezském (Opava), Pardubickém (Litomyšl), Plzeňském (Domažlice), Zlínském (Uherské Hradiště), Karlovarském (Cheb), Libereckém (Česká Lípa), Jihočeském (Písek), Olomouckém kraji (Šumperk) a v kraji Vysočina (Pelhřimov).

Centra provozovaná SUZ MV jsou od 1. 7. 2020 financována ze státního rozpočtu na základě zákona č. 176/2019 Sb., kterým se novelizoval zákon č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky. Na základě stejné novely Centra od 1. 1. 2021 organizují adaptačně-integrační kurzy povinné pro vybrané skupiny cizinců.

Ve všech krajích Centra zajišťují činnost regionálních poradních platform, které slouží k řešení aktuálních problémů cizinců a k výměně informací mezi zainteresovanými institucemi, zejména mezi krajskými a obecními úřady, krajskými pobytovými pracovišti OAMP MV, cizineckou policií, státní a městskou policií, úřady práce, finančními úřady, živnostenskými úřady, neziskovými organizacemi a dalšími subjekty.

K těmto pravidelným platformám, které se věnují problematice integrace všech dlouhodobě legálně pobývajících cizinců, přibýly v roce 2023 užší platformy (označovány jako 2.typ). Účastníci těchto platform intenzivně spolupracují především v oblasti koordinace služeb pro Ukrajince, kteří přišli v roce 2022 z důvodu válečného konfliktu v jejich zemi. Platformy 2.typu se schází 1x měsíčně a v řadě krajů převzaly činnost krizových štábů. Pracovníci Center pořádali v roce 2023 i mnoho dalších setkání a kulatých stolů, na kterých probírali situaci nově příchozích Ukrajinců z různých pohledů stejně jako příslušné problémy, výzvy i novou legislativní úpravu. Zástupci Center se také podílejí na komunitním plánování sociálních služeb a střednědobém plánu rozvoje sociálních služeb v některých krajích.

Služby Center jsou dostupné nejen v krajských městech, ale i v dalších místech každého kraje v návaznosti na zájem cizinců z cílové skupiny (přehled všech míst, kde byly služby Center poskytovány, lze nalézt v příloze Přehled projektů realizovaných v rámci integrace cizinců a řízení migračních toků v roce 2023). V roce 2023 se jednalo zejména o poskytování sociálního a právního poradenství, tlumočení, realizaci adaptačně-integračních kurzů, kurzů českého jazyka a kurzů sociokulturní orientace.

Centra iniciují, propojují i realizují aktivity na podporu sociální, právní a jazykové emancipace cizinců v daných regionech. Napomáhají klientům zlepšit dovednosti a znalosti, které přispívají k jejich samostatnosti a soběstačnosti a usnadňují jim tak orientaci v české společnosti.

Role Center nadále spočívala v poskytování poradenství a podpoře klientů v rámci terénní práce, monitoringu a podpoře zranitelných skupin, ale také v podpoře měst a obcí v místech, kde jsou zejména nově příchozí Ukrajinci ubytováni včetně informování dalších zapojených aktérů (ubytovatelé, zaměstnavatelé, školy, úřady a další). Po roce 2022, kdy byla značná část kapacit Center věnována ukrajinské problematice a práci na KACPU, se činnost CPIC v roce 2023 začala vracet i k ostatním cizincům z jiných států, kteří přijíždějí primárně na dlouhodobý pobyt za účelem zaměstnání.

Obecně lze nabízené služby Center popsat následovně:

- Sociální poradenství probíhá ambulantní a terénní formou prostřednictvím sociálních pracovníků Center. Nejčastější dotazy klientů z této problematiky směřují zejména k pobytové problematice, zdravotnímu pojištění, bydlení, pracovnímu trhu nebo sociálním dávkám. I v roce 2023 probíhalo sociální poradenství v souladu se zákonem o sociálních službách (zákon č. 108/2006 Sb.).
- Právní poradenství je realizováno prostřednictvím smluvně zajištěných partnerů, kdy v době poskytování právního poradenství je v každém Centru (včetně detašovaného pracoviště) přítomen právník, se kterým mohou klienti konzultovat například pobytovou, pracovní právní nebo rodinnou problematiku či problematiku dluhů a exekucí.
- Kurzy českého jazyka jsou rozděleny na základní kurzy, které lze navštěvovat i jednorázově a bez předchozího přihlášení, a intenzivní kurzy, které jsou určeny pro dlouhodobější výuku českého jazyka. Pro děti i ostatní zranitelné skupiny jsou v odůvodněných případech organizovány individuální kurzy, případně kurzy pro dospělé se svěřeným dítětem, kdy je během výuky zajištěno hlídání dětí.

2. Aktivity resortů k integraci cizinců

- Kurzy sociokulturní orientace byly realizovány zejména ve formě tematicky zaměřených seminářů, přednášek a diskuzí cizinců s odborníkem na danou problematiku. Témata těchto kurzů reagovala na poptávku ze strany cizinců z cílové skupiny – tradice a zvyky spojené se svátky, které se slaví v ČR a dále pak například informace o právech a povinnostech cizinců v oblasti zaměstnání, školství, sloučení rodiny, nostrifikace, zdravotnictví, na téma zkoušky z českého jazyka pro trvalý pobyt či občanství, aj.
- Adaptačně-integrační kurzy, povinné od 1. 1. 2021 především pro cizince ze třetích zemí přijíždějících do ČR na nově udělený dlouhodobý pobyt nebo trvalý pobyt bez splnění podmínky předchozího pobytu, jsou organizovány Centry ve dvou formách – jako kurz veřejný, kam se cizinci mohou libovolně přihlásit, nebo jako kurz neveřejný, tj. kurz realizovaný Centrem ve spolupráci s právníkou osobou, např. zaměstnavatelem, pro předem určené cizince. Tyto kurzy jsou zpoplatněny (veřejný kurz 1500 Kč, neveřejný kurz 800 Kč), vedeny odbornými lektory a tlumočeny certifikovanými tlumočnickými do devíti různých jazyků s tím, že přípustné jsou i další, raritní jazyky. Cizinec po skončení kurzu obdrží doklad o jeho absolvování, čímž splní svou zákonem danou povinnost.
- V rámci výše uvedených aktivit a poskytovaných služeb byly rovněž zajištěny tlumočení či překladatelské služby dle potřeb klientů nebo pracovníků Center. Nejčastěji se tlumočilo do ukrajinského, ruského, vietnamského a mongolského jazyka. Pro usnadnění komunikace a spolupráce s cizinci jsou rovněž využívány služby tzv. komunitních pracovníků, tedy zástupců cizineckých komunit, kteří pomáhají zprostředkovávat informace ostatním cizincům nebo se podílejí na organizaci kulturních, společenských i vzdělávacích akcí. Díky této spolupráci se Centrum mnohem lépe daří oslovovat některé specifické cílové skupiny, především pak mladé cizince.

Od poloviny roku 2023 byl realizován jeden projekt spolufinancovaný z prostředků národního programu Azylového, migračního a integračního fondu zaměřený na realizaci kurzů českého jazyka pro cizince ze třetích zemí, který bude ukončen v roce 2026.

Celkem bylo za rok 2023 poskytnuto ve všech Centrech provozovaných SUZ MV 144 939 služeb. V tomto období využilo nabízených služeb celkem opakovaně 55 594 klientů, služby sociálněprávního poradenství 17 199 nových klientů a 4 046 nových klientů chodilo na kurzy českého jazyka. V rámci terénní práce bylo osloveno 15 723 klientů. V rámci pomoci Ukrajině, tj. v rámci činnosti pracovníků CPIC přímo v Centru a dále pak na pracovištích KACPU a OAMP MV ČR, bylo poskytnuto celkem 152 815 intervencí (osobní setkání, e-mailová a telefonická komunikace).

Centra dále zrealizovala celkem 316 adaptačně-integračních kurzů za účasti 3 930 cizinců. Nejpočetnější jazykovou mutací, do které byl kurz tlumočen, byl jazyk ukrajinský, poté ruský, anglický, mongolský, srbský a vietnamský. Též byly realizovány kurzy v několika raritních jazycích jako korejština, japonština, thajština, albánština, makedonština, turečtina a hindi. Na 90 procent realizovaných kurzů bylo veřejných, zbylých 10 procent byly kurzy neveřejné.

Na konci roku 2022 začala Centra vydávat Newsletter CPIC, ve kterém každý měsíc informují partnery z řad odborné veřejnosti o zajímavých a relevantních informacích z oblasti integrace a migrace cizinců, včetně regionálních aktualit z daného kraje. Publikace newsletteru pokračovala i v roce 2023, kdy byl každý měsíc rozeslán na více než 2 300 kontaktů.

Centra také organizují setkávání zástupců majority a cizinců v rámci společenských, sportovních nebo kulturních akcí, jejichž cílem je podpořit lepší vzájemné poznávání cizinců a široké veřejnosti a předcházet uzavřenosti cizineckých komunit.

Centrum pro Liberecký kraj tak například zorganizovalo již tradiční festival „Liberec, jedno město pro všechny“ Cílem setkání bylo seznámit se s kulturou, historií a tradicemi cizineckých komunit žijících v Liberci. V rámci akce vystoupili zástupci jednotlivých komunit s kulturním programem. Součástí byla i ochutnávka tradičních jídel z různých koutů světa. Centrum dále uspořádalo dvě přednášky pro první stupeň základní školy „Po stopách Vietnamu“, kterých se zúčastnilo

až 100 dětí. Pracoviště Zlín realizovalo tradiční letní kulturní akci pod názvem „Nádam 2023“, v kladenském CPIC se uskutečnilo multikulturní setkání Příběhy chutě a dálek. Centra také uspořádala velikonoční a vánoční aktivity stejně jako specifické akce otevřené minoritám i majoritě (např. Ukrajinský den, Vietnamský den dětí apod.).

V rámci Multikulturního týdne v Pardubicích připravilo tamní Centrum akci Příběhy z dálky, které se zúčastnili zástupci z pěti zemí (Mongolsko, Jemen, Uruguay, Srbsko a Kuba). Zorganizovalo dále Sportovní den, na kterém změřily síly smíšené týmy složené z klientů z Mongolska, Srbska, Ukrajiny i majority.

V souvislosti s příchodem velkého množství ukrajinských uprchlíků do České republiky, byl rovněž Centrum poskytnut grant z Fondu pro migranty a uprchlíky získaný z Rozvojové banky Rady Evropy (CEB).

V rámci tohoto grantu byly realizovány dvě aktivity. Za prvé, nákup učebnic českého jazyka pro ukrajinské uprchlíky, které byly klientům předány přímo nebo prostřednictvím spolupracujících organizací.

Za druhé se jednalo o realizaci aktivit ve prospěch integrace na místní úrovni, jejichž cílem je podpora ukrajinských uprchlíků prostřednictvím neziskových organizací nebo sociálních služeb. Za tímto účelem byly s jednotlivými poskytovateli uzavírány dohody o pracích konaných mimo pracovní poměr, ze kterých bylo financováno široké spektrum služeb pro ukrajinské uprchlíky od poskytnutí asistenčních a poradenských služeb, zřízení informační stánků, tlumočení a zajištění humanitární pomoci po pořádání volnočasových aktivit pro děti ve formě příměstských táborů, komunitních a konverzačních klubů či doučování, výuku českého jazyka a psychologické poradenství včetně různě zaměřených psychoterapeutických sezení. Tyto aktivity byly realizovány jak ambulantní, tak terénní formou na různých místech po celé republice včetně KACPU, Center nebo v sídle neziskových organizací.

Centra v roce 2023 také zahájila a postupně rozvíjela spolupráci s Dětským fondem OSN (UNICEF). Cílem projektu je zejména posílení personálních kapacit CPIC (tlumočníci, koordinátoři, pracovníci poskytující psychosociální podporu), realizace integračních aktivit zajištěných prostřednictvím NNO a dalších místních poskytovatelů služeb (podpora provozu komunitních klubů/center, podpora volnočasových a kreativních aktivit pro děti a mládež, podpora sportovních aktivit pro děti a mládež, podpora dětí ze sociálně znevýhodněných rodin, příměstské a letní tábory, lyžařské výcviky) a vytváření přátelského prostředí pro děti a mládež (práce s dětmi a mládeží, zapojení zástupců mládeže do plánování aktivit, zřízení pozice focal pointů a case managerů na podporu koordinace aktivit podporujících integraci dětí a mládeže v ČR).

Pod záštitou projektu UNICEF bylo ve všech Centrech také realizováno velké množství různých akcí a aktivit, ať už jednorázových nebo pravidelných, převážně zaměřených na děti a mládež. Jednalo se například o různé tematické workshopy, výlety, vzdělávací aktivity, kulturní akce, komunitní kluby apod. Řada dětí pak byla podpořena napřímo.

2.1.1.2. Centrum pro cizince Jihomoravský kraj

Centrum pro cizince Jihomoravského kraje, z. ú. je od poloviny roku 2022 samostatnou organizací založenou Jihomoravským krajem. Financování organizace bylo v roce 2023 zajištěno především prostřednictvím dvou projektů – AMIF/31/02 a OP AMIF. Jihomoravský kraj se podílel na spolufinancování hlavní činnosti Centra financováním dalších aktivit a služeb zaměřených na témata spojená s cizinci. Jednalo se zejména o zabezpečení tlumočení na KACPU a kurzy českého jazyka a poradenství pro EU občany.

Centrum od svého vzniku pracuje na bázi partnerské spolupráce a síťování regionálních aktérů integrace. Takto nastavený formát umožňuje pružně reagovat na aktuální poptávku ze strany cizinců. V roce 2023 participovali na poskytování služeb Centra partneři Diecézní charita Brno (DCHB), Organizace pro pomoc uprchlíkům a Statutární město Brno.

Přes projekty financované ze zdrojů AMIF zabezpečovalo Centrum v průběhu celého roku provoz informačního centra, a to pět dnů v týdnu, ve kterém je poskytnuto zájemcům základní poradenství, jsou zde identifikovány jejich potřeby a podle zaměření jsou přesměrováni na další služby Centra, případně na další subjekty. Centrum poskytuje ve spolupráci

s výše uvedenými partnery na území Jihomoravského kraje tyto služby: odborné sociální a právní poradenství, výuku českého jazyka, kurzy sociokulturní orientace, terénní práci, adaptačně-integrační kurzy, multikulturní aktivity a poskytuje volný přístup na internet a do knihovny. Tradičně nejvíc poptávanou službou jsou kurzy českého jazyka. V loňském roce se podařilo otevřít široké spektrum kurzů pro začátečníky, mírně pokročilé a pokročilé, gramatické, konverzační i tzv. otevřené (zaměřené na konkrétní téma/oblast). Otevřeli jsme ranní kurzy, odpolední a večerní. K dispozici byly online i e-learningové kurzy, době letních prázdnin intenzivní kurzy. Převládaly kurzy pro Slováky, kde byly z větší míry zastoupeny osoby s dočasnou ochranou. Na základě podrobné evaluace, do které bylo vybráno celkem 10 kurzů úrovně A1 – B1 jsme zjišťovali, jak kurzy přispívají ke zlepšení jazykových schopností. Výsledky potvrzují, že kurzy významnou měrou přispívají ke zlepšení znalostí českého jazyka, u začátečníků až o 30 %. Nejvíce je efekt patrný v oblastech gramatiky a psaní.

V kurzech sociokulturní orientace jsme otevírali témata spojená především s novelami Lex Ukrajina. V červnu 2023 jsme ve spolupráci s městem Brnem zorganizovali prezenční seminář zaměřený na změny Lex Ukrajina V. pro více jak 200 osob, za účasti zástupců úřadu práce, OAMP a Konsorcia nevládních organizací.

V roce 2023 se do nabídky služeb významně promítl projekt podpořený mezinárodní organizací UNICEF, díky kterému byla posílena terénní činnost v rámci vybraných lokalit Jihomoravského kraje. Tým organizace byl posílen o pracovníky s ukrajinštinou, kteří denně působí v 10 lokalitách Jihomoravského kraje vč. města Brna. Systematicky navštěvují místa, kde jsou ubytováni ukrajinští uprchlíci, mapují jejich potřeby, poskytují jim informační poradenství a nasítňují je na služby Centra či lokální služby a instituce. Ve spolupráci s pracovníky sociálních odborů příslušných místních úřadů, městských částí došetřují zranitelné skupiny osob (děti, nezletilé bez doprovodu), zabezpečují tlumočení a doprovody. V případě potřeby zajišťuje Centrum v daných lokalitách kurzy českého jazyka, informační setkání či kurzy socio-kulturní orientace. Díky projektu UNICEF se podařilo nabídnout větší množství kurzů českého jazyka zaměřené pro zranitelné skupiny – rodiče s dětmi, děti i teenagery. V létě se zrealizovali intenzivní kurzy zejména pro děti a mládež před nástupem do školy. V průběhu roku se otevřely i online kurzy pro rodiny s malými dětmi. Součástí aktivit projektu je i nabídka kariérového poradenství pro dospělé a teenagery a činnost klubu pro rodiče s dětmi. Své aktivity rozjeli v klubu pro mládež i klienti této věkové skupiny.

V roce 2023 využilo služeb Centra v projektech celkem 4 513 registrovaných klientů (informační Centrum poskytuje služby bez registrace klientů). Nejčastější zemí původu klientů a klientek i v roce 2023 byla Ukrajina (74 % ze všech klientů Centra). Díky napojení pracovníků Centra na nejaktuálnější informace a díky úzké provazbě na Krajskou koordinátorku pro adaptaci a integraci osob s DO, významné aktéry a instituce, jsme měli možnost zprostředkovat těmto klientům relevantní informace a postupy spojené především s legislativními úpravami Lex Ukrajina. Zejména zranitelné osoby u nás našly azyl a pomoc s vyřízením humanitární dávky a prodloužením dočasné ochrany. Dalšími nejčastějšími řešenými oblastmi bylo hledání vhodného ubytování, zaměstnání, zajištění lékařské péče, vyhledání školy, školky a pediatrické péče, psychologická a materiální pomoc. Výrazně vzrostl zájem o nostrifikace vzdělání, rekvalifikace a informace o tom, jak mohou začít podnikat, založit si živnost apod. Pro osoby s dočasnou ochranou aktualizujeme na webových stránkách Centra (www.cizincijmk.cz) sekci Info Ukrajina (v české a ukrajinském jazyce) - informace týkající se každodenních situací a legislativních změn, aktuální a zásadní informace jsou sdíleny přes FB, Instagram či Telegram nebo formou letáků, které jsou distribuovány napříč regionem. Každý měsíc zasíláme klientům pravidelný newsletter.

V loňském roce se činnost Centra významně zaměřila na síťování a informování. S uprchlíky v praxi se setkávají instituce, které na to nejsou připravené, a neví, kde mají hledat aktuální informace, naznaží postupy a aktuálně platnou legislativu. Centrum aktivně šíří prostřednictvím práce síťáře těmto subjektům informace a je jedním z hlavních informačních kanálů v kraji. Mezi spolupracující subjekty Centra patřily v loňském roce tyto instituce/organizace: Krajský úřad Jihomoravského kraje, samosprávy měst a obcí (zejména město Brno a vybrané lokality s vyšším počtem osob s DO), úřad práce, oblastní inspektorát práce, odbor azylové a migrační politiky Ministerstva vnitra ČR, služba cizinecké policie, policie ČR, mateřské, základní a střední školy, vysoké školy (Masarykova univerzita, Vysoké učení technické, Mendelova univerzita), hospodářské komory, CzechInvest, ImpactHub, Národní pedagogický institut, Všeobecná zdravotní

pojišťovna, ochránce práv, Jihomoravské centrum pro mezinárodní mobilitu (JCMM), Jihomoravské inovační centrum (JIC), NCO NZO, nemocnice, NNO v regionu – Diecézní Charita Brno, OPU, Ukrajinská iniciativa JM, Adra, Ratolest, Romodrom aj. a mezinárodní organizace: IOM, UNICEF.

Od jara 2023 je v Centru zastoupena pozice Krajské koordinátorky pro adaptaci a integraci osob s dočasnou ochranou. Krajská koordinátorka primárně mapuje potřeby kraje a koordinuje zainteresované aktéry v území, aktivně komunikuje s dotčenými odbory krajského úřadu (školství, sociálních věcí, zdravotnictví) a podílí se na řešení potřeb klientů s dočasnou ochranou, zejména zvláště zranitelných skupin. Pravidelně se účastní setkání krajských koordinátorů z dalších krajů a pracovních setkání na národní úrovni (MPSV, Úřad vlády). Ve spolupráci s vedením Centra organizuje každý měsíc setkání platformy k adaptaci a integraci osob s dočasnou ochranou, na kterém jsou zastoupeni zainteresovaní aktéři. Aktivně vyjíždí do měst a obcí a monitoruje lokální situaci.

Centrum se v loňském roce stalo jedním ze členů Regionální stálie konference – neformální instituce pro koordinaci a vyjednávání integrovaných nástrojů, územní dimenze a spolupráci mezi významnými regionálními aktéry v JMK. Současně se stalo pravidelným hostem Rady pro rozvoj lidských zdrojů – poradního a iniciačního orgánu Zastupitelstva Jihomoravského kraje v oblastech strategického řízení rozvoje lidských zdrojů. Vedení Centra se účastnilo setkání Poradního orgánu pro integraci cizinců města Brna a pravidelných setkání vedení kraje, zástupců úřadů práce a hospodářských komor. Vedení Centra bylo také zapojeno do pracovní skupiny pro adaptaci a integraci Ministerstva vnitra.

V roce 2023 pokračovalo Centrum v aktualizaci aplikace Smart Migration South Moravia, která obsahuje nejčastěji řešené situace spojené s příchodem a pobytem cizinců v ČR. Současně obsahuje blok informací věnovaný osobám s dočasnou ochranou. Aplikace je ve třech jazykových mutacích a volně ke stažení.

Velmi rozsáhlou aktivitou Centra jsou Adaptačně-integrační kurzy. V roce 2023 proběhlo celkem 74 kurzů, které navštívilo celkem 1 299 účastníků. Zájem byl nejen o veřejné kurzy pořádané v prostorách Centra (62 kurzů pro 1 027 účastníků), ale také o firemní kurzy (12 kurzů pro 272 účastníků). Kurzy byly pořádané nejčastěji v anglickém jazyce, následoval ukrajinský jazyk, ruský, vietnamský, srbský, arabský a další.

Rok 2023 v číslech:

- Celkový počet klientů v r. 2023: 4 513
- Počet kurzů českého jazyka: 168, 1 602 klientů z 91 různých zemí
- Počet unikátních osob v kurzech sociokulturní orientace: 232 osob
- Počet adaptačně-integračních kurzů: 74, počet klientů: 1 299

2.1.1.3. Centrum na podporu integrace v Ústeckém kraji

Centrum na podporu integrace cizinců v Ústeckém kraji je provozované neziskovou organizací Poradnou pro integraci, z.ú. Jeho financování bylo v roce 2023 zajištěno Evropskou unií v rámci národního programu (AMIF/31/03) a operačního programu (reg.č. CZ.12.01.02/00/23_008/0000008) Azylového migračního a integračního fondu a rozpočtu Ministerstva vnitra České republiky. Během tohoto roku služeb centra využilo 4 383 cizinců ze třetích zemí, s udělenou mezinárodní a dočasnou ochranou. V průběhu roku 2023 bylo našim klientům poskytnuto 36 112 služeb.

Stěžejní služby centra byly zajišťovány sociálními, právními, vzdělávacími, sociálně-integračními pracovníky a interkulturními asistenty.

Odborné sociální poradenství bylo poskytováno v sídle centra v Ústí nad Labem a na detašovaném pracovišti v Teplicích, Chomutově a Kadani. Poradenství bylo na základě dohody či potřeby klientů zajišťováno i terénní formou, především v lokalitách se zvýšenou koncentrací žijících/pracujících cizinců z cílové skupiny. Převážně se jednalo o terénní práci na ubytovnách s vyšším počtem ubytovaných osob s dočasnou ochranou, v Ústí nad Labem, Teplicích, Chomutově, Jirkově, Rumburku, Kadani, Děčíně atd. Dále terénní práce probíhala i ve městech Žatec, Krupka, Most, Děčín, Louny, Litoměřice.

Při poradenství bylo v případě nutnosti využíváno služeb interkulturních asistentů projektu, tlumočnicka nebo překladatele. Nejčastěji byla poskytována cizincům pomoc v oblasti pobytové problematiky, zdravotního pojištění, sociálních dávek, bydlení, uplatnění se na trhu práce a nostrifikace vzdělání. V případě, že se jednalo o dotazy přesahující kompetence sociálního pracovníka, využívali cizinci bezplatné právní poradenství, které bylo poskytováno pouze ambulantní formou v sídle centra.

Kompetence cizinců vedoucí k sociální i pracovní integraci byly rozvíjeny pomocí vzdělávacích aktivit, mezi nimiž mají dominantní postavení kurzy českého jazyka a kurzy sociokulturní orientace. V daném roce bylo realizováno celkem 117 kurzů češtiny různých úrovní pro děti i dospělé, které navštěvovalo 1 555 účastníků. Kurzů sociokulturní orientace bylo zrealizováno 36 pro 364 účastníků.

Nedílnou součástí vzdělávacích aktivit jsou i přednášky pro cizince (např. Lex Ukrajina, zaměstnanecká karta, vzdělávací systém v ČR). V roce 2023 se uskutečnilo 22 přednášek pro cizince, celkem se jich zúčastnilo 347 osob.

Aktivity podporující vzájemné soužití cizinců s majoritní společností, tzv. integrační aktivity pro cizince a integrační multikulturní aktivity, měly různorodý charakter a respektovaly potřeby dospělých, dětí cizinců i většinové společnosti.

V roce 2023 bylo zrealizováno 294 integračních aktivit pro cizince, zahrnujících např. dámské a pánské kluby, dětské kluby, klub mládeže výtvarné dílny, sportovní akce, exkurze po regionu, prázdninový klub pro děti a příměstský tábor s výukou českého jazyka atp. Těchto aktivit se průběžně účastnilo 1 693 cizinců. Pro veřejnost byly zrealizováno 9 aktivit (etnické akce, workshopy, projektové dny), kterých se zúčastnilo 1 925 osob.

Cizinci oceňovali zázemí informačního centra pro cizince, které nabízí bezplatný přístup k informacím a zprostředkování kontaktu se zemí svého původu a rodným jazykem (internet, vícejazyčná knihovna). Prostory využívaly komunity cizinců také ke svým vlastním aktivitám (schůzky klubu nebo nacvičování kulturního vystoupení). Centrum iniciuje a podporuje integrační lokální politiku. Pracovníci Centra se proto účastnili koordinačních skupin komunitního plánování města Ústí nad Labem, Chomutov, pracovních skupin měst Žatec, Chomutov a Kadaň. Pracovníci Centra spolupracovali s koordinační skupinou kraje pro integraci cizinců a síťovali subjekty podílející se na integraci cizinců (sdružení jednotlivých komunit, NNO i úřady).

Nedílnou součástí činnosti Centra je realizace platform k integraci cizinců. V roce 2023 bylo zrealizováno 10 setkání na téma Platforma pro adaptaci a integraci držitelů dočasné ochrany, Platforma sociálních a terénních pracovníků NNO a obcí a Lokální platforma k integraci cizinců (Chomutov, Děčín).

2.1.1.4. Integrační centrum pro cizince Hradec Králové

Centrum poskytuje sociální a právní poradenství ambulantní a terénní formou – registrovaná sociální služba poskytování asistencí na OAMP Hradec Králové 5x týdně, na OAMP v Trutnově 2x v měsíci, spolupráce s komunitními tlumočnickými a interkulturními pracovníky ve spojitosti s poradenstvím poskytovány také tlumočnické a překladatelské služby, poradenské služby ambulantní a terénní poskytnuty celkem 898 cizincům ze třetích zemí. Poradenské služby byly dále poskytnuty řadě anonymních klientů cílové skupiny zejména v rámci aktivit na KACPU HK. Celkem poskytnuto 1 945 kontaktů a intervencí ambulantních a terénních (mimo anonymních klientů). Asistence, tlumočení a poradenství na KACPU poskytováno během celého roku v otvíracích hodinách KACPU – přes 8 000 osob.

Kurzy č.j. a sociokulturních dovedností. Místa realizace kurzů č.j.: Hradec Králové, Nový Bydžov, Jičín, Náchod, Chvalkovice, Rychnov nad Kněžnou, Nové Město nad Metují, Dvůr Králové nad Labem, Hořice, Rokytnice v O.h., Týniště nad Orlicí, Vrchlabí. Počet kurzů č.j. 109. Počet účastníků kurzů č.j. 1 042. Počet kurzů sociokulturních dovedností 77. Počet účastníků kurzů sociokulturních dovedností 760.

Místa realizace kurzů sociokultury: Hradec Králové, Neratov, Jičín, Náchod, Chvalkovice, Rychnov nad Kněžnou, Nové Město nad Metují, Jaroměř, Hořice, Rokytnice v O. h. Počet kurzů sociokultury: 40. Počet účastníků kurzů sociokultury 481.

V průběhu roku uskutečněny následující adaptačně-integrační kurzy „Vítejte v ČR“: Počet proškolených osob: 110. Počet přednášek/seminářů: 12 realizovaných kurzů (ukrajinština, ruština, angličtina, mongolština, turečtina), 37 kurzů vyhlášeno, řada kurzů se pro nízký počet zájemců neuskutečnila. Počet distribuovaných letáků: 1 500 kusů. Realizace kurzů AIK ovlivněna migrační situací a zastavením vydávání ZK osobám z Ukrajiny.

Dobrovolnické aktivity:

Zaměřeny na individuální pomoc dobrovolníka klientovi v rámci akreditovaného dobrovolnického programu „Rafael“. Převážně jde o pomoc s doučováním a domácí přípravou do školy pro děti cizinců. Celkem poskytnuto 1 448 hodin dobrovolnické činnosti, 56 dobrovolníků, 81 cizinců. Multikulturní aktivity, aktivity pro rodiče, děti a mládež, besedy a přednášky.

Dne 9. 11. 2023 se uskutečnil v Hradci Králové festival Setkání národů. Během celodenního programu a závěrečného hudebního a tanečního vystoupení se prezentovalo 27 národností. Festival navštívilo během dne kolem 800 návštěvníků. Multikulturní aktivity 2023 – počet účastí návštěvníků: Celkem 4 241 návštěv (1 309 návštěv majorita, 2 932 návštěv cizinci). Celkem se uskutečnilo 37 akcí.

Podpora zájmových a svépomocných skupin cizinců:

Spolupráce Regionálním ukrajinským spolkem ve východních Čechách, zahraničními studenty Univerzity Hradec Králové, dobrovolnickou organizací KURO. Platformy – 3 úrovně: KACPU, Kraj, regionální aktéři (čtvrtletně). Studentské praxe v IC HK. Studentskou praxi vykonávali studenti Univerzity Hradec Králové především z oboru Transkulturní komunikace.

2.1.1.5. Integrační centrum Praha o.p.s.

Činnost centra byla i v roce 2023 ovlivněna příchodem uprchlíků z Ukrajiny a jejich adaptací a integrací v ČR. Odrazily se v ní ale také změny v rámci samotné organizace. V lednu bylo zahájeno poskytování některých služeb v rámci projektu podpořeného fondem UNICEF, v polovině roku došlo ke změně vedení organizace a na konci léta jsme začali většinu služeb poskytovat v rámci projektu financovaného z nového programu AMIF. Všechny tyto události byly doprovázeny sérií změn, se kterými bylo zapotřebí se vyrovnat za pochodu a plného provozu.

V roce 2023 pokračovala realizace adaptačně-integračních kurzů pro nově přichozí do ČR (kromě uprchlíků). Za celý rok se podařilo realizovat 138 kurzů pro 3 021 účastníků.

Mimo adaptačně-integrační kurzy využilo v roce 2023 dalších 6 437 osob celkem 32 169 služeb ICP, z toho 4 180 klientů využilo služby ICP poprvé. 2 004 z nich byli uprchlíci z Ukrajiny s dočasnou ochranou.

Bylo zorganizováno 102 kurzů českého jazyka pro 1 332 klientů. Kurzy byly realizovány jak v rámci projektů s registračními čísly AMIF/31/01 a CZ.12.01.02/00/23_008/0000007, tak i jako součást projektů obcí. 438 osob se zúčastnilo aktivit spojených se sociokulturní orientací. Interkulturní pracovníci poskytli asistenční služby (doprovody, tlumočení) celkem 2 249 klientům. Práce v terénu probíhala primárně na pracovištích OAMP, s důrazem na podporu na místě pro uprchlíky z Ukrajiny, a na vybraných městských částech. Pracovníci ICP za rok 2023 navštívili celkem 225 míst a oslovili celkem 644 zástupců CS.

Prostřednictvím telefonické ústředny Daktela bylo ICP v roce 2023 kontaktováno celkem 14 600krát, odchozích hovorů bylo 10 662.

Během roku 2023 proběhlo 5 setkání regionální poradní platformy (RPP). Průměrná návštěvnost činila 97 osob (o 27 víc než v roce 2022), celkově se jednalo o 324 jednotlivců (o 36 % více než v předchozím roce), z toho 122 cizinců (tj. dvojnásob oproti roku 2022 a čtyřikrát více než v roce 2021). V roce 2023 zástupci cizinců tvořili 38 % všech účastníků

2. Aktivity resortů k integraci cizinců

RPP. Zastoupen byl srovnatelný počet institucí a organizací jako v roce 2022 – celkem 117, z toho 34 nových. Od června 2023 ICP zároveň organizuje Krajskou platformu pro adaptaci a integraci osob s dočasnou ochranou. 7 setkání se zúčastnilo v průměru 18 osob.

Nadále byla také poskytována metodická podpora městským částem, hlavně v oblasti síťování a výměny zkušeností. Byla aktualizovaná brožura pro MČ obsahující metodické materiály, jejichž cílem je pomoci MČ při zavádění agendy integrace cizinců a při hledání zdrojů financování pro aktivity zaměřené na integraci cizinců na jejich území.

Celkově se rok 2023 nesl, stejně jako rok předchozí, v jistém krizovém duchu, doprovázen neustálými změnami podmínek realizace aktivit centra. Byl to další rok plný výzev, se kterými jsme se úspěšně vypořádali, a během kterého se nám zároveň podařilo poskytnout potřebnou podporu jak našim klientům, tak i městským částem a ostatním aktérům na poli integrace cizinců na území hl. m. Prahy.

2.1.2. Podpora projektů na lokální úrovni

Integrace cizinců je komplexní proces, který se převážně odehrává v místech pobytu, zaměstnání, podnikání či studia cizinců v rámci jejich přímého soužití s majoritní společností. Podpora integrační politiky na lokální úrovni proto dlouhodobě patří mezi priority MV. To tudíž realizovalo i v roce 2023 dotační řízení určené pro projekty obcí a městských částí na podporu integrace cizinců na lokální úrovni.

Projekty obcí se realizují především v lokalitách, kde žije vysoký počet cizinců. Jsou účinným nástrojem při boji proti vzniku či eliminaci krizovému vývoji ve vztazích mezi cizinci a většinovou společností. Místní samosprávy mohou pomocí těchto projektů uzpůsobit integrační opatření svým specifickým poměrům a potřebám. Projekty obcí představují intenzivních a komplexních integračních aktivit a opatření, které napomáhají k řešení či zlepšení stávající situace v dané lokalitě a mohou předcházet případným konfliktům či mírnit případné napětí mezi cizinci a ostatními obyvateli.

V roce 2023 bylo podpořeno celkem 86 projektů. Podpořeny byly částkou 102 001 650,33 Kč. Finanční podpora tak byla oproti roku 2022 navýšena o 22 mil. Kč. MV poskytuje dotace ve výši až 95 % nákladů projektu, obce se na jejich financování podílely minimálně 5 % nákladů.

Projekty byly realizovány ve spolupráci s řadou dalších aktérů, působících v daném místě, především s mateřskými a základními školami, Centry na podporu integrace cizinců a nestátními neziskovými organizacemi.

Zaměřené byly zejména na cizince ze třetích zemí, především na držitele dočasné ochrany, tedy občany Ukrajiny a majoritní společnost v příslušné obci či městské části. Součástí cílové skupiny mohou být rovněž občané zemí EU a držitelé mezinárodní ochrany (nad rámec podpory poskytované Státním integračním programem). Většina podpořených projektů probíhá dlouhodobě a pomáhají ke zklidnění vztahů mezi většinou společností a cizinci v dané obci. Jsou pozitivně hodnoceny veřejností, samotnými cizinci i místní politickou reprezentací.

Přehled projektů obcí v roce 2023 a výše dotace

Benešov – Koordinační pracovník II. – 153 900,00 Kč

Cílem projektu byla koordinovaná a systémová pomoc uprchlíkům na území města Benešov s přesahem do území ORP, kdy díky zřízené pozici koordinátora bylo možné kontinuálně a individuálně pomáhat osobám a rodinám uprchlíků na území ORP. A to zejména tím, že Městský úřad bude disponovat pracovníkem s jasným zaměřením na problematiku uprchlíků z Ukrajiny. Cílovou skupinou byly dospělé osoby na území ORP v počtu blížícím se 2 000 osob.

Břeclav – Integrace cizinců ve městě Břeclavi 4 – 1 292 000,00 Kč

Cílem projektu bylo pokračovat v nenásilné integraci nejen držitelů dočasné ochrany žijících na území města Břeclav. Podpora integrace a organizace akcí, kterých se zúčastnili jak občané majority, tak občané minorit a působilo to i jako prevence xenofobních nálad a sociálního vyloučení zejména držitelů dočasné ochrany, k nimž všechny aktivity směřovaly. Jednotlivé aktivity byly vytvořeny tak, aby se do nich mohly zapojit děti, ženy i muži, a to všech věkových kategorií. Celkový rozsah jednoho jazykového kurzu byl 144 hodin a vzdělávání se účastnilo 56 frekventantů. Fotbalové zápasy se uskutečnily na menší fotbalové ploše za účasti 6 týmu po 6 mužích (malý fotbal). Mezi sebou se postupně utkaly 2 ukrajinské, 2 vietnamské, 1 český a 1 slovenský tým. Na všechny akce se podařilo přilákat zase více účastníků jak z řad veřejnosti, tak i z řady přímých realizátorů a účastníků akcí, čímž se zase o kousek propojily jednotlivé národnostní skupiny žijící nejen na území Břeclavi.

Buštěhrad – Integrace cizinců – držitelů DO v Buštěhradě – 296 290,75 Kč

Projekt byl zaměřený na pokračování integrace uprchlíků s dočasnou ochranou do života, s cílem vzájemného poznání, porozumění, zkvalitnění a zpříjemnění soužití mezi držiteli dočasné ochrany i většinovou společností, a tudíž i zabránění xenofobních nálad ve společnosti a sociálního vyloučení. Dále se jednalo o koordinaci a poradenství, a výuku českého jazyka. Celkem bylo podpořeno více než 100 osob, především dětí.

České Budějovice – Ukrajinské komunitní centrum NADIJA II – 1 200 000,00 Kč

Podařilo se naplnit strategický cíl projektu – realizace procesu adaptace a integrace osob s dočasnou ochranou v Českých Budějovicích prostřednictvím souboru aktivit realizovaných ukrajinským komunitním centrem. Provoz centra zůstal zachován po celý rok 2023 v nastaveném rozsahu a s personálním zabezpečením. Průměrná denní návštěvnost v centru kromě letních měsíců je 28 osob, v průběhu prázdnin pak necelá polovina. Centrem prošly stovky uprchlíků a našli zde potřebnou pomoc a podporu, zázemí a pochopení. Celkem se projekt zúčastnilo 3 621 osob. Mezi hlavní aktivity patřilo základní poradenství, sociální poradenství, konzultace v každodenních záležitostech, překlady apod., psychosociální intervence, výuka českého jazyka pro děti i dospělé vč. Konverzací a jednorázové volnočasové aktivity pro děti a dospělé (např. výlety, exkurze, dětská divadelní představení, setkání k významným událostem aj.).

Český Brod – Českobrodsko společně – 1 719 000,00 Kč

Projekt Českobrodsko společně byl určen minimálně 50 občanům všech věkových skupin, kteří migrují z Ukrajiny v důsledku válečného konfliktu a zároveň žijících na Českobrodsku. Pro jejich začlenění v regionu i celé republice nabízel Český brod intenzivní kurzy češtiny včetně výjezdních seminářů, rukodělné dílny, poznávací výlety po ČR a příměstské tábory pro děti.

Český Krumlov – Infopoint Ukrajina – Koordinační a výukové centrum – 306 375,00 Kč

Koordinátor nadále zajišťoval zejména poradenské služby týkající se nabídek práce (Úřad práce, podnikatelé, firmy), informace o sociální a humanitární podpoře (zde pomáhal vyplnit a vyřídit veškeré žádosti a dokumenty), informace o vzdělávání a zájmové činnosti (kontakty na školky, školy a oddíly), informace o hromadné dopravě (městské i meziměstské), informace o zdravotní péči (praktický lékař, dětský lékař, ambulance, nemocnice apod.), informace o bezpečnostním a informačním systému ČR (kontakty na městskou policii, integrovaný záchranný systém, kdy, jak a na koho se obrátit), informace o bankovním systému (zakládání účtů, převody peněz do zahraničí atd.), informace právní (základní informace týkající se právního systému ČR, pomoc při orientaci v nových právních ustanoveních Ukrajiny), zajišťoval omezenou humanitární pomoc (především oděvy a nádobí), počítačové a internetové služby (přístup k internetu a tisk dokumentů). Fluktuace držitelů dočasné ochrany je stále velmi vysoká, v roce 2023 bylo již i několikrát řešeno navrácení se na Ukrajinu a příchod nových uprchlíků. Nově jsou řešena také rozvodová řízení. Výuka byla zajišťována po celou dobu realizace projektu 4 vyučujícími pro stálých cca 30 žáků, probíhalo zhruba 20 až 30 kurzů měsíčně.

Děčín – Integrace držitelů dočasné ochrany v roce 2023 v Děčíně – 2 424 020,00 Kč

Zkvalitnění soužití mezi držiteli dočasné ochrany a majoritou. Podpora integrace držitelů dočasné ochrany zaměřené na děti i dospělé osoby. Prevence xenofobních nálad ve společnosti prostřednictvím zapojení do realizace projektu i majoritní CS. Zajištění integrace držitelů dočasné ochrany prostřednictvím sociálně kulturního poradenství a výuky českého jazyka. Zaměření volnočasových aktivit a komunikaci obou CS. Do projektu byly zapojeny tyto spolky: Městská knihovna Děčín, Slunečnice, z.s., Žlutá Žirafa, z.s., Sportovní klub TKC Děčín. Kurzů ČJ se účastnilo 16 osob, z toho 2 děti. Psychologická podpora byla poskytnuta 30 osobám, sebezkušenostní semináře 13 osobám. Terénní pomoc využívalo celoročně 33 osob.

Domažlice – Podpora začlenění ukrajinských uprchlíků do společnosti ve městě Domažlice (2023) – 450 000,00 Kč

V rámci projektu proběhlo více než 400 osobních konzultací a facebooková skupina se rozrostla na 733 členů. Největší částí tohoto projektu byla především osobní asistence osobám s udělenou dočasnou ochranou v běžných životních situacích, především při jednání s úřady.

Dvůr Králové nad Labem – Integrovaní aktivity pro držitele dočasné ochrany 2023 na území ORP Dvůr Králové nad Labem – 1 371 781,00 Kč

Projekt navázal na započatou práci s cílovou skupinou v roce 2022, ve kterém zároveň vzniklo Ukrajinské komunitní centrum. Za uplynulé období se podařilo vytvořit komunitní vazby s cílovou skupinou na Královédvorskú. Díky možnosti podpory z tohoto projektu bylo možno navázat na aktivity minulé, jako byla přímá práce s klienty a rodiny s dětmi, poradenství, prevence a doprovázení v oblasti bydlení a získání práce, emoční podpora a další, a zároveň jsme měli možnost vyhledávat a pracovat s novými osobami. Pomoc projektu využilo celkem více než 270 osob.

Haviřov – Integrace držitelů dočasné ochrany v Haviřově (2023) – 1 123 413,00 Kč

Prostřednictvím realizace 3 dílčích projektů (Poradenské a odborné služby, Výuka českého jazyka, Společné integrovaní aktivity místních obyvatel a DDO z Ukrajiny) došlo k naplnění cílů projektu, tedy zajištění poradenských a odborných služeb, vytvoření jednotného systému pro informování v rodném jazyce DDO, zvýšení informovanosti a sociokulturní orientace DDO, zvýšení úrovně znalosti českého jazyka a soběstačnosti DDO, motivaci DDO z Ukrajiny k aktivnímu zapojení do společnosti a podpoře společných aktivit DDO a místních občanů. Celkově se aktivit projektu zúčastnilo cca 1 200 osob.

Havlíčkův Brod – Sociální začleňování cizinců na území města Havlíčkův Brod XV. – 520 900,00 Kč

V roce 2023 byly v rámci projektu finančně podpořeny tři místní základní školy (ZŠ V Sadech, ZŠ Štáflova a ZŠ Nuselská). Pro cca 170 dětí/studentů z třetích zemí byla zajištěna výuka českého jazyka v hodinách nad rámec standardní výuky. Na všech školách byly vytvořeny skupinky žáků rozdělených podle věku a úrovně znalostí českého jazyka. Vzdělávání zajišťovali vždy učitelé z daných základních škol. U žáků se výukou zlepšila slovní zásoba, lépe skládali slova, hláskovali, psali, zlepšilo se jim souvislé vyjadřování a v neposlední řadě i čtení. Ze strany učitelů se podařilo žáky lépe začlenit do třídního kolektivu, zapojit je do školních i mimoškolních aktivit, seznámit je s našimi zvyky a kulturou. Dalším subjektem zapojeným do projektu byla jazyková agentura LANT for kids v.o.s. Její kurzy českého jazyka pro skoro všechny věkové skupiny probíhaly v devíti různých skupinách rozdělených podle věku a znalostí. Dle slov paní jednatelky mají všichni o výuku zájem, pečlivě se na jednotlivé hodiny připravují a svědomitě plní zadané úkoly. Ti starší chtějí složit zkoušku z ČJ. Výuka českého jazyka byla realizována také ve čtyřech místních mateřských školách – MŠ Nádražní, MŠ Nuselská, MŠ Zahradnického I. a MŠ Prokopa Holého. V mateřských školách byla výuka realizována v kratších časových blocích, aby byla udržena pozornost dětí. Výuka probíhala formou malování, propojování slovíček pomocí obrázků, učení nových slov skrz různé hry. Paní učitelky zaznamenaly u dětí veliký posun ve znalostech a viděly, že děti braly výuku s velkým nadšením a chutí učit se.

Hejnice – Spolu v Hejnicích 2023 – 836 000,00 Kč

Městem Hejnice byla zaměstnána koordinátorka. Koordinátorka je vybavena znalostí ukrajinského jazyka, dobrými komunikačními a organizačními schopnostmi. Znalostní místních reálií a základní české legislativy. Náplň práce koordinátora pomoci uprchlíkům bylo: mapování situace uprchlíků, zjišťování jejich potřeb a následné zajištění (zásobování a výdej potravin, hygienických potřeb a pomůcek, ošacení, léky, školní pomůcky...), pomoc při vyřizování potřebných dokumentů a dokladů, pomoc při změně legislativy (změna způsobu podání žádosti o humanitární dávku, identita občana, úhrada zdravotního pojištění po uplynutí 150 dnů...), návštěvy u lékaře, doprovod a následná přítomnost na urgentních příjmech (včetně noční urgencye), překlad zdravotní dokumentace pro lékaře specialisty (hemofilie, kardiologie), překlad očkovacích průkazů u dětí, překlad a tlumočení při hledání VŠ a při podání žádosti, osobní přítomnost na rodičovských schůzkách a následné tlumočení pro rodiče, pomoc při hledání vlastního bydlení (tlumočení při osobních schůzkách), pohovory se zaměstnavateli, komunikace při integraci ve škole a školce (průběžná návštěva školky a tlumočení při potížích ve škole), tlumočení a pomoc při návštěvách na úřadech, tlumočení v autoservisech, integrace v rámci obce (ubytování, orientace s chodem běžného života v ČR, návštěv knihovny...). Přibližný počet uprchlíků, kteří byli podpořeni v oblasti začlenění na trhu práce: 20. Přibližný počet uprchlíků, kterým byla poskytnuta podpora při komunikaci s lékařem: 130.

Holešov – Integrace držitelů dočasné ochrany v Holešově 2023 – 460 000,00 Kč

Projekt se zabýval převážně těmito aktivitami: individuální poradenství, podpora, komunikace s úřady, komunikace se zdravotními zařízeními, tlumočnické služby a překlady, pomoci při hledání zaměstnání a hledáním ubytování. O pomoc požádalo 90 osob.

Hradec Králové – Podpora integrace držitelů dočasné ochrany v Hradci Králové 2023 – 569 980,00 Kč

Hlavní aktivity projektu: poradenství, vč. tlumočení, překládání a doprovodů, koordinace pomoci. Oblastní charita Hradec Králové poskytovala pomoc a poradenství uprchlíkům ubytovaných na ubytovně města Hradec Králové a skupině uprchlíků ubytovaných v soukromí v Hradci Králové blízkém okolí. Jedna pracovnice zajišťovala vyhledávání informací týkajících se institucí a škol, šetření potřeb uprchlíků, informování a propojování na dostupné služby. Velkou pomocí pro uprchlíky bylo tlumočení a překladatelská činnost, pomoc s vyplňováním dokumentů, formulářů, smluv, a zejména doprovody na úřady a do zdravotnických zařízení. Druhá pracovnice zajišťovala výpomoc hlavní koordinátorce při zjišťování potřeb klientů. Klientům pomáhala zejména tlumočením při domluvě o poskytnutí pomoci, a to v období od května do listopadu. Počet podpořených osob: 930.

Choceň – Integrace ukrajinských spoluobčanů v Chocni – 237 500,00 Kč

Realizátorem projektu bylo město Choceň a v době realizace projektu proběhl celkem 15 aktivit, jejichž hlavním cílem byla podpora při navazování sociálních kontaktů mezi českými a ukrajinskými dětmi. Počet účastníků všech aktivit bylo cca 300 dětí.

Ivančice – Integrace držitelů dočasné ochrany v ORP Ivančice – 977 550,00 Kč

Hlavními aktivitami projektu bylo: Integrace a propojování občanů ČR s občany Ukrajiny, překladatelská činnost, vytipování a příprava objektů pro přijímání uprchlíků, integrace a zapojení dětí do školských a předškolních zařízení, zapojení maminek z UK do pořádání kurzů a táborů a organizování setkávání.

Jaroměř – Jaroměř – podpora integrace držitelů dočasné ochrany 2023 – 280 000,00 Kč

V rámci projektu bylo uskutečněno větší množství terénních konzultací, a to jak v bydlišti podpořených osob či na úřadě. Dále se uskutečnilo mnoho doprovodů na jednání s úřady. Od počátku realizace projektu každou středu probíhaly konzultace na kanceláři odboru sociálních věcí a zdravotnictví, a to za přítomnosti překladatelky, rodilé mluvčí. Jazykové kurzy byly určeny pro cca 20 osob a dalších aktivit se zúčastnily desítky osob.

Kašperské Hory – Všichni stejní, přesto rozdílní – 435 784,00 Kč

Výuku českého jazyka realizovalo město Kašperské Hory. Kurzy se v první polovině roku konaly v prostorách Hotelu Šumava v Kašperských Horách, ve druhé polovině roku se výuka konala v prostorách Horského klubu, který zdarma k těmto účelům poskytlo město Kašperské Hory. Během výuky se probírala témata, která se týkala běžných situací, např. kultury, hledání zaměstnání, bydlení a našich zvyků. Účastníci toho kurzu se přihlašovali po celý rok. Celkový počet uchazečů za rok 2023 byl 15. Cílem tohoto kurzu bylo usnadnit osobám s dočasnou ochranou začleňování do společnosti. Pochopit proces získání zaměstnání a fungování českého školství. Ukázalo se, že školní systém na Ukrajině funguje odlišným způsobem než u nás v České republice, proto mnohdy vznikly problémy při komunikaci se školou, omlouvání žáků a podobně. Někteří účastníci si během kurzu českého jazyka dělali ještě jiný kurz českého jazyka, který jim zprostředkoval Úřad práce, a úspěšně absolvovali zkoušku B2. Příměstské tábory byly rozděleny do třech turnusů. Dva turnusy proběhly v červenci a jeden turnus v srpnu. Turnus trval od pondělí do pátku od 7:00 – 17:00. Věkové rozmezí dětí bylo od 6 do 13 let. Zázemí bezplatně poskytla místní Základní škola, Základní umělecká škola a Mateřská škola Kašperské Hory, ve Školním klubu. Cílem tábora bylo pomoci dětem spolu lépe komunikovat, spolupracovat, naučit se něco o kulturách „toho druhého. Na první turnus bylo přihlášeno 17 dětí (z toho bylo 10 dětí z Ukrajiny). Druhý týden bylo přihlášeno 16 dětí (10 dětí z Ukrajiny). Děti si automaticky hrály společně. Třetí týden bylo přihlášeno nejvíce dětí, tj. 19 dětí (12 dětí z Ukrajiny). V tomto týdnu děti navštívily městskou knihovnu v Kašperských Horách, kde pro ně byl připraven bohatý program – úniková hra, hádanky, cesta za pokladem. Děti opět hrály nejraději deskové hry a míčové hry venku. Na konci všech turnusů děti za odměnu navštívily místní kino, kde jim byla promítána pohádka.

Kroměříž – Podpora integrace držitelů dočasné ochrany v Kroměříži – 549 100,00 Kč

Hlavním cílem projektu bylo předcházení vzniku konfliktu mezi držiteli dočasné ochrany a majoritní společností. Cílů bylo naplněno pomocí terénní práce a sociálního poradenství. Mezi hlavní aktivity patřila pomoc s hledáním zaměstnání, vhodného ubytování, lékařské pomoci, sociálních dávek a trávení volného času dětí a mládeže. Počet zainteresovaných cizinců byl minimálně 300 osob.

Lednice – Podpora integrace držitelů dočasné ochrany v obci Lednice – 638 020,00 Kč

Prostor pro výuku českého jazyka bezplatně poskytla Základní škola Lednice. Účastníci se scházeli 2x týdně, kdy jeden vyučovací blok byl po dobu 3 vyučovacích hodin. Celková délka kurzu byla 6 měsíců (duben–červen, září–listopad). Maximální počet skupiny byl 15 osob, na základě okolností a potřeb cizinců se nepodařilo stabilizovat tento počet, a to z důvodu migrace. Účastníci v průběhu kurzu docházku ukončili, noví započali. K výuce byly zakoupeny učebnice + pracovní sešity. Od měsíce dubna probíhaly aktivity zaměřené na integraci maminek s dětmi předškolního věku. V rámci setkávacích skupin 2x týdně pod dobu 2 hodin (především dopoledne), byly v prostorách vnitřní tělocvičny provozovány aktivity posilující komunikační dovednosti dětí a zároveň kompetenční dovednosti rodičů. Některé výukové hodiny byly věnovány výslovně integračním aktivitám formou her určených pro děti předškolního věku. Lektorky připravovaly lekce tematicky, ovšem bez návaznosti na lekci minulou. V průběhu se tento modul osvědčil, a to z důvodu občasných nepřítomností maminek s dětmi (nemoc, dovolená, apod). Díky zakoupeným pomůckám se děti učily pojmenovávat mírné sportovní aktivity, barvy a říkánky v českém jazyce. Pro maminky byly tyto hry v tištěné formě přeložené do ukrajinského jazyka.

Letohrad – Město Letohrad – podpora integrace držitelů dočasné ochrany v roce 2023 – 2 200 000,00 Kč

Cílem projektu bylo nabídnout rodinám a jednotlivcům možnost začít žít nový život, ale také integrace a pomoc. Ta jim byla a je poskytována v mnoha směrech. Důraz byl kladen na pomoc s vyřízením potřebných dokladů, sociální a psychologické poradenství, vyhledávání pracovních příležitostí, orientace v území, doprovody k lékaři, výuka českého jazyka a větší míra soběstačnosti. Celkem se projektu zúčastnilo 1 100 osob.

Liberec – Adaptační program pro cizince v Liberci na rok 2023 – 2 590 000,00 Kč

Byly realizovány příměstské tábory a volnočasové aktivity pro děti s podporou jazykového vzdělávání a dále jazykové kurzy pro dospělé. Celkem bylo podpořeno 55 osob formou jazykového vzdělávání a 120 dětí ve formě příměstských táborů s podporou intenzivního jazykového vzdělávání. Současně byly další volnočasové aktivity (kroužky apod.) využity

celkem 63 dětmi. Byly realizovány aktivity v části jazykové kurzy pro dospělé a návazné rodinné příslušníky. Jako nepovinná a návazná aktivita bylo partnerem nabízeno sociální a právní poradenství ve formě konzultačního místa. Podpořeno bylo celkem 243 osob ve formě jazykového vzdělávání (konverzační kurzy) a cca 200 osob ve formě poskytnutého poradenství (individuální podle potřeb – zaměstnání, bydlení, sociální oblast, zdravotnictví atd. v rámci realizovaných konverzačních kurzů, součástí byly i praktické návštěvy úřadů a institucí.).

Litomyšl – Žijeme zde spolu – 2 344 534,00 Kč

Realizátorem všech aktivit byl MÚ Litomyšl. Tento projekt vycházel ze zjištěných potřeb držitelů dočasné ochrany a navazoval na projekt "Žijeme zde spolu" a následně byl dále navázán projekt "Žijeme zde spolu 3". Všechny tři projekty jsou úzce provázány. Původně bylo v plánu v tomto projektu podpořit v integračních klubech a příměstském táboře 45 dětí, podpořeno bylo 84 s návštěvností 2 583. Integrační klub rozvíjel hravou a zábavnou formou neformálního vzdělávání jejich dovednosti především v novém jazyku, matematice, ale i v sebe rozvojových činnostech, které následně napomáhaly lepší integraci do nové společnosti. Bylo plánované, že tento klub podpoří 18 dětí, ve skutečnosti bylo podpořeno 21 dětí. V integračním klubu pro děti od 10 do 16 let se obdobně jako v integračním klubu pro děti ve věku 2 až 9 let děti učily českému jazyku, vytvářely si sociální vazby a sebe rozvíjely své schopnosti. Původně byl klub situován pro 22 dětí, ve skutečnosti ho využilo 32 dětí. Na tento klub dojížděly i děti z okolních měst a vesnic a byl oceňován i mimo město Litomyšl. Příměstský tábor byl pořádán za účelem rozvoje českého jazyka a komplexní rozvoj ukrajinských dětí. Děti se každodenně učily český jazyk od české asistentky lektora a poznávaly hravě a zábavně českou historii a kulturu. Každodenní aktivity byly podrobně naplánované a cílené na lepší integraci do české společnosti. V rámci tohoto tábora byly pořádány 2 výlety (ZOO Jihlava, VIDA Science center Brno), z projektu byla hrazena cesta a vstupy. Původně měl tábor podpořit minimálně 30 dětí, ale ve skutečnosti podpořil 42 dětí s dočasnou ochranou, přičemž návštěvnost tohoto tábora byla 860.

Litvínov – Podpora integrace držitelů dočasné ochrany v Litvínově 2023 – 424 650,00 Kč

Prostřednictvím realizace jazykových kurzů českého jazyka se podařilo zvýšit šanci ukrajinských spoluobčanů na získání pracovního uplatnění a na zařazení do pracovního procesu. Spojením všech aktivit města Litvínova došlo k aktivnímu zapojení ukrajinských občanů do života. Kurzů českého jazyka se zúčastnilo celkem 28 účastníků. Příměstských táborů se zúčastnilo celkem 37 dětí. Jednorázových aktivit – dílniček se zúčastnilo celkem 87 dětí a rodičů.

Loukovec – Společně se setkávat a žít II. – 132 190,00 Kč

Projekt se skládal z několika aktivit. Maškarní ples byl realizován v rámci obce Loukovec. Jednalo se o tradiční ples zaměřený na historii České republiky – první republiku. Počet účastníků – 80. Cílem bylo začlenění rodin mezi místní občany, seznámení s nimi. V květnu byl uspořádán zájezd na muzikál. Akci předcházela procházka v centru Prahy. Zájezdu se zúčastnilo 36 účastníků. Loukovecké kulturní léto – Počet účastníků na jednotlivých promítáních cca 30, celkem okolo 100 občanů obce Loukovec. Každé promítání bylo uskutečněno a setkání proběhlo společně s ukrajinskými uprchlíky. Každoročně pořádané posvícení zaměřené na rodiny s dětmi. Pro děti jsou připraveny atrakce v podobě skákacího hradu, kolotoče a malování na obličej. Bylo připraveno občerstvení a dále pak upomínkové a propagační předměty obce. Návštěvnost byla cca 160 lidí.

Luhačovice – Luhačovice – podpora integrace držitelů dočasné ochrany 2023 – 285 000,00 Kč

V tomto projektu se jednalo o celou řadu aktivit: sociálně právní poradenství, přímá práce a informační činnost, koordinace humanitární pomoci, multikulturní a integrační aktivity, kurzy českého jazyka, školení a podpora zapojených sociálních pracovníků. Poradenství bylo poskytnuto 158 osobám.

Mariánskolázeňsko – Integrace ukrajinských cizinců na Mariánskolázeňsku 2023 – 700 000,00 Kč

Projekt byl souborem intenzivních adaptačních a integračních aktivit a opatření směřujících k řešení či zlepšení stávající situace v dané lokalitě Mariánskolázeňska a prevenci případných konfliktů. Systémová pomoc měla bezprecedentně pozitivní dopad na oblast Mariánskolázeňska a investovaná energie a finanční prostředky se mnohonásobně prostřednictvím integrovaných ukrajinských uprchlíků vrátili, což se přímo projevilo ve zvýšení regionální kvality života. Mezi cíle patřila: podpora při sociokulturní orientaci a integraci, podpora při zařazování osob na trh práce a do systému

vzdělávání, řešení specifických potřeb osob z cílové skupiny (omezení z hlediska zdraví a věku), jazyková podpora zdravotnických a pedagogických profesí (v rozsahu 80 hod. kurzu pro každou profesi – 2 kurzy), terapeutická (psychologická) podpora v rámci integrace (v rozsahu 16 hodin, podpory za týden – 2 psycholožky, každá 8 hodin) a organizace a realizace příměstských táborů (2 běhy).

Mělník – Poradenské a integrační centrum pro ukrajinské uprchlíky 2023 – 437 000,00 Kč

Projektem se zajistilo pokračování provozu Poradenského a integračního centra pro uprchlíky na MÚ Mělník, které vzniklo za pomoci dotace v roce 2022. V období od 1. 2. 2023 do 31. 12. 2023 bylo do práce v Centru zapojeno 5 pracovníků, kteří se věnovali těmto oblastem: Analýze trhu práce a propojováním nabídky s poptávkou. Zprostředkování ubytování, nalézání ubytovacích kapacit v soukromém sektoru, zabydlování, asistencí majitelům bytů. Zprostředkování vzdělávání – propojování rodičů s odborem školství, tlumočení při schůzkách, pomoc s vyplňováním přihlášek na střední školy. Zajištění lékařské péče, tlumočení při vyšetřeních. Asistencí při úředním jednání. Překladem dokumentů. Informačním setkáním. Projekt podpořil cca 100 osob.

Moravský Krumlov: Přímá práce a výuka jazyka pro držitele dočasné ochrany v Moravském Krumlově – 160 000,00 Kč

Výuka probíhala dle učebnice Český krok za krokem. Studenti byli rozděleni na tři skupiny, začátečníci, mírně pokročilí a pokročilí. Dále v rámci projektu probíhala přímá práce s klienty, a to především u praktických lékařů, úřadu práce, policie, KACPU a u zaměstnavatelů. Podpořeno bylo okolo 20 osob.

Opava: Adaptace a integrace ukrajinských válečných uprchlíků na území statutárního města Opavy – 3 946 298,10 Kč

Realizace příměstských táborů se ukázala jako prospěšná již v rámci realizovaného projektu v roce 2022. Na tuto skutečnost bylo navázáno příměstskými tábory také v roce 2023. Došlo tak k realizaci dvou tematických turnusů denních příměstských táborů pro nejmenší děti (5–9 let) a pro děti starší (9–13 let). Novinkou v roce 2023 byl víkend pro mladé (13–17 let), kteří tvoří cílovou skupinou se specifickými potřebami. Počet účastníků: 39. Dále: Projekt „Dětský sad“ vznikl v rámci komunitního uprchlického dobrovolnického centra Pal’anycja v Opavě velice krátce po jeho samotném otevření. Tato volnočasová aktivita se rychle stala nedílnou součástí centra a je neustále velkou pomocí s adaptací ukrajinských dětí v nové zemi, v novém cizojazyčném prostředí. Jednorázová kapacita kroužku byla nastavena na 20 dětí a tento počet byl v průběhu realizace naplněn. Dále bylo podpořeno: uprchlické centrum Pal’anycja (1 100 osob). Kruh podpory a psychologické konzultace (700 osob).

Ostrov – Integrace držitelů dočasné ochrany z Ukrajiny na území ORP Ostrov v roce 2023 – 412 300,00 Kč

V návaznosti na pokračující humanitární krizi na Ukrajině se město rozhodlo navázat na realizaci projektu roku 2022 a realizovat projekt intenzivních adaptačních a integračních aktivit směřujících k řešení či zlepšení stávající situace ve městě a prevenci případných konfliktů. Prioritou bylo zajištění koordinátora pro ukrajinské uprchlíky a uspořádání jazykových kurzů pro dospělé. Podpořeno přes 30 osob.

Pardubice – Podpora integrace a pomoc ukrajinským uprchlíkům – Pardubice 2023 – 948 480,00 Kč

Projektem bylo podpořeno Komunitní centrum, ve kterém bylo ubytováno 184 uprchlíků a proběhlo v něm více než 1 800 kontaktů a v rámci Centra fungoval také Klub pro předškolní děti.

Písek – Adaptace a integrace ukrajinských uprchlíků v Písku III – 4 934 847,00 Kč

V rámci poradenské služby probíhaly individuální konzultace dle aktuálních různorodých požadavků ukrajinských uprchlíků; zejména pomoc při zajištění zaměstnání, péče o zdraví, psychologické pomoci, ubytování, viz. začleňování dospělých do života ve městě, začleňování dětí do škol atd. V učebně jazykových kurzů byla také umístěna informační nástěnka s důležitými informacemi z ověřených zdrojů (MV, MZ, MŠMT). Dále probíhaly poradenské služby ve školách, které už mají ve třídách ukrajinské děti (ukrajinská koordinátorka školní docházky), pomoc – asistence ukrajinským pedagogům, pracovníci ve školách Češi – Ukrajinci, kteří pomáhají se začleňováním dětí a podobně. Za sledované období proběhlo 10 příměstských táborů a celkem se volnočasových aktivit zúčastnilo 140 dětí. Za sledované období proběhlo 10 příměstských táborů a celkem se volnočasových aktivit zúčastnilo 140 dětí. Akreditované jazykové kurzy – počet účastníků: 15. Jazykové kurzy pro mládež – počet účastníků: 51. Letní konverzační kurz – počet účastníků: 30.

Plzeň – „Integrace držitelů dočasné ochrany v Plzni 2023“ – 3 221 062,00 Kč

Pro rok 2023 byly stanoveny následující aktivity projektu: Kurzy českého jazyka pro cizince (cca 380 účastníků). Integrační setkání (1 610 osob). Vzdělávání pedagogů – Tvorba výukových materiálů (počet účastníků nelze stanovit). Přímá integrační práce (z 37 zakázek se jich podařilo 24 uzavřít ostatní zakázky se ještě řeší). Informovanost. Klub pro dříve narozené pro cca 280 účastníků. Díky integračním setkáním měli cizinci možnost navázat nové kontakty mezi svými kraji nebo mezi zcela odlišnými kulturami. A to jak letní a předvánoční setkání, tak i setkávání se Ukrajinci, kteří měli možnost se po práci zastavit a probrat „ožehavá témata“.

Říčany – Výuka českého jazyka – integrace držitelů dočasné ochrany v Říčanech – 513 942,40 Kč

V každém cíli byly stanoveny jednotlivé aktivity, které byly v rámci své náplně vykonány pracovníky města Říčany. Projekt přinesl organizaci 432 hodin lekcí českého jazyka a přispěl ke komplexnímu řešení integračních otázek z pozice města. Všechny aktivity, na něž byla čerpána dotace, se týkaly podpory lidských zdrojů tak, aby pomohli ukrajinským uprchlíkům s co nejrychlejším a nejefektivnějším zapojením do procesu běžného života Čechů. Proto byly zvoleny níže uvedené pozice zajištěny pracovníky města: Koordinátor a administrátor aktivit projektu, Lektori českého jazyka, Poradce pro integraci držitelů dočasné ochrany. Odhadem bylo podpořeno 356 osob.

MČ Praha Vinoř – Všestranná podpora úspěšného zapojení Ukrajinců – držitelů dočasné ochrany do společnosti v MČ Praha-Vinoř v roce 2023 – 645 214,35 Kč

V rámci projektu bylo zásadní obecné poradenství, asistence, komunikace s cílovou skupinou, volnočasové kroužky a příměstský tábor. A dále ve spolku VINCENT to byly jazykové kurzy a volnočasové kroužky pro děti, příměstský tábor. Podpořeno 255 osob.

MČ Praha 3 – Praha 3 – Společné soužití 2023 – 1 557 909,00 Kč

Do NPK bylo celkem přihlášeno 68 účastníků. Kurzy byly pro účastníky zdarma. U kontinuálních kurzů předcházelo výuce vstupní testování účastníků kurzů. Do kurzů byli přijímáni cizinci žijící na území Prahy 3, příp. zde pracující. V kurzu vyučovala zkušená lektorka češtiny jako cizího jazyka, absolventka rekvalifikačního kurzu lektorských dovedností CIC. Kurzů se účastnilo 24 cizinců, úspěšně je absolvovalo 12 studentů. Lektorka na konci každého kurzu všem účastníkům podala zpětnou vazbu k jejich působení v kurzu. Na kurzech sociokulturní orientace je evidováno celkem 36 účastí v rámci všech proběhlých termínů aktivity. Dílčí projekt č. 2 – kulturně společenskou akci pro rodiny s dětmi z řad cizinců a majority „Poznejme se, sousedé“ realizovala MČ Praha 3 již po dvanácté. Příprava kulturní akce probíhala od dubna do září 2023. Samotná akce se uskutečnila v neděli 17. 9. 2023 v době od 13:00 do 18:30 hodin v parku Parukářka. V průběhu celého odpoledne se akce zúčastnilo odhadem 200 dětí a 600 dospělých. Dílčí projekt „Koordinátoři pomoci uprchlíkům z Ukrajiny“ realizovala MČ Praha 3 v období leden–březen a částečně říjen–listopad 2023 prostřednictvím 3 koordinátorů (rodilí mluvčí v ukrajinském jazyce původem z Ukrajiny, zorientovaní v české společnosti a zároveň ovládající češtinu) zaměstnaných na ÚMČ Praha 3 na odboru sociálních věcí, oddělení prevence a metodické podpory na základě DPČ v součtu na 2,5 úvazku. Činností koordinátorů bylo v průběhu realizace dílčího projektu podpořeno přibližně 360 uprchlíků z Ukrajiny s udělenou dočasnou ochranou. Projekt „Třikrát česky s METOU“ realizovala MČ Praha 3 ve spolupráci s organizací META, o.p.s. – Podpora příležitostí ve vzdělávání v období od ledna do prosince 2023. V rámci projektu probíhalo doučování dětí cizinců dobrovolníky, které zaštiťoval koordinátor a vedoucí klubu v jedné osobě. Celkem bylo podpořeno 10 dětí cizinců. Dále v rámci projektu probíhal od února do června a od září do prosince 2023 celkem po dobu 34 týdnů vždy jednou týdně 2 vyučovací hodiny METAklub pro děti, kterým bylo podpořeno celkem 30 dětí cizinců. V rámci dílčí aktivity také proběhl od 14. do 25. 8. 2023 letní intenzivní kurz češtiny pro děti, kterého se zúčastnilo celkem 10 dětí. Celkem bylo v projektu v průběhu roku 2023 podpořeno 50 dětí. Dílčí projekt „Podpora rodin z Ukrajiny v RKC Paleček“ realizovala MČ Praha 3 ve spolupráci s organizací Rodinné a komunitní centrum Paleček z. s. (dále RKC Paleček). V rámci projektu probíhaly v období leden–červen a září–prosinec 2023 aktivity výuka češtiny pro cizince a volný vstup rodinám uprchlíků do herny dle schváleného časového harmonogramu. Aktivitami bylo podpořeno 30 držitelů dočasné ochrany. Psychologické odborné poradenství, kurzy pro děti s dočasnou ochranou (keramika pro děti od 6 let, keramický ateliér pro rodiče s dětmi do 6 let), školička pro ukrajinské děti a příměstské tábory pro děti s dočasnou ochranou. Celkem bylo realizací projektu podpořeno 153 osob z cílové skupiny (51 osob v

rámci psychologického poradenství, z toho 39 dětí, 76 dětí v kurzech, 10 dětí v rámci školičky a 16 dětí v rámci příměstských táborů).

MČ Praha 4 – Žijeme na čtyřce společně 2023 – 2 673 015,00 Kč

Při realizaci projektu byla velká část věnována podpoře rozvoje občanské společnosti a dále bylo dbáno na to, aby majoritní společnost dostala osobnější přístup k účastníkům z řad cizinců. Velký význam projekt věnoval výuce jazyků. Celkem měl projekt 12 podprojektů. Všechny dílčí projekty se zúčastnily vyšší stovky osob.

MČ Praha 5 – Podpora vzdělávacích a sociokulturních aktivit směřujících k integraci cizinců v roce 2023 na území městské části Praha 5 (Integrace cizinců 2023) – 1 048 420,00 Kč

Projekt podpořil více než 1 000 osob. Jednalo se o tyto aktivity: doučování českého jazyka v mateřských a základních školách, doučování čj pro dospělé, Integrační odpoledne v komunitním centru Prádelna, Integrační vycházku Prahou, tvořivé dílny a Dětský den. Počet zapojených žáků byl 195. 79 osob se účastnilo a pravidelně docházelo na jazykové kurzy. Do komunitního centra docházelo 17 dospělých osob. Vycházky spojené s piknikem se účastnilo 39 osob. A dalších aktivit využilo 400 osob.

MČ Praha 7 – Podpora integrace cizinců na území MČ Praha 7 v roce 2023 – 642 426,20 Kč

V roce 2023 městská část Praha 7 pokračovala v projektu integrace cizinců na svém území a usílí v tomto směru opět zpřesnila. Předkládaný projekt byl složen z několika osvědčených dílčích podprojektů – pravidelné výuky českého jazyka na základních školách během školního roku, intenzivních prázdninových kurzů češtiny pro děti před začátkem školy, cizinecké rubriky radničního časopisu HOBULET a jazykových kurzů pro dospělé. Cílem všech těchto opatření byla bezplatná nabídka vzdělávání či informovanosti cizinců. Jazyk jako základní komunikační prostředek je zcela nezbytným předpokladem pro úspěšné včlenění cizinců do života v české společnosti, proto městská část Praha 7 výrazně podporuje příležitosti cizinců si tuto dovednost osvojit. Jazykových kurzů se účastnilo cca 80 dospělých a 30 dětí.

MČ Praha 9 – Projekt na podporu integrace držitelů dočasné ochrany MČ Praha 9 – 1 200 000,00 Kč

V rámci projektu proběhl festival Barevná Devítka, kterého se zúčastnilo na 7 000 osob. Dále se podařilo uskutečnit příměstské tábory pro 45 dětí.

MČ Praha 11 – Podpora integrace cizinců v MČ Praha 11 – 2 266 082,50 Kč

Projekt cílil na přibližně 1 000 osob. Příměstský tábor pro děti všech národností se letos inspiroval prostorem mezi nebem a zemí, přírodou ve své rozmanitosti čili fantazií a vším, co se vznáší, létá nebo roste. Tábor je koncipován jako velké hravé pole a zahrnuje sportovní aktivity, výtvarnou a rukodělnou činnost, seznámení se s divadlem i tancem, součástí jsou i vycházky do přírody. Dále se uskutečnily komponovaná multikulturní setkání Grilování bez hranic a Hraní bez hranic, Grilování bez hranic X. a XI., Hraní bez hranic XIII. až XV., Čtu česky lépe než moji rodiče.

MČ Praha 12 – Integrace cizinců MČ Praha 12 – rok 2023 – 1 857 498,90 Kč

Projekt byl zaměřen na jazykové kurzy českého jazyka pro děti, žáky i dospělé cizince, doučování v mateřských školách, dílny zaměřené na podporu gramotnosti v základních školách, společné aktivity podporující vzájemné soužití (festival ZE-MĚ-MY, příměstský tábor, prázdninové akce) a zveřejnění aktuálních informací o činnosti úřadu, zejména vzdělávání, a to prostřednictvím informací přeložených do několika jazykových verzí na webu. Jazykových skupin se zúčastnilo minimálně 50 osob.

MČ Praha 13 – Společná adresa – Praha 13 – 1 000 300,00 Kč

Aktivity projektu byly zaměřeny především na mimoškolní doučování dětí, těchto aktivit se zúčastnilo minimálně 119 dětí. Další aktivitou byly jazykové kurzy pro děti, kterých se zúčastnilo 129 žáků. Prázdninových kurzů se zúčastnilo dalších 57 dětí. V DDM Stodůlky docházelo na jejich aktivity přes 600 dětí.

MČ Praha 14 – Integrace držitelů dočasné ochrany a cizinců v Praze 14 v roce 2023 – 3 473 532,00 Kč

Projekt Městské části Praha 14 probíhal od 1. ledna do 31. prosince roku 2023 pod názvem „Integrace držitelů dočasné ochrany a cizinců v Praze 14 v roce 2023“. Primární cílovou skupinou, na kterou byl projekt zaměřen, byli dospělí Ukrajinci, kteří uprchli před válkou (kurzy češtiny, psychologická podpora) a ukrajinské děti (letní tábory, psychologická podpora) a cizinci ze třetích zemí, žijící na území městské části Praha 14 - nezletilí cizinci, plnící povinnou školní docházku, jejich rodiče, spolužáci a účastníci aktivit neziskových organizací. Do aktivit, realizovaných v rámci 8 dílčích projektů, se přímo zapojilo celkem 3 278 cizinců ze třetích zemí (2 958 dospělých a 320 dětí) a cca 43 občanů EU (17 dětí, a 26 dospělých).

MČ Praha – Libuš – Podpora integrace na území MČ Praha-Libuš v roce 2023 – 1 850 267,00 Kč

Hlavním úspěchem aktivit byl vysoký zájem uchazečů, kdy poptávka byla vyšší než kapacita pro naplnění účastníků aktivit. Dalším úspěchem je zapojování ukrajinských a vietnamských rodičů, hlavně maminek při realizaci aktivit. Všechny aktivity v rámci realizace projektu měly velice pozitivní ohlasy, a to nejen ze strany účastníků, ale také ze strany spolupracujících organizací. Po ukončení projektu se městská část, a i spolupracující organizace setkaly s dotazy, zda aktivity budou pokračovat i v příštím roce. Jednotlivých projektů se zúčastnily vyšší stovky cizinců jak z řad vietnamské komunity, osob s udělenou dočasnou ochranou tak majoritní společnosti.

MČ Praha Suchdol – SUCHDOLSKÁ PŮDA POMÁHÁ 2023 – 589 000,00 Kč

Mezi hlavní aktivity patřily: Poradna pro cizince – bezplatné osobní konzultace, překlady a tlumočení, služby interkulturní pracovnice, poradna právní pomoci. Externí pracovnice na IČ, místní cizinka, dlouholeté zkušenosti. Prvotní kontakt s novými klienty, velmi žádaná pomoc při adaptaci v novém prostředí. Celkem službu využilo cca 80 klientů. Sociální a komunitní podpora – podpora v začlenění do místní komunity, podpora v orientaci hmotné a finanční pomoci, pomoc s vyplňováním formulářů, objednání na úřadech, registrace u lékařů apod. Celkem službu využilo cca 30 rodin z cílové skupiny klientů. Kurzy českého jazyka, konverzace – pravidelné dopolední, večerní a víkendové kurzy v několika úrovních, základy i vyšší pokročilost. Praktická konverzace a doučování mládeže. Přípravný kurz na certifikovanou zkoušku z českého jazyka. Odborní lektori na DPP. Celkem službu využilo cca 120 klientů. Letní intenzivní škola českého jazyka – 14denní škola s gramatikou, konverzací v praxi i společného pikniku. Celkem se zúčastnilo 25 klientů.

Roztoky – Roztoky pro Ukrajinu 2023 – 647 273,00 Kč

Mezi hlavní aktivity patřilo pořádání kurzů českého jazyka, kterých se pravidelně účastnilo 62 osob. Potřeby jednotlivých osob se měnily. Někteří patřili stále mezi začátečníky a jiné osoby již přešly do vyšších stupňů obtížnosti výuky. Dále byla zajišťována psychologická pomoc a letní integrační kurzy pro děti.

Rožnov pod Radhoštěm – Rožnov pod Radhoštěm stále pomáhá a integruje – 1 642 838,80 Kč

Mezi hlavní aktivity projektu patřily jazykové kurzy českého jazyka, a to nejen pro dospělé, podpora psychologa, tlumočení, pořádání exkurzí, rukodělný kroužek, kurz vaření, letní aktivity, zajištění materiálu, prostor a občerstvení. Pozitivní dopad zaznamenávali u děti ZŠ a SŠ, u kterých bylo velké zlepšení socializace mezi vrstevníky a zlepšení výslovnosti. Dospělí získali potřebné informace s legislativou a pomoc při lepším začlenění do místního prostředí. Díky kurzům češtiny mnozí získali zaměstnání, lepší bydlení a případně přátele z řad místních. Projektů se zúčastnilo minimálně 100 osob.

Tachov – Koordinace, preventivní a aktivizační programy pro držitele dočasné ochrany a další skupiny cizinců v Tachově – 682 793,00 Kč

Kurzy českého jazyka: Kurzy českého jazyka pro dospělé úroveň A1. V daném období od 25. dubna do 8. srpna 2023 absolvovali úspěšně 10 osob. Kurz českého jazyka byl realizován dílčím projektem organizací REVIS – Regionální vzdělávací a informační středisko, příspěvková organizace, Tachov. Interkulturní práce probíhá ve dvou základních rovinách – asistenční služby (tlumočení, doprovody a asistence) a monitoring nálad a celkové situace migrantských komunit (např. na sociálních sítích). Velkou část interkulturních pracovníků tvoří samotní členové z komunit cizinců, kteří jsou úspěšně integrováni v české společnosti a znají jak kulturu a jazyk svých komunit, tak i český jazyk a kulturu. Tlumočnické převážně poskytoval služby nejen pro Odbor sociálních věcí a zdravotnictví 9x, Policii ČR 2x, Lékaře 3x,

tlumočení při skupinových aktivitách, dopomoc při kurzu ČJ a přímá komunikace s cílovou skupinou. Překlady textů na letáky, na webové stránky města Tachova. Cílem sociokulturní orientace pro cizince je blíže se seznámit s českým prostředím a kulturou a informovat je o tématech, která je zajímají a jsou zásadní pro jejich integraci do české společnosti. Vedle odborných přednášek byly realizovány také přednášky vedené interkulturními pracovníky přímo v jazycích, které se u klientů staly velmi oblíbenými a poptávanými. Doplnkově byla klientům nabízena i možnost zúčastnit se interkulturních setkání – pravidelných skupinových aktivit zaměřených na osamostatnění klientů a urychlení jejich integračního procesu. Kromě rozvoje komunikačních dovedností je při těchto setkáních kladen důraz zejména na vysvětlení sociokulturních realit nutných pro orientaci v českém prostředí a řešení každodenních otázek spojených se životem v ČR. Cílem integračních setkávání je vytvořit prostor pro vzájemné neformální setkání migrantů a majority a jejich kultur. Vzniká tak příležitost se blíže poznat a zbavit se možných předsudků. Za tímto účelem pořádáme akce kulturního, komunitního charakteru, které se těší zájmu obou zmíněných skupin. Svěpomocné skupiny: Nastavení pravidelných setkání svěpomocné bulharské skupiny, které se pravidelně zúčastňuje kolem 9 osob. Od září probíhaly přípravy a od listopadu nastaly pravidelné setkávání.

Teplíce – Podpora integrace držitelů dočasné ochrany v roce 2023 – 3 171 111,00 Kč

Z dotace byla uhrazena část mzdových nákladů na projektového manažera a krizového manažera magistrátu města Teplíce (koordinátor projektu) za období leden–prosinec 2023. Uskutečnilo se krásné baletní představení plně profesionálních výkonů. Nikdo z návštěvníků neodešel před koncem představení a umělcům se dostalo opravdu velkého a dlouhotrvajícího aplausu. Mezi návštěvníky byla dobrá třetina ukrajinských uprchlíků. V rámci projektu byla po celý rok 2023 poskytnuta psychologická péče pro děti a dospělé. Dále byly poskytnuty slevy na zápisném do volnočasových aktivit. Příměstské tábory pro děti – uskutečnilo se 5 táborů, každý po 5 dnech a 40 hodin. Táborů se zúčastnilo 69 dětí, 10 pedagogů. Příměstské tábory proběhly v měsíci červenci a srpnu (od 17.7. do 18.8.2023). Jazykové kurzy pro dospělé – 194 účastníků, lektor – Martina Bittnerová, každý kurz 10 lekcí, 20 hodin, uskutečnilo se 20 kurzů pro začátečníky i pro mírně pokročilé. Konverzační kluby – v konverzačních klubech, které vedla Martina Bittnerová, si účastníci kurzů procvičili znalosti českého jazyka, které se naučili během kurzů. Celkem se uskutečnilo 118 hodin konverzačních klubů. Tlumočník – celkem využili práci 3 tlumočnicků, kteří překládali materiály a tlumočili dětem při provozu a akcích střediska a na příměstských táborech. Mzdové náklady za tlumočnický a koordinátora projektu byly hrazeny za celý rok 2023. Informační činnost, základní pobytové poradenství, ústní tlumočení, doprovody a podpora při jednání na úřadech/v institucích/ve službách, překládání životopisů/rodných listů dětí/školních vysvědčení z ukrajinského do českého jazyka 1 085 podpořených osob (v rámci dílčích podpor. Vzhledem k charakteru některých asistencí poskytovaných zejména v terénu nebylo vždy možné přesně sledovat unicitu, a proto odhadujeme, že projektem bylo podpořeno minimálně 700 unicitních klientů.

Turnov – Jazykové kurzy a mimoškolní aktivity pro děti – 600 000,00 Kč

Součástí projektu byly jazykové kurzy (výuka češtiny). Výuka českého jazyka probíhala po celý rok, s výjimkou měsíce července a srpna. Celkem probíhaly od ledna do června 4 jazykové kurzy (A-60 min. týdně pro pokročilé, B-60 min. týdně pro mírně pokročilé, C-90 min. týdně pro začátečníky-středeční, D-90 min. týdně také pro začátečníky-čtvrteční). Od září byl přidán ještě jeden kurz (E-90 min. týdně pro žáky škol) – v tomto kurzu byli pro velký zájem rozdělení účastníci na dvě skupiny, které měly výuku 90 minut v úterý, aby byla zajištěna maximální efektivita výuky. Předběžně deklarovaný harmonogram, který byl uveden v žádosti o projekt, byl tedy naplněn. V kurzech A a B pro pokročilé a mírně pokročilé výuka (1x týdně 60 minut) probíhala od ledna do března pro 21-23 Ukrajinců, kteří vytvořili poměrně stálou skupinu, navazovali na dřívější výuku českého jazyka, která zde byla nabízena – většina těchto cizinců je v Turnově od začátku války na Ukrajině, pomáhá nám i s kontaktováním komunity. V kurzech C a D pro začátečníky výuka (1x týdně 90 minut) probíhala pro 17-23 Ukrajinců, počet účastníků se v čase mírně proměňoval, jednalo se zejména o nově příchozí a migrující uprchlíky. Docházka tedy byla více volná, což limitovalo tempo výuky. Přesto se podařilo u vážných zájemců o výuku jazyka učinit pokroky, které vedly k postupnému přechodu do vyšší jazykové úrovně. V kurzu E – začal až od září 2023 – probíhala výuka pro žáky škol (1x týdně 90 minut) a zájem byl velmi vysoký, proto byla skupina o 20 dětech dělena podle úrovně na dvě poloviny, výuka obou takto vzniklých skupin probíhala hned po sobě. V měsících červnu a

červenci byly realizovány příměstské letní tábory pro děti UA-CZ – předpokládali jsme 2 běhy táborů, které by byly pro 20-25 dětí s tím, že polovinu z nich budou tvořit děti z Ukrajiny, které budou mít zajištěnou výuku češtiny. Odhady se ukázaly jako reálné, ovšem v průběhu léta se vzhledem k velkému zájmu rozhodlo uspořádat i pobytový tábor. Od září 2023 byl otevřen volnočasový klub s výukou češtiny pro předškolní děti – v žádosti se předpokládala účast 8-12 dětí cizinců. Předpokládaná návštěvnost klubu byla splněna na spodní hranici očekávání, postupně se však přidávaly i starší děti. Cílem bylo pracovat s celou komunitou a nadále si udržovat důvěru, proto žádné z přichozích dětí nebylo odmítáno a mohlo se účastnit všech nabízených aktivit. Lektorkou českého jazyka byly spolupracující pedagogové z místních škol.

Týnec nad Sázavou – Výuka českého jazyka pro dospělé Ukrajince v Týnci nad Sázavou 2023 – 399 456,00 Kč

Výuka českého jazyka pro dospělé Ukrajince v Týnci nad Sázavou byla uspořádána pro 18 účastníků. Cílem projektu bylo pokračování ve výuce českého jazyka, která se u nás minulý rok osvědčila. Díky projektu se ukrajinští uprchlíci naučili základům českého jazyka, v mluvené i psané formě. Dokonce jedna studentka se připravuje na zkoušku z českého jazyka. Většina si našla zaměstnání a je pro ně snazší se věnovat dětem, které jsou školou povinné. Všichni účastníci se již bez problémů domluví v zaměstnání, u lékaře, v obchodě. Děti jsou zapojeny do běžné výuky, jsou zařazeny mezi české děti. Výsledky a výstupy: Výsledkem výuky českého jazyka je začlenění Ukrajinců mezi místní obyvatele, zdokonalení se v řeči, čtení a psaní.

Ústí nad Labem – Podpora integrace držitelů dočasné ochrany na území statutárního města Ústí nad Labem 2023 – 3 368 248,00 Kč

Do projektu pod názvem „Podpora integrace držitelů dočasné ochrany na území Statutárního města Ústí nad Labem v roce 2023“ bylo zapojeno celkem pět partnerů, s jejichž pomocí došlo v rámci jednotlivých podprojektů k naplnění vytyčených cílů: podpora výuky českého jazyka, podpora aktivit za účelem zlepšování vzájemných vztahů cizinců a majoritní společnosti, nabídka vhodného trávení volného času, tlumočení a interkulturní asistence, podpora informovanosti a soběstačnosti cizinců při fungování ve společnosti, podpora samostatného bydlení ve vztahu k cizincům. Celkem se našich dílčích aktivit zúčastnilo 440 účastníků. Účastníci byli zváni přes DDM a Poradnu pro integraci. Výstupem výtvarných setkání byla soukromá výstava výrobků.

Valašské Meziříčí – Podpora integrace držitelů dočasné ochrany ve Valašském Meziříčí v roce 2023 – 2 103 388,54 Kč

Hlavním dosaženým cílem tohoto projektu bylo během roku 2023 maximálně podpořit integraci jako proces, který vede k bezproblémovému a oboustranně prospěšnému soužití cizinců a majority, k budování vědomí sounáležitosti a spoluodpovědnosti za společné soužití. Integrace cizinců je klíčová pro zachování sociální soudržnosti společnosti, pro její ekonomický, sociální i kulturní rozvoj. Nedostatečná nebo neúspěšná integrace přináší riziko vytváření uzavřených komunit cizinců. Dílčím dosaženým cílem projektu byla koordinace, poradenství i monitoring a zpětná vazba, jak nastavené aktivity fungují a na co je potřeba se zaměřit. Hlavní aktivity projektu byly: Přímá práce pro integraci cizinců zaměřená na poradenství, adaptaci a aktivní inkluzi, Volnočasové aktivity zaměřené na integraci dětí a mládeže, Lektorské programy, besedy a přednášky pro cizince, Příměstské tábory s výukou ČJ, Volnočasové aktivity zaměřené na výuku ČJ a pohyb. Celkem se aktivit projektu zúčastnilo pře 1 200 osob. Díky realizace volnočasových aktivit zaměřených především na děti se děti i rodiče vyskytovali v prostředí, kde se mluví česky, byli v českém prostředí, se spoluúčastí českých občanů.

Vejprty – Podpora integrace držitelů dočasné ochrany ve městě Vejprty – 564 100,50 Kč

Projekt přispěl k lepšímu porozumění mezi majoritní společností a držiteli dočasné ochrany. Ve městě byly pořádány akce jako například Hraje celá rodina, Pauza na čaj, Pálení čarodějnic a Dětský den, kterých se pravidelně účastnilo na 60 rodin cizinců. Do jazykových kurzů docházelo na 20 osob. Lampionového průvodu se dokonce účastnilo na 200 osob.

Vrchlabí – Podpora integrace držitelů dočasné ochrany ve správním území ORP Vrchlabí v roce 2023 – 835 002,00 Kč

Díky trvalé práci terénních pracovníků se dařilo integrovat významnou většinu uprchlíků do běžného života, osvědčily se pro tuto práci osoby ukrajinské národnosti nebo původu, kteří již delší dobu žijí v ČR a znají zdejší prostředí, není zde jazyková bariéra a lépe získávají důvěru svých krajanů. Daří se zabránit sociálnímu vyloučení naprosté většiny uprchlíků,

nebo sociálně vyloučený lokalit v ubytovnách s větším počtem uprchlíků. Podpořeny byly větší desítky osob s udělenou dočasnou ochranou.

Zlín – Podpora integrace držitelů dočasné ochrany v ORP Zlín – 7 404 571,00 Kč

Celkový počet osob podpořených projektem byl přes 2 610. Mezi hlavní aktivity patřilo Aktivní vyhledávání CS a práce s ní, Koordinace humanitární pomoci a podpory CS, Poskytování informací CS – pomoc s vyhledáváním ubytování a pracovních příležitostí, Základní jazykové kurzy pro dospělé, Přímá asistence CS na úřadech, bankách, u lékaře apod., Aktivizační činnost s CS, Mimoškolní aktivity – dětská herna, dětský klub, příměstské tábory, Společné aktivity zaměřené na vzájemné setkávání s majoritní společností – setkání rodin, děti – výlety, besedy apod., Odborné poradenství – právní, sociální, psychologické, koučování.

Znojmo – Tlumočnice a koordinátorka poskytování informací a pomoci držitelům dočasné ochrany v ORP Znojmo – integrační pracovník – 372 000,00 Kč

Za pomoci tlumočnice a integrační pracovníce se předávaly konkrétní informace k pobytu, k humanitární dávce, k pomoci, k cizinecké polici, k vyzvedávání rodných listů narozených dětí, k sociálně-právní ochraně dětí atd. Po dobu trvání projektu podpořila tlumočnice individuálně řešením jejich situace celkem 587 osob.

Statutární město Brno – Integrace cizinců ve městě Brně IV. – 1 314 805,70 Kč

V rámci tohoto projektu proběhlo 51 klientských intervencí, celkem bylo oslovených 186 držitelů dočasné ochrany v rámci monitoringu ubytovacích zařízení ve městě. V interkulturním týmu pokračovala práce s komunitami cizinců v Brně stejně jako v roce předchozím. Změny nastaly zejména v situaci ukrajinských uprchlíků, kde došlo mimo jiné k větší stabilizaci a systemizaci práce. Dařilo se začlenit nové aktéry do procesu integrace a spolupráce a díky tomu i legitimitu klíčového dokumentu lokální integrační politiky. To vše bylo podpořeno komunikační a síťovací prací celého týmu. Dále se podařilo udržet spolupráci se zaučenou interkulturní pracovníci s ukrajinštinou, která je dobře etablovaná a navázaná na komunitu. Interkulturní pracovníci se proškolili, aby zlepšili své kompetence a absolvovali certifikovaný kurz interkulturních kompetencí.

Město Buštěhrad – Prohloubení integrace cizinců – držitelů DO v Buštěhradě – 361 342,00 Kč

Celkový počet osob zahrnutých do projektu byl cca 150 účastníků integračních aktivit. Cca 45 dětí se neformálně zdokonalovalo v českém jazyce na dvou Příměstských táborech hrazených z dotace. Konverzací, zábavnou formou her a soutěží se zdokonalovaly v českém jazyce, také v různých dalších dovednostech: výrobě svíček, čokolády, krmením zvířátek (na výletě ve Svíčkárně v Šestajovicích u Prahy) výrobou různých ozdob z papírů, provázků, květin, navštívily, viděly a dozvěděly se o práci Technických služeb v Buštěhradě, jaké dopravní a technické prostředky k používají ke své práci, byly na exkurzi na letišti, kde viděly provoz letiště přímo na dráze, u letadel (catering, zavazadla, druhy letadel,...), navštívily požární stanici přímo na letišti, viděly a dozvěděly se o požárních autech, hasičské technice a spousty dalších zajímavostí z práce hasičů/požárníků.

Město Česká Lípa – Integrace držitelů dočasné ochrany ve městě Česká Lípa v roce 2023 – 2 823 208,10 Kč

Cílem projektu bylo bezproblémové soužití a zlepšování vzájemných vztahů mezi cizinci pobývajícími ve městě Česká Lípa a občany města Česká Lípa. Vytváření u cizinců vědomí sounáležitosti a spoluodpovědnosti za společné soužití. Vybudování vzájemně provázané komunikující majoritní a minoritní společnosti. Předcházení riziku tvorby uzavřených komunit cizinců a paralelních společenských struktur, aby se cizinci vnímali jako součást společnosti, znali své povinnosti a práva a orientovali se ve zvyklostech a způsobu života v novém prostředí. Odstranění sociokulturních a komunikačních bariér, prevence xenofobie a netolerantnosti ve společnosti. Intenzivní výuka češtiny dětí a žáků s odlišným mateřským jazykem v předškolním a základním vzdělávání, odstranění jejich komunikačních, adaptačních, sociokulturních problémů. Dobrá znalost českého jazyka přispívá k lepšímu prospěchu, který bude předpokladem navazujícího vzdělávání a získání odborné profesní kvalifikace, a tím dosažení sociální a ekonomické samostatnosti. Projektu se celkem účastnilo 1 892 osob.

Český Krumlov – Infopoint Ukrajina – Koordinační a výukové centrum, Český Krumlov – 428 400,00 Kč

Koordinátor nadále zajišťoval zejména poradenské služby týkající se nabídek práce (Úřad práce, podnikatelé, firmy), informace o sociální a humanitární podpoře (zde pomáhal vyplnit a vyřídit veškeré žádosti a dokumenty), informace o vzdělávání a zájmové činnosti (kontakty na školky, školy a oddíly), informace o hromadné dopravě (městské i meziměstské), informace o zdravotní péči (praktický lékař, dětský lékař, ambulance, nemocnice apod.), informace o bezpečnostním a informačním systému ČR (kontakty na městskou policii, integrovaný záchranný systém, kdy, jak a na koho se obrátit), informace o bankovním systému (zakládání účtů, převody peněz do zahraničí atd.), informace právní (základní informace týkající se právního systému ČR, pomoc při orientaci v nových právních ustanoveních Ukrajiny), zajišťoval omezenou humanitární pomoc (především oděvy a nádobí), počítačové a internetové služby (přístup k internetu a tisk dokumentů). Fluktuace držitelů dočasné ochrany je stále velmi vysoká, v roce 2023 bylo již i několikrát řešeno navrácení se na Ukrajinu a příchod nových uprchlíků. Nově byla řešena také rozvodová řízení. Výuka českého jazyka pro cizince: Výuka byla zajišťována po celou dobu realizace projektu 4 vyučujícími pro stálých cca 30 žáků, probíhalo zhruba 20 až 30 kurzů měsíčně.

Děčín – Integrace držitelů dočasné ochrany v Děčíně v roce 2023 – II. – 691 524,00 Kč

Terénní pracovnice komunikovala s rodinami i se školami, nabízela podporu projektu. Děti na ZŠ měly v tomto roce velkou podporu přímo na školách, možnosti doučování a jazyk se naučily ovládat lépe než jejich dospělí příbuzní. Aktivita tak byla v průběhu jara směřována pouze k dospělým. Jazykové vzdělávání probíhalo každý týden, postupně, jak zájemci získávali pracovní uplatnění, se skupina účastníků zmenšila, využívali také vzdělávání od Úřadu práce a městské knihovny. Lektorka – Olesja Pipašová, se účastníkům v jejich časovém vytížení přizpůsobovala tak, že některé hodiny měli v náhradních časech online. Lektorka je rodilá mluvčí, studentka magisterského oboru tlumočení, překladatelství na Karlově univerzitě, která v ČR žije, a tak dokáže výuku ušít na míru účastníkům. Kurzů ČJ se účastnilo 16 osob, z toho 2 děti. Konverzace v anglickém jazyce probíhala rovněž celý rok, od půlky června do půlky září byla na čas byla přerušena vážným onemocněním ukrajinské lektorky. Skupiny byly smíchané českými i ukrajinskými účastníky (celkem 8 osob), převažovaly děti ze ZŠ. Dále probíhaly Integrované aktivity – Volnočasové aktivity a programy, kterých se zúčastnilo více než 150 osob.

Statutární město Jihlava – Centrum humanitární pomoci v Jihlavě – 599 032,00 Kč

Po dobu trvání projektu poskytlo Centrum humanitární pomoci v Jihlavě poradenství a pomoc 694 klientům, celkově se ale jednalo o 2 749 návštěv. Konaly se vzdělávací semináře, a v jejich době konání se účastníci vždy velmi aktivně dotazovali na všechna témata, která je trápila a zajímala.

Městský úřad Kadaň – Multikulturní Kadaň 2023 – 2 151 182,85 Kč

Interkulturní asistentky pomáhaly cizincům ze třetích zemí, především cizincům s udělenou dočasnou ochranou, se zajištěním služeb pro jejich efektivní integraci, dále překonávat bariéry mezi cílovou skupinou a zástupci úřadů a institucí. Dále byly realizovány příměstské tábory, mimoškolní aktivity dětí, tlumočení, psychologické poradenství, doučování pro žáky ZŠ, výuka českého jazyka apod. Dále se uspořádal velmi oblíbený Festival národnostních menšin. Celkem se aktivit zúčastnilo cca 900 osob.

DSO Časnýř – Výuka češtiny pro ukrajinské uprchlíky – 355 529,10 Kč

V rámci tohoto projektu probíhala především výuka ČJ. Účastníci kurzu se naučili komunikovat své každodenní potřeby v češtině a naučili se řešit všemožné situace a problémy. Díky znalosti jazyka se zapojili do aktivního života v ČR a aktivně mají nebo hledají práci. Výuka češtiny pro ukrajinské uprchlíky, pravidelně mezi 8-10 účastníky, ukončeno interním testem zkoušky znalostí A2. Výuka češtiny pro ukrajinské uprchlíky, pravidelně 8-10 účastníků, ukončeno interním testem A0: celkový počet 10 osob.

Město Lišov – Výuka českého jazyka pro dospělé a děti (15-18 let) a financování volnočasových aktivit dětí s cílem integrace do společnosti – 79 800,00 Kč

Jako jeden z hlavních cílů tohoto projektu byla definována potřeba podpory výuky českého jazyka pro dospělé osoby z Ukrajiny. Dalším cílem projektu byl rozvoj volnočasových aktivit dětí. Jazykových kurzů se pravidelně účastnilo 10 osob a na příměstské tábory docházelo okolo 5 dětí.

Litomyšl – Žijeme zde spolu 2 – 657 694,00 Kč

Realizátorem všech aktivit byl MÚ Litomyšl. Tento projekt vycházel ze zjištěných potřeb držitelů dočasné ochrany a navazoval na projekt "Žijeme zde spolu" a následně byl dále navázán projekt "Žijeme zde spolu 3". Všechny tři projekty jsou úzce provázány. Původně bylo v plánu v tomto projektu podpořit v integračních klubech a příměstském táboře 45 dětí, podpořeno bylo 84 s návštěvností 2 583. Integrační klub rozvíjel hravou a zábavnou formou neformálního vzdělávání jejich dovednosti především v novém jazyku, matematice, ale i v sebe rozvojových činnostech, které následně napomáhaly lepší integraci do nové společnosti. Bylo plánované, že tento klub podpoří 18 dětí, ve skutečnosti bylo podpořeno 21 dětí. V integračním klubu pro děti od 10 do 16 let se obdobně jako v integračním klubu pro děti ve věku 2 až 9 let děti učily českému jazyku, vytvářely si sociální vazby a sebe rozvíjely své schopnosti. Původně byl klub situován pro 22 dětí ve skutečnosti ho využilo 32 dětí. Na tento klub dojížděly i děti z okolních měst a vesnic a byl oceňován i mimo město Litomyšl. Příměstský tábor byl pořádán za účelem rozvoje českého jazyka a komplexní rozvoj ukrajinských dětí. Děti se každodenně učily český jazyk od české asistentky lektora a poznávaly hravě a zábavně českou historii a kulturu. Každodenní aktivity byly podrobně naplánované a cílené na lepší integraci do české společnosti. V rámci tohoto tábora byly pořádány 2 výlety (ZOO Jihlava, VIDA Science center Brno), z projektu byla hrazena cesta a vstupy. Původně měl tábor podpořit minimálně 30 dětí, ale ve skutečnosti podpořil 42 dětí s dočasnou ochranou, přičemž návštěvnost tohoto tábora byla 860.

Statutární město Mladá Boleslav – Integrace cizinců ve statutárním městě Mladá Boleslav – 1 930 686,04 Kč

V tomto projektu se ujednalo především o aktivní práci asistentů v sociální oblasti, a společně s festivalem kultur a podporou škol došlo k oslovení cca 6 000 klientů. Dále se jednalo o práci odborných lektorů, kteří připravovali předškolní děti na vstup do prvních tříd, cca pro 35 dětí. Práce psychologa byla využita cca 35 klienty. V rámci projektu probíhala úzká spolupráce s firmami nacházejícími se v ve městě.

Statutární město Ostrava – magistrát – Podpora adaptace a integrace držitelů dočasné ochrany v Ostravě 2023 – 2 407 660,50 Kč

Mezi aktivity projektu patřilo: Přímá práce s držiteli dočasné ochrany v Komunitním centru Ostrava, Přímá terénní práce s držiteli dočasné ochrany v Ostravě, Pilotní ověření adaptačně-integračních preventivních aktivit, Koordinační aktivity v problematice práce s držiteli dočasné ochrany, Organizace a realizace letních příměstských táborů, Zajištění překladů dokumentů pro potřeby procesu nostrifikace. Jednotlivými aktivitami realizátoři přispěli 2 289 držitelům dočasné ochrany (dále jen DDO) k zajištění jejich potřeb a zvýšili šanci zapojit se do pracovního a vzdělávacího procesu.

Statutární město Pardubice – Podpora tlumočení a podpora vzdělávání dětí cizinců – Pardubice 2023 – 600 413,00 Kč

V rámci komunitního centra proběhlo 1 836 kontaktů a jednalo se především o děti ubytované v Pardubicích ale i přilehlých osadách. V rámci fungování komunitního centra fungoval také Klub pro předškolní děti. Klub také uspořádal velký počet celodenních výletů pro celé rodiny.

Statutární město Přerov – Podpora a integrace ukrajinských uprchlíků ve městě Přerově – 523 450,00 Kč

Aktivit tohoto projektu se zúčastnilo přibližně 65 dětí a žáků. Jednalo se především o jazykové kurzy a příměstské tábory.

Město Starý Plzeňec – Poznáním a prožitky ke sblížení – 1 496 250,00 Kč

Aktivit se zúčastnilo celkem 95 osob a jednalo se především o: Poznávání místní kultury a krajiny. Zlepšování komunikačních dovedností i mluvnické stránky jazyka. Zlepšování sportovní kondice a koordinace. Polytechnická výchova, probuzení zájmu o technické obory. Setkávání plzeňských rodin, kulturní, kreativní aktivity, poznávání českých tradic. Sportovní, vzdělávací, kreativní aktivity, pobyt v přírodě, zájem o své okolí, spolupráce ve skupině. Osvojování si

češtiny na základě integrace s českými dětmi, vycházky do přírody, rozvoj grafomotoriky, koordinace, pohybových aktivit, příprava ukrajinských dětí na přezkoušení v MŠ a zápis do ZŠ. Projet vytvářející pracovní místa pro ukrajinské maminky, místo setkávání plzeňských rodin. Výuka plavání, zdokonalování stylu, výdrž, zlepšování fyzické kondice dětí. Poznávání přírody, táborské dovednosti. Kulturní zážitek, motivace pro budoucí členy divadla.

Městský úřad Sušice – Výuka českého jazyka – 48 165,00 Kč

Cílem projektu byla výuka Českého jazyka, díky které se držitelé dočasné ochrany lépe uplatní na trhu práce, a díky jazykové vybavenosti se lépe integrují do většinové společnosti dále se tak předchází sociálnímu vyloučení a xenofobii. Do projektu byla zapojena jedna lektorka a 25 držitelů s dočasnou ochranou.

Svazek obcí SEVER – Svazek obcí SEVER pro Ukrajinu 2023 – 1 147 676,00 Kč

Cílem práce v projektu byla integrace osob s dočasnou ochranou na lokální úrovni po nezbytnou dobu, zejména podpora zranitelných skupin. Sociální služby, terapie, poradenství a koordinace pomoci podporují uprchlíky tak, aby mohli žít a pracovat v místním společenství, měli potřebný přístup ke službám, zdravotní péči, na trh práce, volnočasovým aktivitám a ke vzdělávání v potřebném rozsahu dle individuálních potřeb. Dalším cílem projektu bylo podpořit kvalitní trávení volného času dětí a mládež v období letních prázdnin, zejména těch z ubytoven. V období letních prázdnin, tedy od 3. 7. do 25. 8. 2023 Kostka Krásná Lípa zajišťovala každý týden příměstský tábor. Počet účastníků byl vždy 12 dětí + 3 dospělí. Příměstský tábor byl vždy ve dnech pondělí až pátek. Většinou byly tři dny aktivity v Rumburku a dva dny výlety. Děti se nejvíce těšily na hry a výlety po okolí.

Vamberk – Integrace válečných uprchlíků z Ukrajiny ve městě Vamberk II. – 663 000,00 Kč

Cílem projektu bylo zajištění integrace uprchlíků z Ukrajiny na území města Vamberka a pověřených obcí. Veškeré zrealizované aktivity projektu zaměřené na děti i dospělé osoby významně podpořily soužití mezi držiteli dočasné ochrany a většinové společnosti a úspěšně tak došlo k integraci držitelů dočasné ochrany. Jak uvádí národní Koncepte integrace cizinců (MVČR), klíčovým předpokladem pro začlenění cizinců i bezkonfliktní soužití ve společnosti je aktivní působení územní samosprávy, což žadatel, resp. město Vamberk splnilo, a i nadále splňuje. Vzhledem k uskutečnění integrační exkurze, poskytování nepřetržité poradenské činnosti, koordinaci bydlení a zajištění bydlení pro uprchlíky, zajištění zdravotní péče uprchlíkům, zajištění integračních kurzů, spolupráci s úřady a integračním centrem a dalšími institucemi včetně školských a s pověřenými obcemi došlo k integraci válečných uprchlíků do školního, pracovního prostředí a zejména mezi občany města. Počet účastníků: cca 200 osob.

Město Žatec – Barevný Žatec – 342 000,00 Kč

Dne 27.5.2023 proběhl na náměstí v Žatci kulturní program zaměřený na představení kultur různých cizích státních příslušníků dlouhodobě žijících ve městě. Program zahrnoval tematickou hudbu, 16 zahraničních stánků s ochutnávkami tradičních jídel jednotlivých zemí včetně zázemí pro návštěvníky a doprovodného programu pro děti. Prezentace různých kultur vedla ke sblížení mezi starousedlíky a cizími státními příslušníky trvale žijícími ve městě. Byly navázány nové vztahy ve všech zúčastněných věkových skupinách a celkově se upevnilo povědomí o zajímavostech jednotlivých kultur a zemí. Do akce se podařilo zapojit 16 národnostních komunit žijících v našem městě, kteří velmi kladně hodnotí průběh akce a projeví zájem tuto akci opakovat i příští rok.

Blansko – Integrace ukrajinských občanů na území města Blansko – 326 990,00 Kč

V rámci tohoto projektu se jednalo o 3 hlavní aktivity: Kurzy českého jazyka, Akce pro české a ukrajinské děti a vánoční workshop. Celkový počet zúčastněných osob byl 240.

Město Litomyšl – Žijeme zde spolu 3 – 302 788,00 Kč

Realizátorem všech aktivit byl MÚ Litomyšl. Tento projekt vycházel ze zjištěných potřeb držitelů dočasné ochrany a navazoval na projekt "Žijeme zde spolu" a následně byl dále navázán projekt "Žijeme zde spolu 3". Všechny tři projekty jsou úzce provázány. Původně bylo v plánu v tomto projektu podpořit v integračních klubech a příměstském táboře 45 dětí, podpořeno bylo 84 s návštěvností 2 583. Integrační klub rozvíjel hravou a zábavnou formou neformálního vzdělávání jejich dovednosti především v novém jazyku, matematice, ale i v sebe rozvojových činnostech, které následně napomáhaly lepší integraci do nové společnosti. Bylo plánované, že tento klub podpoří 18 dětí, ve skutečnosti bylo

podpořeno 21 dětí. V integračním klubu pro děti od 10 do 16 let se obdobně jako v integračním klubu pro děti ve věku 2 až 9 let děti učily českému jazyku, vytvářely si sociální vazby a sebe rozvíjely své schopnosti. Původně byl klub situován pro 22 dětí ve skutečnosti ho využilo 32 dětí. Na tento klub dojížděly i děti z okolních měst a vesnic a byl oceňován i mimo město Litomyšl. Příměstský tábor byl pořádán za účelem rozvoje českého jazyka a komplexní rozvoj ukrajinských dětí. Děti se každodenně učily český jazyk od české asistentky lektora a poznávaly hravě a zábavně českou historii a kulturu. Každodenní aktivity byly podrobně naplánované a cílené na lepší integraci do české společnosti. V rámci tohoto tábora byly pořádány 2 výlety (ZOO Jihlava, VIDA Science center Brno), z projektu byla hrazena cesta a vstup. Původně měl tábor podpořit minimálně 30 dětí, ale ve skutečnosti podpořil 42 dětí s dočasnou ochranou, přičemž návštěvnost tohoto tábora byla 860.

Statutární město Ostrava – Zajištění úředních překladů dokumentů pro uznání dosaženého vzdělání a kvalifikace držitelů dočasné ochrany v Ostravě 2023 – 855 000,00 Kč

Projekt cílil na podporu držitelů dočasné ochrany (dále jen „DDO“), kteří usilovali o získání zaměstnání. Potencionálním zaměstnavatelům musí DDO překládat dokumenty s úředně uznanou platností kvalifikace/vzdělání získaného v zahraničí, přeložené do českého jazyka. Zajistit si úřední překlad potřebných dokumentů z vlastních prostředků je pro DDO velmi nákladné. Díky realizaci projektu bylo možné zajistit pro DDO překlady bezúplatně. Za tímto účelem byli magistrátem města Ostravy nasmlouváni tři soudní překladatelé/tlumočníci, s nimiž byly dohodnuty rámcové objednávky na překlady dokumentů o vzdělání z ukrajinštiny do češtiny. Překlady byly hrazeny dle ceníku daného vyhláškou č. 507/2020 Sb. o odměně a náhradách soudního tlumočnicka a soudního překladatele. DDO byly v budově Nové radnice na Prokešově náměstí v Ostravě, na pracovišti Střediska informačních služeb, zdarma pořízeny ověřené kopie jejich dokumentů. Originály dokumentů jim byly na místě vráceny. Kopie dokumentů zaměstnanci magistrátu postoupili soudním překladatelům. Po přeložení dokumenty i se soudním překladem byly předány, opět v budově magistrátu, danému žadateli/DDO. Přeloženo bylo 593 ks dokumentů, což tvořilo 1 641 stran textu, tj. 1637 normostran. Služby využilo za období realizace celkem 171 DDO.

Statutární město Přerov – Podpora a integrace ukrajinských uprchlíků ve městě Přerově II – 67 759,00 Kč

Jednalo se o rozšíření původního projektu. Aktivit tohoto projektu se zúčastnilo přibližně 65 dětí a žáků. Jednalo se především o jazykové kurzy a příměstské tábory.

Město Starý Plzeňec – Poznáním a prožitky ke sblížení rozšíření – 323 760,00 Kč

Aktivít se zúčastnilo celkem 95 osob a jednalo se především o: Poznávání místní kultury a krajiny. Zlepšování komunikačních dovedností i mluvnické stránky jazyka. Zlepšování sportovní kondice a koordinace. Polytechnická výchova, probuzení zájmu o technické obory. Setkávání plzeňských rodin, kulturní, kreativní aktivity, poznávání českých tradic. Sportovní, vzdělávací, kreativní aktivity, pobyt v přírodě, zájem o své okolí, spolupráce ve skupině. Osvojování si češtiny na základě integrace s českými dětmi, vycházky do přírody, rozvoj grafomotoriky, koordinace, pohybových aktivit, příprava ukrajinských dětí na přezkoušení v MŠ a zápis do ZŠ. Projet vytvářející pracovní místa pro ukrajinské maminky, místo setkávání plzeňských rodin. Výuka plavání, zdokonalování stylu, výdrž, zlepšování fyzické kondice dětí. Poznávání přírody, tábornické dovednosti. Kulturní zážitek, motivace pro budoucí členy divadla.

Statutární město Teplice: Podpora integrace držitelů dočasné ochrany v roce 2023-Teplice, II. Etapa – 1 272 621,00 Kč

Z dotace byla uhrazena část mzdových nákladů na projektového manažera a krizového manažera magistrátu města Teplice (koordinátor projektu) za období leden–prosinec 2023. A dále se podařilo, co bylo předsevzato. Uskutečnilo se krásné baletní představení plné profesionálních výkonů. Nikdo z návštěvníků neodešel před koncem představení a umělcům se dostalo opravdu velkého a dlouhotrvajícího aplausu. Mezi návštěvníky byla dobrá třetina ukrajinských uprchlíků. V rámci projektu byla po celý rok 2023 poskytnuta psychologická péče pro děti a dospělé. Dále byly poskytnuty slevy na zápisném do volnočasových aktivit. Příměstské tábory pro děti – uskutečnilo se 5 táborů, každý po 5 dnech a 40 hodin. Táborů se zúčastnilo 69 dětí, 10 pedagogů. Příměstské tábory proběhly v měsíci červenci a srpnu (od 17.7. do 18.8.2023). Jazykové kurzy pro dospělé – 194 účastníků, lektor – Martina Bittnerová, každý kurz 10 lekcí, 20 hodin, uskutečnilo se 20 kurzů pro začátečníky i pro mírně pokročilé. Konverzační kluby – v konverzačních klubech, které vedla

Martina Bittnerová, si účastníci kurzů procvičili znalosti českého jazyka, které se naučili během kurzů. Celkem se uskutečnilo 118 hodin konverzačních klubů. Tlumočník – celkem využili práci 3 tlumočnicků, kteří překládali materiály a tlumočili dětem při provozu a akcích střediska a na příměstských táborech. Mzdové náklady za tlumočnický a koordinátora projektu byly hrazeny za celý rok 2023. Informační činnost, základní pobytové poradenství, ústní tlumočení, doprovody a podpora při jednání na úřadech/v institucích/ve službách, překládání životopisů/rodných listů dětí/školních vysvědčení z ukrajinského do českého jazyka 1 085 podpořených osob (v rámci dílčích podpor), nejedná se však o unicitní počet osob. Vzhledem k charakteru některých asistencí poskytovaných zejména v terénu nebylo vždy možné přesně sledovat unicitu, a proto odhadujeme, že projektem bylo podpořeno minimálně 700 unicitních klientů.

2.1.3. Podpora projektů nestátních neziskových organizací

Ministerstvo vnitra realizovalo v roce 2023 dotační titul „Integrace cizinců 2023“ zaměřený na podporu integrace cizinců ze třetích zemí nestátními neziskovými organizacemi a veřejnými výzkumnými institucemi. Jeho prostřednictvím bylo možné žádat o dotaci na projekty v těchto oblastech:

- vzdělávání pracovníků státní správy (mimo jiné pracovníků oddělení pobytu OAMP) či samosprávy;
- realizací projektů zaměřených na poskytování předodjezdových informací, adaptačně-integračních kurzů a podpory lepší orientace cizinců na pracovištích OAMP;
- přímou asistenci cizincům na odděleních pobytu cizinců OAMP;
- streetwork v prostředí cizinců nebo/a vzdělávání streetworkerů;
- podporu integračních aktivit založených na vlastní aktivitě cizinců;
- výzkum postavení žen-migrantek ve společnosti nebo/a výzkum v oblasti integrace cizinců, sledování a tvorba indikátorů integrace;
- aktivity zaměřené na informování hostitelské společnosti o oblasti integrace cílové skupiny.

Prostřednictvím tohoto dotačního titulu MV v roce 2023 podpořilo 23 projektů celkovou částkou 46 321 047,00 Kč.

Přehled projektů nestátních neziskových organizací v roce 2023

Diecézní charita Plzeň – Asistenční služby na pracovišti OAMP MV ČR v Plzni IX. – 1 430 000,00 Kč

Hlavním cílem projektu bylo poskytování komplexních a odpovědných služeb přímo na pracovišti Oddělení pobytu cizinců OAMP MV ČR v Plzni – sociální poradenství, pomoc s vyplňováním formulářů a sepsáním dokumentů, asistence a tlumočení u přepážek OPC, asistence uprchlíkům z Ukrajiny. V rámci asistenčních služeb pro uprchlíky z Ukrajiny byla poskytnuta asistence 11 653 osobám.

Diecézní charita Brno – Asistenční služby na Oddělení pobytu cizinců Jihomoravský kraj IX. – 4 710 374,00 Kč

Po dobu realizace projektu probíhaly klíčové aktivity, tedy asistence s vyplňováním formulářů žádostí a jiných standardizovaných podání, asistence s registrací do FRS, orientace a základní poradenství o pobytových oprávněních v ČR; asistence a tlumočení na přepážkách, tlumočení při konzultacích; základní sociální poradenství na pracovišti OPC JMK; právní poradenství; práce v terénu; orientace v prostorách OPC JMK, asistence při úkonech spojených s DO, tlumočení při úkonech spojených s DO. Služby projektu využilo 20 241 cizinců.

Diecézní charita České Budějovice – Asistenční služby poskytované cizincům na pracovišti OAMP České Budějovice XI. – 2 237 578,00 Kč

Projektem byl plněn hlavní cíl podporovat integraci cizinců, a to prostřednictvím poskytování poradenství, asistence a tlumočení státním příslušníkům třetích zemí při jednání na OAMP České Budějovice. Interkulturní pracovnice průběžně poskytovaly na pracovišti OAMP České Budějovice základní poradenství, tlumočily (RJ/AJ/UKR) a pomáhaly s vyplňováním formulářů. Cizinci získali lepší orientaci ve svých právech a povinnostech, usnadnilo se tak jednání s pracovníky MVČR při zajišťování jejich legálního pobytu v ČR. Reagovali jsme i na pokračující nárůst počtu klientů v souvislosti s válečným konfliktem na Ukrajině. Dále byly organizovány kurzy češtiny pro dospělé (rusky a anglicky

mluvící) a pro děti. Pravidelnou výuku doplnili o intenzivní výjezdový kurz češtiny. V červnu se uskutečnil třetí ročník multikulturní akce Kousek Ze/mě. Byl iniciován vznik divadelního souboru složeného z cizinců a podporována jeho činnost. Iniciováno a podporováno bylo setkávání svépomocné skupiny cizinců a návštěva divadelního představení, kde návštěvníky byli cizinci. Služeb interkulturních pracovníků v roce 2023 využilo celkem 12 291 klientů. Pravidelných kurzů češtiny pro dospělé se v roce 2023 účastnilo celkem 78 osob. Intenzivního kurzu se zúčastnilo 12 osob. Do pravidelného jazykového kurzu pro děti docházelo 24 účastníků.

MOST PRO o.p.s. – Informační středisko pro cizince – 997 476,00 Kč

Cílem bylo zvýšení informovanosti a právního povědomí cizinců, stejně jako prevence sociálního vyloučení a podpora začleňování do společnosti a osamostatňování se uživatelů služby. Důležitost práce pracovníků v sociálních službách (rodilých mluvčích), kteří pracují pod vedením sociálních pracovníků ukázala právě v roce 2023, kdy bylo v poradně opět mnoho uprchlíků z Ukrajiny. Tito pracovníci klientům zprostředkovávali porozumění nových nařízení a postupů. Ve spojení s terénní prací se dařilo předcházet sociálnímu vyloučení. V poradně pro cizince bylo podpořeno celkem 1 202 klientů, z nichž 1 114 pocházelo ze třetích zemí mimo EU.

Arcidiecézní charita Praha – Asistence a poradenství cizincům v Praze – 6 040 320,00 Kč

Cílem projektu bylo poskytovat bezplatné, kvalifikované poradenské služby a asistenci na odděleních pobytu cizinců MVČR v Praze. Díky spolupráci s interkulturními pracovníky z řad cizineckých komunit bylo usilováno o odstranění bariéry nedůvěry mezi cizinci a úředníky. Dalším cílem projektu bylo nabídnout cizincům bezpečnou alternativu proti zprostředkovatelům poskytujícím pochybnou pomoc za úplatu. Služby projektu byly poskytnuty 7 099 klientů během 8 747 intervencí.

Výzkumný ústav práce a sociálních věcí, v. v. i. – Integrace cizinců z třetích zemí v ČR – 711 328,00 Kč

Řešený projekt Indikátory integrace CTZ v ČR byl v roce 2023 realizován v souladu s předloženou žádostí o dotaci a s podmínkami uvedenými v Rozhodnutí MV ČR č. 29/2023 IC NNO o poskytnutí neinvestiční dotace ze státního rozpočtu ČR na rok 2023. Všechny plánované práce v rámci I. i II. etapy řešení projektu se podařilo realizovat, u I. etapy byly plánované výstupy předány OAMP MV ČR 21. srpna 2023. Zbývající výstupy byly předány dne 22. 12. 2023 dle předchozího harmonogramu a rovněž i pravidelná Průběžná monitorovací zpráva předána k datu 15. 10. 2023.

Centrum pro integraci cizinců – Asistence na pracovištích OPC OAMP ve Středočeském kraji 2023 – 355 740,00 Kč

Cílem projektu byla asistence na pracovištích OPC ve Středočeském kraji, která přispěla k plnění zákonných povinností cizinců a splnění požadavků na žádost o povolení k pobytu, případně prodloužení tohoto povolení, a k informovanosti cizinců o dalším řešení jejich pobytových záležitostí do budoucna. Počet klientů programu/služby: plánováno 50 osob měsíčně/600 ročně. Počet kontaktů a intervencí za dobu realizace projektu byl 1 095, průměrně 91 osob za měsíc, specificky na OAMP Kladno 407 klientů a na OAMP Kutná Hora 688 klientů.

Arcidiecézní charita Olomouc – Podpora integrace cizinců – 3 129 747,00 Kč

Hlavním cílem projektu byla podpora integrace cizinců – státních příslušníků třetích zemí s legálním pobytem na území včetně cizinců s udělenou dočasnou ochranou, a doplňkově cizinců s udělenou mezinárodní ochranou a občanů EU do majoritní společnosti a prohloubení sociální koheze v rámci společného soužití. Hlavní cíl projektu byl splněn prostřednictvím jednotlivých aktivit. Za celé období bylo projektem dotčeno celkem 10 431 osob.

Dobrovolnické centrum Kladno, z. s. – Cizinci 2023 Kladno – 2 163 406,00 Kč

Aktivity probíhaly v souladu s Harmonogramem aktivit uvedeným v žádosti o státní dotaci na rok 2023 (streetworking, komunitní akce, kurzy českého jazyka, psychologická pomoc atd.). Nejvíce se dařilo naplňovat v aktivitách podpory cizinců na úřadech VZP a OAMP, kde pracovník komunikoval s cizinci v případě potřeby ukrajinsky a anglicky a poskytoval poradenství v souladu s cíli projektu. Počet dlouhodobých uživatelů služeb byl odhadem 50 (lekce ČJ 38 osob, další aktivity min. 15 osob).

Slovo 21, z.s. – Posílení interkulturních kompetencí pracovníků OAMP a dalších pracovníků veřejné správy, samosprávy a institucí – 945 050,00 Kč

Tento projekt se zaměřoval na zlepšení interkulturních a komunikačních kompetencí pracovníků veřejné správy a bezpečnostních složek při práci se státními příslušníky třetích zemí. Cílem projektu bylo, aby účastníci školení tyto nabyté znalosti a dovednosti využili při výkonu svého povolání, konkrétně ve styku se státními příslušníky třetích zemí, čímž se zvýší efektivita jejich práce, ulehčí jim řešení interkulturně složitých nebo zátěžových situací, přispěje ke zvýšení vzájemné tolerance, respektu, porozumění a úspěšné integraci cizinců do české společnosti. Celkem tento projekt zasáhl 109 účastníků školení, tj. pracovníků OAMP MV ČR.

Poradna pro integraci z.ú.- Asistence cizincům ze třetích zemí na pracovištích OAMP v Ústeckém kraji - 3 454 435,00 Kč

Hlavním cílem projektu bylo poskytování přímé asistence a poradenství cizincům ze třetích zemí na odděleních pobytu cizinců OAMP v Ústí nad Labem a OAMP v Chomutově. Dále v terénu, v místech s vyšší koncentrací cílové skupiny a v cizineckých komunitách na území celého Ústeckého kraje. Projektem byla posílena i asistence pro osoby s udělenou dočasnou ochranou. Dle statistických údajů Poradny pro integraci službu využilo 1 725 klientů (klienti pracoviště OAMP v Ústí nad Labem; klienti pracoviště OAMP Chomutov). Dále pracovníci projektu byli na pracovišti OAMP Ústí nad Labem k dispozici všem klientům, kteří toto pracoviště navštívili. Dle statistik OAMP Ústí nad Labem od 12. 4. 2023 do 31. 12. 2023 se jednalo o 47 354 klientů.

Výzkumný ústav práce a sociálních věcí, v. v. i. – STÁTNÍ PŘÍSLUŠNÍCI Z UKRAJINY S DOČASNOU OCHRANOU MEZI NÁMI – 1 358 240,00 Kč

Hlavním cílem bylo zmapovat vybrané aspekty života státních příslušníků Ukrajiny starších 18 let s udělenou dočasnou ochranou na území ČR, kteří žijí na území všech 14 krajů ČR, a to zejména jejich životní a rodinnou situaci, potřeby, cíle v ČR a představy o jejich budoucnosti. Přímý vliv měl projekt na 126 uprchlíků z Ukrajiny, kteří se zúčastnili realizace polo strukturovaných hloubkových rozhovorů ve všech 14 krajích ČR.

Charita Jindřichův Hradec – NAŠÍM NOVÝM DOMOVEM JE JINDŘICHŮV HRADEC – 1 817 500,00 Kč

Cílem našeho projektu bylo pomoci osobám, které se v důsledku válečného konfliktu na Ukrajině ocitly na území ORP Jindřichův Hradec. Těmto lidem bylo potřeba zajistit uspokojení základních lidských potřeb a podporu a pomoc v prostředí, ve kterém se aktuálně nachází. Hlavním cílem snahy byla jejich integrace do společnosti a zmocnění k tomu, aby se stali samostatnými. Počet klientů programu služby: 623 osob.

Diecézní katolická charita Hradec Králové – Podpora integrace cizinců – 1 797 000,00 Kč

Hlavní cíl projektu – podpora integrace cizinců ze třetích zemí a doplňkově osob s udělenou mezinárodní ochranou na území Královéhradeckého kraje do majoritní společnosti a celkové posílení sociální adaptability těchto cizinců prostřednictvím projektových aktivit (včetně navazujících vedlejších cílů) byl naplněn prostřednictvím realizace jednotlivých klíčových aktivit (sociálně právní poradenství, multikulturní aktivity). Za období realizace projektu byly poradenské služby poskytnuty celkem 499 osobám cílové skupiny. Celkem se uskutečnilo 515 konzultací (intervencí a kontaktů). Multikulturních aktivit, besed a přednášek, integračních aktivit pro děti a mládež, podpora zájmových a svépomocných skupin cizinců se zúčastnilo celkem 1 124 osob cílové skupiny.

Poradna pro integraci z.u. – Barevná planeta 23. ročník – 587 000,00 Kč

Festival Barevná planeta nabízel přímý kontakt s cizinci/sousedy. Pozitivní a přímá zkušenost členů majoritní společnosti s cizinci usnadnila cizincům další kroky v rámci integrace do této společnosti. Festival navštívilo okolo 8 000 návštěvníků z celé České republiky, kteří se mohli potkat s dalšími zhruba 250 cizinci, kteří se akce zúčastnili.

Charita Česká republika – Infolinka v mongolském, vietnamském a ukrajinském jazyce – 2 506 226,00 Kč

Hlavním cílem bylo poskytovat bezplatnou telefonickou a internetovou linku, zprostředkující informace a tlumočení ve vietnamském, mongolském a ukrajinském jazyce se záměrem asistovat při kontaktu s úřady a institucemi majoritní společnosti. Služba byla určena cizincům ze třetích zemí legálně pobývajících na území ČR. Celkově bylo v roce 2023 evidováno 5 023 relevantních zakázek na infolince v mongolském, vietnamském a ukrajinském jazyce.

Oblastní charita Dvůr Králové – INTEGRAČNÍ AKTIVITY NA KRÁLOVÉDVORSKU – 1 242 736,00 Kč

Projekt navázal na započatou práci s cílovou skupinou v roce 2022, ve kterém zároveň vzniklo Ukrajinské komunitní centrum. Za uplynulé období se podařilo vytvořit komunitní vazby s cílovou skupinou na Královedvorsku. Díky možnosti podpory z tohoto projektu mohli navázat na aktivity minulé, jako byla přímá práce s klienty a rodiny s dětmi, poradenství, prevence a doprovázení v oblasti bydlení a získání práce, emoční podpora a další, a zároveň jsme měli možnost vyhledávat a pracovat s novými osobami. Podpořeno více než 260 osob.

Charita Česká republika – Integrace a adaptace cizinců a osvěta hostitelské společnosti – 1 930 975,00 Kč

Obecně formulovaným cílem bylo přispění k celkovému zlepšení situace cizinců – zranitelných osob ze skupiny ukrajinských uprchlíků, držitelů DO na území Hlavního města Prahy, v oblastech integrace do majoritní společnosti, participace na trhu práce a celkového zplnomocnění prostřednictvím rozvoje kompetencí a vytvoření prostoru pro vlastní iniciativu skupiny včetně zprostředkování kontaktu s majoritou. Podpořeno více než 150 osob.

Charita Příbram - PODPORA A INTEGRACE UKRAJINSKÝCH RODIN A JEDNOTLIVCŮ NA PŘÍBRAMSKU – 2 528 000,00 Kč

Hlavní cíl i dílčí cíle se podařilo naplnit. Projekt se snažil především podporovat ty aktivity, díky kterým se osoby s udělenou dočasnou ochranou dokázaly v oblasti Příbramska orientovat v praktických oblastech, jako je vzdělávání, zaměstnání nebo zdravotní systém. Značný pozitivní ohlas byl také zaznamenán u adaptačních aktivit ukrajinských rodin a jednotlivců, který vznikl z jejich iniciativy. Počet osob dotčených realizací projektu během roku 2023 byl 563 osob.

Romodrom o.p.s. – Koordinace a Poskytnutí asistence uprchlíkům ve Zlínském kraji – 3 075 015,00 Kč

Cílem projektu bylo zajistit poklidný chod centra a hladký a efektivní průběh poskytování podpory UA uprchlíkům na pracovišti OAMP Zlín. Tento cíl byl naplněn skrze přímou asistenci cizincům na KACPU Zlín – posílení kapacit pracovníků na pracovišti MV. Jednalo se zejména o pomoc při získání dočasné ochrany, popř. její prodloužení, řešení situací při individuálních problémech souvisejících s ubytováním zdarma, při orientaci v České republice (zejména úřady a školy), pracovní poradenství, pomoc s hledáním lékaře. Celkový počet osob podpořených projektem byl 16 005.

Prostor plus o.p.s. – ADAPTUJEME SE! 2 – 2 360 901,00 Kč

Hlavním záměrem projektu bylo úspěšně a kvalitně podpořit adaptaci osob z Ukrajiny, kteří žijí v regionu Kolínsko a Kutnohorsko. Toho bylo dosaženo prostřednictvím koordinace integračních aktivit uvnitř organizace a také spoluprací s dalšími poskytovateli služeb. Celkový počet osob zapojených do projektu byl 278. Počet konzultací a setkání byl 1 363.

InBáze z.s. – KOMUNITA INBÁZE – 400 000,00 Kč

Cílem projektu bylo posílit integrační aktivity, které vycházely z vlastní iniciativy a účasti cílové skupiny migrantů. Zároveň bylo za cíl informovat hostitelskou společnost o problematice integrace a usnadnit tak komunikaci mezi migranty a občany České republiky. Projekt měl také za úkol vytvořit bezpečné prostředí, kde mohou migranti a občané ČR sdílet své zkušenosti a postupně překonávat předsudky. V rámci projektu obdrželo podporu 140 osob z cílové skupiny.

INFO-DRÁČEK z.s. – TADY JSEM DOMA – 542 000,00 Kč

Hlavní cíl „odbourání neumím česky“ se realizoval ve skupině A0, skupina A2 se zaměřila ve zvýšení komunikačních schopností – základní komunikace, zdravotnictví, profese, zaměstnání, v dětské skupině probíhala hravou formou zvýšení komunikace v rámci předškolních a školních zařízení. V rámci projektu získalo podporu 140 osob z řad cílové skupiny.

2.1.4. Posílení informovanosti

Pro úspěšnou integraci cizinců je potřebné, aby měli cizinci dostatek informací. Je tak nezbytně nutné zprostředkovávat cizincům informace týkající se náležitostí legálního pobytu, zaměstnávání, či podnikání a seznamovat je se základními hodnotami a pravidly soužití v ČR. Rovněž je velmi důležité poskytnout cizincům kontakty na organizace, které poskytují cizincům podporu a pomoc a omezit tak riziko závislosti cizinců na zprostředkovatelích.

Cizincům jsou informace poskytovány ve třech fázích, a to předodjezdové informace, informace pro nově příchozí cizince a kurzy pro cizince s dlouhodobým či trvalým pobytem. V předmigračním období jsou cizincům v jejich zemi původu poskytovány online základní informace o podmínkách pobytu v ČR spolu s upozorněním na případná rizika spojená s nedodržováním zákonů. Pro tyto účely je určena elektronická příručka „Příští zastávka – ČR“. Nově příchozím cizincům jsou zprostředkovávány informace týkající se jejich práv a povinností, místních poměrů a základních zvyklostí, dále jsou seznámeni s právním řádem, systémem institucí a úřadů, s historií a politickým uspořádáním státu. Tyto informace jsou poskytovány prostřednictvím adaptačně-integračních kurzů „Vítejte v ČR“. Od 1. 1. 2021 je absolvování adaptačně-integračního kurzu pro vybrané skupiny cizinců ze třetích zemí povinné. Bylo proto realizováno dotační řízení pro nestátní neziskové organizace „Adaptačně-integrační kurzy 2023“. To je určeno na zajištění kurzů v Ústeckém kraji, Hl. m. Praze, Jihomoravském kraji a Královéhradeckém kraji. Ve zbylých krajích jsou organizátorem kurzů Centra na podporu integrace cizinců provozovaná Správou uprchlických zařízení Ministerstva vnitra.

Cizinci s dlouhodobým či trvalým pobytem mohou využít kurzů socio-kulturní orientace. Informace týkající se procedur a postupů při vyřizování pobytových záležitostí pak obsahuje instruktážní video a elektronický leták „Jak na to?“. Na některých pracovištích OAMP jsou pak cizincům poskytovány asistence při vyřizování pobytových záležitostí.

Potřebné informace mohou cizinci dohledat také na internetových stránkách Ministerstva vnitra, v sekci Služby pro veřejnost – Informace pro cizince. OAMP v roce 2023 i nadále poskytoval služby telefonické informační linky pro cizince.

2.1.5. Účast cizinců na veřejném a politickém životě

V ČR sice regionální a místní samosprávy nezřizují poradní orgány cizinců, ale cizinci jsou v řadě míst aktivními členy poradních a jiných orgánů (např. platform) a pracovních skupin krajů i municipalit. Členství v těchto orgánech a uskupeních dává cizincům možnost podílet se na vytváření komunitních plánů a integračních strategií daných míst. Touto formou se cizinci mohou přímo zapojit do rozhodování o věcech veřejných na krajské a místní úrovni a podílet se tak na tvorbě veřejné politiky.

Cizinci se aktivně účastní činnosti občanského sektoru. Pracují v rámci Center na podporu integrace cizinců, jsou členy platform (např. regionální poradní platforma hl. m. Prahy) a účastní se činnosti NNO, především jako pracovníci, asistenti, tlumočníci či dobrovolníci NNO či Center. Některé z NNO jsou přímo organizacemi cizinců žijících v ČR. Cizinci se rovněž aktivně podílí na realizaci integračních projektů obcí. Zástupci cizinců především druhé generace participují na diskusních setkáních s představiteli samospráv a jiných institucí o situaci, problémech a vztazích na místní úrovni.

2.1.6. Zkouška z českého jazyka pro účely povolení trvalého pobytu na území ČR

Zkouška z českého jazyka na úrovni A1 byla jednou ze zákonem stanovených podmínek pro získání povolení určitých druhů trvalého pobytu již od roku 2009. Od 1. 9. 2021 došlo k navýšení úrovně zkoušky z českého jazyka pro trvalý pobyt z úrovně A1 na A2 dle Společného evropského referenčního rámce pro jazyky. První termín pro zkoušku úrovně A2 proběhl v listopadu 2021. Realizaci Systému výuky českého jazyka a zkoušek pro cizince je pověřeno MŠMT ve spolupráci s MV.

První pokus u zkoušky cizincům i v roce 2023 nadále proplácelo MV, a to formou Poukazů na bezplatnou zkoušku z českého jazyka pro účely povolení trvalého pobytu na území ČR, které byly vydávány na pracovištích OAMP. V případě, že cizinec u zkoušky napoprvé neuspěje, hradí si další pokusy již z vlastních prostředků.

Od června 2021 byla spuštěna webová stránka ke zkoušce A2: cestina-pro-cizince.cz/trvaly-pobyt/a2, která v průběhu roku 2022 postupně nahradila webovou stránku ke zkoušce A1: cestina-pro-cizince.cz/trvaly-pobyt/a1/. Tato nová webová stránka ke zkoušce úrovně A2 je dostupná v 7 jazykových mutacích.

Pro účely získání státního občanství ČR je zákonem stanovena mj. povinnost složit zkoušku z českého jazyka na úrovni B1.

2.2. MINISTERSTVO PRÁCE A SOCIÁLNÍCH VĚCÍ

MPSV v průběhu roku 2023 plnilo v oblasti integrace cizinců úkoly jemu zadané *Postupem při realizaci aktualizované Koncepce integrace cizinců – Ve vzájemném respektu v roce 2023* a schválené usnesením vlády č. 1051 ze dne 14. prosince 2022. Prioritou MPSV v oblasti integrace cizinců je zajištění a posílení ekonomické a sociální soběstačnosti cizinců na území České republiky (dále jen „ČR“), a proto MPSV zohledňuje aspekty integrace cizinců při vytváření a úpravě politik ve své gesci.

2.2.1. Zvyšování informovanosti

Komplexním zdrojem informací o integraci cizinců v ČR a zahraničních souvislostech pro odborníky ze státní správy, samosprávy, nestátních neziskových organizací, osoby pracující s cizinci, ale i pro veřejnost a cizince samotné jsou webové stránky **Cizinci.cz**⁸⁸. Provoz stránek je zajišťován MPSV, na správě se společně podílí MPSV a MV. Portál ve srozumitelné formě zprostředkovává informace vztahující se k základním oblastem života v ČR, pomáhá uživatele propojit s relevantními organizacemi a institucemi, poskytuje i specifické informace vztahující se k bydlení, vzdělávání, zaměstnání, pobytovým oprávněním, zdraví a sociálním službám, a to vše s přímým kontaktem na příslušné instituce. Orientaci v těchto tématech vnímáme v rámci procesu integrace jako klíčovou.

V roce 2023 byly webové stránky Cizinci.cz pravidelně aktualizovány podle vyvíjející se situace. Došlo rovněž k významným rozšířením v sekci věnující se pracovněprávní problematice a k přesunům informací z webové stránky **Práce v české republice**⁸⁹. Cílem těchto rozšíření je úplné sjednocení obou stránek a budoucí existence zcela jednotného zdroje informací na portálu Cizinci.cz. Webové stránky Cizinci.cz byly v roce 2023 rovněž významně rozšířeny o verzi v ukrajinském jazyce, a to zvláště v podoblasti pracovněprávní problematiky. V rámci ní jsou dostupné informace o pracovněprávních vztazích, mzdách a daních, či o rizicích na trhu práce spojených se zprostředkováním práce, nelegálním zaměstnáváním, či jiným porušováním zákoníku práce ze strany zaměstnavatele nebo zaměstnance.

Na integrovaném **Portálu MPSV**⁹⁰ byly v průběhu roku 2023 pravidelně aktualizovány obecné informace týkající se podmínek zaměstnávání cizinců na území ČR v sekci „Zahraniční zaměstnanost“⁹¹ s tím, jak se podmínky vstupu na trh práce, k rekvalifikacím a přístupu ke zdravotnímu pojištění vyvíjely.

V rámci portálu byla aktualizována kapitola **Pomoc občanům Ukrajiny**⁹², kde jsou v přehledné formě obsaženy informace týkající se humanitární dávky, zdravotního pojištění, vzdělání, či zaměstnání jak ze strany zaměstnavatele, tak zaměstnance, včetně rizik spojených s účastí na trhu práce.

MPSV nadále ve spolupráci s Modrou linkou a Oblastním spolkem Českého červeného kříže Prahy 1 provozovalo bezplatnou **linku sociální asistence pro uprchlíky z Ukrajiny**. Hlavním cílem je poskytnout této skupině lidí informace i podporu, a to ve dvou hlavních oblastech: v sociálním poradenství a v krizové intervenci. Na lince je možné získat informace z oblastí zaměstnanosti, sociálních dávek, sociální péče a prevence, ochrany dětí, začleňování do vzdělávání a dalších. Linka je dostupná bezplatně na čísle +420 800 601 020 v českém, ukrajinském, ruském, romském a maďarském jazyce.

⁸⁸ <http://www.cizinci.cz>

⁸⁹ <http://www.pracevceskerepublice.cz>

⁹⁰ <https://www.mpsv.cz>

⁹¹ <https://www.mpsv.cz/web/cz/zahranicni-zamestnanost>

⁹² <https://www.mpsv.cz/web/cz/pomoc-ukrajine>

MPSV rovněž provozuje mobilní aplikaci **Smart Migration**⁹³. Ta byla původně vyvíjena pro cizince, kteří do ČR přijíždí především za prací, prošla však rychlou aktualizací, aby vyhovovala potřebám občanům Ukrajiny prchajícím před válkou. Díky rozšiřování a aktualizacím aplikace nabízí snadný přístup k informacím potřebným před příjezdem i po příjezdu do ČR. Aplikace tak nabízí pomoc s orientací v novém prostředí a integraci cizinců v ČR, přičemž pro příchozí z Ukrajiny, kteří získají dočasnou ochranu, je určena speciální sekce. Informace jsou děleny do jednotlivých kategorií. Klíčovou součástí jsou informační videa, tzv. tutoriály, obsahující informace a návody pokrývající nejčastější situace, které cizinci, včetně ukrajinských uprchlíků, řeší po příjezdu a při pobytu v ČR. Týkají se oblastí registrace a víz, zaměstnání, ubytování, vzdělávání, zdravotní péče a pojištění. Dále jsou v aplikaci dostupné odkazy na další zdroje informací a interaktivní virtuální asistence v rámci níž lze ukrajinsky, rusky a anglicky pokládat v chatu dotazy virtuální asistentce, která provede uživatele řešením problému. Aplikace je dostupná v ukrajinské, anglické a ruské jazykové verzi.

MPSV aktualizovalo v roce 2023 **webovou aplikaci**⁹⁴ umožňující podání žádosti o humanitární dávku a podání žádosti o příspěvek pro solidární domácnost on-line po přihlášení pomocí elektronické identity. Žadatelům se takto výrazně zjednodušuje proces podání žádosti, kdy nemusí osobně docházet na Úřad práce České republiky (dále jen „ÚP ČR“). Webová aplikace je dostupná v českém, ukrajinském, ruském a anglickém jazyce. Pro žadatele-občany Ukrajiny je aplikace doplněna **návodem pro získání elektronické identity**⁹⁵.

MPSV bylo v roce 2023 aktivní i na svém profilu na sociálních sítích **Facebook**⁹⁶, Instagram a LinkedIn, kde byly pravidelně publikovány a aktualizovány informace ve formě krátkých textů či informačních plakátů týkající se projektů a služeb pro cizince.

Dále byly vytvořeny informativní **letáky pro nezletilé cizince bez doprovodu z Ukrajiny**⁹⁷, informující o fungování systému sociálně-právní ochrany na našem území, dočasné ochrany a opatrovnictví. Určeny byly jak pro nezletilé cizince bez doprovodu z Ukrajiny, tak dětem z Ukrajiny, které jejich doprovod na našem území opustil. K dispozici byly v jazykových mutacích angličtina, ukrajinština a ruština (pro ukrajinské uprchlíky, kteří přicházeli z oblastí, kde se mluví rusky). Šířeny byly skrze sociální odbory krajských úřadů, orgány sociálně-právní ochrany dětí, dále pak skrze organizace pověřené k výkonu sociálně-právní ochrany dětí a další organizace, které s touto cílovou skupinou pracují, zejména neziskové organizace.

Nadále byly v roce 2023 k dispozici **informační videa v ukrajinštině** sloužící jako rozcestník pro základní zdroje informací přispívající plnohodnotnému životu ukrajinských uprchlíků v ČR, a to videa Jak hledat zaměstnání⁹⁸ (které představuje základní postupy při hledání legálního zaměstnání a rovněž základní výhody plynoucí z legálního zaměstnání) a Služby Úřadu práce⁹⁹ (které představuje základní služby ÚP ČR poskytované cizincům).

Úřady práce

ÚP ČR průběžně aktualizuje své **webové stránky**¹⁰⁰, na kterých jsou v sekci Zaměstnávání cizinců¹⁰¹ informace o podmínkách vstupu na český trh práce, a to kromě češtiny i v anglickém, ruském a ukrajinském jazyce, a rovněž v sekci **Pomoc pro občany Ukrajiny a jejich zaměstnavatele**¹⁰² se souhrnnými informacemi k možnostem pomoci občanům

⁹³ <https://play.google.com/store/apps/details?id=cz.mpsv.smartmigration&hl=cs&gl=US>

⁹⁴ <https://davkyuk.mpsv.cz/vyber-aplikace>

⁹⁵ <https://davkyuk.mpsv.cz/info/elektronicka-komunikace>

⁹⁶ <https://www.facebook.com/mpsvcz>

⁹⁷ <https://www.mpsv.cz/web/cz/ukrajina>

⁹⁸ <https://www.youtube.com/watch?v=Pk94zVkcIkA>

⁹⁹ <https://www.youtube.com/watch?v=Jgu5-XATS9M>

¹⁰⁰ <https://www.uradprace.cz/>

¹⁰¹ <https://www.uradprace.cz/web/cz/zamestnavani-cizincu>

¹⁰² <https://www.uradprace.cz/web/cz/pomoc-pro-obcany-ukrajiny-a-jejich-zamestnavatele>

Ukrajiny, kteří přicházejí v důsledku válečného konfliktu do ČR, případně v ČR dlouhodobě žijí a pracují, a také zaměstnavatelům, kteří občany Ukrajiny zaměstnávají nebo chtějí zaměstnat, a to v českém a ukrajinském jazyce.

V provozu je stále **speciální telefonní linka +420 950 180 100** a e-mailová schránku ua@uradprace.cz, kterou obsluhují ukrajinsky hovořící koordinátoři. Za rok 2023 bylo koordinátory vyřízeno celkem 23 280 telefonických hovorů, týkajících se zejména poradenství a podávání informací o humanitární dávce, včetně řešení problémů při její administraci a výplatě. Provoz speciální linky vrcholil v červenci 2023, kdy bylo uskutečněno téměř 4 000 tel. hovorů v celkové délce více než 248 hodin. Důvodem bylo vstoupení v účinnost Lex Ukrajina 5, jehož prostřednictvím došlo k výrazným změnám o oblasti dávkové pomoci osobám s dočasnou ochranou.

Jednotlivé pobočky ÚP ČR provádějí **individuální poradenství zaměstnavatelům, cizincům i institucím**, které se podílejí na práci s cizinci či zaměstnavateli. Pro zaměstnavatele jsou pořádány informační semináře na téma možností zaměstnávání cizinců a zákonných povinností zaměstnavatelů, schůzky pro poskytování informací a řešení specifických problémů a případů zaměstnanců ze zahraničí. Pracovníci ÚP ČR provádějí poradenství také přímo pro cizí státní příslušníky, kteří chtějí být v ČR zaměstnáni, nebo pro instituce, které se nějakým způsobem podílejí na práci s cizinci.

V roce 2023 se značná část činnosti Úřadu práce zaměřovala i na cizince, kteří na našem území pobývají v souvislosti s ozbrojeným konfliktem na Ukrajině. Jednalo se mj. o **poskytování informací o možnostech zaměstnávání osob z Ukrajiny**, a to jak osob s udělenou dočasnou ochranou, tak cizinců s vízem za účelem strpění na území. V této souvislosti byly poskytovány zejména informace zaměstnavatelům o možnostech a podmínkách zaměstnání těchto osob, samotným cizincům pak informace převážně o aktuálních nabídkách volných pracovních míst, o možnostech jejich vedení v evidenci uchazečů o zaměstnání a rekvalifikačních kurzech (zejména zaměřených na český jazyk), orientace v pracovněprávních předpisech, případně o poskytovaných dávkách. V souvislosti s prodloužením institutu dočasné ochrany poskytoval ÚP ČR také informace v této oblasti vzhledem k volnému vstupu držitelů prodloužené dočasné ochrany na trh práce, případně k vydávání povolení k zaměstnání pro osoby, které nespádaly pod kategorii dočasné ochrany a byly držiteli automaticky prodlouženého víza za účelem strpění.

V rámci podpory proklientského přístupu a zajištění co nejlepšího informačního servisu jsou na webových stránkách a sociálních sítích (Facebook, Instagram, YouTube) k dispozici **návodné videospoty**¹⁰³, kterých již bylo vytvořeno více než 60, a to kromě českého i v anglickém a německém jazyce. Díky videospotům se klienti dozví, jaké jsou základní podmínky pro získání nároku na konkrétní dávku, podporu v nezaměstnanosti, jak může ÚP ČR pomoci při zprostředkování zaměstnání nebo se změnou profese, či doplněním kvalifikace.

Státní úřad inspekce práce

Státní úřad inspekce práce (dále jen „SÚIP“) a oblastní inspektoráty práce (dále jen „OIP“) poskytují zaměstnancům i zaměstnavatelům bezúplatně základní **poradenství a informační servis**, který se týká kontrolních kompetencí SÚIP a OIP, tedy zejména oblasti ochrany pracovněprávních vztahů a zaměstnanosti. Poradenství je poskytováno veřejnosti zejména formou osobní, telefonickou, případně prostřednictvím elektronické pošty. Orgány inspekce práce poskytují poradenství osobně ve vybraných dnech v 66 okresech. V roce 2023 SÚIP pokračoval v zajišťování provozu bezplatné telefonní linky + 420 800 606 070, na které bylo každodenně poskytováno poradenství.

Na **webových stránkách SÚIP**¹⁰⁴ lze nalézt informace z oblasti pracovněprávních vztahů, zaměstnanosti nebo bezpečnosti práce. Webové stránky rovněž poskytují zájemcům odpovědi na nejčastější dotazy z oblasti pracovněprávní tematiky či problematiky BOZP. V angličtině jsou kromě uvedeného k dispozici informace k problematice vyslání

¹⁰³ <https://www.uradprace.cz/zamestnanost-videa>

¹⁰⁴ <http://www.suip.cz/>

pracovníků na území ČR. V části webu „Informační letáky“¹⁰⁵ jsou k dispozici základní praktické informace z oblasti pracovněprávních vztahů a bezpečnosti práce, které jsou pravidelně aktualizovány. K dispozici jsou i jazykové verze, a to v angličtině, polštině, ukrajinštině, francouzštině, němčině, bulharštině a rumunštině. Uvedené jazykové mutace poskytují nejzákladnější údaje o orgánech inspekce práce a jejich kontrolní působnosti a rovněž jsou do těchto jazyků přeloženy vybrané informační letáky (např. Základní informace pro cizince o pracovněprávních předpisech v ČR). V angličtině jsou navíc k dispozici letáky poskytující informace například z oblasti rovného zacházení, překážek v práci, vzniku, změn a skončení pracovního poměru, informace k dohodám o pracích konaných mimo pracovní poměr, nároku na dovolenou, informace o pracovní době, odměně za práci, cestovních náhradách a dále o nelegální práci či o problematice agenturního zaměstnávání.

2.2.2. Nástroje aktivní politiky zaměstnanosti

ÚP ČR posiluje uplatnitelnost cizinců na trhu práce poskytováním a hrazením rekvalifikací a poradenstvím při rekvalifikacích. ÚP ČR poskytuje rekvalifikace v řadě oborů, avšak velkou bariérou účasti v oborových rekvalifikacích je nedostatečná znalost českého jazyka. Přičemž neznalost nebo nedostatečná znalost českého jazyka je i obecně základní bariérou plnohodnotné integrace cizinců na trh práce.

ÚP ČR proto nabízí cizincům hrazení **rekvalifikačních kurzů českého jazyka**. Příjemci rekvalifikací jsou všichni občané třetích zemí, nicméně vzhledem k situaci vzniklé důsledkem ozbrojeného konfliktu na území Ukrajiny a následné uprchlické vlny ÚP ČR zaměřil svou činnosti právě na držitele dočasné ochrany, kteří mezi příjemci rekvalifikací jednoznačně dominují.

V návaznosti na zvýšenou poptávku ze strany klientů i zaměstnavatelů došlo v roce 2023 k rozšíření akreditace kurzů „Český jazyk pro cizince“ o další jazykové úrovně. Aktuálně je možné absolvovat kurzy základní, navazující a pro pokročilé, v pokročilých úrovních je pak rekvalifikace zaměřena na výuku českého jazyka vedoucí k lepší orientaci cizince při uplatnění na trhu práce. Ke konci roku 2023 je tedy možné se vzdělávat v celkem 146 kurzech „Český jazyk pro cizince“ akreditovaných MŠMT, a to v úrovních základní (celkem 68 kurzů), navazující (52 kurzů) a pro pokročilé (23 kurzů), přičemž 40 z těchto kurzů je možné absolvovat distančně. V samotném roce 2023 byla nově udělena akreditace pro 76 vzdělávacích kurzů (27 základních, 25 navazujících a 23 kurzů pro pokročilé, z nichž celkem 26 kurzů je možno absolvovat distančně).

V roce 2023 nastoupilo do rekvalifikačního kurzu „Český jazyk pro cizince“ téměř 9 200 cizinců a více jak 8 500 z nich ho také již absolvovalo. Osoby s dočasnou ochranou tvořily většinu účastníků kurzů (78 %), do kurzů jich nastoupilo více jak 7 000 (z toho více jak 6 800 jich kurz ke konci roku úspěšně absolvovalo). Rekvalifikací pro jednotlivé obory (nejčastěji je poptávka po kurzu pro pracovníky v sociálních službách) se v roce 2023 zúčastnilo téměř 430 osob s dočasnou ochranou (a téměř 400 jich kurz ke konci roku úspěšně absolvovalo). ÚP ČR nabízel i v roce 2023 podporu vzdělávání zaměstnanců (prostřednictvím projektu POVEZ II), jehož prostřednictvím pro téměř 230 osob s dočasnou ochranou využilo možnost zajištění rekvalifikace celkem 71 zaměstnavatelů.

Přehled rekvalifikačních kurzů (RK) v roce 2023 – osoby s dočasnou ochranou

	Český jazyk pro cizince		Oborové rekvalifikace		Rekvalifikace zaměstnanců	
	Zahájené RK	Ukončené RK	Zahájené RK	Ukončené RK	Počet zaměstnavatelů	Počet podpořených osob
Celkem	7 084	6 824	427	398	71	229

Zdroj: MPSV

¹⁰⁵ <https://www.suip.cz/web/suip/informacni-letaky>

2.2.3. Projekt EURES + 3Z UP!

MPSV od 1. 1. 2023 realizuje čtyřletý projekt EURES+3Z Up!, který usiluje o **modernizaci, rozšíření a komplexnost služeb zaměstnanosti poskytovaných ÚP ČR cizincům** (občanům EU/EHP a Švýcarska, stejně jako občanům třetích zemí, s důrazem na osoby s dočasnou ochranou). Záměrem projektu je zkvalitnit systém řízení a zvýšit efektivitu v poskytování služeb zaměstnanosti podporou odborné profilace pracovníků ÚP ČR a MPSV, digitalizací vybraných služeb, s důrazem na individualizaci a komplexnost služeb, a aktivním síťováním aktérů trhu práce na národní a nadnárodní úrovni. Dalším cílem je posílení atraktivity tuzemského trhu práce.

V rámci projektu budou v oblasti integrace cizinců realizovány zejména tyto aktivity: rozvoj individualizovaných služeb zaměstnanosti, posílení odborných kompetencí zaměstnanců MPSV / ÚP ČR / GŘ ÚP (Generální ředitelství Úřadu práce) pro zkvalitnění poskytovaných služeb v oblasti zahraniční zaměstnanosti, rozvoj a podpora síťování trhu práce a tvorba a realizace komunikační strategie pro zefektivnění služeb zaměstnanosti.

Stěžejní aktivitou projektu je **vznik pozice Specialista pro práci s osobami s migrační zkušeností (dále jen „specialista“) na ÚP ČR**. Specialisté budou poskytovat klientům z řad cizinců komplexní podporu pro vstup na trh práce, konkrétně poskytnou informace a pomoc s vyhledáváním volných pracovních míst, kariérové poradenství, nabídnou vhodné a rekvalifikační kurzy (i kurzy českého jazyka), poradí v obtížných situacích a v případě potřeby zajistí bezplatné tlumočení.

V roce 2023 byly průběžně obsazovány pozice 25 specialistů, jejichž kontakty jsou cizincům i veřejnosti dostupné na Portálu MPSV¹⁰⁶. Vznikla rovněž klíčová metodika poradenského procesu, včetně manuálu pro práci s tlumočníky.

Rozmístění specialistů podle vytíženosti regionu

Kraj	Počet
Hl. m. Praha	5
Jihočeský kraj	1
Jihomoravský kraj	2
Karlovarský kraj	1
Kraj Vysočina	1
Královéhradecký kraj	1
Liberecký kraj	1
Moravskoslezský kraj	2
Olomoucký kraj	1
Plzeňský kraj	1
Středočeský kraj	4
Ústecký kraj	3
Zlínský kraj	1
Pardubický kraj	1

Zdroj: MPSV

¹⁰⁶ <https://www.uradprace.cz/web/cz/kontakty-na-eures-poradce>

Specialisté zahájili osvětové aktivity a síťování na lokální úrovni s Centry na podporu integrace cizinců, neziskovými organizacemi a dalšími subjekty v rámci integračních platforem, dále zaměstnavateli, vzdělávacími centry atd. s cílem představit nové služby, které nabízí projekt na pobočkách ÚP ČR. V rámci šíření osvěty byly rovněž vytvořeny informační letáky pro klienty v několika jazykových mutacích¹⁰⁷, na Facebooku a Instagramu byly publikovány desítky postů a byly zahájeny práce na sérii videomanuálů a videospotů (to vše v souladu s Komplexní komunikační strategií služeb zaměstnanosti).

Probíhala také **intenzivní školení** specialistů (kterých se účastnili i zaměstnanci ÚP ČR a MPSV), během kterých bylo proškoleno téměř 300 osob následujících oblastech: základní interkulturní trénink; integrace cizinců; vzdělávání k interkulturním kompetencím; lex Ukrajina; jak zaměstnávat cizince krok za krokem; agenda Správy uprchlických zařízení.

2.2.4. Vzdělávání odborníků pracujících s cizinci

Pracovníci MPSV, ÚP ČR, SÚIP a pracovníci v sociálních službách se průběžně účastní školení a vzdělávají se ke zdokonalení svých odborných znalostí a dovedností.

V roce 2023 probíhala **intenzivní školení** specialistů pro práci s osobami s migrační zkušeností a zaměstnanců ÚP ČR a MPSV (viz projekt EURES + 3ZUp! výše), během kterých bylo v oblastech zahrnujících i integraci cizinců proškoleno téměř 300 osob.

Inspektoři SÚIP věnující se oblasti zahraniční zaměstnanosti jsou průběžně zapojováni do vzdělávacích aktivit, zejména organizací vlastních nebo externích seminářů. Do zvyšování odborné úrovně inspektorů se pozitivně promítá dlouhodobá spolupráce orgánů inspekce práce s neziskovými sektorem, sociálními partnery a zájmovými sdruženími. Zástupci SÚIP a OIP se pravidelně účastní pracovních jednání, kulatých stolů, odborných diskusí a konferencí, při kterých byla zahraniční zaměstnanost jedním z nosných témat. A to např. regionální platformy Center na podporu integrace cizinců, školení na téma „Posílení interkulturních kompetencí inspektorů SÚIP a OIP“, který zabezpečovala organizace Slovo 21, z. s., ale i zahraniční školení pořádaná evropskými a mezinárodními orgány a organizacemi, jako např. seminář se zástupci zemí EU zaměřený na etické otázky spojené s využíváním automatizovaných algoritmů při analýze rizik v oblasti pracovního práva a sociálního zabezpečení, seminář pořádaný Evropským orgánem pro pracovní záležitosti (ELA) na téma agenturního zaměstnávání, jednání se zástupci odborových organizací Rakouska a ČR.

Povinné průběžné vzdělávání na vzdělávacích kurzech akreditovaných MPSV pro **zaměstnance zařazené v orgánech sociálně-právní ochrany** k výkonu sociálně-právní ochrany vychází z individuálních plánů dalšího vzdělávání a je zaměřeno na rozšíření odborné kvalifikace, dle agendy, kterou vykonávají. Nad rámec vzdělávání v rámci standardů kvality MPSV v roce 2023 intenzivně pracovalo ve spolupráci s UNICEF na dvou rozsáhlejších školeních určených orgánům sociálně-právní ochrany dětí. První školení, plánovaná na první pololetí 2024, se týká tématu prevence obchodování s dětmi, specificky zaměřené na orgány sociálně-právní ochrany dětí, a to ve spolupráci s organizací La Strada. Tato školení navážou na čtyři úspěšně uskutečněná školení, která byla realizována v roce 2023 ve spolupráci Magistrátu hlavního města Prahy, La Strady a UNICEF, kdy se tato školení v roce 2024 rozšíří i do dalších krajů ČR. Druhým školením je pak intenzivní proškolení pracovníků Úřadu pro mezinárodní ochranu dětí, krajských úřadů apod. zahraničním expertem v oblasti ochrany práv dětí migrantů v mezinárodním a národním kontextu, a následně kaskádovité školení orgánů sociálně-právní ochrany dětí. Realizace tohoto školení je rovněž naplánováno na rok 2024.

¹⁰⁷ [9e87055f-f86d-ec01-3b0f-494bbd1ad64a \(cizinci.cz\)](https://www.cizinci.cz)

2.2.5. Síťování a spolupráce s klíčovými aktéry integrace

Pracovníci MPSV a ÚP ČR se v roce 2023 setkávali na společných schůzkách s ostatními zainteresovanými úřady a institucemi. I nadále probíhala spolupráce s resorty, nevládními neziskovými organizacemi, magistráty, městskými úřady, obcemi a komunitními centry, s Centry na podporu integrace cizinců, a to zejména za účelem výměny zkušeností a informací z oblasti migrace a integrace cizinců v rámci regionálních platforem. Na centrální úrovni probíhala nad rámec běžného síťování s ohledem na akutnost integrace osob s dočasnou ochranou intenzivní spolupráce s mezinárodními organizacemi IOM a UNICEF.

Odborníci z MPSV a ÚP ČR spolupracovali také se školami a vzdělávacími institucemi (zejména z důvodu výuky českého jazyka), dále pokračovala i vzájemná spolupráce a výměna informací se SÚIP, cizineckou policií a Odborem azylové a migrační politiky Ministerstva vnitra ČR, a to hlavně za účelem zefektivnění kontrol zaměstnávání cizích státních příslušníků a odhalování nelegálního zaměstnávání těchto osob a případného porušování pracovněprávních podmínek.

V roce 2023 se MPSV pravidelně účastnilo strategických jednání a skupin ke koordinaci adaptace a integrace uprchlíků z Ukrajiny, svolávaných při Úřadu vlády České republiky. Další pravidelná mezirezortní jednání a metodická setkání probíhala s Úřadem pro mezinárodně právní ochranu dětí, kde se řešila specifická témata sociálně-právní ochrany dětí zejména ve vztahu k nezletilým cizincům bez doprovodu z Ukrajiny či ve vztahu k potenciálně ohroženým dětem z Ukrajiny, které přicházely na naše území s cizím doprovodem, tedy než je jejich zákonný zástupce nebo rodič. Další pravidelná mezirezortní setkání k nezletilým osobám bez doprovodu proběhla ve spolupráci s Veřejným ochráncem práv a neziskovými organizacemi, které se věnují cílové skupině osob s dočasnou ochranou. MPSV také vedlo pravidelná specifická metodická setkání se zástupci krajských úřadů k řešení situace dětí z Ukrajiny, zejména pak nezletilých cizinců bez doprovodu nebo ohrožených dětí.

2.2.6. Projekty na podporu integrace cizinců

MPSV poskytuje dotace na podporu integrace cizinců, resp. na podporu cílových skupin, mezi nimiž jsou také imigranti a azylanté. **Dotace mohou být čerpány ze státního rozpočtu na sociální služby, nebo z Evropského sociálního fondu (dále jen „ESF“), který MPSV spravuje.** Seznam projektů podpořených z ESF je s dalšími podrobnostmi součástí přílohy „Přehled projektů realizovaných v rámci integrace cizinců a řízení migračních toků v roce 2023“.

2.3. MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ, MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

MŠMT plnilo úkoly v oblasti integrace cizinců schválené usnesením vlády ČR č. 1051/2022, o postupu při realizaci aktualizované Koncepce integrace cizinců – Ve vzájemném respektu v roce 2023. MŠMT je věcně příslušné za integraci cizinců prostřednictvím jejich vzdělávání. Jedním z hlavních předpokladů úspěšné integrace cizinců je znalost češtiny.

MŠMT financuje v rámci své rozpočtové kapitoly jazykovou přípravu cizinců v mateřských, základních i středních školách. Podpora aktivit zaměřených na integraci cizinců do vzdělávacího systému byla rovněž součástí zjednodušených projektů v rámci Operačního programu Jan Ámos Komenský.

2.3.1. Bezplatná jazyková příprava cizinců

Od školního roku 2021/22 funguje systém jazykové podpory cizinců v předškolním a základním vzdělávání. Od školního roku 2022/23 je v souvislosti s integrací ukrajinských uprchlíků dostupná nároková jazyková podpora cizinců rovněž ve středních školách (prozatím na časově omezenou dobu).

Nenárokově se mohou jazykové přípravy účastnit i děti a žáci, kteří nesplňují kritérium pro nárok (nejsou nově přichozí nebo mají české občanství), pokud se zapojí do již fungující skupiny pro jazykovou přípravu cizinců.

Mateřské školy

Jazyková podpora se poskytuje v předškolním vzdělávání v rámci běžné výuky, ve školách s větším zastoupením cizinců v povinném předškolním vzdělávání probíhá ještě cílená jazyková podpora v rámci skupin pro jazykovou přípravu. Ve školním roce 2022/23 fungovalo v mateřských školách 392 skupin pro jazykovou přípravu, ve školním roce 2023/24 fungovalo 336 skupin.

Základní školy

Nárok na jazykovou podporu v základních školách mají cizinci, kteří plní povinnou školní docházku v ČR maximálně 12 měsíců v rozsahu až 200 hodin českého jazyka. Školy pro jazykovou přípravu cizinců určuje krajský úřad v souladu s kritérii stanovenými vyhláškou.

V souvislosti s migrací občanů Ukrajiny do ČR a potřebou jejich integrace do českých škol bylo prioritou zajištění co největší dostupnosti jazykové přípravy (ideálně ve škole, kterou žák navštěvuje). Ve školním roce 2022/23 i školním roce 2023/24 bylo umožněno určit pro jazykovou přípravu mimo škol, které splňují kritérium dané vyhláškou, rovněž školy, které mají alespoň 5 žáků s nárokem a podporu a mají pro zajištění jazykové přípravy personální a materiální předpoklady.

Počet skupin pro jazykovou přípravu v základních školách se ve školním roce 2022/23 oproti předchozímu školnímu roku zdvojnásobil. Ve školním roce 2023/24 jejich počet poklesl z toho důvodu, že většina ukrajinských azylantů již jazykovou přípravou prošla v předchozím školním roce.

Od 1.9.2023 byl upraven Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání, který umožňuje školám, aby cizincům (pokud je to v jejich nejlepším zájmu) nahradili vzdělávací obsah Druhého cizího jazyka vzdělávacím obsahem češtiny jako druhého jazyka.

Střední školy

Ve středním vzdělávání se také využívá principu škol určených pro jazykovou přípravu krajským úřadem obdobně jako v základním vzdělávání. Ve školním roce 2023/24 měli nárok na jazykovou podporu cizinci, kteří se vzdělávali v ČR maximálně 12 měsíců. Rozsah jazykové přípravy byl maximálně 200 hodin. Ve školním roce 2023/24 byl s ohledem na potřebu úspěšné integrace cizinců ve středním vzdělávání rozšířen nárok na podporu pro cizince, kteří se vzdělávají v ČR maximálně 24 měsíců v rozsahu až 400 hodin.

2.3.2. Dotační výzva na podporu integrace cizinců pro rok 2023

Dotační výzva MŠMT „Podpora integračních aktivit v regionálním školství v roce 2023“ byla vyhlášena v lednu 2023. Financování výzvy bylo zabezpečeno celkovou částkou **3 mil. Kč** v rámci Koncepce integrace cizinců. MŠMT obdrželo celkem 20 žádostí, **podpořeno bylo 9 projektů v celkové výši 3 mil. Kč**.

Dotaci bylo možné žádat na aktivity realizující některou uvedených tematických oblastí, které se mohly vzájemně prolínat. Jednalo se zejména o tato témata z oblasti vzdělávání cizinců:

- Tvorba metodických a výukových materiálů a učebních pomůcek pro pedagogické pracovníky, zejména v oblasti podpory vzdělávání dětí a žáků s žádnou nebo nedostatečnou znalostí češtiny, zejména s tematickým zaměřením na oblast jazyka a komunikace a společenskovedních předmětů,
- Tvorba vzdělávacích programů a výukových metod zaměřených na individuální vzdělávací potřeby dětí a žáků s nedostatečnou znalostí češtiny a odstraňování nerovností ve vzdělávání těchto dětí a žáků,
- Zvyšování úspěšnosti přechodu mezi jednotlivými stupni vzdělávání (z předškolního do základního vzdělávání, ze základního do středního vzdělávání),

2. Aktivity resortů k integraci cizinců

- Podpora spolupráce rodiny a školy v oblasti vzdělávání dětí a žáků cizinců,
- Integrovaní mimoškolní aktivity, například sportovní, kulturní, umělecké či společenské,
- Podpora kulturních, osvětových a dalších akcí organizovaných s cílem sdílení informací o kultuře a životě v zemi původu cizinců a o souvislostech jejich spoluzití v České republice,
- Zvyšování kompetencí odborných pedagogických pracovníků a nepedagogických zaměstnanců v oblasti výuky dětí a žáků s nedostatečnou znalostí českého jazyka, včetně výměny dobré praxe, letních škol, síťování a setkávání pedagogických pracovníků v průběhu školního roku například školami apod.,
- Organizace letních škol pro děti a žáky cizince a pro děti a žáky, kteří mají prokazatelně obdobné integrační potřeby jako cizinci,
- Organizace vzdělávacích akcí pro pedagogické pracovníky zaměřené na zvyšování dovedností pro vzdělávání dětí a žáků s potřebou jazykové podpory v češtině,
- Podpora služeb interkulturních pracovníků, komunitních tlumočnicků a asistentů/spolupracovníků pedagoga k usnadnění a zkvalitnění komunikace mezi cizinci, školou i veřejností.

2.3.3. Podpora pedagogických pracovníků pracujících s cizinci ve školách

MŠMT ve spolupráci s Národním pedagogickým institutem ČR (NPI ČR) i v roce 2023 pokračovalo v podpoře pedagogických pracovníků vzdělávajících cizince a prostřednictvím služeb adaptačních koordinátorů a tlumočnicků také v podpoře samotných dětí a žáků cizinců. Cílem je koordinovat aktivity týkající se začleňování cizinců a jejich vzdělávání, propojovat jednotlivé aktéry, zpřístupňovat informace k tématu vzdělávání cizinců a poskytovat tak systematickou a cílenou metodickou a vzdělávací podporu školám, školským zařízením, pedagogickým pracovníkům, dětem a žákům cizincům i jejich rodinám.

Ve všech krajích působí **krajští koordinátoři** podpory pedagogických pracovníků pracujících s dětmi a žáky cizinci (a s odlišným mateřským jazykem), kteří poskytují spolu s odbornými externími spolupracovníky informační, metodickou a odbornou pomoc. Je zajištěna organizace vzdělávacích aktivit k dané problematice a zároveň poskytována konzultační a další podpora pedagogickým pracovníkům škol a jejich dětem a žákům cizincům, a to zejména při navazování spolupráce s odborníky a partnery ze škol a dalších školských zařízení, s nestátními subjekty a neziskovými organizacemi.

NPI ČR provozovalo i v roce 2023 **webový portál** pro pedagogickou veřejnost <https://cizinci.npi.cz/>, který je průběžně naplňován informacemi, odbornými materiály a články ze všech oblastí vzdělávání cizinců. Stránky byly stále upravovány tak, aby byly přehlednější, což se odrazilo na jejich návštěvnosti. Jsou zde k dispozici i metodické materiály pro další vzdělávání pedagogických pracovníků (v roce 2023 proběhlo více než 74,1 tisíc návštěv webu, jedná se o více než 30 tis. návštěvníků). Web obsahuje všechny důležité informace, jsou na něm zveřejňovány novinky, informace o metodické podpoře, soupisy učebnic, videí a dalších materiálů, které nabízí NPI ČR nebo jiné organizace. Jsou rozesílány pravidelné newslettery s informacemi a nabídkami podpory pedagogů.

NPI ČR realizoval částečně za finanční podpory UNICEF v roce 2023 celkem 564 vzdělávacích akcí (prezenčních i distančních) s tématem vzdělávání a integrace cizinců, kterých se účastnilo více než 11 tis. osob. Byla nadále pořádána diskusní setkání a platformy pro sdílení dobrých praxí. Většina webinářů byla pedagogickým pracovníkům nabízena bezplatně, záznamy z webinářů jsou trvale přístupné na [YouTube kanálu NPI ČR](#). V roce 2023 pokračovala podpora diskusní facebookové skupiny Učíme cizince – pojďme se poradit, která má v současnosti 1700 členů. V rámci přípravy nových aktuálních modulů dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků byly připraveny moduly Hry pro rozvoj češtiny jako druhého jazyka, Webinář Specifika práce s dětmi s OMJ v mateřské škole a Webinář Chatbot (GPT) – pomocník

učitele při práci s žáky s OMJ. Dále bylo vytištěno aktualizované vydání učebnice češtiny jako druhého jazyka Hezky česky I a II. Učebnice jsou zdarma distribuovány do škol v průběhu celého kroku.

V roce 2023 pokračovala realizace aktivit na podporu procesu přijímání a začleňování dětí a žáků cizinců, kterými jsou tzv. adaptační koordinátoři do škol a tlumočnické a překladatelské služby.

Adaptační koordinátoři ve školách poskytují dítěti/žákovi cizinci podporu při jeho adaptaci na nové kulturní prostředí a odlišné životní podmínky. Adaptační koordinátor je dítěti/žákovi cizinci k dispozici po dobu prvních 4 týdnů výuky od jeho nástupu do školy. Dítěti/žákovi cizinci poskytuje pomoc s adaptací na české školní prostředí a se začleňováním do třídního kolektivu i se základy češtiny. V roce 2023 byl o službu menší zájem, a to v souvislosti s ad hoc podporou škol v oblasti začleňování početné skupiny ukrajinských uprchlíků. MŠMT podpořilo školy financováním ukrajinských asistentů, kteří ve školách často plnili podobnou roli jako adaptační koordinátor. Školy se často potýkaly také s personálními problémy, nedostatkem pracovníků.

Služba adaptační koordinátor je školami, které ji využívají, pozitivně hodnocena. V roce 2023 bylo evidováno 163 žádostí o adaptační koordinátory. Tito koordinátoři byli v některých případech přidělováni k více žákům, tímto způsobem bylo podpořeno více než 250 žáků. Jednalo se převážně o žáky základních škol. Podpora se zaměřila na to, aby se cizinci co nejdříve zapojili do vzdělávacího procesu, popřípadě aby se dostalo pomoci žákům tam, kde adaptační proces zásadně selhává a škola se dostává do velkých problémů s neintegroványi žáky.

Bezplatně jsou nabízeny rovněž **překladatelské a tlumočnické služby**, které jsou mimo škol využívány rovněž v pedagogicko-psychologických poradnách (PPP) a speciálně pedagogických centrech (SPC). Tato služba byla zajištěna zejména v případech, kdy není vhodné používání běžných překladačů (při vyšetření v PPP, třídních schůzkách, řešení výchovných problémů apod.). V roce 2023 pokračoval největší zájem o tlumočení i překlady z a do ukrajinského jazyka, ale také do vietnamštiny, mongolštiny, ruštiny, korejštiny, maďarštiny či angličtiny. V roce 2023 proběhlo 618 objednávek překladů a tlumočnických služeb (celkově na 523,5 normostran a více než 1 194 hodin tlumočení). V roce 2023 se o třetinu zvýšil zájem o tlumočení, a naopak se snížil zájem o profesionální překlady.

Metodická, informační a poradenská činnost byla poskytována NPI ČR rovněž v rámci projektu **Podpora rovných příležitostí** prostřednictvím nabízené podpory vybraným školám a webové aplikace www.zapojmevsechny.cz. Odborný obsah webu reflektoval vysoké počty nových žáků cizinců na českých školách a zavedl novou kategorii *Ukrajinský žák*. Tato aplikace má napomoci zejména učitelům a dalším pedagogickým pracovníkům při práci s novými žáky-cizinci, v komunikaci s nimi i s žáky stávajícími, s udržením zdravého klimatu třídy i školy. Web nabízí domácí i zahraniční inspiraci k této problematice, včetně autorských podcastů a videí podporujících začleňování dětí a žáků cizinců.

V roce 2023 byly ve spolupráci s projektem UNICEF vytvořeny metodické materiály (texty, videohospitace, metodické webináře) a návazné online i prezenční vzdělávání k tématu práce s heterogenní třídou (jejíž součástí je i žák cizinec) na základní škole. Vše je dostupné na webových stránkách NPI ČR [Jak na to v pestré třídě \(npi.cz\)](http://www.npi.cz). V roce 2023 bylo v tématu práce s heterogenní třídou podpořeno 3 000 pedagogických pracovníků.

Pozornost byla věnována též podpoře duševního zdraví pedagogů a podpoře školských poradenských zařízení v práci s žáky s OMJ. Za finanční podpory UNICEF byly realizovány dva unikátní programy pro pracovníky PPP a SPC týkající se zjišťování školní zralosti u dětí z Ukrajiny. Na těchto programech participovaly lektorky přímo z Ukrajiny.

2.3.4. Zkouška z češtiny pro cizince jako jedna z podmínek pro udělení trvalého pobytu

Dne 30. srpna 2023 bylo novelizováno nařízení vlády č. 31/2016 Sb. o prokazování znalosti českého jazyka pro účely získání povolení k trvalému pobytu, ve znění nařízení vlády ze dne 19. dubna 2021. Touto novelizací se rozšířil počet zkoušek uznávaných jako prokázání znalosti českého jazyka pro účely trvalého pobytu o aprobační zkoušky pro lékaře, zubní lékaře a farmaceuty a o zkoušku z českého jazyka pro státní občanství. Dle usnesení vlády č. 643/2023 ukončilo s okamžitou platností Ministerstvo vnitra vydávání poukazů na bezúplatnou zkoušku z českého jazyka pro účely povolení

trvalého pobytu na území ČR. Již vydané poukazy proplatilo MV pouze v případě zkoušky konané nejpozději dne 31. prosince 2023. Novelou nařízení vlády se též navýšila úhrada za zkoušku na 3200 Kč.

V roce 2023 bylo vypsáno 31 termínů zkoušky, kdy vyjma měsíce července a srpna byly realizovány tři termíny zkoušek měsíčně. Zkoušku je oprávněno realizovat 27 škol (nově ji mohou organizovat i vysoké školy). v roce 2023 bylo v rámci zkoušky pro trvalý pobyt vyzkoušeno 9 441 uchazečů s průměrnou mírou úspěšnosti 80,5 %. Nejčastěji zastoupené státní příslušnosti byly Ukrajina, Rusko, Vietnam a Mongolsko.

V roce 2023 byl s ohledem na vzrůstající počet cizinců, kteří žijí v ČR déle než pět let a mají tedy nárok na trvalý pobyt, velký zájem o zkoušku z češtiny pro trvalý pobyt. Čekací lhůta byla přibližně půl roku. I toto bylo jedním z důvodů rozšíření počtu škol o státní vysoké školy, které mají akreditované výuku češtiny jako cizího jazyka (novela z července 2023).

Veškeré informace o zkoušce včetně online přihlášky a přípravných materiálů jsou dostupné na oficiálních webových stránkách <https://zkouskaA2.cz>. Informace o zkoušce jsou také úspěšně propagovány zejména prostřednictvím facebookové stránky Zkouška z češtiny pro trvalý pobyt. Některé přípravné materiály jsou dostupné i v tištěné verzi. V rámci přípravy na zkoušku mohou uchazeči navštěvovat jazykové kurzy zdarma, které probíhají ve všech krajích ČR a jsou organizovány Centry na podporu integrace cizinců a některými NNO. Metodická podpora k přípravě na zkoušku je k dispozici na webových stránkách <https://cestina-pro-cizince.cz/trvaly-pobyt/a2/>. Cizinci mohou k přípravě na zkoušku využít i placené služby jazykových škol a dalších institucí. Je doporučeno, aby se každý uchazeč o zkoušku účastnil alespoň 50hodinového kurzu, či minimálně tento čas věnoval samostudiu a využil k tomu výše uvedenou online podporu. Na uvedených webových stránkách je k dispozici Syllabus 50hodinového kurzu s rozpisem jednotlivých výukových bloků určený pro ty uchazeče o zkoušku, kteří jsou již téměř na úrovni A2, ale potřebují se jen důkladně seznámit s formátem zkoušky a příp. se zlepšit v těch dovednostech, které jim dělají problémy. Syllabus dále rozvíjí Koncepti vzdělávání a přípravy cizinců na zkoušky z českého jazyka pro integrační účely, v rámci, níž již byly vytvořeny dokumenty Kurikula a Metodiky.

2.3.5. Aktivity MŠMT v souvislosti s migrací uprchlíků na území ČR¹⁰⁸

Rovněž v roce 2023 pokračovalo MŠMT mimo aktivity zaměřené na všechny cizince ještě v cílené podpoře ukrajinských uprchlíků s cílem jejich úspěšné integrace do českého vzdělávacího systému.

Základní právní rámec pro integraci ukrajinských uprchlíků je dán zákonem č. 67/2022 Sb., o opatřeních v oblasti školství v souvislosti s ozbrojeným konfliktem na území Ukrajiny vyvolaným invazí vojsk Ruské federace („Lex Ukrajina-školství“), který umožňuje specifickou úpravu podmínek vzdělávání pro uprchlíky z Ukrajiny (možnost úpravy obsahu vzdělávání, úprava přijímacího řízení na střední školy, zvláštní zápis, úleva z požadavku na znalost českého jazyka u pedagogických pracovníků z Ukrajiny, zmírnění hygienických požadavků apod.).

Od školního roku 2023/24 doporučilo MŠMT školám, aby obsah vzdělávání upravovaly jen uprchlíkům, kteří jsou v adaptační fázi (do 1 roku) a u ostatních uprchlíků je žádoucí, aby se vzdělávali již plně podle českého kurikula.

Mezi cílenou finanční podporu MŠMT zaměřenou specificky na ukrajinské uprchlíky patřilo v roce 2023 zejména:

- Finanční podpora zřízení pozice ukrajinského asistenta pedagoga v mateřských, základních a středních školách a konzervatořích (leden-prosinec 2023) – celkový objem podpory 333 mil. Kč; zabezpečeno více než 700 plných úvazků ukrajinských asistentů ve více než 500 mateřských, základních a středních školách;

¹⁰⁸ Částky uvedené v této kapitole jsou přibližné/orientační.

- Dotační výzva na podporu letních jazykových kurzů pro děti cizince migrující z Ukrajiny 2023 ve věku 14 až 18 let – podpořeno 10 žádostí v objemu 1,4 mil. Kč;
- Dotační výzva na podporu adaptačních skupin pro děti cizince migrující z Ukrajiny leden-červen 2023 – podpořeno 69 žádostí v objemu 83,5 mil. Kč;
- Dotační výzva na jazykovou podporu Ukrajinců-migrantů v akademickém roce 2023/2024 prostřednictvím rozvoje jejich komunikačních kompetencí v českém jazyce obecného i odborného zaměření vedoucích k jejich potenciálnímu studiu na veřejné vysoké škole v českojazyčném studijním programu. Celková alokace výzvy 12,5 mil. Kč;
- Stipendia pro studium ukrajinských studentů na českých vysokých školách v roce 2023 (alokace 200 mil. Kč);

2.3.6. Integrace nezletilých cizinců bez doprovodu

MŠMT je zřizovatelem Zařízení pro děti-cizince (dále jen „Zařízení“), které v rámci sítě pro výkon ústavní a ochranné výchovy poskytuje plné přímé zaopatření a další služby nezletilým cizincům bez doprovodu. Toto zařízení provozuje diagnostický ústav, středisko výchovné péče a základní školu. V rámci diagnostického ústavu plní zařízení zejména diagnostické, terapeutické, zdravotní a výchovně vzdělávací úkoly. Během prvních dvou měsíců pobytu klienta v zařízení je provedena jeho komplexní diagnostika (psychologická, speciálně pedagogická, školská, sociálně právní a zdravotní) a je vypracován individuální výchovně vzdělávací plán a plán rozvoje osobnosti klienta, jehož cílem je zejména integrace do českého vzdělávacího systému a české společnosti. Zařízení poskytuje klientům soustavné základní vzdělávání s důrazem na zlepšování znalosti českého jazyka a získání základních znalostí a dovedností tak, aby mohli být co nejdříve integrováni do běžného vzdělávacího proudu. Kromě toho klienti mohou realizovat volnočasové aktivity v zařízení i mimo něj, kde se setkávají s českou populací vrstevníků a rozvíjejí své komunikační dovednosti. Pro klienty, kteří již splnili povinnou školní docházku, umožňuje zařízení ve své diagnostické třídě systematickou přípravu pro vstup na střední školu. Klientům, kteří studují střední či vysokou školu, je umožněno zůstat v zařízení na základě smluvního vztahu až do 26 let. K zajištění zdárného procesu integrace slouží také tzv. tréninkový byt, ve kterém se klienti připravují na odchod ze zařízení, postupně se začleňují do většinové společnosti, učí se samostatnosti v péči o svěřený majetek, učí se hospodařit s finanční hotovostí a jsou plně odpovědní za svoje studijní výsledky i svůj osobní život. V roce 2023 zde bydleli 3 klienti.

V roce 2023 se nově řešilo u ukrajinských klientů ukončování on-line studia středních škol a skládání maturitních zkoušek. Všem klientům se podařilo úspěšně ukončit ukrajinské studium a věnovali se přípravě k přijímacím zkouškám na vybrané VŠ, případně na složení nostrifikačních zkoušek. Úspěšnost přijetí k vysokoškolskému studiu byla v uplynulém roce 99 %.

V rámci integračního procesu poskytovalo po celý rok Zařízení všem dětem nadstandardní doučování českého jazyka, a to jak vlastními učiteli, tak i externími lektory. Zároveň bylo realizováno několik workshopů vedených externími lektory, které se týkaly témat důležitých pro zvládnutí samostatného života, např. finanční gramotnost, pracovní vykořisťování, rizika zneužití na pracovním trhu, kyberšikana a rizika pohybu na sociálních sítích apod. Kromě toho se klienti měli možnost v rámci pravidelných výletů a několikadenních výjezdů seznámit s historií a kulturními a společenskými zvyky v ČR. V případě dosažení zletilosti či ukončení studia bylo klientům vždy zajištěno následné ubytování a pracovní příležitost s řádnou pracovní smlouvou.

Zařízeními v síti ústavní a ochranné výchovy v uplynulém roce prošlo celkem **48** nezletilých migrantů. Nejpočetnější skupinu tvořili klienti z Ukrajiny. V těchto případech se většinou jednalo o klienty, kteří pocházeli ze selhávající rodinné nebo pěstounské péče. Ostatní klienty lze zařadit do běžné kategorie nezletilých bez doprovodu. Další větší skupinou byli opět klienti ze Sýrie a následovali klienti z Afghánistánu. Z celkového počtu bylo 11 dívek a 37 chlapců, 14 klientů bylo ve věku do 15 let a 34 jich přesáhlo hranici 15 roků. 19 klientů dostalo vízum dočasné ochrany, 2 klienti požádali o udělení mezinárodní ochrany.

Celkový počet NBD, kterým byla v roce 2023 poskytnuta péče dle státní příslušnosti

Státní příslušnost	Počet
Ukrajina	19
Sýrie	11
Afghánistán	4
Německo	3
Turecko	3
Egypt	1
Jamajka	1
Maroko	1
Moldávie	1
Rumunsko	1
Somálsko	1
Švédsko	1
Tunis	1
Celkem	48

Zdroj: Zařízení pro děti – cizince

2.4. MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ

Reakce na následky ruské agrese proti Ukrajině

MMR klade trvale důraz na rozšiřování nabídky standardního bydlení tak, aby ukrajinští uprchlíci mohli bydlet v bytech.

MMR se v roce 2023 účastnilo práce Strategické skupiny ke koordinaci řešení dopadů uprchlické vlny související s invazí Ruské federace na Ukrajinu a připomínkovalo mimo jiné připravovanou legislativu a její záměry (Lex Ukrajina 5, 6, 7), navrhované výše humanitární dávky a započitatelných nákladů na bydlení a návrhy programů MV určených pro podporu přesunu držitelů dočasné ochrany z nouzového ubytování nebo jiných ubytovacích zařízení do bytů (AMIF).

MMR dále připravilo část zákona č. 75/2023 Sb., kterou byl novelizován zákon č. 211/2000 Sb., o Státním fondu podpory investic (SFPI), takovým způsobem, že prostředky SFPI bude možné v případě potřeby využít i na podporu poskytnutí dlouhodobě neobsazeného bytu do nájmu nebo podnájmu (program za tímto účelem zatím ale zahájen nebyl).

Ve všech běžících nebo nově otevíraných dotačních programech v gesci MMR byli uprchlíci z Ukrajiny (osoby s dočasnou ochranou) explicitně zařazeni mezi cílové skupiny. Pokud se tak příjemce dotace na výstavbu bydlení (nejčastěji obec) rozhodne, mohou být uprchlíci ubytováni v každém ze zhruba 20 000 dříve podpořených bytů vázaných podmínkami dotace.

MMR v roce 2022 operativně vyhlásilo dotační program Ukrajina na stavební úpravy prostorů pro dočasné ubytování nebo bydlení. Celkem bylo podpořeno 178 projektů. Dočasně bylo usnadněno povolovací řízení staveb pro řešení uprchlické krize. Prostředky v roce 2022 nevyčerpané v programu Ukrajina (340 mil. Kč) MMR se souhlasem MF převedlo MPSV do programu OPZ+, kde byla vyhlášena výzva č. 101 Podpora sociálního bydlení zejména osob z Ukrajiny, která byla úspěšně vyčerpána.

Od podzimu 2022 MMR spolupracuje s Mezinárodní organizací pro migraci IOM na vytváření sociálního standardu pro ubytovací zařízení (adaptace checklistu mezinárodních standardů), primárně na kapacity HUMPO placené státem/kraji, ale využitelné dlouhodobě také pro jiné cílové skupiny. Tento standard dosud nebyl aplikován do schválené legislativy.

V roce 2022 a prvním pololetí 2023 byly vytvářeny a testovány nástroje ke zvýšení nabídky bytů na trhu s využitím již existujícího bytového fondu (dlouhodobě neobydlených bytů). Pilotní projekt motivace majitelů dlouhodobě prázdných bytů k jejich pronájmu byl realizován v hradecko-pardubické aglomeraci ve spolupráci se soukromou realitní společností i zkušeným poskytovatelem sociálních služeb. Za spolupráce se samosprávou se podařilo vytvořit funkční model spolupráce mezi organizací OSN, státem, nevládními a komerčními subjekty. V pilotu bylo nakonec zabydleno 12 bytů (zhruba 40 osob). IOM tento model dále replikuje ve spolupráci již se dvěma dalšími NNO.

V reakci na nárůst napětí mezi Ukrajinci a českými Romy v průběhu léta 2023 zintenzivnila svou činnost PR pohotovost Agentury pro sociální začleňování MMR. Zorganizovala řadu vzdělávacích seminářů pro samosprávy, poskytovala obcím individuální poradenství při deeskalaci a vytvářela metodické materiály pro krizovou komunikaci ve spolupráci s KRIT MV ČR, Meziresortní skupinou pro strategickou komunikaci při Úřadu vlády a Pracovní skupinou pro akutní komunikaci vládní zmocněnkyně pro lidská práva.

Strategické materiály

MMR v roce 2023 nefinalizovalo žádný nový strategický materiál s dopadem na oblast migrace a integrace cizinců.

Informovanost

Povinnosti v oblasti informační vyplývající z aktualizované Konceptce integrace cizinců – Ve vzájemném respektu MMR plní průběžně obdobným způsobem jako v předchozích letech.

2.5. MINISTERSTVO PRŮMYSLU A OBCHODU

V rámci realizace Konceptce integrace cizinců v roce 2021 byly Ministerstvem průmyslu a obchodu plněny níže uvedené úkoly vyplývající z Postupu při realizaci aktualizované Konceptce integrace cizinců – Ve vzájemném respektu v roce 2023.

Ekonomická soběstačnost

Obecným cílem MPO na úseku živnostenského podnikání je zlepšování podmínek pro podnikání, tzn. pro všechny podnikatele bez rozdílu původu, což jistě má pozitivní vliv i na ekonomickou soběstačnost cizinců, kteří legálně podnikají na území České republiky. Ministerstvo průmyslu a obchodu průběžně věnuje pozornost optimalizaci podmínek podnikání fyzických a právnických osob, včetně podnikání zahraničních fyzických osob.

Informovanost

Jedním ze základních předpokladů ekonomické soběstačnosti a nezávislosti cizinců je jejich dostatečná informovanost o jejich právech, povinnostech a podmínkách života v ČR. Na webových stránkách Ministerstva průmyslu a obchodu jsou k dispozici informace obsahových sekcí: Podnikání, Zahraniční obchod, Ochrana spotřebitele, Energetika, Stavebnictví a suroviny, Průmysl, e-Komunikace a pošta. V rámci sekce Podnikání pak cizinec mj. nalezne informace k živnostenskému podnikání, malému a střednímu podnikání atd. Informace z různých oblastí působnosti resortu jsou určeny všem, kdo působí nebo hodlají působit v oblasti průmyslu a obchodu, tedy i cizincům. Zmíněná sekce „Podnikání“ obsahuje v záložce „Živnostenské podnikání“ (existuje též v anglické mutaci) podsložku „Průvodce živnostenským podnikáním“, která je zaměřena na to, jak ohlásit jednotlivé živnosti (volnou, řemeslnou nebo vázanou), a na to, jak podat žádost o koncesi, a to v členění pro zahraniční fyzické osoby a zahraniční právnické osoby členských států EU, Evropského hospodářského prostoru a Švýcarska a pro zahraniční fyzické osoby a zahraniční právnické osoby z tzv. třetích zemí. Dále je v záložce „Živnostenské podnikání“ obsažena podsložka „CRM - Jednotný registrační formulář“, v níž je k dispozici, resp. ke stažení Jednotný registrační formulář, v kterém lze ohlásit živnost nebo zažádat o koncesi, a to včetně informací o tomto formuláři a pokynů k jeho vyplnění, resp. použití. Jednotný registrační formulář nahrazuje různé typy formulářů podání, které podnikatel musí učinit před vstupem do podnikání, a to na živnostenském úřadu, příslušné správě sociálního zabezpečení a zdravotní pojišťovně.

Vzdělávání

Pracovníci živnostenských úřadů jsou informováni o způsobu řešení záležitostí všech subjektů hodlajících provozovat živnost, tedy i cizinců. Ministerstvo průmyslu a obchodu prostřednictvím živnostenských úřadů získává informace z aplikační praxe. Ministerstvo průmyslu a obchodu prostřednictvím Institutu pro veřejnou správu a lektorů z ministerstva ověřuje zvláštní odbornou způsobilost pro výkon správních činností při správě živnostenského podnikání. Dále provádí pravidelné celorepublikové porady a školení pro pracovníky živnostenských úřadů. Ve vztahu k cizincům jsou pracovníci živnostenských úřadů vedeni k důslednému dodržování živnostenského zákona, správního řádu, zákona o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich a dalších relevantních předpisů. Vzdělání pracovníků živnostenských úřadů považuje MPO za důležité pro efektivní a správnou komunikaci se všemi podnikateli, tedy i s cizinci.

Statistika

MPO předává pravidelně (čtvrtletně) relevantní statistické údaje týkající se cizinců - podnikajících zahraničních fyzických osob na území ČR Českému statistickému úřadu, Ministerstvu vnitra, Ministerstvu práce a sociálních věcí a Ministerstvu financí k dalšímu využití. MPO poskytuje statistické informace z oblasti podnikání cizinců pro zpracování publikace vydávané Českým statistickým úřadem „Cizinci v ČR“.

Financování

Cílem potřebných kroků, jež MPO v rámci své působnosti v oblasti integrace cizinců realizuje, je co nejefektivnější vynakládání finančních prostředků (viz např. informace uveřejňované na webových stránkách MPO).

2.6 MINISTERSTVO KULTURY

Ministerstvo kultury v souladu s Postupem při realizaci aktualizované Konceptce integrace cizinců - Ve vzájemném respektu v roce 2023 podpořilo několik projektů, jejichž realizátory byly příspěvkové organizace Ministerstva kultury. Jednalo se o projekty zaměřené na prezentaci české kultury, zvyklostí i tradic, na zvýšení mezikulturních kompetencí pracovníků v kulturních zařízeních a seznamování cizinců s hodnotami ČR i EU (viz Příloha - Přehled projektů realizovaných v rámci integrace cizinců a řízení migračních toků v roce 2023).

V rámci Konceptce integrace cizinců tak byly podpořeny 3 projekty v celkové výši 306 000 Kč. Z této částky bylo 18 000 Kč vynaloženo na ostatní osobní náklady.

V roce 2023 probíhaly i akce, které napomáhají uprchlíkům z Ukrajiny zorientovat se v českém kulturním prostředí a zapojit se do kulturního dění.

V rámci dalších výběrových dotačních řízení, která Ministerstvo kultury každoročně vyhlašuje, byly podpořeny projekty částečně postihující tematiku integrace cizinců. Jednalo se především o projekty realizované v rámci programů vyhlašovaných odborem umění, knihoven a kreativních odvětví, odborem médií a audiovizí a odborem muzeí a galerií. Všechny tyto projekty přispěly k poznání odlišné kultury a tradice cizinců i k jejich aktivnímu zapojení do života společnosti.

2.7. MINISTERSTVO ZDRAVOTNICTVÍ

Uprchlíká krize způsobená ozbrojeným konfliktem na Ukrajině způsobila zvýšené nároky na český zdravotnický systém. Z toho důvodu byla navázána probíhající a účelná spolupráce s mezinárodními neziskovými organizacemi, zejména UNICEF a WHO, jež poskytují podporu Ministerstvu zdravotnictví a zdravotnickým institucím. Cílem podpory je zajistit dostupnost péče pro ukrajinské uprchlíky, ale i zachovat kapacitu systému a kvalitu péče poskytovanou občanům České republiky.

Organizace WHO v rámci podpory umožnila:

- zprostředkování finanční a materiální podpory pro Fakultní nemocnici Bulovka, a to konkrétně pro HIV centrum v rámci kliniky infekčních nemocí;
- darování chladících a mrazících kontejnerů zdravotnickým institucím, a to konkrétně fakultním nemocnicím a Státnímu zdravotnímu ústavu (SZÚ);
- darování specifických zdravotnických zařízení (např. sekvenačního přístroje) Státnímu zdravotnímu ústavu ke sledování respiračních onemocnění;
- zprostředkování podpory institucím v oblasti péče o duševní zdraví (realizace podpory probíhá v roce 2023);
- poskytnutí kapacit pro projektové řízení aktivit spojených s ukrajinskou uprchlickou krizí v rámci Ministerstva zdravotnictví (realizace podpory probíhá v roce 2023).

Celková očekávaná výše finanční podpory pro projekty započaté v roce 2022 a realizované v roce 2023 byla až 47,1 mil. Kč.

Organizace UNICEF v rámci podpory umožnila:

- posílení primární ambulantní péče v nemocnicích;
- posílení primární ambulantní péče u praktických lékařů pro děti a dorost;
- začlenění ukrajinských lékařských a nelékařských zdravotnických pracovníků do českého zdravotnictví v rámci spolupráce s Institutem postgraduálního vzdělávání (IPVZ) ve zdravotnictví a Národním centrem ošetřovatelství a nelékařských zdravotnických oborů (NCO NZO);
- realizaci kurzu mezikulturní komunikace pro lékařské a nelékařské zdravotnické pracovníky v rámci spolupráce s IPVZ a NCO NZO;
- realizaci programu na prevenci HIV/AIDS v rámci spolupráce se SZÚ;
- realizaci očkovací kampaně Ministerstva zdravotnictví;
- realizaci programu zaměřeného na snižování nerovností v přístupu ke zdraví v rámci spolupráce se SZÚ.

Celková očekávaná výše finanční podpory pro projekty započaté v roce 2022 a realizované v roce 2023 byla až 143 milionů Kč.

Dotační programy

MZ v roce 2023 nevyhlásilo dotační programy, které se týkaly výhradně podpory integrace cizinců případně záměrů integračních opatření na rok 2023. Pokud je cizinec účastníkem veřejného zdravotního pojištění v ČR, může čerpat výhody a služby, které plynou z dotačních programů vypisovaných MZ, a to ve stejném rozsahu jako ostatní pojištěnci. Informace o připravovaných projektech jsou průběžně uveřejňovány na webových stránkách Ministerstva zdravotnictví¹⁰⁹.

¹⁰⁹ <https://www.mzcr.cz/category/dotace-a-programove-financovani/>

ABECEDNÍ SEZNAM POUŽITÝCH ZKRATEK

ADS	- Approved Destination Status – status schválené destinace
AMIF	- Azylový migrační a integrační fond
ANACEN	- Analytické centrum pro ochranu státních hranic a migraci
APZ	- Aktivní politika zaměstnanosti
CIS	- Cizinecký informační systém
CNTA	- Národní správa pro cestovní ruch Čínské lidové republiky
CS VIS	- Centrální systém vízového informačního systému
CZ-ISCO	- Mezinárodní standardní klasifikace povolání (<i>International Standard Classification of Occupations</i>) platná pro Českou republiku
SE PRES	- Švédské předsednictví v Radě Evropské unie
BE PRES	- Belgické předsednictví v Radě Evropské unie
ČJ	- Český jazyk
ČMKOS	- Českomoravská konfederace odborových svazů
ČR	- Česká republika
ECRIS-TCN	- Evropský informační systém rejstříků trestů pro státní příslušníky třetích zemí
EES	- Systém vstupu a výstupu
EHP	- Evropský hospodářský prostor
EIF	- Evropský fond pro integraci státních příslušníků třetích zemí
EK	- Evropská komise
EMN	- Evropská migrační síť
EMPACT	- Evropská multidisciplinární platforma pro boj proti hrozbám vyplývajícím z trestné činnosti (<i>European Multidisciplinary Platform against Criminal Threats</i>)
ENO	- Evidence nežádoucích osob
EP	- Evropský parlament
ER	- Evropská rada
ES	- Evropské společenství
ESF	- Evropský sociální fond
ETIAS	- Evropský informační systém pro cestovní povolení
EU	- Evropská unie
EUAA	- Agentura Evropské unie pro otázky azylu
eu-LISA	- Evropská agentura pro provozní řízení rozsáhlých informačních systémů v prostoru svobody, bezpečnosti a práva
EURES	- Evropské služby zaměstnanosti (European Employment Services)
EURODAC	- Systém založený na povinném snímání otisků prstů žadatelů o azyl a cizinců nelegálně překračujících vnější hranice Evropské unie
EUROPOL	- Evropský policejní úřad (<i>European Police Office</i>)
EUROSUR	- Evropský systém ostrahy hranic (<i>European Border Surveillance</i>)
FN	- Fakultní nemocnice

FRONTEX	- Evropská agentura pro pohraniční a pobřežní stráž
GK	- Generální konzulát
GPIS	- Generální poskytovatel integračních služeb
GŘC	- Generální ředitelství cel
IAS	- Integrační azylové středisko
IIP	- Individuální integrační plán
IBM	- Integrovaná správa hranic (Integrated Border Management)
ICIS	- Cizinecký informační systém (Interpol)
ICMPD	- Mezinárodní centrum pro rozvoj migračních politik (<i>International Centre for Migration Policy Development</i>)
ICP	- Inspektorát cizinecké policie
ICP ML	- Inspektorát cizinecké policie na mezinárodním letišti
IKEM	- Institut klinické a experimentální medicíny
IOM	- Mezinárodní organizace pro migraci (<i>International Organization for Migration</i>)
IS	- Informační systém
IS CIS	- Cizinecký informační systém
KŘP	- Krajská ředitelství Policie České republiky
MČ	- Městská část
MEDEVAC	- Stálý zdravotně humanitární program MEDEVAC
MF	- Ministerstvo financí
MK	- Ministerstvo kultury
ML	- Mezinárodní letiště
MMR	- Ministerstvo pro místní rozvoj
MOPNZ	- Mezirezortní orgán pro potírání nelegálního zaměstnávání
MPO	- Ministerstvo průmyslu a obchodu
MPSV	- Ministerstvo práce a sociálních věcí
MS	- Ministerstvo spravedlnosti
MŠMT	- Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy
MV	- Ministerstvo vnitra
MZ	- Ministerstvo zdravotnictví
MZV	- Ministerstvo zahraniční věcí
NCKD	- Národní centrum pro kontrolu dokladů
NCOZ	- Národní centrála proti organizovanému zločinu služby kriminální policie a vyšetřování
NM	- Nelegální migrace
NP	- Nelegální pobyt
NPI ČR	- Národní pedagogický institut České republiky
NÚV	- Národní ústav vzdělávání
OAMP	- Odbor azylové a migrační politiky
OCP	- Odbory cizinecké policie
OIP	- Oblastní inspektoráty práce
OPC	- Oddělení pobytu cizinců OAMP
OPL	- Omamné a psychotropní látky

OPZ	- Operační program zaměstnanost
ORL	- OtoRhinoLaryngologie
OSPOD	- Orgán sociálně-právní ochrany dětí
OSVČ	- Osoba samostatně výdělečně činná
PČR	- Policie České republiky
PoS	- Pobytové středisko
PřS	- Přijímací středisko žadatelů o azyl
ŘSCP	- Ředitelství služby cizinecké policie
SCP	- Služba cizinecké policie
SEAS	- Společný evropský azylový systém
SH	- Státní hranice
SIP	- Státní integrační program
SIS	- Schengenský informační systém
SIS II	- Schengenský informační systém druhé generace
SÚIP	- Státní úřad inspekce práce
SUZ	- Správa uprchlických zařízení
UNHCR	- Úřad vysokého komisaře Organizace spojených národů pro uprchlíky (<i>United Nations High Commissioner for Refugees</i>)
ÚP ČR	- Úřad práce České republiky
ÚSKPV	- Úřad služby kriminální policie a vyšetřování policejního prezidia České republiky
ÚVN	- Ústřední vojenská nemocnice
V4	- Visegrádská skupina
VFN	- Všeobecná fakultní nemocnice
VIS	- Vízový informační systém
VSH	- Vnější schengenská hranice
ZDC	- Zařízení pro děti cizince
ZŠ	- Základní škola
ZÚ	- Zastupitelský úřad
ZZC	- Zařízení pro zajištění cizinců

TABULKOVÁ ČÁST

LEGÁLNÍ MIGRACE V ČR	2357
Řízení o udělení víza a povolení k pobytu na území ČR	2377
Krátkodobé vízum	2377
Počty žádostí o krátkodobé vízum a udělených krátkodobých víz dle účelu pobytu v roce 2023	237
Počty žádostí a udělených krátkodobých víz v roce 2023 dle státní příslušnosti	237
Cizinci s povoleným pobytem na území ČR	239
Cizinci s povoleným pobytem na území ČR - vývoj v letech 2013–2023	239
Cizinci s povoleným přechodným pobytem na území ČR - srovnání 2022/2023	239
Cizinci s povoleným trvalým pobytem na území ČR - srovnání 2022/2023	240
Cizinci s dočasnou ochranou na území ČR – k 31. 12. 2023	240
Pobyt cizinců na území ČR v jednotlivých měsících roku 2023	241
Cizinci ze třetích zemí dle kategorie pobytu a pohlaví k 31. 12. 2023 (bez dočasné ochrany)	242
Občané EU dle kategorie pobytu a pohlaví k 31. 12. 2023	242
Cizinci s přechodným a trvalým pobytem na území ČR dle krajů ČR - srovnání 2022/2023	243
Cizinci s dočasnou ochranou na území ČR dle krajů ČR – k 31. 12. 2023	243
Cizinci dle druhu povoleného pobytu, kraje a okresu k 31. 12. 2023	244
Ekonomické aktivity cizinců v ČR	246
Přehled občanů států EU/EP a Švýcarska, vč. jejich rodinných příslušníků, v postavení zaměstnanců v ČR k 31. 12. 2023	246
Přehled držitelů zaměstnaneckých karet podle státního občanství k 31. 12. 2023	247
Přehled držitelů povolení k zaměstnání podle státní příslušnosti k 31. 12. 2023	250
Přehled držitelů modrých karet podle státní příslušnosti k 31. 12. 2023	252
Přehled cizích státních příslušníků v postavení zaměstnanců podle krajů k 31. 12. 2023	253
Počet agentur práce, subjektů s povolením ke zprostředkování zaměstnání k 31. 12. 2023	254
Přehled dočasně přidělených zaměstnanců agentur práce (§ 14/1 písm. b) zákona o zaměstnanosti)	254
Podnikatelé dle krajů k 31. 12. 2023	255
Podnikatelé-cizinci dle pohlaví a krajů k 31. 12. 2023	255
Podnikatelé-cizinci a živnostenská oprávnění cizinců dle státní příslušnosti a pohlaví k 31. 12. 2023	256
VZDĚLÁVÁNÍ CIZINCŮ V ČR	260
Vzdělávání dětí-cizinců v mateřských školách v roce 2023 - TOP 20	260
Vzdělávání dětí-cizinců v přípravných třídách ZŠ, přípravném stupni ZŠ speciálních v roce 2023 - TOP 20	261
Vzdělávání žáků-cizinců na základních školách v roce 2023 - TOP 20	262
Vzdělávání žáků-cizinců ve středních školách v roce 2023 - TOP 20	263
Vzdělávání žáků-cizinců v konzervatořích v roce 2023 - TOP 20	264
Vzdělávání studentů-cizinců ve vyšších odborných školách v roce 2023 - TOP 20	265
Vzdělávání studentů-cizinců na veřejných a soukromých vysokých školách v roce 2023 – TOP 20	266
STÁTNÍ OBČANSTVÍ	267
Udělená státní občanství ČR v roce 2023	267
NELEGÁLNÍ MIGRACE V ČR	270
Nelegální migrace v ČR v letech 2013–2023	270
Nelegální migrace v ČR – porovnání roku 2022/2023	270
Nelegální migrace v ČR v roce 2023 – TOP 10 dle kategorií	270
Nelegální migrace v ČR v roce 2023 – dle kategorie a pohlaví	271
KONTROLNÍ ČINNOST A REPRESIVNÍ OPATŘENÍ	272
Počet kontrol v oblasti dodržování zákona o zaměstnanosti v roce 2023	272
Počet a výše pokut za nedodržování zákona o zaměstnanosti uložených v roce 2023	272
Počet kontrol zaměřených na zastřené zprostředkování práce	272
Porušení pracovněprávních předpisů v souvislosti s kontrolami SÚIP v souvislosti s dočasnou ochranou	273
Represivní opatření vůči cizincům v letech 2013–2023	273
Povinnost opustit území – srovnání 2022/2023	274
Správní vyhoštění – srovnání 2022/2023	274
Trest vyhoštění – srovnání 2022/2023	275

READMISNÍ SMLOUVY	276
Readmisní řízení se sousedními státy v letech 2013–2023	276
DOBROVOLNÉ NÁVRATY	277
Dobrovolně navrácené osoby dle státní příslušnosti v rámci programů asistovaných dobrovolných návratů v roce 2023.....	277
MEZINÁRODNÍ OCHRANA.....	278
Žadatelé o mezinárodní ochranu v ČR v letech 2013–2023	278
Žádosti o mezinárodní ochranu v roce 2023	278
Žádosti o mezinárodní ochranu v roce 2023 dle místa podání.....	278
Rozhodnutí MV o mezinárodní ochraně v roce 2023	278
Žádosti a rozhodnutí MV o prodloužení doplňkové ochrany v roce 2023	278
Soudní přezkum cizineckých kauz - žaloby a kasační stížnosti v roce 2023	279
Počet osob s platnou mezinárodní ochranou ke dni 31. 12. 2023.....	279
TRESTNÁ ČINNOST CIZINCŮ	280
Trestně stíhaní cizinci v ČR – meziroční změny v letech 2013–2023	280
Vývoj trestné činnosti cizinců v ČR v letech 2013–2023.....	280
Vývoj počtu stíhaných cizinců na území ČR a jejich podílů na počtu stíhaných osob dle vybraných druhů kriminality 2015–2023	281
Trestně stíhaní cizinci dle krajských ředitelství policie v ČR - srovnání 2022/2023	281
Vývoj počtu skutků spáchaných cizinci dle jednotlivých druhů kriminality v letech 2013–2023	282
Trestně stíháno osob z toho občané ČR a cizinci – nedovolené překročení státních hranic v letech 2013–2023.....	282
Vývoj počtu cizinců omezených na osobní svobodě v letech 2013–2023	282
SPECIFICKÉ PROJEKTY V OBLASTI MIGRACE A AZYLU	283
Program podpory a ochrany obětem obchodování s lidmi MV	283
Oběti v Programu v roce 2023 dle pohlaví	283
Počet obětí obchodování podle státní příslušnosti v letech 2003–2023	283

LEGÁLNÍ MIGRACE V ČESKÉ REPUBLICĚ

ŘÍZENÍ O UDĚLENÍ VÍZA A POVOLENÍ K POBYTU NA ÚZEMÍ ČR

Krátkodobé vízum

Počty žádostí o krátkodobé vízum a udělených krátkodobých víz dle účelu pobytu v roce 2023

Účel pobytu	Počet žádostí	Počet udělených víz	Zamítnuto
Zdravotní	630	439	189
Obchodní	19 261	16 817	1 810
Kulturní	1 668	1 407	203
Návštěva rodiny nebo přátel	5 242	4 355	882
Pozvání	8 518	6 729	1 834
Oficiální (politický)	696	645	5
Sportovní	2 213	1 843	399
Turistika	89 199	72 349	15 924
Studium (školení, stáž)	2 198	2 018	254
Tranzit (průjezd)	3	3	0
Letištní tranzit (letištní průjezd)	6	1	3
Zaměstnání	3 054	1 610	1 526
Zácvik	101	126	13
Sezónní zaměstnání	322	10	307
ADS vízum udělované občanu Číny	0	12	0
Jiné	5 902	5 931	566
Celkem	139 013	114 295	23 915

Zdroj: MZV

Pozn.: Stav k 18. 1. 2023

Počty žádostí a udělených krátkodobých víz v roce 2023 dle státní příslušnosti

Státní příslušnost	Počet žádostí	Počet udělených víz	Zamítnuto
Indie	20 469	15 914	4 554
Turecko	16 080	12 849	3 225
Čína	12 031	10 833	1 193
Saúdská Arábie	11 883	11 836	47
Kazachstán	11 429	9 789	1 639
Kuvajt	5 860	5 736	124
Ázerbájdžán	5 430	5 090	340
Filipíny	4 722	4 168	553
Uzbekistán	4 340	3 037	1 303
Mongolsko	4 251	2 763	1 488
Pákistán	3 255	1 324	1 930
Thajsko	3 192	3 091	101
Arménie	3 130	2 921	197

Vietnam	3 050	2 618	428
Egypt	3 007	2 305	702
Jižní Afrika	2 637	2 576	61
Írán	2 407	1 770	637
Jordánsko	2 292	1 676	616
Indonésie	2 092	2 064	27
Irák	1 411	980	424
Libanon	1 285	1 010	274
Sýrie	1 043	687	354
Nigérie	890	574	315
Omán	874	870	4
Maroko	861	603	258
Bangladéš	815	187	628
Tunisko	813	448	360
Ghana	784	341	442
Alžírsko	656	449	206
Moldavsko	646	638	8
Nepál	528	240	288
Bahrajn	514	506	7
Keňa	509	430	79
Kosovo	435	393	42
Srbsko	408	406	2
Kuba	349	227	120
Jemen	329	171	156
Palestina	322	171	151
Rusko	322	315	4
Etiopie	312	283	26
Katar	296	287	7
Šrí Lanka	238	131	107
Súdán	190	104	86
Tádžikistán	182	109	73
Senegal	175	103	69
Libye	153	107	46
Zambie	152	123	29
Bělorusko	151	151	
Zimbabwe	103	79	23

Zdroj: MZV

Pozn.: Tabulka obsahuje pouze státní příslušnosti s počtem žádostí nad 100.

CIZINCI S POVOLENÝM POBYTEM NA ÚZEMÍ ČR

Cizinci s povoleným pobytem na území ČR - vývoj v letech 2013–2023

Stav k 31. 12. daného roku	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
CELKEM cizinci s povoleným pobytem	441 536	451 923	467 562	496 413	526 811	566 931	595 881	634 790	660 849	1 116 154	1 065 740
meziroční změna (abs.)	3 323	10 387	15 639	28 851	30 398	40 120	28 880	38 909	26 059	455 305	-50 414
meziroční změna (%)	0,8	2,4	3,5	6,2	6,1	7,6	5,1	6,5	4,1	68,9	-4,5 %
Trvalý pobyt	238 904	251 342	261 553	273 399	282 732	290 679	300 684	309 608	321 892	334 154	349 995
podíl z celku (%)	54,1	55,6	55,9	55,1	53,7	51,3	50,5	48,8	48,7	30,0	32,8
meziroční změna (abs.)	24 877	12 438	10 211	11 846	9 333	7 947	10 005	8 924	12 284	12 262	15 841
meziroční změna (%)	11,6	5,2	4,1	4,5	3,4	2,8	3,4	3,0	4,0	3,8	4,7
Přechodný pobyt¹¹⁰	202 632	200 581	206 009	223 014	244 079	276 252	295 197	325 182	338 957	348 460	341 103
podíl z celku (%)	45,9	44,4	44,1	44,9	46,3	48,7	49,5	51,2	51,3	31,2	32,0
meziroční změna (abs.)	-21 554	-2 051	5 428	17 005	21 065	32 173	18 945	29 985	13 775	9 503	-7 357
meziroční změna (%)	-9,6	-1,0	2,7	8,3	9,4	13,2	6,9	10,2	4,2	2,8	-2,1
CELKEM Dočasná ochrana	-	-	-	-	-	-	-	-	-	433 540	374 642
podíl z celku	-	-	-	-	-	-	-	-	-	38,8	35,2

Zdroj: IS CIS

Cizinci s povoleným přechodným pobytem na území ČR - srovnání 2022/2023

Státní příslušnost	Stav k 31. 12. 2022	tj. %	Stav k 31. 12. 2023	tj. %	Změna oproti předchozímu roku	
					v %	Absolutní číslo
CELKEM cizinci s povoleným přechodným pobytem	348 460	100,0	341 103	100,0	-2,1	-7 357
z toho TOP 10 (řazeno dle 2023):						
Ukrajina	110 321	31,7	101 633	29,8	-7,9	-8 688
Slovensko	54 920	15,8	53 075	15,6	-3,4	-1 845
Rusko	19 270	5,5	16 429	4,8	-14,7	-2 841
Rumunsko	13 389	3,8	13 282	3,9	-0,8	-107
Vietnam	11 157	3,2	12 058	3,5	8,1	901
Bulharsko	10 481	3,0	10 292	3,0	-1,8	-189
Indie	7 211	2,1	8 139	2,4	12,9	928
Německo	9 399	2,7	8 047	2,4	-14,4	-1 352
Maďarsko	8 075	2,3	7 996	2,3	-1,0	-79
Kazachstán	6 233	1,8	6 672	2,0	7,0	439

Zdroj: IS CIS

¹¹⁰ **Vysvětlivka:** Pro účely statistiky se za přechodný pobyt považuje:

- Pobyt na vízum k pobytu nad 90 dnů;
- Pobyt na povolení k dlouhodobému pobytu
- Pobyt osob, jim bylo vydáno osvědčení o registraci občana EU / povolení k přechodnému pobytu (rodinný příslušník občana EU)

Cizinci s povoleným trvalým pobytem na území ČR - srovnání 2022/2023

Státní příslušnost	Stav k 31. 12. 2022	tj. %	Stav k 31. 12. 2023	tj. %	Změna oproti předchozímu roku	
					v %	Absolutní číslo
CELKEM cizinci s povoleným trvalým pobytem	334 154	100,0	349 995	100,0	4,7	15 841
z toho TOP 10 (řazeno dle 2023):						
Ukrajina	93 545	28,0	99 069	28,3	5,9	5 524
Slovensko	62 344	18,7	66 107	18,9	6,0	3 763
Vietnam	55 105	16,5	55 677	15,9	1,0	572
Rusko	23 783	7,1	24 207	6,9	1,8	424
Polsko	11 285	3,4	11 418	3,3	1,2	133
Bulharsko	7 192	2,2	7 615	2,2	5,9	423
Rumunsko	5 894	1,8	7 186	2,1	21,9	1 292
Mongolsko	6 335	1,9	6 353	1,8	0,3	18
Čína	4 759	1,4	4 822	1,4	1,3	63
Německo	4 633	1,4	4 672	1,3	0,8	39

Zdroj: IS CIS

Cizinci s dočasnou ochranou na území ČR – k 31. 12. 2023

Státní příslušnost	Stav k 31. 12. 2023	tj. %	z toho			
			muži (18–64 let)	ženy (18–64 let)	děti (0–17 let)	senioři (65+ let)
CELKEM cizinci s dočasnou ochranou	374 642	100,00	96 289	166 492	96 900	14 961
z toho TOP 10:						
Ukrajina	373 745	99,76	95 867	166 149	96 808	14 921
Rusko	354	0,09	105	193	32	24
Moldavsko	135	0,04	70	48	15	2
Ázerbájdžán	53	0,01	38	10	5	-
Bělorusko	50	0,01	24	20	5	1
Vietnam	48	0,01	22	25	1	-
Gruzie	46	0,01	38	8	-	-
Arménie	29	0,01	14	10	1	4
Uzbekistán	23	0,01	16	7	-	-
Spojené státy	13	0,00	6	1	5	1

Zdroj: IS CIS

Pobyt cizinců na území ČR v jednotlivých měsících roku 2023

Údaje k	Celkem cizinců	Přechodný pobyt			Trvalý pobyt			Dočasná ochrana
		Občané EU	Občané třetích zemí	Celkem	Občané EU	Občané třetích zemí	Celkem	Celkem
31. 12. 2022	1 116 154	120 870	227 605	348 460	106 478	227 676	334 154	433 540
31. 1. 2023	1 124 427	120 303	227 684	347 987	107 217	228 501	335 718	440 722
28. 2. 2023	1 131 470	119 846	227 577	347 423	107 705	229 193	336 898	447 149
31. 3. 2023	1 010 692	119 386	227 648	347 034	108 391	230 001	338 392	325 266
30. 4. 2023	1 018 364	119 059	227 043	346 102	108 955	230 494	339 449	332 813
31. 5. 2023	1 026 829	118 681	226 184	344 865	109 669	231 299	340 968	340 996
30. 6. 2023	1 036 798	118 132	226 266	344 398	110 183	232 003	342 186	350 214
31. 7. 2023	1 045 491	117 862	225 563	343 425	110 631	232 886	343 517	358 549
31. 8. 2023	1 053 818	117 649	225 308	342 957	111 140	233 962	345 102	365 759
30. 9. 2023*	1 028 441	117 165	205 872	323 037	111 564	234 734	346 298	359 106
31. 10. 2023	1 053 780	117 108	223 442	340 550	112 033	235 490	347 523	365 707
30. 11. 2023	1 060 428	116 926	223 824	340 746	112 599	236 293	348 892	370 790
31. 12. 2023	1 065 740	116 634	224 469	341 103	113 054	236 941	349 995	374 642

Zdroj: IS CIS

Pozn.: Při čištní databáze v souvislosti s ukončováním dočasné ochrany do konce září (DO nebyla prodloužena osobách, které se osobně po online registraci nedostavily na pobytové pracoviště OAMP) došlo k technickým problémům, které měly za následek dočasné chybné odstranění dat ze systému. Tato data byla opravena v následujícím měsíci. Data uváděná za měsíc září mohou tudíž být zavádějící. Data za září nebyla již zpětně revidována.

Cizinci ze třetích zemí dle kategorie pobytu a pohlaví k 31. 12. 2023 (bez dočasné ochrany)

Státní příslušnost	Celkem	Přechodný pobyt			Trvalý pobyt		
		Muži	Ženy	Celkem	Muži	Ženy	Celkem
Celkem cizinci ze třetích zemí	461 410	131 247	93 222	224 469	125 471	111 470	236 941
z toho TOP 10:							
Ukrajina	200 702	62 040	39 593	101 633	50 657	48 412	99 069
Vietnam	67 735	5 567	6 491	55 677	30 374	25 303	12 058
Rusko	40 636	7 333	9 096	16 429	10 428	13 779	24 207
Mongolsko	12 661	3 428	2 880	6 308	2 708	3 645	6 353
Spojené státy	10 119	3 162	3 023	6 185	2 578	1 356	3 934
Kazachstán	9 787	3 333	3 339	6 672	1 316	1 799	3 115
Indie	9 550	5 507	2 632	8 139	987	424	1 411
Čína	8 810	2 112	1 876	3 988	2 456	2 366	4 822
Velká Británie	7 902	3 185	1 352	4 537	2 788	577	3 365
Bělorusko	7 676	2 197	1 951	4 148	1 444	2 084	3 528

Zdroj: IS CIS

Občané EU dle kategorie pobytu a pohlaví k 31. 12. 2023

Státní příslušnost	Celkem	Přechodný pobyt			Trvalý pobyt		
		Muži	Ženy	Celkem	Muži	Ženy	Celkem
Celkem občané EU	229 688	72 954	43 680	116 634	58 692	54 362	113 054
z toho TOP 10:							
Slovensko	119 182	29 536	23 539	53 075	31 603	34 504	66 107
Rumunsko	20 468	9 159	4 123	13 282	4 253	2 933	7 186
Bulharsko	17 907	6 873	3 419	10 292	4 451	3 164	7 615
Polsko	17 837	3 821	2 598	6 419	4 176	7 242	11 418
Německo	12 719	6 351	1 696	8 047	3 193	1 479	4 672
Maďarsko	11 113	5 088	2 908	7 996	1 799	1 318	3 117
Itálie	6 125	2 723	909	3 632	2 032	461	2 493
Francie	4 120	1 789	796	2 585	1 146	389	1 535
Chorvatsko	3 252	700	408	1 108	1 372	772	2 144
Nizozemsko	2 340	910	392	1 302	773	265	1 038

Zdroj: IS CIS

Cizinci s přechodným a trvalým pobytem na území ČR dle krajů ČR - srovnání 2022/2023

Kraj	Stav K 31. 12. 2022	tj. %	Stav K 31. 12. 2023	tj. %	Změna oproti předchozímu roku	
					v %	Absolutní číslo
Celkem cizinci s povoleným pobytem	682 614	100,0	691 098	100,0	1,2	8 484
z toho v teritoriu kraje:						
Hl. m. Praha	244 903	35,9	249 429	36,1	1,8	4 526
Jihočeský	26 018	3,8	26 517	3,8	1,9	499
Jihomoravský	66 634	9,8	67 538	9,8	1,4	904
Karlovarský	21 920	3,2	22 245	3,2	1,5	325
Královéhradecký	19 310	2,8	19 474	2,8	0,8	164
Liberecký	24 954	3,7	24 914	3,6	-0,2	-40
Moravskoslezský	30 439	4,5	30 654	4,4	0,7	215
Olomoucký	14 644	2,1	14 978	2,2	2,3	334
Pardubický	22 717	3,3	22 203	3,2	-2,3	-514
Plzeňský	45 382	6,6	46 535	6,7	2,5	1 153
Středočeský	97 647	14,3	98 723	14,3	1,1	1 076
Ústecký	38 506	5,6	37 829	5,5	-1,8	-677
Vysočina	14 538	2,1	14 824	2,1	2,0	286
Zlínský	13 788	2,0	14 041	2,0	1,8	253
neuveдено	1 214	0,2	1 194	0,2	-1,6	-20

Zdroj: IS CIS

Cizinci s dočasnou ochranou na území ČR dle krajů ČR – k 31. 12. 2023

Kraj	Stav K 31. 12. 2023	tj. %
Celkem cizinci s dočasnou ochranou	374 642	100,0
z toho v teritoriu kraje:		
Hl. M. Praha	93 815	25,0
Jihočeský	18 127	4,8
Jihomoravský	39 047	10,4
Karlovarský	13 959	3,7
Královéhradecký	16 489	4,4
Liberecký	15 358	4,1
Moravskoslezský	21 638	5,8
Olomoucký	12 022	3,2
Pardubický	17 207	4,6
Plzeňský	31 772	8,5
Středočeský	50 426	13,5
Ústecký	17 950	4,8
Vysočina	15 241	4,1
Zlínský	11 218	3,0
neuveдено	373	0,1

Zdroj: IS CIS

Cizinci dle druhu povoleného pobytu, kraje a okresu k 31. 12. 2023

Kraj	Okres	Druh pobytu		Dočasná ochrana	CELKEM
		Přechodný	Trvalý		
Jihočeský	České Budějovice	3 891	4 788	5 720	14 399
	Český Krumlov	1 944	1 757	2 092	5 793
	Jindřichův Hradec	1 329	1 161	1 557	4 047
	Písek	1 446	2 041	2 207	5 694
	Prachatice	888	1 060	1 403	3 351
	Strakonice	1 289	1 543	2 089	4 921
	Tábor	1 586	1 794	3 059	6 439
	CELKEM	12 373	14 144	18 127	44 644
Jihomoravský	Blansko	1 652	1 339	2 991	5 982
	Brno-město	16 433	27 131	20 116	63 680
	Brno-venkov	4 746	3 566	6 015	14 327
	Břeclav	1 992	1 954	3 887	7 833
	Hodonín	1 624	1 451	1 990	5 065
	Vyškov	1 644	1 050	1 794	4 488
	Znojmo	1 765	1 191	2 254	5 210
	CELKEM	29 856	37 682	39 047	106 585
Karlovarský	Cheb	5 725	3 747	6 503	15 975
	Karlovy Vary	6 748	3 203	6 024	15 975
	Sokolov	1 821	1 001	1 432	4 254
	CELKEM	14 294	7 951	13 959	36 204
Královéhradecký	Hradec Králové	3 622	3 843	5 644	13 109
	Jičín	1 564	1 276	2 109	4 949
	Náchod	1 941	1 409	3 220	6 570
	Rychnov nad Kněžnou	1 167	1 380	2 703	5 250
	Trutnov	1 933	1 339	2 813	6 085
	CELKEM	10 227	9 247	16 489	35 963
Liberecký	Česká Lípa	3 448	2 071	2 463	7 982
	Jablonec nad Nisou	3 105	1 687	3 394	8 186
	Liberec	6 557	5 846	7 577	19 980
	Semily	1 276	924	1 924	4 124
	CELKEM	14 386	10 528	15 358	40 272
Moravskoslezský	Bruntál	746	463	1 034	2 243
	Frýdek-Místek	2 406	1 814	3 006	7 226
	Karviná	3 613	2 274	4 038	9 925
	Nový Jičín	1 455	1 985	2 755	6 195
	Opava	1 215	948	2 344	4 507
	Ostrava-město	6 852	6 883	8 461	22 196
	CELKEM	16 287	14 367	21 638	52 292
Olomoucký	Jeseník	469	283	648	1 400
	Olomouc	3 431	3 582	4 885	11 898
	Prostějov	1 304	1 063	1 603	3 970
	Přerov	1 627	1 257	2 774	5 658
	Šumperk	1 078	884	2 112	4 074
	CELKEM	7 909	7 069	12 022	27 000
Pardubický	Chrudim	1 355	1 548	2 890	5 793
	Pardubice	4 729	8 239	8 494	21 462
	Svitavy	1 046	1 262	2 451	4 759
	Ústí nad Orlicí	1 808	2 216	3 372	7 396

	CELKEM	8 938	13 265	17 207	39 410
Plzeňský	Domažlice	2 109	1 414	1 738	5 261
	Klatovy	1 712	1 738	2 957	6 407
	Plzeň-jih	1 573	1 700	1 932	5 205
	Plzeň-město	10 822	13 774	16 686	41 282
	Plzeň-sever	1 778	1 211	1 761	4 750
	Rokycany	1 414	1 452	1 636	4 502
	Tachov	2 865	2 973	5 062	10 900
	CELKEM	22 273	24 262	31 771	78 306
Hl. m. Praha	Hl. m. Praha	122 595	126 834	93 815	343 244
Středočeský	Benešov	2 140	1 643	2 931	6 714
	Beroun	3 601	3 259	3 308	10 168
	Kladno	7 239	4 346	4 864	16 449
	Kolín	3 084	3 737	3 187	10 008
	Kutná Hora	1 915	2 081	2 602	6 598
	Mělník	4 143	2 678	3 968	10 789
	Mladá Boleslav	6 147	7 886	7 722	21 755
	Nymburk	3 553	2 947	4 096	10 596
	Praha-východ	11 079	6 755	7 842	25 676
	Praha-západ	9 239	5 265	5 044	19 548
	Příbram	2 256	1 629	3 638	7 523
	Rakovník	1 308	793	1 224	3 325
	CELKEM	55 704	43 019	50 426	149 149
Ústecký	Děčín	2 993	1 077	1 510	5 580
	Chomutov	3 639	3 383	3 465	10 487
	Litoměřice	2 667	1 459	2 265	6 391
	Louny	1 745	1 365	1 704	4 814
	Most	2 912	2 156	2 172	7 240
	Teplice	4 449	4 071	4 005	12 525
	Ústí nad Labem	3 724	2 189	2 829	8 742
	CELKEM	22 129	15 700	17 950	55 779
Vysočina	Havlíčkův Brod	1 103	1 921	2 190	5 214
	Jihlava	2 062	2 941	5 367	10 370
	Pelhřimov	1 278	1 699	3 171	6 148
	Třebíč	964	758	2 012	3 734
	Žďár nad Sázavou	946	1 152	2 501	4 599
	CELKEM	6 353	8 471	15 241	30 065
Zlínský	Kroměříž	673	961	1 479	3 113
	Uherské Hradiště	1 678	1 717	2 625	6 020
	Vsetín	1 925	1 304	2 903	6 132
	Zlín	3 275	2 508	4 211	9 994
	CELKEM	7 551	6 490	11 218	25 259
neuveveno		181	1013	373	1567
CELKEM		349 995	341 103	374 642	1 065 740

Zdroj: IS CIS

EKONOMICKÉ AKTIVITY CIZINCŮ V ČESKÉ REPUBLICĚ

Přehled občanů států EU/EP a Švýcarska, vč. jejich rodinných příslušníků, v postavení zaměstnanců v ČR k 31. 12. 2023

Státy	Informační karty
Slovensko	216 239
Polsko	49 194
Rumunsko	46 208
Bulharsko	36 630
Maďarsko	23 200
Německo	5 925
Italie	5 165
Velká Británie	4 444
Francie	4 389
Španělsko	2 890
Litva	1 996
Chorvatsko	1 850
Řecko	1 785
Nizozemsko	1 630
Rakousko	1 426
Portugalsko	1 287
Lotyšsko	1 273
Belgie	816
Irsko	658
Švédsko	592
Finsko	423
Slovinsko	399
Dánsko	366
Švýcarsko	326
Estonsko	264
Norsko	170
Kypr	103
Malta	54
Lucembursko	41
Island	30
Lichtenštejnsko	2
Celkem	409 775

Zdroj: MPSV

Přehled držitelů zaměstnaneckých karet podle státního občanství k 31. 12. 2023

Státy	Celkem
Ukrajina	65 636
Filipíny	5 867
Mongolsko	4 956
Vietnam	3 593
Rusko	3 119
Indie	3 075
Srbsko	2 617
Bělorusko	2 225
Moldavsko	1 853
Čína	1 569
Turecko	1 288
Thajsko	1 147
Uzbekistán	1 064
Kazachstán	1 048
Makedonie	794
Nepál	775
Gruzie	747
Bosna a Hercegovina	689
Korejská republika	537
Ázerbájdžán	461
Indonésie	454
Arménie	451
Spojené státy americké	447
Kyrgyzstán	385
Bangladéš	355
Kosovo	304
Brazílie	278
Albánie	252
Egypt	233
Mexiko	231
Kolumbie	155
Japonsko	141
Tunisko	141
Írán	127
Izrael	124
Ghana	109
Jihoafrická republika	108
Kuba	105
Pákistán	94
Sýrie	88
Nigérie	78
Kanada	70
Maroko	68

Argentina	65
Tchaj-wan	58
Alžírsko	54
Kypr	52
Zimbabwe	46
Keňa	39
Chile	38
Venezuela	37
Černá Hora	36
Jordánsko	35
Malajsie	32
Peru	31
Libanon	30
Austrálie	24
Srí Lanka	23
Kamerun	20
Dominikánská republika	17
Nový Zéland	15
Surinam	15
Tádžikistán	14
Uganda	12
Irák	11
Etiopie	10
Guatemala	10
Mauricius	10
Salvador	9
Panama	9
Ekvádor	9
Zambie	9
Afghánistán	9
Konžská demokratická republika	8
Kambodža	8
Palestina	7
Tanzanie	7
Laos	7
Jemen	6
Myanmar	5
Angola	5
Nikaragua	4
Paraguay	4
Honduras	4
Bolívie	4
Sierra Leone	4
Korejská lidově demokratická republika	3
Singapur	3
Niger	3

Namibie	3
Súdán	2
Saúdská Arábie	2
Kongo	2
Burkina Faso	2
Bez státní příslušnosti	2
Pobřeží slonoviny	2
Senegal	2
Jižní Georgie a Jižní Sandwichovy ostrovy	2
Turkmenistán	2
Trinidad a Tobago	1
Gabon	1
Maledivy	1
Britské indickooceánské území	1
Libérie	1
Gambie	1
Belize	1
Bahrajn	1
Hongkong	1
Kuvajt	1
Mosambik	1
Mali	1
Guinea	1
Haiti	1
Libye	1
Madagaskar	1
CELKEM	108 756

Zdroj: MPSV

*Jedná se pouze o zaměstnanecké karty vedené MPSV v centrální evidenci volných pracovních míst obsaditelných držiteli zaměstnanecké karty.

Přehled držitelů povolení k zaměstnání podle státní příslušnosti k 31. 12. 2023

Státy	Celkem
Ukrajina	3 597
Turecko	738
Indie	612
Bělorusko	567
Moldavsko	503
Japonsko	314
Bangladéš	301
Korejská republika	194
Uzbekistán	192
Kazachstán	150
Spojené státy	150
Nepál	146
Vietnam	119
Pákistán	103
Srbsko	100
Rusko	90
Kyrgyzstán	85
Gruzie	80
Čína	77
Filipíny	68
Ázerbájdžán	61
Tádžikistán	49
Ghana	48
Nigérie	44
Bosna a Hercegovina	44
Maroko	35
Tunisko	35
Šrí Lanka	26
Etiopie	19
Írán	14
Kamerun	13
Sýrie	13
Uganda	13
Turkmenistán	13
Egypt	13
Kosovo	12
Arménie	12
Gambie	10
Venezuela	9
Rwanda	8
Mexiko	8
Afghánistán	8
Kanada	8

Alžírsko	8
Severní Makedonie	7
Guinea	7
Irák	6
Mongolsko	6
Indie	6
Jižní Afrika	4
Brazílie	4
Zimbabwe	4
Austrálie	4
Konžská demokratická republika	4
Senegal	3
Burundi	3
Černá Hora	3
Bez státní příslušnosti	3
Izrael	3
Korejská lidově demokratická republika	2
Tchaj-wan	2
Jordánsko	2
Albánie	2
Tanzanie	2
Somálsko	2
Keňa	1
Guatemala	1
Mali	1
Saúdská Arábie	1
Angola	1
Kuba	1
Kolumbie	1
Peru	1
Konžská republika	1
Nový Zéland	1
Jižní Súdán	1
Namibie	1
Súdán	1
Malajsie	1
CELKEM	8 802

Zdroj: MPSV

Přehled držitelů modrých karet podle státní příslušnosti k 31. 12. 2023

Státy	Celkem
Rusko	592
Indie	292
Ukrajina	184
Turecko	146
Bělorusko	116
Kazachstán	42
Egypt	31
Írán	31
Brazílie	24
Mexiko	24
Spojené státy	24
Čína	24
Uzbekistán	22
Filipíny	19
Korejská republika	17
Srbsko	16
Izrael	15
Vietnam	15
Kyrgyzstán	13
Kolumbie	12
Ázerbájdžán	11
Pákistán	11
Libanon	10
Arménie	10
Sýrie	9
Japonsko	9
Makedonie	9
Kypr	8
Moldavsko	8
Nigérie	7
Tchaj-wan	6
Kanada	6
Jihoafrická republika	6
Gruzie	5
Malajsie	5
Austrálie	5
Bosna a Hercegovina	5
Maroko	4
Albánie	4
Bangladéš	4
Argentina	4
Tunisko	3
Venezuela	3

Indonésie	2
Kosovo	2
Jordánsko	2
Černá Hora	2
Mongolsko	2
Chile	2
Singapur	2
Nový Zéland	2
Pobřeží slonoviny	1
Alžírsko	1
Thajsko	1
Dominikánská republika	1
Korejská lidově demokratická republika	1
Ekvádor	1
Nepál	1
Mauricius	1
Guatemala	1
Panama	1
Peru	1
CELKEM	1 838

Zdroj: MPSV

Přehled cizích státních příslušníků v postavení zaměstnanců podle krajů k 31. 12. 2023

Kraj	Celkem	Z toho		
		Informační karty občanů EU/EHP a Švýcarska	Informační karty cizinců, kteří nepotřebují pracovní oprávnění	Pracovní oprávnění *
Celkem	823 945	409 775	294 774	119 396
z toho:				
Praha	249 905	123 255	92 190	34 460
Středočeský kraj	141 753	75 579	46 079	20 095
Jihočeský kraj	31 289	13 180	12 599	5 510
Plzeňský kraj	78 571	37 502	29 317	11 752
Karlovarský kraj	19 654	6 761	10 288	2 605
Ústecký kraj	26 774	9 084	11 435	6 255
Liberecký kraj	25 061	10 498	10 657	3 906
Královéhradecký kraj	29 060	16 437	9 315	3 308
Pardubický kraj	29 628	12 517	10 807	6 304
Vysočina	20 644	8 435	8 034	4 175
Jihomoravský kraj	95 327	51 968	31 281	12 078
Olomoucký kraj	16 526	8 092	6 325	2 109
Zlínský kraj	19 530	9 785	6 673	3 072
Moravskoslezský kraj	40 223	26 682	9 774	3 767

Zdroj: MPSV

*Zahrnuje povolení k zaměstnání, modré karty a zaměstnanecké karty

Počet agentur práce, subjektů s povolením ke zprostředkování zaměstnání k 31. 12. 2023

Rok	Celkem	s povolením dle § 14/1 b)	s povolením dle § 14/1 a) a c)
31. 12. 2010	1 714	1 412	1 328
31. 12. 2011	1 458	1 083	973
31. 12. 2012	1 491	1 003	923
31. 12. 2013	1 592	994	1 017
31. 12. 2014	1 587	978	1 042
31. 12. 2015	1 700	1 014	1 137
31. 12. 2016	2 011	1 222	1 335
31. 12. 2017	1 938	812	1 540
31. 12. 2018	2 102	1 028	1 661
31. 12. 2019	2 173	1 072	1 790
31. 12. 2020	2 218	1 100	1 897
31. 12. 2021	2 136	1 116	1 895
31. 12. 2022	2 130	1 132	1 908
31.12.2023	2 168	1 165	1 920

Zdroj: MPSV

Přehled dočasně přidělených zaměstnanců agentur práce (§ 14/1 písm. b) zákona o zaměstnanosti)

Rok	Počet přidělených zaměstnanců celkem	z toho			
		Občanů ČR	Občanů EU	EHP/Švýcarska	Občané třetích zemí
2012	201 258	159 262	37 365	339	4 292
2013	224 560	174 784	39 027	553	10 196
2014	266 324	203 377	52 171	542	10 234
2015	308 478	232 404	62 005	1 150	12 919
2016	350 624	237 152	90 528	361	22 583
2017	358 659	212 585	109 805	589	35 680
2018	333 607	167 297	102 317	1 322	62 671
2019	273 561	127 663	84 753	1 306	59 839
2020	263 837	132 095	86 171	1 827	43 780
2021	271 282	127 171	71 404	1 683	71 024
2022	248 463	100 256	58 052	2 428	87 727
2023	235 206	91 025	44 740	2 847	96 594

Zdroj: MPSV

Podnikatelé dle krajů k 31. 12. 2023

Kraj	Občané ČR	Cizinci	Celkem
Hlavní město Praha	295 836	50 263	346 099
Středočeský kraj	247 837	14 366	262 203
Jihomoravský kraj	201 149	9 763	210 912
Moravskoslezský kraj	169 038	5 108	174 146
Ústecký kraj	113 247	8 451	121 698
Jihočeský kraj	107 858	3 214	111 072
Plzeňský kraj	92 314	6 554	98 868
Olomoucký kraj	95 006	2 677	97 683
Zlínský kraj	94 945	2 240	97 185
Královéhradecký kraj	93 285	2 954	96 239
Pardubický kraj	81 790	2 955	84 745
Kraj Vysočina	77 816	1 862	79 678
Liberecký kraj	75 355	2 886	78 241
Karlovarský kraj	42 785	5 090	47 875
Součet	1 788 261	118 383	1 906 644

Zdroj: MPO

Podnikatelé-cizinci dle pohlaví a krajů k 31. 12. 2023

Kraj	Muži	Ženy	Celkem
Hlavní město Praha	32 673	17 590	50 263
Středočeský kraj	9 713	4 653	14 366
Jihomoravský kraj	6 960	2 803	9 763
Ústecký kraj	6 129	2 322	8 451
Plzeňský kraj	4 527	2 027	6 554
Moravskoslezský kraj	3 847	1 261	5 108
Karlovarský kraj	3 180	1 910	5 090
Jihočeský kraj	2 240	974	3 214
Pardubický kraj	2 228	727	2 955
Královéhradecký kraj	2 180	774	2 954
Liberecký kraj	2 112	774	2 886
Olomoucký kraj	1 914	763	2 677
Zlínský kraj	1 626	614	2 240
Kraj Vysočina	1 359	503	1 862
CELKEM	80 688	37 695	118 383

Zdroj: MPO

Podnikatelé-cizinci a živnostenská oprávnění cizinců dle státní příslušnosti a pohlaví k 31. 12. 2023

Státní příslušnost	Podnikatelé			Živnostenské oprávnění		
	Muži	Ženy	Celkem	Muži	Ženy	Celkem
Ukrajina	23 995	10 502	34 497	31 391	13 145	44 536
Slovensko	16 641	7 417	24 058	21 773	9 200	30 973
Vietnam	12 600	8 212	20 812	22 915	14 543	37 458
Rusko	2 231	2 887	5 118	2 894	3 673	6 567
Německo	2 758	540	3 298	3 025	598	3 623
Rumunsko	2 535	509	3 044	3 181	605	3 786
Polsko	1 994	954	2 948	2 432	1 134	3 566
Bulharsko	1 560	448	2 008	2 077	560	2 637
Spojené státy	1 090	715	1 805	1 157	736	1 893
Velká Británie	1 376	300	1 676	1 461	310	1 771
Maďarsko	1 315	324	1 639	1 659	382	2 041
Itálie	1 114	216	1 330	1 393	236	1 629
Bělorusko	477	476	953	627	618	1 245
Moldavsko	628	277	905	901	351	1 252
Kazachstán	449	440	889	620	568	1 188
Francie	651	190	841	725	200	925
Uzbekistán	652	77	729	1 086	98	1 184
Španělsko	423	160	583	474	167	641
Rakousko	388	98	486	467	110	577
Chorvatsko	328	137	465	464	159	623
Mongolsko	208	199	407	266	250	516
Arménie	279	127	406	482	173	655
Nizozemsko	302	78	380	331	87	418
Turecko	309	48	357	514	57	571
Severní Makedonie	313	42	355	524	49	573
Srbsko	261	91	352	401	109	510
Čína	176	148	324	254	175	429
Srbsko a Černá Hora	270	44	314	352	47	399
Bosna a Hercegovina	221	79	300	335	90	425
Irsko	228	62	290	242	63	305
Řecko	240	48	288	334	54	388
Indie	211	59	270	295	65	360
Tunisko	250	7	257	381	7	388
Thajsko	12	241	253	16	339	355
Švédsko	168	72	240	182	78	260
Sýrie	195	21	216	351	26	377
Nigérie	197	17	214	281	19	300
Kanada	113	74	187	118	79	197
Egypt	178	5	183	295	5	300
Alžírsko	173	5	178	267	8	275

Litva	107	70	177	117	80	197
Belgie	149	26	175	167	26	193
Ázerbájdžán	129	39	168	196	48	244
Izrael	116	51	167	145	60	205
Portugalsko	135	32	167	156	36	192
Lotyšsko	92	70	162	102	82	184
Kyrgyzstán	97	55	152	135	74	209
Gruzie	93	47	140	128	64	192
Čad	78	41	119	105	46	151
Austrálie	89	25	114	92	25	117
Mexiko	76	38	114	104	47	151
Filipíny	15	98	113	19	131	150
Japonsko	33	76	109	39	82	121
Brazílie	70	35	105	80	38	118
Dánsko	84	15	99	93	16	109
Pákistán	94	4	98	136	4	140
Slovinsko	62	35	97	89	40	129
Korejská republika	50	46	96	59	56	115
Finsko	62	28	90	66	30	96
Švýcarsko	63	22	85	70	25	95
Ghana	71	12	83	89	12	101
Kosovo	74	8	82	134	14	148
Irák	75	7	82	113	7	120
Maroko	69	8	77	100	9	109
Kuba	56	19	75	78	23	101
Afghánistán	61	10	71	99	13	112
Libanon	59	9	68	83	15	98
Kolumbie	38	28	66	45	29	74
Jižní Afrika	37	28	65	40	32	72
Írán	48	16	64	63	18	81
Albánie	52	7	59	79	7	86
Chile	34	25	59	38	26	64
Peru	42	17	59	53	17	70
Argentina	32	18	50	38	21	59
Estonsko	25	24	49	31	28	59
Jordánsko	38	2	40	58	3	61
Nový Zéland	33	5	38	40	5	45
Černá Hora	19	16	35	33	21	54
Norsko	24	11	35	26	11	37
Angola	30	4	34	40	5	45
Tádžikistán	29	4	33	45	4	49
Venezuela	18	14	32	21	14	35
Jemen	24	8	32	33	9	42
Kypr	18	13	31	21	16	37

Kamerun	24	5	29	29	5	34
Bangladéš	27	0	27	58	0	58
Šrí Lanka	26	1	27	37	2	39
Indonésie	5	22	27	8	26	34
Alandy	19	6	25	27	8	35
Malta	18	7	25	19	8	27
Tchaj-wan	3	20	23	3	23	26
Ekvádor	17	4	21	18	4	22
Guinea	18	3	21	20	4	24
Senegal	20	1	21	25	1	26
Benin	13	6	19	17	7	24
Libye	17	2	19	23	2	25
Konžská demokratická republika	10	8	18	11	10	21
Konžská republika	15	2	17	21	4	25
Etiopie	12	4	16	13	4	17
Pobřeží slonoviny	15	1	16	18	1	19
Keňa	5	10	15	5	11	16
Nepál	12	3	15	21	5	26
Bolívie	10	4	14	10	5	15
Dominikánská republika	10	4	14	18	4	22
Island	13	1	14	13	1	14
Palestina	13	0	13	22	0	22
Honduras	6	6	12	6	6	12
Niger	11	0	11	13	0	13
Turkmenistán	5	6	11	10	7	17
Lucembursko	8	2	10	9	2	11
Malajsie	4	6	10	4	8	12
Guatemala	4	5	9	4	6	10
Zimbabwe	6	3	9	6	3	9
Kostarika	5	3	8	5	3	8
Singapur	1	7	8	2	9	11
Uganda	2	6	8	3	6	9
Súdán	6	1	7	7	1	8
Myanmar	5	1	6	7	2	9
Kambodža	1	5	6	1	9	10
Laos	4	2	6	6	5	11
Madagaskar	6	0	6	6	0	6
Panama	5	1	6	8	1	9
Mauricius	4	1	5	4	1	5
Namibie	3	2	5	4	2	6
Tanzanie	4	1	5	4	1	5
Britské Panenské ostrovy	4	0	4	4	0	4
Salvador	3	1	4	4	1	5

Korejská lidově demokratická republika	3	1	4	3	1	4
Kuvajt	4	0	4	6	0	6
Uruguay	1	3	4	1	3	4
Zambie	3	1	4	5	1	6
Maledivy	3	0	3	3	0	3
Mali	3	0	3	3	0	3
Guinea-Bissau	3	0	3	4	0	4
Sierra Leone	3	0	3	4	0	4
Togo	2	1	3	2	1	3
Gambie	2	0	2	3	0	3
Jamajka	2	0	2	2	0	2
Lichtenštejsko	2	0	2	2	0	2
Nikaragua	1	1	2	1	1	2
Somálsko	2	0	2	3	0	3
Surinam	1	1	2	1	1	2
Spojené arabské emiráty	2	0	2	3	0	3
Burkina Faso	2	0	2	2	0	2
Barbados	1	0	1	1	0	1
Botswana	1	0	1	1	0	1
Britské indickooceánské území	1	0	1	1	0	1
Brunej	1	0	1	1	0	1
Burundi	1	0	1	1	0	1
Vánoční ostrov	0	1	1	0	1	1
Eritrea	1	0	1	3	0	3
Guyana	1	0	1	1	0	1
Hongkong	1	0	1	1	0	1
Libérie	1	0	1	1	0	1
Mauritánie	1	0	1	1	0	1
Nizozemské Antily	1	0	1	1	0	1
Vanuatu	1	0	1	1	0	1
Paraguay	1	0	1	1	0	1
Katar	0	1	1	0	2	2
Rwanda	1	0	1	1	0	1
Svatý Kryštof a Nevis	1	0	1	2	0	2
Svatá Lucie	1	0	1	1	0	1
Svatý Tomáš a Princův ostrov	1	0	1	1	0	1
Saúdská Arábie	1	0	1	1	0	1
Tonga	1	0	1	1	0	1
Trinidad a Tobago	1	0	1	1	0	1
Guernsey	1	0	1	1	0	1
Součet	80 688	37 695	118 383	111 066	50 761	161 827

Zdroj: MPO

VZDĚLÁVÁNÍ CIZINCŮ V ČR

Vzdělávání dětí-cizinců v mateřských školách v roce 2023 - TOP 20

Státní příslušnost	Celkem		Z toho dívky	S trvalým pobytem	Azylanti, poživatelé doplňkové ochrany, osoby s dočasnou ochranou
	Počet	v %			
Cizinci celkem	19 409	100,0	9 411	11 718	5 779
z toho:					
Ukrajina	10 501	54,1	5 164	3 947	5 697
Vietnam	2 542	13,1	1 222	2 343	4
Slovensko	2 291	11,8	1 076	1 953	0
Rusko	638	3,3	300	565	7
Mongolsko	484	2,5	238	410	11
Rumunsko	423	2,2	204	373	0
Bulharsko	243	1,3	128	224	0
Moldavsko	206	1,1	98	164	6
Polsko	203	1,0	93	172	0
Maďarsko	189	1,0	105	142	0
Bělorusko	105	0,5	53	92	1
Čína	99	0,5	51	82	2
Indie	86	0,4	45	69	3
Německo	85	0,4	29	74	0
Spojené státy	79	0,4	44	68	0
Itálie	77	0,4	30	68	3
Kazachstán	66	0,3	26	53	4
Uzbekistán	60	0,3	30	56	3
Velká Británie	57	0,3	24	52	0
Francie	56	0,3	25	46	1

Zdroj: MŠMT (hodnoty k 30. 9. 2023)

Vzdělávání dětí-cizinců v přípravných třídách ZŠ, přípravném stupni ZŠ speciálních v roce 2023 - TOP 20

Státní příslušnost	Celkem		Z toho dívky	S trvalým pobytem	Azylanté, poživatelé doplňkové ochrany, osoby s dočasnou ochranou
	Počet	v %			
Cizinci celkem	777	100,0	286	350	367
z toho:					
Ukrajina	453	58,3	151	85	355
Vietnam	114	14,7	47	108	0
Slovensko	49	6,3	20	31	0
Rumunsko	22	2,8	10	21	0
Mongolsko	20	2,6	9	11	1
Rusko	17	2,2	7	16	0
Bulharsko	11	1,4	4	9	0
Indie	9	1,2	2	7	0
Čína	8	1,0	3	8	0
Maďarsko	6	0,8	1	5	0
Moldavsko	5	0,6	3	3	1
Bělorusko	4	0,5	1	2	1
Kazachstán	4	0,5	2	3	1
Polsko	4	0,5	2	4	0
Uzbekistán	4	0,5	4	4	0
Kosovo	3	0,4	1	3	0
Německo	3	0,4	2	3	0
Korejská republika	3	0,4	2	1	1
Litva	3	0,4	1	3	0
Nepál	3	0,4	1	1	1

Zdroj: MŠMT (hodnoty k 30. 9. 2023)

Vzdělávání žáků-cizinců na základních školách v roce 2023 - TOP 20

Státní příslušnost	Celkem		Z toho dívky	S trvalým pobytem	Azylanté, poživatelé doplňkové ochrany, osoby s dočasnou ochranou
	Počet	v %			
Cizinci celkem	70 662	100,0	34 536	25 369	37 327
z toho:					
Ukrajina	47 858	67,7	23 504	8 104	37 074
Vietnam	6 273	8,9	2 975	5 830	9
Slovensko	5 966	8,4	2 851	4 157	0
Rusko	1 782	2,5	841	1 393	45
Mongolsko	1 402	2,0	703	765	10
Rumunsko	893	1,3	452	609	0
Moldavsko	635	0,9	289	432	38
Bulharsko	619	0,9	318	475	0
Maďarsko	548	0,8	264	332	0
Polsko	512	0,7	268	346	0
Čína	420	0,6	202	381	1
Bělorusko	393	0,6	204	246	19
Kazachstán	190	0,3	92	113	15
Uzbekistán	171	0,2	92	122	4
Indie	166	0,2	86	105	0
Srbsko	144	0,2	75	100	3
Německo	133	0,2	53	99	0
Arménie	120	0,2	65	88	7
Severní Makedonie	117	0,2	56	82	0
Itálie	116	0,2	59	104	0

Zdroj: MŠMT (hodnoty k 30. 9. 2023)

Vzdělávání žáků-cizinců ve středních školách v roce 2023 - TOP 20

Státní příslušnost	Celkem		Z toho dívky	S trvalým pobytem	Azylanti, poživatelé doplňkové ochrany, osoby s dočasnou ochranou
	Počet	v %			
Cizinci celkem	17 184	100,0	8 351	9 668	4 913
z toho:					
Ukrajina	9 643	56,1	4 616	3 485	4 869
Slovensko	2 248	13,1	1 124	1 533	0
Vietnam	2 101	12,2	1 036	2 029	0
Rusko	744	4,3	352	656	5
Mongolsko	212	1,2	109	177	2
Bulharsko	195	1,1	96	175	0
Rumunsko	193	1,1	97	161	0
Moldavsko	176	1,0	86	151	4
Polsko	158	0,9	75	114	0
Maďarsko	149	0,9	82	110	0
Čína	144	0,8	68	142	0
Bělorusko	121	0,7	75	104	4
Kazachstán	119	0,7	61	78	7
Německo	61	0,4	28	45	0
Srbsko	58	0,3	25	48	0
Uzbekistán	40	0,2	17	36	1
Ázerbájdžán	39	0,2	22	34	0
Severní Makedonie	38	0,2	12	30	0
Arménie	35	0,2	18	29	1
Itálie	35	0,2	20	22	0

Zdroj: MŠMT (hodnoty k 30. 9. 2023)

Vzdělávání žáků-cizinců v konzervatořích v roce 2023 - TOP 20

Státní příslušnost	Celkem		Z toho dívky	S trvalým pobytem	Azylanté, poživatelé doplňkové ochrany, osoby s dočasnou ochranou
	Počet	v %			
Cizinci celkem	269	100,0	177	60	95
z toho:					
Ukrajina	136	50,6	101	19	95
Slovensko	65	24,2	44	12	0
Rusko	27	10,0	10	10	0
Japonsko	6	2,2	3	1	0
Kazachstán	6	2,2	3	1	0
Bělorusko	5	1,9	2	2	0
Francie	3	1,1	3	2	0
Korejská republika	3	1,1	1	1	0
Srbsko	3	1,1	2	2	0
Arménie	2	0,7	1	0	0
Brazílie	2	0,7	0	1	0
Čína	2	0,7	1	1	0
Maďarsko	2	0,7	1	2	0
Mongolsko	2	0,7	0	2	0
Moldavsko	2	0,7	1	0	0
Rumunsko	2	0,7	1	0	0
Vietnam	2	0,7	0	0	0
Turecko	2	0,7	0	0	0
Ázerbájdžán	1	0,4	1	0	0
Bolívie	1	0,4	0	0	0

Zdroj: MŠMT (hodnoty k 30. 9. 2023)

Vzdělávání studentů-cizinců ve vyšších odborných školách v roce 2023 - TOP 20

Státní příslušnost	Celkem		Z toho dívky	S trvalým pobytem	Azylanté, poživatelé doplňkové ochrany, osoby s dočasnou ochranou
	Počet	v %			
Cizinci celkem	762	100,0	576	279	51
z toho:					
Slovensko	298	39,1	244	91	0
Ukrajina	269	35,3	199	127	63
Rusko	176	23,1	92	56	0
Kazachstán	63	8,3	44	22	1
Bělorusko	15	2,0	8	7	0
Vietnam	9	1,2	5	5	0
Maďarsko	6	0,8	6	5	0
Uzbekistán	6	0,8	4	2	0
Bulharsko	5	0,7	3	4	0
Rumunsko	5	0,7	3	4	0
Kyrgyzstán	4	0,5	2	1	0
Německo	3	0,4	2	2	0
Izrael	3	0,4	2	2	0
Srbsko	3	0,4	2	2	0
Ázerbájdžán	2	0,3	0	2	0
Moldavsko	2	0,3	2	2	0
Polsko	2	0,3	2	2	0
Jemen	2	0,3	2	2	0
Arménie	1	0,1	1	1	0
Gruzie	1	0,1	1	1	0

Zdroj: MŠMT (hodnoty k 30. 9. 2023)

Vzdělávání studentů-cizinců na veřejných a soukromých vysokých školách v roce 2023 – TOP 20

Státní občanství	Celkem	v %	Studijní programy			
			Bakalářské	Magisterské studium nenavazující	Magisterské studium navazující	Doktorské studium
Cizinci celkem	55 494	100,0	29 730	7 928	12 386	5 581
z toho:						
Slovensko	21 798	39,3	11 296	3 642	5 135	1 814
Ukrajina	6 780	12,2	5 373	301	863	252
Rusko	6 272	11,3	4 688	234	1 057	309
Kazachstán	3 017	5,4	2 610	47	320	45
Indie	1 863	3,4	234	371	788	470
Bělorusko	908	1,6	638	61	164	45
Itálie	841	1,5	349	192	113	187
Německo	810	1,5	125	338	125	224
Vietnam	710	1,3	443	15	114	138
Čína	634	1,1	259	11	231	134
Írán	612	1,1	76	302	62	173
Turecko	593	1,1	240	22	239	92
Bangladéš	512	0,9	164	12	323	13
Izrael	493	0,9	54	420	7	12
Spojené státy americké	419	0,8	198	35	130	56
Ázerbájdžán	395	0,7	216	12	142	25
Pákistán	380	0,7	36	50	175	119
Nigerie	348	0,6	36	13	235	64
Polsko	332	0,6	152	14	89	79
Kyrgyzstán	329	0,6	277	7	38	8

Zdroj: MŠMT (hodnoty k 30. 9. 2023)

STÁTNÍ OBČANSTVÍ

Udělená státní občanství ČR v roce 2023

Stát	Počet cizinců, kterým bylo občanství uděleno dle § 11 zákona o státním občanství ČR	Počet cizinců s mezinárodní ochranou, kterým bylo občanství uděleno dle § 11 zákona o státním občanství ČR	CELKEM
Afghánistán	3	1	4
Albánie	3		3
Alžírsko	1		1
Angola	1		1
Arménie	26		26
Aruba	1		1
Austrálie	0		0
Ázerbájdžán	21	2	23
Bangladéš	1		1
Belgie	1		1
Bělorusko	167	1	168
Benin	1		1
bez státní příslušnosti	11	8	19
Bolívie	2		2
Bosna a Hercegovina	18		18
Botswana	1		1
Brazílie	3		3
Bulharsko	50		50
Černá Hora	2		2
Čína	4		4
Dominikánská republika	1		1
Egypt	13		13
Ekvádor	1		1
Filipíny	2		2
Francie	5		5
Ghana	1		1
Gruzie	9		9
Guinea	3		3
Chile	1		1
Chorvatsko	18		18
Indie	3		3
Indonésie	1		1
Irák	7	1	8
Írán	2		2
Itálie	4		4
Izrael	4		4
JAR	2		2
Jemen	4		4

Jordánsko	4		4
Kanada	1		1
Kazachstán	122	2	124
Keňa	1		1
Kolumbie	2		2
Kongo	1		1
Kongo, dem. rep.	2		2
Kosovo	11		11
Kostarika	1		1
Kuba	3		3
Kypr	2		2
Kyrgyzstán	10		10
Libanon	6		6
Libye	1		1
Litva	3		3
Lotyšsko	7		7
Maďarsko	23		23
Maroko	5		5
Mauricius	1		1
Mexiko	6		6
Moldavsko	62		62
Mongolsko	16		16
Německo	11		11
Nepál	3		3
Nigérie	3		3
Pákistán	5		5
Palestina	2		2
Peru	5		5
Polsko	54		54
Rumunsko	33		33
Rusko	1 175	1	1 176
Řecko	4		4
Severní Makedonie	25		25
Sierra Leone	0	2	2
Slovensko	858		858
Slovinsko	1		1
Srbsko	35		35
Spojené státy	28		28
Surinam	2		2
Sýrie	22		22
Španělsko	1		1
Švédsko	1		1
Švýcarsko	2		2
Tádžikistán	1		1
Taiwan	1		1
Tunisko	5		5

Turecko	8		8
Turkmenistán	3		3
Uganda	2		2
Ukrajina	1 254	3	1 257
Uruguay	1		1
Uzbekistán	23		23
Velká Británie	18		18
Venezuela	0	1	1
Vietnam	126		126
Zambie	2		2
CELKEM	4 404	22	4 426

Zdroj: MV

NELEGÁLNÍ MIGRACE V ČESKÉ REPUBLICE

Nelegální migrace v ČR v letech 2013–2023

Rok	2013	2014	2015*	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Nelegální migrace přes vnější schengenskou hranici	179	181	240	222	250	339	503	448	335	201	368
Nelegální pobyt	3 974	4 641	8 323	5 039	4 488	4 653	5 174	6 645	10 835	29 034	13 530
z toho tranzitní NM	-	-	3 294	511	172	191	266	486	1 330	21 852	4 742
Celkem zjištěno osob	4 153	4 822	8 563	5 261	4 738	4 992	5 677	7 093	11 170	29 235	13 898

Zdroj: ŘSCP

*evidováno od 17. 6. 2015

Nelegální migrace v ČR – porovnání roku 2022/2023

	2022	tj. %	2023	tj. %	Změna oproti předchozímu období	
					v %	Absolutní číslo
Nelegální migrace (celkem zjištěno osob)	29 235	100,0	13 898	100,0	-52,5	-15 337
z toho:						
Nelegální migrace přes vnější schengenskou hranici	201	0,7	368	2,6	83,1	167
Nelegální pobyt	29 034	99,3	13 530	97,4	-53,4	-15 504

Zdroj: ŘSCP

Nelegální migrace v ČR v roce 2023 – TOP 10 dle kategorií

Nelegální pobyt			Nelegální migrace přes vnější schengenskou hranici		
	Zjištěno osob	tj. %		Zjištěno osob	tj. %
Celkem	13 530	100,0	Celkem	368	100,0
z toho TOP 10:					
Sýrie	4 222	31,2	Gruzie	73	19,8
Ukrajina	3 437	25,4	Rusko	55	14,9
Moldavsko	1 659	12,3	Ukrajina	43	11,7
Turecko	833	6,2	Velká Británie	22	6,0
Uzbekistán	501	3,7	Írán	18	4,9
Gruzie	461	3,4	Moldavsko	17	4,6
Vietnam	397	2,9	Albánie	15	4,1
Rusko	212	1,6	Uzbekistán	14	3,8
Kazachstán	194	1,4	Vietnam	8	2,2
Indie	102	0,8	Indie	8	2,2

Zdroj: ŘSCP

Nelegální migrace v ČR v roce 2023 – dle kategorie a pohlaví

Nelegální pobyt		Celkem	Nelegální migrace přes vnější schengenskou hranici		Celkem	Celkový součet
Muž	Žena		Muž	Žena		
11 366	2 093	13 530*	259	109	368	13 898

Zdroj: ŘSCP

*u 71 osob nebylo uvedeno pohlaví

KONTROLNÍ ČINNOST A REPRESIVNÍ OPATŘENÍ

Počet kontrol v oblasti dodržování zákona o zaměstnanosti v roce 2023

Kontrolní činnost v oblasti zákona o zaměstnanosti	Celkem
Počet kontrol v oblasti dodržování zákona o zaměstnanosti	6 537
Počet případů zjištěného výkonu nelegální práce u podnikatelských subjektů	6 248
Počet nelegálně zaměstnaných občanů ČR	548
Počet nelegálně zaměstnaných občanů EU	49
Počet nelegálně zaměstnaných cizinců ze zemí mimo EU	2 170

Zdroj: MPSV

Počet a výše pokut za nedodržování zákona o zaměstnanosti uložených v roce 2023

Důvod pokuty	Počet uložených pokut	Výše uložených pokut v Kč
§ 139 odst. 1 písm. c) - přešůpek, výkon nelegální práce fyzickou osobou § 5 písm. e)	54*	201 000
§ 139 odst. 1 písm. d) - přešůpek, umožnění výkonu nelegální práce fyzickou osobou podle § 5 písm. e) bodu 1 nebo 2	1	50 000
§ 140 odst. 1 písm. c) - přešůpek, umožnění výkonu nelegální práce podle § 5 písm. e) bodu 1 nebo 2	540	132 104 750
§ 140 odst. 1 písm. e) - přešůpek, umožnění výkonu nelegální práce podle § 5 písm. e) bodu 3 (cizinec bez povolení k pobytu)	25	1 703 750

Zdroj: MPSV

Pozn.: Jedná se o všechny pokuty uložené v období od 1. 1. do 31. 12. 2023, tj. částečně se může jednat o pokuty za protiprávní jednání zjištěné kontrolami provedenými v předchozích letech. Počty pokut nelze sčítat, neboť jedna pokuta může zahrnovat více přešůpků.

*Za přešůpek dle § 139 odst. 1 písm. c) zákona o zaměstnanosti, výkon nelegální práce fyzickou osobou, bylo uloženo celkem 48 napomenutí.

Počet kontrol zaměřených na zastřené zprostředkování práce

Rok	Kontroly zaměřené na zastřené zprostředkování	Případy zastřené zprostředkování	Případy zastřené zprostředkování v rámci jiných kontrol	Celkový počet odhalených případů zastřené zprostředkování
2018	268	116	126	242
2019	261	125	153	278
2020	195	101	107	208
2021	197	71	128	199
2022	302	131	128	259
2023	420	198	111	309

Zdroj: MPSV

Porušení pracovněprávních předpisů v souvislosti s kontrolami SÚIP v souvislosti s dočasnou ochranou

Porušení	Popis porušení	Počet porušení
§ 87 a § 102 ZoZ	nesplnění informační a evidenční povinnosti	326
§ 5 písm. e) ZoZ	umožnění výkonu nelegální práce (výkon nelegální práce byl zjištěn celkem u 88 zaměstnavatelů, přičemž nelegálně bylo zaměstnáváno 250 osob)	119
§ 5 písm. g) ZoZ	zastřené zprostředkování zaměstnání	66
§ 308, 309 ZP	porušení na úseku agenturního zaměstnávání	64
§ 136 odst. 1 ZoZ	nesplnění povinnosti mít v místě pracoviště kopie dokladů prokazující existenci pracovněprávního vztahu	50
§ 96 ZP	porušení povinnosti v oblasti řádného vedení evidence odpracované doby	48
§ 141 odst. 1 ZP	neposkytnutí mzdy a mzdových složek v termínu splatnosti	47
§ 74 - § 77 ZP	nedodržení povinností na úseku dohod o pracích konaných mimo pracovní poměr	44
§ 313 ZP	nevydání potvrzení o zaměstnání při skončení pracovního poměru, příp. chybějící povinné údaje v potvrzení o zaměstnání	39
§ 136 odst. 3 ZoZ	nenahlášení či neodhlášení držitele DO na ČSSZ	24
§ 103 odst. 1 písm. a) ZP	nepřipustit, aby zaměstnanec vykonával zakázané práce a práce, jejichž náročnost by neodpovídala jeho schopnostem a zdravotní způsobilosti	22
§ 32 ZP	nezajištění vstupní lékařské prohlídky fyzické osoby před vznikem pracovního poměru	22
§ 34 odst. 2 ZP	neuzavření pracovní smlouvy v písemné formě	11
§ 118 ZP	nevypacení příplatku za práci v sobotu a neděli	9
§ 116 ZP	nevypacení příplatku za noční práci	9

Zdroj: MPSV

Pozn.: Počet držitelů dočasné ochrany, kterých se porušení týkalo nelze sčítat, jedna osoby se může týkat více porušení.

Represivní opatření vůči cizincům v letech 2013–2023

	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
počet osob s povinností opustit území	193	329	2 630	818	725	794	893	883	1 105	956	1 318
počet cizinců s vdaným správním vyhoštěním	2 020	2 149	3 009	3 539	5 119	5 713	7 067	6 385	4 987	6 449	5 240
realizace správních vyhoštění	185	175	172	207	460	444	394	729	389	477	500
soudy uložen trest vyhoštění	1 085	985	1 013	1 278	1 613	1 722	1 746	1 234	1 288	1 185	1 047

Zdroj: ŘSCP

Povinnost opustit území – srovnání 2022/2023

Období roku	2022	tj. %	2023	tj. %	Změna oproti předchozímu období	
					v %	Absolutní číslo
Počet osob, kterým bylo vydáno rozhodnutí o povinnosti opustit území	956	100,0	1 318	100,0	37,9	362
z toho TOP 10 (řazeno dle 2023)						
Ukrajina	146	15,3	435	33,0	197,9	289
Uzbekistán	53	5,5	114	8,6	115,1	61
Vietnam	81	8,5	101	7,7	24,7	20
Moldavsko	34	3,6	70	5,3	105,9	36
Gruzie	31	3,2	63	4,8	103,2	32
Sýrie	178	18,6	59	4,5	-66,9	-119
Rusko	69	7,2	48	3,6	-30,4	-21
Turecko	26	2,7	43	3,3	65,4	17
Kazachstán	11	1,2	39	3,0	254,5	28
Bělorusko	15	1,6	18	1,4	20,0	3

Zdroj: ŘSCP

Správní vyhoštění – srovnání 2022/2023

Období roku	2022	tj. %	2023	tj. %	Změna oproti předchozímu období	
					v %	Absolutní číslo
Počet osob, kterým bylo vydáno rozhodnutí o správním vyhoštění*	6 449	100,0	5 240	100,0	-18,7	-1 209
z toho TOP 10 (řazeno dle 2023):						
Ukrajina	1 960	30,4	3 034	57,9	54,8	1 074
Moldavsko	991	15,4	742	14,2	-25,1	-249
Uzbekistán	213	3,3	137	2,6	-35,7	-76
Gruzie	214	3,3	135	2,6	-36,9	-79
Rusko	43	0,7	122	2,3	183,7	79
Sýrie	1 382	21,4	111	2,1	-92,0	-1 271
Vietnam	191	3,0	94	1,8	-50,8	-97
Slovensko	7	0,1	78	1,5	1 014,3	71
Albánie	36	0,6	75	1,4	108,3	39
Srbko	25	0,4	65	1,2	160,0	40
Počet osob s realizovaným správním vyhoštěním*	477	100,0	500	100,0	4,8	23
z toho TOP 3 (řazeno dle 2023):						
Moldavsko	71	14,9	151	30,2	112,7	80
Turecko	127	26,6	101	20,2	-20,5	-26
Uzbekistán	39	8,2	51	10,2	30,8	12

Zdroj: ŘSCP

* Počty osob, které byly v daném období zaevidovány do IS CIS

Trest vyhoštění – srovnání 2022/2023

Období roku	2022	tj. %	2023	tj. %	Změna oproti předchozímu období	
					v %	Absolutní číslo
Počet osob, kterým byl uložen trest vyhoštění soudem*	1 185	100,0	1 047	100,0	-11,6	-138
z toho TOP 10 (řazeno dle 2023):						
Ukrajina	205	17,3	573	54,7	179,5	368
Moldavsko	197	16,6	159	12,2	-19,3	-38
Gruzie	73	6,2	41	3,9	-43,8	-32
Vietnam	46	3,9	26	2,5	-43,5	-20
Sýrie	37	3,1	25	2,4	-32,4	-12
Uzbekistán	22	1,9	24	2,3	9,1	2
Rusko	19	1,6	21	2,0	10,5	2
Afghánistán	4	0,3	17	1,6	325,0	13
Albánie	-	0,0	14	1,3	-	14
Alžírsko	2	0,2	14	1,3	600,0	12
Počet osob s realizovaným trestem vyhoštění*	189	100,0	176	100,0	-6,9	-13
z toho TOP 3 (řazeno dle 2023):						
Slovensko	54	28,6	57	32,4	5,6	3
Bulharsko	20	10,6	19	10,8	-5,0	-1
Moldavsko	13	6,9	18	10,2	38,5	5

Zdroj: ŘSCP

* počty osob, které byly v daném období zaevidovány do IS CIS

READMISNÍ SMLOUVY

Readmisní řízení se sousedními státy v letech 2013–2023

	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Celkem převzato osob podle readmisních smluv	627	628	1 656	381	612	888	1 085	710	409	3 221	2 687
z toho převzato:											
sousedními státy	83	144	1 369	151	126	105	144	79	46	1 110	1 958
stranou ČR	544	484	260	230	486	783	941	631	363	2 111	729
Celkem převzetí odmítnuto	139	420	186	79	75	75	95	203	117	3 157	452
z toho:											
sousedními státy od ČR	2	20	24	6	2	9	13	42	37	3 028	273
stranou ČR od sousedních států	137	400	162	73	73	66	82	161	80	129	179

Zdroj: ŘSCP

DOBROVOLNÉ NÁVRATY

Dobrovolně navrácené osoby dle státní příslušnosti v rámci programů asistovaných dobrovolných návratů v roce 2023

Státní příslušnost	Celkový počet státních příslušníků navrácených v rámci programů DN	
	Realizováno MV ČR	Realizováno SUZ MV ČR
Albánie	9	
Alžírsko	1	
Arménie	2	
Austrálie	1	
Ázerbájdžán	3	5
Bělorusko	4	1
Bosna a Hercegovina	3	
Čína	1	1
Filipíny	17	
Gruzie	67	3
Indie	1	
Írán		4
Irák	1	
Jihoafrická republika	1	
Kazachstán	13	
Keňa	1	
Kyrgyzstán	9	
Kosovo	1	
Kuba	1	
Maroko	2	
Mexiko	2	
Moldavsko	166	
Mongolsko	92	
Nigérie	1	
Pákistán	1	
Rusko	13	
Saudská Arábie	1	
Senegal	1	
Severní Makedonie	3	
Srbsko	8	
Srí Lanka	1	
Tádžikistán	1	
Tchaj-wan	1	
Tunisko	4	
Turecko	118	
Turkmenistán	3	
Ukrajina	1	
Uzbekistán	62	4
Vietnam	37	2
CELKEM	654	20

Zdroj: MV

MEZINÁRODNÍ OCHRANA

Žadatelé o mezinárodní ochranu v ČR v letech 2013–2023

Rok	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Počet žadatelů	707	1 156	1 525	1 478	1 450	1 701	1 922	1 164	1 411	1 694	1 425
Azyl udělen	49	95	82	148	29	47	61	42	191	92	56
Doplňková ochrana udělena	149	256	194	302	118	118	86	72	120	389	268

Zdroj: MV

Žádosti o mezinárodní ochranu v roce 2023

Celkem žádostí	z toho		
	Opakované žádosti	Ženy	Nezletilí
1 425	275	247	174

Zdroj: MV

Žádosti o mezinárodní ochranu v roce 2023 dle místa podání

Celkem	Z toho						
	PřS Zastávka	PřS Praha Ruzyně	ZZC	věznice	privát	nemocnice	ostatní azylová zařízení
1 425	1 044	41	265	19	45	5	6

Zdroj: MV

Rozhodnutí MV o mezinárodní ochraně v roce 2023

Celkem	Z toho			
	Azyl udělen	Doplňková ochrana udělena	Negativní rozhodnutí	Řízení zastaveno
1 633	56	268	622	687

Zdroj: MV

Žádosti a rozhodnutí MV o prodloužení doplňkové ochrany v roce 2023

Celkem žádostí	Celkem rozhodnutí	Z toho		
		Doplňková ochrana prodloužena	Doplňková ochrana neprodloužena	Řízení zastaveno
543	424	414	9	1

Zdroj: MV

Soudní přezkum cizineckých kauz - žaloby a kasační stížnosti v roce 2023

	Celkem žalob/kasačních stížností	Z toho		Celkem rozhodnutí	Z toho		
		S odkladným účinkem	Bez odkladného účinku		Zamítnutí či odmítnutí	Zastavení řízení	Zrušení a vrácení věci zpět
Žaloby	721	427	294	696	432	141	123
Kasační stížnosti	350	-	-	292	244	23	25*

Zdroj: MV

*Z toho 20 vráceno k řízení MV a 5 vráceno k řízení ke krajským soudům.

Počet osob s platnou mezinárodní ochranou ke dni 31. 12. 2023

Celkem osob	Z toho			
	Ve formě azylu	Ve formě doplňkové ochrany	Žen	Nezletilých
2 496	1 268	1 228	1 137	650

Zdroj: MV

TRESTNÁ ČINNOST CIZINCŮ

Statistické výpočty stíhaných osob prodělaly v roce 2016 zásadní změnu. Není již počítána pouze nejzávažnější, ale veškerá trestná činnost, a to jak co do druhů spáchané trestné činnosti (pachatel je stíhán, a tedy i započítán v rámci jednoho čísla jednacího pro více skutků), tak do místa spáchání (pachatel spáchal svou trestnou činnost a je započítán na území více útvářů). Vzhledem k těmto změnám je s minulým obdobím srovnatelný za roky 2016 až 2022 pouze celkový počet stíhaných osob v ČR.

Trestně stíhaní cizinci v ČR – meziroční změny v letech 2013–2023

Rok	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Trestně stíhané osoby celkem	117 596	114 392	101 597	93 093	86 787	84 620	85 730	75 009	69 373	75 160	78 969
meziroční změna	4 570	-3 204	-12 795	-8 504	-6 306	-2 167	1 110	-10 721	-5 636	5 787	3 809
tj. %	4,0	-2,7	-11,2	-8,4	-6,8	-2,5	1,3	-12,5	-7,5	8,3	5,1
z toho občané ČR	110 126	107 007	94 333	85 539	79 077	76 799	77 606	68 635	62 938	67 259	69 618
meziroční změna	4 613	-3 119	-12 674	-8 794	-6 462	-2 278	807	-8 971	-5 697	4 321	2 359
tj. %	4,4	-2,8	-11,8	-9,3	-7,6	-2,9	1,1	-11,6	-8,3	6,9	3,5
z toho cizinci	7 465	7 382	7 260	7 552	7 708	7 817	8 122	6 367	6 434	7 897	9 345
meziroční změna	-40	-83	-122	292	156	109	305	-1 755	67	1 463	1 448
tj. %	-0,5	-1,1	-1,7	4,0	2,1	1,4	3,9	-21,6	1,1	22,7	18,3

Zdroj: ÚSKPV

Vývoj trestné činnosti cizinců v ČR v letech 2013–2023

Rok	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
stíhané osoby	7 465	7 382	7 260	7 552	7 708	7 817	8 122	6 367	6 434	7 897	9 345
objasněné skutky	8 512	8 124	7 891	8 090	8 044	7 932	8 197	6 350	6 340	8 427	9 134
objasněné skutky včetně dodatečně objasněných	9 582	9 811	8 956	9 246	9 317	9 127	9 441	7 708	7 834	9 967	11 792

Zdroj: ÚSKPV

Vývoj počtu stíhaných cizinců na území ČR a jejich podílu na počtu stíhaných osob dle vybraných druhů kriminality za období let 2015–2023

Druh kriminality	2015	tj. %	2016 **	tj. %	2017	tj. %	2018	tj. %	2019	tj. %	2020	tj. %	2021	tj. %	2022	tj. %	2023	tj. %
Násilné činy	855	7,5	999	8,6	1 035	9,4	1 024	9,6	1 025	9,7	809	8,6	808	9,1	986	10,5	1 084	10,9
Mravnostní činy	122	8,9	133	9,2	132	8,8	144	9,2	129	7,7	104	7,0	125	7,4	142	8,3	190	10,3
Majetkové činy	1 627	6,0	1 717	6,8	1 898	7,9	1 777	8,0	1 855	7,9	1 316	6,8	1 144	6,5	1 507	6,9	1 876	7,8
Ostatní kriminální činy*	1 526	8,5	1 635	8,6	1 633	8,8	1 751	8,8	2 024	9,7	1 529	7,9	1 727	9,2	2 212	10,6	2 491	11,7
Zbývající kriminalita*	1 893	6,6	1 932	7,3	1 910	8,3	2 143	9,3	2 355	10,1	2 227	10,4	2 208	10,9	2 758	13,5	3 063	14,7
Hospodářské činy	1 236	8,3	1 577	10,8	1 567	11,7	1 482	12,1	1 272	11,1	844	9,1	794	11,9	794	13,7	1 271	20,6
Celková kriminalita	7 260	7,1	7 552	8,1	7 708	8,9	7 817	9,2	8 122	9,5	6 367	8,5	6 434	9,3	7 897	10,5	9 345	11,8

Zdroj: ÚSKPV

Vysvětlivky:

* do kategorií „ostatní“ a „zbývající“ kriminalita jsou zařazeny skutkové podstaty trestných činů, které se svojí povahou nedají zařadit do jednotlivých druhů obecné kriminality

** od roku 2016 – celková kriminalita je rozdílná od součtu druhů kriminality

Pozn.: Podíl se vztahuje k celkovému počtu stíhaných osob výhradně v rámci určitého druhu kriminality

Trestně stíhaní cizinci dle krajských ředitelství policie v ČR - srovnání 2022/2023

Rok	2022	2023
Hl. m. Praha	2 229	2 424
Středočeský kraj	977	1 293
Jihočeský kraj	377	416
Plzeňský kraj	575	693
Karlovarský kraj	207	234
Ústecký kraj	513	702
Liberecký kraj	337	425
Královéhradecký kraj	283	346
Pardubický kraj	297	356
kraj Vysočina	286	415
Jihomoravský kraj	893	1 046
Zlínský kraj	269	334
Olomoucký kraj	312	310
Moravskoslezský kraj	569	667

Zdroj: ÚSKPV

Pozn.: Celkové součty stíhaných cizinců v krajích nelze sčítat, jeden pachatel mohl být stíhán ve více krajích, a proto by tento součet neodpovídal celkovému počtu stíhaných cizinců

Vývoj počtu skutků spáchaných cizinci dle jednotlivých druhů kriminality v letech 2013–2023

Druh kriminality	2013	2014	2015	2016 **	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Násilné činy	998	914	935	1 030	1 059	1 044	1 042	862	837	1 042	1 111
Mravnostní činy	102	112	184	147	160	156	154	117	148	176	235
Majetkové činy	2 747	2 402	2 246	2 247	2 407	2 241	2 270	1 934	1 787	2 482	3 337
Ostatní kriminální činy*	2 270	1 941	1 816	1 710	1 717	1 778	2 045	1 528	1 811	2 318	2 523
Zbývající kriminalita*	1 815	2 041	1 966	1 973	1 927	2 211	2 424	2 274	2 284	2 825	3 136
Hospodářské činy	1 650	2 401	1 808	2 139	2 046	1 693	1 505	990	966	1 123	1 447
CELKEM	9 582	9 811	8 956	9 246	9 317	9 127	9 441	7 708	7 834	9 967	11 792

Zdroj: ÚSKPV

* do kategorií „ostatní“ a „zbývající“ kriminalita jsou zařazeny skutkové podstaty trestných činů, které se svojí povahou nedají zařadit do jednotlivých druhů obecné kriminality

** od roku 2016 – celková kriminalita je rozdílná od součtu druhů kriminality

Trestně stíháno osob z toho občané ČR a cizinci – nedovolené překročení státních hranic v letech 2013–2023

podle takticko-statistické kvalifikace (TSK) 643 nedovolené překročení státních hranic (§ 339, 340, 341, 343 trestního zákoníku)

Rok	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Celkem stíháno osob	138	95	162	48	48	34	57	59	52	277	393
z toho občané ČR	110	63	49	18	27	12	20	26	19	37	47
z toho cizinci	28	32	113	30	21	22	37	33	33	238	345
Podíl občanů ČR v %	79,7	66,3	30,2	37,5	56,3	35,3	35,1	44,1	36,5	13,4	12,0
Podíl cizinců v %	20,3	33,7	69,8	62,5	43,8	64,7	64,9	55,9	63,5	85,9	87,8

Zdroj: ÚSKPV

Pozn.: Vzhledem ke změně ve statistických výpočtech nelze specifikovat podle §§ 339, 340, 341, 343 trestního zákoníku

Vývoj počtu cizinců omezených na osobní svobodě v letech 2013–2023

Rok	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
obvinění	587	543	495	535	522	542	491	344	349	374	484
odsouzení	936	1 006	1 175	1 271	1 289	1 226	1 300	1 187	1 043	1 080	1 166
Celkem	1 523	1 549	1 670	1 806	1 811	1 768	1 791	1 531	1 392	1 454	1 654

Zdroj: MS

SPECIFICKÉ PROJEKTY V OBLASTI MIGRACE A AZYLU

PROGRAM PODPORY A OCHRANY OBĚTEM OBCHODOVÁNÍ S LIDMI MV

Oběti v Programu v roce 2023 dle pohlaví

Pohlaví	Počet
Muži	10
Ženy	8
Celkem	18

Zdroj: MV

Počet obětí obchodování podle státní příslušnosti v letech 2003–2023

Rok	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	Celkem
Země																						
Česká republika		2	3	4	5	4	3	3	2		4	1	2	2	9	6	8	4	5	9	9	85
Rumunsko				3		6					14	39		7		1				1	1	72
Ukrajina		1	6	3	3	7	8		1				1	2	5			4		3	3	47
Filipíny										1					2	9	6	1		8		27
Slovensko		3		1	1	1	1				4	1	1	2	1		1			4	1	22
Bulharsko		2	4		1				1			2		1				2		1		14
Vietnam	1		3	3	2			1	1		1				1							13
Moldavsko	3								1						5					1		10
Mongolsko																		1	6			7
Rusko	1	1			3	1																6
Nigérie								1	2						1							4
Kyrgyzstán		1			1	1																3
Lotyšsko		1	1																	1		3
Brazílie						3																3
Honduras								2										1				3
Severní Makedonie					2																	2
Uzbekistán						1																1
Thajsko							1															1
Srí Lanka									1													1
Sierra Leone																1						1
neuveдено									1													1
Polsko																				4		
Pákistán																				1		
Venezuela																					3	3
Kolumbie																					1	1
Celkem	5	11	17	14	18	24	13	7	10	1	23	43	4	14	24	17	15	13	11	33	18	335

Zdroj: MV

Pozn.: Statistické údaje v tabulce neodráží celkovou situaci v oblasti obchodování s lidmi v České republice. Program je nutné vnímat jen jako jedno z možných opatření pro oběti obchodování s lidmi.

PŘEHLED PROJEKTŮ REALIZOVANÝCH V RÁMCI INTEGRACE CIZINCŮ A ŘÍZENÍ MIGRAČNÍCH TOKŮ V ROCE 2023

MINISTERSTVO VNITRA	285
Přehled projektů obcí v roce 2023	287
Přehled projektů nestátních neziskových organizací v roce 2023.....	289
EU zdroje.....	291
Azylový, migrační a integrační fond (AMIF) – programové období 2014-2020.....	291
Azylový, migrační a integrační fond (AMIF) – programové období 2021–2027	291
MINISTERSTVO PRÁCE A SOCIÁLNÍCH VĚCÍ.....	293
Projekty podpořené z finančních prostředků Evropského sociálního fondu (ESF) – operačního programu Zaměstnanost (OPZ)	293
Projekty podpořené z Operačního programu Zaměstnanost plus (OPZ+)	293
MINISTERSTVO KULTURY.....	299
Přehled integračních opatření Ministerstva kultury realizovaných v roce 2023	299
Výběrová dotační řízení	300
Přehled aktivit v oblasti muzeí a galerií v roce 2023, přispívajících k integraci cizinců.....	303
MINISTERSTVO ZDRAVOTNICTVÍ	315
Pojištění cizinců.....	315
Zaměstnávání cizinců ve zdravotnictví.....	316

MINISTERSTVO VNITRA

Přehled míst, kde byly v roce 2023 poskytovány služby center na podporu integrace cizinců

Jihočeský kraj: Bavorov, Blatná, České Budějovice, České Velenice, Český Krumlov, Dolní Dvořiště, Dolní Třeboň, Horní Dvořiště, Jindřichův Hradec, Kaplice, Lišov, Milevsko, Mirovice, Nové Hrady, Písek, Pístitina, Prachovice, Protivín, Radimovice u Želče, Rožmberk nad Vltavou, Rudolfov, Strakonice, Stráž na Nežárkou, Strážný, Studánky, Tábor, Trhové Sviny, Třeboň, Vacov, Velešín, Vimperk, Vodňany, Volyně, Vyšší Brod.

Karlovarský kraj: Abertamy, Andělská Hora, Aš, Bečov nad Teplou, Bochoř, Božičany, Boží Dar, Březová, Dalovice, Františkovy Lázně, Horní Slavkov, Hranice, Cheb, Chodov, Chyše, Jáchymov, Jenišov, Karlovy Vary, Kolová, Kraslice, Krásno, Kyselka, Loket, Luby, Mariánské Lázně, Nejdek, Ostrov nad Ohří, Plesná, Potůčky, Rotava, Skalná, Sokolov, Svatava, Toužim, Velichov, Vintřov, Vojkovice, Žlutice.

Kraj Vysočina: Batelov, Bohdalov, Bohuslavice, Brtnice, Budišov, Bystřice nad Pernštejnem, Černovice, Červená Řečice, Česká Bělá, Dalešice, Dobronín, Dolní Město, Golčův Jeníkov, Habry, Havlíčkova Borová, Havlíčkův Brod, Herálec, Horní Cerekev, Horní Dubenky, Hubenov, Hrotovice, Humpolec, Chotěboř, Jaroměřice nad Rokytinou, Jámy, Jemnice, Jeřišno, Jihlava, Jimramov, Kamenice nad Lipou, Kochánov, Kostelec, Košetice, Kramolín, Krucemburk, Křižanov, Lipnice nad Sázavou, Lipník, Luka nad Jihlavou, Lukavec, Měřín, Mrátotín, Mohelno, Moravské Budějovice, Náměšť nad Oslavou, Netín, Nová Cerekev, Nové Město na Moravě, Nové Veselí, Nový Jimramov, Nový Rychnov, Nová Říše, Ořechov, Okříšky, Pacov, Pelhřimov, Počátky, Polná, Přibyslav, Radostín nad Oslavou, Rouchovany, Sázava, Senožaty, Slavíkov, Sněžné, Stonařov, Studenec, Svratka, Šlapanov, Škrdlovice, Štoky, Tasov, Telč, Těchobuz, Třebíč, Třešť, Tři Studně, Valeč, Velká Bíteš, Velký Beranov, Vilémov, Vladislav, Vojnův Městec, Vír, Zvěstovice, Zvole, Žďár nad Sázavou, Ždírec, Ždírec nad Doubravou, Žirovnice.

Liberecký kraj: Liberec, Jablonec nad Nisou, Česká Lípa, Nový Bor, Frýdlant, Habartice, Hejnice, Pertoltice, Raspenava, Brniště, Stráž pod Ralskem, Mimoň, Zákupy, Jestřebí, Sosnová, Český Dub, Josefův Důl, Turnov, Vlastibořice, Lučany nad Nisou, Smržovka, Tanvald, Velké Hamry, Jilemnice, Libštát, Rokytice nad Jizerou, Provodín, Sloup v Čechách, Svor, Zahradky, Cvikov, Bedřichov, Železný Brod, Doksy, Okna, Vysoké nad Jizerou, Dubá, Skalice u České Lípy, Jablonné v Podještědí, Blíževedly, Kvítkov, Stvolínky, Kunratice u Cvikova, Žandov, Volfartice.

Moravskoslezský kraj: Albrechtice, Andělská Hora, Baška, Bílá, Bílovec, Bohumín, Bohuslavice, Bohušov, Bolatice, Branka u Opavy, Brantice, Bravantice, Brumovice, Bruntál, Brušperk, Březová, Břidličná, Budišov nad Budišovkou, Čeladná, Český Těšín, Darkovice, Dívčí hrad, Dlouhá Stráň, Dobrá, Dolní Benešov, Dolní Moravice, Dolní Životice, Doubrava, Frenštát pod Radhoštěm, Frýdek-Místek, Fulnek, Hať, Havířov, Háj ve Slezsku, Heřmanovice, Hladké Životice, Hlubočec, Hlučín, Hnojník, Hněvošice, Holasovice, Holčovice, Horní Benešov, Hrabyně, Hradec nad Moravicí, Hrádek, Chlebičov, Chuchelná, Jablunkov, Jakartovice, Jindřichov, Jistebník, Karlova Studánka, Karlovice, Karviná, Klimkovic, Kobeřice, Kopřivnice, Kozmice, Kravaře, Krásná, Krmelín, Krnov, Kujavy, Lhotka, Lichnov, Liptaň, Litultovice, Lomnice, Lučina, Ludgeřovice, Malá Morávka, Malenovice, Město Albrechtice, Mikolajice, Mokré Lazce, Morávka, Mosty u Jablunkova, Mošnov, Návsí, Neplachovice, Nošovice, Nový Jičín, Nýdek, Odry, Oldřišov, Opava, Orlová, Osoblaha, Ostrava, Ostravice, Otice, Paskov, Petrovice u Karviné, Petřvald (u Karviné), Píšť, Pražmo, Příbor, Pstruží, Pustá Polom, Pustějov, Raduň, Raškovice, Rudná pod Pradědem, Rychvald, Rýmařov, Ryžoviště, Sedlnice, Slavkov, Skotnice, Skřípov, Stará Ves nad Ondřejnicí, Starý Jičín, Stěbořice, Studénka, Suchdol nad Odrou, Svobodné Heřmanice, Světlá Hora, Šenov, Šenov u Nového Jičína, Šilheřovice, Štramberk, Štáblovice, Štítina, Těrlicko, Trojanovice, Třemešná, Třinec, Úvalno, Václavov u Bruntálu, Velké Albrechtice, Velké Heraltice, Velké Hoštice, Veřovice, Vítkov, Vratimov, Vrbno pod Pradědem, Vysoká (Bartultovice), Vysoká, Vyšní Lhoty, Zátor, Životice u Nového Jičína.

Pardubický kraj: Anenská Studánka, Borová, Brandýs nad Orlicí, Brněnec, Břehy, Budislav, Bystré, Býšť, Čankovice, Červená Voda, Česká Třebová, Damník, Dašice, Děřichov, Dolní Bezděkov, Dolní Čermná, Dolní Dobrouč, Dolní Morava, Dolní Roveň, Dolní Újezd, Dvakačovice, Heřmanův Městec, Hlinsko, Holice, Horní Čermná, Hrochův Týnec, Choceň, Chotovice, Chrast, Chrudim, Chvaletice, Chvojenec, Jablonné nad Orlicí, Jamné nad Orlicí, Jedlová, Jevíčko, Kamenec u Poličky, Kladruby nad Labem, Koclířov, Kojice, Korouhev, Kostěnice, Králíky, Krouna, Křičeň, Kunětice, Lanškroun, Lázně Bohdaneč, Letohrad, Litomyšl, Luže, Městečko Trnávka, Míčov, Moravská Třebová, Nasavrky, Němčice, Nové Hrady, Opatov, Opatovice, Ostřetín, Pardubice, Pohřebačka, Polička, Pomezí, Poříčí u Litomyšle, Proseč, Prosetín, Předhradí, Přelouč, Raná, Rokyto, Ronov nad Doubravou, Řečany nad Labem, Sádek, Seč, Sezemice, Skuteč, Slatiňany, Sloupnice, Staré Hradiště, Stěblová, Sušice, Svitavy, Štěpánov, Tatenice, Trhová Kamenice, Třemošnice, Uhersko,

Úhřetická Lhota, Ústí nad Orlicí, Valy, Vápenný Podol, Vítějeves, Výprachtice, Vysoké Chvojno, Vysoké Mýto, Zaječice, Zámorsk, Žamberk

Plzeňský kraj: Babylon, Biřkov, Blovice, Bor, Černíkov, Fleky, Domažlice, Hartmanice, Holýšov, Horažďovice, Horní Bříza, Horní Lukavice, Horšovský Týn, Hyršov, Chlumčany, Chodov, Chodová Planá, Chrastavice, Chudenín, Janovice nad Úhlavou, Kasejovice, Kašperské Hory, Kdyně, Klatovy, Klenčí pod Čerchovem, Koloveč, Kralovice, Lísková, Miřenice, Nalžovské Hory, Nepomuk, Nová Ves, Nýrsko, Nýřany, Ostrov u Stříbra, Planá, Plasy, Plzeň, Poběžovice, Přeštice, Přimda, Pučlice, Rokycany, Spálené Poříčí, Staňkov, Starý Plzenec, Stod, Strašice, Strážov, Struhaře, Stříbro, Sušice, Švihov, Tachov, Tlučná, Třemošná, Všeruby, Zbůch.

Středočeský kraj: Benešov – Benešov, Vlašim, Sázava, Votice, Babice, Březí, Dobročovice, Doubek, Jevany, Kostelec nad Černými Lesy, Křenice, Krhanice, Mirošovice, Mnichovice, Senohraby, Mukařov, Říčany, Velké Popovice, Strančice, Struhařov, Stříbrná Skalice, Světice, Svojetice, Tehov, Vyžlovka, Prosečnice, Týnec nad Sázavou, Olbramovice, Bystřice, Neveklov, Tloskov, Lešany, Nupaky, Petroupim, Zlenice, Lštění, Čerčany, Soběhrdy, Zdiměřice, Jesenice; Kladno – Kladno, Slaný, Rakovník, Velké Přílepy, Buštěhrad, Tuchoměřice, Středokluky, Stochov, Unhošť, Zlonice, Drahelčice, Hostouň, Dolany, Lány, Třebichovice, Smečno, Řevničov, Krušovice, Číčovice, Slatina, Kamenný Most, Libušín; Kutná Hora – Církvice, Čáslav, Červené Pečky, Český Brod, Dolní Bučice, Kácov, Kolín, Koudelov, Kutná Hora, Lysá nad Labem, Městec Králové, Milovice, Nové Dvory, Nymburk, Ovčáry, Poděbrady, Přerov nad Labem, Semice, Suchdol, Uhlířské Janovice, Vrdu, Zásmyky, Zbraslavice, Zruč nad Sázavou, Rataje nad Sázavou, Sadská, Starý Kolín, Kouřim, Zásmyky, Týnec nad Labem; Mladá Boleslav – Bakov nad Jizerou, Bělá pod Bezdězem, Benátky nad Jizerou, Bezděčín, Bítouchov, Bradlec, Brandýs nad Labem, Čistá, Dobruvice, Dolní Bousov, Horní Počaply, Hořín, Kněžmost, Kosmonosy, Kralupy n. L., Luštěnice, Mělník, Mladá Boleslav, Mnichovo Hradiště, Neratovice, Obruby, Plazy, Předměřice, Radonice, Řepov, Veleň, Vinařice, Žďár, Židněves; Příbram – Beroun, Březnice, Bukovany, Čenkov, Černošice, Čím, Čisovice, Davle, Dobřichovice, Dobříš, Dubno, Hluboš, Hořovice, Hostomice, Hudlice, Hýskov, Jince, Kamýk nad Vltavou, Klučenice, Komárov, Kosova Hora, Králův Dvůr, Krásná Hora, Kytín, Lhota u Příbrami, Libomyšl, Loděnice, Lochovice, Milín, Monínec, Mořina, Mořinka, Nová Ves pod Pleší, Obecnice, Počepice, Příbram, Rožmitál pod Třemšínem, Řevnice, Sedlčany, Sedlec-Prčice, Slapy, Solenice, Srbsko, Stará Huť, Svatý Jan, Štěchovice, Tetín, Tochovice, Věšín, Vráž, Zbuzany, Zdice, Žebrák.

Olomoucký kraj: Olomouc, Hranice na Moravě, Potštát, Teplice nad Bečvou, Lipník nad Bečvou, Přerov, Prostějov, Litovel, Uničov, Šternberk, Šumperk, Zábřeh na Moravě, Oskava, Mohelnice, Loštice, Jeseník, Bohutín, Zlaté Hory, Hanušovice, Staré Město, Klepáčov.

Zlínský kraj: Hulín, Kroměříž, Luhačovice, Napajedla, Otrokovice, Pozlovice, Rožnov pod Radhoštěm, Tlumačov, Uherské Hradiště, Uherský Brod, Valašské Meziříčí, Vsetín, Zlín, Javorník, Kunovice, Babice, Buchlovice, Březolupy, Huštěnovice, Ostrožská Lhota, Topolná, Ostrožská Nová Ves, Rymice, Tupesy, Jarošov, Bystřice pod Hostýnem, Jalubí, Velehrad, Břestek, Modrá, Holešov, Chvalčov, Korytná, Staré Město, Hluk, Břest, Podolí, Horní Němčí.

Přehled projektů obcí v roce 2023

č.	Příjemce dotace	Přehled projektů obcí v roce 2023	Výše dotace od MV
1	Benešov	Koordinační pracovník II.	153 900,00 Kč
2	Břeclav	Integrace cizinců ve městě Břeclavi 4	1 292 000,00 Kč
3	Buštěhrad	Integrace cizinců – držitelů DO v Buštěhradě	296 290,75 Kč
4	České Budějovice	Ukrajinské komunitní centrum NADIJA II	1 200 000,00 Kč
5	Český Brod	Českosbrodsko společně	1 719 000,00 Kč
6	Český Krumlov	Infopoint Ukrajina – Koordinační a výukové centrum	306 375,00 Kč
7	Děčín	Integrace držitelů dočasné ochrany v roce 2023 v Děčíně	2 424 020,00 Kč
8	Domažlice	Podpora začlenění ukrajinských uprchlíků do společnosti ve městě Domažlice (2023)	450 000,00 Kč
9	Dvůr Králové nad Labem	Integrační aktivity pro držitele dočasné ochrany 2023 na území ORP Dvůr Králové nad Labem	1 371 781,00 Kč
10	Havířov	Integrace držitelů dočasné ochrany v Havířově (2023)	1 123 413,00 Kč
11	Havlíčkův Brod	Sociální začleňování cizinců na území města Havlíčkův Brod XV.	520 900,00 Kč
12	Hejnice	Spolu v Hejnicích 2023	836 000,00 Kč
13	Holešov	Integrace držitelů dočasné ochrany v Holešově 2023	460 000,00 Kč
14	Hradec Králové	Podpora integrace držitelů dočasné ochrany v Hradci Králové 2023	569 980,00 Kč
15	Choceň	Integrace ukrajinských spoluobčanů v Chocni	237 500,00 Kč
16	Ivančice	Integrace držitelů dočasné ochrany v ORP Ivančice	977 550,00 Kč
17	Jaroměř	Jaroměř – podpora integrace držitelů dočasné ochrany 2023	280 000,00 Kč
18	Kašperské Hory	Všichni stejní, přesto rozdílní	435 784,00 Kč
19	Kroměříž	Podpora integrace držitelů dočasné ochrany v Kroměříži	549 100,00 Kč
20	Lednice	Podpora integrace držitelů dočasné ochrany v obci Lednice	638 020,00 Kč
21	Letohrad	Město Letohrad – podpora integrace držitelů dočasné ochrany v roce 2023	2 200 000,00 Kč
22	Liberec	Adaptační program pro cizince v Liberci na rok 2023	2 590 000,00 Kč
23	Litomyšl	Žijeme zde spolu	2 344 534,00 Kč
24	Litvínov	Podpora integrace držitelů dočasné ochrany v Litvínově 2023	424 650,00 Kč
25	Loukovec	Společně se setkávat a žít II.	132 190,00 Kč
26	Luhačovice	Luhačovice – podpora integrace držitelů dočasné ochrany 2023.	285 000,00 Kč
27	Mariánskolázeňsko	Integrace ukrajinských cizinců na Mariánskolázeňsku 2023	700 000,00 Kč
28	Mělník	Poradenské a integrační centrum pro ukrajinské uprchlíky 2023	437 000,00 Kč
29	Moravský Krumlov	Přímá práce a výuka jazyka pro držitele dočasné ochrany v Moravském Krumlově	160 000,00 Kč
30	Opava	Adaptace a integrace ukrajinských válečných uprchlíků na území statutárního města Opavy	3 946 298,10 Kč
31	Ostrov	Integrace držitelů dočasné ochrany z Ukrajiny na území ORP Ostrov v roce 2023	412 300,00 Kč

Přehled projektů realizovaných v rámci integrace cizinců a řízení migračních toků v roce 2023

32	Pardubice	Podpora integrace a pomoc ukrajinským uprchlíkům – Pardubice 2023	948 480,00 Kč
33	Písek	Adaptace a integrace ukrajinských uprchlíků v Písku III	4 934 847,00 Kč
34	Plzeň	„Integrace držitelů dočasné ochrany v Plzni 2023“	3 221 062,00 Kč
35	Říčany	Výuka českého jazyka – integrace držitelů dočasné ochrany v Říčanech	513 942,40 Kč
36	MČ Praha Vinoř	Všestranná podpora úspěšného zapojení Ukrajinců – držitelů dočasné ochrany do společnosti v MČ Praha-Vinoř v roce 2023	645 214,35 Kč
37	MČ Praha 3	Praha 3 – Společné soužití 2023	1 557 909,00 Kč
38	MČ Praha 4	Žijeme na čtyřce společně 2023	2 673 015,00 Kč
39	MČ Praha 5	Podpora vzdělávacích a sociokulturních aktivit směřujících k integraci cizinců v roce 2023 na území městské části Praha 5 (Integrace cizinců 2023)	1 048 420,00 Kč
40	MČ Praha 7	Podpora integrace cizinců na území MČ Praha 7 v roce 2023	642 426,20 Kč
41	MČ Praha 9	Projekt na podporu integrace držitelů dočasné ochrany MČ Praha 9	1 200 000,00 Kč
42	MČ Praha 11	Podpora integrace cizinců v MČ Praha 11	2 266 082,50 Kč
43	MČ Praha 12	Integrace cizinců MČ Praha 12 – rok 2023	1 857 498,90 Kč
44	MČ Praha 13	Společná adresa – Praha 13	1 000 300,00 Kč
45	MČ Praha 14	Integrace držitelů dočasné ochrany a cizinců v Praze 14 v roce 2023	3 473 532,00 Kč
46	MČ Praha – Libuš	Podpora integrace na území MČ Praha-Libuš v roce 2023	1 850 267,00 Kč
47	MČ Praha Suchdol	SUCHDOLSKÁ PŮDA POMÁHÁ 2023	589 000,00 Kč
48	Roztoky	Roztoky pro Ukrajinu 2023	647 273,00 Kč
49	Rožnov pod Radhoštěm	Rožnov pod Radhoštěm stále pomáhá a integruje	1 642 838,80 Kč
50	Tachov	Koordinace, preventivní a aktivizační programy pro držitele dočasné ochrany a další skupiny cizinců v Tachově	682 793,00 Kč
51	Teplice	Podpora integrace držitelů dočasné ochrany v roce 2023 – Teplice	3 171 111,00 Kč
52	Turnov	Jazykové kurzy a mimoškolní aktivity pro děti	600 000,00 Kč
53	Týnec nad Sázavou	„Výuka českého jazyka pro dospělé Ukrajince v Týnci nad Sázavou 2023“	399 456,00 Kč
54	Ústí nad Labem	Podpora integrace držitelů dočasné ochrany na území statutárního města Ústí nad Labem 2023	3 368 248,00 Kč
55	Valašské Meziříčí	Podpora integrace držitelů dočasné ochrany ve Valašském Meziříčí v roce 2023	2 103 388,54 Kč
56	Vejprty	Podpora integrace držitelů dočasné ochrany ve městě Vejprty	564 100,50 Kč
57	Vrchlabí	Podpora integrace držitelů dočasné ochrany ve správním území ORP Vrchlabí v roce 2023	835 002,00 Kč
58	Zlín	Podpora integrace držitelů dočasné ochrany v ORP Zlín	7 404 571,00 Kč
59	Znojmo	Tlumočnice a koordinátorka poskytování informací a pomoci držitelům dočasné ochrany v ORP Znojmo – integrační pracovník	372 000,00 Kč
60	Statutární město Brno	Integrace cizinců ve městě Brně IV.	1 314 805,70 Kč

Přehled projektů realizovaných v rámci integrace cizinců a řízení migračních toků v roce 2023

61	Město Buštěhrad	Prohloubení integrace cizinců – držitelů DO v Buštěhradě	361 342,00 Kč
62	Město Česká Lípa	Integrace držitelů dočasné ochrany ve městě Česká Lípa v roce 2023	2 823 208,10 Kč
63	Český Krumlov	Infopoint Ukrajina – Koordinační a výukové centrum, Český Krumlov	428 400,00 Kč
64	Děčín	Integrace držitelů dočasné ochrany v Děčíně v roce 2023 – II.	691 524,00 Kč
65	Statutární město Jihlava	Centrum humanitární pomoci v Jihlavě	599 032,00 Kč
66	Městský úřad Kadaň	Multikulturní Kadaň 2023	2 151 182,85 Kč
67	DSO Časnýř	Výuka češtiny pro ukrajinské uprchlíky	355 529,10 Kč
68	Město Lišov	Výuka českého jazyka pro dospělé a děti (15-18 let) a financování volnočasových aktivit dětí s cílem integrace do společnosti	79 800,00 Kč
69	Litomyšl	Žijeme zde spolu 2	657 694,00 Kč
70	Statutární město Mladá Boleslav	Integrace cizinců ve statutárním městě Mladá Boleslav	1 930 686,04 Kč
71	Statutární město Ostrava – magistrát	Podpora adaptace a integrace držitelů dočasné ochrany v Ostravě 2023	2 407 660,50 Kč
72	Statutární město Pardubice	Podpora tlumočení a podpora vzdělávání dětí cizinců – Pardubice 2023	600 413,00 Kč
73	Statutární město Přerov	Podpora a integrace ukrajinských uprchlíků ve městě Přerově	523 450,00 Kč
74	Město Starý Plzeňec	Poznáním a prožitky ke sblížení	1 496 250,00 Kč
75	Městský úřad Sušice	Výuka českého jazyka	48 165,00 Kč
76	Svazek obcí SEVER	Svazek obcí SEVER pro Ukrajinu 2023	1 147 676,00 Kč
77	Vamberk	Integrace válečných uprchlíků z Ukrajiny ve městě Vamberk II.	663 000,00 Kč
78	Město Žatec	Barevný Žatec	342 000,00 Kč
79	Blansko	Integrace ukrajinských občanů na území města Blansko	326 990,00 Kč
80	Město Litomyšl	Žijeme zde spolu 3	302 788,00 Kč
81	Statutární město Ostrava	Zajištění úředních překladů dokumentů pro uznání dosaženého vzdělání a kvalifikace držitelů dočasné ochrany v Ostravě 2023	855 000,00 Kč
82	Statutární město Přerov	Podpora a integrace ukrajinských uprchlíků ve městě Přerově II	67 759,00 Kč
83	Město Starý Plzeňec	Poznáním a prožitky ke sblížení rozšíření	323 760,00 Kč
84	Statutární město Teplice	Podpora integrace držitelů dočasné ochrany v roce 2023 – Teplice – II. Etapa	1 272 621,00 Kč
			101 457 000,33 Kč

Přehled projektů nestátních neziskových organizací v roce 2023

č.	Příjemce dotace	Přehled projektů nestátních neziskových organizací v roce 2023	Výše dotace od MV
1	Diecézní charita Plzeň	Asistenční služby na pracovišti OAMP MV ČR v Plzni IX.	1 430 000,00 Kč
2	Diecézní charita Brno	Asistenční služby na Oddělení pobytu cizinců Jihomoravský kraj IX.	4 710 374,00 Kč
3	Diecézní charita České Budějovice	Asistenční služby poskytované cizincům na pracovišti OAMP České Budějovice XI.	2 237 578,00 Kč

Přehled projektů realizovaných v rámci integrace cizinců a řízení migračních toků v roce 2023

4	MOST PRO o.p.s.	Informační středisko pro cizince	997 476,00 Kč
5	Arcidiecézní charita Praha	Asistence a poradenství cizincům v Praze	6 040 320,00 Kč
6	Výzkumný ústav práce a sociálních věcí, v. v. i.	Integrace cizinců z třetích zemí v ČR	711 328,00 Kč
7	Centrum pro integraci cizinců	Asistence na pracovištích OPC OAMP ve Středočeském kraji 2023	355 740,00 Kč
8	Arcidiecézní charita Olomouc	Podpora integrace cizinců	3 129 747,00 Kč
9	Dobrovolnické centrum Kladno, z. s.	Cizinci 2023 Kladno	2 163 406,00 Kč
10	Slovo 21, z.s.	POSÍLENÍ INTERKULTURNÍCH KOMPETENCÍ PRACOVNÍKŮ OAMP A DALŠÍCH PRACOVNÍKŮ VEŘEJNÉ SPRÁVY, SAMOSPRÁVY A INSTITUCÍ	945 050,00 Kč
11	Poradna pro integraci z.ú.	Asistence cizincům ze třetích zemí na pracovištích OAMP v Ústeckém kraji	3 454 435,00 Kč
12	Výzkumný ústav práce a sociálních věcí, v. v. i.	STÁTNÍ PŘÍSLUŠNÍCI Z UKRAJINY S DOČASNOU OCHRANOU MEZI NÁMI	1 358 240,00 Kč
13	Charita Jindřichův Hradec	NAŠÍM NOVÝM DOMOVEM JE JINDŘICHŮV HRADEC	1 817 500,00 Kč
14	Diecézní katolická charita Hradec Králové	Podpora integrace cizinců	1 797 000,00 Kč
15	Poradna pro integraci z.u.	Barevná planeta 23. ročník	587 000,00 Kč
16	Charita Česká republika	Infolinka v mongolském, vietnamském a ukrajinském jazyce	2 506 226,00 Kč
17	Oblastní charita Dvůr Králové	INTEGRAČNÍ AKTIVITY NA KRÁLOVÉDVORSKU	1 242 736,00 Kč
18	Charita Česká republika	Integrace a adaptace cizinců a osvěta hostitelské společnosti	1 930 975,00 Kč
19	Charita Příbram	PODPORA A INTEGRACE UKRAJINSKÝCH RODIN A JEDNOTLIVCŮ NA PŘÍBRAMSKU	2 528 000,00 Kč
20	Romodrom o.p.s.	Koordinace a Poskytnutí asistence uprchlíkům ve Zlínském kraji	3 075 015,00 Kč
21	Prostor plus o.p.s.	ADAPTUJEME SE! 2	2 360 901,00 Kč
22	InBáze z.s.	KOMUNITA INBÁZE	400 000,00 Kč
23	INFO-DRÁČEK z.s.	TADY JSEM DOMA	542 000,00 Kč
			46 321 047,00 Kč

Přehled projektů pro zajištění pořádání adaptačně integračních kurzů v roce 2023

č.	Příjemce dotace	Přehled projektů pro zajištění pořádání AIK v roce 2023	Výše dotace od MV
1	Diecézní katolická charita Hradec Králové	Adaptačně integrační kurzy 2023 v Královéhradeckém kraji	2 000 000,00 Kč
2	Centrum pro cizince Jihomoravského kraje, z. ú.	Adaptačně-integrační kurzy 2023 v Jihomoravském kraji	3 499 324,00 Kč
3	Integrační centrum Praha, o.p.s.	AIK ICP 23	9 999 856,40 Kč
4	Poradna pro integraci, z. ú.	ADAPTAČNĚ INTEGRAČNÍ KURZY 2023 V ÚSTECKÉM KRAJI	2 233 137,00 Kč
5	Slovo 21, z. s.	VÍTEJTE V ČESKÉ REPUBLICCE 2023	4 998 536,00 Kč
			22 730 853,40 Kč

EU ZDROJE

V rámci fondů EU v oblasti vnitřních věcí probíhala v kalendářním roce 2023 realizace následujících programů, které jsou relevantní pro Zprávu o situaci v oblasti migrace a integrace cizinců na území České republiky.

Azylový, migrační a integrační fond (AMIF) – programové období 2014-2020

V roce 2023 byla ukončena realizace posledních projektů v rámci NP AMIF. Většina projektů realizovaných v rámci AMIF byly víceleté projekty. Pozn. projekty označené * jsou realizovány v rámci více specifických cílů. Přehled všech realizovaných projektů lze nalézt na webových stránkách ministerstva vnitra¹¹¹.

Přehled projektů realizovaných z AMIF v průběhu roku 2023

Název organizace	Název projektu	Finanční podpora z AMIF	Celková hodnota projektu
Specifický cíl 1 - Azyl			
Zařízení služeb pro Ministerstvo vnitra	Pořízení sanitních vozidel*	9 720 000 Kč	10 800 000 Kč
Specifický cíl 2 - Integrace/legální migrace			
Integrační centrum Praha, o.p.s.	Integrační centrum Praha IX	32 451 396 Kč	36 057 107 Kč
Jihomoravský kraj	Provoz Centra pro cizince JMK 2022-2023	19 297 921 Kč	21 442 135 Kč
Poradna pro integraci, z.ú.	Centrum na podporu integrace cizinců v Ústeckém kraji	16 108 977 Kč	17 898 864 Kč
Diecézní katolická charita Hradec Králové	Integrační centrum pro cizince	13 455 000 Kč	14 950 000 Kč

Zdroj: MV

Pozn.: projekty označené * jsou realizovány v rámci více specifických cílů.

Azylový, migrační a integrační fond (AMIF) – programové období 2021–2027

V roce 2023 byla zahájena realizace prvních projektů v rámci OP AMIF. V převážné většině se jedná o víceleté projekty. Přehled všech realizovaných projektů lze nalézt na webových stránkách ministerstva vnitra.

Název organizace	Název projektu	Finanční podpora z AMIF	Celková hodnota projektu
Specifický cíl 2 - Integrace/legální migrace			
Ministerstvo vnitra	Podpora poskytování informací cizincům	212 154 029,26 Kč	282 872 039,01 Kč
Organizace pro pomoc uprchlíkům, z.s.	Domov v nové zemi III	2 189 504,52 Kč	2 919 339,36 Kč
Ministerstvo vnitra	Vybavení pracovišť zařízeními pro čtení a validaci datových prvků	6 724 950,00 Kč	8 966 600,00 Kč

¹¹¹ <https://www.mvcr.cz/fondyeu/clanek/prehled-podporenych-projektu.aspx>

Přehled projektů realizovaných v rámci integrace cizinců a řízení migračních toků v roce 2023

Integrační centrum Praha o.p.s.	Integrační centrum Praha X.	55 795 414,81 Kč	619 949 05,34 Kč
Poradna pro integraci, z. ú.	Centrum na podporu integrace cizinců v Ústeckém kraji	18 895 113,90 Kč	20 994 571,00 Kč
Diecézní katolická charita Hradec Králové	Integrační centrum pro cizince	17 099 999,98 Kč	18 9999 99,98 Kč
Centrum pro cizince Jihomoravského kraje, z. ú.	Provoz Centra pro cizince Jihomoravského kraje 2023-2025	25 193 640,35 Kč	27 992 933,72 Kč
Specifický cíl 3 - Návraty			
Ministerstvo vnitra	Udržení a posílení návratové struktury OAMP MV ČR (UPS)	130 575 492,13 Kč	130 575 492,13 Kč
Ministerstvo vnitra	Provozně-technická podpora návratové struktury OAMP MV ČR (PROTON)	12 326 400,00 Kč	13 696 000,00 Kč

Zdroj: MV

MINISTERSTVO PRÁCE A SOCIÁLNÍCH VĚCÍ

PROJEKTY PODPOŘENÉ Z FINANČNÍCH PROSTŘEDKŮ EVROPSKÉHO SOCIÁLNÍHO FONDU (ESF) – OPERAČNÍHO PROGRAMU ZAMĚSTNANOST (OPZ)¹¹²

Investiční priorita 1.1. Přístup k zaměstnání

Cílem této priority je posilovat aktivní začleňování, a podpořit tak rovné příležitosti, nediskriminaci a aktivní účast a zlepšit zaměstnatelnost, zejména v případě znevýhodněných skupin.

V rámci výzvy č. 18 a č. 21 byly podpořeny následující projekty:

Název realizátora	Název projektu	Trvání projektu od	Trvání projektu do	Náklady celkem
Jihomoravský kraj	SKILL Centrum pro cizince v JMK	1. 3. 2020	30. 6. 2023	40 409 143 Kč
		Zaměření aktivit: vytvořit a pilotovat SKILL centra, která umožní rozpoznat, zvyšovat a využít znalosti, dovednosti a kvalifikaci, kterou si cizinci přinášejí do ČR, resp. Jihomoravského kraje ze zemí původu; byly zavedeny služby spojené s vyhodnocením kvalifikace a dovedností a nasměrováním cizinců na konkrétní segment trhu práce. V projektu bylo podpořeno celkem 725 klientů, a to zejména posílením jejich jazykových kompetencí a ověřením kvalifikace v podobě, která je požadovaná na českém trhu práce. SKILL Centrum bude fungovat i po skončení projektu.		
Sociofaktor s.r.o.	BECome networked!	1. 6. 2023	31. 5. 2024	2 380 915 Kč
		Zaměření aktivit: identifikace potřeb partnerek–cizinek, které přichází do České republiky (Brna) společně se zahraničními kvalifikovanými pracovníky s ohledem na faktory vyloučení, vytvoření a otestování prototypů vhodných služeb s cílem dosáhnout u cílové skupiny vytvoření podpůrné sítě a získání kompetencí, které jim umožní řešit široké spektrum problémů v socioekonomické i v sociokulturní rovině nebo jim předcházet.		

Zdroj: MPSV

PROJEKTY PODPOŘENÉ Z OPERAČNÍHO PROGRAMU ZAMĚSTNANOST PLUS (OPZ+)¹¹³

Investiční priorita 1. Budoucnost trhu práce

Cílem této priority je modernizovat instituce a služby trhu práce s cílem posoudit a předvídat potřeby dovedností a zajistit včasnou, individuálně uzpůsobenou pomoc i podporu při vytváření souladu mezi nabídkou a poptávkou na trhu práce, jakož i během přechodů mezi zaměstnáními a během mobility.

¹¹² Pouze projekty, kde jsou cizinci (resp. imigranti a azylanti) hlavní cílovou skupinou.

¹¹³ Pouze projekty, kde jsou cizinci (resp. imigranti a azylanti) hlavní cílovou skupinou.

V rámci výzvy č. 002 s názvem „Rozvoj institucí a služeb trhu práce“ byl podpořen následující projekt:

Název realizátora	Název projektu	Trvání projektu od	Trvání projektu do	Náklady celkem
MPSV (příjemce), ÚP ČR (partner projektu)	EURES+3Z Up!	1. 1. 2023	30. 6. 2027	295 494 902 Kč
		<p>Zaměření aktivit: Projekt EURES+3Z Up! usiluje o modernizaci, rozšíření a komplexnost služeb zaměstnanosti poskytovaných cizím státním příslušníkům (občanům EU /EHP a Švýcarska, stejně jako občanům zemí mimo EU s důrazem na osoby s dočasnou ochranou).</p> <p>Záměrem projektu je zkvalitnit systém řízení a zvýšit efektivitu v poskytování služeb zaměstnanosti prostřednictvím rozvoje individualizovaných služeb zaměstnanosti (noví Specialisté pro práci s osobami s migrační zkušeností na ÚP ČR), podporou odborné profilace pracovníků ÚP ČR a MPSV, digitalizací vybraných služeb, s důrazem na individualizaci a komplexnost služeb, a aktivním síťováním aktérů trhu práce na národní a nadnárodní úrovni. Dalším cílem je posílení atraktivity tuzemského trhu práce.</p> <p>Očekávaným přínosem projektu je navýšení komplexnosti, kapacity, dostupnosti, kvality a efektivity veřejných i evropských služeb zaměstnanosti v práci s klienty i zaměstnavateli. Projekt tak ve svém konečném důsledku přispěje k větší rovnováze mezi nabídkou a poptávkou na trhu práce, jakož i k celkovému zvýšení konkurenceschopnosti české ekonomiky</p>		

Zdroj: MPSV

Investiční priorita 1. Budoucnost trhu práce

Cílem této priority je posilovat aktivní začleňování, a podpořit tak rovné příležitosti, nediskriminaci a aktivní účast a zlepšit zaměstnatelnost, zejména v případě znevýhodněných skupin.

Cílem výzvy č. 43 s názvem „Podpora sociálního začleňování cílových skupin (1)“ je podpora sociálního začleňování osob sociálně vyloučených a sociálním vyloučením ohrožených. Jednou z podpořených cílových skupin jsou „migranti a azylanty“.

V rámci výzvy č. 43 „Podpora sociálního začleňování cílových skupin (1)“ byly podpořeny tyto projekty:

Název realizátora	Název projektu	Trvání projektu od	Trvání projektu do	Náklady celkem
R - Mosty, z.s.	Husitská pomáhá	1. 11. 2023	31. 10. 2026	8 745 725 Kč
		<p>Zaměření aktivit: realizace komplexního programu podpory osob sociálně vyloučených a ohrožených sociálním vyloučením přebývajících na území Prahy 3 a to prostřednictvím přímé odborné práce (poradenství, svépomocné a terapeutické skupiny, terénní práce se zdravotní službou a podpora migrantů).</p>		
South East Asia - liaison, z.s.	Vietnamské centrum pro zdravou rodinu	1. 9. 2023	31. 8. 2026	7 975 850 Kč
		<p>Zaměření aktivit: řešení problému nedostatečných kompetencí některých vietnamských rodičů pro výchovu dětí prostřednictvím aktivizačního programu zahrnujícího poradny, semináře a výuku českého jazyka.</p>		

Zdroj: MPSV

Cílem výzvy č. 101 s názvem „Podpora sociálního bydlení zejména osob z Ukrajiny“ je zajistit podporu sociálního začleňování osob v bytové nouzi a bytovou nouzí ohrožených spočívající v přímé podpoře cílové skupiny zejména v podpoře zabydlování do bytů s podporou sociální práce a v podpoře integrovaného řešení bytové nouze včetně systémového ukotvení.

V rámci výzvy č. 101 „Podpora sociálního bydlení zejména osob z Ukrajiny“ byly podpořeny tyto projekty:

Název realizátora	Název projektu	Trvání projektu od	Trvání projektu do	Náklady celkem
Město Krnov	Sociální začleňování osob v bytové nouzi na území města Krnova	1. 4. 2023	31. 3. 2026	16 631 720 Kč
		Zaměření aktivit: zajišťovat pomoc osobám v bytové nouzi, navýšení kapacit sociálních bytů, sociální práce v těchto bytech a přechod klientů z nestandardní formy bydlení do formy standardního bydlení. Cílem je vytvořit dlouhodobě udržitelný systém bydlení.		
NADĚJE	Bydlení pro ukrajinské rodiny a ženy bez domova - NADĚJE Litoměřice	1. 5. 2023	30. 4. 2026	19 663 345 Kč
		Zaměření aktivit: vytvoření podpory sociálního začleňování osob v bytové nouzi a ohrožených bytovou nouzí s využitím principů a přístupů Housing First a Housing Led.		
Romodrom o.p.s.	Housing first pro uprchlíky z Ukrajiny	1. 7. 2023	30. 6. 2026	11 217 220 Kč
		Zaměření aktivit: zlepšit bytovou situaci uprchlíků primárně z Ukrajiny a doplňkově osob, které získaly v ČR mezinárodní ochranu.		
R - Mosty, z.s.	Férové bydlení	1. 6. 2023	31. 5. 2026	10 325 428Kč
		Zaměření aktivit: umožnit domácnostem získat stabilní		
Organizace pro pomoc uprchlíkům, z.s.	Podpora uprchlíků v oblasti bydlení v Jihomoravském kraji	1. 9. 2023	30. 6. 2026	9 501 282 Kč
		Zaměření aktivit: zlepšit bytovou situaci uprchlíků primárně z Ukrajiny a doplňkově osob, které získaly v ČR mezinárodní ochranu, dlouhodobá podpora dle principu Critical Time Intervention.		
Dobrovolnické centrum, z.s.	Bydlím v Ústí nad Labem	1. 7. 2023	30. 6. 2026	13 151 093 Kč
		Zaměření aktivit: zajištění podpory sociálního začleňování osob v bytové nouzi prostřednictvím jejich komplexní podpory klíčovými pracovníky žadatele s důrazem na vytvoření stabilního domova a bezpečí s cílem eliminovat bezdomovectví a bytovou nouzi.		
Sociální bydlení Sever, z.s.	Sociální bydlení v Mostě a Ústí nad Labem	1. 8. 2023	31. 1. 2026	21 435 120 Kč
		Zaměření aktivit: podpora integrace osob přicházejících do ČR z Ukrajiny v důsledku války s Ruskou federací, které se nachází v bytové nouzi nebo ohrožení bytovou nouzí, a to prostřednictvím podpory v zajištění standardního bydlení, zabydlování a udržení bydlení.		
STATUTÁRNÍ MĚSTO LIBEREC	Liberecká nájemní agentura	1. 9. 2023	30. 6. 2026	9 736 300 Kč
		Zaměření aktivit: rozšířit programy bydlení; dále bude posílena podpora zabydlování a koordinace aktivit na úrovni města. Jedná se o doplnění komplexní podpory		

Zdroj: MPSV

Cílem výzvy č. 99 „Služby na podporu sociálního začleňování osob z Ukrajiny“ je podpora sociálního začleňování osob z Ukrajiny, která souvisí s ozbrojeným konfliktem na území Ukrajiny, vyvolaným invází vojsk Ruské federace. Jedná se o podporu zranitelných osob a skupin osob z důvodu odlišného sociokulturního prostředí vstoupivších na území České republiky v souvislosti s bezpečnostní situací na Ukrajině.

V rámci výzvy č. 99 „Služby na podporu sociálního začleňování osob z Ukrajiny“ byly podpořeny tyto projekty:

Název realizátora	Název projektu	Trvání projektu od	Trvání projektu do	Náklady celkem
Ukrajinská iniciativa jižní Moravy z.s	Ukrajinské centrum Brno - dostupná podpora pro osoby prchající před válkou	1. 6. 2023	31. 5. 2025	8 042 160 Kč
		Zaměření aktivit: tlumočnické a překladatelské služby, interkulturní práce, kurzy ČJ		
CHARITA HVĚZDA z.s.	Charita Hvězda pomáhá ukrajinským rodinám	1. 5. 2023	30. 4. 2025	1 827 493 Kč
		Zaměření aktivit: potravinová a materiální pomoc		
Armáda spásy v České republice, z. s.	HNÍZDO - začleňování mladistvých z Ukrajiny v Praze	1. 1. 2023	31. 12. 2024	9 982 560 Kč
		Zaměření aktivit: podpora ohrožených dětí a mladistvých, sociální poradenství, komunitní aktivity (sociokulturní orientace), doprovody na instituce/úřady, interkulturní práce		
RATOLEST BRNO, z.s.	Sociální začleňování držitelů dočasné ochrany z Ukrajiny	14. 3. 2023	13. 3. 2025	4 452 000 Kč
		Zaměření aktivit: interkulturní práce, volnočasové aktivity pro děti a mládež		
Darmoděj z.ú.	Podpora lidem z Ukrajiny na Jesenícku	1. 5. 2023	30. 4. 2025	9 867 900 Kč
		Zaměření aktivit: komunitní aktivity (sociokulturní orientace), potravinová a materiální pomoc, volnočasové aktivity pro děti, právní poradenství, psychologická/psychoterapeutická podpora		
Rodinné centrum ROUTA, z.s.	Routa - žijeme v ČR	1. 4. 2023	30. 3. 2025	4 486 588 Kč
		Zaměření aktivit: koordinace aktivit na lokální úrovni, sociální/právní poradenství, potravinová		
Žebřík, z. s.	Komplexní podpora ukrajinských uprchlíků na Prostějovsku	1. 5. 2023	30. 4. 2025	5 685 120 Kč
		Zaměření aktivit: sociální poradenství, podpora při orientaci na trhu práce, podpora přístupu k bydlení, tlumočení a překlady, doprovody na instituce/úřady, komunitní aktivity (sociokulturní orientace), potravinová a materiální pomoc, kurzy ČJ, hlídání/dětský klub		
Cesta pro rodinu, z.ú.	Podpora ukrajinských uprchlíků v Žamberku	1. 4. 2023	31. 3. 2025	1 638 339 Kč
		Zaměření aktivit: kurzy ČJ, potravinová a materiální pomoc, komunitní aktivity (sociokulturní orientace), volnočasové aktivity pro děti, právní a finanční poradenství, psychologická/psychoterapeutická podpora		
F POINT z.s.	F POINT Plus	1. 3. 2023	28. 2. 2025	7 595 212 Kč
		Zaměření aktivit: kurzy ČJ, interkulturní práce, volnočasové aktivity pro děti		
Romodrom o.p.s.	Poskytování informací a asistence uprchlíkům z Ukrajiny	1. 6. 2023	31. 5. 2024	9 845 539 Kč
		Zaměření aktivit: podpora rodin a osob v akutní krizové situaci, sociální poradenství, interkulturní práce, doprovody na instituce/úřady, podpora orientace na trhu práce		
Diecézní charita Plzeň	Komunitní centrum a Asistenční centrum pro uprchlíky z Ukrajiny Plzeň	1. 5. 2023	30. 4. 2025	9 999 920 Kč
		Zaměření aktivit: kurzy ČJ, komunitní aktivity (sociokulturní orientace), volnočasové aktivity pro děti, psychologická/psychoterapeutická podpora, interkulturní práce, hlídání/dětský klub, sociální poradenství, doprovody na instituce/úřady, tlumočení/překlady		
Armáda spásy v České republice, z. s.	Podpora a pomoc lidem z Ukrajiny v Bohumíně, Havířově a Karvině	1. 1. 2023	31. 12. 2024	9 386 630 Kč
		Zaměření aktivit: kurzy ČJ, psychologická/psychoterapeutická podpora, potravinová a materiální pomoc, komunitní aktivity (sociokulturní orientace), podpora orientace na trhu práce, podpora přístupu k bydlení		
Diecézní charita Litoměřice	Integrační a komunitní centrum Svit	1. 5. 2023	30. 4. 2025	7 650 720 Kč
		Zaměření aktivit: sociální poradenství, tlumočení/překlady, doprovody na instituce/úřady, interkulturní práce, komunitní aktivity (sociokulturní orientace), koordinace aktivit na lokální úrovni		
Regionální klub podnikatelek	Začátek v cizí zemi	1. 4. 2023	31. 12. 2024	1 805 860 Kč

a manažerek, z.s.		Zaměření aktivit: podpora při orientaci na trhu práce, psychologická/psychoterapeutická podpora, právní poradenství, tlumočení/překlady, komunitní aktivity (sociokulturní orientace), volnočasové aktivity pro děti, hlídání/dětský klub
Charita Písek	Integrační služby Střediska pomoci	1. 1. 2023 31. 12. 2024 4 807 824 Kč
		Zaměření aktivit: sociální poradenství, potravinová a materiální pomoc
Teen Challenge International ČR	Interkulturní podpora pro osoby z Ukrajiny	1. 1. 2023 31. 12. 2024 3 860 808 Kč
		Zaměření aktivit: sociální poradenství, interkulturní práce, doprovázení na instituce/úřady, tlumočení, komunitní aktivity (sociokulturní orientace), hlídání/dětský klub
Prostor plus o.p.s.	Prostor pro adaptaci	1. 7. 2023 30. 6. 2025 7 112 618 Kč
		Zaměření aktivit: koordinace aktivit na lokální úrovni, tlumočení/překlady, interkulturní práce, sociální poradenství, psychologická/
Ženský vzdělávací ústav Brno, z.ú.	Společně silné - Vesna jako kotva integrace	1. 6. 2023 31. 5. 2024 6 406 344 Kč
		Zaměření aktivit: potravinová a materiální pomoc, hlídání/dětský klub, komunitní aktivity (sociokulturní orientace), volnočasové aktivity pro děti, kurzy ČJ, podpora orientace na trhu práce
Za sklem o.s.	Sociální služby pro lidi na spektru autismu v Praze	1. 6. 2023 31. 5. 2025 9 372 837 Kč
		Zaměření aktivit: sociální služba (OSP, SAS)
Charita Zábřeh	Ukrajinci mezi námi	1. 7. 2023 1. 12. 2024 2 230 200 Kč
		Zaměření aktivit: komunitní aktivity (sociokulturní orientace), potravinová a materiální pomoc, sociální poradenství, doprovody na instituce/úřady, psychologická/psychoterapeutická podpora, kurzy ČJ
LEADER ACADEMY o.p.s.	Pomoc uprchlíkům z Ukrajiny	1. 6. 2023 31. 5. 2025 5 871 600 Kč
		Zaměření aktivit: koordinace aktivit na lokální úrovni, kurzy ČJ, potravinová a materiální pomoc, komunitní aktivity (sociokulturní orientace), právní a finanční poradenství, podpora orientace na trhu práce, volnočasové aktivity pro děti, hlídání/dětský klub
InBáze, z. s.	InBáze pro Ukrajinu	1. 9. 2023 30. 6. 2025 8 750 319 Kč
		Zaměření aktivit: komunitní aktivity (sociokulturní orientace), interkulturní práce, podpora orientace na trhu práce, sociální poradenství, psychologická/
Amalthea z.s.	Pomáháme společně - komplexní podpora sítě služeb pro ohrožené rodiny s dětmi z Ukrajiny na území ORP Chrudim	1. 6. 2023 31. 5. 2025 8 985 925 Kč
		Zaměření aktivit: koordinace aktivit na lokální úrovni, komunitní aktivity (sociokulturní orientace), psychologická/psychoterapeutická podpora, volnočasové aktivity pro děti, podpora ohrožených dětí/mladistvých/rodin, hlídání/dětský klub
EDUCA QUALITY, z.s.	Integrace osob z Ukrajiny v mikroregionu LBC - JBC	1. 5. 2023 30. 4. 2025 7 972 070 Kč
		Zaměření aktivit: komunitní aktivity (sociokulturní orientace), kurzy ČJ, tlumočení/překlady, podpora orientace na trhu práce, právní a finanční poradenství
Lifelong EduCare z.s.	Pomoc osobám z Ukrajiny při začleňování do české společnosti	1. 5. 2023 30. 4. 2025 7 559 479 Kč
		Zaměření aktivit: kurzy ČJ, interkulturní práce, doprovody na instituce/úřady, tlumočení/překlady, podpora orientace na trhu práce, podpora přístupu k bydlení, volnočasové aktivity pro děti, podpora ohrožených dětí/mladistvých, hlídání/dětský klub
Sdružení TULIPAN, z.s.	Komplexní podpora uprchlíků a jejich rodin v TULIPANu	1. 7. 2023 30. 6. 2025 3 624 056 Kč
		Zaměření aktivit: sociální/právní poradenství, interkulturní práce, podpora orientace na trhu práce, volnočasové aktivity pro děti, kurzy ČJ, doprovázení na instituce/úřady
MAS Frýdlantsko, z.s.	Na odnomy korabli	1. 1. 2023 31. 12. 2024 5 603 808 Kč
		Zaměření aktivit: sociální poradenství, doprovody na instituce/úřady, interkulturní práce, komunitní aktivity (sociokulturní orientace), potravinová a materiální pomoc
Meridiem o.p.s.	Společně to zvládneme	1. 6. 2023 31. 5. 2025 6 860 504 Kč

		Zaměření aktivit: sociokulturní orientace, sociální poradenství, interkulturní práce, doprovázení na instituce/úřady, tlumočení/překlady, hlídání/dětský klub		
Armáda spásy v České republice, z. s.	KOLEJE - začleňování lidí z Ukrajiny v Praze	1. 1. 2023	30. 6. 2024	4 389 840 Kč
		Zaměření aktivit: koordinace aktivit a aktérů na lokální úrovni, doprovody na instituce/úřady, interkulturní práce, sociální poradenství		
Diecézní charita České Budějovice	Charita integruje ukrajinské uprchlíky na jihu Čech	1. 7. 2023	30. 6. 2025	9 945 630 Kč
		Zaměření aktivit: kurzy ČJ, tlumočnické a překladatelské služby, potravinová a materiální pomoc, sociokulturní orientace, doprovody na instituce/úřady, komunitní aktivity, psychologická/		

Zdroj: MPSV

Další relevantní výzvou je **výzva č. 54 „Služby na podporu sociálního začleňování osob z Ukrajiny (2)“**. Cílem výzvy je podpora sociálního začleňování osob z Ukrajiny, která souvisí s ozbrojeným konfliktem na území Ukrajiny, vyvolaným invazí vojsk Ruské federace, a to na území těch obcí (popř. obcí s rozšířenou působností), kde potřeba řešení sociální situace válečných uprchlíků není dostatečně řešena, zejména území s vysokou koncentrací osob s přiděleným nouzovým ubytováním v souvislosti s válkou na Ukrajině¹¹⁴.

Výzva byla vyhlášena v srpnu 2023, příjem žádostí o podporu byl uzavřen v říjnu 2023. Alokace výzvy je ve výši 200 mil Kč, maximální délka realizace projektů je 18 měsíců. Proces hodnocení a výběru žádostí bude ukončen v průběhu února 2024.

¹¹⁴ Statistika osob s přiděleným nouzovým ubytováním v souvislosti s válkou na Ukrajině - <https://gis.humpo.cz/portal/apps/dashboards/00d687543fae4577bae15543bbdbb5c1>.

MINISTERSTVO KULTURY

PŘEHLED INTEGRAČNÍCH OPATŘENÍ MINISTERSTVA KULTURY REALIZOVANÝCH V ROCE 2023

Projekt: Czech-in

Realizátor: Moravské zemské muzeum

Celkem: 96 000 Kč

V roce 2023 se v rámci projektu uskutečnila výstava „Když Brnem táhli mamuti. Galerie Zdeňka Buriana“. V Pavilonu Anthropos byl instalován cyklus 70 obrazů věnovaných evoluci člověka a jako novinka k nim byly umístěny antropologické rekonstrukce s aktuálním pohledem na podobu našich předků zejména v podobě 3D hyperrealistických rekonstrukcí realizované Laboratoří antropologické rekonstrukce MZM. Téma vývoje člověka spojuje jednoznačně lidi ze všech koutů světa, upozorňuje na společný zážitek našich civilizací, ať už dnes žijeme kdekoliv.

Pro účastníky projektu byly připraveny komentované prohlídky, každý si s sebou mohl odnést základní informace. Účastníci měli k dispozici letáčky v ukrajinštině, vietnamštině a v angličtině. Byl připraven i speciální program pro děti. Zájem byl především o komentované prohlídky v ukrajinštině a angličtině.

Projekt: My Moravian Gallery

Realizátor: Moravská galerie v Brně

Celkem: 150 000 Kč

Dlouhodobý projekt My Moravian Gallery se zaměřuje na realizaci programů, u nichž jsou hlavní cílovou skupinou cizinci krátkodobě i dlouhodobě žijící v ČR. Cizinci jsou v tomto projektu nejen v rolích příjemců speciálních programů, ale jsou v Moravské galerii angažováni také jako autoři a lektori těchto programů.

V roce 2023 byl realizován celoroční cyklus pravidelných otevřených dílen Designlabu, který zahrnoval práci s 3D tiskárnami, termolisem a programovatelným vyšivacím strojem a zprostředkoval tak praktickým způsobem cizincům i českým občanům nový koncept ART DESIGN FASHION. V rámci projektu proběhly úspěšně i další akce jako TEENCAMP: FASHION LOVERS zaměřený na módu, JAZYKOVĚ BEZBARIÉROVÉ Sobotní ateliéry, workshopy ve výstavě MADE BY FIRE, víkendový UMPRUM DAY a předvánoční FAMILY DAY a komentované prohlídky v cizích jazycích WE SHALL OVER COME, ICONIC HOUSES, ART IS HERE, THE MESSENGERS OF THE BEAUTY, MODERN ART, ART DESIGN FASHION a JIŘÍ PELCL DESIGN.

Mezi programy určené především cizincům z Ukrajiny s dočasnou ochranou v ČR, patřily např. hudební produkce Under The Cloud Evgenie Shamnikovy na Muzejní noci, Melnik in Motion nebo edukační programy s překladem do ukrajinštiny Jurkovičova vila v zajetí zlých duchů a Chyťte zloděje. V moravské galerii fungovalo Centrum pomoci pro ukrajinské uprchlíky úzce propojené s programy realizovanými v Herně Pražákova paláce.

Galerie po celý rok spolupracovala s mateřskou školou CREATIV KIDS, kterou navštěvují děti cizinců žijících v Brně. budou místem pro realizaci speciálních programů – workshopů pro dospělé, rodiny, děti i školní mládež, přednášek, setkání s umělci a prezentací, zaměřených na přiblížení jednotlivých odvětví designu i na přiblížení práce konkrétních českých designérů zahraničnímu i českému publiku. Akce probíhající v angličtině tradičně přitahují právě cílovou skupinu cizinců žijících na území ČR, v tomto případě zejména v městě Brně a okolí. Lektori z řad cizinců kolem sebe přirozeně soustředí obdobnou cílovou skupinu a pomáhají tak vytvářet těmto akcím potřebnou propagaci. Do projektu spadá i realizace celoročního programového cyklu Book club pro rodiny s dětmi, který probíhá v anglickém jazyce a je zaměřen na prezentaci knižního designu nejmladším návštěvníkům předškolního věku.

Projekt: Nabídka interkulturních služeb v Masarykově veřejné knihovně Vsetín

Realizátor: Národní knihovna v Praze

Celkem: 60 000 Kč

Projekt navázal na aktivity projektů realizovaných v minulých letech a dál pokračovat v rozvoji interkulturních služeb. Rozšíření interkulturních služeb znamená možnost více se zaměřit na cílovou skupinu cizinců a nabídnout jim kvalitnější služby, stejně jako možnost přispět k přátelštějšímu prostředí ve městě díky vzdělávacím a kulturním aktivitám pro všechny věkové kategorie.

Cílem projektu je nákup literatury včetně učebnic a didaktických pomůcek ve vietnamštině, ukrajinštině, mongolštině a dalších jazycích, organizované prohlídky knihovny pro účastníky kurzů češtiny, klienty integračních center a nevládních neziskových organizací, pro uprchlíky z Ukrajiny, kteří nyní žijí ve vsetínském regionu. I v roce 2023 probíhala cílená propagace akcí a šíření informací o knihovně, interkulturní a občanské vzdělávání typu živá knihovna (zaměřená především na místní cizince z třetích zemí) a výstava k tématu migrace a integrace.

Knihovna nabízela své služby v úzké spolupráci s Centrem pro integraci cizinců Zlínského kraje a také se vsetínskou Diakonií na zajištění kurzů češtiny pro cizince.

Ministerstvo kultury přispělo k integraci cizinců také v rámci svých výběrových dotačních řízení.

VÝBĚROVÁ DOTAČNÍ ŘÍZENÍ

V oblasti profesionálního umění jsou poskytovány dotace na podporu různých kulturních projektů, přičemž při jejich hodnocení ve výběrových dotačních řízeních je rozhodující umělecká, resp. odborná, kvalita projektů, nikoli jejich vztah k problematice cizinců a jejich integrace. Některé z projektů dotovaných v roce 2023 nicméně ve větší či menší míře přispěly k plnění úkolů, jež Ministerstvo kultury podle usnesení vlády č. 1051/2022 nese, konkrétně v oblasti rozvíjení vzájemných vztahů mezi komunitami.

V souvislosti s válečným konfliktem na Ukrajině byla do vyhlašovacích podmínek výzvy k podávání žádostí v Programu pro podporu profesionálních divadel, orchestrů a pěveckých sborů přidána tato podmínka, resp. náležitost: informace k plánovaným spolupracím s ukrajinskými umělci a dalším mimořádným aktivitám v souvislosti s aktuální situací. V oblasti profesionálního umění byly poskytnuty dotace na projekty, které ve svém důsledku přispěly k naplnění uvedeného usnesení vlády; podrobnosti jsou uvedeny v následující tabulce (projekty uvedeny namátkou).

Oblast	Název projektu	Předkladatel	Dotace (v Kč)	Místo konání projektu	Termín konání projektu
Tanec	420PEOPLE 2023	420PEOPLE, z. ú.	3 395	Praha + další místa v ČR	celoročně
Divadlo	Divadelní festival Kutná Hora 2023	Divadlo X10 z.s.	1 080	Kutná Hora	září 2023
Hudba	festival RESPECT PLUS 2023	Rachot Production, s. r. o.	1 090	Praha	celoročně
Hudba	Mezinárodní festival pravoslavné hudby Archaion Kallos	spolek Philokallia	120	Praha	celoročně
Výtvarné umění	c2c kruh kurátorů a kritiků	Artwall 2023, z. s.	105	Praha	celoročně
Výtvarné umění	Display 2023	Display, z. s.	2 100	Praha	celoročně

Zdroj: MK

K naplnění účelu uvedeného usnesení vlády přispívají též tzv. stipendia, tedy příspěvky na tvůrčí nebo studijní účely podle § 10 a násl. zákona č. 203/2006 Sb. Tato stipendia mohou čerpat cizinci s trvalým pobytem v České republice. Namátkou lze uvést:

Jméno a příjmení	Státní příslušnost	Projekt	Druh příspěvku	Odbor	Částka v roce 2023 (v tis. Kč)
Yulia Berezhnaya	Uzbekistán	Berlin Opera Academy	Studijní	Hudba	73
Alma Lily Rayner	Německo	When we were human	Tvůrčí	Výtvarné umění	185
Tatiana Nikulina	Rusko	Seeds of Stories	Tvůrčí	Výtvarné umění	199

Zdroj: MK

Oddělení literatury a knihoven v roce 2023 v souladu s nařízením vlády č. 288/2002 Sb., kterým se stanoví pravidla poskytování dotací na podporu knihoven, v platném znění, a Koncepcí rozvoje knihoven v ČR na léta 2021–27 vyhlásilo dotační řízení Knihovna 21. století, určené knihovnám evidovaným dle knihovního zákona. Jedním z jeho tematických okruhů je „**Podpora práce s národnostními menšinami a integrace cizinců**“. Dotace byly poskytovány na nákup literatury v jazycích národnostních menšin a na akce seznamující s jinými kulturami.

V oblasti knihoven lze námkou uvést následující dotace na projekty, které ve svém důsledku přispěly k naplnění uvedeného usnesení vlády:

Realizátor	Projekt	Popis	Dotace (v Kč)
Knihovna Jiřího Mahena v Brně, příspěvková organizace	Integrační aktivity v KJM 2023	Projekt si vytyčil 4 cíle: Skrze integrační volnočasové aktivity budovat komunitu čtenářů, uživatelů služeb knihovny z řad cizinců, příslušníků národnostních menšin i Čechů, vytvářet a zkoušet nové aktivity pro veřejnost, které řeší problémy jazykové či kulturní bariéry, vzdělávat zaměstnance KJM v jazykových a interkulturních kompetencích tak, aby byli vhodně vybaveni pro práci s cizinci a příslušníky národnostních menšin, a dále pokračovat v síťování a hledání nových partnerů ke spolupráci v rámci brněnského integračního prostředí.	65 000 Kč
Knihovna města Plzně	Vinice komunitní	Cílem projektu byla podpora integrace znevýhodněných skupin občanů (např. cizinci a děti ohrožené sociální exkluzí) do místní komunity, nabídnout veřejnosti prostor pro kulturní, vzdělávací a volnočasové aktivity jednotlivých skupin lidí – otevřené kluby a projekty propojující různé skupiny i jednotlivce společnou činností. Jednotlivé kluby probíhaly pravidelně několikrát v měsíci. Snaha byla zapojit i dobrovolníky, kteří se chtějí starat o kreativní program setkání nebo se věnovat dětem.	15 000 Kč
Jablunkovské centrum kultury a informací	Knihovna na Trojmezí	Cílem projektu byla podpora a udržování tradic polské menšiny v regionu Jablunkovska a rozšíření knihovního fondu o literaturu v polském jazyce, doplnění knihovního fondu o tituly v polském originále a jejich další zprostředkování čtenářům formou výpůjček a předčítání. Projekt byl zaměřen na podporu čtenářství nejen u dětí, ale i u dospělých, seniorů. Snahou bylo uskutečnit mezigenerační spolupráci a umožnit setkávání nejmladší a nejstarší generace.	15 000 Kč
Regionální knihovna Karviná	Environmentální výchova čtenářské mládeže a doplnění knihovního	Environmentální výchova je v dnešní době jedním z nejdůležitějších činitelů budoucnosti naší planety. Workshop pro mládež s odborníkem měl za cíl	15 000 Kč

	fondu polské literatury pro všechny věkové kategorie	přiblížit mládeži přírodu a způsoby její ochrany neotřelým způsobem. Fotografická výstava Českého svazu ochránců přírody CIESZYNIANKA a nákup knih v polském jazyce s tematikou přírody cílily k rozšíření povědomí o planetě Zemi.	
--	--	---	--

Zdroj: MK

Integrační činností knihoven (většinou financovanou z provozních rozpočtů knihoven) je interkulturní knihovnictví. Tématu se věnuje Knihovnický institut Národní knihovny ČR, který poskytuje informace o aktivitách na adrese: <https://ipk.nkp.cz/odborne-cinnosti/interkulturni-knihovnictvi>. Existuje i speciální web k pomoci knihoven Ukrajině, přehled aktivit a informace zde: https://ipk.nkp.cz/pomoc-ukrajine/pomoc_ukrajine.

V oblasti kinematografie a médií Ministerstvo kultury primárně nepodporuje projekty, které jsou zaměřeny na problematiku integrace cizinců, přesto se některé z podpořených projektů tomuto tématu věnují. Podpořeny byly projekty, které se převážně zaměřují na dokumentární tvorbu zaměřenou na aktuální problémy společnosti a lidskoprávní problematiku v různých částech světa. Poté jsou podporovány projekty, které prezentují české veřejnosti situaci a život v jiných zemích celého světa. Jako každoročně odbor médií a audiovize poskytuje podporu subjektům, které své projekty realizují převážně jako filmové festivaly a přehlídky.

Informace o projektech podpořených v roce 2023 – zaměřené převážně na prezentaci dokumentární tvorby:

Název projektu	Realizátor	Dotace v Kč	Místo a termín konání
FILMASIA (19. ročník)	AXMAN PRODUCTION, s.r.o.	80 000	7. - 11. 12. 2023, Praha
Festival indického filmu 2023	Bollywood, z.s.	80 000	12. – 14. 10. 2023, Praha
17. ročník festivalu německy mluvených filmů DAS FILMFEST	LUCERNA-BARRANDOV, s.r.o.	150 000	23. – 30. 11. 2023, online
12. ročník festivalu argentinského filmu Cine Argentino	LUCERNA - BARRANDOV, spol. s r.o.	50 000	26. – 30. 10. 2023, Praha
30. dny evropského filmu 2023	EUROFILMFEST s.r.o.	600 000	20. - 30. 4. 2024, Praha, Brno a Ostrava
Festival íránských filmů ÍRÁN:CI 2023	ÍRÁN:CI s.r.o.	100 000	11. – 15. 1. 2023, Praha 17. – 19. 1. 2023, Brno
Aussie a Kiwi Film Fest	AKFF z.s.	80 000	10. – 15. 11. 2023, Praha

Zdroj: MK

V programu Podpora rozšiřování a přijímání informací v jazycích národnostních menšin byly v roce 2023 podpořeny 2 projekty ve prospěch ukrajinské menšiny, které slouží i ve prospěch ukrajinských válečných běženců:

Projekt Ukrajinský žurnál

Jedná se o časopis vydávaný spolkem RUTA. V roce 2023 bylo vydáno 10 čísel, 8 z nich nákladem 3 000 ks v ukrajinštině a 2 speciály v češtině nákladem 5 000 ks. Projekt byl podpořen částkou 1 590 tis Kč. Časopis byl mezi komunitu převážně distribuován bezplatně.

Projekt Porohy – Prahy

Jedná se o časopis vydávaný spolkem Ukrajinská iniciativa v České republice. Jde o měsíčník a v roce 2023 vyšlo 12 čísel nákladem 1 000 ks. Projekt byl podpořen částkou 750 tis. Kč. Šlo o projekt, kde vlastní rozhlasové vysílání i audiovizuální internetová platforma rádia on-demand nabízela nejen uprchlíkům, ale celé ukrajinské diaspoře, pocit sounáležitosti v podobě jejich hudby a mluveného slova. Monitorovala život uprchlíků v ČR a jejich každodenní praktické potřeby, společenský a kulturní život, informace o životě komunity. Projekt pomohl ukrajinské menšině v získání informací a pocitu „druhého bezpečného domova“ a také naplnil princip rovného přístupu ke kulturním službám.

PŘEHLED AKTIVIT V OBLASTI MUZEÍ A GALERIÍ V ROCE 2023, PŘÍSPÍVAJÍCÍCH K INTEGRACI CIZINCŮ**Národní muzeum (NM)**

NM provozuje anglickou mutaci webových stránek. V angličtině jsou rovněž navigační systémy, popisky, katalogy a letáky k výstavám a expozicím ve většině objektů NM. Mobilní aplikace Národní muzeum v kapse, která byla zprovozněna v březnu 2022, nabízí návštěvníkům nástroj pro komunikaci, nákup vstupenky, audioprůvodce i navigaci Muzejním komplexem NM. Je provozována v anglické, ukrajinské a nově také v německé jazykové mutaci.

V roce 2023 přistoupilo NM k zásadní inovaci ve vztahu k cizincům navštěvujícím NM. Vzniklo nové oddělení péče o návštěvníka, které má mimo jiné v gesci i novou službu informátorů. Byla vysoutěžena agentura, která zajišťuje jazykově vybavené pracovníky pro primární kontakt s návštěvníky NM. Na stěžejních místech tak lze potkat označeného informátora, který je připraven pomoci s dotazy návštěvníkům.

Moravské zemské muzeum (MZM)

MZM využívá komunitní tlumočníky a další spolupracující subjekty, a to zejména pro oslovování cizinců (pozvánky na výstavy, programy a jiné aktivity MZM). Jedná se o tyto subjekty:

- Ukrajinská iniciativa jižní Moravy;
- Ukrajinské centrum;
- Asociace Babylon, z. s.;
- Magistrát města Brna, Oddělení sociálního začleňování – spolupráce s jednotlivými interkulturními experty, kteří zvali cizince na akce v terénu nejen prostřednictvím letáků, ale především na základě osobních kontaktů;
- Centrum pro cizince Jihomoravského kraje – sdílení propagačních materiálů k výstavám a akcím;
- Masarykova univerzita v Brně – distribuce letáků a elektronických pozvánek oslovujících především zahraniční studenty historických oborů;
- Brno Expat Centre – distribuce letáků a elektronických pozvánek;
- TIC Brno – distribuce letáků, cílené oslovování a nabízení možnosti prohlídky cizojazyčným návštěvníkům;
- Brněnské pobočky nadnárodních společností zaměstnávajících i cizince (IBM, Oracle ad.) – elektronické pozvánky na základě osobních kontaktů.

Ve spolupráci s Ukrajinským centrem připravilo MZM kulturní program k Mezinárodnímu dni seniorů. Jednalo se o dopolední program spočívající v ukázkách kulturních tradic včetně ochutnávky národních specialit, večer pak následoval koncert.

MZM se každoročně zapojuje do projektu *Czech-in*, na jehož realizaci dostává příspěvek v rámci Koncepce integrace cizinců. V roce 2023 proběhl speciální program pro cizince v rámci výstavy *Když Brnem táhli mamuti*, který spočíval v komentovaných prohlídkách tlumočených rodilým mluvčím a v dětském doprovodném programu. Nabídka programů v projektu *Czech-in* je vždy zveřejňována na webových stránkách i sociálních sítích. Pozvánky jsou distribuovány v tištěné i elektronické formě. V roce 2023 to byly materiály v angličtině, ukrajinštině a vietnamštině. Návštěvníci si odnesli i informační list s podrobnostmi o výstavě.

Na projekt *Czech-in* se kurátoři vždy připravují a v závěru komentované prohlídky probíhá diskuze, která je obohacením pro obě strany.

Zaměstnanci MZM mají dlouhodobě možnost zapojit se do kurzů anglického a německého jazyka; kurzy jsou hojně navštěvované.

Projekt byl rovněž prezentován na festivalu *Babylonfest*, do kterého se MZM v roce 2023 opět zapojilo, tentokrát již aktivně koncertem konaným v prostorách Dietrichsteinského paláce. Zapojily se komunity Ukrajiny, Ruska, Maďarska, Bulharska, Řecka a další.

Webové stránky muzea mají anglickou a německou jazykovou mutaci. Letáky MZM jsou k dispozici rovněž v angličtině a němčině. Ke každé výstavě, kterou MZM pořádá, je na pokladně k dispozici informační materiál v angličtině. Většina výstav je rovněž opatřena anglickými popisky.

Setkání s kulturou a tradicí Ukrajiny prostřednictvím umělců a souborů v rámci Dne seniorů bylo pro všechny zaměstnance velkým obohacením. Stejně jako přednáška Lucie Řehoříkové, bývalé ředitelky Českého kulturního centra v Kyjevě.

Další aktivity MZM:

- **Stálá expozice *Hlasy Čechů z Volyně*; Národní muzeum ve spolupráci s Muzeem Podbořany; bez dotace MK ČR; Muzeum Podbořany; od března 2023.**
 - Expozice vytvořena NM ve spolupráci s Muzeem v Podbořanech a Svazem Čechů z Volyně a jejich přátel.
 - Proběhly dvě vernisáže za účasti hostů z Ukrajiny
 - NM spolupracovalo na doprovodném programu ke stálé expozici.
- **Edukační program pro ZŠ v expozici *Hlasy z Volyně*; Národní muzeum ve spolupráci s Muzeem Podbořany; Muzeum Podbořany; vytvořen 2023, realizován bude od 2024.**
 - Program k výstavě v Muzeu Podbořany, zaměřený na zprostředkování historie a kultury komunity volyňských Čechů, byl vytvořen v roce 2023 ve spolupráci několika oddělení NM. Realizován bude od roku 2024.
- **Výzkumný projekt *Národní a kulturní identita českých komunit na Ukrajině v 19.–21. století v movitém kulturním dědictví ČR (NAKI III)*; Národní muzeum; 1 466 000Kč (dotace z MK ČR na rok); 2023–2027.**
 - Projekt z oblasti aplikovaného výzkumu mapuje kulturní dědictví spojené s historií i současností českých komunit v oblastech nynější Ukrajiny s důrazem na komunitu volyňských Čechů, jeho součástí je i výzkum muzealizace a muzejní edukace v tématech migrace a reemigrace.
 - Pětiletý projekt je v NM řešen od roku 2023 a jeho výstupy mohou mít pozitivní vliv na vnímání vybraných skupin cizinců nebo menšin.
 - Projekt je řešen ve spolupráci NM (Oddělení novodobých českých dějin z Historického muzea, Centrum pro prezentaci kulturního dědictví a Oddělení vzdělávání a kulturních aktivit), Národního archivu a Etnologického ústavu AV ČR.
- **Edukační program pro ZŠ a SŠ s tématem *Slováků v Československu*; Národní muzeum; Národní muzeum; 2023.**
 - Programy k expozici *Dějiny 20. století*, které byly realizovány v roce 2023 (*Ve společném státě. Slováci v Československu* pro 4.–7. ročník ZŠ, *Jak si Češi a Slováci představovali společný stát* pro 8.–9. ročník ZŠ), vznikly ve spolupráci Oddělení vzdělávání a kulturních aktivit a Centra pro prezentaci kulturního dědictví. Jsou zaměřené na historii, kulturu a jazyk Slováků v kontextu společné historie, na mezikulturní poznání a porozumění.
- **Česko-slovenský příměstský tábor; Národní muzeum; Národní muzeum; 14.–18. srpna 2023**
 - Příměstský letní tábor pro děti ve věku 8–12 let, zaměřený na historii, kulturu a jazyk Slováků v kontextu společné historie, na mezikulturní poznání a porozumění, byl v roce 2023 realizován ve spolupráci Oddělení vzdělávání a kulturních aktivit a Centra pro prezentaci kulturního dědictví NM.

Národní galerie v Praze (NGP)

Klíčové informace a zdroje byly zpřístupněny v anglické jazykové mutaci. Občané Ukrajiny mají na vstupné slevu 50 %, děti z Ukrajiny v rámci skupin na školních edukačních programech mají program zdarma.

Základní informace jsou publikovány jak česky, tak anglicky (web, propagační materiály – letáky, plakáty). V expozici *Staří mistři*, která je instalována ve Schwarzenberském paláci, jsou veškeré výstavní texty a popisky i v němčině. Anglicky

vycházejí také některé publikace a katalogy NGP, včetně bilingvních titulů. K hlavním výstavám sezóny je vždy alespoň jedna komentovaná prohlídka vedena v anglickém jazyce. Na objednávku NGP poskytuje prohlídky a edukační programy ve francouzštině či němčině.

Muzeum umění Olomouc (MUO)

V rámci programu pro integraci dětského publika z řad uprchlických rodin z Ukrajiny MUO pracovalo s tlumočnický pro tuto skupinu. S tlumočnický pracovalo také v případě lektorských programů.

Velká část programu MUO je koncipována tak, aby byly aktivity přístupné veškerému publiku, tedy cizince nevyjímaje.

Veškeré informace na webových stránkách MUO jsou dvojjazyčné a snadno dostupné, a to jak informace praktického rázu, tak informace o obsahu jednotlivých projektů. Stejně tak MUO tvoří dvojjazyčně popisky k výstavám, výstavní panely, katalogy, doprovodné materiály atd. Edukační oddělení připravuje podpůrné lektorské materiály také ve dvou jazykových verzích.

Projekty MUO (s výjimkou tematiky čistě lokální) byly v roce 2023 ze své podstaty zaměřeny na vzájemné nadnárodní a mezinárodní poznání a porozumění. Speciální výstavní projekt, zaměřený účelově na integraci cizinců v roce 2023, v MUO nevznikl, ale realizovány byly tyto aktivity:

- **Otevřený ateliér! / Відчинений ательє!; Muzeum umění Olomouc; rozpočet organizace; Muzeum umění Olomouc; 2023.**
 - Workshopové aktivity edukačního oddělení, zaměřené na integraci ukrajinských uprchlíků. Tento projekt pokračoval už z roku 2022.
- **Das Filmfest; Muzeum umění Olomouc; – ; Arcidiecézní muzeum Olomouc; 1.–9. listopadu 2023.**
 - V MUO se konal II. ročník festivalu německojazyčných filmů, který si získává stále větší publikum.
 - MUO umožnilo konání festivalu ve svých prostorách. Více o festivalu <https://www.dasfilmfest.cz/cs/o-festivalu>.

Národní technické muzeum (NTM)

V rámci edukačních programů NTM pro školní skupiny se muzeum pravidelně setkává a spolupracuje zejména s asistenty/spolupracovníky pedagoga z řad cizinců či jazykových asistentů. Spolupráce s třídními i jazykovými asistenty je pro kvalitní realizaci programu velmi podstatná. NTM preferuje spolupráci s asistenty, kteří již s danou skupinou pracují dlouhodobě. Lektori NTM se tak během programů stávají jejich průvodci a asistenti na druhou stranu působí jako opora pro lektory.

NTM se dlouhodobě zaměřuje na zpřístupnění expozic i programů veřejnosti bez rozdílů. Postupně také vytváří programy pro školní skupiny (MŠ, ZŠ i SŠ) v angličtině a němčině.

Prezentační výstupy muzea i kontakt s návštěvníky jsou realizovány tak, aby byly vstřícné pro cizince. Všechny texty – panely, popisky, průvodce, plakáty atd. – jsou v plném znění i v anglickém jazyce. Na webových stránkách muzea jsou rovněž základní a vybrané informace v anglickém jazyce. Pro pobočku NTM Železniční depozitář NTM v Chomutově jsou textové materiály pro návštěvníky vytvořeny také v německém jazyce.

Edukační programy poskytuje NTM na základě dohody v anglickém nebo německém jazyce, komentované prohlídky expozic a muzea na základě objednávky v anglickém, francouzském, italském a španělském jazyce.

Vzdělávání edukačních pracovníků NTM v tomto smyslu probíhalo na základě rozvíjení jejich konkrétních kompetencí, vzdělání a dovedností. NTM pokračuje ve školení lektorů a zaučuje lektory nové. Využívá zkušeností a materiálů vzniklých ve spolupráci s edukátorkou vyškolenou v oboru sociální a kulturní antropologie a integrace. Získané poznatky a dovednosti jsou využívány lektory při přípravě na každý program, především tedy uzpůsobení prezentace či aktivity tak, aby byla srozumitelná a přínosná nejen pro české studenty, ale i pro cizince.

Technické muzeum v Brně (TMB)

TMB spolupracuje s vysokými školami (např. Masarykova univerzita, Vysoké učení technické v Brně), jejichž zahraniční studenti v řádném studiu nebo v programu Erasmus vykonávají v TMB praxi dle svého zaměření, popř. profese.

V roce 2023 proběhla odborná muzeologická stáž Oleny Zaichenko z Ukrajiny a odborná restaurátorská stáž Gorana Martinoviće z Technického muzea Nikoly Tesly v Záhřebu. Z TMB bylo do programu Erasmus+ zapojeno 13 zaměstnanců, kteří navštívili Rakousko, Německo, Slovensko, Finsko, Nizozemsko a Srbsko. Zároveň probíhala spolupráce NTM s Muzej nauke i tehnike Beograd, Tehnički muzej Nikola Tesla Záhřeb, Technisches Museum Wien a se Slovenským múzeom Košice v rámci projektu *Není TESLA jako Tesla*.

Nabídka TMB je dlouhodobě vstřícná vůči zahraničním návštěvníkům. Jednotlivé výstavy jsou rozšířeny o texty nebo jejich zkrácené anotace v anglickém, popř. německém jazyce. Návštěvníci mohou při prohlídce jednotlivých expozic muzea využít mobilní aplikaci pro čtení QR kódů u popisek, která disponuje anglickou a německou verzí. Zároveň jsou v jednotlivých expozicích umístěny informační letáky s rozšířenou verzí informací o daném tématu, které si mohou návštěvníci vzít do ruky a projít s nimi expozici.

Webové stránky TMB jsou dostupné v anglickém jazyce, zároveň jsou na těchto stránkách odkazy pro ukrajinské občany v jejich jazyce. Na sociálních sítích (Facebook, Instagram) TMB komunikuje také anglickým jazyce.

TMB kromě informačních letáků týkajících se expozic rovněž TMB tiskem vydává letáky v anglickém a německém jazyce k šesti mimobrněnským památkám spravovaným TMB, v nichž se cizinci seznámí s vývojem techniky a vědy na Moravě i s životem lidí v průběhu staletí na našem území, i k významným osobnostem. Zároveň nabízí cizojazyčné letáky k významné světové osobnosti Viktora Kaplana i se zastaveními v různých částech města Brna, kde Kaplan působil, nebo kde je odkaz na jeho vynálezy. Zájemci si mohou projít Brnem, a kromě Kaplana se seznámit i s dalšími zajímavostmi města.

TMB poskytuje po předchozí domluvě komentované prohlídky, programy či workshopy pro zájemce v cizím (anglickém) jazyce. Zajišťuje také komentované prohlídky pro studenty VUT v rámci programu Erasmus, kterého se účastní studenti z různých zemí. Pracovníci edukačního oddělení se primárně zaměřují na minulost našeho národa s přesahem do současnosti, aby zahraniční návštěvníci pochopili zemi i mentalitu lidí, se kterými se setkávají nebo pracují.

Workshopy určené dětem, během nichž si mohou vyrobit předměty s návazností na českou technickou historii (železářství, sklářství, knihařství, ...), mohou navštívit i školy, které vyučují v cizím jazyce a také děti cizinců žijících u nás. Vedeny jsou v anglickém jazyce.

TMB umožňuje občanům z Ukrajiny do muzea (expozic a výstav) i památek vstup zdarma.

- samostatná návštěva expozice + propagační materiály v ukrajinském jazyce; vhodné pro MŠ, ZŠ i SŠ;
- komentovaný program k expozicím, výstavám a také k technickým dílnám, vhodný pro MŠ, ZŠ i SŠ; délka dle domluvy; v případě nutnosti s možným tlumočením.

Pracovníci TMB se pravidelně vzdělávají formou výuky anglického jazyka pro zdokonalení komunikace zaměstnanců se zahraničními návštěvníky a klienty. Výuka probíhá prezenčně v rozsahu 30 lekcí po 60 minutách

V případě přípravy akcí, provázení, dílen a dalších činností se pracovníci seznamují se specifiky daného národa tak, aby se co nejvíce přiblížili jejich zvyklostem, a přitom zachovali specifika naší země. Tak nenásilně propojují národnostní rozdíly

Muzeum Jana Amose Komenského v Uherském Brodě (MJAK)

V rámci akcí, které MJAK každoročně pořádá, je dán prostor pro prezentaci kultur různých zemí za účelem setkání, vzájemného poznání a rozvoje vztahů. Cizinci se tak mohou podílet na místních kulturních aktivitách, které mají především národopisný charakter.

Pro cizince je také v MJAK připraven edukační program založený na Komenského učebnici Orbis pictus. Tento program je v základu v jazyce českém, po dohodě s vyučujícím lze však doplnit jazyk další (v roce 2023 se například uskutečnily tyto programy pro zahraniční žáky pobývající v ČR díky programu Erasmus+). Kromě vzdělávání o Komenském se programy pro žáky a studenty zaměřují i na kulturu a historii regionu, místní zvyky a tradice, jež lze na základě domluvy také uskutečnit v cizích jazycích (angličtina či němčina).

MJAK dlouhodobě spolupracuje s Comenius Museum en Mausoleum v nizozemském Naardenu, kde roku 2021 otevřelo novou stálou expozici Mundus Comenii – Svět Komenského, jejímž je vlastníkem. Výsledkem kooperace jsou výstavy a materiály pro průvodce, pietní akty a účast na významných akcích konaných v Nizozemsku k připomínce Komenského. Spolupráce roku 2023 přinesla výstavu *Het Labyrint van Comenius en Huptych a Glaskunstwerk van SUPŠS Železný Brod*, jež stojí na prezentaci českého umění právě v naardenském muzeu. Připravováno bylo rovněž 34. mezinárodní komeniologické kolokvium, které je plánováno na listopad 2024 ve městech Naarden a Amsterdam a jehož hlavními organizátory jsou instituce české i nizozemské.

MJAK má webové stránky také v angličtině a pravidelně je aktualizuje. Obsahují všechny základní informace a kontakty pro případ bližší domluvy na individuální prohlídce pro skupiny cizinců (MJAK nabízí prohlídku v angličtině, němčině, ruštině a španělštině), případně na edukační program pro zahraniční školy.

Výčet projektů MJAK v roce 2023:

- **Den Komenského 2023**; Muzeum Jana Amose Komenského v Uherském Brodě; rozpočet organizace; Nizozemsko – Naarden; 18. března 2023;
- **Dny Komenského 2023**; Muzeum Jana Amose Komenského v Uherském Brodě; rozpočet organizace; Uherský Brod; 27.–31. března 2023;
- **Vitajte u nás doma** – oživlá usedlost, v rámci Jízdy králů Vlčnov; Muzeum Jana Amose Komenského v Uherském Brodě; rozpočet organizace; Vlčnov; 28. května 2023;
- **MUSAIONfilm 2023**; Muzeum Jana Amose Komenského v Uherském Brodě; kulturní aktivity; Uherský Brod; 6.–8. června 2023;
- **Zahraniční folklorní soubory 2023**; Muzeum Jana Amose Komenského v Uherském Brodě ve spolupráci s NÚLK Strážnice a CIOFF; Uherský Brod; 21. června 2023;
- **Het Labyrint van Comenius & Huptych a Glaskunstwerk van SUPŠS Železný Brod**, výstava českého umění; Muzeum Jana Amose Komenského v Uherském Brodě ve spolupráci s Comenius Museum en Mausoleum; –; Nizozemsko – Naarden; 19. října–25. srpna 2024.

Uměleckoprůmyslové muzeum v Praze (UPM)

Trvalou součástí podpory cizinců žijících v ČR je zpřístupňování všech muzejních textů ve výstavách i na webových stránkách v cizojazyčných mutacích, především v anglickém jazyce. Rovněž všechny publikace vydávané UPM v českém jazyce mají pravidelně anglické resumé, případně mají text česko-anglický, nebo anglickou či německou jazykovou mutaci. V roce 2023 např. muzeum vydalo nové vydání anglického průvodce stálou expozicí českého kubismu v Domě U Černé Matky Boží (Lucie Vlčková: *Český kubismus – Průvodce expozicí*, 2. doplněné vydání, UPM v Praze 2023). K výstavě českého porcelánu v bavorském Hohenbergu vyšel česko-německý katalog (*Luxus, wellness, porcelán. Den v českých lázních, Porzellanikon Selb – Hohenberg an der Eger*, ZČM Plzeň a UPM 2023), který je dostupný i návštěvníkům muzea. Rovněž byla připravena anglická verze průvodce stálou expozicí muzea *ART, LIFE* (vyjde tiskem na jaře 2024).

V roce 2023 pokračovala pomoc ukrajinským kolegům, kterou UPM poskytovalo od vypuknutí válečného konfliktu. Slečna Julia Šarapova (absolventka dějin umění v Charkově) připravila pro ukrajinskou menšinu několik programů a přednášek na téma žen v umění, dětské kresby a další. Do září 2023 muzeum v pracovním úvazku zaměstnávalo paní Svitlanu Šakulu (pracovnice Národního muzea v Kyjevě), která se podílela na zpracování fondů grafiky v Centrálním depozitáři, aktivně se účastnila muzejního života, informovala o něm na sociálních sítích a také v rámci úvazku překládala muzejní texty do ukrajinštiny. Bohužel muzeum nedostalo na další zaměstnávání ukrajinských občanů potřebné mzdové prostředky a působení těchto kolegů muselo být ukončeno.

Edukační oddělení UPM pokračovalo v přípravě programů, kterých se účastnili i zahraniční studenti žijící v ČR (komentované prohlídky, samoobslužné texty v anglickém jazyce, výtvarná dílna *Skleněný vesmír* a jiné). Přínosem pro muzeum bylo i zapojení zahraničních stážistů do muzejní práce v rámci programu Erasmus+, do kterého UPM v roce 2023 samo aktivně vstoupilo projektem posilujícím kompetence pracovníků v oblasti muzejní edukace. Všechny tyto aktivity významně napomáhaly k účasti cizinců na činnosti UPM a umožnily jim hlubší poznání českého umění a kultury.

Moravská galerie v Brně (MGB)

Na realizaci cyklu rodinných programů *Book club*, zaměřených na práci s esteticky hodnotnými knihami v anglickém jazyce, MGB spolupracovala s kolumbijskou lektorkou, která pracovala v rámci těchto programů s komunitou cizinců z různých zemí, žijících dočasně v městě Brně a okolí.

Dále MGB komunikovala s pedagogy a asistenty ze škol, kteří navštěvují s multikulturními třídami galerijní edukační programy.

V případech několika programů pro veřejnost MGB spolupracovala s ukrajinskými lektory, kteří program překládali, nebo ho vedli v ukrajinském jazyce.

K dispozici MGB měla také konzultanty z Jihomoravského regionálního centra na podporu integrace cizinců, Centra pro pomoc zahraničním odborníkům Brno Expat Centrum a spolku Vesna, které se zabývají integrací a pomocí cizincům a menšinám žijícím v ČR.

Aktivity zaměřené na integraci cizinců realizovala MGB v rámci celoročního projektu *My Moravian Gallery*, podporovaného v rámci Koncepce integrace cizinců (150 tisíc Kč na rok 2023). Projekt probíhal v galerijních budovách (Pražákův palác, Místodržitelství palác, Uměleckoprůmyslové muzeum, Jurkovičova vila, Muzeum Josefa Hoffmanna) formou konkrétních programových linií, které nabízejí cizincům nejen roli příjemců programů, ale v některých případech také aktivní participaci na přípravě a realizaci programů.

Všechny programy byly propagovány v tištěné i online podobě (programové tiskoviny, newslettery, web, Facebook). Akce v anglickém jazyce měly anglickou anotaci a speciální označení zkratkou EN, zvýrazňující akci přístupnou cizincům.

Pololetní magazín MGB, informující o výstavách i hlavním doprovodném programu, vychází v anglicko-české verzi.

Výstavy MGB jsou standardně vybaveny popiskami a tirážemi v anglickém jazyce.

Další aktivity, financované z rozpočtu organizace:

- **Book Club; Moravská galerie v Brně; Pražákův palác; 2x měsíčně;**
 - Pravidelný cyklus rodinného programu v angličtině, zahrnující čtení a prohlížení esteticky hodnotných knih s navazující výtvarnou dílnou v Herně Pražákova paláce, určený cizincům žijícím v ČR, ve spolupráci s kolumbijskou lektorkou.
- **CREATIVE KIDS; Moravská galerie v Brně; 4x měsíčně;**
 - Lektorované výtvarné programy ve výstavách a expozicích pro mateřskou školu Creativ Kids, kterou navštěvují děti cizinců žijících v Brně.
- **GUIDED TOURS; Moravská galerie v Brně; průběžně během roku 2023;**
 - Komentované prohlídky výstav a expozic MGB v anglickém a německém jazyce, určené především cizincům.
- **UA aktivity; Moravská galerie v Brně; během roku 2023;**
 - Série programů určených lidem z Ukrajiny dočasně žijícím v ČR, nebo těmito osobami produkováné (komentované prohlídky expozic a výstav, edukační programy, koncerty).
 - Do 12. ledna 2023 fungovalo v MGB také Centrum pomoci pro ukrajinské uprchlíky, úzce propojené s programy realizovanými v Herně Pražákova paláce. Již od poloviny roku 2023 MGB sledovala ze strany ukrajinských cizinců žijících v ČR výrazný pokles zájmu o speciální programy, které byly připravovány izolovaně

pouze pro jejich cílovou skupinu. Naopak MGB zaregistrovala jejich úspěšnou integraci mezi návštěvníky běžných programů, které v galerii probíhají v českém jazyce.

- **CIPHERING GAME; Pražákův palác;** celoročně;
 - Celoroční samoobslužný vzdělávací program, díky jehož anglickému provedení v tištěné i online podobě se mohou cizinci samostatně seznamovat s expozicí *ART IS HERE* v Pražákově paláci.
- **BEYOND EAST EUROCENTRISM; Moravská galerie v Brně;** během roku 2023.
 - Přednášky a prezentace teoretiků umění kultury v anglickém jazyce, realizované ve spolupráci s FaVu VUT Brno.

Muzeum skla a bižuterie v Jablonci nad Nisou (MSBJ)

Webové stránky a většina publikovaných textů (vydané publikace, plakáty, popisky v expozicích a na výstavách) MSBJ mají anglickou mutaci. Cizincům je rovněž k dispozici při návštěvě muzea dálkový audioprůvodce v pěti jazykových mutacích (čeština, angličtina, němčina, polština, ruština).

Husitské muzeum v Táboře (HMT)

HMT podporuje multikulturalitu jako platformu pro bezkonfliktní soužití různých národů akcemi na rozličná témata, především pravidelným cyklem cestovatelských přednášek Barevný čtvrtek, které seznamují veřejnost s životním stylem, památkami, kulturním dědictvím, přírodním bohatstvím, zvyky a tradicemi jiných zemí a národů.

HMT je původcem a vlastníkem stálé expozice Jan Hus – odvaha myšlenky, odvaha víry, odvaha smrti v Husově domě v Kostnici (SRN), kterou provozuje Společnost Husova muzea v Praze. Na základě toho je HMT v kontaktu a spolupracuje s místními kulturními institucemi i s krajanskými organizacemi a spolky, např. s Deutsch-Tschechische Vereinigung Konstanz, e.V. Výstupem této spolupráce jsou výstavy na různá témata, pietní akty u Husova kamene v Kostnici, účast na festivalu Táborská setkání a kontakty zahraničních zájemců s Tábořem

HMT pravidelně spolupracuje s umělci a experty cizích národností. V minulosti navázalo také velice dobrou spolupráci s oběma tábořskými gymnázii. Nabízí součinnost při návštěvách muzejních objektů a při výukových programech v rámci návštěv a výměnných pobytů zahraničních studentů v Táboře.

Ve školních kolektivech navštěvujících edukační programy HMT je následkem ruské invaze na Ukrajinu a na ni navazující uprchlické vlny řada ukrajinských dětí. Po konzultaci s vyučujícím se lektori HMT snaží přizpůsobovat obsah a prostředky těmto dětem tak, aby mohly i ony z programu co nejvíce vytěžít.

Základní informace o HMT jsou na webových stránkách muzea v českém i anglickém jazyce. Nová expozice Husité je v českém a anglickém jazyce včetně všech multimediálních prvků. Dvojjazyčnou podobu mají také informační tabule či letáčky k expozicím a objektům muzea. Kromě toho v rámci stěžejní muzejní expozice muzeum disponuje audio průvodci v anglickém, německém, francouzském, ruském, španělském, italském, korejském, japonském, maďarském a nizozemském jazyce. Středověké podzemí mohou cizinci navštívit s anglickým nebo německým průvodcovským textem, nebo si objednat anglicky mluvícího průvodce. Všechny nové větší projekty HMT počítají s dvojjazyčným provedením (čeština, angličtina) s tím, že doplňující publikace nebo rozšiřující elektronická média nabízejí i další jazykové mutace.

V reakci na uprchlickou vlnu z válkou zasažené Ukrajiny již v roce 2022 vydalo HMT verzi samoobslužného pracovního listu pro děti, seznamujícího s významnými tábořskými památkami v ukrajinštině. Do ukrajinštiny byl tehdy také přeložen průvodcovský text do středověkého podzemí.

Muzeum každoročně pořádá interní školení a supervize, které pomáhají rozvíjet kompetence zaměstnanců pracujících s veřejností chápat a respektovat i jiné kultury a eliminovat nebo oslabovat etnické či rasové předsudky.

Další aktivity muzea:

- Volný vstup pro všechny Ukrajince a všechny uprchlíky do všech expozic HMT;
- **Ruská válka na Ukrajině – změna světového řádu?;** Husitské muzeum v Táboře; rozpočet organizace;

Augustiniánský klášter – přednáškový sál; Tábor; 12. října 2023;

- Přednáška PhDr. Michaela Romancova, Ph.D., z Katedry politologie Fakulty sociálních věd Univerzity Karlovy v Praze.
- Hodnocení, co dlouhotrvající konflikt znamená nejen pro napadenou Ukrajinu a ruského agresora, ale také pro Česko, evropské společenství i pro celosvětové poměry.

▪ **Helena Schmaus Shooner – Zrcadlo duše, přírody a světa/ The Mirror of Soul, Nature and World;** Husitské muzeum v Táboře; rozpočet organizace; Galerie Staré radnice, Žižkovo náměstí 1, Tábor; 29. června–8. října 2023;

- V rámci tohoto výstavního projektu byla navázána mezikulturní spolupráce s kanadským občanem Dr. Ukjese van Kampen. Výstavní projekt měl za úkol zhodnotit celoživotní dílo česko-kanadské umělkyně, výtvarnice a designérky. V její tvorbě se silně ozývaly jak evropské křesťanské inspirace, tak inspirace kultury původních obyvatel severní Ameriky – indiánů a Inuitů. Pro lepší porozumění těmto inspiracím se HMT spojilo nejen s českými antropology, ale také s kanadským archeologem, antropologem a zároveň výtvarníkem pocházejícím z národa Athabasků, Dr. Ukjese van Kampenem. Oficiálním výsledkem spolupráce byly odborné analýzy díla Heleny Schmaus Shooner. Dr. van Kampen je zároveň dobře obeznámen s evropskou a specificky českou kulturou. Přitom zaměřil pozornost i na problémy kulturní aropriace, mezikulturních kontaktů a odstraňování škodlivých kulturních stereotypů jako důsledku dějin kolonialismu a rasové segregace, postihující domorodé obyvatelstvo v různých částech světa. Přitom některé kulturní stereotypy jsou sdílené i českou společností, ačkoli se pochopitelně procesů kolonialismu, případně dekolonialismu v minulosti neúčastnila.

Muzeum loutkářských kultur (MLK)

MLK v roce 2023 spolupracovalo s neziskovou organizací Šance pro tebe, z. s., která zprostředkovala překlady informačních materiálů pro rodiče ukrajinských dětí, pro které MLK organizovalo program. V případě potřeby tlumočení při workshopu tato organizace zajistila také tlumočnicki.

Během jarních prázdnin MLK uspořádalo příměstský tábor pro děti z Ukrajiny ve věku od 6 do 15let, ubytované na společné ubytovně v Chrudimi. Od pondělí do pátku vždy od 9 do 16 hodin byl pro děti připraven různorodý program v celých prostorách muzea pod vedením lektorky Terezy Nádorníkové a dalších zaměstnanců muzea. Oběd byl zajištěn v Měšťanské restauraci Muzeum za finanční podpory společnosti Škoda Mercia.

Vzhledem k velmi pozitivnímu ohlasu dětí na tábor se MLK rozhodlo následně pokračovat formou kroužku každé úterý do června 2023. Děti s hezkým počasím přestaly postupně docházet a zároveň se již začaly projevovaly jejich různorodé potřeby vzhledem k věkovému rozpětí 6–15 let. Jelikož spolu komunikovaly v ukrajinštině, nemohlo MLK řešit jejich případné rozepře, proto byla přizvána tlumočnice z řad ukrajinských žen, která pomohla tyto situace řešit. V červnu se muzeum rozhodlo ukončit pravidelná setkání a pokračovat formou příležitostných akcí – např. mikulášskou besídkou.

Již od roku 2020 MLK jde cestou průběžné osvěty, která se mu osvědčila zvláště u starších školních dětí a středoškoláků. V muzeu je vytvořen odpočinkový prostor jako součást stálé expozice, kde si může každý na tabletu zvolit a promítnout filmové ukázky loutkového divadla ze 60 zemí na 5 kontinentech. MLK se domnívá, že tato forma edukace směřem k poznání široké škály kulturních zvláštností a rozdílů nenásilně děti učí toleranci a úctě k jiným kulturním zvyklostem, než jsou ty naše.

Na webových stránkách MLK jsou veškeré informace o muzeu k dispozici v anglickém jazyce. Komentované prohlídky MLK probíhají na vyžádání s průvodcem v německém, anglickém či francouzském jazyce na vyžádání.

Výčet aktivit financovaných z rozpočtu organizace, jež se dotýkají problematiky integrace cizinců:

▪ **Jarní prázdniny v muzeu – příměstský tábor pro děti z Ukrajiny;** Muzeum loutkářských kultur v Chrudimi ve spolupráci s neziskovou organizací Šance pro tebe, z. s.; Muzeum loutkářských kultur v Chrudimi; 6.–10. března 2023;

- **Mikulášská besídka pro ukrajinské děti;** Muzeum loutkářských kultur v Chrudimi; Muzeum loutkářských kultur v Chrudimi; 6. prosince 2023.

Památník národního písemnictví (PNP)

V rámci prezentace a autorských přednášek o tchajwanské literatuře PNP využíval služby tlumočnicků. Tlumočena byla také vernisáž výstavy Tchajwanské literatury v Muzeu literatury, při níž probíhal online přenos projevu ředitelky National Museum of Taiwan Literature, paní Nikky Lin z Tchaj-wanu. Následně byla tlumočena také přednáška tchajwanského básníka Hunga Hunga o poetice vzdoru v tchajwanské literatuře.

Česko-francouzské kulturní centrum Petrkov využíval tlumočnický z organizace F-Point Jihlava při návštěvách ukrajinských přistěhovalců z F-Point v Petrkově.

Proces integrace cizinců probíhal především v Česko-francouzském kulturním centru v Petrkově, kde byly uspořádány workshopy pro ukrajinské děti a kulturní programy pro děti i dospělé. Dále proběhla výstava Tchajwanské literatury v Muzeu literatury.

Na webu PNP jsou informace v angličtině. V případě Česko-francouzského kulturního centra Petrkov jsou informace poskytnuty také ve francouzštině.

Během jednoho z programů na pomoc Ukrajině byly informace dostupné rovněž v ukrajinštině. Na webu PNP je ke shlédnutí virtuální výstava UKRAJINSKÉ UMĚNÍ / УКРАЇНСЬКЕ МИСТЕЦТВО, kde jsou informace také v ukrajinštině.

Vzdělávání probíhalo pouze neformálně při přímém kontaktu se zahraničními účinkujícími a účastníky pořadů, během pořadů samotných nebo během rozhovorů se zaměstnanci F-Pointu.

Další aktivity PNP:

- **Soudobá ukrajinská literatura v českých překladech;** Památník národního písemnictví; z rozpočtu organizace; Muzeum literatury, Pelléova 44/22, Praha 6 – Bubeneč; 23. února 2023;
 - Dvojice překladatelů Alexej Sevruk a Miroslav Tomek představila knihy významných ukrajinských spisovatelů Jurije Andrenechovyče, Serbije Žadana a Ljuby Jakynčuk.
- **Utopie nebo dystopie: beseda se spisovatelem Egoyanem Zhengem;** Památník národního písemnictví ve spolupráci s nakladatelstvím Mi:Lu Publishing; z rozpočtu organizace; Muzeum literatury, Pelléova 44/22, Praha 6 – Bubeneč; 17. května 2023;
 - Pořad s tchajwanského spisovatelem Egoyanem Zhengem o současné literatuře a formě sci-fi románu.
- **Přednáška a slavnostní pěvecký koncert u příležitosti 100. výročí setkání Suzanne Renaudové a Bohuslava Reynka a přednáška na téma mezikulturního setkání;** Památník národního písemnictví; z rozpočtu organizace; Česko-francouzské kulturní centrum Petrkov, Petrkov 13, Lípa; 16. září 2023;
- **Na cestě za svobodou;** Památník národního písemnictví; finanční zajištění ze strany National Museum of Taiwan Literature; Muzeum literatury, Pelléova 44/22, Praha 6 – Bubeneč; 25. října – 17. listopadu 2023;
 - Výstava tchajwanské literatury.
 - 26. října 2023 proběhla vernisáž, která byla doplněna přednáškou tchajwanského básníka Hunga Hunga o poetice vzdoru v tchajwanské literatuře.
- **UKRAJINSKÉ UMĚNÍ / УКРАЇНСЬКЕ МИСТЕЦТВО;** Památník národního písemnictví; z rozpočtu organizace; online; od konce října 2022.
 - Virtuální výstava.
 - <https://pamatniknarodnihopisemnictvi.cz/ukrajinske-umeni-ukranske-mistectvo/>.

Památník Terežín (PT)

PT dlouhodobě zaměstnává dva cizince – průvodce. Webové stránky PT mají také anglickou mutaci. PT zveřejňuje příspěvky na sociálních sítích často dvojjazyčně, dle zaměření příspěvku česky/anglicky, nebo česky/německy. Příspěvky

se nicméně překládají do jazyka sledujících také automaticky. K výstavám a akcím PT pořizuje videozáznamy. Pokud má téma přesah do zahraničí, je záznam doplněn o titulky. Titulky běží také u videí, které jsou součástí jak stálých expozic, tak krátkodobých výstav.

Žádné speciální školení v této oblasti neprobíhá. Kontakt zaměstnanců PT s cizinci je velmi častý, jedná se v drtivé většině o kontakt s charakterem předávání informací o historii místa pro zahraniční turisty v rámci komentovaných prohlídek.

Památník Lidice (PL)

PL po vypuknutí války na Ukrajině zpřístupnil své expozice občanům Ukrajiny za 1 Kč, a to jak do stálých expozic, tak do krátkodobých výstav. Nabízí také vstupné zdarma pro držitele průkazu válečného veterána. PL poskytuje vzdělávací programy a komentované prohlídky v anglickém, německém a francouzském jazyce. Cílovou skupinou jsou školy, odborná i široká veřejnost.

PL dlouhodobě spolupracuje s Japonskou školou v Praze, konkrétně s absolventy vzdělávacích programů v anglickém jazyce. Spolupracuje také s platformou TANDEM na bázi výměny zahraničních studentů a s platformou Monte Sole – Lidice – Brémy, v rámci které PL plánuje též výměnné pobyty českých, německých a italských studentů.

Památník organizuje největší mezinárodní vědomostní soutěž *Lidice pro 21. století*, určenou žákům a studentům od 10 do 19 let. Do soutěže se může zapojit každý, kdo ovládá buď český, anglický, německý nebo polský jazyk. PL organizuje také největší a nejstarší výtvarnou soutěž *Mezinárodní dětskou výtvarnou výstavu Lidice*, které se účastní děti a mládež ze 75 zemí za rok. Mezi soutěžícími jsou i příslušníci národnostních menšin. Nárůst těchto soutěžících je patrný po vypuknutí válečného konfliktu na Ukrajině. Tyto soutěžní projekty jsou realizovány vícejazyčně za účelem snížení jazykových bariér – *Mezinárodní dětská výtvarná výstava Lidice* (česky, anglicky, německy a rusky), mezinárodní vědomostní soutěž *Lidice pro 21. století* (česky, anglicky, německy a polsky).

Oficiální webové stránky Památníku Lidice a Mezinárodní dětské výtvarné výstavy Lidice jsou dostupné ve čtyřech jazykových mutacích – české, anglické, německé a ruské. Webové stránky Památníku Ležáky existují rovněž ve čtyřech jazykových mutacích – v české, anglické, německé a v esperantu. Webové stránky mezinárodní vědomostní soutěže *Lidice pro 21. století* jsou ve čtyřech jazykových mutacích – české, anglické, německé a polské.

Základní publikace o historii, které Památník Lidice vydává a prodává, vycházejí ve více jazykových mutacích. Výstavní projekty, zejména stálé expozice, krátkodobé a putovní výstavy vycházejí povětšinou v česko-anglické verzi, které také nabízí k volnému zapůjčení do institucí. Některé stálé expozice jsou dále přeloženy do německého, francouzského a ruského jazyka. PL nabízí rovněž vícejazyčné pracovní listy pro mezinárodní školy na území ČR i v zahraničí, webináře a online kurzy v českém, anglickém, francouzském a německém jazyce.

PL používá vícejazyčný informační systém. Školení zaměstnanců v této oblasti probíhá spíše přirozenou formou výměny dobré (i špatné) praxe s jinými institucemi.

Další aktivity PL:

- **51. Mezinárodní dětská výtvarná výstava Lidice 2023 – soutěž a výstava;** Památník Lidice; rozpočet organizace; Lidická galerie, Tokajická 152, Lidice; 10. února 2022–31. ledna 2023.
- **18. ročník vědomostní soutěže Lidice pro 21. století;** Památník Lidice; rozpočet organizace; online, slavnostní vyhlášení výsledků prezenčně; 6. ledna – 25. května 2023.

Slezské zemské muzeum (SZM)

SZM poskytovalo praxi vysokoškolským studentům ze zahraničí. V roce 2023 absolvovali praxi v SZM zejména zahraniční studenti z postsovětských států, a to převážně z Ukrajiny a jedna studentka také z Ruské federace.

V Národním památníku II. světové války byl skupinám návštěvníků nabízen edukační program věnující se tématu holocaustu za 2. světové války s přesahem k událostem v roce 2023 v Izraeli a Palestině.

Informace o expozicích, výstavách a dalších akcích SZM jsou zveřejňovány na webových stránkách SZM v anglickém, německém a polském jazyce. V každém výstavním areálu SZM jsou k dispozici tištění průvodci expozicemi ve třech jazykových mutacích (anglicky, německy, polsky) Zaměstnanci SZM ve všech výstavních areálech jsou rovněž schopni komunikovat s cizinci v anglickém jazyce. V Historické výstavní budově lze využít také audioprůvodců ve stejných jazykových mutacích. Ve stálých expozicích i krátkodobých výstavách v Historické výstavní budově a Národním památníku II. světové války jsou pro návštěvníky připraveny také popisky v anglickém jazyce.

Pro ukrajinské občany pobývající z důvodu válečného konfliktu na území ČR byly SZM publikovány pouze základní informace. Informace byly a jsou průběžně aktualizovány na webových stránkách instituce vždy dle aktuální nabídky muzea a vycházejí z realizovaných výstav, popřípadě akcí. Nabídka bude opět rozšířena před zahájením hlavní návštěvníkové sezóny na jaře 2024.

Další aktivity muzea:

- **Programy a akce určené pro ukrajinské uprchlíky;** Slezské zemské muzeum; rozpočet organizace; 2023.
 - V nabídce edukačních programů stále zůstávají programy pro ukrajinské děti.
 - <https://www.szm.cz/udalost/897/vzdelavaci-programy-pro-ukrajinske-deti-a-rodiny-s-detmi.html>;
 - <https://www.szm.cz/clanek/4431/aktuality/vzdelavaci-programy-pro-ukrajinske-deti-a-rodiny-s-detmi.htm>.

Muzeum romské kultury (MRK)

MRK využilo služeb tlumočnicků do ruštiny (zejména pro ukrajinské návštěvníky) a dále využilo při workshopech asistenty pedagoga rusky mluvících žáků v rámci workshopů (všichni byli ze stejných škol jako dětští účastníci). MRK zaznamenalo zvýšený zájem o své edukace v cizích jazycích a také nárůst smíšených tříd, ve kterých je vyšší počet dětí, u nichž čeština není mateřským jazykem.

Muzeum je pravidelně v kontaktu se zahraničními návštěvníky, kteří jsou v procentuální převaze nad českými. MRK vždy deklarovalo a deklaruje otevřenost vůči všem minoritám.

MRK se pravidelně podílí na organizaci brněnského festivalu národnostních a etnických menšin *Babylonfest*. V roce 2023 proběhla v jeho rámci v prostorách muzea beseda, jejímiž hosty byli vedle ředitelky MRK PhDr. Jany Horváthové zástupci bosenské a řecké národnosti.

Muzeum pořádá komentované prohlídky a workshopy v angličtině či němčině. V roce 2023 zaznamenalo zvýšený zájem o komentované prohlídky v ruštině. V celém roce poskytovalo zdarma vstup pro občany z Ukrajiny.

MRK pravidelně pořádá akce pro zahraniční studenty Masarykovy univerzity. Do muzea dále jezdí na workshopy a komentované prohlídky studenti z řady zahraničních měst – např. Drážďan, Amsterdamu, Innsbrucku, Minnesoty či dalších míst. Často muzeum navštěvují etnické a národnostně smíšené skupiny (zejména se jedná o zahraniční studenty).

Partnerství s ASF v ČR/ASF Landesbeauftragte má MRK na celý rok 1x týdně dobrovolnici z Německa, která je zapojená do přímého procesu péče o návštěvníky.

V září 2023 se MRK aktivně zúčastnilo akce *Speak Dating Brno*, na které jsou prezentovány nejrůznější evropské i mimoevropské jazyky.

Webové stránky MRK a všech muzejních poboček jsou dostupné také v anglickém jazyce. MRK uvádí své informace a průvodcovské texty k výstavám primárně v angličtině a vybrané texty také v němčině. Průvodcovský text stálé expozice má anglickou a německou jazykovou mutaci. Komentované prohlídky MRK nabízí také v těchto dvou jazykových mutacích.

V roce 2023 MRK zprovoznilo mobilní aplikaci s průvodcovskými texty v audi a listinné podobě v angličtině a němčině. Další jazykové mutace jsou v plánu.

Zaměstnanci MRK se systematicky v této problematice nezdělávají, nicméně se snaží svým působením a edukačními aktivitami nést myšlenku tolerance a otevřenosti vůči všem minoritám. V tomto smyslu může MRK přispívat k možnosti předcházení vzájemných konfliktů. MRK je institucionálním členem Rady vlády ČR pro záležitosti romské menšiny.

Další aktivity:

- **Djelem, djelem; Centrum Romů a Sintů v Praze;** v rámci projektu Centrum Romů a Sintů v Praze, registrační číslo žádosti: LP – PDP2-001 (schválený grant o objemu 44 625 000 Kč); Rock Café, Praha; 28. května 2023;
 - Diskuse o důvodech emigrace Romů v 90. letech 20. století.
 - Aktivita, která se může dotýkat problematiky integrace cizinců.
 - Součást doprovodných programů Centra Romů a Sintů v Praze, podpořeného Norskými fondy 2014–2021.
- **Paměť romských žen III – Významné romské ženy: vizuální umělkyně;** Centrum Romů a Sintů v Praze; v rámci projektu Centrum Romů a Sintů v Praze, registrační číslo žádosti: LP – PDP2-001 (schválený grant o objemu 44 625 000 Kč); Národní muzeum – Musaion; 9. listopadu 2023;
 - V rámci cyklu diskusních večerů, které je součástí doprovodných programů Centra Romů a Sintů v Praze, podpořeného Norskými fondy 2014–2021.
- **Romský šperk – přednáška a výzkum ve Švédsku;** Muzeum romské kultury; celková dotační suma 400 000 Kč (na přednášku čerpáno 125 000 Kč) z Národního plánu obnovy; promítací sál Institutu Paměti národa, Brno; 2023.
 - Přednáška *Rupuno Jilo aneb kultura, šperk a etnoemancipace švédských Romů* (30. listopadu 2023).

Národní muzeum v přírodě (NMvP)

NMvP má své webové stránky přeloženy do anglického jazyka a do jazyka německého. Texty jsou pravidelně aktualizovány. Propagační letáky jsou k dispozici pro návštěvníky v anglické verzi, některé propagační materiály i v německém, francouzském či polském jazyce.

Průvodcovské služby poskytuje Valašské muzeu v přírodě, organizační složka NMvP, v anglickém a německém jazyce. Muzeum v přírodě Vysočina, další organizační složka NMvP, má k dispozici průvodce v anglickém, německém, francouzském a polském jazyce.

MINISTERSTVO ZDRAVOTNICTVÍ

POJIŠTĚNÍ CIZINCŮ

Cizinci mohou být pojištěni v rámci veřejného zdravotního pojištění (za splnění zákonných podmínek) nebo musí mít uzavřeno soukromé (komerční) zdravotní pojištění, které je jednou z podmínek pro legalizaci pobytu na území ČR. Podmínky pro vstup do veřejného zdravotního pojištění a přístup k zdravotním službám nejsou diskriminační a reflektují mezinárodní závazky. Přístup k zdravotním službám cizinců zaručují nejen vnitrostátní právní předpisy, ale právní předpisy EU.

Nad rámec osob, které jsou součástí systému veřejného či soukromého zdravotního pojištění, je zdravotní péče v ČR hrazena též osobám, na něž se vztahuje mezinárodní smlouva o sociálním zabezpečení, která upravuje při splnění stanovených podmínek možnost úhrady zdravotní péče v rozsahu nutné a neodkladné péče. Jejich péče je hrazena výpomocnou českou zdravotní pojišťovnou, která náklady poté přeúčtuje instituci zdravotního pojištění smluvního státu. Takovou smlouvu má ČR uzavřenou s Albánií, Bosnou a Hercegovinou Černou Horou, Severní Makedonií, Srbskem, Tureckem, Tuniskem, Izraelem (mezinárodní smlouva s Izraelem však upravuje při splnění stanovených podmínek možnost úhrady pouze nemocniční péče spojené s neodkladným porodem). V neposlední řadě hradí Česká republika přímo, na základě reciprocity, zdravotní péči např. tzv. vládním stipendistům, studujícím v ČR.

Kategorie cizinců, kteří spadají **do veřejného zdravotního pojištění**, jsou (kromě cizinců s trvalým pobytem, cizinců-zaměstnanců, popř. osob pojištěných v ČR na základě tzv. koordinačních nařízení EU nebo mezinárodních smluv) zejména tyto:

- osoby s povolením k dlouhodobému pobytu za účelem vědeckého výzkumu;
- žadatelé o udělení mezinárodní ochrany (azyl nebo tzv. doplňková ochrana);
- osoby, kterým byl udělen azyl nebo doplňková ochrana na území ČR;
- osoby, kterým byla udělena dočasná ochrana podle zákona o dočasné ochraně cizinců;
- osoby uvedené v § 48 zákona o pobytu cizinců – toto je poměrně úzká skupina, kdy jde o osoby, které jsou důležité jako svědci v trestním řízení.;
- děti narozené na území ČR matce s povoleným dlouhodobým pobytem v ČR, a to do konce kalendářního měsíce, v němž tato osoba dovršila 60 dnů věku¹¹⁵;
- děti narozené matce s povoleným trvalým pobytem, a to do konce kalendářního měsíce, v němž tato osoba dovršila 60 dnů věku a dále po dobu řízení o žádosti k trvalému pobytu na území podané touto osobou.

Komerční zdravotní pojištění cizinců jsou povinny uzavřít osoby, které pobývají legálně na území ČR, a které nespádají pod systém veřejného zdravotního pojištění. Tyto osoby si mohou od 20. září 2023 sjednat cestovní zdravotní pojištění v rozsahu komplexní zdravotní péče s jakoukoliv zdravotní pojišťovnou, která je oprávněna takové pojištění na území ČR poskytovat. Minimální limit pojistného plnění na jednu pojistnou událost se zvýšil z 60 000 EUR na 400 000 EUR.

¹¹⁵Pojištění novorozenců po dobu prvních dvou měsíců jejich života (jejichž matky mají povolení k dlouhodobému pobytu či trvalému pobytu), zlepšuje přístup k porodní a poporodní péči a snižuje finanční zátěž pro matky-cizinky. Rovněž je stanovena výše pojistného na tyto první dva měsíce, během nichž musí zákonný zástupce požádat o udělení povolení k dlouhodobému nebo trvalému pobytu.

Cizinci, kteří jsou **pojištěnci veřejného zdravotního pojištění** dle zákona 48/1997 Sb., o veřejném zdravotním pojištění, ve znění pozdějších předpisů, mají stejné postavení, jako čeští pojištěnci. Mají nárok na plný rozsah zdravotních služeb, které jsou z tohoto systému hrazeny, mají právo na výběr zdravotní pojišťovny, je jim vystaven průkaz pojištěnce atd. Vykazování zdravotních výkonů zdravotním pojišťovnám se neliší oproti jiným pojištěncům. Platí tedy, že cizinci, kteří jsou účastníky systému veřejného zdravotního pojištění, mají stejná práva a povinnosti v oblasti zdravotního pojištění jako čeští pojištěnci.

Ruská invaze na Ukrajinu vyvolala velký příliv uprchlíků do ČR, kterým bylo nutné zajistit poskytování zdravotních služeb. **Ukrajínští uprchlíci byli zařazeni do systému veřejného zdravotního pojištění na základě jim udělené dočasné ochrany.** Po uplynutí 150 dnů ode dne udělení dočasné ochrany jsou osoby od 18 let do 65 let povinny platit si pojistné na zdravotní pojištění případně své zdravotní pojišťovně oznámit jiného plátce. Od 1. dubna 2023 je za uprchlíka z Ukrajiny, jehož závažný zdravotní stav dlouhodobě neumožňuje výkon práce, plátcem pojistného stát. Cizinci, kterým byla udělena dočasná ochrana, tvoří specifickou skupinu vyznačující se nižším využíváním zdravotních služeb, než je běžné. Příjmy plynoucí do systému veřejného zdravotního pojištění za tyto osoby jsou i v roce 2023 vyšší než náklady na hrazené zdravotní služby jim poskytnuté, přestože se uprchlíci již adaptovali v českém prostředí a postupně začínají více využívat systém veřejného zdravotního pojištění. Odhadovaná výše nákladů na hrazené zdravotní služby poskytnuté těmto osobám v roce 2023 činila přibližně 2,9 mld. Kč. Příjmy za tyto osoby plynoucí do systému veřejného zdravotního pojištění jsou odhadovány na přibližně 6 mld. Kč. V případě prodloužení dočasné ochrany byl následně prodloužen i nárok na veřejné zdravotní pojištění. Ke konci roku 2023 bylo v systému veřejného zdravotního pojištění pojištěno 330 tis. osob s dočasnou ochranou.

ZAMĚŠTNÁVÁNÍ CIZINCŮ VE ZDRAVOTNICTVÍ

Cizinci mezi zdravotnickými pracovníky jsou zastoupeni 5,7 %, z toho většina připadá na občany Slovenska (62,8 %). Cizinci ze třetích zemí tvoří 33,4 % všech cizinců ve zdravotnictví, tento podíl se meziročně zvýšil o 4,1 procentních bodů. Co se týče jednotlivých zdravotnických profesí, tak z dostupných dat je patrné, že největší podíl tvoří cizinci mezi sestrami (14 %) a (11,7 % z celkového počtu lékařů). Dále jsou cizinci nejvíce mezi zubními lékaři (9,9 %) a farmaceuty (8,2 %).

Počty zdravotnických pracovníků v ČR v roce 2023¹¹⁶

	Počet celkem	Stání příslušnost evidovaná v NRZP				
		Občané ČR	Cizinci celkem	Občané Slovenska	Občané EU	Cizinci ze třetích zemí
Zdravotničtí pracovníci CELKEM**	247 246	233 184	14 062	8 834	529	4 699
<i>tj. %</i>	<i>100,0</i>	<i>94,3</i>	<i>5,7</i>	<i>3,6</i>	<i>0,2</i>	<i>1,9</i>
Lékaři	46 824	41 360	5 464	3 920	148	1 396
Sestry*	106 109	102 011	4 098	2 204	86	1 808
Zubní lékaři	6 195	5 582	613	288	46	279
Farmaceuti	7 951	7 300	651	600	9	42
Ostatní	84 632	81 239	3 393	1 899	245	1 249

Zdroj: Národní registr zdravotnických pracovníků (NRZP), ÚZIS ČR, stav ke dni 26. 1. 2024

* Sestry: § 5 Všeobecná sestra, § 5a Dětská sestra, § 6 Porodní asistentka, § 21b Praktická sestra

** Jedna osoba může mít více povolání.

¹¹⁶ Do dat jsou zahrnuti pouze zdravotničtí pracovníci nahlášení do NRZP jako aktuálně zaměstnaní.